

TAM TẠNG SONG NGỮ PĀḶI - VIỆT

VESAK 2550

Buddhist Cultral Center
125, Anderson Road,
Nedimala, Dehivala,
Sri Lanka

Sabbadānaṃ dhammadānaṃ jināti.
Sự bố thí Pháp vượt trên tất cả các sự bố thí.

Thí Chủ: ______________________________

____

____

Dâng đến: ____________________________

____

____

Ước Nguyện: __________________________

____

Hồi hướng đến: _______________________

____

TAM TẠNG SONG NGỮ PĀḶI - VIỆT - TẬP 34

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

JĀTAKAPĀḶI

TATIYO BHĀGO

TẠNG KINH - TIỂU BỘ

BỔN SANH

TẬP BA

PHẬT LỊCH 2561 DƯƠNG LỊCH 2017

In lần thứ nhất:
PL 2561 - DL 2017 Số Lượng 600 cuốn

ISBN: 978-955-1604-88-9

@**Buddhist Cultural Centre**
125 Anderson Road
Nedimala, Dehiwala - Sri Lanka

Tel:	94-11-2734256, 2728468
Fax:	94-11-2736737
Email:	bcc@sri.lanka.net
Website:	www.buddhistcc.com

Printed by:	**Ajith Printers (Pvt) Ltd.** 342 Old Kesbewa Road Ratanapitiya, Borelesgamuwa, Sri Lanka.
Tel:	94-11-251 7269

MỤC LỤC TỔNG QUÁT

--ooOoo--

“Tathāgatappavedito dhammavinayo, bhikkhave, vivaṭo virocati, no paṭicchanno.”

“*Này các tỳ khưu, Pháp và Luật đã được công bố bởi đức Như Lai là bộc lộ, chói sáng, không che giấu.*”

***

(Aṅguttaranikāya Tikanipātapāḷi Kusinaravagga Paṭichannasutta, Parivārapāḷi Ekuttarikanaya Tikavāra - Bộ Tăng Chi, Chương Ba Pháp, Phẩm Kusinārā, Kinh Được Che Giấu; Luật Tập Yếu, Chương Tăng Theo Từng Bậc, Nhóm Ba).

ප්‍රස්තාවනා

සතා සංඛ්‍යා කල්ප ලක්‍ෂයක් මනෝ ප්‍රණිධාන පුරා, නවාසංඛ්‍ය කල්ප ලක්‍ෂයක් වාක් ප්‍රණිධාන පුරා, සාරාසංඛ්‍ය කල්ප ලක්‍ෂයක් කාය වාක් ප්‍රණීධාන පුරා, සම්මා සම්බුදුවරුන් විසි හතර නමකගෙන් නියත විවරණ ලබා ක්‍රි.පූ. 623 දී පමණ බුද්ධත්වයට පත්ව, බරණැස මිගදායේ දී ධර්ම චක්‍රය පැවැත් වූ තැන් පටන් පන්සාලිස් වසක් තුළ දේශනා කරන ලද ධර්මය තථාගත ධර්මය නම් වෙයි. ඒ තථාගත ධර්මය ධමම- ධමමඛකක- සදධමම ධමමවිනය, බ්‍රහ්මචරිය. සාන- පාවචන - ආදී නාමයනගෙන් හඳුන්වා දී ඇත. මෙම සද්ධර්මයම ආනන්දය මාගේ ඇවෑමෙන් තොපගේ ශාස්තෘ වන්නේ යයි තථාගතයන් වහන්සේ විසින්ම පරිනිර්වාණයේ දී වදාරා ඇත. එයින් පෙනෙන්නේ බුදුන් වදාළ ධර්මයම භික්‍ෂූන් ගේ මර්ගෝපදේශකයා වූ වගයි. එසේ තිබියදීත් බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පසුව සුභද්‍ර නම් භික්‍ෂුවගේ මතය වූයේ තථාගතයන් වහන්සේ නැති නිසා තම තමන්ට වුවමනා පරිදි භික්‍ෂූන්ට ජීවත්වීමට පුළුවන් බවයි. සුභද්‍ර භික්‍ෂුව තථාගත පරිනිර්වාණය ගැන සිතා ඇත්තේ කරදරයකින් මිදුණු අවස්ථාවක් ලෙසයි. සමහර විට වෙනත් මත ප්‍රකට නුවූවද තවත් භික්‍ෂූන් අතර මෙවැනි විනාශකාරී මති මතාන්තර පවතින්නට ඇත. සර්වඥයන් වහන්සේ ජීවත් ව සිටියදීම දේවදත්ත සුනක්ඛත්ත, අරිට්ඨ, සාති, ආදී භික්‍ෂූහු මෙවැනි මත උපදවන ලදහ.

ධර්මය සම්බන්ධව ගැටලුවක් මතුවූයේ කලතුරකින් වූවද, බුද්ධ ධර්මයේ පිරිසිදු බව ඒ අයුරින්ම රැක ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය, බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පසුව ශාසන භාරධාරී වූ මහා කාශ්‍යප, උපාලි ආදී මහරහතන් වහන්සේලාට පැහැදිලි විය. උන්වහන්සේලා බුද්ධ පරිනිර්වාණයේන සිවුවන මස දෙවනදා රජගහනුවර වෙභාර පර්වත ප්‍රාන්තයේ සප්ත පර්ණී ගුහාද්වාරයෙහි. අජාසත් රජු විසින් තරවන ලද මණ්ඩපයට රැස් වූ පන්සියයක් මහ රහතන් වහන්සේලාගේ සහභාගිත්වයෙන් පළමුවන ධර්ම සංගීතිය පැවැත්වූහ.

ධර්ම විනයධර අනුබද්ධ මහාකාශ්‍යප, ධර්ම භාණ්ඩාගාරික ආනන්ද, අග්‍ර විනයධර උපාලි ආදී සිව්පිළිසිඹියා පත් මහරහතන් වහන්සේලා විසින් පවත්වන ලද මෙම සංගායනාව සෙසු සියලු සංගායනාවන්ට පාදක වූ බවත. සමස්ත බෞද්ධ භික්‍ෂු සංඝයා විසින්ම පිළිගන්නා ලද බවත් අට්ඨකථාවන්හි සඳහන් වෙයි. මෙම ප්‍රථම සංගායනාව කප්පියා කප්පිය සික්ඛාපද පැනවීමත් බුදදානු බුදදක ශික්‍ෂාපද විනිශ්චයත් නිදානකොට පවත්වන ලද බැවින් පඤ්චසතික විනය සංගීති යන නමින් එය හඳුන්වයි. බුද්ධ වචනය නැතිනම් ශ්‍රී සද්ධර්මය පිටක වසයෙන්. බෙදුවේත ඒ ඒ පිටක එක් එක් සඞඝ පරම්පරාවලට දුන්නේත් මෙම සංගායනාවේ දීය.

ප්‍රථම ධර්ම සංගායනාවෙන් වසර සියයක් ඉක්ම ගිය පසු කලාශොක රජු දවස විශාල මහනුවර වැසි වජ්ජි භික්‍ෂූන් විසින් විනය විරෝධී වස්තු දහයක් විනයානුකුල කිරීමට උත්සාහයක් ගත්හ. මෙම දස වස්තු පිළිවෙත නීතියට පටහැනි මෙන්ම සදාචාරාත්මක නොවන බවද

ප්‍රකාශිතයහ. වජ්ජි භික්ෂූන්ගේ මෙම විනය විරෝධී උත්සාහයෙන් බුද්ධ ධර්මය රැක ගැනීම සඳහා දෙවැනි සංගායනාව පැවැත්වීම්.

කාකණ්ඩ ප්‍රතත යස නම් මහරහතන් වහන්සේ, සබ්බකාමී, රේවත, සාළ්හ, ඛුජ්ජ සෝභිත වාසභගාමී, සුමන, සාණවාසී සම්භූත යන රහතන් වහන්සේලා සාකච්ඡාකර මෙම සංගායනාව පවත්වන ලදි. සත් සියයක් රහතන් වහන්සේලා විසින් මෙම සංගායනාව පවත්වන ලදහ. සතත සතත විනය සංගීති නමින් යන නමින් හඳුන්වන මෙම සංගායනාවේදී චුල්ලවග්ගයේ සංගීති ඛන්ධ දෙක, මුණ්ඩරාජ සූත්‍රය, සෙරිස්සක විමාන කථා උත්තරවාද, පේතවත්‍ථු ආදිය පිඨ පාලියට කතු කළහ.

විවිධ නිකායන් හට ගැනීමත් ඒ ඒ නිකායයන්වල අයිතිවාසිකම්, ඉගැන්වීම්, හා වත් පිළිවෙත් මගින් බුදු දහම කිලිටිවීමත්. දුශ්ශීලයන් වැඩි වීමත්, ඒ නිසාම සිල්වතුන් විනය කර්ම සිදු නොකර සිටීමත්. විනයධර බහුශ්‍රැත සුපේශල භික්ෂාකාමී රහතන් වහන්සේලා ගම් දනව් අතහැර වනවාසී වීමත් යන අවස්ථා බුදුන් පිරිනිවී දෙසියපන්තිස් වසර වන විට දක්නට ලැබුනි. මෙම තත්වයෙන් සම්බුද්ධ ධර්මය ආරක්‍ෂාකර ගැනීම සඳහා බුද්ධ වර්ෂ දෙසිය පන්තිස් වැන්නේ දී අශෝක අධිරාජයාගේ දායකත්වයෙන් පැළලුප් නුවර දී තුන්වන සංගායනාව පැවැත්වීය. මෙම සංගායනාව පවත්වන ලද්දේ මොග්ගලි පුතත තිස්ස මහ රහතන් වහන්සේගේ ප්‍රධානත්වයෙන් රහතුන් වහන්සේලා දාහක් සම්බන්ද වෙමින්, අශෝකරාම යේදීය. කථා වත්‍ථුපපකරණය මෙහිදී සංගීති විය. කථාවත්‍ථුපපකරණය සංගායනා කර ඇත්තේ සම්මිතිය, ගෝකුලික ආදී නිකායයන් විසින් වැරදි කරුණු ගෙන විග්‍රහ කරන ලද ධර්ම කරුණු නිවැරදි කොට පිරිසිදු බුද්ධ ධර්මය රැකගනු සඳහාය. නව මසකින් නිම වූ මෙම සංගායනාව සාහස්සි ක නමින් හඳුන්වයි.

උපාලි රහතන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය පරම්පරාව විසින් විනය පිටකය ද, ආනන්ද පරපුරෙහි දීඝභාණක, සාරිපුතත පරපුරෙහි මජ්ඣිම භාණක, මහාකාශ්‍යප පරපුරෙහි සංයුතත භාණක අනුරුද්ධ පරපුරෙහි අංගුත්තර භාක ආදීන් විසින් සූත්‍ර පිට කය ද, ශාරිපුත්‍ර ශිෂ්‍ය පරපුරින් අභිධර්ම පිටකයද මෙම සංගායනාව වෙත පවත්වාගෙන ආහ.

භාණකයන්ගේ ප්‍රභවය -

සම්බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් තෙමසකට පසු මහා කාශ්‍යප මහ රහතන්ගේ ප්‍රධානත්වයෙන් රජගහනුවර දී පවත්වන ලද ප්‍රථම සංගායනාවේදී ධර්මය කියාව පිටකවලට කොටස්වලට බෙදූහ. ඒ එක් එක් ධර්ම කොට්ඨාශයක් එක් එක් භික්ෂු පිරිසකට භාර කිරීම උචිත යයි මෙහි දි කල්පනා කර ඇත. කට පාඩමනේ තථාගත ධර්මය ආරක්ෂා කිරීමේ අවශ්‍යතාවය නිසා මෙලෙස වැඩ බෙදාගැනීමේ උවමනාව ඇතිවිය. ඒ ඒ ධර්ම කොටස් භාරදෙන ලද්දේ ඒ ඒ කොටස් පිළිබඳව ප්‍රවීනත්වයක් දක් වූ භික්ෂු පිරිස් වලටය. උදාහරණ වසයෙන් විනය පිටකය භාරදෙන ලද්දේ විනය පිළිබඳ අග්‍රස්ථානය හෙබ වූ උපාලි රහතන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ පරපුරටය. සූත්‍ර පිටකය භාරදී ඇත්තේ ධර්ම

භාණ්ඩාගාරික ආනන්ද රහතන් වහන්සේගේ පිරිසටය. අභිධර්මය භාර දී ඇත්තේ ධර්ම සේනාපති සැරියුත් රහතන් වහන්සේගේ පරපුරටය.

දීඝ භාණක - මජ්ඣිම භාණක - සංයුක්ත භාණක - අංගුත්තර භාණකා ජාතක

භාණක, ධම්මපද භාණක, උභතෝ විභඞග භානක, මහා අරියවංස භාණක ආදී වසයෙන් මෙම ශිෂ්‍ය පරම්පරා දිගින් දිගටම පිරිසිදු බුද්ධ ධර්මය රැකගෙන ආහ. මෙම භාණක පරම්පරාවල අවසාන පුරුක් ලංකාවේ විසූහ. භාණක වසයෙන් ත්‍රිපිටක බුද්ධ වචනය කට පාඩමින් රැකගෙන ආ මෙම පිරිස් අතර සුත්තන්තිකා - විනයධරා - අභිධම්මිකා - ධම්මධරා අට්ඨකථිකා - තිපිටකා - චතුනිකායිකා ආදී වශයෙන්ද ඒ ඒ ධර්ම කොටස් කට පාඩමින් ගෙන ආ භික්ෂූන් වහන්සේලා වූහ.

තුන්වන ධර්ම සංගායනාවෙන් පසුව. දඹදිව ථේරවාදාචරිය පරම්පරාවේ අවසාන පුරුක වූ මොගගලි පුත්ත තිස්ස මහරහතන් වහන්සේගේ පාදාවනත අග්‍ර ශිෂ්‍යයා වූ මිහිඳු මහ රහතන් වහන්සේ විසින් සංගාහිත ථෙරවාදී බුද්ධ ධර්මය ලක්දිවට ගෙන ආහ.

ථෙරවාද -

ථෙර යනුවේන හැඳින්වෙන පිරිස වැඩිමහල්ලන් ස්ථවිරයන් වසයෙන් ගැනේ. එනම් වැඩිමහල්ලන්ගේ ආයතනයට ථෙරවාදයට අයත් සාමාජිකයෝය. මෙහි ථේර යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ ප්‍රථම ද්විතීය, සංගායනාවලට සහභාගි වූ මහා කාශ්‍යප, උපාලි - යස, ආදී වූ මහරහතන් වහන්සේලා විසින් සංගායනා කළ පාලි ධර්මය ථේරවාද නම් වේ. ''දෙව සඞගීතයෝ ආරූළහ පාලියේ චෙත්‍ථ ථෙරවාදො-ති බෙදිතබබං - සාහිමහා කසසප හුතීතං මහා ථෙරානං වාදතතා ථෙරවාදකොති වුචචති'' යනුවෙන් සරත්‍ථ දීපනී ටීකාවෙහි එයි. ථෙරිකා යනුවෙන් හඳුන්වන ථේරවාදීහු මගධ්‍ය සහ ජජයිනිය මූලස්ථාන කර ගත්හ. මෙයින් ලංකාවට පැමිණියේ උජ්ජයිනී ශාඛාවයි. ථේරවාද ශාසනයේ පීතෘවරු වූවෝ පෝරාණයෝ වෙති. පෝරාණයෝ වූකලි සම්භාවනීය ආචාර්ය පිරිසක් වූ අතර ථේරවාද ශාසනය ඇතිවීමේදී හා තහවුරු කිරීමෙහි දී වැදගත් තැනක් ගත් බව පෙනේ.

තුන්වන ධර්ම සංගායනාවෙන් පසුව මිහිඳු හරහතන් වහන්සේ විසින් ලංකාවට ගෙන එන ලද්දේ ථේරවාදී ත්‍රිපිටකයයි මහින්දාගමනයෙන් පසුව ලංකාවේ ශ්‍රී ලාංකික භික්ෂු පිරිසක් ඇති වූහ. උන්වහන්සේලා ඒ ත්‍රිපිටකය හදාළහ. සිංහලෙන් අටුවා උයූහ. දේවානම්පියතිස්ස රජුගේ ප්‍රධාන අමාත්‍යයකු වූ අරිට්ඨ පැවිදි වී රහත්වැ උන්වහන්සේගේ ප්‍රධානත්වයෙන් දේවානම් පියතිස්ස රාජ සමයේ (ක්‍රි.පූ. 247-207) දී ලංකාවේ පළමුවන සංගායනාව කර ඇත. මෙම සංගායනාවට සැටදහසක් රහතන් වහන්සේලා සහභාගී වූ බව සඳහන්ය. සත්දෙනෙකුගේ යුත් ශිෂ්‍යානු ශිෂ්‍ය පරම්පරාවට අනුව මිහිඳු මහ රහතන් වහන්සේගේ ප්‍රථම ශිෂ්‍යයා වූයේ අරිට්ඨ තෙරුන්ය. අනුරාධපුරයෙහි, ථූපාරාමයේ මෙම සංගායනාව පවත්වා ඇත.

ධර්මශෝක රජුගේ මෙහෙයවීමෙන් ලංකාවට බුදු සමය ගෙන ආ මිහිඳු හිමියන් උදෙසා අනුරාධ පුරයෙහි ඉදි වූ ඉතා වැදගත් වූද ඉතා විශාල වූද ආරාමය මහා විහාරයයි. මෙම විහාරයෙහි වැඩ සිටි භික්ෂූන් වහන්සේලා සම්‍යක් දෘෂ්ටික ථේරවාදීහු වූහ. ථේරවාදය ආරක්ෂා වූයේ මෙම විහාරයේදීය.

ථේරවාදී බුදධශාසනයට ආ බලපෑම් -

ථෙරවාදී බුද්ධශාසනය කෙරෙහි වරින්වර යම් යම් මතවාදිවල බලපෑම් ද ඇතිවිය. එයින් එකක් නම් බුදුන් අතිමානුෂිකයයි විශ්වාස කළ ලෝකෝත්තර වාදයයි. ශ්‍රේෂ්ඨ ශාස්තෘවරුන්ගේ අභාවයෙන් පසුව අනුගාමිකයන් විසින් ඔහුගේ මිනිස් බව අමතක කොට ඔහු දේවත්වයෙන් සැලකීම ස්වාභාවිකය. ඔවුන් එසේ කරන්නේ ශාස්තෘවරයා කෙරෙහි දැඩි භක්තිය නිසාය. එහෙත් ථේරවාදීහු ඒ අතින් වැඩිදුර ගියේ නැත. ඔවුන් බුද්ධ කාය දෙස යථා තත්වයෙන් බැලූ බව පෙනේ. එයට අමතරව වෛතුල්‍යවාද, නීලපට දර්ශන, ගුළහවාද ආදී නම්වලින් ථේරවාද ත්‍රිපිටකයට අයත් නොවූ විශේෂාංග බිහි වූවද ථේරවාද බුදු සමය විසින් ඒවා බැහැර කරන ලදි. මේ ආදී වසයෙන් වෛතුල්‍ය වාදීන්ගෙන් ඇතිවුණු නොයෙක් උපද්‍රව වලින් ථේරවාදය මහා විහාරික භික්ෂූන් විසින් බලවත් දුෂ්කරතා මැද ආරක්ෂා කරන ලදි. අන්‍යවාදී ධර්මයන් ථේරවාදයට ඇතුල්වනු වළක්වනු සඳහා ථේර වාදීහු හැම අයුරින්ම සටන් කළහ. මහාසේන රාජ්‍ය සමයේදී මෙම සටහන ප්‍රකටව කෙරුණු විට ථේරවාදීහු ජය ගත්හ. මෙම මහා විහාරය පිළිබඳව කීර්තිරාවය හැම තැනම පැතිර පැවතිණ. නිර්මල ධර්මය ලබා ගැනීම සඳහා විදේශිකයෝ ලංකාවට ආහ. විශාඛ පීතිමල්ල, බුද්ධ ඝොෂ යන අය ඉන් සමහරෙකි.

පොත්‍ථක සංගීතිය -

මිහිඳු හිමියන් විසින් ලංකාවට ගෙන එන ලද ත්‍රිපිටක ධර්මය වසර හාරසියයක් පමණ කට පාඩමින් පැමිණි මහා විහාරික භික්ෂූන් වහන්සේලා ඒ පිරිසිදු ථේරවාදය පරපුරෙන් පරපුරට ගෙනයාමේ උදාර වූ ද පවිත්‍ර වූද චේතනාවෙන් බුද්ධ වර්ෂ 440-454 අතර කාලයේ වළගම්බා රජු දවස පොත්වල ලියවීය. වළගම්බා රජු දවස ලේඛනාරූඪ කළේ රජගහ - වේසාලී - පාටලී පුත්‍ර - නගරවල පැවැත් වූ ධර්ම සංගායනාවන් හි දී තෝරා බේරාගෙන සංග්‍රහ කළ ත්‍රිපිටකයයි. ලෝකයේ ප්‍රථම වරට සිංහල රහතුන් විසින් කරන ලද මෙම පොත්‍ථක සංගීතියෙන් පසුව, බුද්ධ ශ්‍රාවකයන් අතුරෙන් ඉතා උසස් විනය ධරයා වූ උපාලි තෙරුන්ගෙන් පැවත එන්නේ යයි සළකන ථේරවාදී පාලි ත්‍රිපිටකය සියම්, කාම්බෝජ, බුරුම ආදී දකුණු දිග රටවල පැතිර ගියහ.

චම්පා (වියට්නාමය) -

ඉන්දු චීන අර්ධ ද්වීපයේ නැගෙනහිර ප්‍රාන්තයේ දකුණු කොටස වන වත්මන් වියට්නාමය ඇත. අතීතයේ චම්පා නමින් හඳුන්වා ඇත. බුදු සමය ක්‍රි.ව. 3 වැනිසිය වසේදී පමණ මෙහි තහවුරු වන්නට ඇතැයි සිතිය හැකිය. ක්‍රි.ව. 605 දී චම්පා අග නගරය චීනුන් විසින් ආක්‍රමණය කොට බෞද්ධ වස්තූන් චීනයට ගෙනගිය බව චීන ලියවිලි වල සඳහන්ව ඇත. මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ ක්‍රි.ව. 7 වන සියවස ට පෙර වර්තමාන වියට් නාමයේ බුදු දහම ප්‍රචලිතව පැවති බවයි. චම්පානි බෞද්ධයන්

පොදු වසයෙන් ආර්ය සම්මිතිය නිකායට අයත් වූ අතර සර්වාස්ති නිකායේ ස්වල්ප දෙනකු ද සිටි බවයි. ක්‍රි.ව. 8 වැනි සියවසේ ශිලා ලේඛනයකින් පෙනී යන්නේ චම්පානි මහායාන බුදු දහම බලවත්ව පැවැති බවත්, සමහර රජවරුන්ගේ ද ආශිර්වාදය ලද බවත්ය. පසු කාලයක දී මහායානයෙන් කැඩී ආ තන්ත්‍රයානය ද එහි වූ බව පැහැදිලිය.

ක්‍රි.ව. 15 වන සියවසේදී උතුරේ අන්නම්වරුන් විසින් රට අල්ලා ගන්නාතෙක් මහායාන ස්වරූපයේ බුද්ධාගම චම්පානි (වියට්නාමයේ) ජීවමාන බලවේගයක් විය. පසුව චම්පානි පැරණි ආගම වෙනුවට චීන ස්වරූපයෙන් යුත් බුදු සමය එහි බලපවත්වා ඇත.

වියට්නාම ජාතික භික්ෂු ඉන්දචන්ද -

වියට්නාම ජාතික ඉන්දචන්ද භික්ෂූන් වහන්සේ වසර කීපයකට පෙර ලංකාවට වැඩමවා, කෝට්ටේ සිරි ජයවර්ධනාරාමයේ වැඩ සිටිමින් සිංහල භාෂාව කියවීමටද පාළිභාෂාවද හදාරා ඇත. බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය මගින් මුද්‍රිත බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ සමූහය පරිශීලනය කළ මෙම හාමුදුරුවෝ පාලියෙන් ඇති ත්‍රිපිටකය සිංහලෙන් හදාරා වියට්නාම් භාසාවට පරිවර්තනය කර ඇත. වියට්නාම ඉතිහාසය දෙසත් ත්‍රිපිටකයේ ඉතිහාසය දෙසත් බැලූ විට එය ඉතා වැදගත් ප්‍රාතිහාර්යමය කටයුත්තකි. මුළු ථේරවාදී ත්‍රිපිටකයම වියට්නාම බසට පරිවර්තනය කිරීම උන්වහන්සේගේ උත්සාහයයි. බලාපොරොත්තුවයි. එය එසේ වූ විට එය වර්තමාන වියට් නාමයේ සම්‍යක් දෘෂ්ටිය ථේරවාදී ත්‍රිපිටකය ප්‍රචලිත වී ථේරවාදී බෞද්ධයන් ඇති වීමට හේතුවක් වනු ඇත. ඒ අනුව වියට්නාම දේශයට ථේරවාදී ත්‍රිපිටකය ගෙන ගිය ධර්මදූතයා ඉන්දචන්ද භික්ෂුව වසයෙන් වියට්නාම ඉතිහාසයේත් ලංකා ඉතිහාසයේත් ඉතිහාස ගතවනු නියතය.

උන්වහන්සේ ගේ චේතනාව උදාරතරය. අප්‍රතිහත ධෛර්යය විශ්මය ජනකය. උන්වහන්සේගේ මෙම සත් ක්‍රියාවට ලංකාවේත් - වියට්නාමයේත් බෞද්ධයෝ සහයෝගය දක්විය යුතුය. වියට්නාමයට ථේරවාදය ගෙනයන ධර්ම දූතයා උන්වහන්සේ වන බැවිනි.

උන්වහන්සේ ඉටාගත් කාර්යය නිරුපද්‍රිතව ඉටු කරන්නට ආරෝග්‍ය සුවයත්, ආර්ථික සම්පතත් ලැබේවායි ! ඉති සිතින් පත්මිහ.

කිරම විමලජෝති ස්ථවිර
අධ්‍යක්ෂ
බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය
නැදිමාල
දෙහිවල
2550 නිකිණි මස

LỜI TỰA

(Lời dịch Việt của bản tiếng Sinhala)

*****

Đức Phật của chúng ta sau khi trải qua vô số kiếp thực hành các pháp toàn hảo và lần lượt tiếp nhận sự thọ ký của hai mươi bốn vị Phật tiền nhiệm rồi đã chứng quả Toàn Giác vào năm 623 trước Tây Lịch. Ngài đã thuyết giảng bài Pháp đầu tiên, tức là bài Kinh Chuyển Pháp Luân, ở tại Migadāya thành Bārāṇasī. Lời giảng dạy của đức Phật được biết đến với nhiều tên gọi: Giáo Pháp, Chánh Pháp, Pháp và Luật, Phạm Hạnh là một số tên gọi đã được nói đến. Đức Phật đã nói với vị trưởng lão Ānanda rằng: "Sau khi ta Niết Bàn, chính các Pháp và Luật đã được ta giảng dạy sẽ là thầy của các ngươi." Điều ấy có nghĩa là Giáo Pháp của đức Phật sẽ là kim chỉ nam cho các vị tỳ khưu tu tập. Tuy nhiên, ngay sau sự ra đi của đức Phật vị tỳ khưu tên Subhadda đã có quan điểm rằng: "Bởi vì đức Phật đã không còn, các đệ tử của Ngài có thể sống cuộc sống theo như ước muốn của mình." Và còn có những vị tỳ khưu khác như Devadatta, Sunakkhatta, Ariṭṭha ngay lúc đức Phật còn tại tiền cũng đã có các suy nghĩ như vị tỳ khưu Subhadda.

Tuy nhiên, khi vấn đề liên quan đến Giáo Pháp của đấng Toàn Giác vừa mới nảy sanh, các vị A-la-hán hộ trì Giáo Pháp như Ngài Mahā Kassapa và Ngài Upāli đã nghĩ đến sự cần thiết của việc bảo vệ tính chất thuần khiết của Giáo Pháp. Do đó, vào ngày thứ hai của tháng thứ tư sau khi đức Phật Niết Bàn, cuộc Kết Tập lần thứ nhất đã được thực hiện với sự tham dự của năm trăm vị A-la-hán tại hang động Sattapaṇṇī dưới sự bảo trợ của đức vua Ajātasattu (A-xà-thế). Cuộc Kết Tập Giáo Pháp được tiến hành bởi các vị tỳ khưu Mahā-kassapa, Ānanda, Upāli, và các vị Thánh A-la-hán khác đã là nền tảng cho các cuộc kết tập về sau. Chú Giải đề cập rằng cuộc Kết Tập Giáo Pháp này đã được tất cả các vị tỳ khưu thừa nhận. Cuộc Kết Tập Giáo Pháp lần thứ nhất này còn được gọi là Cuộc Kết Tập về Luật của năm trăm vị vì có liên quan đến các điều học nhỏ nhặt và ít quan trọng (khuddānukhuddakasikkhā). Giáo Pháp của đức Phật đã được phân chia thành Tạng (Piṭaka) trong cuộc kết tập này.

Cuộc Kết Tập lần thứ nhì đã được tổ chức vào khoảng một trăm năm sau lần thứ nhất vào thời trị vì của đức vua Kālasoka. Cuộc kết tập này dựa trên nền tảng của "Mười sự việc không được phép." Các vị tỳ khưu xứ Vajjī đã ra sức vận động để hợp thức hóa mười sự việc

xét ra có bản chất không đúng với Luật. Cuộc Kết Tập lần thứ nhì đã được tiến hành bằng hình thức hội thảo giữa các vị tỳ khưu A-la-hán Sabbakāmī, Revata, Sāḷha, Ujjasobhita, Vāsabhagāmika, Sambhūta Sāṇavāsī, Yasa Kākaṇḍakaputta, và Sumana. Bảy trăm vị A-la-hán đã tham dự cuộc Kết Tập này. Cuộc Kết Tập Giáo Pháp lần thứ nhì này còn được gọi là Cuộc Kết Tập về Luật của bảy trăm vị. Trong cuộc Kết Tập này, hai chương về Kết Tập ở Cullavagga (Luật Tiểu Phẩm), bài kinh Muṇḍarājasutta, Serissaka Vimānakathā Uttaravāda, Petavatthu, v.v... đã được công nhận vào Chánh Tạng Pāḷi.

Do sự xuất hiện của nhiều bộ phái, tính chất đúng đắn về giáo l ý và sở hành của các bộ phái chính bị suy giảm, các vị tỳ khưu chân chánh đều lui vào rừng ở ẩn. Nhằm bảo vệ phẩm chất của Giáo Pháp đức Phật trong tình trạng này, vào khoảng hai trăm ba mươi năm sau thời kỳ đức Phật Niết Bàn cuộc Kết Tập lần thứ ba đã được tổ chức ở tại Āsokārāma do đức vua Asoka. Cuộc Kết Tập này đã được tiến hành bởi vị tỳ khưu A-la-hán Moggaliputta Tissa cùng với một ngàn vị A-la-hán. Đặc biệt bộ Kathāvatthupakaraṇa đã được trùng tụng nhằm chỉnh đốn những sai lầm đang được thực hành bởi các bộ phái. Cuộc Kết Tập này đã hoàn tất sau chín tháng và đã được gọi là cuộc Kết Tập của một ngàn vị.

Sau cuộc Kết Tập lần thứ nhất, Tạng Luật đã được duy trì do các vị tỳ khưu thuộc nhóm của vị Thánh A-la-hán Upāli, Tạng Kinh gồm có Trường Bộ do nhóm của ngài Ānanda, Trung Bộ do nhóm của ngài Sāriputta, Tương Ưng do nhóm của ngài Kassapa, Tăng Chi do nhóm của ngài Anuruddha, và Tạng Vi Diệu Pháp do nhóm của ngài Sāriputta .

Sự thành lập các nhóm trì tụng (bhāṇaka):

Sau Cuộc Kết Tập lần thứ nhất, Giáo Pháp đã được phân chia thành nhiều phần và các phần chính yếu đã được giao cho các vị tỳ khưu tinh thông về lãnh vực ấy có nhiệm vụ duy trì và phổ biến. Một số nhóm trì tụng chính là nhóm Trì Tụng Trường Bộ (Dīghabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Trung Bộ (Majjhimabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Tương Ưng (Saṃyuttabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Tăng Chi (Aṅguttarabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Kinh Bổn Sanh (Jātakabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Kinh Pháp Cú (Dhammapadabhāṇaka), nhóm Trì Tụng hai Bộ Luật (Ubhato Vibhaṅgabhāṇaka), nhóm Trì Tụng bộ Đại Sử về Thánh Nhân (Mahā Ariyavaṃsa), v.v... Các vị đệ tử này đã làm phong phú và gìn giữ Giáo Pháp bằng phương tiện trùng tụng bằng trí nhớ. Nhóm cuối cùng của các vị trì tụng này đã sống tại Sri Lanka. Sau cuộc Kết Tập lần

thứ ba, Giáo Pháp của đức Phật đã được truyền sang Sri Lanka do công của Trưởng Lão Mahinda là vị đệ tử của ngài tỳ khưu A-la-hán Moggaliputta Tissa.

Theravāda: Ý nghĩa của từ "Thera" là "Trưởng Lão." Các thành viên của Theravāda là các vị trưởng lão. Các vị tỳ khưu Mahākassapa, Upāli, Yasa, v.v... đã tham dự cuộc Kết Tập Giáo Pháp lần thứ nhất và thứ nhì đã trùng tụng Chánh Tạng, và các lời trùng tụng ấy được gọi là Theravāda. Sớ giải tên Sāratthadīpanī Ṭīkā có đề cập rằng: "Sabbaṃ theravādanti dve saṅgītiyo āruḷhā pāḷiyevettha theravādo ti veditabbā. Sā hi mahākassapapabhutīnaṃ mahātherānaṃ vādattā theravādo ti vuccati." Các vị Theravāda còn được gọi là Therika (thuộc về các vị Trưởng Lão). Các vị này sống chủ yếu ở Magadhya và Ujjayini. Trong số các vị này, nhóm Ujjayinī đã đến Sri Lanka. Các vị trưởng thượng "Porāṇa" của Giáo Hội Theravāda là những vị thầy lỗi lạc và đã đóng vai trò vô cùng quan trọng trong việc thành lập Giáo Hội Theravāda.

Sau cuộc Kết Tập lần thứ ba, ngài tỳ khưu Mahinda đã đem Tam Tạng của Theravāda đến xứ sở Sri Lanka và đã chuyển hóa được rất đông người xuất gia theo Phật Giáo. Các vị ấy đã học tập Tam Tạng và đã viết Chú Giải bằng tiếng Sinhala. Cuộc Kết Tập Giáo Pháp đầu tiên ở Sri Lanka đã được thực hiện bởi vị tỳ khưu A-la-hán Ariṭṭha trước đây là vị quan đại thần của đức vua Devānampiya Tissa (247-207 trước Tây Lịch). Đã có sáu mươi ngàn vị A-la-hán tham dự. Tỳ khưu Ariṭṭha chính là vị đệ tử đầu tiên của ngài Mahinda. Cuộc Kết Tập đã được tổ chức tại tu viện Thūpārāma ở Anurādhapura.

Tu viện Mahā Vihāra đã được xây dựng cho ngài Mahinda và đã có một vị trí vô cùng lớn lao và quan trọng đối với Giáo Hội Theravāda. Lúc bấy giờ đã xảy ra nhiều sự kiện có liên quan đến lời Giáo Huấn của đức Phật, sự kiện Lokuttaravāda là một. Mặc dầu có nhiều khó khăn phải đối phó nhưng các vị tỳ khưu ở Mahā Vihāra đã bảo vệ được sự thuần khiết của Giáo Pháp và đã được khắp nơi biết tiếng. Do đó, nhiều người ngoại quốc đã đến Sri Lanka để tiếp thâu Phật Giáo, trong đó có Viśākha, Pītimalla, Buddhaghosa, v.v...

Sự Kết Tập thành sách:

Tam Tạng Giáo Pháp do Ngài Mahinda đem đến và giảng dạy cho các vị tỳ khưu ở Mahā Vihāra đã được duy trì bằng trí nhớ trong bốn trăm năm. Vào thời trị vì của đức vua Vaḷagamba (440-454 theo Phật Lịch), Tam Tạng đã được ghi lại thành các tập sách. Sau đó, Tam Tạng Pāḷi này đã được truyền sang các nước như là Thái Lan, Cambodia, và Miến Điện.

Champa (Việt Nam):

Được biết Champa là vùng đất ở về phía đông nam của bán đảo Đông Dương, hiện nay là Việt Nam. Điều được phỏng đoán là triết học Phật Giáo đã được thiết lập tại xứ này vào khoảng thế kỷ thứ 3 sau Tây Lịch. Vào khoảng năm 605 sau Tây Lịch, thủ đô Champa đã bị chiếm đóng bởi người Trung Quốc và họ đã du nhập Phật Giáo vào Trung Quốc; điều này được ghi lại trong văn kiện của Trung Quốc. Điều rõ rệt là Phật Giáo đã được phổ biến tại Việt Nam trước thế kỷ thứ bảy sau Tây Lịch và Phật Giáo Champa là chánh yếu và được liệt kê vào bộ phái Arya Sammiti là một nhóm nhỏ thuộc bộ phái Sravasti. Tư liệu của thế kỷ thứ tám sau Tây Lịch được ghi lại trên bia đá chứng tỏ rằng Phật Giáo Mahāyāna đã hiện diện ở Việt Nam và Tantrayāna phát xuất từ Mahāyāna cũng có mặt.

Vào thế kỷ thứ 15 sau Tây Lịch, người Annam ở phía bắc đã kiểm soát xứ sở và Phật Giáo mang đặc điểm của Mahāyāna đã có sự tác động. Về sau, Phật Giáo mang đặc điểm của Trung Quốc đã tác động đến xứ sở này thay vì Phật Giáo Champa trước đây.

Vị tỳ khưu Indacanda người Việt Nam đã đến Sri Lanka trong những năm gần đây và đang ngụ tại tu viện Sri Jayawardhanaramaya khu vực Kotte. Vị này đã học Pāli và đã sử dụng Tam Tạng Pāḷi ấn bản Buddha Jayanti do Buddhist Cultural Centre ấn hành. Vị này đã học Tam Tạng và sau đó dịch sang tiếng Việt Nam. Khi xem xét đến lịch sử của nước Việt Nam và lịch sử của Tam Tạng, chúng tôi nhận thấy rằng sự nỗ lực và ước nguyện thực hiện Tam Tạng Song Ngữ của vị này thật là phi thường. Nếu việc làm ấy được thành tựu thì sự hiểu biết về Tam Tạng của Theravāda ở Việt Nam sẽ được phổ biến và Phật Giáo Theravāda ở Việt Nam sẽ thêm phần phát triển. Khi ấy, vị tỳ khưu Indacanda sẽ là người sứ giả có công đóng góp cho sự hoằng Pháp của Phật Giáo Theravāda ở Việt Nam và điều này sẽ được ghi nhận bởi lịch sử của hai nước, Việt Nam cũng như của Sri Lanka.

Ý định của vị tỳ khưu này thật lớn lao, và sự nỗ lực của vị này thật đáng khâm phục. Chư Phật tử sống ở Sri Lanka và Việt Nam hãy nên hỗ trợ tỳ khưu Indacanda trong công việc dấn thân này.

Chúng tôi phúc chúc cho tỳ khưu Indacanda được sức khỏe, sống lâu, và đạt đến sự thành công đối với điều ước nguyện của mình.

Venerable Kirama Wimalajothi
Giám Đốc Buddhist Cultural Centre
Nedimala, Dehiwala, Sri Lanka
Tháng Nikini 2550.

ආගමික කටයුතු අමාත්‍යාංශය
மத விவகார அமைச்சு
MINISTRY OF RELIGIOUS AFFAIRS

මගේ අංකය / எனது இல / My No

ඔබේ අංකය / உமது இல / Your No

24th May, 2006

This is to certify that the bilingual Tripitaka in Pali and Sinhala in connection with the 2550th Buddha Jayanthi Commemoration is the correct version of the Pali Text. The Pali text in Roman Characters has its equivalence in content and validity to the original in Sinhala characters.

24.05.2006

B.N.Jinasena
Secretary
Ministry of Religious Affairs

115, විජේරාම මාවත, කොළඹ 07, ශ්‍රී ලංකාව. 115, விஜேராம மாவத்தை, கொழும்பு 07, ஸ்ரீ லங்கா. 115, Wijerama Mawatha, Colombo 07. Sri Lanka.

කාර්යාලය / காரியாலயம் / Office: 94-11-2690896
ෆැක්ස් / பெக்ஸ் / Fax: 94-11-2690897
නියෝජ්‍ය අමාත්‍ය / பிரதி அமைச்சர் / Deputy Minister: 94-11-5375128, 94-11-2690898
ලේකම් / செயலாளர் / Secretary: 94-11-2690736

Ministry of Religious Affairs

--ooOoo--

Ngày 24 tháng 05 năm 2006

Xác nhận rằng Tam Tạng song ngữ Pali và Sinhala ấn tống vào dịp lễ kỷ niệm Buddha Jayanthi lần thứ 2550 là chính xác về phần Pali văn. Phần Pali văn được phiên âm sang mẫu tự Roman có giá trị tương đương về nội dung so với văn bản gốc bằng mẫu tự Sinhala.

B. N. Jinasena
Thư Ký
Chánh văn phòng

Địa Chỉ: 115 Wijerama Mawatha, Colombo 07, Sri Lanka
Office: 94-11-2690896 Fax: 94-11-2690897
Deputy Minister: 94-11-5375128, 94-11-2690898
Secretary: 94-11-2690736

THÀNH PHẦN NHÂN SỰ:

CỐ VẤN DANH DỰ

Ven. Devahandiye Paññāsekara Nāyaka Mahāthera
President of the Thimbirigasyaya Religious Association
"Sasana Arakshaka Mandalaya"
Tu Viện Trưởng Tu Viện Sri Jayawardhanaramaya Colombo

CỐ VẤN THỰC HIỆN

Ven. Kirama Wimalajothi Nāyaka Mahāthera
Giám Đốc nhà xuất bản Buddhist Cultural Centre

CỐ VẤN PHIÊN DỊCH

Ven. Kadurupokune Nandaratana Mahāthera
Cựu Giảng Viên Đại Học Phật Học Anurādhapura - Sri Lanka
Cựu Hiệu Trưởng Trường Siri Nandana Tipiṭaka Dhammāyatana
Malegoḍa, Payāgala - Sri Lanka

****

ĐIỀU HÀNH TỔNG QUÁT

Tỳ Khưu Indacanda

PHỤ TRÁCH PHIÊN ÂM & PHIÊN DỊCH:

- Tỳ Khưu Indacanda (Trương Đình Dũng)

PHỤ TRÁCH VI TÍNH:

- Tỳ Khưu Đức Hiền (Nguyễn Đăng Khoa)

PHỤ TRÁCH IN ẤN & PHÁT HÀNH:

- Tỳ Khưu Tịnh Đạt (Huỳnh Minh Thuận)

- Tu Nữ Mỹ Thúy (Huỳnh Kim Lan)

TIPIṬAKAPĀḶI - TAM TẠNG PĀḶI

Piṭaka	Tạng	Tên Pāḷi	Tựa Việt Ngữ	Số tt.
		Pārājikapāḷi	Phân Tích Giới Tỳ Khưu I	01
V		Pācittiyapāḷi bhikkhu	Phân Tích Giới Tỳ Khưu II	02
I	**L**	Pācittiyapāḷi bhikkhunī	Phân Tích Giới Tỳ Khưu Ni	03
N	**U**	Mahāvaggapāḷi I	Đại Phẩm I	04
A	**Ậ**	Mahāvaggapāḷi II	Đại Phẩm II	05
Y	**T**	Cullavaggapāḷi I	Tiểu Phẩm I	06
A		Cullavaggapāḷi II	Tiểu Phẩm II	07
		Parivārapāḷi I	Tập Yếu I	08
		Parivārapāḷi II	Tập Yếu II	09
		Dīghanikāya I	Trường Bộ I	10
		Dīghanikāya II	Trường Bộ II	11
		Dīghanikāya III	Trường Bộ III	12
		Majjhimanikāya I	Trung Bộ I	13
		Majjhimanikāya II	Trung Bộ II	14
S		Majjhimanikāya III	Trung Bộ III	15
U				
T	**K**	Saṃyuttanikāya I	Tương Ưng Bộ I	16
T	**I**	Saṃyuttanikāya II	Tương Ưng Bộ II	17
A	**N**	Saṃyuttanikāya III	Tương Ưng Bộ III	18
N	**H**	Saṃyuttanikāya IV	Tương Ưng Bộ IV	19
T		Saṃyuttanikāya V (1)	Tương Ưng Bộ V (1)	20
A		Saṃyuttanikāya V (2)	Tương Ưng Bộ V (2)	21
		Aṅguttaranikāya I	Tăng Chi Bộ I	22
		Aṅguttaranikāya II	Tăng Chi Bộ II	23
		Aṅguttaranikāya III	Tăng Chi Bộ III	24
		Aṅguttaranikāya IV	Tăng Chi Bộ IV	25
		Aṅguttaranikāya V	Tăng Chi Bộ V	26
		Aṅguttaranikāya VI	Tăng Chi Bộ VI	27

Piṭaka	Tạng	Tên Pāḷi		Tựa Việt Ngữ	Số tt.
		K	Khuddakapāṭha	Tiểu Tụng	28
		H	Dhammapadapāḷi	Pháp Cú	-
		U	Udānapāḷi	Phật Tự Thuyết	-
		D	Itivuttakapāḷi	Phật Thuyết Như Vậy	-
		D	Suttanipātapāḷi	Kinh Tập	29
		A	Vimānavatthupāḷi	Chuyện Thiên Cung	30
		K	Petavatthupāḷi	Chuyện Ngạ Quỷ	-
S		**A**	Theragathāpāḷi	Trưởng Lão Kệ	31
U		**N**	Therīgāthāpāḷi	Trưởng Lão Ni Kệ	-
T	**K**	**I**	Jātakapāḷi I	Bổn Sanh I	32
T	**I**	**K**	Jātakapāḷi II	Bổn Sanh II	33
A	**N**	**Ā**	**Jātakapāḷi III**	**Bổn Sanh III**	**34**
N	**H**	**Y**	Mahāniddesapāḷi	Đại Diễn Giải	35
T		**A**	Cullaniddesapāḷi	Tiểu Diễn Giải	36
A			Paṭisambhidāmagga I	Phân Tích Đạo I	37
		*	Paṭisambhidāmagga II	Phân Tích Đạo II	38
			Apadānapāḷi I	Thánh Nhân Ký Sự I	39
		T	Apadānapāḷi II	Thánh Nhân Ký Sự II	40
		I	Apadānapāḷi III	Thánh Nhân Ký Sự III	41
		Ể	Buddhavaṃsapāḷi	Phật Sử	42
		U	Cariyāpiṭakapāḷi	Hạnh Tạng	-
			Nettipakaraṇa	(chưa dịch)	43
		B	Peṭakopadesa	(chưa dịch)	44
		Ộ	Milindapañhāpāḷi	Milinda Vấn Đạo	45
			Dhammasaṅganipakaraṇa	Bộ Pháp Tụ	46
	V		Vibhaṅgapakaraṇa I	Bộ Phân Tích I	47
A	**I**		Vibhaṅgapakaraṇa II	Bộ Phân Tích II	48
B			Kathāvatthu I	Bộ Ngữ Tông I	49
H	**D**		Kathāvatthu II	Bộ Ngữ Tông II	50
I	**I**		Kathāvatthu III	Bộ Ngữ Tông III	51
D	**Ệ**		Dhātukathā	Bộ Chất Ngữ	-
H	**U**		Puggalapaññattipāḷi	Bộ Nhân Chế Định	52
A			Yamakapakaraṇa I	Bộ Song Đối I	53
M	**P**		Yamakapakaraṇa II	Bộ Song Đối II	54
M	**H**		Yamakapakaraṇa III	Bộ Song Đối III	55
A	**Á**		Patthānapakaraṇa I	Bộ Vị Trí I	56
	P		Patthānapakaraṇa II	Bộ Vị Trí II	57
			Patthānapakaraṇa III	Bộ Vị Trí III	58

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

JĀTAKAPĀḶI

TATIYO BHĀGO

TẠNG KINH - TIỂU BỘ

BỔN SANH

TẬP BA

Tāni ca sutte otāriyamānāni vinaye sandassiyamānāni sutte ceva otaranti vinaye ca sandissanti, niṭṭham ettha gantabbaṃ: 'Addhā idaṃ tassa bhagavato vacanaṃ, tassa ca therassa suggahitan'ti.

(Dīghanikāya II, Mahāparinibbānasutta).

Các điều ấy (những lời đã được nghe thuyết giảng) cần được đối chiếu ở Kinh, cần được xem xét ở Luật, và chỉ khi nào chúng hiện diện ở Kinh và được thấy ở Luật, thời điều kết luận có thể rút ra ở đây là: "Điều này chắc chắn là lời giảng dạy của đức Thế Tôn và đã được vị trưởng lão ấy tiếp thâu đúng đắn.

(Trường Bộ II, Kinh Đại Bát-Niết-Bàn).

LỜI GIỚI THIỆU

--ooOoo--

Đây là tập *Jātakapāḷi - Bổn Sanh III* và là tập cuối theo hệ thống trình bày 3 tập của Tam Tạng Sri Lanka. Tập Kinh này gồm có 10 Bổn Sanh (*Jātaka*) với 2585 kệ ngôn (*gāthā*), được xếp vào *Mahānipāto - Nhóm Lớn ở* trong bộ Kinh *Jātakapāḷi - Bổn Sanh* thuộc về *Khuddakanikāya - Tiểu Bộ* của *Suttantanikāya - Tạng Kinh*, và là tập số 34 của Tam Tạng Song Ngữ Pāḷi - Việt (TTPV tập 34). Cũng cần nói thêm là bộ Kinh Bổn Sanh được xếp vào thể loại cũng có tên là *Jātaka*.[1] Như vậy, từ *Jātaka* ngoài ý nghĩa là "chuyện kể về các kiếp sống của đức Bồ Tát trong khoảng thời gian thực hành cho viên mãn các đức hạnh cao quý của một vị Phật," còn có thêm một ý nghĩa khác là "tên gọi của một trong chín thể loại dùng để hệ thống hóa lời dạy của đức Phật."

Tập tài liệu *Thập Độ* của Ngài Hòa Thượng Hộ Tông (Vaṅsarakkhita Mahāthera) trình bày 10 Bổn Sanh này liên quan đến mười pháp toàn hảo (*pāramitā*) mà vị Bồ Tát hướng tâm đến quả vị giác ngộ – dầu là Thinh Văn (*sāvakabuddha*), hay Độc Giác (*paccekabuddha*), hay Toàn Giác (*sammāsambuddha*) – cần phải thực hành cho tròn đủ với những cấp độ hy sinh khác nhau từ thấp lên cao: liên quan đến vật ngoại thân, liên quan đến một phần thân thể, hoặc liên quan đến mạng sống của bản thân.

Dưới đây, chúng tôi sẽ tóm lược 10 Bổn Sanh của tập *Jātakapāḷi - Bổn Sanh III* và kết hợp với mười pháp toàn hảo dựa theo sự sắp xếp của tập tài liệu trên.

1. *Mūgapakkhajātakaṃ - Bổn Sanh Hoàng Tử Câm Què* (538) đề cập đến pháp toàn hảo về xuất ly (*nekkhammapāramitā*): Vì sợ hãi việc lên ngôi vua và sẵn có ý nguyện lìa xa gia đình để tu hành nên hoàng tử Temiya đã giả vờ bị câm và què ngay từ khi còn nhỏ. Về sau, vua cha đã ra lệnh cho người đánh xe đưa hoàng tử vào rừng giết chết rồi vùi thây ở nơi đó. Lúc chỉ còn hai người ở trong rừng, hoàng tử Temiya đã trở lại bình thường và giải thích sự việc cho người đánh xe hiểu rõ để vị ấy về trình lại cho đức vua và hoàng hậu. Tuy đã được phụ vương và mẫu hậu thân hành đi vào tận khu rừng để khuyên giải, nhưng hoàng tử Temiya

---

[1] Chánh Tạng *Pāḷi* được phân theo chín thể loại (*aṅga*) gồm có: *sutta, geyya, veyyākaraṇa, gāthā, udāna, itivuttaka, jātaka, abbhūtadhamma,* và *vedalla*. Xem *Saddhammasaṅgaha - Diệu Pháp Yếu Lược*, bản dịch tiếng Việt của Tỳ Khưu Indacanda, trang 31.

vẫn không thay đổi ý định xuất gia vì hiểu rằng cuộc sống ở thế gian là ngắn ngủi.

2. *Mahājanakajātakaṃ - Bổn Sanh Mahājanaka* (539) đề cập đến pháp toàn hảo về tinh tấn (*viriyapāramitā*): Bị đắm thuyền, sau bảy ngày vật lộn giữa biển khơi mênh mông, thanh niên Mahājanaka đã được một vị Thiên nữ cảm động cứu sống đưa vào bờ và trở thành vị vua của xứ sở ấy. Tuy ở vương vị cao sang đầy đủ dục lạc, nhưng đức vua Mahājanaka vẫn luôn suy tư về sự nỗ lực trong cuộc sống và mong muốn cuộc sống an lạc, xa lánh thế gian cuồng nhiệt. Cuối cùng, đức vua đã từ giã hoàng cung ra đi, tìm đến các vị ẩn sĩ để học phương thức tu hành và sống cuộc đời của một vị Sa- môn.

3. *Sāmajātakaṃ - Bổn Sanh Sāma* (540) đề cập đến pháp toàn hảo về từ ái (*mettāpāramitā*): Thanh niên Sāma trong lúc đi xách nước về để phụng dưỡng cha mẹ bị mù lòa đã bị trúng phải mũi tên có tẩm độc do đức vua xứ Kāsi bắn ra. Vốn là người chuyên tu tập về tâm từ ái, biết mình không còn sống bao lâu nữa, thanh niên Sāma cho đức vua biết rằng cái chết không phải là điều đáng sợ đối với chàng, mà chỉ lo cho cha mẹ già mù lòa không người chăm sóc. Đức vua nhận lời thay chàng làm công việc ấy và hỏi đường đi đến chỗ cư ngụ của họ. Sau khi gặp được song thân mù lòa của thanh niên Sāma, đức vua đã đưa họ đến bên thi thể của chàng. Nhờ lời nguyện chân thật của cha, của mẹ, và của một vị Thiên nữ ở tại ngọn núi ấy, thanh niên Sāma đã sống lại.

4. *Nimijātakaṃ - Bổn Sanh Đức Vua Nimi* (541) đề cập đến pháp toàn hảo về quyết định (*adhiṭṭhānapāramitā*): Đức vua Nimi, trong lúc đang bố thí, đã có thắc mắc về quả báo của sự bố thí và thực hành Phạm hạnh, quả báo nào lớn hơn? Thiên Chủ Sakka đã hiện ra và trả lời cho đức vua rằng người có thực hành Phạm hạnh được tái sanh vào các cõi thù thắng hơn người có sự gắn bó với việc bố thí. Thiên Chủ Sakka sau khi về lại cõi Trời đã cho Mātali, người điều khiển Thiên xa, đi xuống trần gian mời đức vua Nimi đi đến Thiên cung để chư Thiên được chiêm ngưỡng. Nhân cơ hội ấy, đức vua Nimi đã yêu cầu được đi xem địa ngục trước rồi mới đi đến cõi Trời sau. Trên đường đi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã trả lời những thắc mắc của đức vua về các hình phạt phải gánh chịu ở địa ngục là do những tội ác đã gây ra trước đây; cũng thế, những hạnh phúc được hưởng ở Thiên giới là kết quả của những việc thiện đã làm ở chốn nhân gian. Sau đó, đức vua Nimi đã quyết định sẽ làm nhiều thiện pháp với việc bố thí, với việc thực hành bình đẳng, với việc tự chế ngự.

5. *Khaṇḍahālajātakaṃ - Bổn Sanh Quan Tế Tự Khaṇḍahāla* (542) đề cập đến pháp toàn hảo về nhẫn nại (*khantipāramitā*): Vì có tư thù với hoàng tử Canda nên viên quan tế tự mê muội dòng Bà-la-môn tên là Khaṇḍahāla đã xúi đức vua Ekarāja đem bốn người con, bốn vương phi, bốn thị dân (giàu có), bốn con bò mộng, bốn con ngựa, và nhóm bốn của tất cả các thứ để làm lễ tế thần, nhằm thành tựu mục đích sanh về Thiên giới. Việc làm ấy khiến mọi người ở hoàng cung cũng như dân chúng của

xứ sở ấy rúng động, ta thán. Dù mẫu hậu, các hoàng tử, công chúa đã van xin vua cha, nhưng vì lời thúc giục của viên quan tế tự nên lễ tế thần vẫn được tiến hành. Ngay trước giờ tế lễ, người con gái của đức vua Pañcāla, công chúa Candā, vợ của hoàng tử Canda đã tuyên bố lời nói chân thật và cầu xin các hàng phi nhân hãy giúp cho nàng được chung sống với chồng. Khi ấy, Thiên Chủ Sakka đã ép buộc đức vua phóng thích cho tất cả người và thú. Cuối cùng, lão Khaṇḍahāla bị mọi người ném đá đến chết, còn hoàng tử Canda được mọi người phong lên ngôi vua.

6. *Bhūridattajātakaṃ - Bổn Sanh Long Vương Bhūridatta* (543) đề cập đến pháp toàn hảo về trì giới (*sīlapāramitā*): Trong lúc lên đất liền để thọ trì ngày trai giới, Long vương Bhūridatta có thần lực đã gặp lão thợ săn và người con trai rồi mời hai người ấy đến long cung để sinh sống. Một năm sau, vì nhớ nhà, hai cha con người thợ săn đã từ giã để về lại thế giới loài người. Long Vương đã biếu lão thợ săn viên ngọc ma-ni thần tiên có năng lực đem lại của cải, sức khỏe, và hạnh phúc theo như ý muốn, nhưng lão thợ săn từ chối. Về sau, lão thợ săn đã chỉ cho gã bắt rắn biết tổ mối mà vị Long Vương Bhūridatta thường đến nằm trong những ngày vị ấy thực hành trai giới. Gã bắt rắn đã dùng chú thuật thần tiên để bắt vị Long Vương Bhūridatta rồi đem đi diễn trò ở các nơi dọc theo đường đi đến kinh thành. Vì việc duy trì giới hạnh (*sīla*), vị Long Vương Bhūridatta đã làm theo những lời sai bảo của gã bắt rắn. Về sau, các anh em trai và cô em gái đã giải thoát cho vị Long Vương Bhūridatta và tất cả đã trở về lại chốn long cung.

7. *Mahānāradakassapajātakaṃ - Đại Bổn Sanh Nāradakassapa* (544) đề cập đến pháp toàn hảo về hành xả (*upekkhāpāramitā*): Đức vua của xứ sở Videha là vị Sát-đế-lỵ tên Aṅgāti nghe theo lời giáo huấn đầy tà kiến của vị đạo sĩ lõa thể Guṇa thuộc dòng họ Kassapa: "Không có quả báo thiện ác, các sinh linh (có số phận) đã được định sẵn, tất cả đều đạt đến sự thanh tịnh sau khi trải qua sự luân hồi tám mươi bốn kiếp," nên đã đắm say dục lạc, bỏ bê triều chính. Công chúa Rujā của đức vua là người chuyên hành thiện, bố thí, và thực hành các ngày trai giới đã khuyên vua cha lánh xa kẻ xấu và không đi theo con đường sai trái. Nàng công chúa ấy có khả năng nhớ lại bảy kiếp sống của bản thân trong thời quá khứ và biết được nàng sẽ đi đến bảy kiếp sống nữa ở thời vị lai. Lúc ấy, Bồ Tát Nārada đã từ thế giới Phạm Thiên ngự xuống tòa lâu đài để giải đáp các nghi vấn của đức vua, đồng thời khuyên đức vua nên tránh xa ác pháp và hãy thực hành thiện pháp, nên duy trì niệm và gắn bó vào sự tu tập đúng theo đường lối, bởi vì mong muốn và tham lam là con đường sái quấy và sự tự kiềm chế là con đường đúng đắn.

8. *Vidhurajātakaṃ - Bổn Sanh Bậc Sáng Suốt Vidhura* (545) đề cập đến pháp toàn hảo về chân thật (*saccapāramitā*): Bậc sáng suốt Vidhura có trí tuệ hoàn hảo, vị quan phân xử của đức vua Dhanañjaya xứ Kuru, đã được Thiên Chủ Sakka, chim thần Venateyya, long vương Varuṇa, và đức vua Dhanañjaya ban thưởng trọng hậu. Vì mong muốn được yết kiến và lắng nghe bậc sáng suốt Vidhura thuyết pháp nên hoàng hậu Vimalā,

vợ của long vương Varuṇa, giả vờ bệnh và đòi hỏi phải có trái tim của Vidhura, với điều kiện việc đạt được trái tim phải có tính chất tự nguyện, không do ép buộc. Vì thế, Dạ-xoa Puṇṇaka nhận lời với điều kiện sẽ được cưới nàng Irandatī, con gái của long vương, về làm vợ. Dạ-xoa Puṇṇaka đã cùng đức vua Dhanañjaya xứ Kuru tranh tài trong trò đổ xúc xắc với hai vật cá cược là viên ngọc ma-ni quý giá và bậc sáng suốt Vidhura. Đức vua đã thua cuộc và phải giao bậc sáng suốt Vidhura cho Dạ-xoa Puṇṇaka. Trước khi ra đi, bậc sáng suốt Vidhura đã giải đáp những thắc mắc cho đức vua Dhanañjaya xứ Kuru, đã sắp xếp việc gia đình, và đã giáo huấn mọi người từ quan đến dân. Dọc đường đi, bậc sáng suốt Vidhura cũng đã chỉ bảo cho Dạ-xoa Puṇṇaka những nguyên tắc của người đạo đức. Dầu biết mình là kẻ sẽ bị giết chết, nhưng bậc sáng suốt Vidhura vẫn đối đáp một cách chân thật với Dạ-xoa Puṇṇaka, với long vương Varuṇa, và với hoàng hậu Vimalā. Cuối cùng, được hoan hỷ với trí tuệ và sự chân thật của bậc sáng suốt Vidhura, long vương Varuṇa đã hoàn trả bậc sáng suốt Vidhura cho đức vua Dhanañjaya xứ Kuru, đồng thời cũng gả con gái Irandatī cho Dạ-xoa Puṇṇaka. Dạ-xoa Puṇṇaka đã biếu cho bậc sáng suốt Vidhura viên bảo ngọc ma-ni và đưa vị ấy về thành phố Indapatta cho đức vua Dhanañjaya xứ Kuru.

9. *Ummaggajātakaṃ - Bổn Sanh Đường Hầm* (546) đề cập đến pháp toàn hảo về trí tuệ (*paññāpāramitā*): Đức vua xứ sở Videha có năm bậc nhân sĩ Senaka, Pukkusa, Kāvinda, Devinda, và bậc sáng suốt Mahosadha. Có lần vị Senaka và bậc sáng suốt Mahosadha đã có cuộc tranh luận về câu hỏi do đức vua đề ra: "Người có trí tuệ nhưng thiếu về uy quyền và người có danh vọng mà không có trí tuệ, người nào trong hai người này là tốt hơn?" Bậc sáng suốt Mahosadha thiên về người có trí tuệ, còn vị Senaka ủng hộ kẻ thiếu trí nhưng có uy quyền. Ở một đề tài khác về việc cần giấu kín, bậc sáng suốt Mahosadha chủ trương nên giấu kín sự việc cho đến lúc nào thuận tiện mới có thể khơi mở, ngược lại với quan điểm của đức vua và bốn vị kia; vì thế, vị ấy đã bị đức vua không yêu thích. Về sau, vua Cūḷanibrahmadatta xứ Pañcāla hùng mạnh có ý muốn mời đức vua xứ Videha sang thăm viếng để gả cho người con gái của mình, thật ra là nhằm mục đích giết chết vị vua xứ Videha. Với trí tuệ vượt trội, bậc sáng suốt Mahosadha đã giải cứu cho đức vua xứ Videha cùng các cận thần và quân lính. Đức vua Cūḷanibrahmadatta xứ Pañcāla đã quý trọng mạng sống của bậc sáng suốt Mahosadha hơn cả mẫu hậu, hoàng hậu, em trai, viên quan cộng sự, vị Bà-la-môn, và bản thân mình; điều này chính là nhờ vào trí tuệ khôn khéo của bậc sáng suốt Mahosadha.

10. *Mahāvessantarajātakaṃ - Bổn Sanh Vessantara Vĩ Đại* (547) đề cập đến pháp toàn hảo về bố thí (*dānapāramitā*): Do lời ước nguyện của mẹ là hoàng hậu Phusatī, hoàng tử Vessantara đã có thiên hướng bố thí vật cao quý và sẵn sàng đáp ứng lời cầu xin của kẻ khác. Từ lúc còn là đứa bé trai tám tuổi, hoàng tử Vessantara đã có ý định bố thí tim, mắt, luôn cả thịt và máu của mình nếu có người cầu xin. Về sau, khi được giao

việc điều hành xứ sở, hoàng tử Vessantara đã bố thí con bạch tượng quý báu của quốc gia cho các vị Bà-la-môn. Việc này đã khiến cho dân chúng Sivi bất bình rồi áp lực với vua cha đòi trục xuất hoàng tử Vessantara ra khỏi đất nước. Sau khi bố thí hết của cải tài sản có được, hoàng tử Vessantara đã cùng vợ là công chúa Maddī và hai người con nhỏ – bé trai là Jāli và bé gái là Kaṇhājinā – đi đến núi Vaṅka, nơi cư ngụ dành cho những kẻ bị đọa đày. Trên đường đi, do sự cầu xin của các vị Bà-la-môn, hoàng tử Vessantara đã bố thí bốn con ngựa cho bốn vị, rồi luôn cả cỗ xe sang trọng cho một vị Bà-la-môn khác. Cuối cùng, gia đình bốn người của họ đã dắt díu nhau đi tiếp cuộc hành trình đến chốn rừng già. Tại chốn ẩn cư, công chúa Maddī sáng ngày ra đi tìm kiếm trái cây rừng và các loại củ để nuôi sống cả gia đình. Rồi lão Bà-la-môn tên Jūjaka, do áp lực của người vợ trẻ, cũng đã lặn lội tìm đến nơi ở của họ ở chốn rừng sâu để xin hoàng tử Vessantare hai người con Jāli và Kaṇhājinā đem về làm nô lệ hầu hạ cho người vợ trẻ của mình. Hoàng tử Vessantara đã chấp thuận lời cầu xin, mặc dầu trong tâm khổ đau muôn phần khi nhìn thấy lão Bà-la-môn hành hạ đánh đập hai đứa con nhỏ trước mắt mình. Để giúp cho hoàng tử Vessantara sớm thành tựu hạnh nguyện và cũng để cho công chúa Maddī khỏi bị những kẻ vô lại cầu xin, Thiên Chủ Sakka với vóc dáng Bà-la-môn đã đi đến để cầu xin hoàng tử Vessantara người vợ của chàng là công chúa Maddī. Việc bố thí đã được tiến hành và hạnh nguyện bố thí của đức Bồ Tát đã được viên mãn. Cuối cùng, gia đình bốn người đã được trùng phùng khi bé trai Jāli hướng dẫn đức vua Sañjaya và mẫu hậu đi vào rừng để rước hoàng tử Vessantara và công chúa Maddī về lại kinh thành.

Theo thiển ý của chúng tôi, sự sắp xếp trên chỉ có tính chất tương đối, bởi vì qua những tình tiết được trình bày ở các bổn sanh nói trên, không riêng gì pháp toàn hảo nổi bật đã được tài liệu trên xác định, đức Bồ Tát còn có sự nỗ lực thực hành các pháp toàn hảo khác cũng trong chính kiếp sống ấy: Ví dụ, ở Bổn Sanh 538, hai yếu tố quyết định (*adhiṭṭhāna*) và nhẫn nại (*khantī*) cũng được rõ nét bên cạnh mục tiêu xuất ly (*nekkhamma*) khi hoàng tử Temiya đã hoàn toàn giả câm và què trong suốt 16 năm ròng rã; ở Bổn Sanh 539, thanh niên Mahājanaka nhờ vào pháp tinh tấn (*viriya*) mới sống sót sau bảy ngày đêm trôi nổi giữa biển khơi, cuối cùng sau khi lên được ngôi vua, vị ấy cũng đã chọn đường xuất ly (*nekkhamma*) để tu tập; hoặc ở Bổn Sanh 543, Long Vương Bhūridatta khó giữ gìn được giới hạnh (*sīla*) nếu không có pháp nhẫn nại (*khantī*) đối với những sự hành hạ của gã bắt rắn, v.v... Ngoài ra, việc sắp xếp Bổn Sanh 541 với pháp toàn hảo về quyết định, Bổn Sanh 544 với pháp toàn hảo về hành xả, và Bổn Sanh 545 với pháp toàn hảo về chân thật có phần hơi khiên cưỡng. Như thế, việc nhận định rằng "trong một kiếp sống nhất định nào đó, đức Bồ Tát chỉ tập trung thực hành một pháp toàn hảo nhất định nào đó" khó có thể đứng vững.

*****

Văn bản *Pāḷi* được trình bày ở tập Kinh này đã được phiên âm lại từ văn bản *Pāḷi - Sinhala*, ấn bản *Buddha Jayanti Tripitaka Series* của nước quốc giáo Sri Lanka. Chúng tôi xin thành tâm tán dương công đức của Venerable Mettāvihārī đã hoan hỷ cho phép chúng tôi sử dụng văn bản đã được phiên âm sẵn đang phổ biến trên mạng *internet*. Điểm đóng góp của chúng tôi trong việc thực hiện văn bản *Pāḷi Roman* này là dò lại kỹ lưỡng văn bản đã được phiên âm và so sánh kiểm tra những điểm khác biệt về văn tự ở Tam Tạng của các nước Thái Lan, Miến Điện, và Anh Quốc được ghi ở phần cước chú, đồng thời bổ sung thêm một số điểm khác biệt đã phát hiện được trong lúc so sánh các văn bản với nhau. Cũng cần nói thêm là sự sai sót trong việc đánh số thứ tự các câu kệ ở hai tập *Jātakapāḷi II* và *III* của Tam Tạng *Pāḷi - Sinhala* đã được điều chỉnh.

Về phương diện dịch thuật và trình bày văn bản tiếng Việt, chúng tôi đã ghi nghĩa Việt của các kệ ngôn bằng văn xuôi nhằm diễn tả trọn vẹn ý nghĩa của văn bản gốc. Trong phần nhiều các trường hợp, hai dòng kệ ngôn gồm bốn *pāda* là được hoàn chỉnh về ý nghĩa. Nhưng có một vài trường hợp, ý nghĩa được nối từ kệ ngôn này sang kệ ngôn khác, thì chúng tôi dịch gom chung các kệ ngôn có liên quan lại với nhau. Ngược lại, ở một số nơi khác, nếu thứ tự sắp xếp các đoạn dịch Việt là thuận tiện cho việc tách rời, thì chúng tôi sử dụng dấu gạch ngang (—) ở cuối kệ ngôn trước và ở đầu kệ ngôn sau để báo hiệu sự tiếp nối. Trong trường hợp một số các kệ ngôn *Pāḷi* gồm 3 hoặc 4 dòng có ý nghĩa được tách biệt theo từng dòng một, chúng tôi ngắt câu dịch Việt thành từng dòng riêng biệt tương ứng với từng câu *Pāḷi* để tiện việc đối chiếu, so sánh, tìm hiểu, và học hỏi.

Về văn phong của lời dịch, chúng tôi chủ trương ghi lại lời tiếng Việt sát theo văn bản gốc và cố gắng không bỏ sót từ nào không dịch. Lời văn tiếng Việt của chúng tôi có chứa đựng những mấu chốt giúp cho những ai có ý thích nghiên cứu *Pāḷi* thấy ra được cấu trúc của loại ngôn ngữ này, đồng thời tạo sự thuận tiện cho công việc hiệu đính trong tương lai. Việc làm này của chúng tôi không hẳn đã được hoàn hảo, dầu sao cũng là bước khởi đầu nhằm thúc đẩy phong trào nghiên cứu cổ ngữ Phật Học của người Việt Nam. Tuy nhiên, một số sai sót trong quá trình phiên dịch đương nhiên không thể tránh khỏi, chúng tôi xin chịu hoàn toàn trách nhiệm về trình độ có hạn.

Nhân đây, chúng tôi cũng xin chân thành ghi nhận sự quan tâm chăm sóc trực tiếp hoặc gián tiếp đối với công tác phiên dịch của chúng tôi về phương diện vật thực bồi dưỡng và thuốc men chữa bệnh của các vị hữu ân sau: Bà Nguyễn Xuân Tuyết Nga, Phật tử Lê Quí Hùng, Phật tử Tâm Hạnh, Phật tử Trần Ngọc Linh, Phật tử Cát Tường & Diệu Tường, Phật tử Cao Minh Hiếu, Phật tử chùa Pháp Bảo - Mỹ Tho, cùng một số Phật tử gần xa đã hỗ trợ và quan tâm đến sức khỏe của chúng tôi trong thời gian

qua, tiếc rằng không thể liệt kê ra tất cả vì quá dài. Nói rõ hơn, công việc soạn thảo này được thông suốt, không bị gián đoạn, chính là nhờ có sự hỗ trợ nhiệt tình và quý báu của quý vị. Thành tâm cầu chúc quý vị luôn giữ vững niềm tin và thành tựu được nhiều kết quả trong công việc tu tập giải thoát.

Bên cạnh đó, chúng tôi cũng không quên ghi nhận sự nhiệt tình của Phật tử Đào Thị Diễm Tuyết, Phật tử Đặng Thu Trang, và Phật tử Paññadiṭṭhi Nguyễn Anh Tú đã sắp xếp thời gian để đọc lại bản thảo một cách kỹ lưỡng và đã đóng góp nhiều ý kiến sâu sắc giúp cho chúng tôi tránh được một số điểm vụng về trong việc sử dụng từ ngữ tiếng Việt.

Chúng tôi cũng xin thành tâm tùy hỷ và tán dương công đức của các thí chủ đã nhiệt tâm đóng góp tài chánh giúp cho Công Trình Ấn Tống Tam Tạng Song Ngữ Pāḷi - Việt được tồn tại và phát triển. Mong sao phước báu Pháp thí này luôn dẫn dắt quý vị vào con đường tu tập đúng theo Chánh Pháp, thành tựu Chánh Trí, chứng ngộ Niết Bàn, không còn luân hồi sanh tử nữa.

Chúng tôi xin thành kính tri ân công đức của Ngài Hòa Thượng Devahandiye Paññāsekara Nāyaka Mahāthera, tu viện trưởng tu viện Sri Jayawardhanaramaya Colombo 8 - Sri Lanka, đã cung cấp trú xứ và các vật dụng cần thiết giúp cho chúng tôi có thể tập trung toàn thời gian cho công việc thực hiện tập Kinh này.

Cuối cùng, ngưỡng mong phước báu phát sanh trong công việc soạn thảo tập Kinh này được thành tựu đến thầy tổ, song thân, và tất cả chúng sinh trong tam giới. Nguyện cho hết thảy đều được an vui, sức khỏe, có trí tuệ, và tinh tấn tu tập ngõ hầu thành đạt cứu cánh giải thoát, chấm dứt khổ đau.

Kính bút,
Ngày 25 tháng 3 năm 2017
Tỳ Khưu Indacanda (Trương đình Dũng)

CÁC CHỮ VIẾT TẮT:

Văn Bản Pāḷi:

Ma	: Maramma Chaṭṭhasaṅgīti Piṭakapotthakaṃ (Tạng Miến Điện kỳ kết tập lần thứ 6)
PTS	: Pali Text Society Edition (Tạng Anh)
Syā	: Syāmakkhara Mudditapotthakaṃ (Tạng Thái Lan)

Văn Bản Tiếng Việt:

ND	: Chú thích của Người Dịch
PTS	: Nhà Xuất Bản Pali Text Society (Anh Quốc)
Sđd.	: Sách đã dẫn
JaA.	: Sīhalakkhara muddita Jātakaṭṭhakathā
TTPV	: Tam Tạng Pāḷi - Việt

MẪU TỰ PĀḶI - SINHALA

NGUYÊN ÂM

අ a ආ ā ඉ i ඊ ī උ u ඌ ū එ e ඔ o

PHỤ ÂM

ක ka	ඛ kha	ග ga	ඝ gha	ඞ ṅa
ච ca	ඡ cha	ජ ja	ඣ jha	ඤ ña
ට ṭa	ඨ ṭha	ඩ ḍa	ඪ ḍha	ණ ṇa
ත ta	ථ tha	ද da	ධ dha	න na
ප pa	ඵ pha	බ ba	භ bha	ම ma

ය ya	ර ra	ල la	ව va	ස sa	හ ha	ළ ḷa	ං ṃ
ක ka	කා kā	කි ki	කී kī	කු ku	කූ kū	කෙ ke	කො ko
ඛ kha	ඛා khā	ඛි khi	ඛී khī	ඛු khu	ඛූ khū	ඛෙ khe	ඛො kho
ග ga	ගා gā	ගි gi	ගී gī	ගු gu	ගූ gū	ගෙ ge	ගො go

PHỤ ÂM LIÊN KẾT

කක kka	ඤඤ ñña	ත්‍ර tra	මඵ mpha
කඛ kkha	ණහ ṇha	දද dda	මබ mba
ක්‍ය kya	ඤච ñca	දධ ddha	මභ mbha
ක්‍රි kri	ඤඡ ñcha	ද්‍ර dra	මම mma
ක්ව kva	ඤජ ñja	ද්ව dva	මහ mha
ඛ්‍ය khya	ඤඣ ñjha	ධව dhva	යය, ය්‍ය yya
ඛව khva	ටට ṭṭa	නත nta	යහ yha
ගග gga	ටඨ ṭṭha	නථ ntha	ලල lla
ගඝ ggha	ඩඩ ḍḍa	න්‍ද, ඳ nda	ල්‍ය lya
ඞක ṅka	ඩඪ ḍḍha	නධ ndha	ලහ lha
ග්‍ර gra	ණණ ṇṇa	නන nna	වහ vha
ඞඛ ṅkha	ණට ṇṭa	නහ nha	සස ssa
ඞග ṅga	ණඨ ṇṭha	පප ppa	සම sma
ඞඝ ṅgha	ණඩ ṇḍa	පඵ ppha	සව sva
චච cca	තත tta	බබ bba	හම hma
චඡ ccha	තථ ttha	බභ bbha	හව hva
ජජ jja	ත්ව tva	බ්‍ර bra	ළහ ḷha
ජඣ jjha		මප mpa	

-ා ā -ි i -ී ī -ු u -ූ ū ෙ- e ෙ-ා o

VĂN BẢN ĐỐI CHIẾU
PĀḶI - SINHALA & PĀḶI - ROMAN

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස
Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa.

බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි
Buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි
Dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
සඞ්ඝං සරණං ගච්ඡාමි
Saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
දුතියම්පි බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි
Dutiyampi buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
දුතියම්පි ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි
Dutiyampi dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
දුතියම්පි සඞ්ඝං සරණං ගච්ඡාමි
Dutiyampi saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
තතියම්පි බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි
Tatiyampi buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
තතියම්පි ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි
Tatiyampi dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
තතියම්පි සඞ්ඝං සරණං ගච්ඡාමි
Tatiyampi saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.

පාණාතිපාතා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Pāṇātipātā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

අදින්නාදානා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Adinnādānā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

කාමෙසුමිච්ඡාචාරා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Kāmesu micchācārā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

මුසාවාදා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Musāvādā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Surāmerayamajjhapamādaṭṭhānā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

JĀTAKAPĀḶI - TATIYO BHĀGO

BỔN SANH - TẬP BA

VISAYASŪCI - MỤC LỤC

XXI. MAHĀNIPĀTO - NHÓM LỚN

--ooOoo--

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

JĀTAKAPĀḶI

TATIYO BHĀGO

&

TẠNG KINH - TIỂU BỘ

BỔN SANH

TẬP BA

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

JĀTAKAPĀḶI

TATIYO BHĀGO

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa.

XXII. MAHĀNIPĀTO

1. MŪGAPAKKHAJĀTAKAṂ[1]

4212. Mā paṇḍitiyaṃ[2] vibhāvaya bālamato bhava sabbapāṇinaṃ,
sabbo jano taṃ[3] ocināyatu evaṃ tava attho bhavissati.

4213. Karomi te taṃ vacanaṃ yaṃ maṃ bhaṇasi devate,
atthakāmāsi me amma hitakāmāsi devate.

4214. Kinnu santaramānova kāsuṃ khaṇasi sārathi,
puṭṭho me samma akkhāhi kiṃ kāsuyā karissasi.

4215. Rañño mūgo ca pakkho ca putto jāto acetaso,
somhi raññā samajjhiṭṭho puttaṃ me nikhaṇaṃ[4] vane.

4216. Na badhiro na mūgosmi na pakkho napi paṅgulo,[5]
adhammaṃ sārathi kayirā maṃ ce tvaṃ nikhaṇaṃ vane.

4217. Ūrū bāhū[6] ca me passa bhāsitañca suṇohi me,
adhammaṃ sārathi kayirā maṃ ce tvaṃ nikhaṇaṃ vane.

4218. Devatā nusi gandhabbo ādu[7] sakko purindado,
ko vā tvaṃ kassa vā putto kathaṃ jānemu taṃ mayaṃ.

---

[1] temiyajātakaṃ - Syā.
[2] paṇḍiccayaṃ - Ma, Syā;
paṇḍicciyaṃ - PTS.
[3] sabbo taṃ jano - Ma, PTS;
sabbo tañjano - Syā.
[4] nikkhaṇaṃ - Syā, evamuparipi.
[5] na ca vīkalo - Ma;
na ca paṅgulo - Syā.
[6] ūrū bāhuṃ - Ma;
ūruṃ bāhuṃ - PTS.
[7] adu - Ma, PTS;
ādū - Syā.

TẠNG KINH - TIỂU BỘ

BỔN SANH

TẬP BA

Kính lễ đức Thế Tôn, bậc A-la-hán, đấng Chánh Biến Tri!

XXII. NHÓM LỚN

1. BỔN SANH HOÀNG TỬ CÂM QUÈ

(Lời trao đổi giữa vị nữ thần và hoàng tử Temiya)
4212. "Con chớ tỏ ra sáng suốt, hãy tỏ ra ngu khờ trước tất cả chúng sanh, hãy để tất cả mọi người xem thường con; như vậy, sẽ có sự lợi ích cho con."

4213. "Thưa nữ thần, con sẽ làm theo lời nói ấy của mẹ, theo điều mẹ nói với con. Thưa mẹ, mẹ có lòng mong muốn lợi ích cho con, mẹ có lòng mong mỏi sự tốt đẹp cho con, thưa nữ thần."

(Lời trao đổi giữa hoàng tử Temiya và người đánh xe)
4214. "Này người đánh xe, việc gì mà ông vội vã đào cái hố vậy? Được ta hỏi, này ông bạn, hãy giải thích cho ta, ông sẽ làm gì với cái hố?"

4215. "Người con trai đã được sanh ra của đức vua là bị câm, què, và ngớ ngẩn. Tôi đây được đức vua ra lệnh: 'Khanh có thể vùi lấp đứa con trai của trẫm ở khu rừng.'"

4216. "Ta không bị điếc, không bị câm, không bị què, cũng không bị khuyết tật. Này người đánh xe, ngươi sẽ tạo ra điều phi pháp nếu ngươi vùi lấp ta ở khu rừng.

4217. Ngươi hãy nhìn xem hai bắp đùi và hai cánh tay của ta. Ngươi hãy lắng nghe lời nói của ta. Này người đánh xe, ngươi sẽ tạo ra điều phi pháp nếu ngươi vùi lấp ta ở khu rừng."

4218. "Phải chăng ngài là vị Thiên nhân, là vị Càn-thát-bà, hay là Thiên Chủ Sakka, vị đã bố thí trước đây? Ngài là ai, hay ngài là con của người nào? Làm thế nào chúng tôi có thể biết về ngài?"[1]

---

[1] Hai câu kệ 4218 và 4219 tương tự hai câu kệ 3461 và 3462 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh II* (TTPV tập 33, trang 271).

4219. Namhi devo na gandhabbo napi[1] sakko purindado,
kāsirañño ahaṃ putto yaṃ kāsuyā nighaññasi.[2]

4220. Tassa rañño ahaṃ putto yaṃ tvaṃ samupajīvasi,[3]
adhammaṃ sārathi kayirā maṃ ce tvaṃ nikhaṇaṃ[4] vane.

4221. Yassa rukkhassa chāyāya nisīdeyya sayeyya vā,
na tassa sākhaṃ bhañjeyya mittadūbho[5] hi pāpako.

4222. Yathā rukkho tathā rājā yathā sākhā tathā ahaṃ.
yathā chāyūpago poso evaṃ tvamasi sārathi,
adhammaṃ sārathi kayirā maṃ ce tvaṃ nikhaṇaṃ vane.

4223. Pahūtabhakkho[6] bhavati vippavuttho[7] sakāgharā,[8]
bahū naṃ upajīvanti yo mittānaṃ na dūbhati.[9]

4224. Yaṃ yaṃ janapadaṃ yāti nigame rājadhāniyo,
sabbattha pūjito hoti yo mittānaṃ na dūbhati.

4225. Nāssa corā pasahanti[10] nātimaññeti khattiyo,[11]
sabbe amitte tarati yo mittānaṃ na dūbhati.

4226. Akkuddho[12] sagharaṃ eti sabhāya[13] paṭinandito,
ñātīnaṃ uttamo hoti yo mittānaṃ na dūbhati.

4227. Sakkatvā sakkato hoti garu hoti sagāravo,
vaṇṇakittibhato hoti yo mittānaṃ na dūbhati.

4228. Pūjako labhate pūjaṃ vandako paṭivandanaṃ,
yaso kittiñca pappoti yo mittānaṃ na dūbhati.

4229. Aggi yathā pajjalati devatāva virocati,
siriyā ajahito[14] hoti yo mittānaṃ na dūbhati.

---

1 nāpi - Ma, Syā.
2 nikhaññasi - Ma, Syā.
3 sammūpajīvasi - Ma;
samūpajīvasi - Syā.
4 nikkhaṇaṃ - Syā.
5 mittadubbho - Ma, Syā.
6 bahutabbhakkho - Syā.
7 vippavuṭṭho - Ma.
8 sakaṃ gharā - Ma;
sakaṅgharā - Syā.
9 dubbhati - Ma, evamuparipi.
10 pasāhanti - Ma.
11 nātimaññanti khattiyā - Ma.
12 akuddho - Syā, PTS.
13 sabhāyaṃ - Ma.
14 ajjahito - Syā.

4219. "Ta không phải là Thiên nhân, không phải là Càn-thát-bà, cũng không phải là Thiên Chủ Sakka, vị đã bố thí trước đây. Ta là con trai của đức vua xứ Kāsi, là người mà ngươi sẽ vùi lấp trong cái hố.

4220. Ta là con trai của đức vua của ngươi, vị vua mà ngươi sống nương tựa. Này người đánh xe, ngươi sẽ tạo ra điều phi pháp nếu ngươi vùi lấp ta ở khu rừng.

4221. Người ngồi hoặc nằm ở bóng râm của cây nào thì không nên bẻ gãy cành lá của cây ấy, bởi vì kẻ phản bội bạn bè là kẻ ác xấu.[1]

4222. Đức vua ví như thân cây, ta ví như cành lá, còn ngươi được ví như người đi đến bóng râm. Này người đánh xe, ngươi sẽ tạo ra điều phi pháp nếu ngươi vùi lấp ta ở khu rừng.

4223. Người nào không phản bội bạn bè, dầu sống xa lìa căn nhà của mình, vẫn có dồi dào thức ăn; nhiều người chu cấp cho vị ấy.

4224. Người nào không phản bội bạn bè, khi đi đến xứ sở này xứ sở nọ, các thị trấn, các kinh thành, đều được tôn vinh ở khắp mọi nơi.

4225. Người nào không phản bội bạn bè, các kẻ cướp không áp bức người này, các vị Sát-đế-lỵ không khi dễ; vị ấy vượt qua tất cả những kẻ thù.

4226. Người nào không phản bội bạn bè, người ấy đi về nhà mình không bị nóng giận, được đón mừng ở hội chúng, là vị tốt nhất trong các thân quyến.

4227. Người nào không phản bội bạn bè, người ấy tôn trọng kẻ khác và được kẻ khác tôn trọng, được kẻ khác kính trọng và có sự kính trọng kẻ khác; vị ấy có được sự ca ngợi và tiếng tăm.

4228. Người nào không phản bội bạn bè, người ấy tôn vinh kẻ khác và nhận được sự tôn vinh, là vị cúi chào và nhận được sự cúi chào lại; vị ấy đạt được danh vọng và tiếng tăm.

4229. Người nào không phản bội bạn bè, giống như ngọn lửa bùng cháy, tựa như vị Thiên nhân chói sáng, vị ấy không bị suy giảm sự vinh quang.

---

[1] Câu kệ 4221 giống như câu kệ 1503 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 381).

4230. Gāvo tassa pajāyanti khette vuttaṃ virūhati,
vuttānaṃ phalamasnāti[1] yo mittānaṃ na dūbhati.[2]

4231. Darito pabbatāto vā rukkhāto[3] patito naro,
cuto patiṭṭhaṃ labhati yo mittānaṃ na dūbhati.

4232. Virūḷhamūlasantānaṃ nigrodhamiva māluto,[4]
amittā nappasahanti[5] yo mittānaṃ na dūbhati.

4233. Ehi taṃ paṭinessāmi rājaputta sakaṃ gharaṃ,
rajjaṃ kārehi bhaddante kiṃ araññe karissasi.

4234. Alaṃ me tena rajjena ñātakehi[6] dhanena vā,
yaṃ me adhammacariyāya rajjaṃ labbhetha sārathi.

4235. Puṇṇapattaṃ palabbhehi[7] rājaputta[8] ito gato,
pitā mātā ca me dajjuṃ rājaputta tayī gate.

4236. Orodhā ca kumārā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,
tepi attamanā dajjuṃ rājaputta tayī gate.

4237. Hatthārūhā[9] aṇīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,[10]
tepi dajjuṃ patītā me[11] rājaputta tayī gate.

4238. Bahū jānapadā caññe[12] negamā ca samāgatā,
upāyanāni[13] me dajjuṃ rājaputta tayī gate.

4239. Pitumātu cahaṃ catto raṭṭhassa nigamassa ca,
atho sakya[14]kumārānaṃ natthi mayhaṃ sakaṃ gharaṃ.

4240. Anuññāto ahaṃ matyā sañcatto pitarā ahaṃ,[15]
eko araññe pabbajito na kāme abhipatthaye.

4241. Api ataramānānaṃ phalāsāva samijjhati,
vipakkabrahmacariyosmi evaṃ jānāhi sārathi.

---

[1] phalam asanāti - PTS.
[2] dubbhati - Ma, evamuparipi.
[3] rukkhato - Ma, Syā, PTS.
[4] māḷuto - PTS.
[5] nappasāhanti - Ma.
[6] ñātakena - Syā.
[7] puṇṇapattaṃ maṃ lābhehi - Ma, Syā.
[8] rājaputto - Syā.
[9] hatthārohā - Ma, Syā, evamuparipi.
[10] pattikārikā - PTS, evamuparipi.
[11] tepi attamanā dajjuṃ - Ma, Syā.
[12] bahudhaññā jānapadā - Ma;
bahuttadhaññā jānapadā - Syā;
bahū janapadā caññe - PTS.
[13] upayānāni - Syā.
[14] sabba - Ma, Syā, PTS.
[15] pitarā mahaṃ - Ma.

4230. Người nào không phản bội bạn bè, trâu bò của người ấy sinh sôi, hạt đã gieo xuống mọc lên ở cánh đồng, người ấy hưởng thụ kết quả của các thứ đã được gieo trồng.

4231. Người nào không phản bội bạn bè, nếu bị té từ vực thẳm, từ ngọn núi, hoặc từ trên cây, người ấy nhận được sự nâng đỡ khi bị rơi xuống.

4232. Người nào không phản bội bạn bè, các kẻ thù không áp bức người ấy, tựa như làn gió không lay chuyển được cây đa có rễ ở gốc và rễ ở cành được phát triển."

4233. "Thưa hoàng tử, ngài hãy đến, tôi sẽ đưa ngài về lại căn nhà của ngài. Thưa tôn đức, ngài hãy trị vì vương quốc. Ở rừng, thì ngài sẽ làm gì?"

4234. "Quá đủ cho ta với vương quốc, với các thân quyến, hay tài sản! Này người đánh xe, vương quốc được nhận lãnh là do sự thực hành phi pháp của ta (trong tiền kiếp)."

4235. "Thưa hoàng tử, ngài sẽ được nhận lãnh bát rượu đầy khi trở về từ nơi này. Thưa hoàng tử, phụ vương và mẫu hậu sẽ ban thưởng cho tôi khi ngài về đến.

4236. Các công nương, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn, những người ấy, được hoan hỷ, cũng sẽ ban thưởng (cho tôi) khi ngài về đến, thưa hoàng tử.

4237. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh, những người ấy, được sung sướng, cũng sẽ ban thưởng cho tôi khi ngài về đến, thưa hoàng tử.

4238. Nhiều cư dân khác và các thị dân sẽ tụ hội lại; họ sẽ ban thưởng các tặng phẩm cho tôi khi ngài về đến, thưa hoàng tử."

4239. "Ta đã bị phụ vương và mẫu hậu từ bỏ. Đối với đất nước, phố chợ, và các vương tử dòng Sakya, ta không có nhà riêng của mình.

4240. Ta được mẫu hậu cho phép, ta bị phụ vương từ bỏ hẳn. Một mình ở trong rừng, ta đã xuất ly, ta không mong cầu về ngũ dục.

4241. Kết quả mong muốn được thành tựu cho những người không vội vã. Ta có Phạm hạnh đã được thuần thục, này người đánh xe, ngươi hãy biết như thế.[1]

---

[1] Câu kệ 4241 tương tự câu kệ số 8 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 5).

4242. Api ataramānānaṃ sammadatthā[1] vipaccati,
vipakkabrahmacariyosmi nikkhanto akutobhayo.

4243. Evaṃ vaggukatho santo vissaṭṭhavacano[2] casi,[3]
kasmā pitucca mātucca[4] santike na bhaṇī tadā.

4244. Nāhaṃ asatthitā[5] pakkho na badhiro asotatā,
nāhaṃ ajivhatā mūgo mā maṃ mūgamadhārayi.

4245. Purimaṃ sarāmahaṃ jātiṃ yattha rajjamakārayiṃ,
kārayitvā tahiṃ rajjaṃ pāpatthaṃ nirayaṃ bhusaṃ.

4246. Vīsatiñceva vassāni tahiṃ rajjamakārayiṃ,
asītivassasahassāni nirayamhi apaccisaṃ.[6]

4247. Tassa rajjassahaṃ bhīto mā maṃ rajjābhisecayuṃ,[7]
tasmā pitucca mātucca santike na bhaṇiṃ tadā.

4248. Ucchaṅge[8] maṃ nisīdetvā[9] pitā atthānusāsati,
ekaṃ hanatha bandhatha ekaṃ khārāpatacchikaṃ,[10]
ekaṃ sūlasmiṃ[11] appetha[12] iccassamanusāsati.[13]

4249. Tassāhaṃ[14] pharusaṃ sutvā vācāyo samudīritā,
amūgo mūgavaṇṇena apakkho pakkhasammato,
sake muttakarīsasmiṃ acchāhaṃ samparipluto.

4250. Kasirañca parittañca tañca dukkhena saṃyutaṃ,
ko taṃ[15] jīvitamāgamma veraṃ kayirātha kenaci.

4251. Paññāya ca alābhena dhammassa ca adassanā,
ko taṃ jīvitamāgamma veraṃ kayirātha kenaci.

4252. Api ataramānānaṃ phalāsāva samijjhati,
vipakkabrahmacariyosmi evaṃ jānāhi sārathi.

---

[1] sammadattho - Ma, Syā, PTS.
[2] visaṭṭhavacano - Ma.
[3] ca so - Syā.
[4] pitu ca mātucca - Ma;
pitu ca mātu ca - Syā.
[5] asandhitā - Ma, Syā, PTS.
[6] apaccasiṃ - Syā;
apaccayiṃ - PTS.
[7] rajjebhisecayuṃ - Syā;
rajj' abhisecayuṃ - PTS.
[8] uccaṅke - Syā.
[9] nisādetvā - Ma.
[10] kharāpaticchakaṃ - Syā.
[11] sūlasmi - Syā.
[12] uppetha - Ma;
ubbetha - Syā;
accetha - PTS.
[13] iccassa manusāsati - Ma;
iccassa anusāsati - Syā;
icc-assa-m-anusāsati - PTS.
[14] tāyāhaṃ - Ma, Syā.
[15] komaṃ - Ma, Syā.

4242. Thêm nữa, mục đích chân chánh được thành tựu cho những người không vội vã. Ta có Phạm hạnh đã được thuần thục, ta đã xuất ly, không có sự sợ hãi từ bất cứ đâu.”

4243. “Trong khi ngài có lời giải thích ngọt ngào và có lời nói tự tin như vậy, tại sao ngài đã không nói vào lúc ấy, khi ở gần phụ vương và mẫu hậu?”

4244. “Ta không bị què do tình trạng thiếu xương, không bị điếc do không thể nghe, không bị câm do không có lưỡi. Chớ nghĩ rằng ta bị câm.

4245. Ta nhớ lại kiếp sống trước đây, tại nơi ấy ta đã trị vì đất nước. Sau khi trị vì đất nước tại nơi ấy, ta đã rơi vào địa ngục nhiều lần.

4246. Ta đã trị vì đất nước ở nơi ấy đúng hai mươi năm, rồi đã bị nung nấu ở địa ngục đến tám mươi ngàn năm.

4247. Ta khiếp sợ vương quyền ấy, (nghĩ rằng): ‘Chớ để họ làm lễ phong vương cho ta.’ Vì thế, khi ở gần phụ vương và mẫu hậu, ta đã không nói vào lúc ấy.

4248. Phụ vương thường đặt ta ngồi ở trong lòng và chỉ bảo về công việc (ra lệnh rằng): ‘Khanh hãy giết chết một người, hãy giam cầm một người rồi bôi chất kiềm vào vết thương, hãy đặt một người ở trên cọc nhọn,’ phụ vương chỉ bảo người ấy là như vậy.

4249. Sau khi đã nghe những lời nói được thốt ra một cách thô bạo của phụ vương, không bị câm ta với vẻ như câm, không bị què ta được xem là què; ta đã sống, bị đắm chìm trong nước tiểu và phân của chính mình.

4250. Cuộc sống ấy là nhọc nhằn, nhỏ nhoi, và bị gắn liền với khổ đau; vì cuộc sống ấy, người nào, vì bất cứ lý do gì, lại có thể tạo ra sự thù hận?

4251. Do không đạt được trí tuệ và không nhìn thấy Thánh pháp; vì cuộc sống ấy, người nào, vì bất cứ lý do gì, lại có thể tạo ra sự thù hận?

4252. Kết quả mong muốn được thành tựu cho những người không vội vã. Ta có Phạm hạnh đã được thuần thục, này người đánh xe, ngươi hãy biết như thế.

4253. Api ataramānānaṃ sammadattho vipaccati,
vipakkabrahmacariyosmi nikkhanto akutobhayo.

4254. Ahampi pabbajissāmi rājaputta tavantike,
avhayassu[1] maṃ bhaddante pabbajjā mama ruccati.

4255. Rathaṃ niyyādayitvāna anaṇo ehi sārathi,
anaṇassa hi pabbajjā etaṃ isīhi vaṇṇitaṃ.

4256. Yadeva tyāhaṃ vacanaṃ akaraṃ bhaddamatthu te,
tadeva me tvaṃ vacanaṃ yācito kattumarahasi.

4257. Idheva tāva acchassu yāva rājānamānaye,
appeva te pitā disvā patīto sumano siyā.

4258. Karomi te taṃ vacanaṃ yaṃ maṃ bhaṇasi sārathi,
ahampi daṭṭhukāmosmi pitaraṃ me idhāgataṃ.

4259. Ehi samma nivattassu kusalaṃ vajjāsi ñātīnaṃ,
mātaraṃ pitaraṃ mayhaṃ vutto vajjāsi vandanaṃ.

4260. Tassa pāde gahetvāna katvā ca naṃ padakkhiṇaṃ,
sārathi rathamāruyha rājadvāraṃ upāgami.

4261. Suññaṃ mātā rathaṃ disvā ekaṃ sārathimāgataṃ,
assupuṇṇehi nettehi rodantī naṃ udikkhati.

4262. Ayaṃ so sārathi eti nihantvāna mamatrajaṃ,[2]
nihato nūna me putto pathavyā[3] bhūmivaddhano.[4]

4263. Amittā nūna nandanti patītā nūna verino,
āgataṃ sārathiṃ disvā nihantvāna mamatrajaṃ.

4264. Suññaṃ mātā rathaṃ disvā ekaṃ sārathimāgataṃ,
assupuṇṇehi nettehi rodantī paripucchati.[5]

---

[1] avhāyassu - Ma.
[2] nihantvā mama atrajaṃ - Ma, Syā.
[3] pathabyā - Ma; paṭhabyā - Syā.
[4] bhūmivaḍḍhano - Ma, Syā.
[5] rodantī paripucchi naṃ - Ma;
rodantī naṃ paripucchati - Syā.

4253. Thêm nữa, mục đích chân chánh được thành tựu cho những người không vội vã. Ta có Phạm hạnh đã được thuần thục, ta đã đi ra khỏi (nhà), không có sự sợ hãi từ bất cứ đâu."

4254. "Tôi cũng sẽ xuất gia trong sự chứng minh của ngài, thưa hoàng tử. Thưa tôn đức, xin ngài hãy gọi tôi. Việc xuất gia được tôi thích thú."

4255. "Ngươi hãy đem trả lại cỗ xe, ngươi hãy là người không nợ nần, này người đánh xe. Bởi vì, việc xuất gia là dành cho người không nợ nần; điều này được các bậc ẩn sĩ ca ngợi."

4256. "Hãy để tôi làm theo lời nói của ngài; việc như vậy là tốt đẹp cho ngài. Được tôi yêu cầu, xin ngài hãy thực hiện lời nói của tôi.

4257. Xin ngài hãy ở lại ngay tại chỗ này đến khi nào tôi đưa đức vua lại. Có lẽ sau khi nhìn thấy ngài, phụ thân của ngài sẽ sung sướng, hài lòng."

4258. "Này người đánh xe, hãy để ta làm theo lời nói của ngươi, theo điều ngươi nói với ta. Ta cũng muốn nhìn thấy phụ vương của ta đi đến nơi này.

4259. Này ông bạn, ngươi hãy đi, hãy quay trở về. Ngươi hãy nói lời chúc lành đến các thân quyến. Ngươi hãy lập lại lời đảnh lễ của ta đến mẫu hậu và phụ vương."

4260. Sau khi sờ lấy hai bàn chân của vị hoàng từ và đi nhiễu quanh vị ấy, người đánh xe đã leo lên cỗ xe rồi đi đến cánh cổng của hoàng cung.

4261. Mẫu hậu, sau khi nhìn thấy cỗ xe trống không và một mình người đánh xe trở về, trong khi than khóc với đôi mắt đẫm lệ, đã quan sát gã ấy, (nói rằng):

4262. "Gã đánh xe này đây trở về sau khi đã giết chết con trai của ta. Đứa con trai của ta chắc chắn đã bị giết chết, và quả địa cầu có thêm lớp đất.

4263. Những kẻ thù có sự kết oán, nhìn thấy gã đánh xe ấy trở về sau khi đã giết chết con trai của ta, chắc chắn sẽ vui mừng, chắc chắn được sung sướng."

4264. Mẫu hậu, sau khi nhìn thấy cỗ xe trống không và một mình người đánh xe trở về, trong khi than khóc với đôi mắt đẫm lệ, đã hỏi han rằng:

4265. Kinnu mūgo kinnu pakkho kinnu so vilapī tadā,
nihaññamāno bhūmiyā taṃ me akkhāhi sārathi.

4266. Kathaṃ hatthehi pādehi mūgo pakkho[1] vivajjayi,
nihaññamāno bhūmiyā taṃ me akkhāhi pucchito.

4267. Akkhissaṃ te[2] ahaṃ ayye dajjāsi abhayaṃ mama,
yaṃ me sutaṃ vā diṭṭhaṃ vā rājaputtassa santike.

4268. Abhayaṃ samma te dammi abhīto bhaṇa sārathi,
yaṃ te sutaṃ vā diṭṭhaṃ vā rājaputtassa santike.

4269. Na so mūgo na so pakkho vissaṭṭhavacanova so,[3]
rajjassa kira so bhīto akarī[4] ālaye bahū.

4270. Purimaṃ sarati so jātiṃ[5] yattha rajjamakārayi,
kārayitvā tahiṃ rajjaṃ pāpattha[6] nirayaṃ bhusaṃ.

4271. Vīsatiñceva[7] vassāni tahiṃ rajjamakārayi,
asītivassasahassāni nirayamhi apacci so.

4272. Tassa rajjassa so bhīto mā maṃ rajjābhisecayuṃ,[8]
tasmā pitucca mātucca[9] santike na bhaṇī tadā.

4273. Aṅgapaccaṅgasampanno ārohapariṇāhavā,
vissaṭṭhavacano[10] pañño magge saggassa tiṭṭhati.

4274. Sace tvaṃ daṭṭhukāmāsi rājaputti[11] tavatrajaṃ,
ehi taṃ pāpayissāmi yattha sammati temiyo.

4275. Yojayantu rathe asse kacchaṃ nāgāna[12] bandhatha,
udīrayantu saṅkhapaṇavā[13] vadantu[14] ekapokkharā.

4276. Nadantu[15] bherī sannaddhā vagguṃ vadatu dundubhī,[16]
negamā ca maṃ anventu gacchaṃ puttanivedako.[17]

---

[1] mūgapakkho - Ma, PTS.
[2] akkheyyaṃ te - Ma; akkheyyante - Syā.
[3] visaṭṭhavacano ca so - Ma, Syā;
vissaṭṭhavacano ca so - PTS.
[4] akarā - Ma, Syā.
[5] so sarati jātiṃ - PTS.
[6] pāpatthaṃ - Syā.
[7] vīsati ceva - Syā.
[8] rajjebhisecayuṃ - Syā;
rajj' abhisecayuṃ - PTS.
[9] pitu ca mātucca - Ma;
pitu ca mātu ca - Syā.
[10] visaṭṭhavacano - Ma.
[11] rājaputtaṃ - Ma, Syā, PTS.
[12] nāgāni - Syā.
[13] saṅkhapaṇḍavā - Syā.
[14] vādantu - Ma;
nadantu - Syā; vadataṃ - PTS.
[15] vādantu - Ma.
[16] vaggū vādantu dundubhī - Ma;
vaggū nadantu dundubhī - Syā;
vaggū vadatu dindubhi - PTS.
[17] puttanivādako - Syā, evamuparipi.

(Lời trao đổi giữa mẫu hậu và người đánh xe)
4265. "Hoàng tử có bị câm chăng, có bị què chăng, nó đã than van điều gì vào lúc ấy, trong khi bị giết chết ở trên mặt đất? Này người đánh xe, ngươi hãy kể lại điều ấy cho ta.

4266. Đứa con trai câm và què của ta đã tránh né với các bàn tay và bàn chân như thế nào, trong khi bị giết chết ở trên mặt đất? Này người đánh xe, ngươi hãy kể lại điều ấy cho ta."

4267. "Tâu lệnh bà, nếu lệnh bà ban cho thần sự bình an, thần sẽ kể lại cho lệnh bà về điều thần đã được nghe, hoặc đã được thấy khi ở bên cạnh hoàng tử."

4268. "Này khanh, ta ban cho ngươi sự bình an. Này người đánh xe, chớ khiếp sợ, ngươi hãy nói về điều ngươi đã được nghe, hoặc đã được thấy khi ở bên cạnh hoàng tử."

4269. "Vị ấy không bị câm, vị ấy không bị què, vị ấy còn có lời nói sang sảng. Nghe nói ngài khiếp sợ vương quyền nên đã làm nhiều việc giả vờ.

4270. Vị ấy nhớ lại kiếp sống trước đây, tại nơi ấy ngài đã trị vì đất nước, sau khi trị vì đất nước tại nơi ấy, ngài đã rơi vào địa ngục nhiều lần.

4271. Vị ấy đã trị vì đất nước ở nơi ấy đúng hai mươi năm, rồi đã bị nung nấu ở địa ngục đến tám mươi ngàn năm.

4272. Vị ấy bị khiếp sợ vương quyền ấy, (nghĩ rằng): 'Chớ để họ làm lễ phong vương cho ta.' Vì thế, khi ở gần phụ vương và mẫu hậu, vị ấy đã không nói vào lúc ấy.

4273. Được đầy đủ các bộ phận thân thể, có chiều cao và bề ngang, có lời nói sang sảng, có trí tuệ, hoàng tử đứng ở đạo lộ đi đến cõi Trời.

4274. Nếu lệnh bà mong muốn nhìn thấy con trai của lệnh bà, tâu hoàng hậu, xin lệnh bà hãy ra lệnh đi đến nơi hoàng tử Temiya cư ngụ."

(Lời phụ hoàng)
4275. "Các khanh hãy thắng các con ngựa vào các cỗ xe, hãy buộc dây đai cho các con voi, hãy khua vang các tù và vỏ ốc và các trống con, hãy làm vang lên các chiếc trống một mặt.

4276. Hãy gióng các chiếc trống lớn đã được buộc chặt, hãy làm chiếc trống lệnh vang lên âm thanh ngọt ngào. Và các thị dân hãy đi theo trẫm. Giờ trẫm sẽ đi rước hoàng tử về (và truyền ngôi vua).

4277. Orodhā ca kumārā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,
khippaṃ yānāni yojentu gacchaṃ puttanivedako.[1]

4278. Hatthārūhā aṇīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,
khippaṃ yānāni yojentu gacchaṃ puttanivedako.

4279. Samāgatā jānapadā[2] negamā ca samāgatā,
khippaṃ yānāni yojentu gacchaṃ puttanivedako.

4280. Asse ca sārathī yutte sindhave sīghavāhane,
rājadvāraṃ upāgañchuṃ[3] yuttā deva ime hayā.

4281. Thūlā javena hāyanti kisā hāyanti thāmunā,[4]
kise thūle vivajjetvā[5] saṃsaṭṭhā yojitā hayā.

4282. Tato rājā taramāno yuttamāruyha sandanaṃ,
itthāgāraṃ ajjhabhāsi sabbāva anuyātha maṃ.

4283. Vāḷavījanim[6]uṇhīsaṃ khaggaṃ chattaṃ ca paṇḍaraṃ,
upādirathamāruyha[7] suvaṇṇena[8] alaṅkato.[9]

4284. Tato ca[10] rājā pāyāsi purakkhatvāna[11] sārathiṃ,
khippameva upāgañchi[12] yattha sammati temiyo.

4285. Tañca disvāna āyantaṃ jalantamiva tejasā,
khattasaṅghaparibbūḷhaṃ[13] temiyo etadabravi.

4286. Kaccinnu[14] tāta kusalaṃ kacci tāta anāmayaṃ,
kaccinnu[15] rājakaññāyo arogā[16] mayha mātaro.

4287. Kusalañceva me putta atho putta anāmayaṃ,
sabbāva[17] rājakaññāyo arogā tuyha mātaro.

4288. Kaccissa majjapo[18] tāta kacci te suramappiyaṃ,
kacci sacce ca dhamme ca dāne te ramatī[19] mano.

---

[1] puttanivādako - Syā, evamuparipi.
[2] janapadā - PTS.
[3] upāgacchuṃ - Ma.
[4] thāmasā - Syā.
[5] vivajjitvā - Syā.
[6] vālabījanim - Ma; vālavījanim - Syā.
[7] upādhi rathamāruyha - Ma;
upādhī rathamāruyha - Syā;
upādhiratham āruyha - PTS.
[8] suvaṇṇehi - Ma, Syā.
[9] alaṅkatā - Ma, Syā.
[10] sa - Ma.
[11] purakkhitvāna - Syā.
[12] upāgacchi - Ma.
[13] paribyūḷhaṃ - Ma, Syā.
[14] kacci nu - Ma, Syā.
[15] sabbā ca - Ma, Syā.
[16] ārogā - PTS.
[17] sabbā ca - Ma, Syā.
[18] kacci amajjapo - Ma, Syā;
kacci-ss-amajjapo - PTS.
[19] ramate - Ma.

4277. Các công nương, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn hãy mau chóng thắng ngựa vào các cỗ xe. Giờ trẫm sẽ đi rước hoàng tử về (và truyền ngôi vua).

4278. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh hãy mau chóng thắng ngựa vào các cỗ xe. Giờ trẫm sẽ đi rước hoàng tử về (và truyền ngôi vua).

4279. Các người dân đã tụ hội lại và các thị dân đã tụ hội lại hãy mau chóng thắng ngựa vào các cỗ xe. Giờ trẫm sẽ đi rước hoàng tử về (và truyền ngôi vua)."

4280. Những người đánh xe đã dẫn các con ngựa thuộc dòng Sindhu, có khả năng kéo xe nhanh, đã được buộc (vào các cỗ xe), đi đến cánh cổng của hoàng cung (nói rằng): "Tâu bệ hạ, các con ngựa này đã được sẵn sàng."

4281. "Các con ngựa mập bị sút giảm về tốc độ, các con gầy bị sút giảm về sức mạnh." "Hãy loại ra các con ngựa gầy và mập, các con ngựa cân đối hãy được thắng vào."

4282. Sau đó, đức vua đã vội vã bước lên cỗ xe đã được thắng ngựa, và đã nói với các phi tần rằng: "Tất cả các nàng hãy đi theo trẫm."

4283. Đức vua đã bước lên cỗ xe có quạt đuôi bò, vương miện, gươm, lọng che màu trắng, và đôi hài đã được trang điểm bằng vàng.

4284. Và sau đó, với người đánh xe ở phía trước, đức vua đã khởi hành và đã đi đến nơi hoàng tử Temiya cư ngụ vô cùng nhanh chóng.

4285. Sau khi nhìn thấy đức vua đang đi đến, tựa như đang chói sáng với uy quyền, được hộ tống xung quanh bởi tập thể các vị Sát-đế-ly, hoàng tử Temiya đã nói điều này:

4286. "Thưa cha, phải chăng cha được an khang? Thưa cha, phải chăng cha được vô sự? Phải chăng các công chúa và mẹ của con không bị bệnh?"

4287. "Này con trai, trẫm được an khang. Và này con trai, trẫm được vô sự. Toàn bộ tất cả các công chúa và mẹ của con không bị bệnh."

4288. "Thưa cha, phải chăng cha không uống chất say? Phải chăng rượu không được cha yêu quý? Phải chăng cha có tâm ý ưa thích sự chân thật, vương pháp, và sự bố thí?"

4289. Amajjapo ahaṃ putta atho me suramappiyaṃ,
atho sacce ca dhamme ca dāne me ramatī mano.

4290. Kacci arogaṃ[1] yoggaṃ te kacci vahati vāhanaṃ,
kacci te vyādhayo[2] natthi sarīrassupatāpanā.[3]

4291. Atho arogaṃ yoggaṃ me atho vahati vāhanaṃ,
atho me vyādhayo natthi sarīrassupatāpanā.

4292. Kacci antā ca te phītā majjhe ca[4] bahalā tava,
koṭṭhāgārañca kosañca kacci te paṭisanthataṃ.[5]

4293. Atho antā ca me phītā majjhe ca bahalā mama,
koṭṭhāgārañca kosañca sabbaṃ me paṭisanthataṃ.

4294. Svāgataṃ te mahārāja atho te adurāgataṃ,
patiṭṭhāpentu[6] pallaṅkaṃ yattha rājā nisakkati.

4295. Idheva te nisinnassa[7] niyate paṇṇasanthate,[8]
etto udakamādāya pāde pakkhālayantu[9] te.

4296. Idampi paṇṇakaṃ mayhaṃ randhaṃ rāja aloṇakaṃ,[10]
paribhuñja mahārāja pāhuno mesi āgato.[11]

4297. Na cāhaṃ paṇṇaṃ bhuñjāmi[12] na hetaṃ mayha bhojanaṃ,
sālīnaṃ odanaṃ bhuñje suciṃ maṃsūpasecanaṃ.[13]

4298. Accherakaṃ maṃ[14] paṭibhāti ekakampi rahogataṃ,
edisaṃ bhuñjamānānaṃ kena vaṇṇo pasīdati.

4299. Eko rāja nipajjāmi niyate paṇṇasanthate,
tāya me ekaseyyāya rāja vaṇṇo pasīdati.

4300. Na ce[15] nettiṃsabaddhā[16] me rājarakkhā upaṭṭhitā,
tāya me sukhaseyyāya[17] rāja vaṇṇo pasīdati.

[1] ārogā - PTS.
[2] byādhayo - Ma;
byādhiyo - Syā;
vyādhiyo - PTS.
[3] sarīrassupatāpiyā - Syā.
[4] va - PTS.
[5] paṭisaṇṭhitaṃ - Syā.
[6] patiṭṭhapentu - Ma.
[7] nisīdassu - Ma.
[8] paṇṇasanthare - Ma.
[9] pakkhālayassu - Ma, Syā;
pakkhālayanti - PTS.
[10] aloṇikaṃ - PTS.
[11] mesidhāgato - Ma.
[12] na cāhaṃ paṇṇakaṃ bhuñje - Syā, PTS.
[13] sucimaṃsūpasecanaṃ - Syā.
[14] accherakammaṃ - PTS.
[15] ca - Syā; ve - PTS.
[16] nettiṃsabandhā - Ma, Syā.
[17] ekaseyyāya - Ma, Syā.

4289. "Này con trai, trẫm không uống chất say. Và rượu không được trẫm yêu quý. Trẫm có tâm ý ưa thích sự chân thật, vương pháp, và sự bố thí."

4290. "Phải chăng bầy thú kéo xe của cha không có bệnh? Và phải chăng cỗ xe hoạt động tốt? Phải chăng các bệnh của cha không gây sự khó chịu ở cơ thể?"

4291. "Bầy thú kéo xe của cha không có bệnh, và cỗ xe hoạt động tốt. Còn các bệnh của cha không gây sự khó chịu ở cơ thể."

4292. "Phải chăng các khu biên giới được phồn thịnh, và khu trung tâm của cha được đông đúc? Phải chăng kho hàng và kho bạc của cha được bảo quản?"

4293. "Các khu biên giới của cha được phồn thịnh, và khu trung tâm của cha được đông đúc. Kho hàng và kho bạc của cha, tất cả đều được bảo quản."

4294. "Tâu đại vương, chào mừng phụ vương đã ngự đến, và việc đi đến tốt lành của phụ vương. Các ngươi hãy xếp đặt long sàng ở nơi nào đức vua sẽ ngự đến.

4295. Xin bệ hạ an tọa ngay tại đây, ở thảm lá đã khéo được trải ra. Các ngươi hãy mang nước từ nơi này đến, và hãy rửa sạch hai bàn chân của bệ hạ.

4296. Tâu bệ hạ, còn lá cây này của con đã được luộc không có muối. Tâu đại vương, xin bệ hạ hãy thọ dụng. Bệ hạ đã ngự đến, tức là khách của con."

4297. "Trẫm không thọ dụng lá cây, bởi vì vật ấy không phải là thức ăn của trẫm. Trẫm thọ thực cơm gạo *sāli*, có trộn lẫn thịt tinh khiết.

4298. Có sự kỳ lạ lóe lên ở trẫm, là việc con sống ở nơi thanh vắng chỉ có một mình và thọ dụng thức ăn như thế này. Vì lý do gì làn da (của con) lại được trong sáng?"

4299. "Tâu bệ hạ, con nằm một mình ở thảm lá đã khéo được trải ra. Làn da con được trong sáng là do việc nằm một mình ấy của con, tâu bệ hạ.

4300. Con không có những vệ sĩ nắm chặt thanh gươm và sự bảo vệ của hoàng gia đã được bố trí. Làn da con được trong sáng là do việc nằm ngủ an lạc ấy của con, tâu bệ hạ.

4301. Atītaṃ nānusocāmi nappajappamanāgataṃ,[1]
paccuppannena yāpemi tena vaṇṇo pasīdati.

4302. Anāgatappajappāya atītassānusocanā,
etena bālā sussanti naḷova harito luto.

4303. Hatthāṇīkaṃ rathāṇīkaṃ[2] asse pattī ca vammino,[3]
nivesanāni rammāni ahaṃ putta dadāmi te.

4304. Itthāgārampi[4] te dammi sabbālaṅkārabhūsitaṃ,
tā putta paṭipajjassu tvaṃ no rājā bhavissasi.

4305. Kusalā naccagītassa sikkhitā caturitthiyo,[5]
kāme taṃ ramayissanti kiṃ araññe karissasi.

4306. Paṭirājūhi te kaññā ānayissaṃ alaṅkatā,
tāsu putte janetvāna atha pacchā pabbajissasi.

4307. Yuvā ca daharo cāsi[6] paṭhamuppattito[7] susu,[8]
rajjaṃ kārehi bhaddante kiṃ araññe karissasi.

4308. Yuvā care brahmacariyaṃ brahmacārī yuvā siyā,
daharassa hi pabbajjā etaṃ isīhi vaṇṇitaṃ.

4309. Yuvā care brahmacariyaṃ brahmacārī yuvā siyā,
brahmacariyaṃ carissāmi nāhaṃ rajjenamatthiko.

4310. Passāmi vohaṃ daharaṃ amma tāta vadaṃ naraṃ,[9]
kicchā laddhaṃ[10] piyaṃ puttaṃ appatvāva[11] jaraṃ mataṃ.

4311. Passāmi vohaṃ dahariṃ kumāriṃ cāru dassanaṃ,[12]
naḷavaṃsakaḷīraṃva[13] paluggaṃ[14] jīvitakkhaye.[15]

---

[1] nappajappāmināgataṃ - Ma;
nappajappāmanāgataṃ - Syā, PTS.
[2] rathānīkaṃ - Ma, Syā, PTS.
[3] pattiñca cammino - Syā.
[4] itthāgārañca - Syā.
[5] cāturitthiyo - Ma, Syā.
[6] cāpi - Syā.
[7] paṭhamuppattiko - Ma.
[8] susū - Syā.
[9] vadantaraṃ - Ma, PTS;
vadannaraṃ - Syā.
[10] kicchāladdhaṃ - Ma, Syā.
[11] apatvāva - Syā.
[12] cārudassaniṃ - Ma, Syā, PTS.
[13] navavaṃsakaḷīraṃva - Ma, Syā.
[14] paluttaṃ - Syā.
[15] jīvitakkhayaṃ - Ma, Syā.

4301. Con không sầu tư về chuyện đã qua, không mong ước về việc chưa đến, con sống với hiện tại; vì thế, làn da (của con) được trong sáng.

4302. Do mong ước về việc chưa đến, do sầu tư về chuyện đã qua, vì thế, các kẻ ngu bị khô héo, tựa như cây sậy xanh tươi bị đốn ngã.”

4303. “Này con trai, trẫm ban cho con tượng binh, xa binh, kỵ binh, và bộ binh có vũ trang, cùng các cung điện đáng yêu.

4304. Trẫm sẽ ban cho con các cung tần đã được tô điểm với mọi thứ trang sức. Này con trai, con hãy tiếp nhận các nàng ấy. Con sẽ là vua của chúng ta.

4305. Các nữ nhân tài giỏi, thiện xảo về ca vũ, đã được rèn luyện, sẽ làm cho con thích thú trong dục lạc. Ở rừng, thì con sẽ làm gì?

4306. Trẫm sẽ đưa đến cho con các nàng công chúa của những vị vua đối nghịch. Con sẽ cùng các nàng sanh ra các hoàng tử, rồi sau đó con sẽ xuất gia.

4307. Con là thanh niên, trẻ tuổi, ở giai đoạn đầu của cuộc đời, còn nhỏ lắm. Con hãy trị vì đất nước. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho con. Ở rừng, thì con sẽ làm gì?”

4308. “Thanh niên nên thực hành Phạm hạnh. Thanh niên nên là người có Phạm hạnh. Bởi vì việc xuất gia là dành cho người trẻ tuổi; điều ấy được các bậc ẩn sĩ ca ngợi.

4309. Thanh niên nên thực hành Phạm hạnh. Thanh niên nên là người có Phạm hạnh. Con sẽ thực hành Phạm hạnh, con không mong muốn vương quyền.

4310. Con nhìn thấy đứa con trai đáng yêu, còn nhỏ tuổi, đang bập bẹ gọi ‘mẹ, cha,’ đã nhận chịu sự đau đớn, khi còn chưa đạt đến tuổi già và cái chết.

4311. Con nhìn thấy nàng thiếu nữ trẻ tuổi, có dáng vẻ dễ thương, bị tả tơi vào lúc cạn kiệt mạng sống, tựa như chồi non của loài lau sậy bị bứng gốc.

4312. Daharāpi hi mīyanti[1] narā ca atha nāriyo,
tattha ko vissase poso daharomhīti jīvite.

4313. Yassa ratyā vivasane[2] āyuṃ[3] appataraṃ siyā,
appodakeva macchānaṃ kinnu komārakaṃ tahiṃ.

4314. Niccamabbhāhato loko niccañca parivārito,
amoghāsu vajantīsu kiṃ maṃ rajjena siñcasi.[4]

4315. Kenamabbhāhato[5] loko kena ca parivārito,
kāyo amoghā gacchanti taṃ me akkhāhi pucchito.

4316. Maccunābbhāhato loko jarāya parivārito,
ratyo[6] amoghā gacchanti evaṃ jānāhi khattiya.

4317. Yathāpi tante vitate[7] yaṃ yadevūpavīyati,[8]
appakaṃ hoti vetabbaṃ evaṃ maccāna jīvitaṃ.

4318. Yathā vārivaho pūro gacchannupanivattati,[9]
evamāyu manussānaṃ gacchannupanivattati.

4319. Yathā vārivaho pūro vahe rukkhūpakūlaje,[10]
evaṃ jarāya maraṇena[11] vuyhante vata pāṇino.[12]

4320. Hatthāṇīkaṃ rathāṇīkaṃ asse pattī ca vammino,[13]
nivesanāni rammāni ahaṃ putta dadāmi te.

4321. Itthāgārampi[14] te dammi sabbālaṅkārabhūsitaṃ,
tā putta paṭipajjassu tvaṃ no rājā bhavissasi.

4322. Kusalā naccagītassa sikkhitā caturitthiyo,[15]
kāme taṃ ramayissanti kiṃ araññe karissasi.

---

[1] miyyanti - Ma.
[2] vivasāne - Ma, evamuparipi.
[3] āyu - Ma, Syā.
[4] rajjebhisiñcasi - Ma, Syā.
[5] kena-m-abbhāgato - PTS.
[6] ratyā - PTS.
[7] vītante - Syā.
[8] yaṃ yadevūpaviyyati - Ma;
yaṃ yadevopavuyhati - Syā;
yaṃ yaṃ dev' ūpavīyati - PTS.
[9] gacchaṃ nupanivattati - Ma;
gacchaṃ na parivattati - Syā;
gacchan n' ūpanivattati - PTS.
[10] rukkhepakūlaje - Ma.
[11] jarāmaraṇena - Ma.
[12] sabbapāṇino - Ma, Syā.
[13] pattiñca cammino - Syā.
[14] itthāgārañca - Syā.
[15] cāturitthiyo - Ma, Syā.

4312. Bởi vì, những người nam và những người nữ, mặc dầu còn trẻ tuổi, cũng đã bị chết. Trong trường hợp ấy, người nào có thể tự tin về mạng sống, cho rằng: 'Ta còn trẻ'?

4313. Đối với người ở vào lúc tàn đêm thì tuổi thọ còn ít hơn nữa, tựa như tuổi thọ của những con cá ở vũng nước cạn; cái gì là tuổi trẻ trong trường hợp ấy?

4314. Thân này thường xuyên bị hành hạ và thường xuyên bị vây hãm. Khi những thứ không rỗng không[1] đang trôi qua, tại sao phụ vương còn tỉ tê với con về vương quyền?"

4315. "Thân này bị hành hạ bởi cái gì, bị vây hãm bởi cái gì? Những thứ không rỗng không đang trôi qua là những gì? Được hỏi, con hãy giải thích điều ấy cho trẫm."

4316. "Thân này bị hành hạ bởi sự chết, bị vây hãm bởi sự già. Những đêm tối là những thứ không rỗng không đang trôi qua. Tâu vị Sát-đế-ly, ngài hãy nhận biết như thế.

4317. Cũng giống như khi sợi chỉ dệt được kéo căng ra, chính sợi chỉ ấy được kết vào (tấm vải dệt), và sợi chỉ dùng để dệt bị ngắn dần, mạng sống của các chúng sanh là tương tự như vậy.

4318. Giống như dòng sông tràn đầy đang trôi chảy, không quay ngược trở lại, tương tự như vậy, tuổi thọ của con người đang trôi đi, không quay ngược trở lại.

4319. Giống như dòng sông tràn đầy có thể cuốn đi những cây cối mọc ở bờ sông, tương tự như vậy, các chúng sanh quả thật bị cuốn đi bởi sự già và sự chết."

4320. "Này con trai, trẫm ban cho con tượng binh, xa binh, kỵ binh, và bộ binh có vũ trang, cùng các cung điện đáng yêu.[2]

4321. Trẫm sẽ ban cho con các cung tần đã được tô điểm với mọi thứ trang sức. Này con trai, con hãy tiếp nhận các nàng ấy. Con sẽ là vua của chúng ta.

4322. Các nữ nhân tài giỏi, thiện xảo về ca vũ, đã được rèn luyện, sẽ làm cho con thích thú trong dục lạc. Ở rừng, thì con sẽ làm gì?

---

[1] Chú Giải giải thích những thứ không rỗng không (*amoghā*) là những đêm tối (*ratyā, rattiyo*) bởi vì khi những đêm tối trôi qua thì làm cho tuổi thọ, sắc đẹp, và sức mạnh của những người nam và người nữ bị phai tàn (JaA. vi, 26).

[2] Các câu kệ 4320 - 4324 giống như các câu kệ 4303 - 4307 ở trang 19.

4323. Paṭirājūhi te kaññā ānayissaṃ alaṅkatā,
tāsu putte janetvāna atha pacchā pabbajissasi.

4324. Yuvā ca daharo cāsi paṭhamuppattito[1] susū,
rajjaṃ kārehi bhaddante kiṃ araññe karissasi.

4325. Koṭṭhāgārañca kosañca vāhanāni balāni ca,
nivesanāni rammāni ahaṃ putta dadāmi te.

4326. Gomaṇḍalaparibbūḷho[2] dāsisaṅghapurakkhato,[3]
rajjaṃ kārehi bhaddante kiṃ araññe karissasi.

4327. Kiṃ dhanena yaṃ jīyetha[4] kiṃ bhariyāya marissati,
kiṃ yobbanena ciṇṇena[5] yaṃ jarā abhihessati.[6]

4328. Tattha kā nandi kā khiḍḍā kā ratī kā dhanesanā,
kiṃ me puttehi dārehi rāja muttosmi bandhanā.

4329. Sohaṃ[7] evaṃ pajānāmi maccu me nappamajjati,
antakenādhipannassa kā ratī kā dhanesanā.

4330. Phalānamiva pakkānaṃ niccaṃ patanato[8] bhayaṃ,
evaṃ jātānamaccānaṃ[9] niccaṃ maraṇato bhayaṃ.

4331. Sāyameke na dissanti pāto diṭṭhā bahujjanā,[10]
pāto eke na dissanti sāyaṃ diṭṭhā bahujjanā.

4332. Ajjeva kiccaṃ ātappaṃ ko jaññā maraṇaṃ suve,
nahi no saṅgaraṃ tena mahāsenena maccunā.

4333. Corā dhanassa patthenti rāja muttosmi bandhanā,
ehi rāja nivattassu nāhaṃ rajjenamatthiko "ti.

Mūgapakkhajātakaṃ paṭhamaṃ.[11]

--ooOoo--

---

[1] paṭhamuppattiko - Ma.
[2] paribyūḷho - Ma, Syā.
[3] dāsīsaṅghapurakkhito - Syā; dāsasaṅghapurakkhato - PTS.
[4] kiṃ dhanena yaṃ khīyetha - Ma; kiṃ maṃ dhanena khiyyetha - Syā; kiṃ dhanena yaṃ jiyyetha - PTS.
[5] jiṇṇena - Ma, Syā.
[6] yaṃ jarāyābhibhuyyati - Ma; yaṃ jarāyābhibhuyyati - Syā.
[7] yohaṃ - Ma, Syā.
[8] papatanā - PTS.
[9] jātānaṃ maccānaṃ - PTS.
[10] bahū janā - Ma, Syā.
[11] temiyajātakaṃ paṭhamaṃ - Syā.

4323. Trẫm sẽ đưa đến cho con các nàng công chúa của những vị vua đối nghịch. Con sẽ cùng các nàng sanh ra các hoàng tử, rồi sau đó con sẽ xuất gia.

4324. Con là thanh niên, trẻ tuổi, ở giai đoạn đầu của cuộc đời, còn nhỏ lắm. Con hãy trị vì đất nước. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho con. Ở rừng, thì con sẽ làm gì?

4325. Này con trai, trẫm ban cho con kho hàng và kho bạc, các cỗ xe và các binh đội, cùng các cung điện đáng yêu.

4326. Được vây quanh bởi các nàng công chúa có thân hình xinh đẹp, được tôn vinh bởi đám nữ tỳ, thưa tôn đức, con hãy trị vì đất nước. Ở rừng, thì con sẽ làm gì?"

4327. "Ích gì với tài sản là vật sẽ bị tiêu tan? Ích gì với người vợ vì nàng sẽ chết? Ích gì với tuổi thanh xuân được hình thành vì tuổi già sẽ chế ngự nó?

4328. Ở cuộc sống ấy, cái gì là sự vui vẻ, cái gì là việc vui đùa, cái gì là sự thích thú, cái gì là sự tầm cầu tài sản? Đối với con, ích gì với các con trai và những người vợ? Tâu bệ hạ, con đã thoát ra khỏi sự trói buộc.[1]

4329. Con đây nhận biết rõ như vậy. Thần Chết không mê hoặc được con. Đối với người đã bị Thần Chết chế ngự, thì cái gì là sự khoái lạc, cái gì là sự tầm cầu tài sản?

4330. Giống như đối với những trái cây đã chín, hiểm họa do việc rơi rụng là thường xuyên, tương tự như vậy, đối với những con người đã được sanh ra, hiểm họa về cái chết là thường xuyên.[2]

4331. Nhiều người được nhìn thấy vào buổi sáng, thì một số không còn được nhìn thấy vào buổi tối. Nhiều người được nhìn thấy vào buổi tối, thì một số không còn được nhìn thấy vào sáng (hôm sau).

4332. Sự nhiệt tâm là việc cần phải làm ngay trong ngày hôm nay. Ai có thể biết cái chết (có thể xảy ra) vào ngày mai? Bởi vì không có sự giao ước giữa chúng ta với Thần Chết có đạo quân binh đông đảo.[3]

4333. Các kẻ trộm ao ước tài sản, tâu bệ hạ, con đã thoát ra khỏi sự trói buộc. Tâu bệ hạ, xin cha hãy chấp nhận, xin cha hãy quay về, con không mong muốn vương quyền."

Bổn Sanh Hoàng Tử Câm Què là thứ nhất. [538]

--ooOoo--

[1] Hai câu kệ 4328 và 4329 tương tự như hai câu kệ 2255 và 2256 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh II* (TTPV tập 33, trang 11).

[2] Hai câu kệ 4330 và 4331 giống như hai câu kệ 1617 và 1618 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 405).

[3] Câu kệ này được thấy ở *Majjhimanikāya - Trung Bộ tập 3*, *Bhaddekarattasuttaṃ* (xem Kinh Trung Bộ, bài Kinh Nhất Dạ Hiền Giả, số 131, bản dịch của HT. Thích Minh Châu), đồng thời cũng được thấy ở *Apadānapāḷi - Thánh Nhân Ký Sự II*, câu kệ 6270 (TTPV tập 40 trang 389).

2. MAHĀJANAKAJĀTAKAṂ

4334. Koyaṃ majjhe samuddasmiṃ apassaṃ tīramāyuhe,[1]
kaṃ[2] tvaṃ atthavasaṃ ñatvā evaṃ vāyamase[3] bhusaṃ.

4335. Nisamma vattaṃ lokassa vāyāmassa[4] ca devate,
tasmā majjhe samuddasmiṃ apassaṃ tīramāyuhe.

4336. Gambhīre appameyyasmiṃ tīraṃ yassa na dissati,
mogho te purisavāyāmo appatvāva marissasi.

4337. Anaṇo ñātīnaṃ hoti devānaṃ pituno ca[5] so,
karaṃ purisakiccāni na ca pacchānutappati.

4338. Apāraneyyaṃ[6] yaṃ kammaṃ aphalaṃ kilamathuddayaṃ,
tattha ko vāyamenattho[7] maccu yassābhinippataṃ.[8]

4339. Apāraneyyaṃ accantaṃ yo viditvāna devate,
na rakkhe attano pāṇaṃ jaññā so yadi hāpaye.

4340. Adhippāya phalaṃ[9] eke asmiṃ lokasmi devate,
payojayanti kammāni tāni ijjhanti vā na vā.

4341. Sandiṭṭhikaṃ kammaphalaṃ nanu passasi devate,
sannā aññe tarāmahaṃ tañca passāmi santike.

4342. So ahaṃ vāyamissāmi yathāsattiṃ[10] yathābalaṃ,
gacchaṃ pāraṃ samuddassa kāsaṃ[11] purisakāriyaṃ.

4343. Yo tvaṃ evaṃ gate oghe appameyye mahaṇṇave,
dhammavāyāmasampanno kammanā[12] nāvasīdasi,
so tvaṃ tattheva gacchāhi yattha te nirato mano.

---

[1] apassantīramāyuhe - Syā;
apassan tīram āyuhe - PTS.
[2] kiṃ - Syā.
[3] vāyāmase - Syā, PTS.
[4] vāyamassa - Syā.
[5] pitunañca - Ma, Syā.
[6] apāraṇeyyaṃ - Ma, Syā, PTS.
[7] vāyāmenattho - PTS.
[8] yassābhinipphataṃ - Syā.
[9] adhippāya phalaṃ - Ma, Syā, PTS.
[10] yathāsatti - Ma, Syā.
[11] kassaṃ - Ma, Syā.
[12] kammunā - Ma, Syā.

2. BỔN SANH MAHĀJANAKA

(Lời trao đổi giữa vị Thiên nữ và thanh niên Mahājanaka)

4334. "Ngươi là ai mà có thể gắng sức ở giữa biển khơi, trong khi không nhìn thấy đất liền? Biết được điều lợi ích gì mà ngươi có thể nỗ lực hết mình như vậy?"

4335. "Thưa Thiên nữ, sau khi suy xét về phận sự ở thế gian và (lợi ích) của sự nỗ lực, nhờ thế, ta có thể gắng sức ở giữa biển khơi, trong khi không nhìn thấy đất liền."

4336. "Ở biển khơi sâu thẳm và mênh mông không nhìn thấy bến bờ của nó, sự nỗ lực nam nhân của ngươi là vô ích. Ngươi sẽ chết trong khi vẫn chưa đạt đến đất liền."

4337. "Người không có nợ nần đối với các thân quyến, đối với chư Thiên, và đối với phụ thân, trong khi làm các việc cần phải làm của một nam nhân, người ấy, sau này, sẽ không phải hối tiếc."

4338. "Việc làm nào không dẫn đến đích, không có kết quả, đem lại sự mệt nhọc, kết cuộc của nó là cái chết, trong trường hợp ấy, lợi ích gì với sự nỗ lực?"

4339. "Thưa Thiên nữ, kẻ nào sau khi biết được một cách chắc chắn là (sự nỗ lực) không dẫn đến đích, rồi không bảo vệ mạng sống của bản thân, kẻ ấy có thể biết được (kết quả) nếu bỏ rơi (sự nỗ lực của mình).

4340. Thưa Thiên nữ, sau khi chú tâm đến kết quả, một số người ở thế gian này gắn bó vào các việc làm, (cho dù) các việc làm ấy thành tựu hay không thành tựu.

4341. Thưa Thiên nữ, chẳng lẽ nàng không nhìn thấy kết quả của hành động đã được tự mình thấy rõ; những kẻ khác đã bị chìm xuống, còn ta vượt qua, và ta nhìn thấy nàng ở bên cạnh.

4342. Ta đây sẽ nỗ lực hết khả năng, hết sức lực, trong khi di chuyển đến bờ kia của biển cả, ta sẽ làm việc cần phải làm của nam nhân."

4343. "Khi rơi vào dòng nước lũ như vậy ở đại dương bao la, ngươi có được đầy đủ sự nỗ lực trong nhiệm vụ; nhờ vào hành động, ngươi không bị chìm xuống. Vậy ngươi đây hãy đi đến chính nơi ấy, nơi mà tâm ý ngươi ưa thích."

4344. Suriyuggamane nidhi atho oggamane nidhi,
anto nidhi bahi nidhi na anto na bahi nidhi.

4345. Ārohane mahānidhi atho orohane nidhi,
caturo ca mahāsālā[1] samantā yojane nidhi.

4346. Dantaggesu mahānidhi vālaggesu ca kebuke,[2]
rukkhaggesu mahānidhi soḷasete mahānidhī,
sahassatthāmo pallaṅko sīvalārādhanena ca.[3]

4347. Āsiṃsetheva[4] puriso na nibbindeyya paṇḍito,
passāmi vohaṃ attānaṃ yathā icchiṃ tathā ahu.

4348. Āsiṃsetheva puriso na nibbindeyya paṇḍito,
passāmi vohaṃ attānaṃ udakā thalamubbhataṃ.

4349. Vāyametheva puriso na nibbindeyya paṇḍito,
passāmi vohaṃ attānaṃ yathā icchiṃ tathā ahu.

4350. Vāyametheva puriso na nibbindeyya paṇḍito,
passāmi vohaṃ attānaṃ udakā thalamubbhataṃ.

4351. Dukkhūpanītopi naro sapañño
āsaṃ na chindeyya sukhāgamāya,
bahū hi phassā ahitā hitā ca
avitakkitā maccumupabbajanti.[5]

4352. Acintitampi bhavati cintitampi vinassati,
na hi cintāmayā bhogā itthiyā purisassa vā.

4353. Apurāṇaṃ[6] vata bho rājā sabbabhummo disampati,
nājja nacce nisāmeti na gīte kurute mano.

4354. Na mige napi uyyāne napi haṃse udikkhati,
mūgova tuṇhimāsīno[7] na atthamanusāsati.

---

[1] catūsu mahāsālesu - Syā.
[2] bālaggesu ca kepuke - Syā.
[3] imā tayo gāthāyo Ma potthake natthi.
[4] āsīsetheva - Ma.
[5] avitakkitāro maccumuppajjanti - Syā.
[6] aporāṇaṃ - Ma, Syā.
[7] tuṇhīmāsīno - Syā; tuṇhīm āsīno - PTS.

(Lời trăng trối của đức vua)
4344. "Kho tàng ở chỗ mọc lên của mặt trời, rồi kho tàng ở chỗ lặn xuống, kho tàng ở bên trong, kho tàng ở bên ngoài, kho tàng không ở bên trong không ở bên ngoài.

4345. Kho tàng lớn ở chỗ bước lên, rồi kho tàng ở chỗ bước xuống, và bốn chân giường lớn bằng gỗ cây *sāla*, kho tàng ở xung quanh long sàng khoảng cách dài bằng cái ách (của cỗ xe).

4346. Kho tàng lớn ở vị trí chóp đỉnh của hai cái ngà voi và ở vị trí chóp đuôi của con vương tượng, ở hồ nước, kho tàng lớn ở các ngọn cây, tất cả là mười sáu kho tàng lớn. (Hãy trao lại cho người nào có thể kéo căng được cây cung) có sức mạnh của một ngàn người, (biết được) phía trên của ngự sàng (hình vuông), và với sự bằng lòng của công chúa Sīvalī."

(Cảm nghĩ của thanh niên Mahājanaka sau khi trở thành vua)
4347. "Con người cần phải hy vọng, bậc sáng suốt không nên chán nản. Ta thật sự nhìn thấy được bản thân; ta đã ước muốn như thế nào thì đã thành tựu như thế ấy.[1]

4348. Con người cần phải hy vọng, bậc sáng suốt không nên chán nản. Ta thật sự nhìn thấy bản thân đã được đưa lên mặt đất từ nước (của biển cả).

4349. Con người cần phải nỗ lực, bậc sáng suốt không nên chán nản. Ta thật sự nhìn thấy được bản thân; ta đã ước muốn như thế nào thì đã thành tựu như thế ấy.

4350. Con người cần phải nỗ lực, bậc sáng suốt không nên chán nản. Ta thật sự nhìn thấy bản thân ta đã được kéo lên đất liền từ nước (của biển cả).

4351. Con người có trí tuệ, dầu bị rơi vào khổ đau, cũng không nên cắt đứt niềm hy vọng về việc đạt đến hạnh phúc, bởi vì có nhiều sự tiếp xúc là không có lợi ích và có nhiều sự tiếp xúc là có lợi ích; những người không suy tư (về điều này) đi đến cái chết.

4352. Việc không nghĩ đến lại xảy ra, việc được nghĩ đến lại bị tiêu hoại. Bởi vì không phải do ý tưởng mà người nữ hay người nam có được của cải."

(Lời bình phẩm của dân chúng)
4353. "Này ông, quả thật đức vua, vị sở hữu mọi lãnh địa, bậc chúa tể một phương không giống như xưa! Hôm nay, ngài không chú ý đến các điệu vũ, tâm không đặt ở các bài ca.

4354. Ngài không ngắm nhìn các con thú, các vườn hoa, thậm chí các con chim thiên nga. Ngài ngồi im lặng, tựa như kẻ câm, không chỉ dạy điều lợi ích."

---

[1] Các câu kệ 4347 - 4352 giống như các câu kệ 1915 - 1920 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 470 - 473).

4355. Sukhakāmā rahosīlā vadhabandhā upāratā,[1]
kesannu[2] ajja ārāme daharā vuddhā[3] ca acchare.

4356. Atikkantavanathā dhīrā namo tesaṃ mahesinaṃ,
ye ussukamhi lokamhi viharanti anussukā.[4]

4357. Te chetvā maccuno jālaṃ taṃ taṃ[5] māyāvino daḷhaṃ,[6]
chinnālayattā[7] gacchanti ko tesaṃ gatimāpaye.

4358. Kadāhaṃ mithilaṃ phītaṃ visālaṃ sabbatopabhaṃ,[8]
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu[9] bhavissati.

4359. Kadāhaṃ mithilaṃ phītaṃ vibhattaṃ bhāgaso mitaṃ,[10]
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4360. Kadāhaṃ mithilaṃ phītaṃ bahupākāratoraṇaṃ,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4361. Kadāhaṃ mithilaṃ phītaṃ daḷhamaṭṭālakoṭṭhakaṃ,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4362. Kadāhaṃ mithilaṃ phītaṃ suvibhattaṃ mahāpathaṃ,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4363. Kadāhaṃ mithilaṃ phītaṃ suvibhattantarāpaṇaṃ,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4364. Kadāhaṃ mithilaṃ phītaṃ gavāssarathapīḷitaṃ,[11]
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4365. Kadāhaṃ mithilaṃ phītaṃ ārāmavanamāliniṃ,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

---

[1] vaggabandhā apārutā - Syā.
[2] kassa nu - Ma, Syā.
[3] vuḍḍhā - Syā.
[4] viharanti manussukā - Ma.
[5] tataṃ - Ma; tantaṃ - Syā, PTS.
[6] daḷaṃ - Ma.
[7] sandālayantā - Syā.
[8] vibhattaṃ bhāgaso mitaṃ - Ma, Syā.
[9] taṃ kudāssu - Ma;
taṃ kadā su - Syā, evamuparipi.
[10] visālaṃ sabbatopabhaṃ - Ma, Syā.
[11] gavassarathapīḷitaṃ - Ma, Syā.

(Lời của đức vua Mahājanaka)

4355. "Các bậc mong muốn sự an lạc (Niết Bàn), có bản tánh kín đáo, xa lánh việc giết chóc và trói buộc, các vị trẻ tuổi và lớn tuổi, hôm nay, họ trú ngụ ở khu vườn của những người nào?

4356. Những bậc sáng trí có sự ham muốn đã được vượt qua, trẫm kính lễ đến các bậc đại ẩn sĩ ấy; các ngài là những vị không cuồng nhiệt, đang cư trú ở thế gian cuồng nhiệt.

4357. Sau khi cắt đứt mạng lưới (tham ái) chắc chắn ấy của Thần Chết vô cùng xảo trá, các vị ấy ra đi với trạng thái (ô nhiễm) ngủ ngầm đã được cắt đứt. Ai có thể đưa trẫm đến cảnh giới của các vị ấy?

4358. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, rộng lớn, rực rỡ khắp mọi nơi, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4359. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, được phân chia thành từng phần, đã được đo đạc, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4360. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, có nhiều tường thành và cổng chào, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4361. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, có tháp canh và đồn lũy ở cổng ra vào, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4362. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, có đại lộ khéo được phân chia, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4363. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, có phố cửa hàng khéo được phân chia, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4364. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, có trâu, bò, ngựa, xe chen chúc, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4365. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, với dãy vườn hoa và rừng cây, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4366. Kadāhaṃ mithilaṃ phītaṃ uyyānavanamāliniṃ,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu[1] bhavissati.

4367. Kadāhaṃ mithilaṃ phītaṃ pāsādavana[2]māliniṃ,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4368. Kadāhaṃ mithilaṃ phītaṃ tipuraṃ rājabandhuniṃ,
māpitaṃ somanassena vedehena yasassinā,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4369. Kadāhaṃ vedehe[3] phīte nicite dhammarakkhite,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4370. Kadāhaṃ vedehe phīte ajeyye dhammarakkhite,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4371. Kadāhaṃ antepuraṃ rammaṃ vibhattaṃ bhāgaso mitaṃ,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4372. Kadāhaṃ antepuraṃ rammaṃ sudhāmattikalepanaṃ,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4373. Kadāhaṃ antepuraṃ rammaṃ sucigandhaṃ manoramaṃ,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4374. Kadāhaṃ kūṭāgāre[4] vibhatte bhāgaso mite,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4375. Kadāhaṃ kūṭāgāre ca sudhāmattikalepane,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4376. Kadāhaṃ kūṭāgāre ca sucigandhe manorame,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4377. Kadāhaṃ kūṭāgāre ca litte candanaphosite,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

---

[1] taṃ kudāssu - Ma;
taṃ kadā su - Syā, evamuparipi.
[2] pāsādavara - Syā.
[3] videhe - Syā.
[4] kūṭāgāre ca - Ma, Syā;
kuṭāgāre - PTS, evamuparipi.

4366. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, có nhiều hoa ở vườn thượng uyển và rừng cây, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4367. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, có nhiều hoa ở tòa lâu đài và rừng cây, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4368. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, có ba lớp tường thành, có thân quyến của hoàng gia, được tạo lập bởi vị vua Somanassa danh tiếng của xứ Videha, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4369. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ xứ sở Videha phồn thịnh, đã được tích lũy của cải, được vương pháp hộ trì, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4370. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ xứ sở Videha phồn thịnh, không thể bị xâm chiếm, được hộ trì bởi vương pháp, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4371. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ hoàng cung đáng yêu, được phân chia thành từng phần, đã được đo đạc, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4372. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ hoàng cung đáng yêu, được tô trét bằng đất sét trắng, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4373. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ hoàng cung đáng yêu, có mùi thơm tinh khiết quyến rũ, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4374. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các tòa nhà có mái nhọn, được phân chia thành từng phần, đã được đo đạc, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4375. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các tòa nhà có mái nhọn, được tô trét bằng đất sét trắng, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4376. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các tòa nhà có mái nhọn, có mùi thơm tinh khiết quyến rũ, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4377. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các tòa nhà có mái nhọn đã được trét, đã được rưới trầm hương đỏ, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4378. Kadāhaṃ suvaṇṇapallaṅke[1] goṇake[2] cittasanthate,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu[3] bhavissati.

4379. Kadāhaṃ maṇipallaṅke goṇake cittasanthate,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.[4]

4380. Kadāhaṃ kappāsakoseyyaṃ khomakoṭumbarāni[5] ca,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4381. Kadāhaṃ pokkharaṇiyo[6] rammā cakkavākūpakūjitā,[7]
mandālakehi[8] sañchannā padumuppalakehi ca,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4382. Kadāhaṃ hatthigumbe[9] sabbālaṅkārabhūsite,
suvaṇṇakacche mātaṅge hemakappanavāsase.

4383. Ārūḷhe[10] gāmaṇīyehi tomaraṅkusapāṇihi,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4384. Kadāhaṃ assagumbe[11] sabbālaṅkārabhūsite,
ājāniyye ca[12] jātiyā sindhave sīghavāhane.

4385. Ārūḷhe gāmaṇīyehi illiyācāpadhārihi,[13]
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4386. Kadāhaṃ rathaseṇiyo[14] sannaddhe ussitaddhaje,
dīpe athopi veyyagghe sabbālaṅkārabhūsite.

4387. Ārūḷhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,[15]
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4388. Kadāhaṃ sovaṇṇarathe[16] sannaddhe ussitaddhaje,
dīpe athopi veyyagghe sabbālaṅkārabhūsite.

4389. Ārūḷhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4390. Kadāhaṃ sajjhurathe[17] sannaddhe ussitaddhaje,
dīpe athopi veyyagghe sabbālaṅkārabhūsite.

4391. Ārūḷhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

---

[1] soṇṇapallaṅke - Ma.
[2] gonake - Ma, PTS.
[3] taṃ kudāssu - Ma;
taṃ kadā su - Syā, evamuparipi.
[4] ayaṃ gāthā PTS potthake natthi.
[5] khomakodumbarāni - Syā.
[6] pokkharaṇī - Ma, Syā, PTS.
[7] cakkavākapakūjitā - Ma;
cākavākapakūjitā - Syā.
[8] maṇḍālakehi - Syā.
[9] hatthigumbe ca - Ma, Syā.
[10] āruḷhe - Syā, evamuparipi.
[11] assagumbe ca - Ma, Syā.
[12] ājānīyeva - Ma, Syā;
ajāniyye va - PTS.
[13] indiyācāpadhāribhi - Syā.
[14] rathaseniyo - Ma, Syā.
[15] vammibhi - Ma;
cammibhi - Syā, evamuparipi.
[16] sovaṇṇe rathe - PTS.
[17] sajjhurathe ca - Ma, Syā.

4378. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các ngự sàng làm bằng vàng, có trải thảm nhiều màu làm bằng len lông dài, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4379. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các ngự sàng làm bằng ngọc ma-ni, có trải thảm nhiều màu làm bằng len lông dài, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4380. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các thứ y phục bằng bông gòn, tơ lụa, sợi len, vải xứ Koṭumbara, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4381. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các hồ nước đáng yêu, với những chim hồng hạc kêu ríu rít, được che phủ bởi những loài thủy thảo bởi những hoa sen hồng và sen xanh, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4382, 4383. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các bầy voi đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là những con long tượng có dây đai bằng vàng, có trang phục là yên cương bằng vàng, được cỡi lên bởi các viên quản tượng có cây thương móc câu ở bàn tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4384, 4385. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các bầy ngựa đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là những con ngựa Sindhu thuần chủng về dòng dõi, có sức chuyển vận mau lẹ, được cỡi lên bởi các kỵ mã có mang gươm và cung, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4386, 4387. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các đoàn xe đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4388, 4389. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các cỗ xe làm bằng vàng, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4390, 4391. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các cỗ xe làm bằng bạc, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4392. Kadāhaṃ assarathe[1] sannaddhe ussitaddhaje,
dīpe athopi veyyagghe sabbālaṅkārabhūsite.

4393. Ārūḷhe[2] gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu[3] bhavissati.

4394. Kadāhaṃ oṭṭharathe[4] sannaddhe ussitaddhaje,
dīpe athopi veyyagghe sabbālaṅkārabhūsite.

4395. Ārūḷhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4396. Kadāhaṃ goṇarathe[5] sannaddhe ussitaddhaje,
dīpe athopi veyyagghe sabbālaṅkārabhūsite.

4397. Ārūḷhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4398. Kadāhaṃ ajarathe[6] sannaddhe ussitaddhaje,
dīpe athopi veyyagghe sabbālaṅkārabhūsite.

4399. Ārūḷhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4400. Kadāhaṃ meṇḍarathe[7] sannaddhe ussitaddhaje,
dīpe athopi veyyagghe sabbālaṅkārabhūsite.

4401. Ārūḷhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4402. Kadāhaṃ migarathe[8] sannaddhe ussitaddhaje,
dīpe athopi veyyagghe sabbālaṅkārabhūsite.

4403. Ārūḷhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4404. Kadāhaṃ hatthārūhe[9] sabbālaṅkārabhūsite,
nīlavammadhare[10] sūre tomaraṅkusapāṇine,[11]
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

---

[1] assarathe ca - Ma, Syā.
[2] āruḷhe - Syā, evamuparipi.
[3] taṃ kudāssu - Ma;
taṃ kadā su - Syā, evamuparipi.
[4] oṭṭharathe ca - Ma, Syā.
[5] goṇarathe ca - Ma, Syā.
[6] ajarathe ca - Ma, Syā.
[7] meṇḍarathe ca - Ma, Syā.
[8] migarathe ca - Ma, Syā.
[9] hatthārohe ca - Ma, Syā.
[10] nīlacammadhare - Syā.
[11] tomaraṅkusapāṇino - Syā.

4392, 4393. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các cỗ xe ngựa kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4394, 4395. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các cỗ xe lạc đà kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4396, 4397. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các cỗ xe bò kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4398, 4399. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các cỗ xe dê kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4400, 4401. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các cỗ xe cừu kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4402, 4403. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các cỗ xe nai kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4404. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các viên quản tượng đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp màu xanh sẫm, có cây thương móc câu ở bàn tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4405. Kadāhaṃ assārūhe[1] sabbālaṅkārabhūsite,
nīlavammadhare[2] sūre illiyācāpadhārine,[3]
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu[4] bhavissati.

4406. Kadāhaṃ rathārūhe[5] sabbālaṅkārabhūsite,
nīlavammadhare sūre cāpahatthe kalāpine,[6]
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.[7]

4407. Kadāhaṃ dhanuggahe[8] sabbālaṅkārabhūsite,
nīlavammadhare sūre cāpahatthe kalāpine,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4408. Kadāhaṃ rājaputte[9] sabbālaṅkārabhūsite,
cittavammadhare[10] sūre kañcanāveḷadhārine,[11]
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4409. Kadāhaṃ ariyagaṇe[12] vatthavante[13] alaṅkate,
haricandanalittaṅge kāsikuttamadhārine,[14]
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4410. Kadāhaṃ amaccagaṇe[15] sabbālaṅkārabhūsite,
pītavammadhare[16] sūre purato gacchamāline,[17]
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.[18]

4411. Kadā[19] sattasatā bhariyā sabbālaṅkārabhūsitā,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4412. Kadā sattasatā bhariyā susaññā tanumajjhimā,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4413. Kadā sattasatā bhariyā assavā piyabhāṇinī,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4414. Kadā sataphalaṃ[20] kaṃsaṃ sovaṇṇaṃ satarājikaṃ,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

---

[1] assārohe ca - Ma, Syā.
[2] nīlacammadhare - Syā, evamuparipi.
[3] indiyācāpadhārino - Syā.
[4] taṃ kudāssu - Ma;
taṃ kadā su - Syā, evamuparipi.
[5] rathārohe ca - Ma, Syā.
[6] kalāpino - Syā.
[7] ayaṃ gāthā PTS potthake natthi.
[8] dhanuggahe ca - Ma, Syā.
[9] rājaputte ca - Ma, Syā.
[10] citravammadhare - Ma;
citracammadhare - Syā.
[11] kañcanāveḷudhārino - Syā.
[12] ariyagaṇe ca - Ma.
[13] vatavante - Ma.
[14] kāsikuttamadhārino - Syā.
[15] amaccagaṇe ca - Ma.
[16] pītacammadhare - Syā.
[17] gacchamālino - Syā.
[18] ayaṃ gāthā PTS potthake natthi.
[19] kadāhaṃ - Ma, Syā, evamuparipi.
[20] satapalaṃ kaṃsaṃ - Ma;
satapalakaṃsaṃ - Syā.

4405. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các kỵ mã đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp màu xanh sẫm, có mang gươm và cung, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4406. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các xa phu đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp màu xanh sẫm, có cây cung ở tay, có bó tên, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4407. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các cung thủ đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp màu xanh sẫm, có cây cung ở tay, có bó tên, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4408. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các hoàng tử đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp nhiều màu sắc, mang vòng hoa đội đầu bằng vàng, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4409. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các nhóm Bà-la-môn tận tụy với phận sự, đã được trang điểm, có thân thể được thoa trầm hương vàng, mặc vải Kāsi hạng nhất, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4410. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các nhóm quan đại thần đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp màu vàng đang di chuyển ở phía trước, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4411. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ bảy trăm người vợ đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4412. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ bảy trăm người vợ vô cùng giỏi giang, có vòng eo thon, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4413. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ bảy trăm người vợ có sự vâng lời, có lời nói đáng yêu, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4414. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ cái bát nặng một trăm *phala*, làm bằng vàng, có một trăm đường nét khắc, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4415. Kadāssu[1] maṃ hatthigumbā sabbālaṅkārabhūsitā,
suvaṇṇakacchā mātaṅgā hemakappanavāsasā.

4416. Ārūḷhā[2] gāmaṇīyehi tomaraṃkusapāṇihi,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu[3] bhavissati.

4417. Kadāssu maṃ assagumbā sabbālaṅkārabhūsitā,
ājānīyā ca[4] jātiyā sindhavā sīghavāhanā.

4418. Ārūḷhā gāmaṇīyehi illiyācāpadhārihi,[5]
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.

4419. Kadāssu maṃ rathaseṇiyo[6] sannaddhā ussitaddhajā,
dīpā athopi veyyagghā sabbālaṅkārabhūsitā.

4420. Ārūḷhā gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.

4421. Kadāssu maṃ soṇṇarathā[7] sannaddhā ussitaddhajā,
dīpā athopi veyyagghā sabbālaṅkārabhūsitā.

4422. Ārūḷhā gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.

4423. Kadāssu maṃ sajjhurathā sannaddhā ussitaddhajā,
dīpā athopi veyyagghā sabbālaṅkārabhūsitā.

4424. Ārūḷhā gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.

4425. Kadāssu maṃ assarathā sannaddhā ussitaddhajā,
dīpā athopi veyyagghā sabbālaṅkārabhūsitā.

4426. Ārūḷhā gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.

4427. Kadāssu maṃ oṭṭharathā sannaddhā ussitaddhajā,
dīpā athopi veyyagghā sabbālaṅkārabhūsitā.

4428. Ārūḷhā gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.

---

[1] kadā su - Syā, evamuparipi.
[2] āruḷhā - Syā, evamuparipi.
[3] taṃ kudāssu - Ma;
taṃ kadā su - Syā, evamuparipi.
[4] ājānīyāva - Ma, Syā;
ajāniyyā va - PTS.
[5] indiyācāpadhāribhi - Syā.
[6] rathasenī - Ma;
rathaseniyo - Syā;
rathaseṇī - PTS.
[7] suvaṇṇarathā - Syā;
sovaṇṇarathā - PTS.

4415, 4416. Khi nào các bầy voi đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là những con long tượng có dây đai bằng vàng, có trang phục là yên cương bằng vàng, được cỡi lên bởi các viên quản tượng có cây thương móc câu ở bàn tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4417, 4418. Khi nào các bầy ngựa đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là những con ngựa Sindhu thuần chủng về dòng dõi, có sức chuyển vận mau lẹ, được cỡi lên bởi các kỵ mã có mang gươm và cung, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4419, 4420. Khi nào các đoàn xe đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4421, 4422. Khi nào các cỗ xe làm bằng vàng, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4423, 4424. Khi nào các cỗ xe làm bằng bạc, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4425, 4426. Khi nào các cỗ xe ngựa kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4427, 4428. Khi nào các cỗ xe lạc đà kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4429. Kadāssu[1] maṃ goṇarathā sannaddhā ussitaddhajā,
dīpā athopi veyyagghā sabbālaṅkārabhūsitā.

4430. Ārūḷhā[2] gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu[3] bhavissati.

4431. Kadāssu maṃ ajarathā sannaddhā ussitaddhajā,
dīpā athopi veyyagghā sabbālaṅkārabhūsitā.

4432. Ārūḷhā gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.

4433. Kadāssu maṃ meṇḍarathā sannaddhā ussitaddhajā,
dīpā athopi veyyagghā sabbālaṅkārabhūsitā.

4434. Ārūḷhā gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.

4435. Kadāssu maṃ migarathā sannaddhā ussitaddhajā,
dīpā athopi veyyagghā sabbālaṅkārabhūsitā.

4436. Ārūḷhā gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.

4437. Kadāssu maṃ hatthārūhā[4] sabbālaṅkārabhūsitā,
nīlavammadharā[5] sūrā tomaraṅkusapāṇino,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.

4438. Kadāssu maṃ assārūhā[6] sabbālaṅkārabhūsitā,
nīlavammadharā sūrā illiyācāpadhārino,[7]
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.

4439. Kadāssu maṃ rathārūhā[8] sabbālaṅkārabhūsitā,
nīlavammadharā sūrā cāpahatthā kalāpino,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.

4440. Kadāssu maṃ dhanuggahā sabbālaṅkārabhūsitā,
nīlavammadharā sūrā cāpahatthā kalāpino,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.

---

[1] kadā su - Syā, evamuparipi.
[2] āruḷhe - Syā, evamuparipi.
[3] taṃ kudāssu - Ma;
taṃ kadā su - Syā, evamuparipi.
[4] hatthārohā - Ma, Syā;
hattharūhā - PTS.
[5] nīlacammadharā - Syā.
[6] assārohā - Ma, Syā;
assarūhā - PTS.
[7] indiyācāpadhārino - Syā.
[8] rathārohā - Ma, Syā;
ratharūhā - PTS.

4429, 4430. Khi nào các cỗ xe bò kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4431, 4432. Khi nào các cỗ xe dê kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4433, 4434. Khi nào các cỗ xe cừu kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4435, 4436. Khi nào các cỗ xe nai kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4437. Khi nào các viên quản tượng đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp màu xanh sẫm, có cây thương móc câu ở bàn tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4438. Khi nào các kỵ mã đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp màu xanh sẫm, có mang gươm và cung, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4439. Khi nào các xa phu đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp màu xanh sẫm, có cây cung ở tay, có bó tên, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4440. Khi nào các cung thủ đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp màu xanh sẫm, có cây cung ở tay, có bó tên, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4441. Kadāssu[1] maṃ rājaputtā sabbālaṅkārabhūsitā,
cittavammadharā[2] sūrā kañcanāveṭṭhārino,[3]
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu[4] bhavissati.

4442. Kadāssu maṃ ariyagaṇā vatthavantā[5] alaṅkatā,
haricandanalittaṅgā kāsikuttamadhārino,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.

4443. Kadāssu maṃ amaccagaṇā sabbālaṅkārabhūsitā,
pītavammadharā[6] sūrā purato gacchamālinī,[7]
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.[8]

4444. Kadāssu maṃ sattasatā bhariyā sabbālaṅkārabhūsitā,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.

4445. Kadāssu maṃ sattasatā bhariyā susaññā tanumajjhimā,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.

4446. Kadāssu maṃ sattasatā bhariyā assavā piyabhāṇinī,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.

4447. Kadāhaṃ pattaṃ gahetvāna muṇḍo saṅghāṭipāruto,
piṇḍikāya carissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4448. Kadāhaṃ paṃsukūlānaṃ ujjhitānaṃ mahāpathe,
saṅghāṭiṃ dhārayissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4449. Kadā[9] sattāhaṃ meghe[10] ovaṭṭo[11] allacīvaro,
piṇḍikāya carissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

4450. Kadāhaṃ sabbahaṃ ṭhānaṃ[12] rukkhā rukkhaṃ vanā vanaṃ,[13]
anapekkho viharissāmi[14] taṃ kadāssu bhavissati.

4451. Kadāhaṃ giriduggesu pahīnabhayabheravo,
adutiyo viharissāmi[15] taṃ kadāssu bhavissati.

---

[1] kadā su - Syā, evamuparipi.
[2] citravammadharā - Ma;
citracammadharā - Syā.
[3] kañcanāveḷadhārino - Ma, Syā, PTS.
[4] taṃ kudāssu - Ma;
taṃ kadā su - Syā, evamuparipi.
[5] vatavantā - Ma.
[6] pītacammadharā - Syā.
[7] gacchamālino - Ma.
[8] ayaṃ gāthā PTS potthake natthi.
[9] kadāhaṃ - Ma, Syā.
[10] sattāhasammeghe - Ma.
[11] ovaṭṭho - Ma; ovuṭṭhe - Syā;
ovaṭṭe - PTS.
[12] sabbattha gantvā - Ma;
sabbaṇhaṃ gantvā - Syā;
sabbāhaṃ ṭhānaṃ - PTS.
[13] rukkhārukkhaṃ vanāvanaṃ - PTS.
[14] gamissāmi - Ma; carissāmi - Syā.
[15] gamissāmi - Ma, Syā.

4441. Khi nào các hoàng tử đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp nhiều màu sắc, mang vòng hoa đội đầu bằng vàng, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4442. Khi nào các nhóm Bà-la-môn tận tụy với phận sự, đã được trang điểm, có thân thể được thoa trầm hương vàng, mặc vải Kāsi hạng nhất, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4443. Khi nào các nhóm quan đại thần đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp màu vàng đang di chuyển ở phía trước, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4444. Khi nào bảy trăm người vợ, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4445. Khi nào bảy trăm người vợ vô cùng giỏi giang, có vòng eo thon, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4446. Khi nào bảy trăm người vợ có sự vâng lời, có lời nói đáng yêu, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4447. Khi nào trẫm sẽ cầm lấy bình bát, đầu cạo trọc, trùm y hai lớp, đi khất thực? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4448. Khi nào trẫm sẽ mang y hai lớp gồm những mảnh vải dơ đã được quăng bỏ ở đại lộ? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4449. Khi nào trẫm sẽ bị dầm mưa, với y phục đẫm nước, đi khất thực vào lúc có trận mưa trút xuống bảy ngày? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4450. Khi nào trẫm sẽ sống không có mong cầu ở mọi nơi, từ cội cây này đến cội cây khác, từ khu rừng này đến khu rừng khác? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4451. Khi nào trẫm sẽ sống (đơn độc) không có người thứ hai ở các khe núi hiểm trở với nỗi sợ hãi và khiếp đảm đã được dứt bỏ? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4452. Kadā vīṇaṃva rujako[1] sattatantiṃ manoramaṃ,
cittaṃ ujuṃ karissāmi taṃ kadāssu[2] bhavissati.

4453. Kadāhaṃ rathakārova parikantaṃ upāhanaṃ,
kāmasaṃyojane checchaṃ ye dibbe ye ca mānuse.

4454. Tā ca sattasatā bhariyā sabbālaṅkārabhūsitā,
bāhā paggayha pakkanduṃ kasmā no vijahissasi.

4455. Tā ca sattasatā bhariyā susaññā tanumajjhimā,
bāhā paggayha pakkanduṃ kasmā no vijahissasi.

4456. Tā ca sattasatā bhariyā assavā piyabhāṇinī,
bāhā paggayha pakkanduṃ kasmā no vijahissasi.

4457. Tā ca sattasatā bhariyā sabbālaṅkārabhūsitā,
hitvā sampaddayī[3] rājā pabbajjāya purakkhato.[4]

4458. Tā ca sattasatā bhariyā susaññā tanumajjhimā,
hitvā sampaddayī rājā pabbajjāya purakkhato.

4459. Tā ca sattasatā bhariyā assavā piyabhāṇinī,
hitvā sampaddayī rājā pabbajjāya purakkhato.

4460. Hitvā sataphalaṃ kaṃsaṃ[5] sovaṇṇaṃ satarājikaṃ,
aggahī mattikāpattaṃ[6] taṃ dutiyābhisecanaṃ.

4461. Vesmā[7] aggisamā jālā kosā ḍayhanti bhāgaso,
rajataṃ jātarūpañca muttā veḷuriyā bahuṃ.[8]

4462. Maṇayo saṅkhamuttā ca vatthikaṃ[9] haricandanaṃ,
ajinaṃ danta[10]bhaṇḍañca lohaṃ kāḷāyasaṃ bahū,[11]
ehi rāja nivattassu mā te taṃ vinasā[12] dhanaṃ.

---

[1] vīṇaṃ varujjako - Ma;
vīṇarujjakova - Syā;
vīṇaṃ virujako - PTS.
[2] taṃ kudāssu - Ma; taṃ kadā su - Syā.
[3] sampaddavī - Ma, PTS; sampadavī - Syā.
[4] purakkhito - Syā.
[5] satapalaṃ kaṃsaṃ - Ma;
satapallakaṃsaṃ - Syā.
[6] mattikaṃ pattaṃ - Ma.
[7] bhesmā - Ma, Syā;
bhiṃsā - PTS.
[8] bahū - Ma, Syā, PTS.
[9] vatthakaṃ - Syā.
[10] daṇḍa - Ma.
[11] bahuṃ - Syā, PTS.
[12] vinassā - Syā.

4452. Khi nào trẫm sẽ làm cho tâm được ngay thẳng, tựa như người gẩy cây đàn *vīṇā* bảy dây quyến rũ? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4453. Khi nào trẫm sẽ cắt đứt những trói buộc của các dục thuộc cõi Trời và thuộc loài người, tựa như người thợ mộc cắt vòng quanh chiếc giày?"

4454. Và bảy trăm người vợ ấy, được tô điểm với mọi thứ trang sức, đã giơ hai cánh tay lên, kêu khóc rằng: "Vì sao bệ hạ sẽ bỏ rơi bọn thiếp?"

4455. Và bảy trăm người vợ ấy, vô cùng giỏi giang, có vòng eo thon, đã giơ hai cánh tay lên, kêu khóc rằng: "Vì sao bệ hạ sẽ bỏ rơi bọn thiếp?"

4456. Và bảy trăm người vợ ấy, có sự vâng lời, có lời nói đáng yêu, đã giơ hai cánh tay lên, kêu khóc rằng: "Vì sao bệ hạ sẽ bỏ rơi bọn thiếp?"

4457. Và sau khi từ bỏ bảy trăm người vợ đã được tô điểm với mọi thứ trang sức ấy, vị vua xem trọng việc xuất gia đã lẩn tránh.

4458. Và sau khi từ bỏ bảy trăm người vợ vô cùng giỏi giang, có vòng eo thon ấy, vị vua xem trọng việc xuất gia đã lẩn tránh.

4459. Và sau khi từ bỏ bảy trăm người vợ có sự vâng lời, có lời nói đáng yêu ấy, vị vua xem trọng việc xuất gia đã lẩn tránh.

4460. Sau khi từ bỏ cái bát nặng một trăm *phala*, làm bằng vàng, có một trăm đường nét khắc, Mahājanaka đã cầm lấy bình bát đất; việc ấy là lần phong vương thứ nhì.

(Lời trao đổi giữa hoàng hậu Sīvalī và Sa-môn Mahājanaka)
4461. "Các nhà kho bị đốt cháy lần lượt từng căn một bởi ngọn lửa lớn ghê rợn. Nhiều bạc, vàng, ngọc trai, ngọc bích (bị thiêu hủy).

4462. Nhiều ngọc ma-ni, xà cừ và ngọc trai, vải vóc, trầm hương vàng, da linh dương, vật dụng bằng ngà voi, vật bằng đồng, vật bằng sắt đen (bị thiêu hủy). Tâu bệ hạ, bệ hạ hãy đi đến, bệ hạ hãy quay trở lại. Chớ để tài sản ấy của bệ hạ bị tiêu tan."

4463. Susukhaṃ vata jīvāma yesaṃ no natthi kiñcanaṃ,
mithilāya ḍayhamānāya na me kiñci aḍayhatha.

4464. Aṭaviyo samuppannā raṭṭhaṃ viddhaṃsayanti taṃ,[1]
ehi rāja nivattassu mā raṭṭhaṃ vinasā[2] idaṃ.

4465. Susukhaṃ vata jīvāma yesaṃ no natthi kiñcanaṃ,
raṭṭhe vilumpamānamhi na me kiñci ajīratha.[3]

4466. Susukhaṃ vata jīvāma yesaṃ no natthi kiñcanaṃ,
pītibhakkhā bhavissāma deva ābhassarā yathā.

4467. Kimheso mahato ghoso kā nu gāme kilīliyā,[4]
samaṇaññeva[5] pucchāma kattheso abhisaṭo[6] jano.

4468. Mamaṃ ohāya gacchantaṃ ettheso abhisaṭo[7] jano,
sīmātikkamanaṃ yantaṃ munimonassa pattiyā,
missaṃ nandīhi gacchantaṃ kiṃ jānamanupucchasi.

4469. Māssu tiṇṇo amaññittho[8] sarīraṃ dhārayaṃ imaṃ,
atīraṇeyyamidaṃ kammaṃ[9] bahū hi paripanthayo.

4470. Ko nu me paripanthassa mama[10] evaṃ vihārino,
yo[11] neva diṭṭhe nādiṭṭhe kāmānamabhipatthaye.

4471. Niddā tandī vijambhikā[12] aratī bhattasammado,
āvasanti sarīraṭṭhā bahū hi paripanthayo.

4472. Kalyāṇaṃ vata maṃ bhavaṃ brāhmaṇamanusāsasi,[13]
brāhmaṇaṃ yeva[14] pucchāmi ko nu tvamasi mārisa.

---

[1] te - Syā; naṃ - PTS.
[2] vinassā - Syā.
[3] ahīratha - Ma; ahāratha - Syā.
[4] gāmeva kīḷiyā - Ma, Syā, PTS.
[5] samaṇa teva - Ma; samaṇa tveva - Syā.
[6] katthesobhisaṭo - Syā.
[7] etthesobhisaṭo - Syā.
[8] amaññittha - Ma.
[9] atīraṇeyya yamidaṃ - Ma.
[10] mamaṃ - Ma.
[11] so - PTS.
[12] vijambhitā - Ma, Syā.
[13] brāhmaṇa manusāsati - Ma;
brāhmaṇa anusāsasi - Syā;
brāhmaṇa-m-anusāsati - PTS.
[14] brāhmaṇa teva - Ma;
brāhmaṇa tveva - Syā;
brāhmaṇaṃ eva - PTS.

4463. "Chúng ta quả thật sống vô cùng an lạc, khi không có vật gì thuộc về chúng ta. Trong khi kinh thành Mithilā bị thiêu đốt, không có vật gì của trẫm đã bị thiêu đốt."

4464. "Các bọn cướp rừng đã nổi dậy phá hủy đất nước của bệ hạ. Tâu bệ hạ, bệ hạ hãy đi đến, bệ hạ hãy quay trở lại. Chớ để đất nước này bị tiêu tan."

4465. "Chúng ta quả thật sống vô cùng an lạc, khi không có vật gì thuộc về chúng ta. Trong khi đất nước bị cướp bóc, không có vật gì của trẫm đã bị hủy hoại.

4466. Chúng ta quả thật sống vô cùng an lạc, khi không có vật gì thuộc về chúng ta. Chúng ta sẽ là những người có sự nuôi dưỡng bằng pháp hỷ, giống như chư Thiên ở cõi Quang Âm."

(Lời trao đổi giữa vị ẩn sĩ Nārada và Sa-môn Mahājanaka)
4467. "Âm thanh ồn ào ấy là gì vậy? Những kẻ đùa giỡn ở trong làng là những ai vậy? Chúng tôi hỏi vị Sa-môn, đám người này ở đâu đi đến?"

4468. "Trong khi tôi buông bỏ và ra đi, đám người này đi theo tôi đến nơi này. Trong khi tôi đang vượt qua lằn ranh (phiền não) nhằm đạt đến trí tuệ của bậc hiền trí, trong khi tôi đang trải qua sự xáo trộn bởi các niềm hoan hỷ, tại sao ngài biết rồi mà vẫn còn hỏi?"

4469. "Ông chớ nghĩ rằng ông đã có thể vượt qua trong khi duy trì thân xác này (với đầu được cạo và đắp y ca-sa). Chỉ với việc làm này thì chưa thể vượt qua được; quả thật còn có nhiều chướng ngại."

4470. "Tôi không mong cầu các dục đã được biết (ở thế giới loài người) hay còn chưa được biết (ở cõi Trời), trong khi tôi đang an trú như vậy, thì cái gì sẽ là chướng ngại của tôi?"

4471. "Sự ngái ngủ, sự biếng nhác, sự uể oải, sự bất mãn, trạng thái ngây ngất sau bữa ăn, chúng cư ngụ, tồn tại ở cơ thể; quả thật còn có nhiều chướng ngại."

4472. "Thưa vị Bà-la-môn, thật tốt đẹp thay việc ngài chỉ dạy cho tôi! Tôi xin hỏi vị Bà-la-môn, thưa tôn ông, ngài là ai vậy?"

4473. Nārado iti me nāmaṃ[1] kassapo iti maṃ vidū,
bhoto sakāse āgañchiṃ[2] sādhu sabbhi samāgamo.

4474. Tassa te sabbo ānando vihāro upavattatu,
yadūnaṃ[3] taṃ paripūrehi khantiyā upasamena ca.

4475. Pasāraya sannattañca unnattañca[4] pasāraya,[5]
kammaṃ vijjañca dhammañca sakkatvāna paribbaja.

4476. Bahū hatthī ca asse ca nagare janapadāni ca,
hitvā janaka pabbajito kapalle[6] ratimajjhagā.

4477. Kaccinnu[7] te jānapadā[8] mittāmaccā ca ñātakamā,[9]
dūbhiṃ akaṃsu[10] janaka kasmā cetaṃ[11] aruccatha.

4478. Na migājina jātucca[12] ahaṃ kañci kudācanaṃ,
adhammena jine ñātiṃ na cāpi ñātayo mamaṃ.

4479. Disvāna lokavattantaṃ khajjantaṃ kaddamīkataṃ,
haññare bajjhare[13] cettha yattha satto[14] puthujjano,
etāhaṃ upamaṃ katvā bhikkhakosmi migājina.

4480. Ko nu te bhagavā satthā kassetaṃ vacanaṃ suci,[15]
nahi kappaṃ vā vijjaṃ vā paccakkhāya rathesabha,
samaṇaṃ āhu vattantaṃ yathā dukkhassatikkamo.

4481. Na migājina jātucca ahaṃ kañci kudācanaṃ,
samaṇaṃ brāhmaṇaṃ vāpi sakkatvā anupāvisiṃ.

---

1 nāmena - Syā.
2 sakāsamāgacchiṃ - Ma;
saṅkāse āgacchiṃ - Syā.
3 yaṃ ūnaṃ - Ma.
4 sannatañca unnatañca - Ma, Syā, PTS.
5 pahāraya - Syā.
6 kapāle - Ma, Syā.
7 kacci nu - Ma, Syā, PTS.
8 janapadā - PTS.
9 ñātakā - Ma, Syā, PTS.
10 dubbhimakaṃsu - Ma.
11 te taṃ - Ma, Syā.
12 jātucche - Ma.
13 vajjhare - Syā.
14 sanno - Ma, Syā, PTS.
15 suciṃ - Syā, PTS.

4473. "Tên của ta là 'Nārada.' Mọi người biết về ta là 'Kassapa.' Ta đã đi đến bên cạnh ông. Lành thay việc gặp gỡ với những người tốt.

4474. Mọi sự hoan hỷ hãy có cho ông. Ông hãy thực hành bốn pháp từ, bi, hỷ, xả. Hãy bổ túc pháp còn thiếu hụt bằng sự nhẫn nại và sự an tịnh.

4475. Ông hãy dứt bỏ sự tự ti, hãy dứt bỏ sự cao ngạo. Ông hãy tôn vinh thiện nghiệp, các minh (ngũ thông với bát thiền), pháp Sa-môn, và ông hãy ra đi du hành."

(Lời trao đổi giữa vị ẩn sĩ Migājina và Sa-môn Mahājanaka)
4476. "Này Janaka, sau khi từ bỏ nhiều voi, ngựa, và các cư dân ở thành thị với nông thôn, ông đã xuất gia, và đã đạt đến sự vui thích với bình bát đất.

4477. Này Janaka, phải chăng các người dân, bạn bè, các đồng ngiệp, và các thân quyến đã làm điều sai trái đối với ông? Và tại sao bình bát đất ấy đã khiến ông ưa thích?"

4478. "Thưa vị Migājina, tôi không bao giờ lấn át bất cứ thân quyến nào một cách sai trái vào bất cứ lúc nào, và các thân quyến cũng không làm như vậy đối với tôi.

4479. Sau khi nhìn thấy kẻ đang luân hồi ở thế gian bị ngấu nghiến, bị làm cho uế nhiễm, và phàm nhân bị dính mắc ở nơi này bị giết chết, bị giam cầm, sau khi lấy việc ấy làm ví dụ (cho bản thân), tôi trở thành người hành khất, thưa vị Migājina."

4480. "Vậy ai là bậc hữu phần, là đạo sư của ông? Lời nói tinh túy ấy là của ai? Bởi vì không có việc diện kiến bậc khổ hạnh có thắng trí hoặc vị Phật Độc Giác đã cạn kiệt lậu hoặc, không thể đạt được như vậy. Thưa đấng thủ lãnh xa binh, người đời đã nói về vị Sa-môn có sự vượt qua khổ đau đang hiện hữu."

4481. "Thưa vị Migājina, mặc dầu tôi tôn vinh Sa-môn và luôn cả Bà-la-môn nữa, nhưng tôi chưa bao giờ tiếp cận bất cứ vị nào, vào bất cứ lúc nào.

4482. Mahatā cānubhāvena gacchanto siriyā jalaṃ,
gīyamānesu gītesu vajjamānesu vaggusu,
turiyatāḷitasaṃghuṭṭhe[1] sammatāla[2]samāhite.

4483. Sa migājina maddakkhiṃ[3] phalaṃ[4] ambaṃ tirocchadaṃ,
tujjamānaṃ[5] manussehi phalakāmehi jantuhi.

4484. So kho hantaṃ[6] siriṃ hitvā orohitvā migājina,
mūlaṃ ambassupāgañchiṃ[7] phalino nipphalitassa ca.[8]

4485. Phalaṃ ambaṃ hataṃ disvā viddhastaṃ[9] vinalīkataṃ,[10]
athetaṃ[11] itaraṃ ambaṃ nīlobhāsaṃ manoramaṃ.

4486. Evameva nūnamhepi[12] issare bahukaṇṭake,
amittā no vadhissanti yathā ambo phalī hato.

4487. Ajinamhi haññate dīpi nāgo dantehi haññate,[13]
dhanamhi dhanino hanti aniketamasanthavaṃ,
phalī ambo aphalo ca te satthāro ubho mama.[14]

4488. Sabbo jano pavyadhito[15] rājā pabbajito iti,
hatthārohā[16] aṇīkaṭṭhā rathikā pattikārikā.[17]

4489. Assāsayitvā janataṃ ṭhapayitvā paṭicchadaṃ,
puttaṃ rajje ṭhapetvāna atha pacchā pabbajissasi.

4490. Cattā mayā jānapadā mittāmaccā ca ñātakā,
santi puttā videhānaṃ dīghāvu raṭṭhavaḍḍhano,[18]
te rajjaṃ kārayissanti mithilāyaṃ pajāpati.

4491. Ehi taṃ anusikkhāmi yaṃ vākyaṃ mama ruccati,
rajjaṃ tuvaṃ kārayantī[19] pāpaṃ duccaritaṃ[20] bahuṃ,
kāyena vācā manasā yena gañchisi[21] duggatiṃ.

---

1 tūriyatāḷasaṅghuṭṭhe - Ma;
tūriyatālitasaṅghuṭṭhe - Syā.
2 sammaṭāla - PTS.
3 migājina-m-addakkhiṃ - PTS.
4 phaliṃ - Ma, Syā.
5 haññamānaṃ - Ma;
tudamānaṃ - Syā;
taddamānaṃ - PTS.
6 so khohaṃ taṃ - Ma, PTS;
so khohataṃ - Syā.
7 ambassupāgacchiṃ - Ma.
8 nipphalassa ca - Ma, Syā, PTS.
9 viddhaṃstaṃ - Ma.
10 vinaḷīkataṃ - Ma, PTS.
11 athekaṃ - Ma, Syā.
12 nūna amhe - PTS.
13 haññati - Syā, PTS.
14 mamaṃ - PTS.
15 pabyādhito - Ma;
sabyādhito - Syā.
16 hatthārūhā - PTS.
17 pattikārakā - Ma, Syā.
18 raṭṭhavaddhano - PTS.
19 kārayasi - Ma.
20 pāpaduccaritaṃ - PTS.
21 gacchasi - Ma, Syā.

4482. Trong lúc đang chói sáng với quyền uy, trong lúc đang đi với quyền lực vĩ đại, vào lúc các bài ca đang được hát, các âm điệu ngọt ngào đang được trình tấu, (ở vườn thượng uyển) được vang dội với các sự đập vỗ của các nhạc cụ, được hòa hợp với tiếng chập chõa, –

4483. – thưa vị Migājina, tôi đây đã nhìn thấy một cây xoài, có trái, mọc ở bên ngoài bức tường, đang bị đâm thọc bởi những con người, bởi những loài sinh vật mong muốn trái cây.

4484. Tôi đây, quả thật đã rời khỏi con vương tượng và leo xuống. Thưa vị Migājina, tôi đã đi đến gần gốc của cây xoài có trái và của một cây xoài không có trái.

4485. Sau khi nhìn thấy cây xoài có trái bị hủy hoại, bị hư hỏng, bị làm cho không còn mầm sống, còn cây xoài kia vẫn xanh tươi, làm thích ý.

4486. Chắc chắn chúng tôi cũng tương tự y như vậy, khi vương quyền là có nhiều chông gai. Những kẻ thù sẽ giết hại chúng tôi, giống như cây xoài có trái bị hủy hoại.

4487. Con báo bị giết chết vì lớp da, con voi bị giết chết bởi những cái ngà, những người có tài sản bị giết chết vì tài sản, ai sẽ giết chết người không có nhà, không có sự thân thiết? Cây xoài có trái và cây không có trái ấy, cả hai đều là bậc đạo sư của tôi.”

(Lời trao đổi giữa hoàng hậu Sīvalī và Sa-môn Mahājanaka)

4488. “Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh, tất cả mọi người đều hốt hoảng: ‘Đức vua đã xuất gia rồi!’

4489. Bệ hạ hãy trấn an dân chúng, hãy thiết lập sự phòng vệ, hãy đặt con trai vào ngôi vua, rồi sau đó, bệ hạ sẽ xuất gia.”

4490. “Trẫm đã rời bỏ các người dân, bạn bè, các quan đại thần, và các thân quyến. Có những người con trai của đất nước Videha, có Dīghāvu là bậc làm hưng thịnh đất nước, này nữ chúa của muôn dân, các vị ấy sẽ trị vì đất nước ở kinh thành Mithilā.

4491. Nàng hãy đến. Trẫm sẽ chỉ dạy cho nàng nếu lời của trẫm được ưa thích. Trong khi bảo làm lễ phong vương cho con trai, nàng sẽ tạo ra nhiều uế hạnh xấu xa bằng thân, bằng lời nói, bằng ý; vì việc ấy, nàng sẽ đi đến cảnh giới khổ đau.

4492. Paradinnakena paraniṭṭhitena,
piṇḍena yāpehi[1] sa dhīradhammo.

4493. Yopi catutthe bhattakāle na bhuñje
ajaddhumāriva[2] khudāya mīye,[3]
na tveva piṇḍaṃ lulitaṃ[4] anariyaṃ
kulaputtarūpo sappuriso na seve,
tayidaṃ na sādhu tayidaṃ na suṭṭhu
sunakhucchiṭṭhakaṃ[5] bhuñjase tvaṃ.[6]

4494. Na cāpi me sīvalī so abhakkho
yaṃ hoti cattaṃ gihino sunakhassa vā,[7]
ye keci bhogā idha dhammaladdhā
sabbo so bhakkho anavajjāti[8] vutto.

4495. Kumārike[9] upaseniye niccaṃ nigaḷamaṇḍite,[10]
kasmā te eko bhujo janati eko te na janatī bhujo.

4496. Imasmiṃ me samaṇa hatthe paṭimukkā dunīdhurā,[11]
saṅghātā[12] jāyate saddo dutiyasseva sā gati.

4497. Imasmiṃ me samaṇa hatthe paṭimukko ekanīdhuro,[13]
so adutiyo na janati munibhūtova tiṭṭhati.

4498. Vivādappatto[14] dutiyo keneko vivadissati,
tassa te saggakāmassa ekattamuparocataṃ.

4499. Suṇasī sīvalī gāthā[15] kumāriyā paveditā,
pessiyā[16] maṃ garahittho dutiyasseva sā gati.

4500. Ayaṃ dvedhā patho bhadde anuciṇṇo pathāvihi,
tesaṃ tvaṃ ekaṃ gaṇhāhi ahamekaṃ punāparaṃ.

4501. Neva[17] maṃ tvaṃ 'pati me 'ti māhaṃ[18] 'bhariyā 'ti vā puna,[19]
imameva kathaṃ kathayantā[20] thūṇaṃ nagarupāgamuṃ.

---

[1] yāpeti - Syā.
[2] ajuṭṭhamārīva - Ma;
ajjhuṭṭhamāriva - Syā.
[3] miyye - Ma, Syā.
[4] luḷitaṃ - Ma, PTS.
[5] sunakhucchiṭṭhakaṃ janaka - Ma, Syā.
[6] tuvaṃ - Ma, Syā.
[7] sunassa vā - Ma.
[8] anavayoti - Ma, Syā;
anavajjo ti - PTS.
[9] kumāriye - PTS.
[10] niggaḷamaṇḍite - Ma;
niggalamaṇḍite - Syā;
nigaḷamaṇḍike - PTS.
[11] dunīvarā - Ma, Syā.
[12] saṅghaṭṭā - Syā.
[13] ekanīvaro - Ma, Syā.
[14] vivādamanto - PTS.
[15] suṇāsi sīvali kathā - Ma;
suṇasi sīvali gāthā - Syā;
suṇasī sīvali gāthā - PTS.
[16] pesiyā - Ma, Syā;
pessikā - PTS.
[17] māvaca - Ma; mā ca - Syā.
[18] nāhaṃ - Ma, Syā.
[19] taṃ puna - Syā.
[20] imameva kathayantā - Ma, Syā;
imameva kathaṃ kathentā - PTS.

4492. Nàng hãy nuôi sống bằng đồ ăn khất thực, bằng vật bố thí bởi người khác, được hoàn thành bởi người khác; việc ấy là pháp của các bậc sáng trí."

4493. "Người nào không ăn vào thời điểm bữa ăn thứ tư thậm chí có thể chết vì đói, tựa như cái chết bất đắc kỳ tử, nhưng chẳng thà là như vậy, bậc thiện nhân, có dáng vóc con nhà danh giá, không nên đụng đến miếng ăn bị lấm bụi đất, không cao thượng. Đối với bệ hạ, điều này là không tốt lành! Đối với bệ hạ, điều này là không tốt đẹp! Là việc bệ hạ có thể thọ dụng miếng ăn đã được ném bỏ cho chó."

4494. "Này hoàng hậu Sīvalī, vật bị quăng bỏ của gia chủ hoặc của con chó đối với trẫm không phải là vật không ăn được. Ở đây, bất cứ vật thực nào được thọ nhận đúng pháp, tất cả vật ấy là ăn được, không có tội lỗi, như vậy là điều đã được nói đến."

(Lời trao đổi giữa Sa-môn Mahājanaka và đứa bé gái đeo vòng ở tay)
4495. "Này bé gái còn đeo bám mẹ, luôn luôn được sửa soạn tươm tất, tại sao một cánh tay của cháu lại kêu, còn một cánh tay của cháu lại không kêu?"

4496. "Thưa ông Sa-môn, ở bàn tay này của con có hai cái vòng được đeo vào. Âm thanh được sanh lên là do sự va chạm. Kết quả ấy chính là do cái thứ hai.

4497. Thưa ông Sa-môn, còn ở bàn tay này của con có một cái vòng được đeo vào. Không có cái thứ hai, cái vòng ấy không tạo ra âm thanh; nó đứng yên tựa như bản thể của bậc hiền trí.

4498. Người thứ hai tạo ra sự tranh cãi, một người thì sẽ tranh cãi với ai? Nếu ngài đây có sự mong muốn cõi Trời, thì ngài hãy ưa thích trạng thái một mình."

4499. "Này hoàng hậu Sīvalī, nàng hãy lắng nghe các kệ ngôn đã được giảng giải bởi đứa bé gái. Vị sứ giả đã chê trách ta rằng: 'Kết quả ấy chính là do người thứ hai.'

4500. Này hoàng hậu, con đường có hai ngã rẽ này được các khách bộ hành qua lại. Trong hai ngã rẽ ấy, nàng hãy chọn một ngã rẽ, còn ta sẽ chọn ngã rẽ kia.

4501. Nàng không được gọi ta là 'chồng của thiếp,' ta cũng không gọi nàng là 'vợ' nữa." Trong khi đang nói về chính câu chuyện này, hai người đã đi đến thành phố Thūṇa.

4502. Koṭṭhake usukārassa bhattakāle upaṭṭhite,
tatra[1] ca so usukāro (ekaṃ daṇḍaṃ ujuṃ kataṃ),
ekañca cakkhuṃ[2] niggayha jimhamekena pekkhati.

4503. Evaṃ no[3] sādhu passasi usukāra suṇohi me,
yadekaṃ cakkhuṃ niggayha jimhamekena pekkhasi.

4504. Dvīhi samaṇa cakkhūhi visālaṃ viya khāyati,
asampatvā[4] paraṃ[5] liṅgaṃ nujjubhāvāya[6] kappati.

4505. Ekañca cakkhuṃ niggayha jimhamekena pekkhato,
sampatvā paramaṃ liṅgaṃ ujubhāvāya[7] kappati.

4506. Vivādappatto[8] dutiyo keneko vivadissati,
tassa te saggakāmassa ekattamuparocataṃ.

4507. Suṇasī sīvalī gāthā[9] usukārena paveditā,[10]
pessiyā[11] maṃ garahittho dutiyasseva sā gati.

4508. Ayaṃ dvedhā patho bhadde anuciṇṇo pathāvihi,
tesaṃ tvaṃ ekaṃ gaṇhāhi ahametaṃ[12] punāparaṃ.

4509. Neva[13] maṃ tvaṃ 'pati me 'ti māhaṃ[14] 'bhariyā 'ti vā puna,[15]
muñjāvisikā[16] pavāḷhā[17] ekā vihara sīvalī "ti.

Mahājanakajātakaṃ dutiyaṃ.

--ooOoo--

---

[1] tatrā - Ma.
[2] cakkhu - PTS.
[3] evanno - Syā, PTS.
[4] appatvā - Syā.
[5] paramaṃ - Ma, Syā.
[6] nujubhāvāya - Ma, Syā.
[7] ujjubhāvāya - PTS.
[8] vivādamatto - PTS.
[9] suṇāsi sīvali kathā - Ma;
suṇasi sīvali gāthā - Syā;
suṇasī sīvali gāthā - PTS.
[10] usukārena veditā - Ma, Syā.
[11] pesiyā - Ma, Syā.
[12] ahamekaṃ - Ma, Syā, PTS.
[13] māvaca - Ma.
[14] nāhaṃ - Ma, Syā.
[15] taṃ puna - Syā.
[16] muñjāvesikā - Ma;
muñjā isakā - Syā.
[17] pabyūḷhā - Syā;
pavaḷhā - PTS.

4502. Ở xưởng làm của người thợ làm tên, khi thời điểm bữa ăn đã đến, và ở tại nơi đó, người thợ làm tên ấy (trong khi làm thẳng thân của một cây tên) đã nheo một con mắt lại và nhìn chỗ bị cong bằng một con mắt.

(Lời trao đổi giữa Sa-môn Mahājanaka và người thợ làm tên)
4503. "Này người thợ làm tên, ngươi hãy lắng nghe ta. Có phải sau khi nheo một con mắt lại, và nhìn chỗ bị cong bằng một con mắt như vậy thì ngươi nhìn rõ hơn?"

4504. "Thưa vị Sa-môn, bằng hai con mắt dường như nhìn được rộng hơn, thì không nhìn thấy tính chất khác biệt và không đạt được việc làm cho cây tên được ngay thẳng.

4505. Đối với người đã nheo một con mắt lại và nhìn chỗ bị cong bằng một con mắt, thì nhìn thấy tính chất khác biệt và đạt được việc làm cho cây tên được ngay thẳng.

4506. Người thứ hai tạo ra sự tranh cãi, một người thì sẽ tranh cãi với ai? Nếu ngài đây có sự mong muốn cõi Trời, thì ngài hãy ưa thích trạng thái một mình."

4507. "Này hoàng hậu Sīvalī, nàng hãy lắng nghe các kệ ngôn đã được giảng giải bởi người thợ làm tên. Vị sứ giả đã chê trách ta rằng: 'Kết quả ấy chính là do người thứ hai.'

4508. Này hoàng hậu, con đường có hai ngã rẽ này được các khách bộ hành qua lại. Trong hai ngã rẽ ấy, nàng hãy chọn một ngã rẽ, còn ta sẽ chọn ngã rẽ này.

4509. Nàng không được gọi ta là 'chồng của thiếp,' ta cũng không gọi nàng là 'vợ' nữa. Tựa như cọng cỏ *muñja* đã được tách rời ra, này hoàng hậu Sīvalī, nàng hãy sống một mình."

Bổn Sanh Mahājanaka là thứ nhì. [539]

--ooOoo--

3. SĀMAJĀTAKAṂ[1]

4510. Ko nu maṃ usunā vijjhi pamattaṃ udahārakaṃ,[2]
khattiyo brāhmano vesso ko maṃ viddhā nilīyasi.

4511. Na me maṃsāni khajjāni cammenattho na vijjati,
atha kena nu vaṇṇena viddheyyaṃ maṃ amaññatha.

4512. Ko vā tvaṃ kassa vā putto kathaṃ jānemu taṃ mayaṃ,
puṭṭho me samma akkhāhi kiṃ maṃ viddhā nilīyasi.

4513. Rājāhamasmi kāsīnaṃ piliyakkhoti[3] maṃ vidū,
lobhā raṭṭhaṃ pahatvāna[4] migamesaṃ carāmahaṃ.

4514. Issatthe casmi kusalo daḷhadhammoti vissuto,
nāgopi me na muñceyya[5] āgato usupātanaṃ.

4515. Tvañca kassa vā puttosi[6] kathaṃ jānemu taṃ mayaṃ,
pituno attano cāpi nāmagottaṃ pavedaya.

4516. Nesādaputto bhaddante sāmo iti maṃ ñātayo,
āmantayiṃsu jīvantaṃ svājjevāhaṃ gato[7] saye.

4517. Viddhosmi puthusallena savisena yathā migo,
sakamhi lohite rāja passa semi paripluto.

4518. Paṭicammagataṃ[8] sallaṃ passa vihāmi[9] lohitaṃ,
āturo tyānupucchāmi kiṃ maṃ viddhā nilīyasi.

---

[1] suvaṇṇasāmajātakaṃ - Ma, Syā.
[2] udahārikaṃ - Syā.
[3] pīḷiyakkhoti - Ma;
pilayakkhoti - Syā.
[4] pahitvāna - Ma, Syā.
[5] mucceyya - Ma.
[6] ko vā tvaṃ kassa vā putto - Ma, Syā.
[7] svajjevāhaṃ gato - Ma;
svājjevaṅgato - Syā;
sv-ājj' ev' ahaṃ gato - PTS.
[8] paṭivāmagataṃ - Ma, Syā;
paṭicamma gataṃ - PTS.
[9] dhimhāmi - Ma;
thimhāmi - Syā.

3. BỔN SANH SĀMA

(Lời trao đổi giữa Sāma và vị vua đi săn)

4510. "Người nào đã bắn tôi bằng mũi tên, lúc tôi đang xách nước, bị xao lãng (việc phát triển tâm từ)? Người nào sau khi bắn tôi lại trốn tránh, là vị Sát-đế-ly, Bà-la-môn, hay thương nhân?

4511. Các mẩu thịt của tôi không ăn được, không có lợi ích gì với lớp da; vậy thì lý do gì mà người nghĩ rằng tôi nên bị bắn?

4512. Người là ai, hay người là con của ai? Làm thế nào chúng tôi có thể biết về người? Này ông bạn, được tôi hỏi, xin người hãy giải thích. Tại sao sau khi bắn tôi, người lại trốn tránh?"

4513. "Trẫm là vua của xứ Kāsi. Mọi người biết về trẫm là 'Piliyakkha.' Vì thèm (thịt rừng), nên trẫm đã rời khỏi vương quốc đi tìm thú rừng.

4514. Và trẫm thiện xảo về nghệ thuật bắn cung, được nổi tiếng là 'có kỹ thuật vững vàng.' Ngay cả loài voi, khi đã đi vào tầm tên bắn, cũng không thoát được với trẫm.

4515. Và ngươi là ai, hay ngươi là con của ai? Làm thế nào chúng ta có thể biết về ngươi? Ngươi hãy cho biết tên họ của người cha và luôn cả của bản thân ngươi nữa."

4516. "Thưa tôn ông, tôi là con trai của người thợ săn. Các thân quyến gọi tôi là 'Sāma' lúc tôi còn sống. Hôm nay, tôi đây đã đi đến (cảnh ngộ) như vầy và nằm xuống (ở đây).

4517. Tôi đã bị bắn bởi mũi tên lớn có tẩm độc, giống như con thú. Tâu bệ hạ, bệ hạ hãy nhìn xem; tôi nằm dài, chìm đắm trong bãi máu của mình.

4518. Bệ hạ hãy nhìn xem mũi tên đã đi xuyên qua thân; tôi khạc ra máu. Là người bị thương tích, tôi hỏi bệ hạ: 'Tại sao sau khi bắn tôi, bệ hạ lại trốn tránh?'"

4519. Ajinamhi haññate dīpi nāgo dantehi haññate,[1]
atha kena nu vaṇṇena viddheyyaṃ maṃ amaññatha.

4520. Migo upaṭṭhito āsi āgato usupātanaṃ,
taṃ disvā ubbijji[2] sāma tena[3] kodho mamāvisi.

4521. Yato sarāmi attānaṃ yato pattosmi viññutaṃ,
na maṃ migā uttasanti[4] araññe sāpadānipi.

4522. Yato nidhiṃ parihariṃ[5] yato pattosmi yobbanaṃ,
na maṃ migā uttasanti araññe sāpadānipi.

4523. Bhīrū kimpurisā rāja pabbate gandhamādane,
sammodamānā gacchāma pabbatāni vanāni ca,[6]
atha kena nu vaṇṇena uttrase so migo mamaṃ.[7]

4524. Na taddasā[8] migo sāma kintāhaṃ alikaṃ bhaṇe,
kodhalobhābhibhūtohaṃ[9] usuṃ te taṃ avassajiṃ.[10]

4525. Kuto nu samma[11] āgamma kassa vā pahito tuvaṃ,
udahāro nadiṃ gaccha āgato migasammataṃ.

4526. Andhā mātā pitā mayhaṃ te bharāmi brahāvane,
tesāhaṃ udahārako[12] āgato migasammataṃ.

4527. Atthi nesaṃ usāmattaṃ atha sāhassa jīvitaṃ,
udakassa ca alābhena[13] maññe andhā marissare.

---

[1] haññati - PTS.
[2] ubbijī - Ma.
[3] na te - PTS.
[4] utrāsanti - Syā.
[5] parihāriṃ - Syā.
[6] na maṃ migā uttasanti araññe sāpadānipi - ayaṃ pāṭho Ma potthake dissate.
[7] utrāsanti migā mamaṃ - Ma, Syā; utrase so migo mamaṃ - PTS.
[8] na taṃ tasa - Ma, Syā.
[9] kodhalobhābhibhūtāhaṃ - Ma, Syā.
[10] avissajiṃ - Syā; avissaji - PTS.
[11] sāma - Ma, Syā.
[12] udakāhāro - Ma, Syā.
[13] udakassa alābhena - Ma, Syā; udakassa cālābhena - PTS.

4519. Con báo bị giết chết vì lớp da, con voi bị giết chết bởi những cái ngà, vậy thì lý do gì mà bệ hạ lại nghĩ rằng tôi nên bị bắn?"

4520. "Có con nai đã đứng gần, đã đi vào tầm tên bắn. Sau khi nhìn thấy ngươi, nó đã hoảng hốt, này Sāma, vì thế, sự tức giận đã chiếm lấy trẫm."

4521. "Kể từ khi tôi nhớ được bản thân, kể từ khi tôi đạt được sự nhận thức, các con nai không hề khiếp sợ tôi, luôn cả các thú dữ ở trong rừng.

4522. Kể từ khi tôi đã mặc y phục vỏ cây, kể từ khi tôi đạt đến tuổi thanh niên, các con nai không hề khiếp sợ tôi, luôn cả các thú dữ ở trong rừng.

4523. Tâu bệ hạ, có loài nhân điểu nhút nhát ở núi Gandhamādana.
Chúng tôi cùng nhau thân thiện đi đến các ngọn núi và các khu rừng.
Vậy thì lý do gì mà con nai ấy có thể khiếp sợ tôi?"

4524. "Này Sāma, con nai đã không nhìn thấy ngươi, tại sao trẫm có thể nói điều không thật với ngươi? Bị chế ngự bởi sân và tham, nên trẫm đã bắn mũi tên ấy vào ngươi.

4525. Này bạn Sāma, ngươi đã từ đâu đi đến? Hay là ngươi bị ai sai bảo: 'Hãy đi ra sông lấy nước,' nên ngươi đi đến dòng sông Migasammatā?"

4526. "Mẹ và cha của tôi bị mù. Tôi phụng dưỡng song thân trong khu rừng rộng lớn. Tôi là người mang nước lại cho hai vị ấy, nên tôi đi đến dòng sông Migasammatā.

4527. Có được cho họ chỉ là một lượng nhỏ thức ăn, là sự sống cho sáu ngày. Do việc không nhận được nước, tôi nghĩ rằng cha mẹ mù lòa sẽ chết.

4528. Na me idaṃ tathā dukkhaṃ labbhā hi pumunā idaṃ,
yañca ammaṃ na passāmi taṃ me dukkhataraṃ ito.

4529. Na me idaṃ tathā dukkhaṃ labbhā hi pumunā idaṃ,
yañca tātaṃ na passāmi taṃ me dukkhataraṃ ito.

4530. Sā nūna kapaṇā ammā cirarattāya[1] rucchati,[2]
aḍḍharatte va[3] ratte vā nadīva avasucchati.[4]

4531. So nūna kapaṇo tato cirarattāya rucchati,
aḍḍharatte va ratte vā nadīva avasucchati.

4532. Uṭṭhānapāricariyāya[5] pādaṃ sambāhanassa[6] ca,
'sāma tātā 'ti[7] vilapantā hiṇḍissanti brahāvane.

4533. Idampi dutiyaṃ sallaṃ kampeti hadayaṃ mama.[8]
yañca andhe na passāmi maññe hessāmi[9] jīvitaṃ.

4534. Mā bāḷhaṃ paridevesi sāma kalyāṇadassana,
ahaṃ kammakaro hutvā bharissaṃ te[10] brahāvane.

4535. Issatthe casmi kusalo daḷhadhammoti vissuto,
ahaṃ kammakaro hutvā bharissaṃ te brahāvane.

4536. Migānaṃ vighāsamanvesaṃ vanamūlaphalāni ca,
ahaṃ kammakaro hutvā bharissaṃ te brahāvane.

---

1 ciraṃ rattāya - Syā.
2 rucchiti - PTS.
3 addharatte va - PTS.
4 avasussati - Syā.
5 pādacariyāya - Ma, Syā.
6 pādasambāhanassa - Ma, PTS;
rāja sambāhanassa - Syā.
7 sāma tāta - Ma, Syā, PTS.
8 mamaṃ - Ma.
9 maññe hissāmi - Ma, Syā;
yañca hessāmi - PTS.
bharissante - Syā;
10 bhariyassan te - PTS.

4528. Cái chết như thế này không là điều khổ đau đối với tôi, bởi vì việc này loài người sẽ phải nhận lãnh. Việc tôi không còn nhìn thấy mẫu thân, việc ấy đối với tôi còn khổ đau hơn cái chết này.

4529. Cái chết như thế này không là điều khổ đau đối với tôi, bởi vì việc này loài người sẽ phải nhận lãnh. Việc tôi không còn nhìn thấy phụ thân, việc ấy đối với tôi còn khổ đau hơn cái chết này.

4530. Người mẹ khốn khổ ấy quả thật sẽ khóc lóc trong đêm dài, vào lúc nửa đêm hoặc lúc cuối đêm, tựa như dòng sông sẽ trở nên khô cạn.

4531. Người cha khốn khổ ấy quả thật sẽ khóc lóc trong đêm dài, vào lúc nửa đêm hoặc lúc cuối đêm, tựa như dòng sông sẽ trở nên khô cạn.

4532. Để có sự nâng đỡ đứng dậy và việc xoa bóp bàn chân, họ sẽ đi lang thang ở khu rừng rộng lớn, trong khi nói lảm nhảm: 'Này Sāma yêu dấu.'

4533. Việc này cũng là mũi tên thứ hai làm rung động trái tim của tôi. Việc tôi không còn nhìn thấy cha mẹ bị mù, tôi nghĩ rằng tôi sẽ lìa bỏ mạng sống."

4534. "Này Sāma có vóc dáng tốt đẹp, ngươi chớ than vãn quá nhiều. Trẫm sẽ là người làm công việc hầu hạ, trẫm sẽ phụng dưỡng họ trong khu rừng rộng lớn.

4535. Và trẫm thiện xảo về nghệ thuật bắn cung, được nổi tiếng là 'có kỹ thuật vững vàng.' Trẫm sẽ là người làm công việc hầu hạ, trẫm sẽ phụng dưỡng họ trong khu rừng rộng lớn.

4536. Trong khi tìm kiếm phần ăn của các loài thú bỏ lại cùng với các loại rễ và trái cây rừng, trẫm sẽ là người làm công việc hầu hạ, trẫm sẽ phụng dưỡng họ trong khu rừng rộng lớn.

4537. Katamaṃ taṃ vanaṃ sāma yattha mātā pitā tava,
ahaṃ te tathā bharissaṃ yathā te abhari tuvaṃ.

4538. Ayaṃ ekapadī rāja yo 'yaṃ ussīsake mama,
ito gantvā aḍḍhakosaṃ[1] tattha tesaṃ[2] agārakaṃ,
tattha mātā pitā mayhaṃ te bharassu ito gato.

4539. Namo te kāsirājatthu namo te kāsivaḍḍhana,[3]
andhā mātā pitā mayhaṃ te bharassu brahāvane.

4540. Añjaliṃ te paggaṇhāmi[4] kāsirāja namatthu te,
mātaraṃ pitaraṃ mayhaṃ vutto vajjāsi vandanaṃ.

4541. Idaṃ vatvāna so sāmo yuvā kalyāṇadassano,
mucchito visavegena visaññī samapajjatha.

4542. Sa rājā paridevesi[5] bahuṃ kāruññasaṃhitaṃ,
ajarāmaro vahaṃ[6] āsiṃ ajjetaṃ ñāsi[7] no pure,
sāmaṃ kālakataṃ[8] disvā 'natthi maccussa nāgamo.'

4543. Yassu maṃ patimanteti savisena samappito,
svājjevaṃ[9] gate kāle na kiñcimabhibhāsati.

4544. Nirayaṃ nūna gacchāmi ettha me natthi saṃsayo,
tadā hi pakataṃ pāpaṃ cirarattāya[10] kibbisaṃ.

4545. Bhavanti tassa vattāro gāme kibbisakārako,[11]
araññe nimmanussamhi ko maṃ vattumarahati.

---

[1] aḍḍhaghosaṃ - Syā.
[2] nesaṃ - Ma, Syā.
[3] kāsivaddhana - PTS.
[4] pagaṇhāmi - PTS.
[5] parideyesi - PTS.
[6] ajarāmarohaṃ - Ma, Syā, PTS.
[7] ñāmi - Ma, Syā, PTS.
[8] kālaṅkataṃ - Ma.
[9] svajjevaṃ - Ma.
[10] ciraṃ rattāya - Syā.
[11] kibbisakārakaṃ - PTS.

4537. Này Sāma, khu rừng ấy, nơi mẹ và cha của ngươi ở, là khu rừng nào? Ngươi đã phụng dưỡng họ như thế nào thì trẫm sẽ phụng dưỡng họ như thế ấy."

4538. "Lối đi bộ này, tâu bệ hạ, con đường ở về phía đầu nằm của tôi. Từ nơi này, bệ hạ hãy đi khoảng một nửa *kosa*,[1] nơi ấy có cái chòi của họ, nơi ấy mẹ và cha của tôi ở. Từ nơi này ra đi, xin bệ hạ hãy phụng dưỡng họ.

4539. Tâu đức vua xứ Kāsi, vậy xin kính lễ ngài! Tâu bậc làm hưng thịnh xứ Kāsi, xin kính lễ ngài! Mẹ và cha của tôi bị mù. Xin bệ hạ hãy phụng dưỡng họ trong khu rừng rộng lớn.

4540. Tôi xin chắp tay lại chào bệ hạ, tâu đức vua xứ Kāsi, xin kính lễ ngài! Bệ hạ hãy nói lời đảnh lễ đã được tôi nói đến mẹ cha của tôi."

4541. Sau khi nói điều này, vị Sāma trẻ trung, có vóc dáng tốt đẹp ấy, đã bị mê man vì mãnh lực của chất độc, đã đi đến trạng thái bất tỉnh.

4542. Vị vua ấy đã than vãn vô cùng bi thương rằng: "Trẫm đã nghĩ rằng trẫm không già không chết. Hôm nay, sau khi nhìn thấy Sāma lìa đời, trẫm biết được điều này, mà trước đây đã không biết: 'Không có người nào không chết.'

4543. Thật vậy, người bị trúng mũi tên có độc vừa đối đáp với trẫm. Hôm nay, khi đã chết như thế này, người ấy không thốt lên điều gì nữa.

4544. Chắc chắn trẫm sẽ đi địa ngục. Về điều này, đối với trẫm không có sự nghi ngờ; bởi vì tội ác đã được thực hiện vào thời điểm ấy. Việc làm độc ác ấy (sẽ trổ quả) trong thời gian dài.

4545. Ở trong làng, còn có những người nói về gã ấy rằng: 'Có kẻ gây nên việc làm độc ác.' Còn ở trong khu rừng không có bóng người này, thì ai có thể đề cập đến trẫm?

[1] *kosa*: khoảng cách bằng 1000 lần chiều dài của cây cung (ND).

4546. Sārayanti hi kammāni gāme saṃgaccha mānavā,[1]
arañ̃ñe nimmanussamhi ko nu maṃ[2] sārayissati.

4547. Sā devatā antarahitā pabbate gandhamādane,
raññova anukampāya imā gāthā abhāsatha.

4548. Āguṃ kari[3] mahārāja akarā[4] kammadukkaṭaṃ,
adūsakā pitā puttā tayo ekūsunā hatā.

4549. Ehi taṃ anusikkhāmi yathā te sugatī siyā,
dhammenandhe vane[5] posa maññehaṃ sugatī tayā.[6]

4550. Sa rājā paridevitvā bahuṃ kāruññasaṃhitaṃ,
udakakumbhamādāya pakkāmi dakkhiṇāmukho.

4551. Kassa nu eso padasaddo manussasseva āgato,
neso sāmassa nigghoso ko nu tvamasi mārisa.

4552. Santaṃ hi sāmo vajati santaṃ pādāni ñattati,[7]
neso sāmassa nigghoso ko nu tvamasi mārisa.

4553. Rājāhamasmi kāsīnaṃ piliyakkhoti maṃ vidū,
lobhā raṭṭhaṃ pahatvāna[8] migamesaṃ carāmahaṃ.

4554. Issatthe casmi kusalo daḷhadhammoti vissuto,
nāgopi me na muñceya āgato usupātanaṃ.

4555. Svāgatante mahārāja atho te adurāgataṃ,
issarosi anuppatto yaṃ idhatthi pavedaya.

4556. Tindukāni[9] piyālāni madhuke kāsumāriyo,[10]
phalāni khuddakappāni bhuñja rāja varaṃ varaṃ.

---

[1] māṇavā - Ma, Syā, PTS.
[2] ko maṃ - PTS.
[3] kira - Ma, Syā.
[4] akari - Ma, Syā, PTS.
[5] dhammenandheva ne - Syā.
[6] siyā - Syā.
[7] neyati - Ma, Syā, PTS.
[8] pahitvāna - Ma, Syā.
[9] tiṇḍukāni - Syā, PTS.
[10] kāsamāriyo - Syā.

4546. Thật vậy, mọi người ở trong làng tụ tập lại lên án các việc làm như vậy. Còn ở trong khu rừng không có bóng người này, ai sẽ lên án trẫm đây?"

4547. Vị Thiên nữ ấy ẩn thân ở ngọn núi Gandhamādana, vì lòng thương tưởng đối với chính đức vua, đã nói lời kệ này:

4548. "Thưa đại vương, ngài đã tạo ra tội lỗi, đã gây ra nghiệp sai trái. Người mẹ, người cha, và người con trai không phải là những kẻ tồi bại. Ba người họ đã bị bệ hạ giết chết bằng một mũi tên.

4549. Bệ hạ hãy đến, thiếp chỉ dạy cho ngài để có thể có được giải pháp tốt đẹp cho ngài. Bệ hạ hãy phụng dưỡng hai ông bà bị mù lòa trong khu rừng đúng pháp. Thiếp nghĩ đó là giải pháp tốt đẹp cho ngài."

4550. Sau khi đã than vãn vô cùng bi thương, vị vua ấy đã cầm lấy cái bình đựng nước ra đi, mặt hướng về phía nam.

(Lời trao đổi giữa người cha của Sāma và vị vua săn thú)
4551. "Tiếng bước chân này là của người nào vậy? Có người đang đi đến. Đây không phải tiếng động của Sāma. Này ông, ông là ai vậy?

4552. Bởi vì Sāma di chuyển một cách êm thắm. Nó đặt các bàn chân xuống một cách êm thắm. Đây không phải tiếng động của Sāma. Này ông, ông là ai vậy?"

4553. "Trẫm là vua của xứ Kāsi. Mọi người biết về trẫm là 'Pilliyakkha.' Vì thèm (thịt rừng), nên trẫm đã rời khỏi vương quốc đi tìm thú rừng.[1]

4554. Và trẫm thiện xảo về nghệ thuật bắn cung, được nổi tiếng là 'có kỹ thuật vững vàng.' Ngay cả loài voi, khi đã đi vào tầm tên bắn, cũng không thoát được với trẫm."

4555. "Tâu đại vương, chào mừng ngài đã ngự đến, và việc đi đến tốt lành của ngài. Là bậc quân vương, bệ hạ đã ngự đến, có việc gì ở nơi này xin bệ hạ hãy cho biết.[2]

4556. Tâu bệ hạ, có các loại trái cây *tinduka*, *piyāla*, *madhuka*, *kāsamārī* ngọt như mật ong, xin bệ hạ hãy thưởng lãm các trái ngon nhất.

[1] Hai câu kệ 4553 và 4554 giống như hai câu kệ 4513 và 4514 ở trang 57.
[2] Ba câu kệ 4555 - 4557 giống như ba câu kệ 2390 - 2392 và 3667 - 3669 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh II* (TTPV tập 33, trang 39 và trang 311).

4557. Idampi pānīyaṃ sītaṃ ābhataṃ girigabbharā,
tato piva mahārāja sace tvaṃ abhikaṅkhasi.

4558. Nālaṃ andhā vane daṭṭhuṃ ko nu me[1] phalamāhari,
anandhassevayaṃ[2] sammā nivāpo mayha[3] khāyati.

4559. Daharo yuvā nātibrahā sāmo kalyāṇadassano,
dīghassa kesā asitā atho sūnaggavellitā.[4]

4560. So have phalamāhatvā[5] ito ādā[6] kamaṇḍaluṃ,
nadiṃ gato udahāro maññe na dūramāgato.

4561. Ahaṃ taṃ avadhiṃ sāmaṃ yo tuyhaṃ paricārako,
yaṃ kumāraṃ pavedetha sāmaṃ kalyāṇadassanaṃ.

4562. Dīghassa kesā asitā atho sūnaggavellitā,
tesu lohitalittesu seti sāmo mayā hato.

4563. Kena dukūlamantesi 'hato sāmo 'ti vādinā,
'hato sāmo 'ti sutvāna hadayaṃ me pavedhati.

4564. Assatthasseva taruṇaṃ pavālaṃ māluteritaṃ,
'hato sāmo 'ti sutvāna hadayaṃ me pavedhati.

4565. Pārike kāsirājāyaṃ so sāmaṃ migasammate,
kodhasā usunā vijjhi tassa mā pāpamicchimhā.

4566. Kicchā laddho piyo putto yo andhe abharī vane,
taṃ ekaputtaṃ ghātimhi[7] kathaṃ cittaṃ na kopaye.

4567. Kicchā laddho piyo putto yo andhe abharī vane,
taṃ ekaputtaṃ ghātimhi akkodhaṃ āhu paṇḍitā.

---

[1] vo - Ma, Syā, PTS.
[2] anandhassevāyaṃ - Syā, PTS.
[3] mayhaṃ - PTS.
[4] sunaggavellitā - Syā, PTS.
[5] āharitvā - Ma, Syā.
[6] ādāya - Ma, Syā.
[7] tamekaputtaghātimhi - Syā.

4557. Cũng có nước uống mát lạnh này được mang lại từ hang núi, tâu đại vương, xin bệ hạ hãy uống nước đã mang lại ấy nếu bệ hạ muốn.”

4558. “Hai người bị mù lòa không có khả năng nhìn thấy ở trong rừng, vậy ai đã mang lại trái cây cho hai người? Sự tích trữ khéo léo này đối với trẫm có vẻ là việc làm của một người không bị mù.”

4559. “Sāma còn nhỏ tuổi, trẻ trung, không cao to, có vóc dáng tốt đẹp. Mái tóc của nó dài, đen nhánh, được uốn cong lên ở đầu sợi tóc tựa như mũi đao của đồ tể.

4560. Quả thật, nó đã mang về trái cây, rồi từ nơi này cầm lấy bình đựng nước đi đến dòng sông lấy nước. Tôi nghĩ nó không đi xa lắm.”

4561. “Trẫm đã giết chết Sāma, người hầu hạ của hai vị, là chàng trai trẻ Sāma, có vóc dáng tốt đẹp, mà hai người nói đến.

4562. Mái tóc của cậu ấy dài, đen nhánh, được uốn cong lên ở đầu sợi tóc tựa như mũi đao của đồ tể. Sāma đã bị trẫm giết chết, nằm dài ở trên mái tóc đã bị lấm lem bởi máu ấy.”

(Lời trao đổi giữa người mẹ và người cha của Sāma)
4563. “Này ông Dukūla, ông đã nói chuyện với ai, người nào đã nói rằng: ‘Sāma đã bị giết chết’? Trái tim của tôi run rẩy sau khi nghe tin: ‘Sāma đã bị giết chết.’

4564. Tựa như chồi non của cây *assattha* bị lay động bởi gió, trái tim của tôi run rẩy sau khi nghe tin: ‘Sāma đã bị giết chết.’”

4565. “Này bà Pārikā, đây là đức vua của xứ Kāsi. Vị ấy đã bắn mũi tên tức giận vào Sāma ở bờ sông Migasammatā. Chúng ta chớ mong muốn điều xấu xa đối với vị ấy.”

4566. “Nó là đứa con trai yêu dấu đã đạt được một cách khó khăn, nó đã phụng dưỡng cha mẹ mù lòa trong khu rừng. Làm thế nào tôi có thể khiến cho tâm không tức giận đối với kẻ đã giết chết đứa con trai độc nhất ấy?”

4567. “Nó là đứa con trai yêu dấu đã đạt được một cách khó khăn, nó đã phụng dưỡng cha mẹ mù lòa trong khu rừng. Các bậc sáng suốt đã nói về sự không tức giận đối với kẻ đã giết chết đứa con trai độc nhất ấy.”

4568. Mā bāḷhaṃ paridevetha 'hato sāmo 'ti vādinā,
ahaṃ kammakaro hutvā bharissāmi brahāvane.

4569. Issatthe casmi kusalo daḷhadhammoti vissuto,
ahaṃ kammakaro hutvā bharissāmi brahāvane.

4570. Migānaṃ vighāsamanvesaṃ vanamūlaphalāni ca,
ahaṃ kammakaro hutvā bharissāmi brahāmane.

4571. Nesa dhammo mahārāja netaṃ amhesu kappati,
rājā tvamasi amhākaṃ pāde vandāma te mayaṃ.

4572. Dhammaṃ nesāda[1] bhaṇatha katā apacitī tayā,
pitā tvamasi amhākaṃ mātā tvamasi pārike.

4573. Namo te kāsirājatthu namo te kāsivaḍḍhana,
añjaliṃ te paggaṇhāma yāva sāmānupāpaya.

4574. Tassa pāde pamajjantā[2] mukhañca bhujadassanaṃ,
saṃsumbhamānā attānaṃ kālamāgamayāmase.

4575. Brahā vāḷamigākiṇṇaṃ ākāsantaṃ padissati,[3]
yattha sāmo hato seti candova patito chamā.

4576. Brahā vāḷamigākiṇṇaṃ ākāsantaṃ padissati,
yattha sāmo hato seti suriyova patito chamā.

4577. Brahā vāḷamigākiṇṇaṃ ākāsantaṃ padissati,
yattha sāmo hato seti paṃsunā patikuṇṭhito.[4]

4578. Brahā vāḷamigākiṇṇaṃ ākāsantaṃ padissati,
yattha sāmo hato seti idheva vasatha assame.[5]

4579. Yadi tattha sahassāni satāni nahutāni[6] ca,
nevamhākaṃ bhayaṃ koci vane vāḷesu vijjati.

---

[1] nesādā - PTS.
[2] samajjantā - Ma, Syā; pavaṭṭantā - PTS.
[3] ākāsantaṃva dissati - Ma, Syā.
[4] patikuntito - Ma; parikuṇṭhito - Syā.
[5] vasathassame - Ma, Syā, PTS.
[6] niyutāni - Ma.

(Lời trao đổi giữa vị vua và song thân của Sāma)
4568. "Hai vị chớ than vãn quá nhiều khi nghe nói: 'Sāma đã bị giết chết.' Trẫm sẽ là người làm công việc hầu hạ, trẫm sẽ phụng dưỡng hai vị trong khu rừng rộng lớn.

4569. Và trẫm thiện xảo về nghệ thuật bắn cung, được nổi tiếng là 'có kỹ thuật vững vàng.' Trẫm sẽ là người làm công việc hầu hạ, trẫm sẽ phụng dưỡng hai vị trong khu rừng rộng lớn.

4570. Trong khi tìm kiếm phần ăn của các loài thú bỏ lại cùng với các loại rễ và trái cây rừng, trẫm sẽ là người làm công việc hầu hạ, trẫm sẽ phụng dưỡng hai vị trong khu rừng rộng lớn."

4571. "Tâu đại vương, điều ấy không đúng nguyên tắc. Điều ấy không phải phép đối với chúng tôi. Ngài là đức vua của chúng tôi. Chúng tôi xin đảnh lễ hai bàn chân của ngài."

4572. "Này ông thợ săn, hai vị nói về nguyên tắc; sự cung kính đã được ông (và bà) làm xong. (Kể từ nay,) ông là cha của trẫm. Thưa bà Pārikā, bà là mẹ của trẫm."

4573. "Tâu đức vua xứ Kāsi, vậy xin kính lễ ngài! Tâu bậc làm hưng thịnh xứ Kāsi, xin kính lễ ngài! Tôi xin chắp tay thỉnh cầu bệ hạ, ngài hãy đưa chúng tôi đến nơi Sāma.

4574. Trong lúc sờ vào hai bàn chân và khuôn mặt có dáng vẻ tốt đẹp của nó, trong lúc tự hành hạ bản thân, chúng tôi sẽ chờ đợi cái chết."

4575. "(Khu rừng ấy) rộng lớn, đông đúc các thú dữ, được nhìn thấy như ở tận chân trời; Sāma đã bị giết chết nằm ở nơi ấy, tựa như mặt trăng đã bị rơi xuống ở mặt đất.

4576. (Khu rừng ấy) rộng lớn, đông đúc các thú dữ, được nhìn thấy như ở tận chân trời; Sāma đã bị giết chết nằm ở nơi ấy, tựa như mặt trời đã bị rơi xuống ở mặt đất.

4577. (Khu rừng ấy) rộng lớn, đông đúc các thú dữ, được nhìn thấy như ở tận chân trời; Sāma đã bị giết chết nằm ở nơi ấy, bị bụi đất phủ lên.

4578. (Khu rừng ấy) rộng lớn, đông đúc các thú dữ, được nhìn thấy như ở tận chân trời; Sāma đã bị giết chết nằm ở nơi ấy. Hai vị hãy ngụ ở chính nơi này, tại khu ẩn cư."

4579. "Nếu ở nơi ấy có hàng ngàn, hàng trăm, hàng chục ngàn thú dữ, chúng tôi chẳng bao giờ có bất cứ nỗi sợ hãi nào về các thú dữ ở khu rừng."

4580. Tato andhānamādāya kāsirājā brahāvane,
hatthe gahetvā pakkāmi yattha sāmo hato ahu.

4581. Disvāna patitaṃ sāmaṃ puttakaṃ paṃsukuṇṭhitaṃ,[1]
apaviddhaṃ brahāraññe candaṃva patitaṃ chamā.

4582. Disvāna patitaṃ sāmaṃ puttakaṃ paṃsukuṇṭhitaṃ,
apaviddhaṃ brahāraññe suriyaṃva patitaṃ chamā.

4583. Disvāna patitaṃ sāmaṃ puttakaṃ paṃsukuṇṭhitaṃ,
apaviddhaṃ brahāraññe karuṇaṃ[2] paridevayuṃ.

4584. Disvāna patitaṃ sāmaṃ puttakaṃ paṃsukuṇṭhitaṃ,
bāhā paggayha pakkanduṃ adhammo kira bho iti.

4585. Bāḷhaṃ khosi tuvaṃ sutto[3] sāmakalyāṇadassana,
yo ajjevaṃ gate kāle na kiñcimabhibhāsasi.

4586. Bāḷhaṃ khosi tuvaṃ matto sāmakalyāṇadassana,
yo ajjevaṃ gate kāle na kiñcimabhibhāsasi.

4587. Bāḷhaṃ kho tvaṃ pamattosi sāma kalyāṇadassana,
yo ajjevaṃ gate kāle na kiñcimabhibhāsasi.

4588. Bāḷhaṃ khosi tuvaṃ kuddho sāmakalyāṇadassana,
yo ajjevaṃ gate kāle na kiñcimabhibhāsasi.

4589. Bāḷhaṃ khosi tuvaṃ ditto sāmakalyāṇadassana,
yo ajjevaṃ gate kāle na kiñcimabhibhāsasi.

4590. Bāḷhaṃ kho tvaṃsi vimanosi sāmakalyāṇadassana,
yo ajjevaṃ gate kāle na kiñcimabhibhāsasi.

---

[1] kunthitaṃ - Ma; kuṇḍitaṃ - PTS.
[2] kalūnaṃ - Ma, Syā.
[3] bāḷhaṃ kho tvaṃ pamattosi ... padittosi ... pakuddhosi ... pasuttosi ... vimanosi - Ma, Syā.

4580. Sau đó, đức vua xứ Kāsi đã chấp nhận và nắm lấy bàn tay của hai người mù rồi bước đi đến nơi Sāma đã bị giết chết ở trong khu rừng rộng lớn.

4581. Họ đã nhìn thấy người con trai nhỏ Sāma ngã gục, bị bụi đất phủ lên, bị quăng bỏ ở khu rừng rộng lớn, tựa như mặt trăng đã bị rơi xuống ở mặt đất.

4582. Họ đã nhìn thấy người con trai nhỏ Sāma ngã gục, bị bụi đất phủ lên, bị quăng bỏ ở khu rừng rộng lớn, tựa như mặt trời đã bị rơi xuống ở mặt đất.

4583. Sau khi nhìn thấy người con trai nhỏ Sāma ngã gục, bị bụi đất phủ lên, bị quăng bỏ ở khu rừng rộng lớn, hai người đã than khóc bi thảm.

4584. Sau khi nhìn thấy người con trai nhỏ Sāma ngã gục, bị bụi đất phủ lên, họ đã giơ hai cánh tay lên, kêu khóc rằng: "Thật vô lý quá, con ơi!

4585. Hôm nay, khi đã chết như thế này, con không thốt lên điều gì nữa, này Sāma có vóc dáng tốt đẹp, có phải là con đã ngủ quá mức?

4586. Hôm nay, khi đã chết như thế này, con không thốt lên điều gì nữa, này Sāma có vóc dáng tốt đẹp, có phải là con đã say sưa quá mức?

4587. Hôm nay, khi đã chết như thế này, con không thốt lên điều gì nữa, này Sāma có vóc dáng tốt đẹp, có phải là con đã xao lãng quá mức?

4588. Hôm nay, khi đã chết như thế này, con không thốt lên điều gì nữa, này Sāma có vóc dáng tốt đẹp, có phải là con đã giận dỗi quá mức?

4589. Hôm nay, khi đã chết như thế này, con không thốt lên điều gì nữa, này Sāma có vóc dáng tốt đẹp, có phải là con đã ngạo mạn quá mức?

4590. Hôm nay, khi đã chết như thế này, con không thốt lên điều gì nữa, này Sāma có vóc dáng tốt đẹp, có phải là con đã quẫn trí quá mức?

4591. Jaṭaṃ valitaṃ[1] paṅkagataṃ[2] kodāni saṇṭhapessati,
sāmo ayaṃ kālakato[3] andhānaṃ paricārako.[4]

4592. Ko ce[5] sammajjanādāya[6] sammajjissati assamaṃ,
sāmo ayaṃ kālakato andhānaṃ paricārako.

4593. Kodāni nahāpayissati[7] sītenuṇhodakena ca,
sāmo ayaṃ kālakato andhānaṃ paricārako.

4594. Kodāni bhojayissati[8] vanamūlaphalāni ca,
sāmo ayaṃ kālakato andhānaṃ paricārako.

4595. Disvāna patitaṃ sāmaṃ puttakaṃ paṃsukuṇṭhitaṃ,[9]
aṭṭitā puttasokena mātā saccamabhāsatha.

4596. Yena saccenayaṃ sāmo dhammacārī pure ahū,[10]
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.

4597. Yena saccenayaṃ sāmo brahmacārī pure ahū,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.

4598. Yena saccenayaṃ sāmo saccavādī pure ahū,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.

4599. Yena saccenayaṃ sāmo mātāpettibharo[11] ahū,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.

4600. Yena saccenayaṃ sāmo kule jeṭṭhāpacāyiko,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.

4601. Yena saccenayaṃ sāmo pāṇā piyataro mama,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.

4602. Yaṃ kiñcatthi[12] kataṃ puññaṃ mayhaṃ ceva pitucca te,
saccena[13] tena kusalena visaṃ sāmassa haññatu.

4603. Disvāna patitaṃ sāmaṃ puttakaṃ paṃsukuṇṭhitaṃ,
aṭṭito puttasokena pitā saccamabhāsatha.

---

[1] valinaṃ - Ma, Syā; valīnaṃ - PTS.
[2] paṃsugataṃ - Ma, Syā.
[3] kālaṅkato - Ma.
[4] paricāriko - Syā.
[5] me - Ma.
[6] ko me sammajjamādāya - Ma;
ko no sammajjanādāya - Syā;
ko ve sammajjanādāya - PTS.
[7] nhāpayissati - Ma, Syā.
[8] bhuñjayissati - PTS.
[9] kunthitaṃ - Ma;
kuṇḍitaṃ - PTS.
[10] ahu - Ma, Syā, PTS.
[11] mātāpetibharo - Syā.
[12] kiñcitthi - Ma, Syā.
[13] sabbena - Ma, Syā, PTS.

4591. Sāma đã chết này là người hầu hạ của cha mẹ bị mù lòa. Giờ đây, người nào sẽ chải lại búi tóc bị rối bời, bị phủ đầy bụi?

4592. Sāma đã chết này là người hầu hạ của cha mẹ bị mù lòa. Vậy người nào sẽ cầm lấy cây chổi quét dọn khu ẩn cư?

4593. Sāma đã chết này là người hầu hạ của cha mẹ bị mù lòa. Giờ đây, người nào sẽ giúp cho tắm rửa bằng nước lạnh và nước nóng?

4594. Sāma đã chết này là người hầu hạ của cha mẹ bị mù lòa. Giờ đây, người nào sẽ giúp cho ăn uống với các loại rễ và trái cây rừng?”

4595. Sau khi nhìn thấy người con trai nhỏ Sāma ngã gục, bị bụi đất phủ lên, bị khốn khổ bởi nỗi sầu muộn về đứa con trai, người mẹ đã nói lên lời chân thật rằng:

4596. “Sāma này trước đây đã là người có sự thực hành thiện pháp. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4597. Sāma này trước đây đã là người có sự thực hành Phạm hạnh. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4598. Sāma này trước đây đã là người có lời nói chân thật. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4599. Sāma này trước đây đã là người có sự phụng dưỡng mẹ cha. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4600. Sāma này đã là người cung kính các bậc trưởng thượng trong gia đình. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4601. Sāma này được yêu quý hơn cả mạng sống của ta. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4602. Bất cứ việc phước thiện nào của mẹ và của cha con đã được tạo ra, do sự chân thật và do phước thiện ấy, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.”

4603. Sau khi nhìn thấy người con trai nhỏ Sāma ngã gục, bị bụi đất phủ lên, bị khốn khổ bởi nỗi sầu muộn về đứa con trai, người cha đã nói lên lời chân thật rằng:

4604. Yena saccenayaṃ sāmo dhammacārī pure ahū,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.

4605. Yena saccenayaṃ sāmo brahmacārī pure ahū,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.

4606. Yena saccenayaṃ sāmo saccavādī pure ahū,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.

4607. Yena saccenayaṃ sāmo mātāpettibharo[1] ahū,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.

4608. Yena saccenayaṃ sāmo kule jeṭṭhāpacāyiko,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.

4609. Yena saccenayaṃ sāmo pāṇā piyataro mama,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.

4610. Yaṃ kiñcatthi[2] kataṃ puññaṃ mayhaṃ ca mātuyā ca te,[3]
saccena[4] tena kusalena visaṃ sāmassa haññatu.

4611. Sā devatā antarahitā pabbate gandhamādane,
sāmassa anukampāya imaṃ saccamābhasatha.

4612. Pabbatyāhaṃ gandhamādane cirarattanivāsinī,[5]
na me piyataro koci añño sāmā na[6] vijjati,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.

4613. Sabbe vanā gandhamayā pabbate gandhamādane,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.

4614. Tesaṃ lālappamānānaṃ bahuṃ kāruññasaṃhitaṃ,
khippaṃ sāmo samuṭṭhāsi yuvā kalyāṇadassano.

4615. Sāmohamasmi bhaddaṃ vo sotthināmhi[7] samuṭṭhito,
mā bāḷhaṃ paridevetha mañjunābhivadetha maṃ.

4616. Svāgatante mahārāja atho te adurāgataṃ,
issarosi anuppatto yaṃ idhatthi pavedaya.

---

[1] mātāpetibharo - Syā.
[2] kiñcitthi - Ma, Syā.
[3] mayhañceva mātucca te - Ma, Syā.
[4] sabbena - Ma, Syā, PTS.
[5] ciraṃ rattaṃ nivāsinī - Syā.
[6] sāmena - Ma, Syā.
[7] sotthin' amhi - PTS.

4604. "Sāma này trước đây đã là người có sự thực hành thiện pháp. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4605. Sāma này trước đây đã là người có sự thực hành Phạm hạnh. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4606. Sāma này trước đây đã là người có lời nói chân thật. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4607. Sāma này trước đây đã là người có sự phụng dưỡng mẹ cha. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4608. Sāma này đã là người cung kính các bậc trưởng thượng trong gia đình. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4609. Sāma này được yêu quý hơn cả mạng sống của ta. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4610. Bất cứ việc phước thiện nào của cha và của mẹ con đã được tạo ra, do sự chân thật và do phước thiện ấy, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan."

4611. Vị Thiên nữ ấy ẩn thân ở ngọn núi Gandhamādana, vì lòng thương tưởng đối với Sāma, đã nói lên lời chân thật này:

4612. "Ta có sự cư ngụ lâu dài ở ngọn núi Gandhamādana. Không có bất cứ người nào khác được ta yêu quý hơn so với Sāma. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4613. Tất cả các cây cối ở ngọn núi Gandhamādana đều có mùi thơm. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan."

4614. Trong lúc những người ấy đang than van vô cùng bi thương, Sāma đã tức thời sống lại, trẻ trung, có vóc dáng tốt đẹp.

4615. "Con là Sāma. Mong rằng điều tốt lành đến với các vị. Con đã được sống lại một cách bình yên. Các vị chớ than vãn quá nhiều. Các vị hãy nói với con bằng giọng nói ngọt ngào.

4616. Tâu đại vương, chào mừng ngài đã ngự đến, và việc đi đến tốt lành của ngài. Là bậc quân vương, bệ hạ đã ngự đến, có việc gì ở nơi này xin bệ hạ hãy cho biết.[1]

[1] Ba câu kệ 4616 - 4618 giống như ba câu kệ 4555 - 4557 ở các trang 65 và 67.

4617. Tindukāni[1] piyālāni madhuke kāsumāriyo,[2]
phalāni khuddakappāni bhuñja rāja varaṃ varaṃ.

4618. Atthi me pāṇīyaṃ sītaṃ ābhataṃ girigabbharā,
tato piva mahārāja sace tvaṃ abhikaṅkhasi.

4619. Sammuyhāmi pamuyhāmi sabbā muyhanti medisā,[3]
petaṃ taṃ sāma addakkhiṃ[4] ko nu tvaṃ sāma jīvasi.

4620. Api jīvaṃ mahārāja purisaṃ gāḷhavedanaṃ,
upanītamanasaṅkappaṃ[5] jīvantaṃ maññate mataṃ.

4621. Api jīvaṃ mahārāja purisaṃ gāḷhavedanaṃ,
taṃ nirodhagataṃ santaṃ jīvantaṃ maññate mataṃ.

4622. Yo mātaraṃ vā pitaraṃ vā[6] macco dhammena posati,
devāpi naṃ tikicchanti mātāpettibharaṃ[7] janaṃ.[8]

4623. Yo mātaraṃ vā pitaraṃ vā macco dhammena posati,
idha ceva[9] naṃ pasaṃsanti pecca sagge ca modati.[10]

4624. Esa bhiyyo pamuyhāmi sabbā muyhanti medisā,
saraṇaṃ taṃ sāma gacchāmi[11] tvañca me saraṇaṃ bhava.

4625. Dhammaṃ cara mahārāja mātāpitusu[12] khattiya,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

4626. Dhammaṃ cara mahārāja puttadāresu khattiya,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

4627. Dhammaṃ cara mahārāja mittāmaccesu khattiya,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

4628. Dhammaṃ cara mahārāja vāhanesu balesu ca,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

---

[1] tiṇḍukāni - Syā, PTS.
[2] kāsamāriyo - Syā.
[3] me disā - Ma, Syā.
[4] sāmamaddakkhiṃ - Ma, Syā.
[5] manasakappaṃ - PTS.
[6] yo mātaraṃ pitaraṃ vā - Ma, Syā, PTS.
[7] mātāpetibharaṃ - Syā.
[8] naraṃ - Ma, Syā.
[9] idheva - Ma, Syā, PTS.
[10] pecca sagge pamodati - Ma, Syā.
[11] saraṇaṃ sāma gacchāmi - Syā.
[12] mātāpitūsu - Ma, Syā.

4617. Tâu bệ hạ, có các loại trái cây *tinduka*, *piyāla*, *madhuka*, *kāsamārī* ngọt như mật ong, xin bệ hạ hãy thưởng lãm các trái ngon nhất.

4618. Tâu đại vương, còn đây là nước uống mát lạnh đã được mang lại từ hang núi. Sau đó, bệ hạ hãy uống nước, nếu ngài mong muốn."

4619. "Trẫm bị hoang mang, trẫm bị rối trí. Tất cả mọi việc như thế này trở nên mờ mịt đối với trẫm. Này Sāma, trẫm đã nhìn thấy ngươi lìa đời. Này Sāma, tại sao ngươi vẫn còn sống?"

4620. "Tâu đại vương, thậm chí một người đang sống có cảm thọ sâu thẳm (đau đớn khủng khiếp), có sự suy tư của ý bị dẫn đi (bị bất tỉnh), người ta nghĩ rằng người đang sống ấy đã chết.

4621. Tâu đại vương, thậm chí một người đang sống có cảm thọ sâu thẳm, người ấy được an tịnh, đi vào trạng thái tịch diệt (hơi thở), người ta nghĩ rằng người đang sống ấy đã chết.

4622. Người nào nuôi dưỡng mẹ hoặc cha đúng pháp, ngay cả chư Thiên cũng chữa bệnh cho người có sự phụng dưỡng mẹ cha ấy.

4623. Người nào nuôi dưỡng mẹ hoặc cha đúng pháp, ngay ở đời này, mọi người ca ngợi vị ấy, sau khi chết vị ấy vui sướng ở cõi Trời."

4624. "Trẫm đây càng thêm bị rối trí. Tất cả mọi việc như thế này trở nên mờ mịt đối với trẫm. Này Sāma, trẫm đi đến nương nhờ ngươi, và ngươi hãy là nơi nương nhờ của trẫm."

4625. "Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (phụng dưỡng) đối với cha mẹ. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.[1]

4626. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (cấp dưỡng) đối với vợ con. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

4627. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (thu phục) đối với bạn bè và các quan đại thần. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

4628. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (chu cấp) đối với các đội xa binh và bộ binh. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

[1] Các câu kệ 4625 - 4633 giống như các câu kệ 3011 - 3019 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh II* (TTPV tập 33, các trang 173 và 175).

4629. Dhammaṃ cara mahārāja gāmesu nigamesu ca,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

4630. Dhammaṃ cara mahārāja raṭṭhesu[1] janapadesu ca,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

4631. Dhammaṃ cara mahārāja samaṇabrāhmaṇesu ca,[2]
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

4632. Dhammaṃ cara mahārāja migapakkhisu[3] khattiya,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

4633. Dhammaṃ cara mahārāja dhammo ciṇṇo sukhāvaho,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggaṃ gamissasi.

4634. Dhammaṃ cara mahārāja dhammo ciṇṇo sukhāvaho,
idha dhammaṃ caritvāna sa indā devā[4] sabrahmakā,
suciṇṇena divaṃ pattā mā dhammaṃ rāja pamādo "ti.

Sāmajātakaṃ tatiyaṃ.[5]

--ooOoo--

4. NIMIJĀTAKAṂ[6]

4635. Accheraṃ vata lokasmiṃ uppajjanti vicakkhaṇā,
yadā ahu nimirājā paṇḍito kusalatthiko.

4636. Rājā sabbavidehānaṃ adā dānaṃ arindamo,
tassa taṃ dadato dānaṃ saṅkappo udapajjatha,[7]
dānaṃ vā brahmacariyaṃ vā katamaṃ su mahapphalaṃ.

4637. Tassa saṅkappamaññāya maghavā devakuñjaro,
sahassanetto pāturahu vaṇṇena nihataṃ tamaṃ.[8]

---

[1] raṭṭhe - PTS.
[2] samaṇe brāhmaṇesu ca - Syā.
[3] migapakkhīsu - Ma, Syā.
[4] indā devā - Syā; saindadevā - PTS.
[5] suvaṇṇasāmajātakaṃ tatiyaṃ - Ma, Syā.
[6] nemirājajātakaṃ - Syā.
[7] upapajjatha - Syā.
[8] vihanaṃ tamaṃ - Ma; vihatantamaṃ - Syā; nihanaṃ tamaṃ - PTS.

4629. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (không sách nhiễu) ở các thôn làng và các phố thị. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

4630. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (không sách nhiễu) trong các đất nước và các xứ sở. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

4631. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (bố thí) đến các Sa-môn và Bà-la-môn. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

4632. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (không hãm hại) đối với các loài thú và loài chim. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

4633. Tâu đại vương, bệ hạ hãy thực hành (thiện) pháp. (Thiện) pháp được thực hành là nguồn đem lại niềm an lạc. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

4634. Tâu đại vương, bệ hạ hãy thực hành (thiện) pháp. (Thiện) pháp được thực hành là nguồn đem lại niềm an lạc. Sau khi thực hành pháp ở nơi này, Thiên Chủ Inda, chư Thiên, cùng với Phạm Thiên đã đạt được cung Trời do đã thực hành tốt đẹp. Tâu bệ hạ, chớ có sự xao lãng (thiện) pháp."[1]

Bổn Sanh Sāma là thứ ba. [540]

--ooOoo--

4. BỔN SANH ĐỨC VUA NIMI

4635. Quả là điều kỳ diệu ở thế gian, những vị khôn ngoan sanh lên vào lúc đức vua Nimi, bậc sáng suốt, vị mong mỏi về thiện pháp, đã xuất hiện.

4636. Đức vua, bậc thuần hóa kẻ thù, đã ban phát vật thí đến tất cả cư dân xứ sở Videha. Trong lúc vị vua ấy đang ban phát vật thí, có sự suy tư đã sanh khởi đến đức vua rằng: "Cái nào có quả báo lớn, bố thí hay thực hành Phạm hạnh?"

4637. Biết được sự suy tư của đức vua, Thiên Chủ Maghavā, bậc long tượng của chư Thiên, đấng Ngàn Mắt, đã hiện ra với hào quang làm cho bóng tối bị tiêu tan.

[1] So sánh câu kệ 4634 với hai câu kệ 3019 và 3020 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh II* (TTPV tập 33, trang 175).

4638. Sa lomahaṭṭho[1] manujindo vāsavaṃ avacā nimi,
devatā nusi gandhabbo ādu[2] sakko purindado.

4639. Na ca me tādiso[3] vaṇṇo diṭṭho vā yadi vā suto,
ācikkha me tvaṃ bhaddante kathaṃ jānemu taṃ mayaṃ.

4640. Sa lomahaṭṭhaṃ ñatvāna vāsavo avacā nimiṃ,
sakkohamasmi devindo āgatosmi tavantike.

4641. Alomahaṭṭho manujinda puccha pañhaṃ yadicchasi,[4]
so ca tena katokāso vāsavaṃ avacā nimi.

4642. Pucchāmi taṃ mahābāhu[5] sabbabhūtānamissara,
dānaṃ vā brahmacariyaṃ vā katamaṃ su mahapphalaṃ.

4643. So puṭṭho naradevena vāsavo avacā nimiṃ,
vipākaṃ brahmacariyassa jānaṃ akkhāsajānato.[6]

4644. Hīnena brahmacariyena khattiye upapajjati,
majjhimena ca devattaṃ uttamena visujjhati.

4645. Na hete sulabhā kāyā yācayogena kenaci,
ye kāye upapajjanti anāgārā tapassino.

4646. Dudīpo sāgaro selo mucalindo[7] bhagīraso,
usīnaro aṭṭhako ca[8] assako ca[9] puthujjano.[10]

4647. Ete caññe ca rājāno khattiyā[11] brahmaṇā bahū,
puthu yaññaṃ yajitvāna petaṃ te[12] nātivattisuṃ.[13]

4648. Ye ve adutiyā[14] na ramanti ekikā
vivekajaṃ ye na labhanti pītiṃ,
kiñcāpi te indasamānabhogā
te ve parādhīnasukhā varākā.[15]

---

[1] salomahaṭṭho - Ma, Syā, PTS.
[2] adu - Ma; ādū - Syā.
[3] metādiso - Syā.
[4] yamicchasi - Ma, Syā.
[5] mahārāja - Ma, Syā.
[6] akkhāsijānato - Ma;
akkhāsi jānato - Syā;
akkhās' ajānato - PTS.
[7] mujakindo - Ma.
[8] usindaro kassapo ca - Ma;
usinnaro atthako ca - Syā.
[9] asako ca - Ma.
[10] puthuddhano - Syā.
[11] khattiyāya - Syā.
[12] petattaṃ - Ma, Syā.
[13] nātivattiṃsu - Syā.
[14] ye adutiyā - Syā; ye adutīyā - PTS.
[15] ayaṃ gāthā Ma potthake na dissate.

4638. Đức vua Nimi ấy, vị chúa tể của loài người, bị dựng đứng lông (vì sợ hãi), đã nói với Thiên Chủ Vāsava rằng: "Phải chăng ngài là vị Thiên nhân, là vị Càn-thát-bà, hay là Thiên Chủ Sakka, vị đã bố thí trước đây?

4639. Hào quang như thế ấy chưa từng được thấy, hoặc được nghe bởi trẫm. Thưa tôn đức, xin ngài hãy giải thích cho trẫm. Làm thế nào chúng tôi có thể biết về ngài?"

4640. Sau khi biết được đức vua Nimi bị dựng đứng lông (vì sợ hãi), Thiên Chủ Vāsava đã nói với đức vua Nimi rằng: "Ta là Sakka, chúa tể của chư Thiên, đã đi đến bên cạnh bệ hạ.

4641. Này vị chúa tể của loài người, hãy thôi bị dựng đứng lông (vì sợ hãi), và bệ hạ hãy hỏi câu hỏi mà bệ hạ muốn." Và đức vua Nimi ấy, với cơ hội đã được tạo ra, đã nói với Thiên Chủ Vāsava rằng:

4642. "Thưa vị có cánh tay vĩ đại, thưa vị chúa tể của tất cả chúng sanh, trẫm xin hỏi ngài, cái nào có quả báo lớn, bố thí hay thực hành Phạm hạnh?"

4643. Được hỏi bởi vị chúa của con người, vị Thiên Chủ Vāsava ấy đã nói với đức vua Nimi, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của việc thực hành Phạm hạnh rằng:

4644. "Với sự thực hành Phạm hạnh kém cỏi thì sanh vào dòng dõi Sát-đế-ly, trung bình thì sanh lên bản thể Thiên nhân, tối thượng thì trở nên thanh tịnh.

4645. Những tập thể này thật sự là không dễ dàng đạt được bởi bất cứ ai có sự gắn bó với việc bố thí, chỉ những vị nào sống không nhà, hành khổ hạnh, mới sanh lên những tập thể ấy.

4646. Vua Dudīpa, vua Sāgara, vua Sela, vua Mucalinda, vua Bhagīrasa, vua Usīnara, vua Aṭṭhaka, vua Assaka, và vua Puthujjana, –

4647. – các vị vua này và nhiều vị vua khác, luôn cả các vị Sát-đế-ly và các vị Bà-la-môn, sau khi dâng cúng vô số lễ tế thần, các vị ấy đã không vượt qua khỏi bản thể ngạ quỷ.

4648. Thật vậy, những kẻ nào không vui thích khi chỉ một mình, không có người thứ hai, những kẻ nào không đạt được trạng thái hỷ sanh lên do sự độc cư, những kẻ ấy, dẫu cho có những của cải giống như Thiên Chủ Inda, những kẻ ấy, có sự hạnh phúc phụ thuộc vào người khác, thật sự là những kẻ thảm thương.

4649. Addhā ime[1] avattiṃsu anāgārā tapassino,
sattisayo yāmahanu somayāgo[2] manojavo.

4650. Samuddo māgho bharato ca[3] isikālikarakkhiyo,[4]
aṅgīraso kassapo ca kisavaccho[5] akitti ca.[6]

4651. Uttarena nadī sīdā gambhīrā duratikkamā,
naḷaggivaṇṇā jotanti sadā kañcanapabbatā.

4652. Parūḷhakacchā tagarā rūḷhakacchā vanā nagā,[7]
tatrāsuṃ dasasahassāni[8] porāṇā isayo[9] pure.

4653. Ahaṃ seṭṭhosmi dānena saṃyamena damena ca,
anuttaraṃ vataṃ katvā pakiracārī samāhite.

4654. Jātimantaṃ ajaccaṃ ca ahamujjugataṃ[10] naraṃ,
ativelaṃ namassissaṃ kammabandhū hi mātiyā.[11]

4655. Sabbe vaṇṇā adhammaṭṭhā patanti nirayaṃ adho,
sabbe vaṇṇā nirujjhanti[12] caritvā dhammamuttamaṃ.

4656. Idaṃ vatvāna maghavā devarājā sujampati,
vedehaṃ anusāsitvā[13] saggakāyaṃ apakkami.

4657. Imaṃ bhonto nisāmetha yāvantettha samāgatā,
dhammikānaṃ manussānaṃ vaṇṇaṃ uccāvacaṃ bahuṃ.

4658. Yathā ayaṃ nimirājā paṇḍito kusalatthiko,
rājā sabbavidehānaṃ adā dānaṃ arindamo.

4659. Tassa taṃ dadato dānaṃ saṅkappo udapajjatha,
dānaṃ vā brahmacariyaṃ vā katamaṃ su mahappalaṃ.

---

[1] atha yīme - Ma; addhāyime - Syā.
[2] somayāmo - Ma.
[3] bharato - Syā.
[4] isi kālapurakkhato - Ma; isi kālapurakkhito - Syā.
[5] kīsavaccho - Syā.
[6] akatti ca - Ma; akanti ca - Syā.
[7] paruḷhagacchā taggarā paruḷhagacchā vanā nagā - Syā.
[8] dasasahassā - Ma, Syā, PTS.
[9] porāṇaisayo - PTS.
[10] ujugataṃ - Ma, Syā.
[11] māṇavā - Ma, Syā.
[12] visujjhanti - Ma, Syā, PTS.
[13] anusāsetvā - PTS.

4649. Còn những vị này, quả thật, đã vượt lên trên Dục giới, là những vị sống không nhà, hành khổ hạnh, như bảy vị ẩn sĩ Yāmahanu, Somayāga, Manojava, –

4650. – Samudda, Māgha, Bharata, và ẩn sĩ Kālikarakkhiya; (rồi thêm bốn vị nữa là) Aṅgīrasa, Kassapa, Kisavaccha, Akitti.

4651. Về phương bắc, có dòng sông Sīdā sâu thẳm, khó vượt qua, có hai ngọn núi vàng luôn chói sáng, có màu sắc như ngọn lửa của những cây sậy.

4652. (Hai bên bờ sông) có những bụi cỏ thơm *tagara* mọc lên, có những rừng cây *naga* sinh trưởng. Tại nơi ấy, trước đây đã có mười ngàn vị ẩn sĩ thời xa xưa cư ngụ.

4653. Ta là hạng nhất về bố thí, về sự tự chế ngự, và về sự rèn luyện. Sau khi đã làm xong phận sự vô thượng, ta đã rời bỏ tập thể và chuyên chú ở tâm định tĩnh.

4654. Ta sẽ luôn luôn kính lễ người đã đi theo con đường ngay thẳng, có dòng dõi và không có dòng dõi, bởi vì loài người có nghiệp là thân quyến.

4655. Tất cả những kẻ thuộc giai cấp trên đã thực hành phi pháp, đều rơi vào địa ngục bên dưới; tất cả những người thực hành pháp tối thượng đều được xóa bỏ giai cấp."

4656. Sau khi nói điều này, vị Trời Đế Thích, đấng Thiên Vương, chồng của nàng Sujā, sau khi chỉ bảo cho đức vua của xứ sở Videha, đã trở về lại tập thể cõi Trời (thông báo rằng):

4657. "Hỡi quý ngài, hết thảy các vị Thiên Thần đã tụ hội ở nơi này, xin quý ngài hãy chú tâm lắng nghe điều này. Trong số những người thực hành giáo pháp, có nhiều thành phần cao thấp (khác nhau).

4658. Giống như đức vua Nimi này là bậc sáng suốt, có sự mong mỏi về thiện pháp. Đức vua, bậc thuần hóa kẻ thù, đã ban phát vật thí đến tất cả cư dân xứ sở Videha.

4659. Trong lúc vị vua ấy đang ban phát vật thí, có sự suy tư đã sanh khởi đến đức vua rằng: 'Cái nào có quả báo lớn, bố thí hay thực hành Phạm hạnh?'"

4660. Abbhuto[1] vata lokasmiṃ uppajji lomahaṃsano,
dibbo ratho pāturahu vedehassa yasassino.

4661. Devaputto mahiddhiko mātali devasārathi,
nimantayittha rājānaṃ vedehaṃ mithilaggahaṃ.

4662. Ehimaṃ rathamāruyha rājaseṭṭha disampati,
devā dassanakāmā te tāvatiṃsā saindakā,
saramānā hi te devā sudhammāyaṃ samacchare.

4663. Tato ca rājā taramāno vedeho mithilaggaho,
āsanā vuṭṭhahitvāna pamukho rathamāruhi.

4664. Abhirūḷhaṃ[2] rathaṃ dibbaṃ mātali etadabravi,
kena taṃ nemi maggena rājaseṭṭha disampati,
yena vā pāpakammantā puññakammā ca ye narā.

4665. Ubhayeneva maṃ nehi mātali devasārathi,
yena vā pāpakammantā puññakammā ca ye narā.

4666. Kena taṃ paṭhamaṃ nemi rājaseṭṭha disampati,
yena vā pāpakammantā puññakammā ca ye narā.

4667. Niraye[3] tāva passāmi āvāse[4] pāpakamminaṃ,
ṭhānāni luddakammānaṃ dussīlānaṃ ca yā gati.

4668. Dassesi mātali rañño duggaṃ vetaraṇiṃ nadiṃ,
kuthantiṃ[5] khārasaṃyuttaṃ tattaṃ aggisikhūpamaṃ.

---

[1] abbhūto - Syā.
[2] abhiruḷhaṃ - Syā.
[3] nirayaṃ - Syā.
[4] āvāsaṃ - Syā.
[5] kuthitaṃ - Ma; kuṭṭhitaṃ - Syā.

(Lời dân chúng)
4660. “Thật là phi thường ở thế gian, có sự dựng đứng lông đã sanh khởi; Thiên xa đã hiện ra cho vị vua danh tiếng của xứ Videha!”[1]

4661. Vị Thiên tử có đại thần lực Mātali, người điều khiển Thiên xa, đã thỉnh mời đức vua trị vì kinh thành Mithilā xứ Videha rằng:

4662. “Tâu chúa thượng, tâu vị chúa tể một phương, xin bệ hạ hãy đến, hãy bước lên cỗ xe này. Tâu bệ hạ, chư Thiên ở cõi Trời Đạo Lợi với Thiên Chủ Inda có ý muốn chiêm ngưỡng bệ hạ. Bởi vì trong khi tưởng nhớ đến bệ hạ, chư Thiên ngồi chung ở giảng đường Sudhammā.”

4663. Và sau đó, đức vua trị vì kinh thành Mithilā xứ Videha đã vội vã đứng dậy từ chỗ ngồi và bước lên cỗ xe, mặt nhìn về phía trước.

4664. Khi đức vua đã bước lên cỗ xe của cõi Trời, Mātali đã nói điều này: “Tâu chúa thượng, tâu vị chúa tể một phương, thần sẽ đưa bệ hạ đi theo con đường nào, theo con đường những người có nghiệp ác hay những người có nghiệp thiện?”

4665. “Này người điều khiển Thiên xa Mātali, hãy đưa trẫm đi theo cả hai con đường, theo con đường những người có nghiệp ác và những người có nghiệp thiện.”

4666. “Tâu chúa thượng, tâu vị chúa tể một phương, thần sẽ đưa bệ hạ đi theo con đường nào trước, theo con đường những người có nghiệp ác hay những người có nghiệp thiện?”

4667. “Hãy để trẫm nhìn thấy luôn cả các địa ngục, các chỗ ở của những kẻ có nghiệp ác, các địa điểm là cảnh giới dành cho những kẻ có hành động hung bạo và có giới hạnh xấu xa.”

4668. Mātali đã cho đức vua nhìn thấy dòng sông Vetaraṇī đang sôi sục, có chứa chất kiềm (gây bỏng), nóng đỏ, tương tự như ngọn lửa.

---

[1] Các câu kệ 4660 - 4662 giống như các câu kệ 2135 - 2137 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 521).

4669. Nimi[1] have mātaliṃ ajjhabhāsatha[2]
disvā janaṃ patamānaṃ vidugge,
bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
yeme janā vetaraṇiṃ patanti.

4670. Tassa puṭṭho viyākāsi[3] mātali devasārathi,
vipākaṃ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.[4]

4671. Ye dubbale balavanto[5] jīvaloke
hiṃsenti rosenti[6] supāpadhammā,
te luddakammā pasavetvā[7] pāpaṃ
teme janā vetaraṇiṃ patanti.

4672. Sāmā ca soṇā sabalā[8] ca gijjhā
kākoḷasaṅghā ca[9] adenti[10] bheravā,
bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
yayimaṃ janaṃ[11] kākoḷā[12] adenti.

4673. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4674. Ye keci me[13] maccharino kadariyā
paribhāsakā samaṇabrāhmaṇānaṃ
hiṃsenti rosenti supāpadhammā,
te luddakammā pasavetvā pāpaṃ
tayimaṃ janaṃ[14] kākoḷā adenti.

4675. Sajotibhūtā[15] paṭhaviṃ[16] kamanti
tattehi khandhehi ca pothayanti
bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā,
pucchāmi taṃ mātali devasārathi
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ,
yeme janā khandhahatā sayanti.

4676. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

---

[1] nimī - Ma; nemi - Syā.
[2] mātalimajjhabhāsi - Syā.
[3] vyākāsi - PTS, evamuparipi.
[4] akkhāsijānato - Ma;
akkhāsi jānato - Syā;
akkhās' ajānato - PTS, evamuparipi.
[5] balavantā - Ma.
[6] hiṃsanti rosanti - Ma.
[7] pasavetva - Ma, Syā, evamuparipi.
[8] savalā - Syā.
[9] kākolasaṅghā - Ma;
kākolusaṅghā ca - Syā;
kākolasaṅghā ca - PTS.
[10] adanti - Ma, evamuparipi.
[11] yeme jane - Ma, Syā;
yay-ime jane - PTS.
[12] kākolasaṅghā - Ma;
kākolusaṅghā ca - Syā;
kākolā - PTS.
[13] ye kecime - Ma;
yekecime - Syā;
ye kec' ime - PTS.
[14] teme jane - Ma, Syā.
[15] sañjotibhūtā - Syā.
[16] pathaviṃ - Ma.

4669. Sau khi nhìn thấy con người đang rơi vào nơi hiểm trở,
quả nhiên, đức vua Nimi đã nói với Mātali rằng:
"Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy.
Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh:
'Vậy những người này đã làm tội ác gì,
để rồi (giờ đây) những người này rơi xuống sông Vetaraṇī?'"

4670. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4671. "Những kẻ nào, ở thế gian của cuộc sống, có sức mạnh rồi hãm hại, quấy nhiễu những kẻ yếu sức, là những kẻ có bản tánh vô cùng xấu xa; những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác, (giờ đây) những kẻ này rơi xuống sông Vetaraṇī."

4672. "Những con chó nâu đỏ có đốm, những con chim kên kên,
và những bầy quạ đen khiếp đảm xâu xé.
Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy.
Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh:
'Vậy những người này đã làm tội ác gì,
để rồi (giờ đây) những con quạ đen xâu xé người này?'"

4673. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4674. "Bất kỳ những kẻ nào là những kẻ bỏn xẻn, keo kiệt,
là những kẻ mắng nhiếc các vị Sa-môn và Bà-la-môn,
chúng hãm hại, quấy nhiễu, là những kẻ có bản tánh vô cùng xấu xa;
những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác,
(giờ đây) những con quạ đen xâu xé những kẻ này."

4675. "Những người có thân thể rực lửa bước đi ở mặt đất.
Các viên quan giữ địa ngục đánh chúng bằng những khối sắt nung đỏ.
Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy.
Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh:
Vậy những người này đã làm tội ác gì,
để rồi (giờ đây) những người này, bị đánh bởi những khối sắt, nằm dài?"

4676. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4677. Ye jīvalokasmiṃ[1] supāpadhammino
narañca nāriñca apāpadhammaṃ,
hiṃsenti rosenti[2] supāpadhammā
te luddakammā pasavetvā[3] pāpaṃ
teme janā khandhahatā sayanti.

4678. Aṅgārakāsuṃ apare thunanti[4]
narā rudantā paridaḍḍhagattā,
bhayaṃ hi maṃ vindati[5] sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
yeme janā aṅgārakāsuṃ thunanti.

4679. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4680. Ye keci pūgāyatanassa[6] hetu
sakkhiṃ karitvā iṇaṃ jāpayanti,
te jāpayitvā janataṃ janinda
te luddakammā pasavetvā pāpaṃ
teme janā aṅgārakāsuṃ thunanti.

4681. Sajotibhūtā[7] jalitā padittā
padissati mahatī lohakumbhī,
bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
yeme janā avaṃsirā lohakumbhiṃ patanti.

4682. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4683. Ye sīlavaṃ[8] samaṇaṃ brāhmaṇaṃ vā
hiṃsenti rosenti supāpadhammino,[9]
te luddakammā pasavetvā pāpaṃ
teme janā (avaṃsirā) lohakumbhiṃ patanti.

---

[1] jīvalokasmi - Ma.
[2] hiṃsanti rosanti - Ma.
[3] pasavetva - Ma, Syā.
[4] phuṇanti - Ma; phunanti - PTS.
[5] vidanti - Ma.
[6] pūgāya dhanassa - Ma, Syā.
[7] sañjotibhūtā - Syā.
[8] sīlavantaṃ - Ma, Syā.
[9] supāpadhammā - Ma, Syā.

4677. "Những kẻ nào, ở thế gian của cuộc sống, có tính cách vô cùng xấu xa, hãm hại, quấy nhiễu người nam và người nữ có bản tánh không xấu xa, là những kẻ có bản tánh vô cùng xấu xa; những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác, (giờ đây) những kẻ này, bị đánh bởi những khối sắt, nằm dài."

4678. "Những người khác rên rỉ ở hố than hừng,
những người nam có thân thể bị đốt cháy đang khóc lóc.
Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy.
Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh:
Vậy những người này đã làm tội ác gì,
để rồi (giờ đây) những người này rên rỉ ở hố than hừng?"

4679. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4680. "Bất kỳ những kẻ nào, vì nguyên nhân tài sản của hội đoàn,
đã làm chứng (gian dối) rồi thủ tiêu nợ nần,
những kẻ ấy, tâu vị chúa của loài người, đã làm tiêu hoại tập thể;
những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác,
(giờ đây) những kẻ này rên rỉ ở hố than hừng."

4681. "Cái chảo đồng to lớn (như ngọn núi) được nhìn thấy có ngọn lửa sáng rực, bị đốt cháy, bị phát cháy. Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy. Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh: Vậy những người này đã làm tội ác gì, để rồi (giờ đây) những người này rơi vào chảo đồng, có đầu chúc xuống?"

4682. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4683. "Những kẻ nào hãm hại, quấy nhiễu vị Sa-môn hoặc Bà-la-môn có giới hạnh, là những kẻ có bản tánh vô cùng xấu xa; những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác, (giờ đây) những kẻ này rơi vào chảo đồng, (có đầu chúc xuống)."

4684. Luñcenti[1] gīvaṃ atha veṭhayitvā
uṇhodakasmiṃ pakiledayitvā,[2]
bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
yeme janā luttasirā sayanti.

4685. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4686. Ye jīvalokasmiṃ supāpadhammino
pakkhī gahetvāna viheṭhayantī,[3]
te heṭhayitvā[4] sakuṇaṃ janinda
te luddakammā[5] pasavetvā pāpaṃ
teme janā luttasirā sayanti.

4687. Pahūtatoyā[6] anikhātakūlā[7]
nadī ayaṃ sandati sūpatitthā,[8]
ghammābhitattā manujā pivanti
pivatañca[9] tesaṃ bhusaṃ[10] hoti pāni.

4688. Bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
pivatañca tesaṃ bhusaṃ hoti pāni.

4689. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4690. Ye suddhadhaññaṃ palāpena[11] missaṃ
asuddhakammā kayino dadanti,
ghammābhitattānaṃ[12] pipāsitānaṃ
pivatañca tesaṃ bhusaṃ hoti pāni.

---

[1] luñcanti - Ma, Syā, PTS.
[2] pakilodayitvā - Syā.
[3] viheṭhayanti te - Ma.
[4] viheṭhayitvā - Ma.
[5] luddakāmā - Ma.
[6] bahutatoyā - Syā.
[7] anigādhakūlā - Ma.
[8] suppatitthā - Ma, Syā, PTS.
[9] pītañca - Ma.
[10] thusa - Syā.
[11] palāsena - Ma, Syā.
[12] ghammābhitattāna - Ma, Syā.

4684. "Các viên quan giữ địa ngục nắm cổ chúng lôi lên rồi xoắn tròn,
và nhúng vào nước nóng bỏng.
Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy.
Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh:
Vậy những người này đã làm tội ác gì,
để rồi (giờ đây) những người này nằm dài, đầu bị bứt rời ra?"

4685. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4686. "Những kẻ nào, ở thế gian của cuộc sống, có tính cách vô cùng xấu xa, đã bắt những con chim rồi giết hại, tâu vị chúa của loài người, chúng đã sát hại loài chim; những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác, (giờ đây) những kẻ này nằm dài, đầu bị bứt rời ra."

4687. "Dòng sông này trôi chảy, có nhiều nước, có bờ sông không bị trũng sâu, có những bến tắm xinh đẹp. Bị thiêu đốt bởi sức nóng, những con người (lội xuống sông) uống nước. Và trong khi chúng đang uống, nước được uống vào trở thành vỏ trấu đối với chúng.

4688. Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy. Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh: Vậy những người này đã làm tội ác gì, để rồi (giờ đây) trong khi chúng đang uống, nước được uống vào trở thành vỏ trấu đối với chúng?"

4689. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4690. "Những kẻ nào trao cho người mua loại gạo trắng tinh đã bị trộn lẫn với vỏ lúa, là những kẻ có việc làm không trong sạch; những kẻ ấy bị thiêu đốt bởi sức nóng, bị khát nước, và trong khi chúng đang uống, nước được uống vào trở thành vỏ trấu đối với chúng."

4691. Usūhi sattīhi ca tomarehi
dubhayāni[1] passāni tudanti kandataṃ,
bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
yeme janā sattihatā sayanti.

4692. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4693. Ye jīvalokasmiṃ[2] asādhukammino
adinnamādāya karonti jīvikaṃ,[3]
dhaññaṃ dhanaṃ rajataṃ jātarūpaṃ
ajeḷakaṃ cāpi pasuṃ mahīsaṃ,[4]
te luddakammā pasavetvā pāpaṃ
teme janā sattihatā sayanti.

4694. Gīvāya baddhā[5] kissa ime[6] puneke
aññe vikattā[7] bilakatā puneke,[8]
bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
yeme janā bilakatā[9] sayanti.

4695. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4696. Orabbhikā sūkarikā ca macchikā
pasuṃ mahīsañca ajeḷakañca
hantvāna sūnesu[10] pasārayiṃsu
te luddakammā pasavetvā pāpaṃ
teme janā bilakatā sayanti.

4697. Rahado ayaṃ muttakarīsapūro
duggandharūpo asuci[11] pūti vāyati[12]
khudā[13]paretā manujā adenti,
bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
yeme janā muttakarīsabhakkhā.

---

[1] ubhayāni - Syā.
[2] jīvalokasmi - Ma.
[3] jīvitaṃ - Syā.
[4] mahiṃsaṃ - Ma, Syā.
[5] bandhā - Syā.
[6] kissime - Syā.
[7] vikantā - Ma, Syā.
[8] bilakatā sayanti - Ma; vilakatā sayanti - Syā.
[9] vilakatā - Syā.
[10] sūṇesu - Syā.
[11] asuciṃ - PTS.
[12] vāti - Ma, Syā.
[13] khuddā - Syā.

4691. "Bằng những mũi tên, bằng những thanh gươm, và bằng những cây giáo, các viên quan giữ địa ngục đâm vào hai bên hông của những người đang kêu khóc. Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy. Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh: Vậy những người này đã làm tội ác gì, để rồi (giờ đây) những người này bị hành hạ bởi gươm đao, nằm dài?"

4692. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4693. "Những kẻ nào, ở thế gian của cuộc sống, có những việc làm không tốt lành, chúng lấy vật không được cho (trộm cướp) như là thóc lúa, tài sản, bạc, vàng, và luôn cả dê, cừu, gia súc, trâu bò; những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác, (giờ đây) những kẻ này bị hành hạ bởi gươm đao, nằm dài."

4694. "Tại sao lại có một số người này bị trói ở cổ:
một số khác lại bị xẻ thịt, bị chất thành đống.
Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy.
Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh:
Vậy những người này đã làm tội ác gì,
để rồi (giờ đây) những người này bị chất thành đống, nằm dài?"

4695. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4696. "Những kẻ chuyên giết cừu, giết heo, và giết cá,
sau khi giết chết gia súc, trâu bò, dê, cừu,
rồi đã bày bán ở các cửa hàng thịt;
những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác,
(giờ đây) những kẻ này bị chất thành đống, nằm dài."

4697. "Cái hố này tràn đầy nước tiểu và phân,
có vẻ có mùi khó chịu, không trong sạch, hôi thối bốc lên.
Những người bị dày vò bởi cơn đói ăn (nước tiểu và phân).
Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy.
Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh:
Vậy những người này đã làm tội ác gì,
để rồi (giờ đây) những người này có thức ăn là nước tiểu và phân?"

4698. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4699. Ye keci me kāraṇikā virosakā[1]
paresaṃ hiṃsāya[2] sadā niviṭṭhā,
te luddakammā pasavetvā pāpaṃ
mittadduno mīḷhamadenti bālā.

4700. Rahado ayaṃ lohitapubbapūro
duggandharūpo asuci pūti vāyati
ghammābhitattā manujā pivanti,
bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
yeme janā lohitapubbabhakkhā.

4701. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4702. Ye mātaraṃ vā pitaraṃ vā jīvaloke[3]
pārājikā arahante hananti,
te luddakammā pasavetvā pāpaṃ
teme janā lohitapubbabhakkhā.

4703. Jivhañca passa balisena[4] viddhaṃ
vihataṃ yathā saṅkusatena[5] cammaṃ,
phandanti macchāva thalamhi khittā
muñcanti kheḷaṃ rudamānā kimete.

4704. Bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
yeme janā vaṅkaghastā sayanti.

4705. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4706. Ye keci santhānagatā[6] manussā
agghena agghaṃ kayaṃ hāpayanti,
kūṭena kūṭaṃ[7] dhanalobhahetu
channaṃ yathā vāricaraṃ vadhāya.

---

[1] virosikā - Syā.
[2] vihiṃsāya - Syā.
[3] pitaraṃ va loke - PTS.
[4] baḷisena - Ma.
[5] saṅkusakena - Syā.
[6] sandhānagatā - Ma; saṇṭhānagatā - Syā.
[7] kuṭena kuṭaṃ - Ma.

4698. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4699. "Bất kỳ những kẻ nào là những kẻ gây thương tích, những kẻ giết hại, luôn luôn tham dự vào việc hãm hại những người khác, những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác, những kẻ hãm hại bạn bè (giờ đây) là những kẻ ngu dốt ăn phân."

4700. "Cái hố này tràn đầy máu và mủ,
có vẻ có mùi khó chịu, không trong sạch, hôi thối bốc lên.
Những người bị thiêu đốt bởi sức nóng uống (máu và mủ).
Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy.
Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh:
Vậy những người này đã làm tội ác gì,
để rồi (giờ đây) những người này có thức ăn là máu và mủ?"

4701. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4702. "Những kẻ nào, ở thế gian của cuộc sống, là những kẻ bại hoại giết chết mẹ hoặc cha, là các bậc xứng đáng sự cúng dường đặc biệt; những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác, (giờ đây) những kẻ này có thức ăn là máu và mủ."

4703. "Và khanh hãy nhìn xem cái lưỡi bị đâm thủng bởi cái móc câu,
giống như tấm khiên chắn bị phá nát bởi trăm cây cọc nhọn,
tựa như những con cá bị ném lên trên đất liền đang giãy giụa,
những kẻ này tiết ra nước dãi, đang khóc lóc, bởi lý do gì?

4704. Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy.
Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh:
Vậy những người này đã làm tội ác gì,
để rồi (giờ đây) những người này bị nuốt vào lưỡi câu, nằm dài?"

4705. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4706. "Bất kỳ những kẻ nào, khi ở vào vị thế của người định giá trong khi mua vật này bằng vật khác, thì chèn ép giá cả và có sự xảo trá này với sự xảo trá khác vì nguyên nhân tham lam của cải, giống như người thợ câu dùng mồi che giấu lưỡi câu nhằm đánh bắt loài thủy tộc.

4707. Na hi kūṭakārissa bhavanti tāṇā
sakehi kammehi purakkhatassa,[1]
te luddakammā pasavetvā pāpaṃ
teme janā vaṅkaghastā sayanti.

4708. Nariyo[2] imā samparibhinnagattā
paggayha kandanti bhuje[3] dujaccā,
sammakkhitā[4] lohitapubbalittā
gāvo yathā āghātane vikattā,[5]
tā bhūmibhāgasmiṃ sadā nikhātā
khandhātivattanti sajotibhūtā.

4709. Bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
imā nu nariyo[6] kimakaṃsu pāpaṃ
yā bhūmibhāgasmiṃ sadā nikhātā
khandhātivattanti sajotibhūtā.

4710. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4711. Koliniyāyo[7] idha jīvaloke
asuddhakammā asataṃ acāruṃ,
tā dittarūpā pativippahāya[8]
aññaṃ acāruṃ ratikhiḍḍahetu,
tā jīvalokasmiṃ ramāpayitvā
khandhātivattanti sajotibhūtā.

4712. Pāde gahetvā kissa ime[9] puneke
avaṃsirā narake pātayanti,
bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
yeme janā avaṃsirā narake pātayanti.

---

[1] purakkhitassa - Syā.
[2] nārī - Ma; nāriyo - Syā.
[3] bhujo - PTS.
[4] samakkhitā - Syā.
[5] vikantā - Ma.
[6] nāriyo - Ma, Syā.
[7] kolitthiyāyo - Ma, Syā; kolīniyāyo - PTS.
[8] pati vippahāya - Ma, Syā, PTS.
[9] kissime - Syā.

4707. Kẻ có làm hành động xảo trá và đã xem trọng các hành động của mình, quả nhiên không đạt được chốn nương tựa; những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác, những kẻ này đây bị nuốt phải lưỡi câu, nằm dài."

4708. "Những phụ nữ này, có cơ thể bị tả tơi,
đưa hai cánh tay lên kêu khóc, gớm ghiếc,
bị vấy bẩn, bị lấm lem bởi máu và mủ,
giống như con bò bị xẻ thịt ở lò mổ;
các nàng ấy luôn bị chôn xuống ở trong đất (đến ngang hông),
các phần thân vươn lên là ngọn lửa sáng rực.

4709. Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy. Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh: Vậy những phụ nữ này đã làm tội ác gì, để rồi (giờ đây) các nàng ấy luôn bị chôn xuống ở trong đất (đến ngang hông), có phần thân trồi lên là ngọn lửa sáng rực?"

4710. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4711. "Các phụ nữ gia đình danh giá tại nơi này, ở thế gian của cuộc sống,
đã làm các hành động không trong sạch của những kẻ xấu xa,
các nàng ấy có bản chất phóng đãng, sau khi rời bỏ chồng,
đã đi đến với người đàn ông khác vì nguyên nhân lạc thú và chơi giỡn;
các nàng ấy, sau khi buông thả theo lạc thú ở thế gian của cuộc sống,
(giờ đây) có phần thân trồi lên là ngọn lửa sáng rực."

4712. "Tại sao lại có một số người này bị các viên quan giữ địa ngục nắm ở bàn chân ném vào hố than hừng Naraka, có đầu chúc xuống. Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy. Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh: Vậy những người này đã làm tội ác gì, để rồi (giờ đây) những người này bị ném vào hố than hừng Naraka, có đầu chúc xuống?"

4713. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4714. Ye jīvalokasmiṃ asādhukammino
parassa dārāni atikkamanti,
te tādisā uttamabhaṇḍathenā
teme janā avaṃsirā narake pātayanti.

4715. Te vassapūgāni bahūni tattha
niraye[1] dukkhaṃ vedanaṃ vedayanti,[2]
nahi pāpakārissa bhavanti tāṇā
sakehi kammehi purakkhatassa,[3]
te luddakammā pasavetvā pāpaṃ
teme janā avaṃsirā narake pātayanti.

4716. Uccāvacāme vividhā upakkamā
nirayesu dissanti sughorarūpā,
bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
yeme janā adhimattā dukkhā tibbā[4]
kharā kaṭukā vedanā vedayanti.

4717. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4718. Ye jīvalokasmiṃ supāpadiṭṭhino
vissāsakammāni karonti mohā,
parañca diṭṭhīsu samādapenti
te pāpadiṭṭhi[5] pasavetvā pāpaṃ,
teme janā adhimattā dukkhā tibbā
kharā kaṭukā vedanā vedayanti.

4719. Viditāni[6] te mahārāja āvāsaṃ[7] pāpakamminaṃ,
ṭhānāni luddakammānaṃ dussīlānañca yā gati,
uyyāhidāni rājisi devarājassa santike.
Nirayakaṇḍaṃ niṭṭhitaṃ.

---

[1] nirayesu - Ma, Syā.
[2] vediyanti - PTS.
[3] purakkhitassa - Syā.
[4] tippā - Syā, evamuparipi.
[5] pāpadiṭṭhiṃ - Ma; pāpadiṭṭhī - Syā; pāpadiṭṭhīsu - PTS.
[6] viditā - Ma.
[7] āvāsā - Ma.

4713. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4714. "Những kẻ nào, ở thế gian của cuộc sống, có những việc làm không tốt lành, chúng xâm phạm các người vợ của kẻ khác; những kẻ như thế ấy là những kẻ trộm món hàng quý giá nhất, những kẻ này bị ném vào hố than hừng Naraka, có đầu chúc xuống.

4715. Những kẻ ấy nhận chịu các cảm thọ khổ đau tại nơi ấy, ở địa ngục, trong nhiều năm vô số kể. Các chốn nương tựa thật sự không dành cho kẻ có việc làm xấu xa, cho kẻ đã bị lôi kéo theo các hành động của mình. Những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác, (giờ đây) những người này bị ném vào hố than hừng Naraka, có đầu chúc xuống."

4716. "Những kẻ này, lớn và nhỏ, với những nguyên nhân khác nhau, được nhìn thấy ở các địa ngục, có dáng vóc vô cùng ghê rợn. Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy. Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh: Vậy những người này đã làm tội ác gì, để rồi (giờ đây) những người này nhận chịu các cảm thọ vô cùng đau đớn, nhức nhối, khốc liệt, sắc bén?"

4717. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4718. "Những kẻ nào, ở thế gian của cuộc sống, có tà kiến vô cùng xấu xa, chúng làm các hành động theo niềm tin ở tà kiến ấy bởi vì si mê, và chúng xúi giục người khác theo các tà kiến; những kẻ có tà kiến xấu xa ấy, sau khi tạo ra việc ác, (giờ đây) những người này nhận chịu các cảm thọ vô cùng đau đớn, nhức nhối, khốc liệt, sắc bén.

4719. Tâu đại vương, chỗ ở của những kẻ có nghiệp ác, các nơi chốn của những kẻ có hành động hung bạo, và cảnh giới tái sanh của những kẻ có giới hạnh tồi tệ đã được ngài biết đến. Giờ đây, tâu vị ẩn sĩ của hoàng gia, xin ngài hãy đi đến khu vực của vị Thiên Vương."

Phẩm Địa Ngục được chấm dứt.

4720. Pañcathūpaṃ dissatidaṃ vimānaṃ
mālā piḷandhā sayanassa majjhe,
tatthacchati nārī mahānubhāvā
uccāvacaṃ iddhiṃ[1] vikubbamānā.

4721. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ayaṃ nu nārī kimakāsi sādhuṃ
yā modati saggapattā[2] vimāne.

4722. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4723. Yadi te sutā bīraṇī[3] jīvaloke
āmāya dāsī ahu brāhmaṇassa,
sā pattakālaṃ[4] atithiṃ viditvā
mātāva puttaṃ sakimābhinandi,
saññamā[5] saṃvibhāgā ca
sā vimānasmiṃ[6] modati.

4724. Daddallamānā ābhenti[7] vimānā satta nimmitā,
tattha yakkho mahiddhiko sabbābharaṇabhūsito,
samantā anupariyāti[8] nārīgaṇapurakkhato.[9]

4725. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ayaṃ nu macco kimakāsi sādhuṃ
yo modati[10] saggapatto[11] vimāne.

4726. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4727. Soṇadinno gahapati esa dānapatī ahu,
esa pabbajituddissa vihāre satta kārayi.

4728. Sakkaccaṃ te[12] upaṭṭhāsi bhikkhavo tattha vāsike,
acchādanañca bhattañca senāsanapadīpiyaṃ,[13]
adāsi ujubhūtesu vippasannena cetasā.

4729. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ yāva[14] pakkhassa aṭṭhamiṃ,[15]
pāṭihāriyapakkhañca aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.[16]

---

[1] iddhi - Ma, Syā.
[2] saggappattā - Syā, evamuparipi.
[3] biraṇī - Syā.
[4] pattakāle - Ma.
[5] saṃyamā - Ma, PTS.
[6] vimānasmi - Ma, Syā, PTS.
[7] ābhanti - Syā.
[8] anupariyāyati - Syā.
[9] purakkhito - Syā.
[10] so modatī - PTS.
[11] saggappatto - Syā, evamuparipi.
[12] ne - PTS.
[13] senāsanaṃ padīpiyaṃ - Ma; senāsanaṃ padīpayaṃ - Syā.
[14] yā ca - Ma, Syā.
[15] aṭṭhamī - Ma, Syā.
[16] susamāhitaṃ - Ma, Syā.

4720. "Khanh hãy nhìn xem Thiên cung này có năm bảo tháp.
Một nữ nhân có đại oai lực ngồi tại nơi ấy,
ở giữa chiếc giường, (nàng) được trang điểm với các vòng hoa,
đang phô diễn thần thông các loại cao thấp.

4721. Này xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy. Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh: Nữ nhân này đã làm việc tốt lành gì vậy, để rồi (giờ đây) nàng ấy, đã đạt đến cõi Trời, vui sướng ở Thiên cung?"

4722. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp thiện (rằng):

4723. "Nếu ngài đã được nghe về nàng Bīraṇī ở thế gian của cuộc sống:
Nàng đã là nữ tỳ được sanh ra ở trong nhà của vị Bà-la-môn.
Nàng ấy biết (tiếp đón) vị khách (Sa-môn) vào thời điểm thích hợp,
tựa như người mẹ tức thời vui mừng khi đứa con trai (vừa mới đi xa về),
có sự tự chế ngự và có sự san sẻ,
(giờ đây) nàng ấy vui sướng ở Thiên cung."

4724. "Bảy cung điện đã được hóa hiện ra chiếu sáng chói lòa rực rỡ.
Tại nơi ấy, vị Dạ-xoa có đại thần lực, được tô điểm với mọi thứ trang sức,
được tháp tùng bởi toán nữ nhân, đi dạo vòng quanh khắp mọi nơi.

4725. Này xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy. Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh: Nam nhân này đã làm việc tốt lành gì vậy, để rồi (giờ đây) anh ta, đã đạt đến cõi Trời, vui sướng ở Thiên cung?"

4726. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp thiện (rằng):

4727. "Vị gia chủ Soṇadinna ấy đã là người thí chủ. Vị ấy đã cho xây dựng bảy trú xá dành riêng cho các bậc xuất gia.

4728. Vị ấy đã hộ độ một cách trân trọng đến các vị ấy, đến các vị tỳ khưu trú ngụ tại nơi ấy. Với tâm tịnh tín, vị ấy đã bố thí y phục che thân, vật thực, chỗ nằm ngồi, và đèn đuốc ở các vị có bản tánh trung thực.

4729. Vào ngày mười bốn, ngày mười lăm, với cả ngày mồng tám của mỗi nửa tháng, và những ngày phụ trội của nửa tháng, vị ấy đã có sự thực hành tốt đẹp trọn vẹn tám điều.

4730. Uposathaṃ ca[1] upavasi sadā sīlesu saṃvuto,
saṃyamo saṃvibhāgo ca[2] so vimānasmiṃ[3] modati.

4731. Pabhāsati idaṃ vyamhaṃ[4] phaḷikāsu[5] sunimmitaṃ,
nārīvaragaṇākiṇṇaṃ kūṭāgāravarocitaṃ,[6]
upetaṃ annapānehi naccagītehi cūbhayaṃ.

4732. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
imā nu nāriyo[7] kimakaṃsu sādhuṃ
yā[8] modare saggapattā vimāne.

4733. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4734. Yā kāci nāriyo[9] idha jīvaloke
sīlavatiyo[10] upāsikā,
dāne ratā niccapasannacittā[11]
sacce ṭhitā uposathe appamattā,
saṃyamā saṃvibhāgā ca tā vimānasmiṃ modare.

4735. Pabhāsati idaṃ[12] vyamhaṃ veḷuriyāsu nimmitaṃ,
upetaṃ bhūmibhāgehi vibhattaṃ bhāgaso mitaṃ.

4736. Āḷambarā mutiṅgā[13] ca naccagītā suvāditā,
dibbā saddā niccharanti savaṇeyyā[14] manoramā.

4737. Nāhaṃ evaṃ gataṃ jātu evaṃ suruciraṃ pure,
saddaṃ samabhijānāmi diṭṭhaṃ vā yadi vā sutaṃ.

4738. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
ye modare saggapattā vimāne.

4739. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4740. Ye keci maccā idha jīvaloke sīlavanto[15] upāsakā,
ārāme udapāne ca papā saṅkamanāni ca,
arahante sītibhūte sakkaccaṃ paṭipādayuṃ.

---

[1] uposathaṃ - Syā.
[2] saṃyamā saṃvibhāgā ca - Ma.
[3] vimānasmi - Ma, Syā, PTS.
[4] byamhaṃ - Ma, Syā.
[5] phalikāsu - Ma, Syā, PTS.
[6] virocitaṃ - Syā.
[7] ime nu maccā - Ma;
imā nu nārī - Syā;
imā nu nariyo - PTS.
[8] ye - Ma.
[9] nārī - Syā;
nariyo - PTS.
[10] sīlavantiyo - Ma, Syā.
[11] niccaṃ pasannacittā - Ma.
[12] pabhāsati midaṃ - Ma;
pabhāsatimidaṃ - Syā.
[13] mudiṅgā - Ma, Syā.
[14] savanīyā - Ma, Syā;
savaneyyā - PTS.
[15] sīlavantā - Ma, Syā.

4730. Và vị ấy đã hành trì ngày trai giới, luôn luôn thu thúc trong các giới, có sự tự chế ngự và có sự san sẻ, (giờ đây) vị ấy vui sướng ở Thiên cung."

4731. "Cung điện này chói sáng, khéo được kiến tạo bằng ngọc pha lê, được đông đúc với các toán nữ nhân, được bố trí với các nhà mái nhọn quý báu, được đầy đủ về cả hai phương diện: về thức ăn và thức uống, về điệu vũ và lời ca.

4732. Này xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy. Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh: Các nữ nhân này đã làm việc tốt lành gì vậy, để rồi (giờ đây) các nàng, đã đạt đến cõi Trời, vui sướng ở Thiên cung?"

4733. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp thiện (rằng):

4734. "Bất cứ những nữ nhân nào tại nơi này, ở thế gian của cuộc sống, là các cận sự nữ có giới hạnh, vui thích trong việc bố thí, có tâm luôn tịnh tín, trú vững ở sự chân thật, không xao lãng trong ngày trai giới, có sự tự chế ngự và có sự san sẻ, (giờ đây) các nàng ấy vui sướng ở Thiên cung."

4735. "Cung điện này chói sáng, khéo được kiến tạo bằng ngọc bích, được cấu trúc với nhiều phần đất, được phân chia thành từng phần, đã được đo đạc.

4736. Các trống lớn, và các trống nhỏ, các điệu vũ và lời ca, các điệu tấu nhạc khéo léo, các âm thanh của cõi Trời phát ra, đáng để lắng nghe, làm thích ý.

4737. Trẫm chưa bao giờ đi đến trạng thái như vầy, chưa từng biết đến âm thanh thích thú như vầy trước đây, dù là được thấy hay là được nghe.

4738. Này xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy. Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh: Các nam nhân này đã làm việc tốt lành gì vậy, để rồi (giờ đây) những người này, đã đạt đến cõi Trời, vui sướng ở Thiên cung?"

4739. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp thiện (rằng):

4740. "Bất cứ những nam nhân nào tại nơi này, ở thế gian của cuộc sống, là các cận sự nam có giới hạnh, đã dâng cúng một cách trân trọng các tu viện và các giếng nước, các thùng chứa nước uống và các đường kinh hành đến các bậc A-la-hán có trạng thái mát mẻ.

4741. Cīvaraṃ piṇḍapātañca paccayaṃ sayanāsanaṃ,
adaṃsu ujubhūtesu vippasannena cetasā.

4742. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ yāva[1] pakkhassa aṭṭhamiṃ,[2]
pāṭihāriyapakkhañca aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.[3]

4743. Uposathaṃ[4] upavasuṃ sadā sīlesu saṃvutā,
saññāmā saṃvibhāgā ca te vimānasmiṃ[5] modare.

4744. Pabhāsati idaṃ vyamhaṃ[6] phaḷikāsu[7] sunimmitaṃ,
nārīvaragaṇākiṇṇaṃ kūṭāgāravarocitaṃ.[8]

4745. Upetaṃ annapānehi naccagītehi cūbhayaṃ,
najjo ca anupariyāti[9] nānāpupphadumāyutā.

4746. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ayaṃ nu macco kimakāsi sādhuṃ
yo modati saggapatto vimāne.

4747. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4748. Kimbilāyaṃ[10] gahapati esa dānapatī ahu,
ārāme udapāne ca papā saṅkamanāni ca,
arahante sītibhūte sakkaccaṃ paṭipādayi.

4749. Cīvaraṃ piṇḍapātañca paccayaṃ sayanāsanaṃ,
adāsi ujubhūtesu vippasannena cetasā.

4750. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ yāva pakkhassa aṭṭhamiṃ,
pāṭihāriyapakkhañca aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.

4751. Uposathaṃ upavasi[11] sadā sīlesu saṃvuto,
saññamo saṃvibhāgo ca[12] so vimānasmiṃ modati.

4752. Pabhāsati idaṃ vyamhaṃ phaḷikāsu sunimmitaṃ,
nārīvaragaṇākiṇṇaṃ kūṭāgāravarocitaṃ.

4753. Upetaṃ annapānehi naccagītehi cūbhayaṃ,
najjo ca anupariyāti nānāpupphadumāyutā.

---

[1] yā ca - Ma, Syā, evamuparipi.
[2] aṭṭhamī - Ma, Syā, evamuparipi.
[3] susamāhitaṃ - Ma, Syā, evamuparipi.
[4] uposathañca - PTS.
[5] vimānasmi - Ma, Syā, PTS, evamuparipi.
[6] pabhāsatimidaṃ byamhaṃ - Syā.
[7] phalikāsu - Ma, Syā, evamuparipi.
[8] virocitaṃ - Syā.
[9] najjo cānupariyāti - Ma;
najjo anupariyāyati - Syā.
[10] mithilāyaṃ - Ma, Syā.
[11] uposathañ c' upavasi - PTS.
[12] saṃyamā saṃvibhāgā ca - Ma.

4741. (Những nam nhân nào), với tâm tịnh tín, đã dâng cúng y phục, đồ ăn khất thực, thuốc chữa bệnh, chỗ nằm ngồi ở các vị có bản tánh trung thực.

4742. (Những nam nhân nào) vào ngày mười bốn, ngày mười lăm, với cả ngày mồng tám của mỗi nửa tháng, và những ngày phụ trội của nửa tháng, đã có sự thực hành tốt đẹp trọn vẹn tám điều.

4743. (Những nam nhân nào) đã hành trì ngày trai giới, luôn luôn thu thúc trong các giới, có sự tự chế ngự và có sự san sẻ, (giờ đây) những vị ấy vui sướng ở cung điện."

4744. "Cung điện này chói sáng, khéo được kiến tạo bằng ngọc pha lê, được đông đúc với các toán nữ nhân, được bố trí với các nhà mái nhọn quý báu.

4745. (Cung điện này) được đầy đủ về cả hai phương diện: về thức ăn và thức uống, về điệu vũ và lời ca. Và có dòng sông chảy vòng quanh, được kết hợp với nhiều loại cây có những bông hoa khác nhau.

4746. Này xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy. Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh: Nam nhân này đã làm việc tốt lành gì vậy, để rồi (giờ đây) ông ta, đã đạt đến cõi Trời, vui sướng ở Thiên cung?"

4747. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp thiện (rằng):

4748. "Vị gia chủ ở thành Kimbilā ấy đã là người thí chủ. Vị ấy đã dâng cúng một cách trân trọng các tu viện và các giếng nước, các thùng chứa nước uống và các đường kinh hành đến các bậc A-la-hán có trạng thái mát mẻ.

4749. Với tâm tịnh tín, vị ấy đã dâng cúng y phục, đồ ăn khất thực, thuốc chữa bệnh, chỗ nằm ngồi ở các vị có bản tánh trung thực.

4750. Vào ngày mười bốn, ngày mười lăm, với cả ngày mồng tám của mỗi nửa tháng, và những ngày phụ trội của nửa tháng, vị ấy đã có sự thực hành tốt đẹp trọn vẹn tám điều.

4751. Vị ấy đã hành trì ngày trai giới, luôn luôn thu thúc trong các giới, có sự tự chế ngự và có sự san sẻ, (giờ đây) vị ấy vui sướng ở cung điện."

4752. "Cung điện này chói sáng, khéo được kiến tạo bằng ngọc pha lê, được đông đúc với các toán nữ nhân, được bố trí với các nhà mái nhọn quý báu.

4753. (Cung điện này) được đầy đủ về cả hai phương diện: về thức ăn và thức uống, về điệu vũ và lời ca. Và có dòng sông chảy vòng quanh, được kết hợp với nhiều loại cây có những bông hoa khác nhau.

4754. Rājāyatanā kapitthā[1] ambā sālā ca jambuyo,
tindukā[2] ca piyālā ca dumā niccaphalā bahū.

4755. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ayaṃ nu macco kimakāsi sādhuṃ
yo modati saggapatto vimāne.

4756. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4757. Mithilāyaṃ gahapati esa dānapatī ahu,
ārāme udapāne ca papā saṅkamanāni ca,
arahante sītibhūte sakkaccaṃ paṭipādayi.

4758. Cīvaraṃ piṇḍapātañca paccayaṃ sayanāsanaṃ,
adāsi ujubhūtesu vippasannena cetasā.

4759. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ yāva pakkhassa aṭṭhamiṃ,
pāṭihāriyapakkhañca aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.

4760. Uposathaṃ upavasi[3] sadā sīlesu saṃvuto,
saññamo saṃvibhāgo ca[4] so vimānasmiṃ modati.

4761. Pabhāsati idaṃ vyamhaṃ veḷuriyāsu nimmitaṃ,
upetaṃ bhūmibhāgehi vibhattaṃ bhāgaso mitaṃ.

4762. Āḷambarā mutiṅgā ca naccagītā suvāditā,
dibbā[5] saddā niccharanti savaṇeyyā[6] manoramā.

4763. Nāhaṃ evaṃ gataṃ jātu[7] evaṃ suruciraṃ[8] pure,
saddaṃ samabhijānāmi diṭṭhaṃ vā yadi vā sutaṃ.

4764. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ayaṃ nu macco kimakāsi sādhuṃ
yo modati saggapatto vimāne.

---

[1] rājāyatanā kapitthā ca - Ma, Syā;
rājāyatanakapitthā [ca] - PTS.
[2] tiṇḍukā - Syā.
[3] uposathañ c' upavasi - PTS.
[4] saṃyamā saṃvibhāgā ca - Ma.
[5] dibyā - Ma.
[6] savanīyā - Ma, Syā;
savaneyyā - PTS.
[7] jātuṃ - PTS.
[8] evaṃsuruciyaṃ - Ma.

4754. (Cung điện này) có nhiều loại cây thường xuyên kết trái: các cây *rājāyatana*, các cây táo rừng, các cây xoài, các cây long thọ, các cây mận đỏ, các cây *tinduka*, và các cây *piyāla*.

4755. Này xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy. Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh: Nam nhân này đã làm việc tốt lành gì vậy, để rồi (giờ đây) ông ta, đã đạt đến cõi Trời, vui sướng ở Thiên cung?"

4756. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp thiện (rằng):

4757. "Vị gia chủ ở thành Mithilā ấy đã là người thí chủ. Vị ấy đã dâng cúng một cách trân trọng các tu viện và các giếng nước, các thùng chứa nước uống và các đường kinh hành đến các bậc A-la-hán có trạng thái mát mẻ.

4758. Với tâm tịnh tín, vị ấy đã dâng cúng y phục, đồ ăn khất thực, thuốc chữa bệnh, chỗ nằm ngồi ở các vị có bản tánh trung thực.

4759. Vào ngày mười bốn, ngày mười lăm, với cả ngày mồng tám của mỗi nửa tháng, và những ngày phụ trội của nửa tháng, vị ấy đã có sự thực hành tốt đẹp trọn vẹn tám điều.

4760. Vị ấy đã hành trì ngày trai giới, luôn luôn thu thúc trong các giới, có sự tự chế ngự và có sự san sẻ, (giờ đây) vị ấy vui sướng ở cung điện."

4761. "Cung điện này chói sáng, khéo được kiến tạo bằng ngọc bích, được cấu trúc với nhiều phần đất, được phân chia thành từng phần, đã được đo đạc.

4762. Các trống lớn, và các trống nhỏ, các điệu vũ và lời ca, các điệu tấu nhạc khéo léo, các âm thanh của cõi Trời phát ra, đáng để lắng nghe, làm thích ý.

4763. Trẫm chưa bao giờ đi đến trạng thái như vầy, chưa từng biết đến âm thanh thích thú như vầy trước đây, dù là được thấy hay là được nghe.

4764. Này xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy. Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh: Nam nhân này đã làm việc tốt lành gì vậy, để rồi (giờ đây) ông ta, đã đạt đến cõi Trời, vui sướng ở Thiên cung?"

4765. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4766. Bārāṇasiyaṃ gahapati esa dānapatī ahu,
ārāme udapāne ca papā saṅkamanāni ca,
arahante sītibhūte sakkaccaṃ paṭipādayi.

4767. Cīvaraṃ piṇḍapātañca paccayaṃ sayanāsanaṃ,
adāsi ujubhūtesu vippasannena cetasā.

4768. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ yāva pakkhassa aṭṭhamiṃ,
pāṭihāriyapakkhañca aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.

4769. Uposathaṃ upavasi[1] sadā sīlesu saṃvuto,
saññamo saṃvibhāgo ca[2] so vimānasmiṃ modati.

4770. Yathā udayamādicco hoti lohitako mahā,
tathūpamaṃ idaṃ vyamhaṃ jātarūpassa nimmitaṃ.

4771. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ayaṃ nu macco kimakāsi sādhuṃ
yo modati saggapatto vimāne.

4772. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4773. Sāvatthiyaṃ gahapati esa dānapatī ahu,
ārāme udapāne ca papā saṅkamanāni ca,
arahante sītibhūte sakkaccaṃ paṭipādayi.

4774. Cīvaraṃ piṇḍapātañca paccayaṃ sayanāsanaṃ,
adāsi ujubhūtesu vippasannena cetasā.

4775. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ yāva pakkhassa aṭṭhamiṃ,
pāṭihāriyapakkhañca aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.

4776. Uposathaṃ upavasi sadā sīlesu saṃvuto,
saṃyamo saṃvibhāgo ca so vimānasmiṃ modati.

4777. Vehāsayāme bahukā jātarūpassa nimmitā,
daddallamānā ābhenti[3] vijjuvabbhaghanantare.[4]

---

[1] uposathañ c' upavasi - PTS.
[2] saṃyamā saṃvibhāgā ca - Ma.
[3] ābhanti - Syā.
[4] tattha yakkhā mahiddhikā sabbābharaṇabhūsitā
samantā anupariyāyanti nārīgaṇaparivutā - ayaṃ gāthā Syāmapotthakeyeva dissate.

4765. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp thiện (rằng):

4766. "Vị gia chủ ở thành Bārāṇasī ấy đã là người thí chủ. Vị ấy đã dâng cúng một cách trân trọng các tu viện và các giếng nước, các thùng chứa nước uống và các đường kinh hành đến các bậc A-la-hán có trạng thái mát mẻ.

4767. Với tâm tịnh tín, vị ấy đã dâng cúng y phục, đồ ăn khất thực, thuốc chữa bệnh, chỗ nằm ngồi ở các vị có bản tánh trung thực.

4768. Vào ngày mười bốn, ngày mười lăm, với cả ngày mồng tám của mỗi nửa tháng, và những ngày phụ trội của nửa tháng, vị ấy đã có sự thực hành tốt đẹp trọn vẹn tám điều.

4769. Vị ấy đã hành trì ngày trai giới, luôn luôn thu thúc trong các giới, có sự tự chế ngự và có sự san sẻ, (giờ đây) vị ấy vui sướng ở cung điện."

4770. "Giống như mặt trời đang mọc lên thì to lớn, có màu đỏ, cung điện này là tương tự như thế, được kiến tạo bằng vàng.

4771. Này xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy. Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh: Nam nhân này đã làm việc tốt lành gì vậy, để rồi (giờ đây) ông ta, đã đạt đến cõi Trời, vui sướng ở Thiên cung?"

4772. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp thiện (rằng):

4773. "Vị gia chủ ở thành Sāvatthi ấy đã là người thí chủ. Vị ấy đã dâng cúng một cách trân trọng các tu viện và các giếng nước, các thùng chứa nước uống và các đường kinh hành đến các bậc A-la-hán có trạng thái mát mẻ.

4774. Với tâm tịnh tín, vị ấy đã dâng cúng y phục, đồ ăn khất thực, thuốc chữa bệnh, chỗ nằm ngồi ở các vị có bản tánh trung thực.

4775. Vào ngày mười bốn, ngày mười lăm, với cả ngày mồng tám của mỗi nửa tháng, và những ngày phụ trội của nửa tháng, vị ấy đã có sự thực hành tốt đẹp trọn vẹn tám điều.

4776. Vị ấy đã hành trì ngày trai giới, luôn luôn thu thúc trong các giới, có sự tự chế ngự và có sự san sẻ, (giờ đây) vị ấy vui sướng ở cung điện."

4777. "Những cung điện này có nhiều ở không trung. Được kiến tạo bằng vàng, chúng chiếu sáng chói lòa rực rỡ, tựa như tia chớp ở giữa đám mây.

4778. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu sādhuṃ
ye modare saggapattā vimāne.

4779. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4780. Saddhāya suniviṭṭhāya saddhamme suppavedite,
akaṃsu satthuvacanaṃ sammāsambuddhasāsanaṃ,[1]
tesaṃ etāni ṭhānāni yāni tvaṃ rāja passasi.

4781. Viditāni te mahārāja āvāsaṃ[2] pāpakamminaṃ,
atho kalyāṇakammānaṃ ṭhānāni viditāni te,
uyyāhidāni rājisi devarājassa santike.

Vimānakaṇḍaṃ niṭṭhitaṃ.

4782. Sahassayuttaṃ hayavāhiṃ dibbaṃ yānaṃ adhiṭṭhito,[3]
yāyamāno mahārājā addā sīdantare nage,
disvānāmantayī sūtaṃ ime ke nāma pabbatā.[4]

4783. Sudassano karavīko īsadharo[5] yugandharo,
nemindharo vinatako assakaṇṇo giribrahā.[6]

4784. Ete sīdantare nagā anupubbasamuggatā,
mahārājānamāvāsā yāni tvaṃ rāja passasi.

4785. Anekarūpaṃ ruciraṃ nānācitraṃ[7] pakāsati,
ākiṇṇaṃ indasadisehi vyaggheheva surakkhitaṃ.

4786. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
imaṃ nu dvāraṃ kimabhiññamāhu[8]
(manoramaṃ dissati dūratova).[9]

---

[1] sammāsambuddhasāsane - Ma; sammāsambuddhasāvakā - Syā.
[2] āvāsā - Ma, PTS.
[3] dibbayānamadhiṭṭhito - Ma, Syā.
[4] tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi, vipākaṃ puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato - ayaṃ gāthā Ma potthake dissate.
[5] isindharo - Syā.
[6] girī brahā - Ma.
[7] nānācittaṃ - Syā.
[8] kimabhaññamāhu - Ma, Syā.
[9] ayaṃ pāṭho Syāmapotthakeyeva dissate.

4778. Này xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy. Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh: Những người này đã làm việc tốt lành gì vậy, để rồi (giờ đây) những người này, đã đạt đến cõi Trời, vui sướng ở Thiên cung?”

4779. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp thiện (rằng):

4780. “Với đức tin đã khéo được an trú vào Chánh Pháp đã khéo được thuyết giảng, những người này đã thực hành theo lời dạy của bậc Đạo Sư, theo giáo pháp của đấng Chánh Đẳng Giác. Tâu bệ hạ, ngài hãy nhìn xem các nơi cư trú của họ.

4781. Tâu đại vương, chỗ ở của những kẻ có nghiệp ác đã được ngài biết đến, rồi các nơi cư trú của những người có nghiệp lành đã được ngài biết đến. Giờ đây, tâu vị ẩn sĩ của hoàng gia, xin ngài hãy đi đến khu vực của vị Thiên Vương.”

Phẩm Thiên Cung được chấm dứt.

4782. Đứng ở cỗ Thiên xa, ở cỗ xe ngựa được thắng một ngàn ngựa kéo, vị đại vương, trong khi di chuyển, đã nhìn thấy các ngọn núi ở giữa đại dương Sīdā. Sau khi nhìn thấy, đức vua đã hỏi vị xa phu rằng: “Những ngọn núi này tên là gì?”

4783. “Là các ngọn núi vĩ đại Sudassana, Karavīka, Īsadhara, Yugandhara, Nemindhara, Vinataka, và Assakaṇṇa.

4784. Các ngọn núi này ở giữa đại dương Sīdā, được vươn lên cao theo tuần tự (tựa như các bậc thang). Tâu bệ hạ, ngài hãy nhìn xem các chỗ ở của các bậc đại vương.”

4785. “Nhiều cảnh vật xinh xắn với nhiều màu sắc khác nhau được nhìn thấy, khéo được bảo vệ bởi các vị tương đương với Thần Inda đã được bố trí đều khắp, tựa như (khu rừng lớn) khéo được bảo vệ bởi những con cọp.

4786. Này xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy. Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh: Mọi người đã gọi tên gì cho cái cổng vào (quyến rũ được nhìn thấy từ đàng xa) này vậy?”

4787. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4788. Cittakūṭoti[1] yaṃ āhu devarājapavesanaṃ,[2]
sudassanassa girino dvāraṃ hetaṃ pakāsati.

4789. Anekarūpaṃ ruciraṃ nānācitraṃ[3] pakāsati,
ākiṇṇaṃ indasadisehi vyaggheheva surakkhitaṃ,
pavisetena rājisi arajaṃ bhūmimakkama.[4]

4790. Sahassayuttaṃ hayavāhiṃ dibbaṃ yānaṃ adhiṭṭhito,[5]
yāyamāno mahārājā addā devasabhaṃ idaṃ.

4791. Yathā sarade ākāso nīlova patidissati,[6]
tathūpamaṃ idaṃ vyamhaṃ veḷuriyāsu nimmitaṃ.

4792. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā,
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
imaṃ nu[7] vyamhaṃ kimabhiññamāhu.[8]

4793. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4794. Sudhammaṃ iti[9] yamāhu passesā[10] dissate sabhā,
veḷuriyā rucirā citrā dhārayanti sunimmitā.

4795. Aṭṭhaṃsā sukatā thambhā sabbe veḷuriyāmayā,
yattha devā tāvatiṃsā sabbe indapurohitā.

4796. Atthaṃ devamanussānaṃ cintayantā samacchare,
pavisetena rājisi devānaṃ anumodanaṃ.

4797. Taṃ devā paṭinandiṃsu disvā rājānamāgataṃ,
svāgataṃ te mahārāja atho te adurāgataṃ.

4798. Nisīdadāni rājisi devarājassa santike,
sakkopi[11] paṭinandittha vedehaṃ mithilaggahaṃ.

---

[1] citrakūṭoti - Ma.
[2] devarājappavesanaṃ - Syā.
[3] nānācittaṃ - Syā.
[4] arujaṃ bhūmi pakkama - Syā.
[5] dibbayānamadhiṭṭhito - Ma, Syā.
[6] ākāse nīlobhāso padissati - Ma; ākāso nīlobhāso padissati - Syā; ākāso nīlo ca ... - PTS.
[7] imaṃ hi - PTS.
[8] kimabhaññamāhu - Ma, Syā.
[9] sudhammā iti - Ma, Syā, PTS.
[10] esesā - Syā.
[11] sakko taṃ - Syā.

4787. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp thiện (rằng):

4788. "Mọi người đã gọi 'Cittakūṭa' là lối ra vào của vị Thiên Vương. Cái cổng được nhìn thấy này là thuộc về ngọn núi Sudassana.

4789. Nhiều cảnh vật xinh xắn với nhiều màu sắc khác nhau được nhìn thấy, khéo được bảo vệ bởi các vị tương đương với Thần Inda đã được bố trí đều khắp, tựa như (khu rừng lớn) khéo được bảo vệ bởi những con cọp. Tâu vị ẩn sĩ của hoàng gia, xin ngài hãy đi vào bằng cánh cổng này, chúng ta hãy bước lên vùng đất không bụi bặm."

4790. Đứng ở cỗ Thiên xa, ở cỗ xe ngựa được thắng một ngàn ngựa kéo, vị đại vương, trong khi di chuyển, đã nhìn thấy nơi là hội trường của chư Thiên.

4791. "Giống như bầu trời vào mùa thu được nhìn thấy tựa như màu xanh, cung điện này là tương tự như thế, được kiến tạo bằng ngọc bích.

4792. Này xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trẫm sau khi nhìn thấy. Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trẫm hỏi khanh: Mọi người đã gọi cung điện này tên là gì vậy?"

4793. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp thiện (rằng):

4794. "Ngài hãy nhìn xem: Hội trường này được nhìn thấy bằng loại ngọc bích quyến rũ, đa dạng; mọi người đã gọi nơi ấy là 'Sudhammā.' Các cột trụ chống đỡ hội trường đã được kiến tạo ra một cách khéo léo.

4795, 4796. Các cột trụ tám cạnh đã khéo được thực hiện; tất cả đều được làm bằng ngọc bích. Nơi ấy, chư Thiên cõi Trời Đạo Lợi, tất cả đều là tùy tùng của Thiên vương Inda, ngồi chung lại với nhau trong khi suy nghĩ về lợi ích cho chư Thiên và nhân loại. Tâu vị ẩn sĩ của hoàng gia, xin ngài hãy đi vào theo lối này để chư Thiên có sự tùy hỷ."

4797. Nhìn thấy đức vua đi đến, chư Thiên đã mừng rỡ tiếp đón: "Tâu đại vương, chào mừng ngài đã ngự đến, và việc đi đến tốt lành của ngài! [1]

4798. Tâu vị ẩn sĩ của hoàng gia, giờ đây xin thỉnh bệ hạ ngồi xuống kế bên vị Thiên Vương." Thiên Chủ Sakka cũng đã mừng rỡ tiếp đón vị vua trị vì kinh thành Mithilā, xứ Videha.

[1] Nửa câu kệ 4797 và ba câu kệ 4798 - 4710 giống ba câu kệ 2139 - 2141 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 521).

4799. Nimantayi ca[1] kāmehi āsanena ca vāsavo,
sādhu khosi anuppatto āvāsaṃ vasavattinaṃ.

4800. Vasa devesu rājisi sabbakāmasamiddhisu,
tāvatiṃsesu devesu bhuñja kāme amānuse.

4801. Yathā yācitakaṃ yānaṃ yathā yācitakaṃ dhanaṃ,
evaṃ sampadamevetaṃ yaṃ parato dānapaccayā.

4802. Na cāhametaṃ icchāmi yaṃ parato dānapaccayā,
sayaṃ katāni puññāni taṃ me āveṇiyaṃ[2] dhanaṃ.

4803. Sohaṃ gantvā manussesu kāhāmi kusalaṃ bahuṃ,
dānena samacariyāya saṃyamena damena ca,
yaṃ katvā sukhito hoti na ca pacchānutappati.

4804. Bahūpakāro no bhavaṃ mātali devasārathi,
yo me kalyāṇakammānaṃ pāpāni[3] paṭidassayi.[4]

4805. Idaṃ vatvā nimirājā vedeho mithilaggaho,
puthuyaññaṃ yajitvāna saññamaṃ ajjhupāgamī "ti.

Nimijātakaṃ catutthaṃ.[5]

--ooOoo--

[1] nimantayittha - Ma, Syā.
[2] āveṇikaṃ - Ma.
[3] pāpānaṃ - Ma, Syā.
[4] paṭidaṃsayi - PTS.
[5] nemirājajātakaṃ catutthaṃ - Syā.

4799. Và Thiên Chủ Vāsava đã thỉnh mời với các dục và chỗ ngồi. "Lành thay bệ hạ đã ngự đến chỗ trú ngụ của những vị có quyền lực!

4800. Tâu vị ẩn sĩ của hoàng gia, bệ hạ hãy sống giữa chư Thiên có sự thành tựu tất cả các dục. Bệ hạ hãy hưởng thụ các dục không thuộc về nhân loại giữa chư Thiên ở cõi Trời Đạo Lợi."

4801. "Cỗ xe giống như vật vay mượn, tài sản giống như vật vay mượn, tương tự như vậy, chính việc thành đạt này là do duyên ban phát từ người khác.[1]

4802. Và trẫm không thích điều ấy, là việc do duyên ban phát từ người khác. Các phước báu đã được tự mình tạo ra, tài sản ấy là dành riêng cho trẫm.

4803. Trẫm đây, sau khi trở về cõi người, sẽ làm nhiều việc thiện với việc bố thí, với việc thực hành bình đẳng, với việc tự chế ngự, và với việc rèn luyện. Sau khi làm điều ấy, trẫm được an lạc và sau này không bị hối tiếc.

4804. Này người điều khiển Thiên xa Mātali, ông có nhiều sự hỗ trợ cho chúng tôi, là người đã chỉ cho trẫm nhìn thấy cảnh giới của những kẻ có nghiệp ác và của những người có nghiệp lành."

4805. Sau khi nói điều này, đức vua Nimi, bậc trị vì kinh thành Mithilā xứ Videha, đã hiến cúng cuộc chẩn tế lớn lao, và đã đạt đến việc tự chế ngự.

Bổn Sanh Đức Vua Nimi là thứ tư. [541]

--ooOoo--

[1] Ba câu kệ 4801 - 4803 giống như ba câu kệ 2145 - 2147 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 523).

5. KHAṆḌAHĀLAJĀTAKAṂ[1]

4806. Rājāsi luddakammo[2] ekarājāti[3] pupphavatiyā,[4]
so pucchi brahmabandhuṃ khaṇḍahālaṃ purohitaṃ mūḷhaṃ.

4807. Saggānamaggamācikkha[5] tvaṃsi[6] brāhmaṇa dhammavinayakusalo,
yathā ito vajanti sugatiṃ narā puññāni katvāna.

4808. Atidānaṃ daditvāna[7] avajjhe deva ghātetvā,
evaṃ vajanti sugatiṃ narā puññāni katvāna.

4809. Kiṃ pana taṃ[8] atidānaṃ ke ca avajjhā imasmiṃ[9] lokasmiṃ,
etañca kho no akkhāhi yajissāma dadāma[10] dānāni.

4810. Puttehi deva yajitabbaṃ mahesīhi negamehi ca usabhehi,
ājāniyehi catūhi sabbacatukkena deva yajitabbaṃ.

4811. Taṃ sutvā antepure kumārā ca[11] mahesiyo ca haññantu,
eko ahosi nigghoso bhesmā[12] accuggato saddo.

4812. Gacchatha vadetha kumāre candaṃ suriyaṃ ca[13] bhaddasenañca,
sūrañca vāmagottaṃ[14] pasurā[15] kira hotha yaññatthāya.

4813. Kumāriyopi vadetha upaseniṃ[16] kokilañca muditañca,
nandañcāpi kumāriṃ[17] pasurā kira hotha yaññatthāya.

4814. Vijayampi mayhaṃ mahesiṃ erāvatiṃ[18] kesiniṃ sunandañca,
lakkhaṇavarūpapannā pasurā kira hotha yaññatthāya.

4815. Gahapatayopi[19] vadetha puṇṇamukhaṃ bhaddiyaṃ sigālañca,[20]
vaḍḍhañcāpi[21] gahapatiṃ pasurā kira hotha yaññatthāya.

---

1 candakumārajātakaṃ - Ma, Syā.
2 luddakakammo - Syā.
3 ekarājā - Ma, Syā, PTS.
4 pupphavatīyā - Ma; pupphavatitāyaṃ - Syā.
5 saggamaggam ācikkha - PTS.
6 tvamasi - Syā.
7 dadatvāna - Syā.
8 panetaṃ - Syā.
9 imasmi - Ma.
10 yajissāmi dadāmi - Ma, Syā.
11 kumārā - Ma, Syā.
12 bhismā - Ma.
13 candañca suriyañca - Syā; canda-suriyaṃ ca - PTS.
14 vāmagottañca - Ma, Syā, PTS.
15 pacurā - Ma, Syā, evamuparipi.
16 upasenaṃ - Ma; upasenañca - Syā; upaseṇiṃ - PTS.
17 kumārikaṃ - Syā.
18 ekapatiṃ - PTS.
19 gahapatayo ca - Ma.
20 siṅgālañca - Ma, Syā, PTS.
21 vaddhañcāpi - PTS.

5. BỔN SANH QUAN TẾ TỰ KHAṆḌAHĀLA

4806. Xưa, ở thành Pupphavatī[1] có vị vua hung bạo tên là Ekarāja. Vị vua ấy đã hỏi viên quan tế tự mê muội dòng Bà-la-môn tên là Khaṇḍahāla (rằng):

4807. "Này Bà-la-môn, khanh thiện xảo về giáo lý và nghi thức, khanh hãy chỉ dạy con đường đi đến các cõi Trời mà những người, sau khi làm các phước thiện, từ nơi này đi đến nhàn cảnh."

4808. "Tâu bệ hạ, những người, sau khi làm các phước thiện, từ nơi này đi đến nhàn cảnh là những người đã bố thí vật thí tối thắng, đã giết chết những kẻ không đáng giết."

4809. "Thế vật thí tối thắng ấy là gì? Và những ai là những kẻ không đáng giết ở thế gian này? Khanh hãy giải thích về điều này cho chúng tôi, rồi chúng tôi sẽ hiến dâng, chúng tôi sẽ bố thí các vật thí."

4810. "Tâu bệ hạ, cần phải hiến dâng với bốn người con, với bốn vương phi, với bốn thị dân (giàu có), với bốn con bò mộng, với bốn con ngựa. Tâu bệ hạ, cần phải hiến dâng với nhóm bốn của tất cả các thứ."

4811. Nghe được tin ấy: "Các hoàng tử, các quý phi ở nội cung hãy bị giết chết," đã có một tiếng gào thét do sự kinh hoàng; âm thanh đã vươn lên rất cao.

4812. "Các khanh hãy đi và hãy báo cho các vị hoàng tử Canda, Suriya, Bhaddasena, Sūra, và Vāmagotta[2] rằng: 'Nghe nói các vị hãy tập trung lại vì mục đích của lễ hiến dâng.'

4813. Các khanh hãy báo cho cả các công chúa Upasenī, Kokilā, Muditā, và luôn cả Nandā rằng: 'Nghe nói các vị hãy tập trung lại vì mục đích của lễ hiến dâng.'

4814. (Các khanh hãy báo cho cả) hoàng hậu Vijayā của trẫm, các phi tần Erāvatī, Kesinī, và Sunandā rằng: 'Các vị có được những tướng mạo cao quý. Nghe nói các vị hãy tập trung lại vì mục đích của lễ hiến dâng.'

4815. Các khanh hãy nói luôn cả các gia chủ Puṇṇamukha, Bhaddiya, Sigāla, và gia chủ Vaḍḍha rằng: 'Nghe nói các vị hãy tập trung lại vì mục đích của lễ hiến dâng.'"

---

[1] *Pupphavatī*: tên cũ của thành phố *Vārāṇasī* (Benares) hiện nay ở Ấn Độ (ND).

[2] Hoàng tử Canda và hoàng tử Suriya là hai người con trai của chánh hậu Gotamidevī, còn ba vị hoàng tử Bhaddasena, Sūra, và Vāmagotta là những anh em trai cùng cha khác mẹ với hai vị hoàng tử ấy (JaA. vi, 134).

4816. Te tattha gahapatayo avociṃsu[1] samāgatā puttadāraparikiṇṇā,
sabbasikhino[2] deva karohi athavā no dāse sāvehi.

4817. Abhayaṅkarampi me hatthiṃ[3] nālāgiriṃ accutaṃ varuṇadantaṃ,[4]
ānetha kho ne[5] khippaṃ yaññatthāya bhavissanti.

4818. Assaratanampi[6] kesiṃ surāmukhaṃ[7] puṇṇakaṃ vinatakañca,[8]
ānetha kho ne khippaṃ yaññatthāya bhavissanti.

4819. Usabhampi[9] yūthapatiṃ anojaṃ nisabhaṃ gavampatiṃ[10]
tepi mayhaṃ ānetha,
samupākarontu[11] sabbaṃ yajissāma dadāma[12] dānāni.

4820. Sabbaṃ[13] paṭiyādetha yaññaṃ pana uggatamhi suriyamhi,
āṇāpetha ca kumāre[14] abhiramantu imaṃ rattiṃ.

4821. Sabbaṃ upaṭṭhapetha[15] yaññaṃ pana uggatamhi suriyamhi,
vadethadāni[16] kumāre ajja vo[17] pacchimā ratti.

4822. Taṃ taṃ mātā avacā[18] rodantī āgatā[19] vimānato,
yañño kira te putta bhavissati catūhi puttehi.

4823. Sabbepi[20] mayhaṃ puttā cattā candasmiṃ haññamānasmiṃ,
puttehi yaññaṃ yajitvāna sugatiṃ saggaṃ gamissāmi.

4824. Mā[21] putta saddahesi sugati kira hoti puttayaññena,
nirayāneso maggo neso maggo hi saggānaṃ.

4825. Dānāni dehi koṇḍañña ahiṃsā sabbabhūtabhavyānaṃ,
esa maggo sugatiyā na ca maggo puttayaññena.

4826. Ācariyānaṃ vacanā ghātessaṃ[22] candañca suriyañca,
puttehi yajitvāna[23] duccajehi sugatiṃ saggaṃ gamissāmi.

---

1 avocisuṃ - Ma; avocayiṃsu - Syā.
2 sabbeva sikhino - Ma;
sabbe sikhino - Syā.
3 abhayaṃkarampi hatthiṃ - PTS.
4 nāḷāgiriṃ accuggataṃ varuṇadantaṃ - Ma, Syā;
rājagiriṃ accutavaruṇadantaṃ - PTS.
5 te - Syā, PTS.
6 assaratanampi me - Syā;
assatarampi - PTS.
7 suraṃmukhaṃ - PTS.
8 vindakañ ca - PTS.
9 usabhampi me - Syā; usabhe pi - PTS.
10 yūthapatine gavampatine - PTS.
11 samūhakarontu - Ma; sammukhā karontu - Syā; samupakarontu - PTS.
12 yajissāmi dadāmi - Ma, Syā.
13 sabbampi - Syā.
14 āṇāpetha candakumāre - Syā.
15 upaṭṭhāpetha - PTS.
16 vadetha ca dāni - PTS.
17 kho - Ma, Syā.
18 avaca - Ma, Syā.
19 āgantvā - Ma.
20 sabbe - PTS.
21 mā taṃ - Ma, Syā.
22 ghātissaṃ - Syā.
23 puttehi yaññaṃ yajitvāna - Ma;
puttehi yajitvā - Syā, PTS.

4816. Các gia chủ ấy, được vợ con vây quanh, đã tụ hội lại tại nơi ấy và đã nói rằng: "Tâu bệ hạ, xin bệ hạ hãy cho tất cả chúng tôi làm người hầu hạ, hoặc bệ hạ hãy tuyên bố chúng tôi là những kẻ nô lệ."

4817. "Luôn cả con voi Abhayaṅkara của trẫm, con voi Nālāgiri, con voi Accuta, và con voi Varuṇadanta, các khanh hãy tức tốc đem chúng lại; chúng sẽ được sử dụng vì mục đích của lễ hiến dâng.

4818. Luôn cả con ngựa báu Kesi, con ngựa Surāmukha, con ngựa Puṇṇaka, và con ngựa Vinataka, các khanh hãy tức tốc đem chúng lại; chúng sẽ được sử dụng vì mục đích của lễ hiến dâng.

4819. Luôn cả con bò đực Yūthapati, Anoja, Nisabha, và Gavampati, các khanh cũng hãy đem chúng lại cho trẫm. Hãy gom tất cả lại thành từng nhóm. Chúng ta sẽ hiến dâng. Chúng ta hãy bố thí các vật thí.

4820. Các khanh hãy sẵn sàng mọi thứ cho lễ hiến dâng vào (ngày mai) lúc mặt trời mọc lên. Và các khanh hãy báo tin cho các hoàng tử, hãy để cho các hoàng tử vui sướng đêm nay.

4821. Các khanh hãy sắp đặt mọi thứ cho lễ hiến dâng vào (ngày mai) lúc mặt trời mọc lên. Giờ đây, các khanh hãy báo cho các hoàng tử rằng: 'Hôm nay là đêm cuối cùng của các vị.'"

4822. Mẫu hậu từ hoàng cung đi đến, trong khi khóc lóc, đã nói với vị vua ấy về việc này rằng: "Này con, nghe nói lễ hiến dâng của con sẽ được thực hiện với bốn hoàng tử?"

4823. "Trong khi hoàng tử Canda bị giết chết, tất cả những người con trai của trẫm cũng bị từ bỏ. Sau khi cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn người con trai, trẫm sẽ đi đến nhàn cảnh, cõi Trời."

4824. "Này con, con chớ tin rằng: 'Nghe nói có được nhàn cảnh là do việc hiến dâng những người con trai.' Đạo lộ ấy đưa đến các địa ngục, đạo lộ ấy thật sự không đưa đến các cõi Trời.

4825. Này Koṇḍañña, con hãy ban phát các vật thí và sự không hãm hại đến tất cả sinh linh và các loài đang hiện hữu. Đạo lộ ấy đưa đến nhàn cảnh, không phải đạo lộ với việc hiến dâng những người con trai."

4826. "Theo lời nói của các vị giáo thọ, trẫm sẽ giết chết (hai hoàng tử) Canda và Suriya. Sau khi hiến dâng những người con trai khó có thể từ bỏ, trẫm sẽ đi đến nhàn cảnh, cõi Trời."

4827. Taṃ taṃ pitāpi avaca vasavattī orasaṃ sakaṃ puttaṃ,
yañño kira te putta bhavissati catūhi puttehi.

4828. Sabbepi mayhaṃ puttā cattā candasmiṃ haññamānasmiṃ,
puttehi yaññaṃ yajitvāna sugatiṃ saggaṃ gamissāmi.

4829. Mā putta[1] saddahesi sugati kira hoti puttayaññena,
nirayāneso maggo neso maggo saggānaṃ.[2]

4830. Dānāni dehi koṇḍañña ahiṃsā sabbabhūtabhavyānaṃ,
esa maggo sugatiyā na ca maggo puttayaññena.

4831. Ācariyānaṃ vacanā ghātessaṃ[3] candañca suriyañca,
puttehi yajitvā[4] duccajehi sugatiṃ saggaṃ gamissāmi.

4832. Dānāni dehi koṇḍañña ahiṃsā sabbabhūtabhavyānaṃ,
puttaparivuto tuvaṃ raṭṭhaṃ janapadañca pālehi.

4833. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahālassa,
api nigaḷabandhakāpi hatthī asse ca pāpema.

4834. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahālassa,
api nigaḷabandhakāpi hatthicchakaṇāni ujjhema.

4835. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahālassa,
api nigaḷabandhakāpi assacchakaṇāni ujjhema.

4836. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahālassa,[5]
yassa honti tava kāmā api raṭṭhā pabbajitā[6] bhikkhācariyaṃ carissāma.

4837. Dukkhaṃ kho me janayatha[7] vilapantā jīvitassa kāmā hi,[8]
muñcathadāni[9] kumāre alampi me hotu puttayaññena.

---

[1] mā taṃ putta - Ma, Syā.
[2] neso maggo hi saggānaṃ - Ma, Syā.
[3] ghātissaṃ - Syā.
[4] puttehi yaññaṃ yajitvāna - Ma.
[5] khaṇḍahālassa - itipadaṃ PTS potthake natthi.
[6] pabbājitā - Ma, Syā, PTS.
[7] janayittha - Syā.
[8] kāmāhi - PTS.
[9] muñcetha dāni - Ma.

4827. Phụ hoàng Vasavatti cũng đã nói với vị vua ấy, đứa con trai ruột của mình, về việc này rằng: "Này con, nghe nói lễ hiến dâng của con sẽ được thực hiện với bốn hoàng tử?"

4828. "Trong khi hoàng tử Canda bị giết chết, tất cả những người con trai của trẫm cũng bị từ bỏ. Sau khi cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn người con trai, trẫm sẽ đi đến nhàn cảnh, cõi Trời."

4829. "Này con, con chớ tin rằng: 'Nghe nói có được nhàn cảnh là do việc hiến dâng những người con trai.' Đạo lộ ấy đưa đến các địa ngục, đạo lộ ấy thật sự không đưa đến các cõi Trời.

4830. Này Koṇḍañña, con hãy ban phát các vật thí và sự không hãm hại đến tất cả sinh linh và các loài đang hiện hữu. Đạo lộ ấy đưa đến nhàn cảnh, không phải đạo lộ với việc hiến dâng những người con trai."

4831. "Theo lời nói của các vị giáo thọ, trẫm sẽ giết chết (hai hoàng tử) Canda và Suriya. Sau khi hiến dâng những người con trai khó có thể từ bỏ, trẫm sẽ đi đến nhàn cảnh, cõi Trời."

4832. "Này Koṇḍañña, con hãy ban phát các vật thí và sự không hãm hại đến tất cả sinh linh và các loài đang hiện hữu. Được tùy tùng bởi các hoàng tử, con hãy hộ trì đất nước và dân chúng."

(Lời hoàng tử Canda)
4833. "Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khanḍahāla, thậm chí là bị trói buộc bằng xích ở chân. Hãy để chúng con trông nom các con voi và các con ngựa.

4834. Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khanḍahāla, thậm chí là bị trói buộc bằng xích ở chân. Hãy để chúng con hốt dọn các bãi phân voi.

4835. Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khanḍahāla, thậm chí là bị trói buộc bằng xích ở chân. Hãy để chúng con hốt dọn các bãi phân ngựa.

4836. Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khanḍahāla, là người mà bệ hạ có nhiều yêu thích. Thậm chí, nếu bị trục xuất khỏi đất nước, chúng con sẽ đi xin ăn."

(Lời đức vua Ekarāja)
4837. "Sự khổ đau quả thật đã sanh lên ở trẫm, trong khi chúng than van bởi vì mong muốn sự sống. Giờ đây, các khanh hãy phóng thích các hoàng tử. Cũng đã đủ cho trẫm với việc hiến dâng các người con."

4838. Pubbeva khosi me vutto dukkaraṃ durabhisambhavaṃ cetaṃ,
atha no upakkhaṭassa[1] yaññassa kasmā karosi vikkhepaṃ.

4839. Sabbe vajanti sugatiṃ ye yajanti yepi ceva yājenti,[2]
ye cāpi anumodanti yajantānaṃ edisaṃ mahāyaññaṃ.

4840. Atha kissa ca no[3] pubbe sotthānaṃ brāhmaṇo[4] avācesi,
atha no akāraṇasmā yaññatthāya deva ghātesi.

4841. Pubbeva no daharake samāne[5] na hanesi na ghātayesi,[6]
daharamhā yobbanaṃ pattā[7] adūsakā tāta haññāma.

4842. Hatthigate assagate sannaddhe passa no mahārāja,
yuddheva yujjhamāne[8] na hi mādisā sūrā[9] honti yaññatthāya.

4843. Paccante vāpi kupite[10] aṭavīsu vā mādise niyojenti,
atha no akāraṇasmā abhūmiyaṃ tāta haññāma.

4844. Yāpi hi tā sakuṇiyo[11] vasanti tiṇagharāni katvāna,
tāsampi piyā puttā atha no tvaṃ deva ghātesi.

4845. Mā tassa[12] saddahesi na maṃ khaṇḍahālo ghātaye,[13]
mamaṃ hi so ghātetvā[14] anantaraṃ tampi[15] deva ghāteyya.

4846. Gāmavaraṃ nigamavaraṃ dadanti bhogaṃ pissa mahārāja,
atha aggapiṇḍikāpi[16] kule kulehete[17] bhuñjanti.

4847. Tesampi tādisānaṃ icchanti dubbhituṃ mahārāja,
yebhuyyena ete[18] akataññuno brāhmaṇā deva.

4848. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahālassa,
api nigaḷabandhakāpi hatthī asse ca pālema.

---

[1] upakkhatassa - Syā.
[2] yepi yājenti - Ma;
yepi ceva yajāpenti - Syā.
[3] jano - Ma.
[4] brāhmaṇe - Ma, Syā.
[5] daharakāle - Ma, Syā;
daharake ca samāne - PTS.
[6] na ghātesi - Ma, Syā.
[7] yobbanappattā - Syā.
[8] yuddhe vā yujjhamāne vā - Ma, Syā.
[9] sūrā - itipadaṃ Syā potthake natthi.
[10] paccante vā kuppite - Syā;
paccante vā kupite - PTS.
[11] yākāci sakuṇikāyo - Syā.
[12] mā khvassa - Syā.
[13] ghāteyya - Ma, Syā.
[14] ghātetvāna - Ma, Syā, PTS.
[15] anantarā tampi - Ma, Syā;
anantarampi taṃ - PTS.
[16] athaggapiṇḍikāpi - Ma, Syā, PTS.
[17] kule kule hete - Ma, Syā, PTS.
[18] yebhuyyena hi ete - Syā.

(Lời quan tế tự Khaṇḍahāla)
4838. "Thật sự trước đây, thần đã nói với bệ hạ rằng: Cuộc lễ này khó thực hiện và khó hoàn thành. Giờ tại sao bệ hạ lại làm xáo trộn lễ hiến dâng đã được chuẩn bị của chúng ta?

4839. Những người nào hiến dâng, và ngay cả những người nào bảo hiến dâng, rồi luôn cả những người nào tùy hỷ cuộc đại lễ hiến dâng như thế này của những người đang hiến dâng, tất cả đều đi đến nhàn cảnh."

(Lời hoàng tử Canda)
4840. "Tâu bệ hạ, tại sao trước đây vị Bà-la-môn đã đọc tụng sự an lành cho chúng con, giờ không có nguyên do, bệ hạ lại ra lệnh giết chúng con vì mục đích của lễ hiến dâng?

4841. Cũng vào trước đây, bệ hạ đã không giết chết, đã không ra lệnh giết chết chúng con trong khi chúng con còn nhỏ tuổi. Giờ chúng con là thanh niên, đã đạt đến tuổi trưởng thành, thưa cha, chúng con không phải là những kẻ tồi bại, tại sao chúng con lại bị giết chết?

4842. Tâu đại vương, xin cha hãy nhìn chúng con đã được nai nịt, cỡi voi, cỡi ngựa, đang chiến đấu ngay ở trận tiền, những dũng sĩ như chúng con không phải thật sự đang vì mục đích của sự hiến dâng hay sao?

4843. Những dũng sĩ như chúng con xông pha ở biên giới khi có nổi loạn hoặc ở những cánh rừng, để rồi, thưa cha, chúng con bị giết chết không đúng nơi chốn, không có nguyên do.

4844. Ngay cả những con chim mái cũng đã thực hiện những tổ ấm bằng cỏ rồi sinh sống; những chú chim con được chúng yêu quý. Còn chúng con, tâu bệ hạ, ngài lại bảo giết chết chúng con.

4845. Cha chớ tin tưởng gã ấy; lão Khaṇḍahāla không thể giết chết con. Bởi vì, tâu bệ hạ, sau khi giết chết con, không lâu sau, gã ấy cũng có thể giết chết cha.

4846. Tâu đại vương, các vua chúa ban thưởng ân huệ là ngôi làng, ân huệ là thị trấn, thậm chí của cải cho gã này. Sau đó, thậm chí chúng trở thành những kẻ có thức ăn cao quý, bởi vì những gã này thọ hưởng ở gia tộc này gia tộc khác.

4847. Tâu đại vương, chúng còn muốn phản bội luôn cả những gia tộc như thế ấy. Tâu bệ hạ, còn hơn thế nữa, những gã Bà-la-môn này là những kẻ vô ơn.

4848. Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khaṇḍahāla, thậm chí là bị trói buộc bằng xích ở chân. Hãy để chúng con trông nom các con voi và các con ngựa.

4849. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahālassa,
api nigaḷabandhakāpi hatthicchakaṇāni ujjhema.

4850. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahālassa,
api nigaḷabandhakāpi assacchakaṇāni ujjhema.

4851. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahālassa,[1]
yassa honti tava kāmā api raṭṭhā pabbajitā[2] bhikkhācariyaṃ carissāma.

4852. Dukkhaṃ kho me janayatha[3] vilapantā jīvitassa kāmā hi,[4]
muñcathadāni[5] kumāre alampi me hotu puttayaññena.

4853. Pubbeva khosi me vutto[6] dukkaraṃ durabhisambhavaṃ cetaṃ,
atha no upakkhaṭassa[7] yaññassa kasmā karosi vikkhepaṃ.

4854. Sabbe vajanti sugatiṃ ye yajanti yepi ceva yājenti,[8]
ye cāpi anumodanti yajantānaṃ edisaṃ mahāyaññaṃ.

4855. Yadi kira yajitvā puttehi devalokaṃ ito cutā yanti,
brāhmaṇo tāva yajatu pacchāpi yajasi tuvaṃ rāja.[9]

4856. Yadi kira yajitvā puttehi devalokaṃ ito cutā yanti,
eso ca[10] khaṇḍahālo yajatu[11] sakehi puttehi.

4857. Evaṃ jānaṃ vo[12] khaṇḍahālo kiṃ puttake na ghātesi,
sabbañca ñātijanaṃ attānañca na ghātesi.

4858. Sabbe vajanti nirayaṃ ye yajanti yepi ceva yājenti,
ye cāpi anumodanti yajantānaṃ edisaṃ mahāyaññaṃ.[13]

4859. Kathañca kira puttakāmāyo gahapatayo gharaṇiyo ca,
nagaramhi na uparavanti[14] rājānaṃ mā ghātayi orasaṃ puttaṃ.

---

[1] khaṇḍahālassa - itipadaṃ PTS potthake natthi.
[2] pabbājitā - Ma, Syā, PTS.
[3] janayittha - Syā.
[4] kāmāhi - PTS.
[5] muñcetha dāni - Ma.
[6] pubbe va kho si vutto - PTS.
[7] upakkhatassa - Syā.
[8] yepi yājenti - Ma;
yepi ceva yajāpenti - Syā.
[9] pacchāpi yajasi tuvaṃ rājā - Ma;
pacchāpi yajissasi rāja - Syā;
pacchāpi yajissate rājā - PTS.
[10] esveva - Ma;
eseva - Syā.
[11] yajataṃ - Ma.
[12] evaṃ jānanto - Ma, PTS;
evaṃ jānaṃ ce - Syā.
[13] "Sace hi so sujjhati yo hanāti, hatopi so saggamupeti ṭhānaṃ;
bhovādi bhovādina mārayeyyuṃ, ye cāpi tesaṃ abhisaddaheyyuṃ." - ayaṃ gāthā Ma potthakeyeva dissate.
[14] upavadanti - Syā.

4849. Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khaṇḍahāla, thậm chí là bị trói buộc bằng xích ở chân. Hãy để chúng con hốt dọn các bãi phân voi.

4850. Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khaṇḍahāla, thậm chí là bị trói buộc bằng xích ở chân. Hãy để chúng con hốt dọn các bãi phân ngựa.

4851. Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khaṇḍahāla, là người mà bệ hạ có nhiều yêu thích. Thậm chí, nếu bị trục xuất khỏi đất nước, chúng con sẽ đi xin ăn."

(Lời đức vua Ekarāja)
4852. "Sự khổ đau quả thật đã sanh lên ở trẫm, trong khi chúng than van bởi vì mong muốn sự sống. Giờ đây, các khanh hãy phóng thích các hoàng tử. Cũng đã đủ cho trẫm với việc hiến dâng các người con."

(Lời quan tế tự Khaṇḍahāla)
4853. "Thật sự trước đây, thần đã nói với bệ hạ rằng: Cuộc lễ này khó thực hiện và khó hoàn thành. Giờ tại sao bệ hạ lại làm xáo trộn lễ hiến dâng đã được chuẩn bị của chúng ta?

4854. Những người nào hiến dâng, và ngay cả những người nào bảo hiến dâng, rồi luôn cả những người nào tùy hỷ cuộc đại lễ hiến dâng như thế này của những người đang hiến dâng, tất cả đều đi đến nhàn cảnh."

(Lời hoàng tử Canda)
4855. "Nếu thật sự những người, sau khi hiến dâng những đứa con trai, lìa đời từ nơi này rồi đi đến Thiên giới, vậy thì gã Bà-la-môn hãy hiến dâng trước, rồi ngài hiến dâng sau, tâu bệ hạ.

4856. Nếu thật sự những người, sau khi hiến dâng những đứa con trai, lìa đời từ nơi này rồi đi đến Thiên giới, vậy thì gã Khaṇḍahāla này hãy hiến dâng những đứa con trai của gã đi.

4857. Trong khi biết như vậy, tại sao gã Khaṇḍahāla của bệ hạ không giết chết những đứa con trai, không giết chết toàn bộ thân quyến và bản thân?

4858. Những kẻ nào hiến dâng, và ngay cả những kẻ nào bảo hiến dâng, rồi luôn cả những kẻ nào tùy hỷ cuộc đại lễ hiến dâng như thế này của những kẻ đang hiến dâng, tất cả đều đi đến địa ngục."

(Lời hoàng tử Canda nói với dân chúng)
4859. "Nghe nói các gia chủ và các nữ gia chủ ở kinh thành là những người có lòng yêu thương con cái, tại sao các người không quở trách đức vua rằng: 'Xin bệ hạ chớ giết chết người con trai ruột thịt.'

4860. Kathañca kira puttakāmāyo gahapatayo gharaṇiyo ca,
nagaramhi na uparavanti[1] rājānaṃ mā ghātayi atrajaṃ puttaṃ.

4861. Raññomhi[2] atthakāmo hito ca sabbadā janapadassa,[3]
na koci assa paṭighaṃ mayā janapado[4] na pavedeti.

4862. Gacchatha vo[5] gharaṇiyo tātañca vadetha khaṇḍahālañca,
mā ghātetha kumāre adūsake sīhasaṅkāse.

4863. Gacchatha vo gharaṇiyo tātañca vadetha khaṇḍahālañca,
mā ghātetha kumāre apekkhite sabbalokassa.

4864. Yannūnāhaṃ jāyeyyaṃ rathakārakule vā pukkusakule vā,[6]
veṇesu[7] vā jāyeyyaṃ na hajja maṃ rājā[8] yaññatthāya[9] ghāteyya.

4865. Sabbā sīmantiniyo[10] gacchatha ayyassa khaṇḍahālassa,
pādesu nipatatha aparādhāhaṃ na passāmi.

4866. Sabbā sīmantiniyo gacchatha ayyassa khaṇḍahālassa,
pādesu nipatatha kiṃ te bhante mayaṃ adūsema.

4867. Kapaṇaṃ[11] vilapati selā disvāna bhātaro[12] upanītatte,
yañño kira me ukkhipito tātena saggakāmena.

4868. Āvattī ca parivattī ca[13] vāsulo[14] sammukhā rañño,
mā no[15] pitaraṃ avadhi daharamhā ayobbanaṃ pattā.[16]

4869. Eso te vāsula[17] pitā samehi pitaraṃ,[18]
dukkhaṃ kho me janayasi vilapanto antarapurasmiṃ,[19]
muñcatha dāni kumāre alampi me hotu puttayaññena.

4870. Pubbeva khosi vutto dukkaraṃ durabhisambhavaṃ cetaṃ,
atha no upakkhaṭassa yaññassa karosi[20] vikkhepaṃ.

---

[1] upavadanti - Syā.
[2] rañño camhi - Ma, Syā, PTS.
[3] sabbajanapadassa - Ma, Syā.
[4] jānapado - Ma.
[5] bho - PTS.
[6] rathakārakulesu vā pukkusakulesu vā - Ma, PTS.
[7] vessesu - Ma, Syā;
vesesu - PTS.
[8] rāja - Ma.
[9] yaññe - Ma, Syā.
[10] sabbāpi mantiniyo - Syā.
[11] kapaṇā - Ma, Syā.
[12] bhātare - Ma.
[13] āvatti parivatti ca - Ma;
āvatti ca parivatti ca - Syā;
āvattī ca parivatti ca - PTS.
[14] vasulo - Ma, Syā.
[15] mā no deva - Syā.
[16] yobbanaṃ pattā - Ma;
ayobbanappattā - Syā.
[17] vasula - Ma, Syā.
[18] samehi pitarā saha - Ma, Syā.
[19] antepurasmiṃ - Ma, Syā.
[20] kasmā karosi - Ma, Syā, PTS.

4860. Và nghe nói các gia chủ và các nữ gia chủ ở kinh thành là những người có lòng yêu thương con cái, tại sao các người không quở trách đức vua rằng: 'Xin bệ hạ chớ giết chết đứa con trai của mình.'

4861. Ta luôn luôn là người có lòng mong mỏi sự tấn hóa và lợi ích cho đức vua, cho xứ sở. Không có bất cứ người nào cùng với ta bày tỏ sự bất bình đối với việc này, dân chúng không lên tiếng về đức hạnh của ta."

(Lời hoàng tử Canda nói với các vương phi)
4862. "Này các nương nương, các nàng hãy đi đến nói với phụ vương và quan tế tự Khaṇḍahāla rằng: 'Các ngài chớ giết chết các hoàng tử là những vị không tồi bại, tương tự như loài sư tử.'

4863. Này các nương nương, các nàng hãy đi đến nói với phụ vương và quan tế tự Khaṇḍahāla rằng: 'Các ngài chớ giết chết các hoàng tử là những người được toàn bộ thế gian mong mỏi.'

4864. Nếu ta được sanh ra ở gia đình người thợ làm xe, hoặc ở gia đình người hốt rác, nếu ta được sanh ra giữa những người đan tre, thì quả thật hôm nay, đức vua không thể nào giết chết ta vì mục đích của lễ hiến dâng.

4865. Hỡi tất cả các người phụ nữ, các nàng hãy đi đến quỳ mọp xuống ở hai bàn chân của ngài Khaṇḍahāla. Ta không nhìn thấy lỗi lầm (nào của ta đối với ông ấy).

4866. Hỡi tất cả các người phụ nữ, các nàng hãy đi đến quỳ xuống ở hai bàn chân của ngài Khaṇḍahāla (nói rằng): 'Thưa ngài, chúng tôi đã sai trái điều gì đối với ngài?'"

4867. Sau khi nhìn thấy các anh trai bị dẫn đi hành quyết, (công chúa út) Selā đã than van một cách khốn khổ rằng: "Nghe nói lễ hiến dâng đã được cha của con lập ra vì lòng ham muốn cõi Trời."

4868. Vāsula (con trai hoàng tử Canda) đi tới, đi lui, và đi vòng quanh, rồi đối diện với đức vua (nói rằng): "Chớ giết chết cha của chúng cháu. Chúng cháu còn trẻ thơ, chưa đạt đến tuổi trưởng thành."

(Lời đức vua Ekarāja)
4869. "Này Vāsula, người cha này thuộc về cháu. Cháu hãy đi đến gặp cha cháu đi. Sự khổ đau quả thật đã sanh lên ở trẫm, trong khi cháu nó than van ở nội cung. Giờ đây, các khanh hãy phóng thích các hoàng tử. Cũng đã đủ cho trẫm với việc hiến dâng các người con."

(Lời quan tế tự Khaṇḍahāla)
4870. "Thật sự trước đây, thần đã nói với bệ hạ rằng: Cuộc lễ này khó thực hiện và khó hoàn thành. Giờ tại sao bệ hạ lại làm xáo trộn lễ hiến dâng đã được chuẩn bị của chúng ta?

4871. Sabbe vajanti sugatiṃ ye yajanti yepi ceva yājenti,[1]
ye cāpi anumodanti yajantānaṃ edisaṃ mahāyaññaṃ.

4872. Sabbaratanassa yañño upakkhaṭo ekarāja tava paṭiyatto,[2]
abhinikkhamassu deva saggaṃ gato tvaṃ pamodissasi.

4873. Daharā sattasatā etā pana candakassa[3] bhariyāyo,
kese parikiritvāna[4] rodantiyo maggamanuyanti.[5]

4874. Aparā pana sokena nikkhantā nandane viya devā,
kese parikiritvāna rodantiyo maggamanuyanti.

4875. Kāsikasucivatthadharā kuṇḍalino agaḷu[6]candanavilittā,
nīyanti[7] candasuriyā yaññatthāya ekarājassa.

4876. Kāsikasucivatthadharā kuṇḍalino agaḷucandanavilittā,
nīyanti candasuriyā mātu katvā hadayasokaṃ.

4877. Kāsikasucivatthadharā kuṇḍalino agaḷucandanavilittā,
nīyanti candasuriyā janassa katvā hadayasokaṃ.

4878. Maṃsarasabhojino[8] nahāpakasunahāpitā,[9]
kuṇḍalino agaḷucandanavilittā,
nīyanti candasuriyā yaññatthāya ekarājassa.

4879. Maṃsarasabhojino nahāpakasunahāpitā,
kuṇḍalino agaḷucandanavilittā,
nīyanti candasuriyā mātu katvā hadayasokaṃ.

4880. Maṃsarasabhojino nahāpakasunahāpitā,
kuṇḍalino agaḷucandanavilittā,
nīyanti candasuriyā janassa katvā hadayasokaṃ.

4881. Yassu pubbe hatthivaradhuragate hatthīhi[10] anuvajanti,
tyajja candasuriyā ubhova pattikā yanti.

---

[1] yepi yājenti - Ma;
yepi ceva yajāpenti - Syā.
[2] tava pāsādato - PTS.
[3] etā candakumārassa - Ma, Syā.
[4] pakiritvāna - Ma;
vikiritvāna - Syā.
[5] maggamanuyāyiṃsu - Ma;
maggamanuyāyanti - Syā.
[6] agalu - Ma; aggalu - Syā;
akalu - PTS.
[7] niyyanti - Ma.
[8] bhojanā - Ma, Syā.
[9] nhāpakasunhāpitā - Ma;
nhāpakasunhātā - Syā;
nahāpakasunahātā - PTS.
[10] hatthikā - Syā; pattikā - PTS.

4871. Những người nào hiến dâng, và ngay cả những người nào bảo hiến dâng, rồi luôn cả những người nào tùy hỷ cuộc đại lễ hiến dâng như thế này của những người đang hiến dâng, tất cả đều đi đến nhàn cảnh.

4872. Tâu đức vua Ekarāja, lễ hiến dâng đã được chuẩn bị với mọi thứ bảo vật, đã được sẵn sàng cho ngài. Tâu bệ hạ, xin bệ hạ hãy tiến hành. Khi đi đến cõi Trời, bệ hạ sẽ vui vướng."

4873. Bảy trăm nàng trẻ tuổi này, chính là những người vợ của hoàng tử Candaka, các nàng xõa mái tóc rối bời, khóc lóc, đi dọc theo con đường.

4874. Lại còn một số nàng khác đã ra đi vì sầu muộn; các nàng xõa mái tóc rối bời, khóc lóc, đi dọc theo con đường, tựa như chư Thiên ở khu vườn Nandana.

4875. Hai hoàng tử Canda và Suriya, mặc vải lụa sạch sẽ của xứ Kāsi, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, bị dẫn đi vì mục đích hiến dâng của đức vua Ekarāja.

4876. Hai hoàng tử Canda và Suriya, mặc vải lụa sạch sẽ của xứ Kāsi, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, bị dẫn đi, đã gây ra cho mẫu hậu nỗi sầu muộn trong trái tim.

4877. Hai hoàng tử Canda và Suriya, mặc vải lụa sạch sẽ của xứ Kāsi, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, bị dẫn đi, đã gây ra cho mọi người nỗi sầu muộn trong trái tim.

4878. Hai hoàng tử Canda và Suriya, đã thọ dụng hương vị của món thịt, đã được tắm rửa kỹ lưỡng bởi người hầu tắm, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, bị dẫn đi vì mục đích hiến dâng của đức vua Ekarāja.

4879. Hai hoàng tử Canda và Suriya, đã thọ dụng hương vị của món thịt, đã được tắm rửa kỹ lưỡng bởi người hầu tắm, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, bị dẫn đi, đã gây ra cho mẫu hậu nỗi sầu muộn trong trái tim.

4880. Hai hoàng tử Canda và Suriya, đã thọ dụng hương vị của món thịt, đã được tắm rửa kỹ lưỡng bởi người hầu tắm, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, bị dẫn đi, đã gây ra cho mọi người nỗi sầu muộn trong trái tim.

4881. Trước đây, hai vị hoàng tử Canda và Suriya cỡi trên những con voi cao quý di chuyển cùng với bầy voi; hôm nay, chính cả hai vị ấy phải đi bộ.

4882. Yassu pubbe assavaradhuragate assehi[1] anuvajanti,
tyajja candasuriyā ubhova pattikā yanti.

4883. Yassu pubbe rathavaradhuragate rathehi[2] anuvajanti,
tyajja candasuriyā ubhova pattikā yanti.

4884. Ye hissu pubbe niyyaṃsu[3] tapanīyakappanehi turaṅgehi,[4]
tyajja candasuriyā ubhova pattikā yanti.

4885. Yadi sakuṇi maṃsamicchasi dayāssu[5] pubbena pupphavatiyā,[6]
yajatettha ekarājā sammūḷho catūhi puttehi.

4886. Yadi sakuṇi maṃsamicchasi dayāssu pubbena pupphavatiyā,
yajatettha ekarājā sammūḷho catūhi kaññāhi.

4887. Yadi sakuṇi maṃsamicchasi dayāssu pubbena pupphavatiyā,
yajatettha ekarājā sammūḷho catūhi mahesīhi.

4888. Yadi sakuṇi maṃsamicchasi dayāssu pubbena pupphavatiyā,
yajatettha ekarājā sammūḷho catūhi gahapatīhi.

4889. Yadi sakuṇi maṃsamicchasi dayāssu pubbena pupphavatiyā,
yajatettha ekarājā sammūḷho catūhi hatthīhi.

4890. Yadi sakuṇi maṃsamicchasi dayāssu pubbena pupphavatiyā,
yajatettha ekarājā sammūḷho catūhi assehi.

4891. Yadi sakuṇi maṃsamicchasi dayāssu pubbena pupphavatiyā,
yajatettha ekarājā sammūḷho catūhi usabhehi.

---

[1] assakā - Syā, pattikā - PTS.
[2] rathikā - Syā, pattikā - PTS.
[3] nīyiṃsu - Ma, Syā.
[4] turagehi - PTS.
[5] ḍayassu - Ma; uyyassu - Syā; dayassu - PTS, evamuparipi.
[6] pupphavatiyāyaṃ - Syā, evamuparipi.

4882. Trước đây, hai vị hoàng tử Canda và Suriya cỡi trên những con ngựa cao quý di chuyển cùng với bầy ngựa; hôm nay, chính cả hai vị ấy phải đi bộ.

4883. Trước đây, hai vị hoàng tử Canda và Suriya cỡi trên những cỗ xe cao quý di chuyển cùng với đoàn xe; hôm nay, chính cả hai vị ấy phải đi bộ.

4884. Trước đây, quả thật hai vị hoàng tử Canda và Suriya xuất hành với những con ngựa nai nịt bằng vàng; hôm nay, chính cả hai vị ấy phải đi bộ.

(Lời dân chúng ta thán)
4885. "Nếu chim muốn có thịt, chim hãy bay về hướng đông của thành Pupphavatī. Tại đây, đức vua Ekarāja, bị mê muội, cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn hoàng tử.

4886. Nếu chim muốn có thịt, chim hãy bay về hướng đông của thành Pupphavatī. Tại đây, đức vua Ekarāja, bị mê muội, cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn công chúa.

4887. Nếu chim muốn có thịt, chim hãy bay về hướng đông của thành Pupphavatī. Tại đây, đức vua Ekarāja, bị mê muội, cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn hoàng hậu.

4888. Nếu chim muốn có thịt, chim hãy bay về hướng đông của thành Pupphavatī. Tại đây, đức vua Ekarāja, bị mê muội, cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn gia chủ.

4889. Nếu chim muốn có thịt, chim hãy bay về hướng đông của thành Pupphavatī. Tại đây, đức vua Ekarāja, bị mê muội, cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn con voi.

4890. Nếu chim muốn có thịt, chim hãy bay về hướng đông của thành Pupphavatī. Tại đây, đức vua Ekarāja, bị mê muội, cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn con ngựa.

4891. Nếu chim muốn có thịt, chim hãy bay về hướng đông của thành Pupphavatī. Tại đây, đức vua Ekarāja, bị mê muội, cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn con bò đực.

4892. Yadi sakuṇi maṃsamicchasi dayāssu pubbena pupphavatiyā,
yajatettha ekarājā sammūḷho sabbacatukkena.

4893. Ayamassa pāsādo idaṃ antepuraṃ suramaṇīyaṃ,[1]
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnītā.

4894. Idamassa kūṭāgāraṃ sovaṇṇaṃ pupphamalyavitiṇṇaṃ,[2]
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnītā.

4895. Idamassa uyyānaṃ supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ,
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnītā.

4896. Idamassa asokavanaṃ supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ,
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnītā.

4897. Idamassa kaṇikāravanaṃ supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ,
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnītā.

4898. Idamassa pāṭalivanaṃ supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ,
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnītā.

4899. Idamassa ambavanaṃ supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ,
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnītā.

4900. Ayamassa pokkharaṇī sañchannā padumapuṇḍarīkehi,
nāvā ca sovaṇṇavikatā pupphāvaliyā vicittā[3] suramaṇiyā,[4]
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnītā.

4901. Idamassa hatthiratanaṃ erāvaṇo gajo varuṇadantī,[5]
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnītā.

4902. Idamassa assaratanaṃ ekakhuro[6] asso,
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnītā.

---

[1] sovaṇṇo pupphamālyābhikiṇṇo - Syā.
[2] pupphamalyavikiṇṇaṃ - Ma, PTS;
pupphamālyābhikiṇṇaṃ - Syā.
[3] pupphavalliyā cittā - Ma, Syā.
[4] surammaṇīyā - Syā.
[5] gajo balī dantī - Ma, Syā.
[6] ekakhūro - Ma;
ekakhuro vego - Syā.

4892. Nếu chim muốn có thịt, chim hãy bay về hướng đông của thành Pupphavatī. Tại đây, đức vua Ekarāja, bị mê muội, cúng tế cuộc lễ hiến dâng với nhóm bốn của tất cả các thứ.

4893. Tòa lâu đài này, nội cung này của hoàng tử là vô cùng xinh xắn. Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4894. Ngôi nhà mái nhọn này của hoàng tử làm bằng vàng, được chưng bày với những bông hoa và tràng hoa. Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4895. Vườn thượng uyển này của hoàng tử là đáng yêu, khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm. Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4896. Khu rừng cây *asoka* này của hoàng tử là đáng yêu, khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm. Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4897. Khu rừng cây *kaṇikāra* này của hoàng tử là đáng yêu, khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm. Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4898. Khu rừng cây *pāṭali* này của hoàng tử là đáng yêu, khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm. Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4899. Khu rừng xoài này của hoàng tử là đáng yêu, khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm. Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4900. Hồ nước này của hoàng tử được che phủ bởi các đóa sen hồng, sen trắng. Và những chiếc thuyền được khảm vàng, được tô điểm với những chuỗi bông hoa, là vô cùng đáng yêu. Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4901. Con voi báu này của hoàng tử là con voi Erāvaṇa có cặp ngà lực lưỡng. Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4902. Con ngựa báu này của hoàng tử là con ngựa có móng lành lặn (không bị nứt nẻ). Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4903. Ayamassa assaratho sāliya[1]nigghoso subho ratanacitto,[2]
yatthassu ayyaputtā sobhiṃsu nandane viya devā,
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnītā.

4904. Kathaṃ nāma sāmasamasundarehi candanamarakata[3]gattehi,
rājā yajissate yaññaṃ sammūḷho catūhi puttehi.

4905. Kathaṃ nāma sāmasamasundarāhi candanamarakatagattāhi,
rājā yajissate yaññaṃ sammūḷho catūhi kaññāhi.

4906. Kathaṃ nāma sāmasamasundarāhi candanamarakatagattāhi,
rājā yajissate yaññaṃ sammūḷho catūhi mahesīhi.

4907. Kathaṃ nāma sāmasamasundarehi candanamarakatagattehi,
rājā yajissate yaññaṃ sammūḷho catūhi gahapatīhi.

4908. Yathā honti gāmanigamā suññā amanussakā brahāraññā,
tathā hessati pupphavatiyā yiṭṭhesu candasuriyesu.

4909. Ummattikā bhavissāmi bhūnahatā paṃsunā ca[4] parikiṇṇā,
sace candavaraṃ[5] hanti pāṇā me deva nirujjhanti.[6]

4910. Ummattikā bhavissāmi bhūnahatā paṃsunā ca parikiṇṇā,
sace suriyavaraṃ[7] hanti pāṇā me deva nirujjhanti.

4911. Kinnumā na ramayeyyuṃ[8] aññamaññaṃ piyaṃvadā,
ghaṭṭiyā oparakkhī ca[9] pokkharakkhī[10] ca nāyikā,[11]
candasuriyesu naccantiyo samo[12] tāsaṃ na vijjati.

4912. Imaṃ mayhaṃ hadayasokaṃ paṭimuccatu[13] khaṇḍahāla tava mātā,
yo mayhaṃ hadayasoko candasmiṃ[14] vadhāya ninnīte.

4913. Imaṃ mayhaṃ hadayasokaṃ paṭimuccatu khaṇḍahāla tava mātā,
yo mayhaṃ hadayasoko suriyasmiṃ[15] vadhāya ninnīte.

---

[1] sāḷiya - Ma;
sāḷiya viya - Syā; sālika - PTS.
[2] ratanavicitto - Ma, Syā.
[3] candanamuduka - Ma, Syā.
[4] paṃsunāva - Syā.
[5] candakumāraṃ - Syā.
[6] rujjhanti - Ma;
bhijjanti - Syā.
[7] sūriyavaraṃ - Ma;
suriyakumāraṃ - Syā.
[8] ramāpeyyuṃ - Ma, Syā, PTS.
[9] ghaṭṭikā uparikkhī ca - Ma, Syā.
[10] pokkharaṇī - Ma, Syā.
[11] bhārikā - Ma;
gāyikā - Syā;
gāyikā - PTS.
[12] samā - Ma, Syā.
[13] paṭimuñcatu - Ma, Syā, PTS.
[14] candamhi - Ma.
[15] sūriyamhi - Ma.

4903. Cỗ xe ngựa này của hoàng tử là xinh xắn, được tô điểm với châu ngọc, có âm thanh như tiếng kêu của loài chim thần *sāliya* khi di chuyển; các vị hoàng tử, ngự ở nơi ấy, đã chói sáng tựa như chư Thiên ở khu vườn Nandana. Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4904. Vì sao đức vua lại bị mê muội rồi sẽ cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn hoàng tử xinh đẹp tựa như vàng, có thân thể đã được bôi trầm hương?

4905. Vì sao đức vua lại bị mê muội rồi sẽ cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn công chúa xinh đẹp tựa như vàng, có thân thể đã được bôi trầm hương?

4906. Vì sao đức vua lại bị mê muội rồi sẽ cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn hoàng hậu xinh đẹp tựa như vàng, có thân thể đã được bôi trầm hương?

4907. Vì sao đức vua lại bị mê muội rồi sẽ cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn gia chủ xinh đẹp tựa như vàng, có thân thể đã được bôi trầm hương?

4908. Các thôn làng và thị trấn trở thành khu rừng rộng lớn, vắng vẻ, không bóng người như thế nào, thì kinh thành Pupphavatī sẽ hóa ra như thế ấy, khi hai vị hoàng tử Canda và Suriya bị hiến dâng.”

(Lời mẫu hậu Gotamī)
4909. “Thiếp sẽ trở nên điên cuồng, bị tiêu hoại sức sống, và bị phủ đầy bụi đất, nếu các người giết chết Canda cao quý, tâu bệ hạ, các hơi thở của thiếp bị tắc nghẽn.

4910. Thiếp sẽ trở nên điên cuồng, bị tiêu hoại sức sống, và bị phủ đầy bụi đất, nếu các người giết chết Suriya cao quý. Tâu bệ hạ, các hơi thở của thiếp bị tắc nghẽn.

4911. Tại sao các nàng dâu này: Ghaṭṭiyā, Oparakkhī, Pokkharakkhī, Nāyikā, có lời nói trìu mến với nhau, trong khi nhảy múa trước Canda và Suriya, không có thể làm cho các con trai của ta vui thích? Người sánh bằng các nàng ấy không tìm thấy.

4912. Này Khaṇḍahāla, cầu cho mẹ của ngươi phải gánh chịu nỗi sầu muộn trong trái tim này của ta, là nỗi sầu muộn trong trái tim của ta khi hoàng tử Canda bị đưa đi hành quyết.

4913. Này Khaṇḍahāla, cầu cho mẹ của ngươi phải gánh chịu nỗi sầu muộn trong trái tim này của ta, là nỗi sầu muộn trong trái tim của ta khi hoàng tử Suriya bị đưa đi hành quyết.

4914. Imaṃ mayhaṃ hadayasokaṃ paṭimuccatu khaṇḍahāla tava jāyā,
yo mayhaṃ hadayasoko candasmiṃ vadhāya ninnīte.

4915. Imaṃ mayhaṃ hadayasokaṃ paṭimuccatu khaṇḍahāla tava jāyā,
yo mayhaṃ hadayasoko suriyasmiṃ vadhāya ninnīte.

4916. Mā putte[1] mā ca patiṃ addakkhi khaṇḍahāla tava mātā,
yo ghātesi kumāre adūsake sīhasaṅkāse.

4917. Mā putte mā ca patiṃ addakkhi khaṇḍahāla tava mātā,
yo ghātesi kumāre apekkhite sabbalokassa.

4918. Mā putte mā ca patiṃ addakkhi khaṇḍahāla tava jāyā,
yo ghātesi kumāre adūsake sīhasaṅkāse.

4919. Mā putte mā ca patiṃ addakkhi khaṇḍahāla tava jāyā,
yo ghātesi kumāre apekkhite sabbalokassa.

4920. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahālassa,
api nigaḷabandhakāpi hatthī asse ca pālema.

4921. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahālassa,
api nigaḷabandhakāpi hatthicchakaṇāni ujjhema.

4922. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahālassa,
api nigaḷabandhakāpi assacchakaṇāni ujjhema.

4923. Mā no deva avadhi dāse no dehi[2] yassa honti tava kāmā,
api raṭṭhā pabbajitā[3] bhikkhācariyaṃ carissāma.

4924. Divyaṃ[4] upayācanti puttatthikā daḷiddāpi nāriyo,[5]
paṭibhāṇānipi[6] hitvā putte na hi labhanti ekaccā.

---

[1] mā ca putte - Ma, Syā.
[2] dāse no dehi khaṇḍahālassa - Ma, Syā, PTS.
[3] pabbājitā - Ma, Syā, PTS.
[4] dibbaṃ deva - Ma; dibyaṃ deva - Syā; divyaṃ deva - PTS.
[5] puttatthikāpi daliddā - Ma; puttatthikā daliddāpi - Syā, PTS.
[6] paṭibhānānipi - Ma, PTS.

4914. Này Khaṇḍahāla, cầu cho vợ của ngươi phải gánh chịu nỗi sầu muộn trong trái tim này của ta, là nỗi sầu muộn trong trái tim của ta khi hoàng tử Canda bị đưa đi hành quyết.

4915. Này Khaṇḍahāla, cầu cho vợ của ngươi phải gánh chịu nỗi sầu muộn trong trái tim này của ta, là nỗi sầu muộn trong trái tim của ta khi hoàng tử Suriya bị đưa đi hành quyết.

4916. Này Khaṇḍahāla, (cầu cho) mẹ của ngươi không thể gặp lại những đứa con trai và không thể gặp lại người chồng, là kẻ đã giết chết các hoàng tử, những vị không tồi bại, tương tự như loài sư tử.

4917. Này Khaṇḍahāla, (cầu cho) mẹ của ngươi không thể gặp lại những đứa con trai và không thể gặp lại người chồng, là kẻ đã giết chết các hoàng tử, những người được toàn bộ thế gian mong mỏi.

4918. Này Khaṇḍahāla, (cầu cho) vợ của ngươi không thể gặp lại những đứa con trai và không thể gặp lại người chồng, là kẻ đã giết chết các hoàng tử, những vị không tồi bại, tương tự như loài sư tử.

4919. Này Khaṇḍahāla, (cầu cho) vợ của ngươi không thể gặp lại những đứa con trai và không thể gặp lại người chồng, là kẻ đã giết chết các hoàng tử, những người được toàn bộ thế gian mong mỏi.”

(Lời hoàng tử Canda nói với phụ vương)
4920. “Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khaṇḍahāla, thậm chí là bị trói buộc bằng xích ở chân. Hãy để chúng con trông nom các con voi và các con ngựa.

4921. Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khaṇḍahāla, thậm chí là bị trói buộc bằng xích ở chân. Hãy để chúng con hốt dọn các bãi phân voi.

4922. Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khaṇḍahāla, thậm chí là bị trói buộc bằng xích ở chân. Hãy để chúng con hốt dọn các bãi phân ngựa.

4923. Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho người mà bệ hạ có nhiều yêu thích. Thậm chí, nếu bị trục xuất khỏi đất nước, chúng con sẽ đi xin ăn.

4924. Những người phụ nữ đi đến cầu xin ơn trên, mong mỏi có được con trai, mặc dầu nghèo khó. Một số từ bỏ các niềm khao khát bởi vì họ không đạt được những người con trai.

4925. Assāsakāni[1] karonti puttā no jāyantu tato paputtā,[2]
atha no akāraṇasmā yaññatthāya deva ghātesi.

4926. Upayācitakena puttaṃ labhanti mā tāta no aghātesi,
mā kicchā laddhakehi[3] puttehi yajittho imaṃ yaññaṃ.

4927. Upayācitakena puttaṃ labhanti mā tāta no aghātesi,
mā kapaṇaladdhakehi puttehi ammāya no vippavāsehi.

4928. Bahudukkhaposiyā[4] candaṃ amma tuvaṃ jiyyase[5] puttaṃ,
vandāmi kho te pāde labhataṃ tāto paralokaṃ.

4929. Handa ca maṃ upagūha[6] pāde te amma vandituṃ dehi,
gacchāmidāni pavāsaṃ yaññatthāya ekarājassa.

4930. Handa ca maṃ upagūha pāde te amma vandituṃ dehi,
gacchāmidāni pavāsaṃ mātu katvā hadayasokaṃ.

4931. Handa ca maṃ upagūha pāde te amma vandituṃ dehi,
gacchāmidāni pavāsaṃ janassa hadayasokaṃ.

4932. Handa ca padumapattānaṃ moḷiṃ bandhassu gotamiputta,
campakadalavītimissāyo[7] esā te porāṇiyā[8] pakati.

4933. Handa ca vilepanante pacchimakaṃ candanaṃ vilimpassu,
yehi ca suvilitto sobhasi rājaparisāya.[9]

4934. Handa ca mudukāni vatthāni pacchimakaṃ kāsikaṃ vāsehi,[10]
yehi ca sunivattho sobhasi rājaparisāya.

---

[1] āsīsikāni - Ma;
āsāsikāni - Syā.
[2] tato puttā - PTS.
[3] kicchāladdhakehi - Ma, PTS;
kicchaladdhakehi - Syā.
[4] bahudukkhā posiya - Ma;
bahudukkhaṃ posiya - Syā.
[5] jīyase - Ma, Syā.
[6] upaguyha - Ma.
[7] campakadalamissāyo - Ma, Syā;
campakadalivītimissāyo - PTS.
[8] porāṇikā - Ma, Syā.
[9] rājaparisāyaṃ - Ma, Syā.
[10] nivāsehi - Ma, Syā.

4925. Các phụ nữ tạo ra các niềm an ủi rằng: 'Mong rằng những đứa con trai được sanh ra cho chúng tôi, từ đó tạo ra những đứa cháu trai.' Giờ không có nguyên do, bệ hạ lại ra lệnh giết chúng con vì mục đích của lễ hiến dâng.

4926. Các phụ nữ đạt được đứa con trai do sự cầu xin. Xin cha chớ giết chết chúng con. Xin cha chớ cúng tế cuộc lễ hiến dâng này với những người con trai đã đạt được một cách khó khăn.

4927. Các phụ nữ đạt được đứa con trai do sự cầu xin. Xin cha chớ giết chết chúng con. Xin cha chớ cách ly mẹ của chúng con với những người con trai đã đạt được một cách khốn khổ."

(Lời hoàng tử Canda nói với mẫu hậu)
4928. "Thưa mẹ, mẹ đã nuôi dưỡng Canda với nhiều khó khăn, giờ mẹ bị mất đứa con trai. Con xin đảnh lễ hai bàn chân của mẹ. Mong rằng cha con đạt được đời sau.

4929. Thưa mẹ, giờ xin mẹ hãy ôm lấy con. Xin mẹ hãy cho con đảnh lễ hai bàn chân của mẹ. Giờ đây, con ra đi đến nơi vô cùng xa xăm vì mục đích hiến dâng của đức vua Ekarāja.

4930. Thưa mẹ, giờ xin mẹ hãy ôm lấy con. Xin mẹ hãy cho con đảnh lễ hai bàn chân của mẹ. Giờ đây, con ra đi đến nơi vô cùng xa xăm sau khi đã gây ra cho mẹ nỗi sầu muộn trong trái tim.

4931. Thưa mẹ, giờ xin mẹ hãy ôm lấy con. Xin mẹ hãy cho con đảnh lễ hai bàn chân của mẹ. Giờ đây, con ra đi đến nơi vô cùng xa xăm sau khi đã gây ra cho mọi người nỗi sầu muộn trong trái tim."

(Lời mẫu hậu Gotamī)
4932. "Này người con trai của Gotamī (hoàng tử Canda), giờ con hãy buộc vòng đội đầu gồm các lá sen, có sự xen lẫn các đài hoa *campaka*; việc này là thói quen trước đây của con.

4933. Nào, con hãy thoa dầu thoa trầm hương của con lần cuối cùng; khéo được thoa với chúng, con sẽ chói sáng ở tập thể các vị vua.

4934. Nào, con hãy mặc vào các tấm vải mềm mại xứ Kāsi lần cuối cùng; khéo được trang phục với chúng, con sẽ chói sáng ở tập thể các vị vua.

4935. Muttāmaṇikanakavibhūtāni[1] gaṇhassu hatthābharaṇāni,
yehi ca hatthābharaṇehi sobhasi rājaparisāya.[2]

4936. Nahanūnāyaṃ[3] raṭṭhapālo bhūmipati janapadassa dāyādo,
lokissaro mahantā[4] puttesu sinehaṃ[5] janayati.[6]

4937. Mayhaṃ[7] piyā puttā attāpi[8] piyo tumhe ca bhariyāyo,
saggañca patthayāno[9] tenāhaṃ[10] ghātayissāmi.

4938. Maṃ paṭhamaṃ ghātehi mā me hadayaṃ dukkhaṃ aphālesi,[11]
alaṅkato sundarako putto tava deva[12] sukhumālo.

4939. Handayya maṃ hanassu salokā[13] candiyena[14] hessāmi,
puññaṃ karassu vipulaṃ vicarāma ubhova[15] paraloke.

4940. Mā tvaṃ cande rucci[16] bahukā tava devarā visālakkhi,
te taṃ ramayissanti yiṭṭhasmiṃ gotamiputte.

4941. Evaṃ vutte candā attānaṃ hanti hatthatalakehi,
alamatthu[17] jīvitena pāyāmi[18] visaṃ marissāmi.

4942. Nahanūnimassa[19] rañño mittāmaccā[20] ca vijjare suhadā,
ye na vadanti rājānaṃ mā ghātayi orase putte.

4943. Nahanūnimassa rañño ñātimittā ca vijjare suhadā,
ye na vadanti rājānaṃ mā ghātayi atraje putte.

4944. Ime tepi mayhaṃ puttā guṇino kāyūradhārino[21] rāja,[22]
tehipi yajassu yaññaṃ atha muñcatu[23] gotamiputte.

4945. Bilasatampi maṃ katvā[24] yajassu sattadhā mahārāja,
mā jeṭṭhaputtamavadhi adūsakaṃ sīhasaṅkāsaṃ.

---

[1] vibhūsitāni - Ma, Syā, PTS.
[2] rājaparisāyaṃ - Ma, Syā.
[3] na hi nūnāyaṃ - Ma, Syā;
na ha nūnāyaṃ - PTS.
[4] mahanto - Ma, Syā, PTS.
[5] putte snehaṃ - Ma;
putte sinehaṃ - Syā, PTS.
[6] na janayati - PTS.
[7] mayhampi - Ma.
[8] attā ca piyo - Ma;
athopi piyā - Syā.
[9] patthayamāno - Syā.
[10] tena-m-ahaṃ - PTS.
[11] dukkhaṃ phālesi - Ma.
[12] deva tava - Ma, Syā.
[13] paraloke - Ma; sasokā - Syā.
[14] candakena - Ma, Syā.
[15] ubhopi - Ma; ubho - Syā.
[16] mā tvaṃ cande rucci maraṇaṃ - Ma, Syā, PTS.
[17] alamettha - Ma, Syā.
[18] pissāmi - Ma, Syā.
[19] na hi nūnimassa - Ma, Syā;
na ha nūn' imassa - PTS.
[20] ñātimittā - Syā.
[21] kāyuradhārino - Syā.
[22] rājā - Syā, PTS.
[23] muccatu - PTS.
[24] bilasataṃ maṃ katvāna - Ma;
vilasatampi maṃ katvā - Syā;
bilasataṃ maṃ katvā - PTS.

4935. Con hãy mang các vật trang sức ở cánh tay đã được tô điểm với ngọc trai, ngọc ma-ni, và vàng; với các vật trang sức ở cánh tay, con sẽ chói sáng ở tập thể các vị vua."

(Lời của nàng Candā, chánh phi của hoàng tử Canda)
4936. "Có lẽ bậc hộ quốc này, vị chúa tể trái đất, người thừa kế của xứ sở, vị chúa tể vĩ đại của thế gian, không khởi lên lòng yêu mến đối với những người con trai."

(Lời của đức vua Ekarāja)
4937. "Đối với trẫm, những người con trai là đáng yêu, bản thân trẫm cũng đáng yêu, và các nàng là những cô con dâu (cũng đáng yêu). Và trong khi ước nguyện cõi Trời, vì lý do ấy, trẫm sẽ giết chết (những người ấy)."

(Lời của nàng Candā, chánh phi của hoàng tử Canda)
4938. "Xin bệ hạ hãy giết con trước. Xin bệ hạ chớ làm vỡ tan trái tim đau khổ của con. Tâu bệ hạ, người con trai của ngài đã được trang điểm, xinh đẹp, thanh nhã.

4939. Giờ xin bệ hạ hãy giết chết con. Con sẽ có chung thế giới cùng với Canda. Xin bệ hạ hãy tạo phước báu lớn lao. Hãy để cả hai chúng con tiêu dao ở thế giới bên kia."

(Lời của đức vua Ekarāja)
4940. "Này Candā, con chớ có ưa thích (cái chết). Này cô gái có cặp mắt to, các em chồng của con có nhiều, họ sẽ khiến con vui thích khi người con trai của Gotamī (hoàng tử Canda) đã được hiến dâng."

4941. Khi được nói như vậy, nàng Candā đã hành hạ bản thân bằng hai lòng bàn tay (nói rằng): "Đã quá đủ với cuộc sống! Con sẽ uống thuốc độc, con sẽ chết.

4942. Có lẽ bạn bè, các quan đại thần, và các thân hữu của đức vua này không có mặt nên họ không tâu với ngài rằng: 'Xin bệ hạ chớ giết chết người con trai ruột.'[1]

4943. Có lẽ bạn bè, các bà con, và các thân hữu của đức vua này không có mặt nên họ không tâu với ngài rằng: 'Xin bệ hạ chớ giết chết đứa con trai của mình.'

4944. Tâu bệ hạ, những người con trai này của con cũng có những đức tính tốt, có mang vòng ở bắp tay. Bệ hạ hãy cúng tế cuộc lễ hiến dâng với chúng rồi hãy phóng thích người con trai của Gotamī (hoàng tử Canda).

4945. Tâu đại vương, ngài hãy băm con thành trăm mảnh và hãy dâng hiến theo bảy cách (ở bảy nơi). Chớ giết chết người con trai cả, là vị không tồi bại, tương tự như loài sư tử.

---

[1] Hai câu kệ 4942 và 4943 giống như hai câu kệ 754 và 755 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 215).

4946. Bilasatampi maṃ katvā[1] yajassu sattadhā mahārāja,
mā jeṭṭhaputtamavadhi apekkhitaṃ sabbalokassa.

4947. Bahukā tava dinnā ābharaṇā[2] uccāvacā subhaṇitamhi,
muttāmaṇiveḷuriyā idaṃ te[3] pacchimakaṃ dānaṃ.

4948. Yesaṃ pubbe khandhesu phullā mālāguṇā[4] vivattiṃsu,
tesajja pītanisito[5] nettiṃso vivattissati khandhesu.

4949. Yesaṃ pubbe khandhesu citrā mālāguṇā[6] vivattiṃsu,
tesajja pītanisito nettiṃso vivattissati khandhesu.

4950. Acirā[7] vata nettiṃso vivattissati rājaputtānaṃ khandhesu,
atha mama hadayaṃ na phalati tāva daḷhabandhanañca[8] me āsi.

4951. Kāsikasucivatthadharā kuṇḍalino agaḷu[9]candanavilittā,
niyyātha candasuriyā yaññatthāya ekarājassa.

4952. Kāsikasucivatthadharā kuṇḍalino agaḷucandanavilittā,
niyyātha candasuriyā mātu katvā hadayasokaṃ.

4953. Kāsikasucivatthadharā kuṇḍalino agaḷucandanavilittā,
niyyātha candasuriyā janassa katvā hadayasokaṃ.

4954. Maṃsarasabhojino[10] nahāpakasunahātā[11] kuṇḍalino
agaḷucandanavilittā,
niyyātha candasuriyā yaññatthāya ekarājassa.

4955. Maṃsarasabhojino nahāpakasunahātā kuṇḍalino agaḷucandanavilittā,
niyyātha candasuriyā mātu katvā hadayasokaṃ.

---

[1] bilasataṃ maṃ katvāna - Ma;
vilasatampi maṃ katvā - Syā;
bilasataṃ maṃ katvā - PTS.
[2] dinnābharaṇā - Ma.
[3] etaṃ te - Ma;
etante - Syā; idan te - PTS.
[4] phullamālāguṇā - PTS.
[5] tesajjapi sunisito - Ma, Syā.
[6] citramālāguṇā - PTS.
[7] aciraṃ - Ma.
[8] daḷhabandhañca - Ma.
[9] agalu - Ma; aggalu - Syā;
akalu - PTS.
[10] bhojanā - Ma, Syā.
[11] nhāpakasunhāpitā - Ma;
nhāpakasunhātā - Syā.

4946. Tâu đại vương, ngài hãy băm con thành trăm mảnh và hãy dâng hiến theo bảy cách (ở bảy nơi). Chớ giết chết người con trai cả, là người được toàn bộ thế gian mong mỏi."

(Lời hoàng tử Canda)
4947. "Có nhiều đồ trang sức bằng ngọc trai, ngọc ma-ni, và ngọc bích giá trị cao thấp khác nhau đã được ban tặng cho nàng vào lúc chuyện trò vui vẻ; vật này là quà tặng cuối cùng cho nàng."

(Lời của nàng Candā, chánh phi của hoàng tử Canda)
4948. "Các chuỗi bông hoa nở rộ đã quàng vào ở vai của những vị nào, hôm nay thanh gươm sắc bén màu vàng sẽ rơi xuống ở vai của những vị ấy.

4949. Các chuỗi bông hoa sặc sỡ đã quàng vào ở vai của những vị nào, hôm nay thanh gươm sắc bén màu vàng sẽ rơi xuống ở vai của những vị ấy.

4950. Thật vậy, chẳng bao lâu nữa thanh gươm sẽ rơi xuống ở vai của các vị hoàng tử, và trái tim của thiếp không vỡ tan chừng nào còn có sự trói buộc vững bền của thiếp.

4951. Thưa Canda và Suriya, hai chàng mặc vải lụa sạch sẽ của xứ Kāsi, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, hai chàng hãy ra đi vì mục đích hiến dâng của đức vua Ekarāja.

4952. Thưa Canda và Suriya, hai chàng mặc vải lụa sạch sẽ của xứ Kāsi, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, hai chàng hãy ra đi, sau khi đã gây ra cho mẫu hậu nỗi sầu muộn trong trái tim.

4953. Thưa Canda và Suriya, hai chàng mặc vải lụa sạch sẽ của xứ Kāsi, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, hai chàng hãy ra đi, sau khi đã gây ra cho mọi người nỗi sầu muộn trong trái tim.

4954. Thưa Canda và Suriya, hai chàng đã thọ dụng hương vị của món thịt, đã được tắm rửa kỹ lưỡng bởi người hầu tắm, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, hai chàng hãy ra đi vì mục đích hiến dâng của đức vua Ekarāja.

4955. Thưa Canda và Suriya, hai chàng đã thọ dụng hương vị của món thịt, đã được tắm rửa kỹ lưỡng bởi người hầu tắm, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, hai chàng hãy ra đi, sau khi đã gây ra cho mẫu hậu nỗi sầu muộn trong trái tim.

4956. Maṃsarasabhojino nahāpakasunahātā kuṇḍalino agaḷucandanavilittā,
niyyātha candasuriyā janassa katvā hadayasokaṃ.

4957. Sabbasmiṃ upakkhaṭasmiṃ nisīdite candiyasmiṃ[1] yaññatthāya,
pañcālarājadhītā pañjalikā sabbaparisamanupariyāyi.[2]

4958. Yena saccena khaṇḍahālo pāpakammaṃ karoti dummedho,
etena saccavajjena samaṅginī sāmikena homi.

4959. Yedhatthi[3] amanussā yāni ca yakkhabhūtabhavyāni,
karontu me veyyāvaṭikaṃ[4] samaṅginī sāmikena homi.

4960. Yā devatā idhāgatā yāni ca yakkhabhūtabhavyāni,
saraṇesiniṃ anāthaṃ tāyatha maṃ yācāmahaṃ[5] patimāhaṃ ajiyyaṃ.[6]

4961. Taṃ sutvā amanusso ayokūṭaṃ paribbhametvāna,[7]
bhayamassa janayanto rājānaṃ idamavoca.

4962. Bujjhassu kho rājakali mātāhaṃ[8] matthakaṃ nitāḷemi,[9]
mā jeṭṭhaputtamavadhi adūsakaṃ sīhasaṅkāsaṃ.

4963. Ko te diṭṭhā[10] rājakali puttabhariyāyo haññamānā,[11]
seṭṭhī[12] ca gahapatayo adūsakā saggakāmā hi.

4964. Taṃ sutvā khaṇḍahālo rājā ca[13] abbhutamidaṃ disvāna,
sabbesaṃ bandhanāni mocesuṃ yathā taṃ apāpānaṃ.[14]

4965. Sabbesu vippamuttesu ye ca tattha[15] samāgatā tadā āsuṃ,
sabbe ekekaleḍḍukamadaṃsu[16] esa vadho khaṇḍahālassa.

---

[1] candasmiṃ - Ma;
candasuriyasmiṃ - Syā.
[2] sabbaparisāya samanupariyāyi - Ma;
sabbaparisantaramanupariyāsi - Syā;
sabbaparisamanupariyāsi - PTS.
[3] ye idhatthi - Ma, Syā;
ye 'dh' atthi - PTS.
[4] karontu veyyāvaṭikaṃ - PTS.
[5] yācāmi vo - Syā.
[6] ajeyaṃ - Ma; ajeyyaṃ - Syā, PTS.
[7] ayokuṭaṃ paribbhamitvāna - Syā.
[8] mā tāhaṃ - Ma; mā tehaṃ - Syā.
[9] nitāḷesiṃ - Ma, Syā.
[10] diṭṭho - Ma, Syā, PTS.
[11] haññamānāyo - Ma, Syā, PTS.
[12] seṭṭhā - PTS.
[13] khaṇḍahālo ca rājā ca - PTS.
[14] anupaghātaṃ - Ma, Syā.
[15] ye tattha - Ma, Syā, PTS.
[16] ekekaleḍḍumadaṃsu - Syā.

4956. Thưa Canda và Suriya, hai chàng đã thọ dụng hương vị của món thịt, đã được tắm rửa kỹ lưỡng bởi người hầu tắm, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, hai chàng hãy ra đi, sau khi đã gây ra cho mọi người nỗi sầu muộn trong trái tim.”

4957. Khi tất cả đã được chuẩn bị, khi hoàng tử Canda đã ngồi xuống vì mục đích của lễ hiến dâng, người con gái của đức vua Pañcāla đã đi vòng quanh tất cả hội chúng, tay chắp lại (khấn nguyện rằng):

4958. “Kẻ ngu muội Khaṇḍahāla làm hành động độc ác là sự thật. Do lời nói chân thật này, hãy cho thiếp được chung sống với chồng.

4959. Các hàng phi nhân nào, cùng chư Dạ-xoa, chư sinh linh, và các loài đang hiện hữu nào có mặt ở nơi này, xin các ngài hãy thực hiện bổn phận đối với thiếp, hãy cho thiếp được chung sống với chồng.

4960. Chư Thiên nào, cùng chư Dạ-xoa, chư sinh linh, và các loài đang hiện hữu nào đã đi đến nơi này, xin các ngài hãy hộ trì thiếp, là kẻ tầm cầu sự nương nhờ, kẻ không có người bảo hộ. Thiếp cầu xin các ngài, xin chớ để thiếp phải bị mất chồng.”

4961. Nghe được điều ấy, Thiên Vương Sakka đã vung cây búa sắt lên làm cho đức vua sợ hãi, rồi đã nói với đức vua điều này:

4962. “Này nhà vua tội lỗi, ngươi hãy thức tỉnh. Chớ để ta giáng xuống đầu ngươi. Chớ giết chết người con trai cả, là vị không tồi bại, tương tự như loài sư tử.

4963. Này nhà vua tội lỗi, ngươi đã nhìn thấy những kẻ nào có sự mong muốn cõi Trời để rồi các con trai và các người vợ, cùng các gia chủ triệu phú, là những người không tồi bại, lại bị giết chết?”

4964. Nghe được điều ấy, quan tế tự Khaṇḍahāla và đức vua, sau khi nhìn thấy việc này là không có thật, đã giải thoát các sự trói buộc cho tất cả, giống như việc ấy được dành cho những kẻ không có tội ác.

4965. Khi tất cả đã được thả ra, những người nào đã tụ họp tại nơi ấy vào lúc ấy, tất cả bọn họ mỗi người một cục đá đã ném vào lão Khaṇḍahāla; việc ấy là cái chết dành cho lão.

4966. Sabbe patiṃsu[1] nirayaṃ yathā taṃ pāpakaṃ[2] karitvāna,
na hi pāpakammaṃ katvā labbhā sugatiṃ[3] ito gantuṃ.

4967. Sabbesu vippamuttesu ye ca tattha[4] samāgatā tadā āsuṃ,
candaṃ abhisiñciṃsu samāgatā rājaparisā[5] ca.

4968. Sabbesu vippamuttesu ye ca tattha[6] samāgatā tadā āsuṃ,
candaṃ abhisiñciṃsu samāgatā rājakaññāyo.

4969. Sabbesu vippamuttesu ye ca tattha samāgatā tadā āsuṃ,
candaṃ abhisiñciṃsu samāgatā devaparisā[7] ca.

4970. Sabbesu vippamuttesu ye ca tattha samāgatā tadā āsuṃ,
candaṃ abhisiñciṃsu samāgatā devakaññāyo.

4971. Sabbesu vippamuttesu ye ca tattha samāgatā tadā āsuṃ,
celukkhepamakaruṃ samāgatā rājaparisā ca.

4972. Sabbesu vippamuttesu ye ca tattha samāgatā tadā āsuṃ,
celukkhepamakaruṃ samāgatā rājakaññāyo.

4973. Sabbesu vippamuttesu ye ca tattha samāgatā tadā āsuṃ,
celukkhepamakaruṃ samāgatā devaparisā ca.

4974. Sabbesu vippamuttesu ye ca tattha samāgatā tadā āsuṃ,
celukkhepamakaruṃ samāgatā devakaññāyo.

4975. Sabbesu vippamuttesu bahū ānandano ahu vaṃso,[8]
nandippavesi nagaraṃ[9] bandhanā mokkho aghositthā ”ti.

Khaṇḍahālajātakaṃ pañcamaṃ.[10]

--ooOoo--

[1] paviṭṭhā - Ma, Syā;
patitvā - PTS.
[2] pāpakammaṃ - Syā.
[3] sugati - Syā.
[4] ye tattha - Ma, Syā.
[5] rājapurisā - Syā.
[6] ye tattha - Ma; yā tattha - Syā.
[7] devapurisā - Syā.
[8] bahū ānanditā ahuṃ - Ma;
bahū ānandino ahu - Syā;
bahu ānandito ahu vaṃso - PTS.
[9] nandiṃ pavesi nagaraṃ - Ma;
vādiṃsu nandippavesanagaraṃ - Syā.
[10] candakumārajātakaṃ sattamaṃ - Ma, Syā.

4966. Tất cả những kẻ sau khi đã làm việc độc ác ấy như thế đã rơi vào địa ngục; bởi vì sau khi đã làm nghiệp ác, không thể nào từ nơi này đi đến nhàn cảnh.

4967. Khi tất cả đã được thả ra, những người đã tụ họp tại nơi ấy vào lúc ấy và tập thể các vị vua đã tụ họp lại, họ đã phong vương cho Canda.

4968. Khi tất cả đã được thả ra, những người đã tụ họp tại nơi ấy vào lúc ấy và các công chúa đã tụ họp lại, họ đã phong vương cho Canda.

4969. Khi tất cả đã được thả ra, những người đã tụ họp tại nơi ấy vào lúc ấy và tập thể chư Thiên đã tụ họp lại, họ đã phong vương cho Canda.

4970. Khi tất cả đã được thả ra, những người đã tụ họp tại nơi ấy vào lúc ấy và các Thiên nữ đã tụ họp lại, họ đã phong vương cho Canda.

4971. Khi tất cả đã được thả ra, những người đã tụ họp tại nơi ấy vào lúc ấy và tập thể các vị vua đã tụ họp lại, họ đã vẫy khăn chúc mừng.

4972. Khi tất cả đã được thả ra, những người đã tụ họp tại nơi ấy vào lúc ấy và các công chúa đã tụ họp lại, họ đã vẫy khăn chúc mừng.

4973. Khi tất cả đã được thả ra, những người đã tụ họp tại nơi ấy vào lúc ấy và tập thể chư Thiên đã tụ họp lại, họ đã vẫy khăn chúc mừng.

4974. Khi tất cả đã được thả ra, những người đã tụ họp tại nơi ấy vào lúc ấy và các Thiên nữ đã tụ họp lại, họ đã vẫy khăn chúc mừng.

4975. Khi tất cả đã được thả ra, mọi người đã vô cùng vui mừng, thành phố đã tràn ngập tiếng trống hân hoan, và sự tự do khỏi tình trạng giam giữ đã được tuyên bố.

Bổn Sanh Quan Tế Tự Khaṇḍahāla là thứ năm. [542]

--ooOoo--

6. BHŪRIDATTAJĀTAKAṂ

4976. Yaṃ kiñci ratanaṃ atthi dhataraṭṭhanivesane,
sabbāni te upāyantu[1] dhītaraṃ dehi rājino.

4977. Na no vivāho nāgehi katapubbo kudācanaṃ,
taṃ vivāhaṃ asaṃyuttaṃ kathaṃ amhe karomase.

4978. Jīvitaṃ nūna te cattaṃ raṭṭhaṃ vā manujādhipa,
na hi nāge kupitamhi[2] ciraṃ jīvanti tādisā.

4979. Yo tvaṃ deva manussesu[3] iddhimantaṃ aniddhimā,
varuṇassa niyaṃ puttaṃ yāmunaṃ[4] atimaññasi.

4980. Nātimaññāmi rājānaṃ dhataraṭṭhaṃ yasassinaṃ,
dhataraṭṭho hi nāgānaṃ bahunnamapi[5] issaro.

4981. Ahi mahānubhāvopi na me dhītaramāraho,
khattiyo ca videhānaṃ abhijātā samuddajā.

4982. Kambalassatarā uṭṭhentu sabbe nāge nivedaya,
bārāṇasiṃ pavajjantu mā ca kiñci[6] viheṭhayuṃ.

4983. Nivesanesu sobbhesu rathiyā caccaresu ca,
rukkhaggesu ca lambantu vitatā toraṇesu ca.

4984. Ahampi sabbasetena mahatā sumahaṃ puraṃ,
parikkhipissaṃ bhogehi kāsīnaṃ janayaṃ bhayaṃ.

4985. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā uragā nekavaṇṇino,
bārāṇasiṃ pavajjiṃsu na ca kiñci[7] viheṭhayuṃ.

4986. Nivesanesu sobbhesu rathiyā caccaresu ca,
rukkhaggesu ca lambiṃsu vitatā toraṇesu ca.

---

[1] upayantu - Ma, Syā;
upāyanti - PTS.
[2] kuppitamhi - Syā.
[3] manussosi - Ma, Syā, PTS.
[4] yamunaṃ - PTS.
[5] bahūnamapi - Ma, Syā.
[6] kañci - Ma, Syā.
[7] kañci - Ma, Syā, PTS.

6. BỔN SANH LONG VƯƠNG BHŪRIDATTA

(Lời trao đổi giữa sứ giả của Long vương Dhataraṭṭha và đức vua)
4976. "Bất cứ ngọc quý nào có ở chỗ ngụ của Long vương Dhataraṭṭha, tất cả đều đem đến dâng bệ hạ. Xin bệ hạ hãy ban công chúa cho long vương."

4977. "Việc kết hôn của chúng tôi với các loài rồng chưa bao giờ được thực hiện trước đây. Làm thế nào chúng tôi thực hiện việc kết hôn không tương xứng ấy được?"

4978. "Có lẽ mạng sống hoặc đất nước của bệ hạ sẽ bị bỏ đi, tâu bậc chúa tể cai trị loài người, bởi vì khi loài rồng bị nổi giận, người thế gian như bệ hạ không sống lâu dài.

4979. Tâu bệ hạ, trong số loài người, ngài đây không có thần lực lại khi dễ hoàng tử Yāmuna có thần lực, con trai ruột của long vương Varuṇa."

4980. "Trẫm không khi dễ long vương Dhataraṭṭha có danh tiếng, bởi vì Dhataraṭṭha là chúa tể của vô số con rồng.

4981. Cho dầu là con rắn có đại oai lực cũng không xứng đáng với con gái của trẫm. Công chúa Samuddajā đã được sanh ra cao quý, phải là vị Sát-đế-lỵ dòng dõi Videha (mới xứng đáng)."

(Lời Long vương Dhataraṭṭha)
4982. "Khanh hãy thông báo cho tất cả các con rồng rằng: Loài rồng Kambalassatarā hãy sẵn sàng. Chúng hãy khuấy động thành Bārāṇasī, và chúng chớ giết hại bất cứ người nào.

4983. Chúng hãy vươn dài thân hình treo lủng lẳng ở các gian nhà, ở các hồ nước, ở đường lộ, và ở các ngã tư, ở các ngọn cây, và ở các cổng chào.

4984. Trong khi gây ra sự sợ hãi cho dân chúng xứ Kāsi, ta cũng sẽ quấn tròn thành phố vô cùng rộng lớn nhiều vòng bằng thân hình to lớn toàn màu trắng."

4985. Nghe theo lời nói ấy của long vương, các con rắn có nhiều màu sắc đã khuấy động thành Bārāṇasī, và chúng đã không giết hại bất cứ người nào.

4986. Chúng đã vươn dài thân hình treo lủng lẳng ở các gian nhà, ở các hồ nước, ở đường lộ, và ở các ngã tư, ở các ngọn cây, và ở các cổng chào.

4987. Te[1] disvāna lambante puthu[2] kandiṃsu nāriyo,
nāge soṇḍikate disvā passasante muhuṃ muhuṃ.[3]

4988. Bārāṇasī pavyadhitā[4] āturā samapajjatha,
bāhā paggayha pakkanduṃ dhītaraṃ dehi rājino.
Nagarakaṇḍaṃ.

4989. Pupphābhihārassa vanassa majjhe
ko lohitakkho vihatantaraṃso,[5]
kā kambukāyūradharā suvatthā
tiṭṭhanti nāriyo[6] dasa vandamānā.

4990. Ko tvaṃ brahābāhu vanassa majjhe
virocasi ghatasittova[7] aggi,
mahesakkho aññatarosi yakkho
udāhu nāgosi mahānubhāvo.

4991. Nāgohamasmiṃ[8] iddhimā tejasī[9] duratikkamo,
ḍaseyyaṃ[10] tejasā kuddho phītaṃ janapadaṃ api.

4992. Samuddajā hi me mātā dhataraṭṭho ca me pitā,
sudassanakaniṭṭhosmi bhūridattoti maṃ vidū.

4993. Yaṃ gambhīraṃ sadāvaṭṭaṃ rahadaṃ bhesmaṃ avekkhasi,[11]
esa divyo[12] mamāvāso anekasataporiso.

4994. Mayūrakoñcābhirudaṃ nīlodaṃ vanamajjhato,
yamunaṃ pavisa mābhīto[13] khemaṃ vattavataṃ[14] sivaṃ.

4995. Tattha patto sānucaro sahaputtena brāhmaṇa,
pūjito mayhaṃ kāmehi sukhaṃ brāhmaṇa vacchasi.

4996. Samā samantā parito[15] bahūtatagarā[16] mahī,
indagopakasañchannā sobhatī harituttamā.

---

[1] tesu - Ma; ete - Syā; te su - PTS.
[2] puthū - Ma; pūthū - Syā.
[3] mahuṃ mahuṃ - Syā.
[4] pabyadhitā - Ma; sabyādhitā - Syā.
[5] vitatantaraṃso - Ma.
[6] nariyo - PTS.
[7] ghaṭasitto va - PTS.
[8] asmi - Ma, Syā, PTS.
[9] tejassī - Ma.
[10] ḍaṃseyyaṃ - Ma, Syā.
[11] bhismaṃ pekkhasi - Ma; bhesmaṃ pekkhasi - Syā.
[12] dibyo - Ma, Syā.
[13] mā bhīto - Ma, Syā.
[14] vattavatiṃ - Syā.
[15] samantaparito - Ma, Syā.
[16] pahūtatagarā - Ma; pahutatagarā - Syā.

4987. Sau khi nhìn thấy chúng đang treo lủng lẳng, sau khi nhìn thấy những con rắn phồng mang đang thở ra dồn dập, phần lớn những người phụ nữ đã kêu khóc.

4988. Thành Bārāṇasī đã bị hỗn loạn, đã rơi vào tình trang bị xáo trộn. Dân chúng đã giơ hai cánh tay lên, kêu khóc rằng: "Xin bệ hạ hãy ban công chúa cho long vương."

Phẩm Thành Phố (được chấm dứt).

(Lời trao đổi giữa lão thợ săn và Long vương Bhūridatta)

4989. "Ở giữa khu rừng khoe sắc lắm bông hoa, ngài là ai mà có đôi mắt đỏ, có khoảng giữa của hai vai to rộng? Mười nữ nhân đang đứng tôn vinh ngài là những ai mà có mang vòng vàng ở bắp tay, có y phục đẹp?

4990. Ngài là ai mà có cánh tay vạm vỡ, chói sáng ở giữa khu rừng, tựa như ngọn lửa được rưới bơ lỏng? Có phải ngài là một Dạ-xoa nào đó có đại quyền lực, hay ngài là con rồng có đại oai lực?"

4991. "Ta là con rồng có thần lực, có quyền lực, khó bị khuất phục. Bị nổi giận, ta có thể dùng quyền lực nhai nát luôn cả một xứ sở phồn vinh.

4992. Bởi vì mẹ của ta là Samuddajā, và cha của ta là Dhataraṭṭha. Ta là em trai út của Sudassana, mọi người đã biết ta là 'Bhūridatta.'

4993. Lão hãy nhìn kỹ hồ nước ghê rợn, sâu thẳm, luôn có xoáy nước kia, nơi ấy là chỗ trú ngụ thần tiên của ta, có đến hàng trăm người.

4994. Lão chớ có khiếp sợ, hãy đi vào dòng sông Yamunā được phát xuất từ giữa các ngọn núi, có nước xanh, có tiếng kêu của chim công, chim cò, là nơi an toàn, an ổn dành cho các vị đã thành tựu bổn phận và sự hành trì.

4995. Này lão Bà-la-môn, khi lão đã đạt đến nơi ấy với người tháp tùng, này lão Bà-la-môn, với các dục được ta dâng cúng, lão cùng với đứa con trai sẽ sống một cách thoải mái."

(Lời trao đổi giữa lão thợ săn và Long vương Bhūridatta - Một năm sau)

4996. "Mặt đất là bằng phẳng toàn bộ ở xung quanh, có nhiều bụi cây *tagara*, được che phủ bởi loài cánh kiến, chói sáng, nổi bật với màu cỏ xanh.

4997. Rammāni vanacetyāni rammā haṃsūpakūjitā,
opupphapadmā[1] tiṭṭhanti pokkharañño[2] sunimmitā.

4998. Aṭṭhaṃsā sukatatthambhā[3] sabbe veḷuriyāmayā,
sahassathambhā pāsādā pūrā kaññāhi jotare.

4999. Vimānaṃ upapannosi dibbaṃ puññehi[4] attano,
asambādhaṃ sivaṃ rammaṃ accantasukhasaṃhitaṃ.

5000. Maññe sahassanettassa vimānaṃ nābhikaṅkhasi,
iddhī hi tyāyaṃ[5] vipulā sakkasseva jutīmato.

5001. Manasāpi na pattabbo anubhāvo[6] jutīmato,
paricārayamānānaṃ saindānaṃ[7] vasavattinaṃ.

5002. Taṃ vimānaṃ abhijjhāya amarānaṃ sukhesinaṃ,
uposathaṃ upavasanto semi vammikamuddhanī.

5003. Ahañca migamesāno saputto pāvisiṃ vanaṃ,
taṃ[8] maṃ mataṃ vā jīvaṃ vā nābhivedenti ñātakā.

5004. Āmantaye bhūridattaṃ kāsiputtaṃ yasassinaṃ,
tayā vo[9] samanuññātā api passemu ñātake.

5005. Eso hi vata me chando yaṃ vasesi mamantike,
na hi etādisā kāmā sulabhā honti mānuse.

5006. Sace tvaṃ na icchase[10] vatthuṃ mama kāmehi pūjito,
mayā tvaṃ samanuññāto sotthiṃ passāhi ñātake.

5007. Dhārayīmaṃ maṇiṃ divyaṃ pasuṃ putte ca vindati,
arogo sukhito hoti[11] gacchevādāya brāhmaṇa.

---

[1] opupphāpadmā - Ma;
opupphapadumā - Syā, PTS.
[2] pokkharaññā - Syā, PTS.
[3] sukatā thambhā - Ma, Syā, PTS.
[4] dibyaṃ puññehi - Ma;
dibbapuññehi - PTS.
[5] t’ āyaṃ - PTS.
[6] ānubhāvo - Ma, Syā, PTS.
[7] paricāriyamānānaṃ indānaṃ - Syā.
[8] te - Syā.
[9] no - Ma, Syā.
[10] tvaṃ nicchase - Ma, Syā;
tvaṃ icchase - PTS.
[11] hohi - Syā.

4997. Những dải rừng là đáng yêu, những hồ nước đã khéo được kiến tạo, là đáng yêu với những chim thiên nga kêu ríu rít, với những cánh hoa sen đã tàn rụng xuống nằm yên.

4998. Có các tòa lâu đài hình bát giác với một ngàn cột trụ. Các cột trụ đã được xây dựng khéo léo, tất cả đều làm bằng ngọc bích. Các tòa lâu đài sáng chói, đông đúc với những cô thiếu nữ.

4999. Cung điện thần tiên mà ngài đã được sanh lên do những phước báu của bản thân là không chật chội, an ổn, đáng yêu, đầy đủ lạc thú vô tận.

5000. Lão nghĩ rằng ngài không ước ao cung điện của đấng Ngàn Mắt, bởi vì thần lực này của ngài là bao la, sáng chói tựa như thần lực của Thiên Vương Sakka."

5001. "Oai lực của bậc có sự sáng chói (Thiên Vương Sakka), của các vị thực thi quyền lực đang phục vụ Thiên Vương Inda (Tứ Đại Thiên Vương) là không thể đạt đến thậm chí bằng ý nghĩ.

5002. Sau khi ước nguyện cung điện ấy của các vị thần tiên, của các vị đang tầm cầu hạnh phúc, ta nằm dài ở trên nóc của ổ mối, trong khi hành trì ngày trai giới."

5003. "Còn lão, trong khi tìm kiếm thú rừng, đã đi vào khu rừng cùng với đứa con trai. Các thân quyến không biết rõ lão đây đã chết hay còn sống.

5004. Lão xin thưa với ngài Bhūridatta, người con trai của xứ Kāsi, có danh tiếng: 'Nếu được ngài cho phép, chúng tôi có thể gặp lại các thân quyến.'"

5005. "Thật sự điều mong muốn của ta là lão sống gần bên ta. Bởi vì các dục như thế này là không dễ dàng đạt được ở thế giới loài người.

5006. Nếu lão không thích sống với các dục được ta dâng cúng, lão được ta cho phép. Lão hãy gặp gỡ các thân quyến một cách bình yên.

5007. Lão hãy mang theo viên ngọc ma-ni thần tiên này. Chủ nhân viên ngọc có được bầy gia súc và những đứa con trai, không có bệnh tật, được hạnh phúc. Này vị Bà-la-môn, lão hãy cầm lấy và ra đi."

5008. Kusalaṃ paṭinandāmi bhūridatta vaco tava,
pabbajissāmi jiṇṇosmi na kāme abhipatthaye.

5009. Brahmacariyassa ce bhaṅgo hoti bhogehi kāriyaṃ,
avikampamāno eyyāsi bahuṃ dassāmi te dhanaṃ.

5010. Kusalaṃ paṭinandāmi bhūridatta vaco tava,
punapi āgamissāmi sace attho bhavissati.

5011. Idaṃ vatvā bhūridatto pesesi caturo jane,
etha gacchatha uṭṭhetha khippaṃ pāpetha brāhmaṇaṃ.

5012. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā uṭṭhāya caturo janā,
pesitā bhūridattena khippaṃ pāpesuṃ brāhmaṇaṃ.
Vanappavesakaṇḍaṃ.

5013. Maṇiṃ paggayha maṅgalyaṃ sādhuvittaṃ[1] manoramaṃ,
selaṃ vyañjanasampannaṃ ko imaṃ maṇimajjhagā.

5014. Lohitakkhasahassāhi samantā parivāritaṃ,
ajja kālaṃ padaṃ[2] gacchaṃ ajjhagāhaṃ maṇiṃ imaṃ.

5015. Sūpaciṇṇo[3] ayaṃ selo accito mahito sadā,
sudhārito sunikkhitto sabbatthamabhisādhaye.

5016. Upacāravipannassa nikkhepe dhāraṇāya vā,
alaṃ[4] selo vināsāya pariciṇṇo ayoniso.

5017. Na imaṃ[5] akusalo divyaṃ maṇiṃ dhāretumāraho,
paṭipajja sataṃ nikkhaṃ dehimaṃ ratanaṃ mamaṃ.[6]

5018. Na vā myāyaṃ[7] maṇi keyyo gohi vā ratanena vā,[8]
selo vyañjanasampanno neva keyyo maṇi mamaṃ.

---

[1] sādhucittaṃ - PTS.
[2] pathaṃ - Ma, Syā.
[3] supaciṇṇo - Ma, Syā.
[4] ayaṃ - Ma, Syā, PTS.
[5] nayimaṃ - Syā.
[6] mama - Ma, Syā.
[7] na ca myāyaṃ - Ma; neva māyaṃ - Syā; na vā māyaṃ - PTS.
[8] ratanehi vā - Ma, Syā.

5008. "Thưa ngài Bhūridatta, lão vui lòng với lời nói tốt lành của ngài. Lão đã già rồi. Lão sẽ xuất gia. Lão không mong mỏi các dục."

5009. "Nếu có sự đổ vỡ của việc thực hành Phạm hạnh, thì có việc cần phải làm với các của cải. Lão có thể quay lại không phải do dự, ta sẽ biếu lão nhiều tài sản."

5010. "Thưa ngài Bhūridatta, lão vui lòng với lời nói tốt lành của ngài. Lão cũng sẽ trở lại lần nữa nếu có nhu cầu."

5011. Nói xong điều này, vị Bhūridatta đã phái đi bốn người: "Các ngươi hãy đến, hãy ra đi, hãy đứng lên, hãy mau chóng đưa vị Bà-la-môn về."

5012. Nghe theo lời nói ấy của vị ấy, bốn người đã đứng lên. Được phái đi bởi vị Bhūridatta, họ đã mau chóng đưa vị Bà-la-môn về.

Phẩm Đi Vào Rừng (được chấm dứt).

(Lời trao đổi giữa lão thợ săn và gã bắt rắn)

5013. "Ông đã nắm giữ viên ngọc ma-ni may mắn, vật sở hữu tốt lành, quyến rũ, viên đá có đầy đủ các dấu hiệu, ông đã đạt được viên ngọc ma-ni này ở đâu?"

5014. "Hôm nay, vào lúc sáng sớm, trong lúc đang đi ở con đường, tôi đã đạt được viên ngọc ma-ni này; nó được vây kín xung quanh bởi một ngàn người trẻ tuổi có mắt màu đỏ."

5015. "Viên đá này, khi được sử dụng cẩn thận, luôn luôn được tôn vinh, được quý trọng, khéo bảo quản, khéo cất giữ, nó có thể làm cho thành tựu mọi mục đích.

5016. Đối với người bất cẩn trong việc sử dụng, trong việc cất giữ hoặc trong việc bảo quản, nó chỉ là viên đá đem lại sự tiêu hoại khi được hành xử không đúng đường lối.

5017. Người không tốt lành không xứng đáng bảo quản viên ngọc ma-ni thần tiên này. Ông hãy nhận lấy một trăm tiền vàng và hãy trao viên bảo ngọc này cho ta."

5018. "Viên ngọc ma-ni này của tôi không thể được trao đổi bằng trâu bò hoặc bằng châu báu. Nó là viên đá có đầy đủ các dấu hiệu. Viên ngọc ma-ni của tôi sẽ không bao giờ được bán."

5019. No ce tayā maṇi keyyo gohi vā ratanena vā,[1]
atha kena maṇi keyyo taṃ me akkhāhi pucchito.

5020. Yo me saṃse mahānāgaṃ tejasiṃ[2] duratikkamaṃ,
tassa dajjaṃ imaṃ selaṃ jalantariva[3] tejasā.

5021. Ko nu brāhmaṇavaṇṇena supaṇṇo patataṃ varo,
nāgaṃ jigiṃsamanveti[4] anvesaṃ bhakkhamattano.

5022. Nāhaṃ dijādhipo homi na diṭṭho garuḷo mayā,
āsīvisena vittoti[5] vejjo maṃ brāhmaṇaṃ vidū.[6]

5023. Kinnu tuyhaṃ balaṃ atthi kiṃ sippaṃ vijjate tava,
kismiṃ vā tvaṃ paratthaddho uragaṃ nāpacāyasi.

5024. Āraññakassa[7] isino cirarattatapassino,[8]
supaṇṇo kosiyassakkhā visavijjaṃ anuttaraṃ.

5025. Taṃ bhāvitattaññataraṃ sammantaṃ pabbatantare,
sakkaccaṃ taṃ upaṭṭhāsiṃ[9] rattindivamatandito.

5026. So tadā pariciṇṇo me vatavā[10] brahmacariyavā,[11]
dibbaṃ[12] pātukarī mantaṃ kāmasā bhagavā mamaṃ.[13]

5027. Tyāhaṃ mante paratthaddho nāhaṃ bhāyāmi bhoginaṃ,
ācariyo visaghātānaṃ alambānoti[14] maṃ vidū.

5028. Gaṇhāmase maṇiṃ tāta somadatta vijānahi,[15]
mā daṇḍena siriṃ pattaṃ kāmasā pajahimhase.[16]

5029. Sakaṃ nivesanaṃ pattaṃ so[17] taṃ brāhmaṇa pūjayi,
evaṃ kalyāṇakārissa kiṃ mohā dūbhimicchasi.[18]

5030. Sace hi[19] dhanakāmosi bhūridatto padassati,[20]
tameva gantvā yācassu bahuṃ dassati te dhanaṃ.

---

[1] ratanehi vā - Ma, Syā.
[2] tejassiṃ - Ma.
[3] jalantamiva - Ma;
jalanta-r-iva - PTS.
[4] jigīsamanvesi - Ma.
[5] vittosmi - Syā.
[6] vajjo brāhmaṇa maṃ vidū - Ma;
vejjo brāhmaṇa maṃ vidū - Syā.
[7] āraññikassa - Ma, Syā.
[8] cirarattaṃ tapassino - Ma;
ciraṃ rattaṃ tapassino - Syā.
[9] upaṭṭhāsi - PTS.
[10] vattavā - Ma; vattaṃ vā - Syā.
[11] brahmacāriyaṃ - Syā.
[12] dibyaṃ - Syā.
[13] mama - Ma.
[14] alampānoti - Ma;
ālambāyanoti - Syā.
[15] vijānāhi - Syā.
[16] pajahāmase - Syā.
[17] yo - Ma, Syā, PTS.
[18] dubbhimicchasi - Ma, Syā.
[19] sace tvaṃ - Ma, Syā.
[20] padissati - Syā.

5019. "Nếu viên ngọc ma-ni không được ông trao đổi bằng trâu bò hoặc bằng châu báu, vậy thì viên ngọc ma-ni sẽ được trao đổi bằng cái gì? Được hỏi, xin ông hãy nói cái ấy cho ta."

5020. "Người nào có thể chỉ ra cho tôi con rồng lớn có quyền lực, khó bị khuất phục (ở nơi nào), tôi sẽ trao cho người ấy viên đá tựa như đang chói sáng với hào quang này."

5021. "Vậy ai đây với vóc dáng Bà-la-môn, có phải là điểu vương cao quý của các loài chim đang theo đuổi con rồng một cách thèm khát trong lúc tìm kiếm bữa ăn cho bản thân?"

5022. "Tôi không phải là chúa tể của loài chim. Chim thần chưa được tôi nhìn thấy. Tôi là thầy thuốc 'có kiến thức về rắn độc.' Mọi người biết tôi là Bà-la-môn."

5023. "Vậy thì ông có năng lực gì? Học nghệ gì được tìm thấy ở ông? Hay ông giỏi giang về điều gì khiến ông không xem trọng loài rắn?"

5024. "Điểu vương đã dạy kiến thức vô thượng về nọc độc cho vị ẩn sĩ dòng Kosiya theo hạnh sống ở rừng, hành khổ hạnh trong thời gian dài.

5025. Vị ấy là một trong những vị có bản thân đã được tu tập, đang cư ngụ ở thung lũng. Tôi đã hầu hạ vị ấy một cách nghiêm chỉnh, đêm ngày không biếng nhác.

5026. Khi ấy, được tôi phục vụ, vị ấy được chu toàn phận sự, thành tựu Phạm hạnh. Bậc hữu phần đã tự nguyện chỉ bày chú thuật thần tiên cho tôi.

5027. Tôi giỏi giang về chú thuật. Tôi không sợ những con rắn, Mọi người đã biết tôi là 'Alambāna, vị thầy về giải độc.'"

(Lời trao đổi giữa lão thợ săn và người con trai)
5028. "Này con, chúng ta hãy giữ lấy viên ngọc ma-ni. Này Somadatta, con hãy biết rằng: 'Chúng ta chớ tự nguyện đánh mất vinh quang đã đạt được bằng cây gậy.'"

5029. "Này ông Bà-la-môn, vị ấy đã tôn vinh cha khi cha đạt đến chỗ trú ngụ của vị ấy. Đối với người đã có việc làm tốt lành như vậy, tại sao cha vì si mê mà muốn hãm hại vị ấy?

5030. Bởi vì nếu cha mong muốn tài sản, vị Bhūridatta sẽ ban cho cha. Cha hãy đi đến và yêu cầu với chính vị ấy, vị ấy sẽ ban tặng cha tài sản."

5031. Hatthagataṃ pattagataṃ nikkiṇṇaṃ khādituṃ varaṃ,
mā no sandiṭṭhiko attho somadatta upaccagā.

5032. Paccati niraye ghore mahissamavadīyati,[1]
mittadūbhī[2] hitaccāgī jīvare cāpi sussare.[3]

5033. Sace hi[4] dhanakāmosi bhūridatto padassati,
maññe attakataṃ veraṃ naciraṃ vedayissasi.

5034. Mahāyaññaṃ yajitvāna evaṃ sujjhanti brāhmaṇā,
mahāyaññaṃ yajissāma evaṃ mokkhāma pāpakā.

5035. Handadāni apāyāmi nāhaṃ ajja tayā saha,
padampekaṃ[5] na gaccheyyaṃ evaṃ kibbisakārinā.

5036. Idaṃ vatvāna pitaraṃ somadatto bahussuto,
ujjhāpetvāna bhūtāni tamhā ṭhānā apakkami.

5037. Gaṇhāhetaṃ mahānāgaṃ āharetaṃ maṇiṃ mama,
indagopakavaṇṇābho[6] yassa lohitako[7] siro.

5038. Kappāsapicurāsīva eso kāyassa dissati,[8]
vammikaggagato seti taṃ tvaṃ gaṇhāhi brāhmaṇa.

5039. Athosadhehi dibbehi japaṃ[9] mantapadāni ca,
evaṃ taṃ asakkhi saṭṭhuṃ[10] katvā parittamattano.

Kīḷanakaṇḍaṃ.

5040. Mamaṃ disvāna āyantaṃ sabbakāmasamiddhinaṃ,
indriyāni ahaṭṭhāni sāvaṃ[11] jātaṃ mukhaṃ tava.

5041. Padumaṃ[12] yathā hatthagataṃ pāṇinā parimadditaṃ,
sāvaṃ jātaṃ mukhaṃ tuyhaṃ mamaṃ disvāna edisaṃ.

---

1 mahissamapi vivarati - Ma;
mahimassa vindrīyati - Syā.
2 mittadubbhī - Ma, Syā.
3 jīvarevāpi sussati - Ma;
jīvare vāpi sussati - Syā.
4 sace tvaṃ - Ma, Syā.
5 padamekaṃ - Syā.
6 vaṇṇābhā - Syā, PTS.
7 rohitako - Syā.
8 eso kāyo padissati - Ma, Syā.
9 jappaṃ - Ma, Syā.
10 satthuṃ - Ma; phuṭṭhuṃ - Syā.
11 sāmaṃ - PTS.
12 padmaṃ - Ma.

5031. "Tốt hơn hãy ăn vật đã được đặt vào bàn tay, vào bình bát. Này Somadatta, chớ để lợi ích trước mắt của chúng ta trôi qua mất."

5032. "Kẻ phản bội bạn bè, kẻ bỏ bê điều lợi ích bị nung nấu ở địa ngục ghê rợn, thậm chí trái đất cũng bị nứt ra (nuốt chửng kẻ ấy). Và ngay cả trong lúc còn sống, kẻ ấy cũng bị khô héo.

5033. Bởi vì nếu cha mong muốn tài sản, vị Bhūridatta sẽ ban cho cha. Con nghĩ rằng không bao lâu cha sẽ cảm thọ sự thù hằn do bản thân tạo ra."

5034. "Các vị Bà-la-môn dâng cúng đại lễ tế thần, và như vậy các vị trở nên trong sạch. Chúng ta sẽ dâng cúng đại lễ tế thần và như vậy chúng ta sẽ thoát khỏi các tội ác."

5035. "Nào, bây giờ con bỏ đi đây. Hôm nay, con không có thể đi cùng với cha, với kẻ gây ra tội ác như vậy, dầu chỉ là một bước chân."

5036. Sau khi nói xong điều này với người cha, sau khi làm cho các thần linh phải sửng sốt, người con trai Somadatta có sự hiểu biết rộng đã bỏ đi khỏi nơi ấy.

(Lời lão thợ săn nói với gã bắt rắn)
5037. "Ông hãy bắt lấy con rồng lớn ấy; cái đầu của nó màu đỏ, có ánh sáng màu cánh kiến. Hãy trao cho ta viên ngọc ma-ni ấy.

5038. Thân hình ấy của con rắn này được nhìn thấy tựa như đống bông gòn. Nó nằm ở đỉnh của gò mối. Này vị Bà-la-môn, ông hãy bắt lấy nó."

5039. Rồi nhờ vào các thần dược, và trong lúc lẩm nhẩm các câu chú thuật, như vậy sau khi đã thực hiện việc hộ trì bản thân, gã bắt rắn đã có thể bắt được con rồng ấy.

Phẩm Làm Trò Tiêu Khiển (được chấm dứt).

(Lời Sudassana, anh trai của Bhūridatta)
5040. "Sau khi nhìn thấy con – là người có sự thành tựu tất cả mọi ước muốn – đang đi đến, các căn của mẹ không được trong sáng, khuôn mặt của mẹ hiện lên màu vàng sạm.

5041. Giống như đóa hoa sen ở trong bàn tay và bị bàn tay nghiền nát, khuôn mặt của mẹ hiện lên màu vàng sạm sau khi nhìn thấy con như thế này.

5042. Kaccinnu[1] te nābhisayi[2] kacci te atthi[3] vedanā,
yena sāvaṃ[4] mukhaṃ tuyhaṃ mamaṃ disvāna āgataṃ.

5043. Supinaṃ tāta addakkhiṃ ito māsaṃ adhogataṃ,
dakkhiṇaṃ viya me bāhaṃ[5] chetvā ruhiramakkhitaṃ,
puriso ādāya pakkāmi mamaṃ[6] rodantiyā sati.

5044. Yato taṃ[7] supinamaddakkhiṃ sudassana vijānahi,[8]
tato divā vā rattiṃ vā sukhaṃ me na upalabbhati.[9]

5045. Yaṃ pubbe paricāriṃsu[10] kaññā ruciraviggahā,
hemajālapaṭicchannā bhūridatto na dissati.

5046. Yaṃ pubbe paricāriṃsu nettiṃsavaradhārino,
kaṇikārā viya[11] samphullā bhūridatto na dissati.

5047. Handadāni gamissāma[12] bhūridattanivesanaṃ,
dhammaṭṭhaṃ sīlasampannaṃ passāma tava bhātaraṃ.

5048. Tañca disvāna āyantiṃ[13] bhūridattassa mātaraṃ,
bāhā paggayha pakkanduṃ bhūridattassa nāriyo.[14]

5049. Puttaṃ teyye[15] na jānāma ito māsaṃ adhogataṃ,
mataṃ vā yadi vā jīvaṃ bhūridattaṃ yasassinaṃ.

5050. Sakuṇī hataputtāva suññaṃ disvā kulāvakaṃ,
ciraṃ dukkhena jhāyissaṃ bhūridattaṃ apassatī.

5051. Sakuṇī hataputtāva suññaṃ disvā kulāvakaṃ,
tena tena padhāvissaṃ piyaputtaṃ apassatī.[16]

5052. Kurarī[17] hatachāpāva[18] suññaṃ disvā kulāvakaṃ,
ciraṃ dukkhena jhāyissaṃ bhūridattaṃ apassatī.

5053. Sā nūna cakkavākīva[19] pallalasmiṃ anūdake,[20]
ciraṃ dukkhena jhāyissaṃ bhūridattaṃ apassatī.

---

[1] kacci nu - Ma, Syā.
[2] te nābhisasi - Ma, PTS;
te nābhissasi - Syā.
[3] te n' atthi - PTS.
[4] yan te sāmaṃ - PTS.
[5] bāhuṃ - Ma, Syā.
[6] mama - Ma, Syā.
[7] yatohaṃ - Ma, Syā;
yato - PTS.
[8] vijānāhi - Syā.
[9] nopalabbhati - Ma, Syā, PTS.
[10] parivāriṃsu - Ma, Syā.
[11] kaṇikārāva - Ma, Syā, PTS.
[12] gamissāmi - PTS.
[13] āyantaṃ - Syā.
[14] bhariyāyo - Syā.
[15] t' ayye - PTS.
[16] ayaṃ gāthā Ma, Syā potthakesu natthi.
[17] kururī - Syā.
[18] hatacchāpāva - Syā.
[19] cakkavakkīva - Syā.
[20] anodake - Ma.

5042. Phải chăng có kẻ đã quấy rầy mẹ, phải chăng mẹ có cảm thọ (khổ), vì thế khuôn mặt của mẹ màu vàng sạm sau khi nhìn thấy con đi về?"

(Lời người mẹ của Sudassana và Bhūridatta)
5043. "Này con, mẹ đã nhìn thấy giấc mơ gần một tháng nay: Giống như có người đàn ông đã chặt đứt cánh tay phải của mẹ, rồi đã cầm lấy cánh tay bị lấm lem bởi máu và bỏ đi, trong khi mẹ đang khóc lóc.

5044. Từ khi mẹ đã nhìn thấy giấc mơ ấy, này Sudassana, con hãy biết rằng: Từ đó, mẹ không đạt được sự an lạc ban ngày hoặc ban đêm.

5045. Người mà các thiếu nữ có thân hình dễ thương, được che đậy bởi tấm lưới vàng, đã hầu hạ trước đây là Bhūridatta không được nhìn thấy.

5046. Người mà các binh sĩ mang gươm báu, giống như cây *kaṇikāra* nở rộ hoa đều khắp, đã tùy tùng trước đây là Bhūridatta không được nhìn thấy.

5047. Nào, bây giờ chúng ta sẽ đi đến nơi trú ngụ của Bhūridatta. Chúng ta hãy nhìn thấy em trai của con an trú trong thiện pháp, đầy đủ giới hạnh."

5048. Và sau khi nhìn thấy bà ấy, người mẹ của Bhūridatta, đang đi đến, các người vợ của Bhūridatta đã giơ hai cánh tay lên, kêu khóc rằng:

5049. "Thưa mẹ, đã gần một tháng nay, chúng con không hay biết về người con trai của mẹ, vị Bhūridatta có danh tiếng đã chết hay là đang còn sống."

(Lời người mẹ của Sudassana và Bhūridatta)
5050. "Tựa như chim mẹ có chim con bị giết chết đau khổ khi nhìn thấy cái tổ trống không, ta sẽ buồn bực lâu dài vì khổ đau trong khi không nhìn thấy Bhūridatta.

5051. Tựa như chim mẹ có chim con bị giết chết đau khổ khi nhìn thấy cái tổ trống không, ta sẽ chạy đến nơi này nơi khác trong khi không nhìn thấy đứa con trai yêu dấu.

5052. Tựa như chim ó biển mẹ có chim con bị giết chết, đau khổ khi nhìn thấy cái tổ trống không, ta sẽ buồn bực lâu dài vì khổ đau trong khi không nhìn thấy Bhūridatta.

5053. Thật vậy, tựa như con ngỗng đỏ ấy tại cái hồ nhỏ không còn nước, ta sẽ buồn bực lâu dài vì khổ đau trong khi không nhìn thấy Bhūridatta.

5054. Kammārānaṃ yathā ukkā anto jhāyati no bahi,
evaṃ jhāyāmi sokena bhūridattaṃ apassatī.

5055. Sālāva sampamathitā[1] mālutena pamadditā,
senti puttā ca dārā ca bhūridattanivesane.

5056. Idaṃ[2] sutvāna nigghosaṃ bhūridattanivesane,
ariṭṭho ca subhago[3] ca upadhāviṃsu[4] anantarā.

5057. Amma assāsa mā soci evaṃ dhammā hi pāṇino,
cavanti upapajjanti esassa pariṇāmitā.[5]

5058. Ahampi tāta jānāmi evaṃ dhammā hi pāṇino,
sokena ca paretasmiṃ[6] bhūridattaṃ apassatī.

5059. Ajja ce me imaṃ rattiṃ sudassana vijānahi,[7]
bhūridattaṃ apassantī maññe hessāmi[8] jīvitaṃ.

5060. Amma assāsa mā soci ānayissāma bhātaraṃ,
disodisaṃ gamissāma bhātupariyesanaṃ caraṃ.

5061. Pabbate giriduggesu gāmesu nigamesu ca,
orena dasarattassa[9] bhātaraṃ passa āgataṃ.

5062. Hatthā pamutto urago pāde te nipatī bhusaṃ,
kacci taṃ nu ḍasī tāta[10] mā bhāyi sukhito bhava.

5063. Neva mayhaṃ ayaṃ nāgo alaṃ dukkhāya kāyaci,
yāvatatthi ahiggāhā[11] mayā bhiyyo na vijjati.

5064. Ko nu brāhmaṇavaṇṇena datto parisamāgamā,[12]
avhayantu[13] suyuddhena suṇātu parisā mamaṃ.[14]

---

[1] sampamadditā - Syā.
[2] tesaṃ - Syā.
[3] subhogo - Ma, Syā.
[4] padhāviṃsu - Ma, Syā.
[5] esāssa pariṇāmatā - Syā.
[6] paretasmi - Ma;
paret' asmi - PTS.
[7] vijānāhi - Syā.
[8] hissāmi - Ma, Syā.
[9] sattarattassa - Ma, Syā.
[10] kacci nu taṃ ḍaṃsī tāta - Ma;
kacci nu ḍaṃsito tāta - Syā;
kacci t' ānuḍasī tāta - PTS.
[11] ahiggāho - Ma, Syā, PTS.
[12] ditto parisamāgato - Ma;
datto parisamāgato - Syā.
[13] avhāyantu - Ma; avhāyatu - Syā.
[14] mama - Ma, Syā.

5054. Giống như bếp lò của các người thợ rèn đốt cháy ở bên trong, không ở bên ngoài, tương tự như vậy, ta buồn bực vì khổ đau (ở nội tâm) trong khi không nhìn thấy Bhūridatta.”

5055. Những người con và những người vợ nằm dài ở nơi trú ngụ của Bhūridatta tựa như những cây *sāla* bị nghiền nát, bị đè bẹp bởi cơn gió.

5056. Sau khi nghe được tiếng động này ở nơi trú ngụ của Bhūridatta, Ariṭṭha và Subhaga đã chạy đến không chậm trễ.

5057. “Thưa mẹ, mẹ hãy bình tĩnh, chớ sầu muộn; bởi vì các sinh mạng có bản chất như vậy. Chúng chết đi rồi tái sanh; điều này được áp dụng ở thế gian này.”

5058. “Này con, mẹ cũng biết rằng: ‘Các sinh mạng có bản chất như vậy.’ Nhưng mẹ bị chấn động vì sầu muộn trong khi không nhìn thấy Bhūridatta.

5059. Này Sudassana, con hãy biết rằng: ‘Nếu hôm nay, trong đêm này, mẹ không nhìn thấy Bhūridatta, mẹ nghĩ rằng mẹ sẽ từ bỏ mạng sống.’”

5060. “Thưa mẹ, mẹ hãy bình tĩnh, chớ sầu muộn. Chúng con sẽ đem em trai về. Chúng con sẽ ra đi theo nhiều hướng khác nhau trong lúc đi tìm kiếm em trai –

5061. – ở các ngọn núi, ở các khe núi hiểm trở, ở các ngôi làng, và ở các trị trấn. Chưa đến mười ngày, mẹ sẽ nhìn thấy em trai trở về.”

(Lời trao đổi giữa gã bắt rắn và Sudassana, anh trai của Bhūridatta)

5062. “Con rắn vừa vuột khỏi tay ta, đã liền rơi xuống ở bàn chân của cậu. Này bạn thân, phải chăng nó đã cắn cậu? Cậu chớ sợ hãi. Cậu hãy yên tâm.”

5063. “Con rồng này không có khả năng gây ra bất cứ khổ đau nào đến ta. Cho đến luôn cả những thầy bắt rắn, người hơn được ta không tìm thấy.”

5064. “Kẻ ngớ ngẩn nào đã đi đến hội chúng với vóc dáng Bà-la-môn? Xin hội chúng hãy lắng nghe tôi. Mọi người hãy thử thách bằng một cuộc tranh tài công bằng.”

5065. Tvaṃ maṃ nāgena ālamba[1] ahaṃ maṇḍūkachāpiyā,
hotu no abbhutaṃ tattha āsahassehi[2] pañcahi.

5066. Ahaṃ hi vasumā aḍḍho tvaṃ daḷiddosi[3] māṇava,
ko nu te pāṭibhogatthi upajūtañca kiṃ siyā.

5067. Upajūtañca me assa pāṭibhogo ca tādiso,
hotu[4] no abbhutaṃ tattha āsahassehi pañcahi.

5068. Suṇohi me mahārāja vacanaṃ bhaddamatthu te,
pañcannaṃ me sahassānaṃ pāṭibhogo hi kinnimā.[5]

5069. Pettikaṃ vā iṇaṃ hoti yaṃ vā hoti sayaṃ kataṃ,
kiṃ tvaṃ evaṃ bahuṃ mayhaṃ dhanaṃ yācasi brāhmaṇa.

5070. Ālambāno[6] hi nāgena mamaṃ abhijigiṃsati,[7]
ahaṃ maṇḍūkachāpiyā ḍaṃsayissāmi brāhmaṇaṃ.

5071. Taṃ tvaṃ daṭṭhuṃ mahārāja ajja raṭṭhābhivaddhana,[8]
khattasaṅghaparibbūḷho[9] niyyāhi ahidassanaṃ.[10]

5072. Neva taṃ atimaññāmi sippavādena māṇava,
atimattosi[11] sippena uragaṃ nāpacāyasi.

5073. Mayampi nātimaññāma[12] sippavādena brāhmaṇaṃ,[13]
avisena ca nāgena bhusaṃ vañcayase janaṃ.

5074. Evaṃ cetaṃ[14] jano jaññā yathā jānāmi taṃ ahaṃ,
na tvaṃ labhasi ālamba sattumuṭṭhiṃ[15] kuto dhanaṃ.

5075. Kharājino jaṭī rummī[16] datto[17] parisamāgato,
so[18] tvaṃ evaṃ gataṃ nāgaṃ aviso atimaññasi.

---

[1] ālampa - Ma.
[2] ā sahassehi - Syā, PTS.
[3] daliddosi - Ma, Syā, PTS, evamuparipi.
[4] assa - PTS.
[5] kittima - Ma, Syā, PTS.
[6] alampāno - Ma; ālambāyano - Syā.
[7] abhijigīsati - Ma.
[8] raṭṭhābhivaḍḍhana - Ma, Syā, PTS.
[9] paribyūḷho - Ma, Syā.
[10] abhidassanaṃ - PTS.
[11] atimatt' āsi - PTS.
[12] ahampi nātimaññāmi - Ma, Syā.
[13] brāhmaṇa - Ma, Syā.
[14] ce taṃ - PTS.
[15] bhusamuṭṭhiṃ - Ma; thusamuṭṭhiṃ - Syā.
[16] dummī - Ma.
[17] ditto - Ma.
[18] yo - Ma, Syā.

5065. “Này Ālamba, ngươi đấu với ta bằng con rồng, ta bằng con nhái cái con. Phần cá độ của chúng ta cho trận đấu này hãy là năm ngàn.”

5066. “Này chàng trai Bà-la-môn, ta thật sự có của cải, giàu sang, còn cậu thì nghèo khó. Vậy có ai là người bảo đảm cho cậu? Và tiền đặt cược sẽ là cái gì?”

5067. “Tiền đặt cược sẽ có cho ta. Và người bảo đảm sẽ là vị như thế ấy. Phần cá độ của chúng ta cho trận đấu này hãy là năm ngàn.”

(Lời trao đổi giữa Sudassana và đức vua Sāgara Brahmadatta)
5068. “Tâu đại vương, xin bệ hạ hãy lắng nghe lời nói của thần, mong rằng vận may hãy có đến ngài. Bởi vì người bảo lãnh năm ngàn cho thần phải là vị có danh tiếng.”

5069. “Là nợ nần thuộc về cha của trẫm, hay là đã được làm bởi trẫm? Này Bà-la-môn, vì lý do gì ngài lại yêu cầu tài sản của trẫm nhiều như vậy?”

5070. “Bởi vì Ālambāna muốn đánh bại thần bằng con rồng, thần sẽ cho con nhái cái con cắn vị Bà-la-môn.

5071. Vì thế, tâu đại vương, để xem hình dáng con rắn, tâu bậc làm hưng thịnh đất nước, được hộ tống xung quanh bởi tập thể các vị Sát-đế-lỵ, xin bệ hạ hãy xuất cung.”

(Lời trao đổi giữa gã bắt rắn và Sudassana)
5072. “Này chàng trai Bà-la-môn, ta không bao giờ khinh thường cậu với lời khoa trương về tài nghệ. Tại cậu quá tự hào về tài nghệ; cậu không xem trọng con rắn.”

5073. “Chúng tôi cũng không khinh thường vị Bà-la-môn bởi lời khoa trương về tài nghệ. Tại ngươi lừa gạt dân chúng quá lố bằng con rồng không có nọc độc.

5074. Nếu như vậy thì dân chúng có thể biết về ngươi giống như ta biết về ngươi vậy. Này Ālamba, ngươi chẳng nhận được một nắm lúa mạch, từ đâu mà nhận được tài sản?”

5075. “Là kẻ mặc da dê thô kệch, tóc búi, dơ dáy, ngớ ngẩn, đi đến với hội chúng, cậu đây lại khinh thường con rắn có thân hình như vậy là ‘không có nọc độc.’

5076. Āsajja kho taṃ[1] jaññāsi puṇṇaṃ uggassa tejasā,[2]
maññe taṃ bhasmarāsiṃva khippameso karissati.

5077. Siyā visaṃ siḷuttassa[3] deḍḍubhassa[4] silābhuno,
neva lohitasīsassa visaṃ nāgassa vijjati.

5078. Sutaṃ metaṃ[5] arahataṃ saññatānaṃ tapassinaṃ,
idha dānāni datvāna saggaṃ gacchanti dāyakā,
jīvanto dehi dānāni yadi te atthi dātave.

5079. Ayaṃ nāgo mahiddhiko tejasī[6] duratikkamo,
tena taṃ ḍaṃsayissāmi so taṃ bhasmaṃ karissati.

5080. Mayāpetaṃ sutaṃ samma saññatānaṃ tapassinaṃ,
idha dānāni datvāna saggaṃ gacchanti dāyakā,
tvameva dehi jīvanto yadi te atthi dātave.

5081. Ayaṃ accimukhī[7] nāma puṇṇā uggassa tejasā,
tāya naṃ[8] ḍaṃsayissāmi sā taṃ bhasmaṃ karissati.

5082. Yā dhītā dhataraṭṭhassa vemātā bhaginī mama,
sā dissatu accimukhī[9] puṇṇā[10] uggassa tejasā.

5083. Chamāyaṃ ce nisiñcissaṃ brahmadatta vijānahi,[11]
tiṇalatāni osadhyo[12] ussusseyyuṃ asaṃsayaṃ.

5084. Addhaṃ ce[13] pātayissāmi brahmadatta vijānahi,
sattavassānayaṃ[14] devo na vasse na himaṃ pate.

5085. Udakañce[15] nisiñcissaṃ brahmadatta vijānahi,
yāvatā odakā[16] pāṇā mareyyuṃ macchakacchapā.

Nagarappavesanakaṇḍaṃ niṭṭhitaṃ.

---

[1] naṃ - Ma, Syā, PTS.
[2] tejaso - Ma.
[3] siluttassa - Ma, Syā, PTS.
[4] duḍḍubhassa - Syā.
[5] sutametaṃ - Ma, Syā; sutaṃ me taṃ - PTS.
[6] tejassī - Ma.
[7] ajamukhī - Ma.
[8] taṃ - Ma, Syā, PTS.
[9] sā taṃ ḍaṃsatvajamukhī - Ma; sā ḍaṃsatu accimukhī - Syā.
[10] puṇṇī - PTS.
[11] vijānāhi - Syā.
[12] osajjho - PTS.
[13] uddhaṃ ce - Ma; uddhañce - Syā, PTS.
[14] satta vassāniyaṃ - Ma; satta vassāni yaṃ - Syā; sattavassān' ayaṃ - PTS.
[15] udake ce - Ma, Syā.
[16] yāvantodakajā - Ma, Syā; yāvatā udakajā - PTS.

5076. Sau khi thật sự đến gần nó, cậu có thể biết được nó đầy đủ với quyền lực của loài rắn. Ta nghĩ rằng nó sẽ làm cho cậu trở thành đống tro bụi một cách nhanh chóng."

5077. "Nọc độc có thể có ở rắn bắt chuột (rắn nhà), ở rắn nước, và ở rắn lục, chứ nọc độc không bao giờ tìm thấy ở con rồng có đầu màu đỏ."

5078. "Ta đã được nghe từ các vị A-la-hán đã tự kiềm chế, hành khổ hạnh, nói điều này: 'Sau khi bố thí các vật thí ở nơi này, các thí chủ đi đến cõi Trời.' Trong khi còn sống, cậu hãy bố thí các vật thí nếu cậu có vật gì để bố thí.

5079. Con rồng này có đại thần lực, có quyền lực, khó bị khuất phục. Ta sẽ cho nó cắn cậu. Nó sẽ làm cậu trở thành tro bụi."

5080. "Này ông bạn, ta cũng đã được nghe từ các vị đã tự kiềm chế, hành khổ hạnh, nói điều này: 'Sau khi bố thí các vật thí ở nơi này, các thí chủ đi đến cõi Trời.' Chính ngươi, trong khi còn sống, hãy bố thí nếu ngươi có vật gì để bố thí.

5081. Con nhái cái con này tên là Accimukhī được đầy đủ với quyền lực của loài rắn. Ta sẽ cho nàng cắn ngươi. Nàng sẽ làm ngươi trở thành tro bụi.

5082. Nàng là con gái của long vương Dhataraṭṭha, em gái cùng cha khác mẹ với ta. Hãy để nàng Accimukhī ấy chứng tỏ nàng được đầy đủ với quyền lực của loài rắn."

(Lời Sudassana nói với đức vua Sāgara)
5083. "Tâu đại vương Brahmadatta, bệ hạ hãy biết rằng nếu thần rải nọc độc này xuống mặt đất, chắc chắn các loài cỏ dại, dây leo, cây thuốc sẽ bị khô héo.

5084. Tâu đại vương Brahmadatta, bệ hạ hãy biết rằng nếu thần ném nọc độc này lên không trung, trời sẽ không mưa, sẽ không đổ tuyết bảy năm.

5085. Tâu đại vương Brahmadatta, bệ hạ hãy biết rằng nếu thần rải nọc độc này xuống nước, các loài cá rùa, cho đến các loài thủy tộc sẽ chết."

Phẩm Đi Vào Thành Phố được chấm dứt.

5086. Lokyaṃ sajantaṃ udakaṃ payāgasmiṃ patiṭṭhitaṃ,
ko maṃ ajjhoharī bhūto ogāḷhaṃ yamunaṃ nadiṃ.

5087. Yadesa lokādhipatī yasassī
bārāṇasiṃ pakiraharī[1] samantato,
tassāhaṃ[2] putto uragūsabhassa
subhagoti[3] maṃ brāhmaṇa vedayanti.

5088. Sace hi[4] putto uragūsabhassa
kaṃsassa[5] rañño amarādhipassa,
mahesakkho aññataro pitā te
maccesu mātā pana te atulyā,
na tādiso arahati brāhmaṇassa
dāsampi ohārituṃ[6] mahānubhāvo.

5089. Rukkhaṃ nissāya vijjhittho eṇeyyaṃ pātumāgataṃ,
so viddho dūramasarā[7] saravegena sekhavā.[8]

5090. Taṃ tvaṃ patitamaddakkhi araññasmiṃ brahāvane,
sa maṃsakājamādāya[9] sāyaṃ nigrodhupāgami.

5091. Suvasāliyasaṅghuṭṭhaṃ[10] piṃgiyaṃ[11] santhatāyutaṃ,
kokilābhirudaṃ rammaṃ dhuvaṃ haritasaddalaṃ.

5092. Tattha te so pāturahu iddhiyā yasasā jalaṃ,
mahānubhāvo bhātā me kaññāhi parivārito.

5093. So tena pariciṇṇo tvaṃ sabbakāmehi tappito,
adūbhassa[12] tuvaṃ dūbhi[13] taṃ te veraṃ idhāgataṃ.

5094. Khippaṃ gīvaṃ pasārehi na te dassāmi jīvitaṃ,
bhātu parisaraṃ veraṃ chedayissāmi te siraṃ.

5095. Ajjhāyako yācayogo[14] āhutaggī ca brāhmaṇo,
etehi tīhi ṭhānehi avajjho bhavati[15] brāhmaṇo.

---

[1] pakriya - Ma;
pakīraharī - Syā;
pakiraparī - PTS.
[2] tassāha - Ma, Syā.
[3] subhogoti - Ma, Syā.
[4] sacesi - Syā.
[5] kāsissa - Ma, Syā.
[6] ohātuṃ - PTS.
[7] dūramacari - Ma;
dūramācari - Syā.
[8] sīghavā - Ma;
pekkhavā - Syā.
[9] samaṃ sakājamādāya - Ma;
sa maṃsakācam ādāya - PTS.
[10] sukasāḷikasaṅghuṭṭhaṃ - Ma.
[11] piṅgalaṃ - Ma.
[12] aduṭṭhassa - Ma, Syā.
[13] dubbhi - Ma, Syā.
[14] yācayogī - Ma, Syā.
[15] hoti - Ma.

(Lời trao đổi giữa lão thợ săn và Subhaga, em trai kế của Bhūridatta)

5086. "Khi ta đang trầm mình trong nước rửa tội được thiết lập ở bãi tắm Payāga, sanh linh nào đã lôi ta xuống chìm sâu vào dòng sông Yamunā?"

5087. "Vị chúa tể ở thế gian có danh tiếng ấy
đã quấn tròn vòng quanh thành Bārāṇasī.
Ta là con trai của vị long thần ấy.
này vị Bà-la-môn, mọi người biết ta là 'Subhaga.'"

5088. "Nếu chính ngài là con trai của vị long thần, của vị vua Kaṃsa, chúa tể của loài rồng bất tử, thì cha của ngài là một trong những vị có đại quyền lực; hơn nữa, mẹ của ngài ở chốn nhân gian là không người sánh bằng. Vị có đại oai lực như thế ấy không thích hợp để nhấn chìm thậm chí một kẻ nô lệ của dòng Bà-la-môn."

5089. "Tựa vào thân cây, các ngươi đã bắn con sơn dương đang đi đến để uống nước. Bị bắn trúng, nó đã phóng đi xa. Nó có sự nhanh nhẹn so với tốc độ của mũi tên.

5090. Ngươi đã nhìn thấy con thú ấy bị ngã xuống ở nơi hoang dã, ở khu rừng rộng lớn. Ngươi đây đã mang theo túi thịt và vào lúc chiều tối đã đi đến gần một cây đa.

5091. Cây đa màu nâu đỏ, được kết thành chạng ba, được vang dội tiếng kêu của loài chim két và chim sáo, có tiếng kêu của chim cu cu đáng yêu, thường xuyên có bãi cỏ xanh mướt.

5092. Tại đó, người em trai ấy của ta, có đại oai lực, được tùy tùng bởi các thiếu nữ, đang chói sáng với thần thông và danh tiếng, đã hiện ra với ngươi.

5093. Ngươi đây đã được vị ấy phục vụ, đã được thỏa mãn với tất cả các dục. Ngươi là kẻ bội bạc đối với người không bội bạc. Sự hận thù ấy trở về với ngươi tại nơi này.

5094. Ngươi hãy mau đưa cái cổ ra. Ta sẽ không ban cho ngươi mạng sống. Trong khi nhớ đến sự thù hận của ngươi đối với em trai, ta sẽ chặt đứt cái đầu của ngươi."

5095. "Vị Bà-la-môn có sự trì tụng, có sự gắn bó với việc dâng hiến, có sự thờ phụng ngọn lửa. Với ba tư cách này, vị Bà-la-môn không thể bị giết chết."

5096. Yaṃ puraṃ[1] dhataraṭṭhassa ogāḷhaṃ yamunaṃ nadiṃ,
jotate sabbasovaṇṇaṃ giriṃ āhacca yāmunaṃ.

5097. Tattha te purisavyagghā sodariyā mama bhātaro,
yathā te tattha vakkhanti tathā hessasi brāhmaṇa.
Subhagakaṇḍaṃ.

5098. Anittarā ittarasampayuttā
yaññā ca vedā ca subhoga loke,
tadaggarayhaṃ hi vinindamāno
jahāti vittañca satañca dhammaṃ.

5099. Ajjhenamariyā paṭhaviṃ janindā
vessā kasiṃ paricariyañca[2] suddā,
upāgu paccekaṃ yathā padesaṃ
katāhu ete vasināti āhu.

5100. Dhātā vidhātā varuṇo kuvero
somo yamo candimā vāyu[3] suriyo,
ete hi[4] yaññaṃ puthuso yajitvā
ajjhāyakānaṃ atha[5] sabbakāme.

5101. Vikāsitā cāpasatāni pañca
yo ajjuno balavā bhīmaseno,
sahassabāhu asamo paṭhavyā
sopi tadā ādahi[6] jātavedaṃ.

5102. Yo brāhmaṇo[7] bhojayī dīgharattaṃ
annena pānena yathānubhāvaṃ,
pasannacitto anumodamāno
subhoga devaññataro ahosi.

5103. Mahāsanaṃ devamanomavaṇṇaṃ
yo sappinā asakkhi jetumaggiṃ,[8]
so yaññatantaṃ varato yajitvā
dibbaṃ gatiṃ mucalindajjhagañchi.[9]

---

1 pūraṃ - Ma.
2 pāricariyañca - Ma, Syā, PTS.
3 y' āpi - PTS.
4 etepi - Ma, Syā.
5 atho - Ma.
6 tadā mādahi - Ma.
7 brāhmaṇe - Ma, Syā.
8 bhojetumaggiṃ - Ma, Syā.
9 mucalindajjhagacchi - Ma, Syā.

5096. "Kinh thành của long vương Dhataraṭṭha chìm sâu ở dòng sông Yamunā, tất cả đều bằng vàng, chiếu sáng, nối liền với ngọn núi Yāmuna.

5097. Những người hùng hổ tại nơi ấy là các anh em trai cùng mẹ của ta. Này vị Bà-la-môn, tại nơi ấy họ phán quyết thế nào thì ngươi sẽ như thế ấy."

Phẩm Long Vương Subhaga (được chấm dứt).

(Lời Ariṭṭha, em trai út của Bhūridatta)

5098. "Này Subhoga,[1] các lễ hiến dâng và các Kinh Vệ-đà ở thế gian là có oai lực lớn và có liên quan đến số ít các vị Bà-la-môn. Chính vì thế, người chê bai vị không thể bị chê trách (sẽ) đánh mất tài sản và pháp của các bậc thiện nhân.

5099. Có lời đã nói rằng: 'Các bậc cao thượng (giai cấp Bà-la-môn) chuyên việc học thức, các vị chúa của loài người (Sát-đế-lỵ) cai quản trái đất, các thương nhân (Vệ-xá) lo việc trồng trọt, và các nô bộc (Thủ-đà-la) làm công việc hầu hạ, các hạng người này đi đến khu vực phù hợp theo từng cá nhân. Bốn giai cấp này đã được tạo ra bởi đấng (Đại Phạm Thiên) có quyền lực.'

5100. Các vị thần Dhātā, Vidhātā, Varuṇa, Kuvera,
Soma, Yama, Candimā, Vāyu, Suriya,
chính các vị này đã dâng cúng vô số lễ hiến dâng
và tất cả các dục đến các vị có sự trì tụng (Bà-la-môn).

5101. Vị Ajjuna có sức mạnh, tạo ra sự khiếp sợ, có cánh tay mạnh ngàn lần, là vị đã kéo căng cây cung vĩ đại bằng năm trăm cây cung khác, không có người sánh bằng ở trái đất; vị ấy cũng đã thờ phụng thần lửa trong thời quá khứ.

5102. Vị Bà-la-môn có tâm tịnh tín, trong lúc tùy hỷ, đã bố thí thực phẩm một thời gian dài với cơm ăn nước uống tùy theo khả năng, này Subhoga, người ấy đã trở thành một vị Thiên nhân khác nữa.

5103. Đức vua Mucalinda đã có khả năng cung cấp đầy đủ bơ lỏng đến Thần Lửa, là vị Thiên nhân có màu sắc thượng đẳng, thọ dụng nhiều thức ăn. Sau khi dâng cúng với hình thức dâng hiến ấy đến vị Thần cao quý, vị vua ấy đã đạt đến cảnh giới cõi Trời.

---

[1] Tên người em kế của Long vương Bhūridatta không nhất quán: ở đây ghi là Sughoga, trong khi đó, ở hai câu kệ 5056 và 5087 ghi là Subhaga. Điều này được thấy ở văn bản của Sri Lanka và PTS, còn văn bản của Miến Điện và Thái Lan chỉ sử dụng một tên là Subhoga (ND).

5104. Mahānubhāvo vassasahassajīvī[1]
yo pabbaji dassaneyyo uḷāro,
hitvā apariyantarathaṃ[2] sasenaṃ
rājā dudīpopi jagāmaṃ[3] saggaṃ.

5105. Yo sāgaro sāgarantaṃ[4] vijitvā
yūpaṃ subhaṃ soṇṇamayaṃ[5] uḷāraṃ,
ussesi vessānaramādahāno
subhoga devaññataro ahosi.

5106. Yassānubhāvena subhoga gaṅgā
pavattatha[6] dadhisannaṃ[7] samuddaṃ,
sa lomapādo paricariyamaggiṃ
aṅgo sahassakkhapurajjhagañchi.[8]

5107. Mahiddhiko devavaro yasassī
senāpatī tidive vāsavassa,
sa somayāgena malaṃ vihantvā
subhoga devaññataro ahosi.

5108. Akāri yo[9] lokamimaṃ parañca
bhāgīrathiṃ[10] himavantañca gijjhaṃ,[11]
yo iddhimā devavaro yasassī
sopi tadā ādahi jātavedaṃ.

5109. Mālāgirī himavā yo ca gijjho[12]
sudassano nisabho kākaneru,[13]
ete ca aññe ca nagā mahantā
cityā katā yaññakarehi māhu.

5110. Ajjhāyakaṃ mantaguṇūpapannaṃ
tapassinaṃ yācayogoti cāha,[14]
tīre samuddassudakaṃ sajantaṃ
taṃ sāgarajjhohari[15] tenapeyyo.

---

[1] vassasahassakhīvī - Syā.
[2] apariyantaraṭṭhaṃ - Ma; apariyantaṃ raṭṭhaṃ - Syā.
[3] dudīpopi jagāma - Ma; dudīpopajjhagāmi - Syā; dujīpo pi jagāma - PTS.
[4] sāgarantaṃ sāgaro - Ma, PTS.
[5] sovaṇṇamayaṃ - Syā.
[6] pavattati - Syā.
[7] dadhisannisinnaṃ - Ma; dadhisanninnaṃ - Syā.
[8] purajjhagacchi - Ma; puramajjhagacchi - Syā.
[9] akārayi - Ma, Syā.
[10] bhāgīrasiṃ - PTS.
[11] vijjhaṃ - Syā.
[12] vijjhā - Syā.
[13] kuveru - Ma; kākaveru - Syā.
[14] yācayogotidhāhu - Ma; yācayogītidhāhu - Syā.
[15] sāgarojjhohari - Ma.

5104. Đức vua Dudīpa cao cả, có hảo tướng, có đại oai lực, có tuổi thọ một ngàn năm, đã xuất gia, sau khi từ bỏ vô số cỗ xe cùng với đoàn quân, cũng đã đi đến cõi Trời.

5105. Đức vua Sāgara, sau khi chiến thắng vùng đất đến tận bờ biển, đã cho dựng lên đài tế lễ xinh đẹp, làm bằng vàng, cao cả, thờ phụng thần lửa Vessānara. Này Subhoga, đức vua ấy đã trở thành một vị Thiên nhân khác nữa.

5106. Này Subhoga, do nhờ oai lực của đức vua Aṅga mà dòng sông Gaṅgā đã phát sinh, và sự đọng lại của sữa đông tạo thành biển cả. Vị Aṅga ấy, có lông ở bàn chân, sau khi trông nom ngọn lửa, đã đi đến thành phố của đấng Thiên Vương có ngàn mắt.

5107. Vị Thiên nhân cao quý, có đại thần lực, có danh tiếng, tướng quân của Thiên Vương Vāsava ở cõi Trời Đạo Lợi (hiện nay), vị ấy, (trước kia) sau khi loại trừ ô nhiễm bằng việc dâng hiến rượu Soma, này Subhoga, đã trở thành một vị Thiên nhân khác nữa.

5108. Vị (Đại Phạm Thiên) đã tạo lập ra thế gian này và thế gian khác, rồi dòng sông Bhāgīrathī, núi Hi-mã-lạp, và núi Gijjha, là vị Thiên nhân cao quý, có thần thông, có danh tiếng, vị ấy cũng đã thờ phụng thần lửa trong thời quá khứ.

5109. Người đời đã nói rằng: 'Núi Mālāgiri, núi Himavā, núi Gijjha, núi Sudassana, núi Nisabha, và núi Kākaneru, các ngọn núi này và các ngọn núi to lớn khác đã được chất lên thành đống bởi những người thực hiện các cuộc lễ dâng hiến.'

5110. Nghe nói vị (Bà-la-môn) có sự trì tụng, có được chú thuật và đức hạnh, hành khổ hạnh, là 'vị có sự gắn bó với việc dâng hiến.' Có vị Bà-la-môn đứng ở bờ biển đang rưới nước (lên đầu để rửa tội), biển cả đã nuốt chửng vị ấy; vì thế, nước biển trở thành không thể uống được.

5111. Āyāgavatthūni puthū pathavyā
saṃvijjanti brāhmaṇā vāsavassa,
purimaṃ disaṃ pacchimaṃ dakkhiṇuttaraṃ
saṃvijjamānā janayanti vedaṃ.

5112. Kaliṃ hi[1] dhīrānaṃ[2] kaṭaṃ magānaṃ
bhavanti vedajjhagatānariṭṭha,[3]
marīcidhammaṃ asamekkhitattā
māyāguṇā nātivahanti paññaṃ.

5113. Vedā na tāṇāya bhavantirassa[4]
mittadduno bhūnahuno narassa,
na tāyate pariciṇṇo ca[5] aggi
dosantaraṃ maccaṃ anariyakammaṃ.

5114. Sabbañce[6] maccā sadhanā sabhogā[7]
ādīpitaṃ dārutiṇena missaṃ,
dahaṃ na tappe asamatthatejo
ko taṃ subhikkhaṃ dirasañña kuriyā.[8]

5115. Yathāpi khīraṃ viparināma[9]dhammaṃ
dadhi bhavitvā navanītampi hoti,
evampi aggi viparināmadhammo
tejo samorohati[10] yogayutto.

5116. Na dissate[11] aggimanuppaviṭṭho
sukkhesu kaṭṭhesu navesu cāpi,
nāmanthamāno[12] araṇīnarena
nākammanā[13] jāyati jātavedo.

5117. Sace hi aggi antarato vaseyya
sukkhesu kaṭṭhesu navesu cāpi,
sabbāni susseyyuṃ[14] vanāni loke
sukkhāni kaṭṭhāni ca pajjaleyyuṃ.

---

[1] kalī hi -Ma, PTS;
kalīhi - Syā.
[2] dhīrāna - Ma, Syā.
[3] vedajjhagatā ariṭṭha - Syā.
[4] bhavanti dassa - Ma.
[5] pariciṇṇova - Syā.
[6] sabbañca - Ma, Syā, PTS.
[7] sadhanaṃ sabhogaṃ - Ma.
[8] dvirasaññu kayirā - Ma; dirasaññu kayirā - Syā; dirasaññu kuriyā - PTS.
[9] vipariṇāma - Ma, Syā.
[10] samorohatī - Ma, PTS;
samārūhati - Syā.
[11] dissatī - Ma;
dissati - Syā.
[12] nāmatthamāno - Ma, Syā.
[13] nākammunā - Ma, Syā.
[14] susseyyu - Ma.

5111. Các vị Bà-la-môn hiện diện đông đảo ở trái đất là các đối tượng cúng dường của Thiên Vương Vāsava. Trong khi hiện diện ở bốn phương đông, tây, nam, bắc, các vị Bà-la-môn sáng tạo ra Kinh Vệ-đà (mang lại sự hân hoan vui vẻ cho vị Vāsava ấy).”

(Lời Long vương Bhūridatta)
5112. “Này Ariṭṭha, các kiến thức từ Vệ-đà là điều tai họa đối với các bậc sáng trí, là sự thắng lợi đối với những kẻ ngu, là pháp (không có bản thể) ví như ảo ảnh, có nội dung đã không được xem xét kỹ lưỡng; các tính chất xảo trá không đánh lừa được bậc trí tuệ.

5113. Các Kinh Vệ-đà không đem lại sự hộ trì cho con người,
có các tính chất bội bạc, hủy hoại sự tiến bộ của loài người,
và ngọn lửa được thờ phụng không bảo vệ được
người có nội tâm xấu xa, có việc làm không thánh thiện.

5114. Nếu những người có tài sản, có của cải trộn lẫn tất cả (tài sản và của cải) với củi và cỏ rồi đốt cháy; trong khi đốt cháy như vậy, ngươi tạo ra ngọn lửa khác và nó không bao giờ được thỏa mãn. Này vị biết được hai vị nếm (loài rắn có hai lưỡi), người nào có thể làm cho ngọn lửa ấy được vừa ý?

5115. Cũng giống như sữa là vật có sự chuyển hóa,
sau khi trở thành sữa đông, rồi là bơ đặc;
tương tự như vậy, ngọn lửa là vật có sự chuyển hóa:
khi có sự kiên trì nỗ lực (cọ xát dụng cụ tạo lửa) thì ngọn lửa hiện ra.

5116. Hiện tượng ngọn lửa xuất hiện (tự nhiên) không được nhìn thấy
ở các khúc gỗ khô cũng như gỗ tươi.
Không được cọ xát bởi con người và dụng cụ tạo lửa,
ngọn lửa không sanh lên nếu không có sự tác động.

5117. Bởi vì, nếu ngọn lửa có thể trú ẩn bên trong
ở các khúc gỗ khô cũng như gỗ tươi,
thì tất cả các khu rừng ở thế gian có thể trở nên khô héo,
và các khúc gỗ khô có thể bùng cháy.

5118. Karoti ce dārutiṇena puññaṃ
bhojaṃ naro dhūmasikhiṃ patāpavaṃ,
aṅgārikā loṇakarā ca sūdā
sarīradāhāpi kareyyuṃ[1] puññaṃ.

5119. Atha ce hi ete na karonti[2] puññaṃ
ajjhenamaggiṃ idha tappayitvā,
na koci lokasmiṃ karoti puññaṃ
bhojaṃ naro dhūmasikhiṃ patāpavaṃ.

5120. Kathaṃ hi lokāpacito samāno
amanuññagandhaṃ bahunnaṃ[3] akantaṃ,
yadeva maccā parivajjayanti
tadappasatthaṃ dirasañña[4] bhuñje.

5121. Sikhiṃ hi devesu vadanti heke
āpaṃ milakkhā[5] pana devamāhu,
sabbeva ete vitathaṃ bhaṇanti
aggī na devaññataro na cāpo.

5122. Nirindriyaṃ santaṃ asaññakāyaṃ[6]
vessānaraṃ kammakaraṃ pajānaṃ,
paricariya maggiṃ[7] sugatiṃ kathaṃ vaje[8]
pāpāni kammāni pakubbamāno.[9]

5123. Sabbābhibhūtāhudha[10] jīvikatthā
aggissa brahmā paricārakoti,[11]
sabbānubhāvī ca vasī kimatthaṃ
animmito nimmitaṃ vanditassa.

5124. Hassaṃ[12] anijjhānakhamaṃ atacchaṃ
sakkārahetu pakiriṃsu[13] pubbe,
te lābhasakkāre apātubhonte[14]
santhambhitā[15] jantuhi santidhammaṃ.

5125. Ajjhenamariyā paṭhaviṃ janindā
vessā kasiṃ paricariyañca[16] suddā,
upāgu paccekaṃ yathā padesaṃ
katāhu ete vasināti āhu.

---

[1] kareyyu - Ma, Syā.
[2] etepi karonti - Syā.
[3] bahūnaṃ - Ma, Syā.
[4] dvirasaññu - Ma; dirasaññu - Syā, PTS.
[5] milakkhū - Ma, Syā.
[6] anindriyabaddhamasaññakāyaṃ - Ma;
anindriyaṃ santamasaññakāyaṃ - Syā.
[7] paricariyamaggiṃ - Syā;
paricariya-m-aggiṃ - PTS.
[8] vajje - Syā.
[9] pakrubbamāno - Syā.
[10] sabbābhibhū tāhudha - Ma;
sabbābhibhū t' āhu 'dha - PTS.
[11] paricārikoti - Syā, PTS.
[12] hāsaṃ - Syā.
[13] parikariṃsu - Syā.
[14] apātubhūte - Syā.
[15] sandhāpitā - Ma;
sandhābhitā - Syā.
[16] pāricariyañca - Ma, Syā, PTS.

5118. Nếu trong lúc nuôi dưỡng ngọn lửa đã được cháy sáng rực rỡ với củi và cỏ, con người tạo ra được phước báu, thì những người đốt than, những người nấu muối, và những người đầu bếp, luôn cả những người thiêu xác chết, cũng có thể tạo ra phước báu.

5119. Và ngay cả các vị Bà-la-môn, sau khi làm thỏa mãn ngọn lửa ở nơi này bằng sự trì tụng, cũng không tạo ra được phước báu. Không người nào ở thế gian tạo ra được phước báu trong lúc nuôi dưỡng ngọn lửa đã được cháy sáng rực rỡ.

5120. Bởi vì, này vị biết được hai vị nếm (loài rắn có hai lưỡi), làm thế nào vị thần linh (ngọn lửa), trong khi đang được thế gian tôn trọng, lại có thể thọ hưởng vật không được ca ngợi, chính là vật mà loài người lánh xa, có mùi hương không làm vừa lòng, không được yêu thích đối với số đông?

5121. Bởi vì một số người nói lửa chính là một vị thần linh trong số các Thiên thần; trái lại, những người man rợ đã gọi nước là thần linh. Tất cả những người này đều nói sai sự thật. Lửa không phải là một vị thần linh trong số các Thiên thần, nước cũng không phải.

5122. Sau khi thờ phụng thần lửa Vessānara là vị làm các công việc (như nấu nướng, v.v...), thuộc chủng loại không có giác quan, không có sự nhận biết và thân thể, kẻ thực hiện các hành động ác độc làm thế nào có thể đi đến nhàn cảnh?

5123. Ở đây, các vị Bà-la-môn vì mục đích đời sống của bản thân đã nói rằng: 'Vị chúa tể của tất cả, đấng Brahmā là người thờ phụng lửa.' (Như vậy,) bậc toàn năng, có quyền lực, đấng sáng tạo, vì mục đích gì lại tôn kính vật đã được chính mình tạo ra?

5124. Vì nguyên nhân của sự tôn kính, các vị Bà-la-môn trước đây đã truyền bá quan điểm buồn cười, không có thật, không đáng để suy xét. Vào lúc lợi lộc và sự tôn kính còn chưa được phát sanh, họ đã quy định nguyên tắc trật tự đối với các sinh vật.

5125. Họ đã nói rằng: 'Các bậc cao thượng (giai cấp Bà-la-môn) chuyên việc học thức, các vị chúa của loài người (Sát-đế-lỵ) cai quản trái đất, các thương nhân (Vệ-xá) lo việc trồng trọt, và các nô bộc (Thủ-đà-la) làm công việc hầu hạ, các hạng người này đi đến khu vực phù hợp theo từng cá nhân. Bốn giai cấp này đã được tạo ra bởi đấng (Đại Phạm Thiên) có quyền lực.'[1]

[1] Câu kệ 5125 tương tự như câu kệ 5099 ở trang 171.

5126. Etañca saccaṃ vacanaṃ bhaveyya
yathā idaṃ bhāsitaṃ brāhmaṇehi,
nākhattiyo jātu labhetha rajjaṃ
nābrāhmaṇo mantapadāni sikkhe,
nāññatra vessehi[1] kasiṃ kareyya
suddo na muñce[2] parapessitāya.[3]

5127. Yasmā ca etaṃ vacanaṃ abhūtaṃ
musā cime[4] odariyā bhaṇanti,
tadappapaññā abhisaddahanti
passanti taṃ paṇḍitā attanāva.

5128. Khattyā na vessā na[5] baliṃ haranti
ādāya satthāni caranti brāhmaṇā,
taṃ tādisaṃ saṃkhubhitaṃ vibhinnaṃ[6]
kasmā brahmā nujjukaroti[7] lokaṃ.

5129. Sace hi so issaro sabbaloke
brahmā bahū bhūtapatī[8] pajānaṃ,
kiṃ sabbalokaṃ[9] vidahī alakkhiṃ
kiṃ sabbalokaṃ na sukhī[10] akāsi.

5130. Sace hi so issaro sabbaloke
brahmā bahū bhūtapatī pajānaṃ,
māyā musāvajjamadena cāpi
lokaṃ adhammena kimatthakāsi.[11]

5131. Sace hi so issaro sabbaloke
brahmā bahū bhūtapatī pajānaṃ,
adhammiyo[12] bhūtapatī ariṭṭha
dhamme sati so vidahī adhammaṃ.

5132. Kīṭā paṭaṅgā uragā ca bhekā[13]
hantvā kimiṃ[14] sujjhati makkhikā ca,
ete hi[15] dhammā anariyarūpā
kambojakānaṃ vitathā bahunnaṃ.[16]

5133. Sace hi so sujjhati yo hanāti
hatopi so saggamupeti ṭhānaṃ,
bhovādi bhovādinaṃ[17] mārayeyyuṃ
ye cāpi[18] tesaṃ abhisaddaheyyuṃ.

---

[1] vessā hi - Syā.
[2] mucce - Ma.
[3] parapesanāya - Ma, Syā.
[4] musāvime - Ma, Syā.
[5] khatyā hi vessānaṃ - Ma, Syā; khattā na vessā na - PTS.
[6] pabhinnaṃ - Ma, Syā.
[7] nujju karoti - Ma; na ujuṃ karoti - Syā.
[8] brahmāpahū bhūtapatī - Syā.
[9] sabbaloke - PTS.
[10] sukhiṃ - Ma, Syā, PTS.
[11] kimatthamakāri - Ma; kimatthakāri - Syā.
[12] adhammiko - Ma, Syā.
[13] bheṅgā - Syā.
[14] kimī - Ma.
[15] etepi - Ma.
[16] bahūnaṃ - Ma, Syā.
[17] bhovādina - Ma, Syā, PTS.
[18] vāpi - Syā.

5126. Và lời nói ấy có thể là sự thật,
giống như điều này đã được nói bởi các vị Bà-la-môn:
Vị Sát-đế-ly không có dòng dõi không thể kế vị đất nước,
vị không phải Bà-la-môn không thể học các câu chú thuật,
không ai khác có thể trồng trọt ngoài các thương nhân (Vệ-xá),
và kẻ nô bộc (Thủ-đà-la) không tránh khỏi việc người khác sai bảo.

5127. Và bởi vì lời nói ấy là không đúng sự thật,
và những kẻ chỉ chăm lo làm đầy bao tử này phát ngôn lời dối trá.
Những kẻ thiểu trí tin vào lời nói ấy (của các vị Bà-la-môn),
các bậc sáng suốt tự chính bản thân nhìn thấy điều ấy (có sự sai trái).

5128. Các vị Sát-đế-lỵ và các thương nhân (Vệ-xá) không duy trì việc cúng tế, các vị Bà-la-môn nắm giữ và thực hành các học thuật. Thế gian đã bị rối loạn, đã bị phân chia như thế ấy, tại sao đấng Brahmā không làm cho thế gian trở nên ngay thẳng?

5129. Bởi vì nếu vị ấy là chúa tể ở tất cả thế gian,
là đấng Brahmā của các chủng loại, là vị chủ nhân của nhiều sinh linh,
tại sao vị ấy đã sắp đặt khiến cho tất cả thế gian bị bất hạnh,
tại sao vị ấy đã không làm cho tất cả thế gian được hạnh phúc?

5130. Bởi vì nếu vị ấy là chúa tể ở tất cả thế gian,
là đấng Brahmā của các chủng loại, là vị chủ nhân của nhiều sinh linh,
vì lý do gì vị ấy đã cai quản thế gian một cách bất công
bằng sự xảo trá, và bằng sự sai trái, lỗi lầm, và điên rồ nữa?

5131. Bởi vì nếu vị ấy là chúa tể ở tất cả thế gian,
là đấng Brahmā của các chủng loại, là vị chủ nhân của nhiều sinh linh,
này Ariṭṭha, vị chủ nhân của các sinh linh là không công bằng,
trong khi sự công bằng hiện hữu, vị ấy đã sắp đặt sự bất công.

5132. Kẻ đã giết chết các sinh mạng như các con bươm bướm, châu chấu, các loài rắn, ếch nhái, mối mọt, và các con ruồi lại được xem là trong sạch. Chính các pháp này là có hình thức không thánh thiện, không đúng đắn của nhiều người dân xứ Kamboja.

5133. Bởi vì nếu kẻ nào giết hại (sinh mạng), kẻ ấy được trong sạch,
và luôn cả kẻ bị giết hại ấy cũng đạt đến vị thế cõi Trời,
thì các vị Bà-la-môn có thể giết vị Bà-la-môn,
và những người nào tin vào lời nói ấy của họ (cũng có thể giết).

5134. Neva[1] migā nappasunopi gāvo[2]
āyācanti attavadhāya keci,
vipphandamānaṃ[3] idha jīvikatthā
yaññesu pāṇe pasumāharanti.[4]

5135. Yūpassa te[5] pasubandhe ca bālā
cittehi vaṇṇehi mukhaṃ nayanti,
ayaṃ te yūpo kāmaduho parattha
bhavissati sassato samparāyaṃ.[6]

5136. Sace ca yūpe maṇisaṅkhamuttaṃ
dhaññaṃ dhanaṃ rajataṃ jātarūpaṃ,
sukkhesu kaṭṭhesu navesu cāpi
sace duhe tidive sabbakāme,
tevijjasaṅghā ca[7] puthū yajeyyuṃ
na brāhmaṇā[8] kañci taṃ[9] yājayeyyuṃ.

5137. Kuto ca yūpe maṇisaṅkhamuttaṃ
dhaññaṃ dhanaṃ rajataṃ jātarūpaṃ,
sukkhesu kaṭṭhesu navesu cāpi
kuto duhe tidive sabbakāme.

5138. Saṭhā ca luddā upaladdhabālā[10]
cittehi[11] vaṇṇehi mukhaṃ nayanti,
ādāya aggiṃ mama dehi vittaṃ
tato sukhī hohisi sabbakāme.

5139. Tamaggihuttaṃ saraṇaṃ pavissa
cittehi vaṇṇehi mukhaṃ nayanti,
oropayitvā kesamassuṃ nakhañca
vedehi cittaṃ atigāḷayanti.[12]

5140. Kākā ulūkaṃva raho labhitvā
ekaṃ samānaṃ bahukā samecca,
annāni bhutvā kuhakā kuhitvā
muṇḍaṃ karitvā[13] yaññapathossajanti.[14]

5141. Evaṃ hi so vañcito brāhmaṇehi
eko samāno bahuhi[15] samecca,
te yogayogena vilumpamānā
diṭṭhaṃ adiṭṭhena dhanaṃ haranti.

---

1 n' evā - PTS.
2 na pasū nopi gāvo - Ma;
na pasunopi gāvo - Syā;
na-ppasu no pi gāvo - PTS.
3 vipphandamāne - Ma;
vipphandamānā - Syā, PTS.
4 pasumārabhanti - Ma, Syā.
5 yūpussane - Ma;
yūpassa ne - Syā, PTS.
6 samparāye - Ma, Syā, PTS.
7 tevijjasaṅghāva - Ma, Syā.
8 abrāhmaṇaṃ - Ma.
9 kiñci na - Syā.
10 paluddhabālā - Ma, Syā.
11 citrehi - Syā.
12 vittaṃ atigāḷhayanti - Ma, Syā;
vittaṃ atigāḷayanti - PTS.
13 katvā - PTS.
14 yaññapathosajanti - Syā.
15 bahukā - Ma, Syā, PTS.

5134. Các con thú rừng, các loài gia súc, luôn cả trâu bò, không có sinh vật nào yêu cầu cái chết cho bản thân. Ở đây, vì mục đích đời sống của bản thân, các vị Bà-la-môn mang đến các sinh mạng, các loài thú đang vùng vẫy ở các cuộc lễ hiến dâng.

5135. Về việc trói buộc các con thú ấy ở đài tế lễ, những kẻ ngu thốt ra ở cửa miệng với những lời giải thích hoa mỹ rằng: 'Đài tế lễ này sẽ là nguồn cung cấp dục lạc cho họ trong đời sau, sẽ mang lại cho họ bản thể thường còn ở đời sống kế tiếp.'

5136. Và nếu ngọc ma-ni, xà cừ, ngọc trai, thóc lúa, tài sản, bạc, vàng được dâng hiến ở đài tế lễ và ở luôn cả các khúc gỗ khô cũng như gỗ tươi có thể trở thành nguồn cung cấp tất cả các dục lạc ở cõi Trời, thì tại sao chỉ riêng tập thể các vị thông hiểu ba bộ Vệ-đà là có thể hiến dâng, và các vị Bà-la-môn không để cho ai khác có thể hiến dâng lễ ấy?

5137. Và tại sao ngọc ma-ni, xà cừ, ngọc trai, thóc lúa, tài sản, bạc, vàng được dâng hiến ở đài tế lễ, và ở luôn cả các khúc gỗ khô cũng như gỗ tươi, lại có thể trở thành nguồn cung cấp tất cả các dục lạc ở cõi Trời? (Trong mọi trường hợp, lời nói của các vị Bà-la-môn là sai lầm hoàn toàn).

5138. Những kẻ xảo trá, tàn bạo, ngu dốt khuyến dụ,
và thốt ra ở cửa miệng với những lời giải thích hoa mỹ rằng:
'Hãy nhận lấy ngọn lửa và hãy trao của cải cho ta;
nhờ thế, ông sẽ có được hạnh phúc trong tất cả các dục.'

5139. Sau khi dẫn dắt vào sự nương tựa là việc hiến dâng đến thần lửa ấy,
chúng thốt ra ở cửa miệng với những lời giải thích hoa mỹ.
Sau khi khuyến dụ cắt bỏ tóc, râu, và móng tay móng chân,
chúng làm cho của cải bị tiêu hoại bằng kiến thức từ ba bộ Vệ-đà.

5140. Tựa như các con quạ có được con chim cú ở nơi vắng vẻ, chúng đã tụ tập lại đông đảo cắn mổ con chim cú chỉ có một mình, các vị Bà-la-môn, sau khi hưởng thụ các thức ăn, sau khi thực hiện việc lừa gạt, sau khi cạo trọc đầu người dâng hiến, chúng xua đuổi người ấy khỏi nơi hành lễ dâng hiến.

5141. Tương tự y như vậy, bị các vị Bà-la-môn lường gạt, người ấy chỉ có một mình, còn các vị Bà-la-môn đã tụ tập lại đông đảo. Bọn chúng, trong khi tước đoạt bằng thủ thuật này và thủ thuật khác, lấy đi tài sản thấy được trước mắt bằng điều không thấy được (là những lời hứa hẹn về cõi Trời).

5142. Akāsiyā rājūhi cānusiṭṭhā[1]
tadassa ādāya dhanaṃ haranti,
te tādisā corasamā asantā
vajjhā na haññanti ariṭṭha loke.

5143. Indassa bāhārasi dakkhiṇāti
yaññesu chindanti palāsayaṭṭhiṃ,
taṃ cepi saccaṃ maghavā chinnabāhu
kenassa indo asure jināti.

5144. Tañceva tucchaṃ maghavā samaṅgī
hantā avajjho paramo sa devo,[2]
mantā ime brāhmaṇā tuccharūpā
sandiṭṭhikā[3] vañcanā esa loke.

5145. Mālāgiri himavā yo ca gijjho[4]
sudassano nisabho kākaneru,[5]
ete ca aññe ca nagā mahantā
cityā katā yaññakarehi māhu.[6]

5146. Yathappakārāni[7] hi iṭṭhakāni
cityā katā yaññakarehi māhu,
na pabbatā honti tathappakārā[8]
aññādisā acalā tiṭṭhaselā.[9]

5147. Na iṭṭhakā honti silā cirenapi[10]
na tattha sañjāyati ayo na lohaṃ,
yañce ca[11] etaṃ parivaṇṇayantā
cityā katā yaññakarehi māhu.

5148. Ajjhāyakaṃ mantaguṇūpapannaṃ
tapassinaṃ yācayogoti māhu,[12]
tīre samuddassudakaṃ sajantaṃ
taṃ sāgarajjhohari[13] tenapeyyo.

5149. Parosahassampi samantavede
mantūpapanne nadiyo vahanti,
na tena vyāpannarasūdakānaṃ[14]
kasmā samuddo atulo apeyyo.

---

1 rājūhivānusiṭṭhā - Ma;
rājūhi vānusiṭṭhā - Syā;
rājuhi vānusiṭṭhā - PTS.
2 sudevo - Syā.
3 sandiṭṭhikā - PTS.
4 vijjhā - Ma.
5 kuveru - Ma; kākaveru - Syā.
6 yaññakarebhimāhu - Syā;
yaññakarehi-m-āhu - PTS.
7 yathāpakārāni - Ma, Syā.
8 tathāpakārā - Ma, Syā.
9 diṭṭhaselā - Syā.
10 cirena - Ma, Syā.
11 yaññañca - Ma, Syā, PTS.
12 yācayogotidhāhu - Ma;
yācayogītidhāhu - Syā.
13 sāgarojjhohari - Ma.
14 byāpannarasūdakā na - Ma;
byāpannarasūdakāni - Syā;
vyāpannarasūdakā naṃ - PTS.

5142. Những nhân viên đi thâu thuế, đã được chỉ bảo bởi các vị vua,
tịch thu và mang đi tài sản ấy của người dân.
Những kẻ như thế ấy giống như bọn cướp, là những kẻ không tốt,
đáng tội chết, nhưng không bị giết chết ở thế gian, này Ariṭṭha.

5143. Ở những cuộc lễ hiến dâng, các vị Bà-la-môn nói rằng: 'Ngươi là cánh tay phải của Thiên Vương Inda,' rồi chặt đứt cây gậy gỗ *palāsa*. Nếu điều ấy là sự thật, thì Thiên Vương Maghavā, tức vị thần Inda, có cánh tay bị chặt đứt, sẽ chiến thắng các A-tu-la bằng cái gì của vị này?

5144. Và điều ấy thật sự là rỗng không. Thiên Vương Maghavā có cánh tay toàn vẹn. Vị Thiên nhân ấy là bậc tối thượng, là người tiêu diệt (các A-tu-la), không thể bị giết chết. Các chú thuật này của các vị Bà-la-môn có hình thức rỗng không. Sự lường gạt ấy là rõ ràng ở thế gian.

5145. Các vị Bà-la-môn đã nói rằng: 'Núi Mālāgiri, núi Himavā, núi Gijjha, núi Sudassana, núi Nisabha, và núi Kākaneru, các ngọn núi này và các ngọn núi to lớn khác đã được chất lên thành đống bởi những người thực hiện các cuộc lễ dâng hiến.'[1]

5146. Họ nói các ngọn núi đã được chất lên thành đống do các việc làm của những cuộc lễ dâng hiến theo như cách thức gom góp các cục gạch lại rồi chất thành đống. Nhưng các ngọn núi không hình thành theo cách thức như thế ấy; chúng có tính chất khác, là khối đá, đứng vững, không bị lay động.

5147. Các viên gạch không sánh bằng đá về tính chất lâu dài. Nơi ấy, không sản sinh ra sắt, đồng. Và trong khi ca ngợi về sự dâng hiến này, các vị Bà-la-môn đã nói chúng được chất lên thành đống bởi những người thực hiện các cuộc lễ dâng hiến.

5148. Họ đã gọi vị (Bà-la-môn) có sự trì tụng, có được chú thuật và đức hạnh, hành khổ hạnh là 'vị có sự gắn bó với việc dâng hiến.' Có vị Bà-la-môn đứng ở bờ biển đang rưới nước (lên đầu để rửa tội), biển cả đã nuốt chửng vị ấy; vì thế, nước biển trở thành không thể uống được.[2]

5149. Các dòng sông cuốn trôi hơn cả ngàn vị Bà-la-môn được học đầy đủ về ba bộ Vệ-đà, được thành tựu về chú thuật, nhưng không vì thế mà nước sông có hương vị bị hư hỏng, vậy thì vì lý do gì, nước của biển cả (bao la) không thể ước lượng, lại không thể uống được?

---

[1] Câu kệ 5145 tương tự như câu kệ 5109 ở trang 173.
[2] Câu kệ 5148 tương tự như câu kệ 5110 ở trang 173.

5150. Ye keci kūpā idha jīvaloke
loṇūdakā kūpakhaṇehi khātā,
na brāhmaṇajjhoharaṇena tesu
āpo apeyyo dirasaññarāhu.[1]

5151. Pure puratthā kā kassa bhariyā
mano manussaṃ ajanesi pubbe,
tenāpi dhammena na koci hīno
evampi vossaggavibhāgamāhu.[2]

5152. Caṇḍālaputtopi adhicca vede
bhāseyya mante kusalo mutīmā,[3]
na tassa muddhā viphaleyya[4] sattadhā
mantā ime attavadhāya kattā.[5]

5153. Vācākatā giddhikatā gahītā[6]
dummocayā kavyapathānupannā,[7]
bālānacittaṃ visame niviṭṭhaṃ
tadappapaññā abhisaddahanti.

5154. Sīhassa vyagghassa ca dīpino ca
na vijjatī porisiyaṃ balena,
manussabhāvo ca gavaṃva pekkho
jātī hi tesaṃ asamā samānā.[8]

5155. Sace ca rājā paṭhaviṃ vijitvā
sajīvavā assavo pārisajjo,[9]
sayameva so sattusaṅghaṃ vijeyya
tassa pajā[10] niccasukhī[11] bhaveyya.

5156. Khattiyamantā ca tayo ca vedā
atthena ete samakā bhavanti,
tesañca atthaṃ avinicchinitvā
na bujjhatī oghapathaṃva channaṃ.

5157. Khattiyamantā ca tayo ca vedā
atthena ete samakā bhavanti,
lābho alābho ayaso yaso ca[12]
sabbe te sabbesaṃ catunnadhammā.[13]

---

[1] dvirasaññu māhu - Ma; dirasaññurāhu - Syā, PTS.
[2] vibhaṅgamāhu - Ma, Syā, PTS.
[3] matīmā - Ma, Syā.
[4] muddhāpi phaleyya - Ma, PTS.
[5] katā - Ma, Syā.
[6] vācā katā giddhi katā gahitā - Syā; vācā katā giddhikatā gahītā - PTS.
[7] kabyapathānupannā - Ma; kābyāpathānupannā - Syā; kavyāpathānupannā - PTS.
[8] samānaṃ - Ma, Syā.
[9] assavapārisajjo - Ma; assavā pārisajjo - Syā.
[10] tassappajā - Ma, Syā.
[11] niccasukhā - PTS.
[12] yaso ayaso ca - Syā.
[13] sabbeva tesaṃ catunnañca dhammā - Ma, Syā.

5150. Những giếng nước nào tại nơi này, ở thế gian của cuộc sống,
đã được đào bởi những thợ đào giếng, mà có nước mặn,
không do việc kéo xuống các vị Bà-la-môn vào trong các giếng ấy,
thế mà các loài rắn đã nói là nước không thể uống được.

5151. Trước đây, vào thời kỳ khởi thủy, không có hình thức vợ chồng (không có nữ giới). Vào thời kỳ ấy, tâm ý đã tạo ra con người. Cũng do tính chất ấy, không có ai là thấp kém. Cũng tương tự như vậy, người ta đã nói về sự phân chia giai cấp biểu hiện ở hành động.

5152. Ngay cả người con trai thuộc dòng dõi hạ tiện, là người thiện xảo, sáng dạ, cũng có thể học thuộc ba bộ Vệ-đà và đọc tụng chú thuật; nhưng cái đầu của người ấy vẫn không bị vỡ tan thành bảy mảnh. Các vị Bà-la-môn này tạo ra các chú thuật nhằm để hành hạ bản thân.

5153. Các chú thuật đã được thực hiện bằng lời nói dối trá, đã được tạo ra bởi lòng tham, đã được nắm giữ (bởi các vị Bà-la-môn), khó có sự thoát ra (như cá bị cắn câu), đã đạt đến phong cách thi ca; tâm của những kẻ ngu đi theo sự trầm bổng, những kẻ thiểu trí tin tưởng vào điều ấy.

5154. So với sức mạnh của loài sư tử, của loài cọp, và của loài beo, sức mạnh của con người không đáng được biết đến. Nên xem xét về tính chất nhân loại của các vị Bà-la-môn và của loài trâu bò, bởi vì sanh chủng của hai hạng ấy không giống nhau nhưng tương đương (về trí tuệ kém cỏi).

5155. Và nếu như một vị vua cùng với triều thần và quần chúng trung thành đã chiến thắng được lãnh thổ, (trong khi chiến trận đang xảy ra) nếu chỉ một mình vị vua ấy có thể chiến thắng tập thể những kẻ thù, còn các thần dân của vị vua ấy luôn luôn được hạnh phúc (là điều không thể xảy ra).

5156. Luật lệ của Sát-đế-lỵ và ba bộ Vệ-đà có tính chất giống nhau về ý nghĩa. Các vị Sát-đế-lỵ và Bà-la-môn không suy xét nên không nhận biết được ý nghĩa của chúng, tựa như người lữ hành không nhận ra con đường đi đã bị phủ lấp bởi làn nước lũ.

5157. Luật lệ của Sát-đế-lỵ và ba bộ Vệ-đà có tính chất giống nhau về mục đích (lường gạt). Lợi lộc, mất lợi lộc, danh vọng, và mất danh vọng, tất cả các pháp ấy đều thuộc về tất cả bốn giai cấp. (Như vậy, nói rằng: 'Dòng dõi Bà-la-môn là hạng nhất, các giai cấp khác là thấp kém' là lời nói lường gạt).

5158. Yathāpi ibbhā dhanadhaññahetu
kammāni kārenti[1] puthū pathavyā,[2]
tevijjasaṅghāpi[3] tatheva ajja
kammāni kārenti puthū pathavyā.

5159. Ibbhehi[4] ete[5] samakā bhavanti
niccussukā[6] kāmaguṇesu yuttā,
kammāni kārenti puthū pathavyā
tadappapaññā dirasaññarā te.[7]

Yaññabhedavādakaṇḍaṃ.

5160. Kassa bherī mutiṅgā[8] ca saṅkhāpaṇavadeṇḍimā,[9]
purato paṭipannāni hāsayantā rathesabhaṃ.

5161. Kassa kañcanapaṭṭena puthunā vijjuvaṇṇinā,
yuvā kalāpasannaddho ko eti siriyā jalaṃ.

5162. Ukkāmukhe sahaṭṭhaṃva[10] khadiraṅgārasannibhaṃ,
mukhaṃ cārurivābhāti[11] ko eti siriyā jalaṃ.

5163. Kassa jambonadaṃ chattaṃ sasalākaṃ manoramaṃ,
ādiccaraṃsāvaraṇaṃ ko eti siriyā jalaṃ.

5164. Kassa aṅkaṃ pariggayha[12] vāḷavījanimuttamaṃ,
carate varapaññassa[13] muddhani uparūpari.

5165. Kassa pekhuṇahatthāni vicitrāni mudūni ca,[14]
tapaññamaṇidaṇḍāni[15] caranti ubhato mukhaṃ.[16]

5166. Khadiraṅgāravaṇṇābhā okkāmukhe pahaṃsitā,[17]
kassete kuṇḍalā vaggu sobhanti ubhato mukhaṃ.

5167. Kassa vātena chupitā niddhantā mudukālakaṃ,[18]
sobhayanti nalāṭantaṃ[19] nabhā vijjurivuggatā.

5168. Kassa etāni akkhīni āyatāni puthūni ca,
ko sobhati visālakkho kassetaṃ uṇṇajaṃ mukhaṃ.

---

[1] karonti - Ma.
[2] pathabyā - Ma; paṭhabyā - Syā.
[3] tevijjasaṅghā ca - Ma.
[4] ibbhā hi - PTS.
[5] ye te - Ma.
[6] niccossukā - PTS.
[7] dvirasaññurā te - Ma; dirasaññurā te - Syā; dirasaññu ārā - PTS.
[8] mudiṅgā - Ma, Syā.
[9] dindimā - Ma, Syā.
[10] ukkāmukhapahaṭṭhaṃva - Ma; ukkāmukhe pahaṭṭhaṃva - Syā, PTS.
[11] mukhañca rucirā bhāti - Ma.
[12] aṅgaṃ pariggayha - Ma; aṅgapariggayha - Syā.
[13] ubhato varapuññassa - Ma; ubhato varapaññassa - Syā.
[14] citrāni ca mudūni ca - Ma, Syā.
[15] kañcanamaṇidaṇḍāni - Ma; suvaṇṇamaṇidaṇḍāni - Syā.
[16] dubhato mukhaṃ - Ma; ubhatomukhaṃ - Syā, PTS.
[17] ukkāmukhapahaṃsitā - Ma, Syā, PTS.
[18] niddhantā mudukāḷakā - Ma, PTS; siniddhaggā dumu kāḷikā - Syā.
[19] nalātantaṃ - Syā.

5158. Giống như các gia chủ, vì nguyên nhân tài sản và lúa thóc,
làm các công việc khác nhau ở trên trái đất;
cũng tương tự y như thế, hiện nay, tập thể các vị Bà-la-môn
cũng làm các công việc khác nhau ở trên trái đất (để sinh sống).

5159. Các vị Bà-la-môn này với các gia chủ có tính chất giống nhau, có sự nỗ lực thường xuyên, gắn bó với các loại dục, làm các công việc khác nhau ở trên trái đất, vì thế, này vị biết được hai vị nếm (loài rắn có hai lưỡi), các vị Bà-la-môn ấy xa rời bản thể của họ."

Phẩm Nói về Sự Hư Hoại của Lễ Dâng Hiến (được chấm dứt).

(Lời của đức vua Sāgara)

5160. "Vị nào có các trống lớn, các trống nhỏ, các tù và bằng vỏ ốc, các chập chõa và các trống con di chuyển ở phía trước, đang làm vui lòng đấng thủ lãnh xa binh?[1]

5161. Vị nào mang khăn quấn đầu bằng vàng rộng lớn có màu sắc của tia chớp? Vị nào, trẻ tuổi, nai nịt với bó tên, đang đi đến, chói sáng với sự vinh quang?

5162. Vị nào tỏa sáng gương mặt vui tươi, giống như than hừng cây *khadira* cháy rực ở miệng bễ lò rèn? Vị nào đang đi đến, chói sáng với sự vinh quang?

5163. Vị nào có cây lọng che làm bằng vàng đỏ (xuất xứ từ sông Jambū), có gọng sườn làm thích ý, có sự cản ngăn ánh nắng mặt trời? Vị nào đang đi đến, chói sáng với sự vinh quang?

5164. Vị nào có trí tuệ cao quý, có người hầu đi theo cầm chiếc quạt lông đuôi bò tuyệt hảo che chở cơ thể ở phía bên trên đỉnh đầu?

5165. Vị nào có những chùm lông đuôi công có nhiều màu sắc và mềm mại, có các tay cầm được khảm vàng và ngọc ma-ni đi ở hai phía hai bên?

5166. Vị nào có đôi bông tai xinh xắn có màu sắc giống như than hừng cây *khadira* cháy réo rắt ở miệng bễ lò rèn, chiếu sáng ở hai bên khuôn mặt?

5167. Vị nào có mái tóc đen mềm mại, bóng láng ở ngọn, phất phơ bởi làn gió, làm rạng rỡ một bên vầng trán, tựa như tia chớp lóe sáng từ bầu trời?

5168. Vị nào có cặp mắt dài và to này? Vị nào rạng rỡ với cặp mắt lớn? Vị nào có sợi lông xoắn ấy ở giữa cặp lông mày trên khuôn mặt?

---

[1] Các câu kệ 5160 - 5163 tương tự như các câu kệ 3650 - 3653 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh II* (TTPV tập 33, trang 309).

5169. Kassete[1] lapanajā suddhā[2] suddhasaṅkhavarūpamā,[3]
bhāsamānassa sobhanti dantā kuppilasādisā.

5170. Kassa lākhārasasamā hatthapādā sukhedhitā,[4]
ko so bimboṭṭhasampanno divā suriyova bhāsati.[5]

5171. Himaccaye hemavato[6] brahāsālova[7] pupphito,
ko so odātapāvāro jayaṃ indova sobhati.

5172. Suvaṇṇapiḷakākiṇṇaṃ maṇidaṇḍavicittikaṃ,[8]
ko so parisamogayha[9] īso khaggaṃva muccati.[10]

5173. Suvaṇṇavikatā[11] citrā[12] sukatā citrā sibbanā,[13]
ko so omuñcate pādā namo katvā mahesino.

5174. Dhataraṭṭhā hi[14] te nāgā iddhimanto yasassino,
samuddajāya uppannā ete nāgā[15] mahiddhikā "ti.
Bhūridattajātakaṃ chaṭṭhamaṃ.[16]

--ooOoo--

7. MAHĀNĀRADAKASSAPAJĀTAKAṂ

5175. Ahu rājā videhānaṃ aṅgāti[17] nāma khattiyo,
pahūtayoggo[18] dhanimā anantabalaporiso.

5176. So ca paṇṇarasiṃ[19] rattiṃ purime yāme[20] anāgate,
cātumassa[21] komudiyā amacce sannipātayi.

5177. Paṇḍite sutasampanne mihitapubbe[22] vicakkhaṇe,
vijayañca sunāmañca senāpatimalātakaṃ.

5178. Tamanupucchi vedeho paccekaṃ brūtha saṃruciṃ,[23]
cātumassa komudajja juṇhaṃ vyapagataṃ[24] tamaṃ,
kāyajja ratiyā rattiṃ viharemu imaṃ utuṃ.

---

[1] kassa te - PTS.
[2] lapanajātā - Ma, Syā.
[3] suddhā saṅkhavarūpamā - Ma, Syā.
[4] sukhe ṭhitā - Syā, PTS.
[5] sobhati - Syā.
[6] himavati - Ma; himavato - Syā.
[7] mahāsālova - Ma.
[8] maṇidaṇḍavicittakaṃ - Ma, Syā.
[9] parisamoggayha - Syā.
[10] īsaṃ khaggaṃ pamuñcati - Ma; aṃse khaggaṃ pamuñcati - Syā.
[11] suvaṇṇacikatā - PTS.
[12] cittā - Ma.
[13] cittasibbanā - Ma; citrasibbinī - Syā; citrasibbanā - PTS.
[14] dhataraṭṭhassa - Syā.
[15] nāgā ete - Ma, PTS.
[16] chaṭṭhaṃ - Ma, Syā.
[17] aṅgati - Ma, Syā; aṃgati - PTS, evamuparipi.
[18] pahutayoggo - Syā.
[19] pannarasiṃ - Ma; pannarase - Syā.
[20] purimayāme - Ma.
[21] cātumāsā - Ma, Syā.
[22] mitapubbe - Ma, Syā.
[23] saṃ ruciṃ - Ma, Syā, PTS.
[24] byapahataṃ - Ma, Syā.

5169. Vị nào có hàm răng trong trắng ấy, tựa như vỏ sò cao quý trong trắng, và trong khi vị ấy nói, các răng của vị ấy lấp lánh tựa như hoa *kuppila*?

5170. Vị nào có bàn tay và bàn chân được nuôi dưỡng sung sướng, có màu đỏ hồng tựa như màu nhựa cánh kiến? Vị nào đạt được cặp môi đỏ mọng (màu trái *bimba*) tựa như mặt trời chiếu sáng trên bầu trời?

5171. Vị khoác chiếc áo choàng màu trắng ấy là vị nào mà chói sáng tựa như Thiên Vương Inda đã đạt được chiến thắng, tựa như cây *sāla* to lớn đã được trổ hoa ở đỉnh núi tuyết của dãy Hi-mã-lạp?

5172. Vị chúa tể ấy, đứng ở trong đoàn người, cởi bỏ thanh gươm có chuôi được trang hoàng với những viên ngọc ma-ni xen lẫn với những hạt bằng vàng là vị nào?

5173. Vị tự mình cởi ra đôi hài thêu đa dạng, nhiều màu sắc, được dát vàng, khéo được hoàn tất, khỏi hai bàn chân rồi thực hiện sự kính lễ đến bậc đại ẩn sĩ là vị nào?”

(Lời của vị đại ẩn sĩ, cha của đức vua Sāgara và công chúa Samuddajā)
5174. “Các vị long vương có thần lực, có danh tiếng ấy là con của long vương Dhataraṭṭha, đã được sanh ra bởi công chúa Samuddajā. Các vị long vương ấy có đại thần lực.”

Bổn Sanh long vương Bhūridatta là thứ sáu. [543]

--ooOoo--

7. ĐẠI BỔN SANH NĀRADAKASSAPA

5175. Xưa, đức vua của xứ sở Videha là vị Sát-đế-lỵ tên Aṅgāti, có nhiều cỗ xe lớn, có tài sản, có lực lượng quân đội vô số kể.

5176. Và vào đêm rằm Komudī thuộc tháng thứ tư của mùa mưa, khi canh đầu chưa tàn, đức vua đã triệu tập các quan đại thần (gồm có):

5177. Vijaya, Sunāma, và vị tướng lãnh quân đội Alāta, là các bậc sáng suốt, có nụ cười lúc gặp gỡ, khôn ngoan.

5178. Đức vua xứ Videha đã hỏi các vị quan đại thần ấy rằng: “Các khanh, từng người một, hãy nói về ý thích của cá nhân. Hôm nay là đêm rằm Komudī thuộc tháng thứ tư của mùa mưa, trăng sáng, bóng tối bị xua tan, chúng ta có thể trải qua đêm ở tiết trời này với sự thích thú sanh lên từ cơ thể.”

5179. Tato senāpati rañño alāto etadabravi,
hatthaṃ yoggaṃ balaṃ sabbaṃ senaṃ sannāhayāmase.

5180. Niyyāma deva yuddhāya anantabalaporisā,
ye te vasaṃ na āyanti vasaṃ upanayāmase,[1]
esā mayhaṃ sakādiṭṭhi ajitaṃ ojināmase.[2]

5181. Alātassa vaco sutvā sunāmo etadabravi,
sabbe tuyhaṃ mahārāja amittā vasamāgatā.[3]

5182. Nikkhittasatthā paccatthā[4] nivātamanuvattare,
uttamo ussavo ajja na yuddhaṃ mama ruccati.

5183. Annaṃ pānañca[5] khajjañca khippaṃ abhiharantu te,
ramassu deva kāmehi naccagīte suvādite.[6]

5184. Sunāmassa vāco sutvā vijayo etadabravi,
sabbe kāmā mahārāja niccaṃ tava upaṭṭhitā.[7]

5185. Na hete dullabhā deva tava kāmehi modituṃ,
sadāpi kāmā labbhanti[8] netaṃ cittamataṃ[9] mama.

5186. Samaṇaṃ brāhmaṇaṃ vāpi upāsemu bahussutaṃ,
yo najja vinaye kaṅkhaṃ atthadhammavidū ise.

5187. Vijayassa vaco sutvā rājā aṅgātimabravi,[10]
yathā vijayo bhaṇati mayhampeteva[11] ruccati.

5188. Samaṇaṃ brāhmaṇaṃ vāpi upāsemu bahussutaṃ,
yo najja vinaye kaṅkhaṃ atthadhammavidū ise.

5189. Sabbeva santā karotha matiṃ kaṃ upāsemu paṇḍitaṃ,
ko najja vinaye kaṅkhaṃ atthadhammavidū ise.

5190. Vedehassa vaco sutvā alāto etadabravi,
atthāya[12] migadāyasmiṃ acelo dhīrasammato.

---

[1] upanīyāmase - Syā.
[2] ojiyāmase - Syā.
[3] amittā va samāgatā - PTS.
[4] paccattā - Syā, PTS.
[5] annapānañca - Ma, Syā.
[6] naccagītesu vādite - Syā, PTS.
[7] tava mupaṭṭhitā - Ma; tava-m-upaṭṭhitā - PTS.
[8] sulabhā - Ma.
[9] cittaṃ mataṃ - PTS.
[10] aṅgati mabravi - Ma; aṅgatimabravi - Syā; aṃgati-m-abravī - PTS.
[11] mayhampetaṃva - Ma; mayhaṃ petaṃva - Syā.
[12] atthāyaṃ - Syā; atth' āyaṃ - PTS.

5179. Sau đó, Alāta, tướng quân của đức vua, đã nói điều này: “Chúng ta hãy vũ trang quân đội để tất cả trở nên hăng hái, thiện chiến, và mạnh mẽ.

5180. Tâu bệ hạ, chúng ta hãy xuất phát lực lượng quân đội vô số kể vào chiến trường. Những kẻ nào không phục tòng quyền lực của bệ hạ, chúng ta hãy khép họ vào quyền lực, chúng ta hãy khuất phục xứ sở chưa được thu phục; điều ấy là quan điểm của hạ thần.”

5181. Sau khi nghe lời nói của Alāta, vị Sunāma đã nói điều này: “Tâu đại vương, tất cả những kẻ thù đều đã phục tòng quyền lực của bệ hạ.

5182. Những kẻ chống lại đã bỏ gươm đao xuống chấp nhận việc đầu hàng. Hôm nay là ngày lễ quan trọng nhất, việc đánh nhau không được thích thú đối với hạ thần.

5183. Hãy cho mọi người cấp tốc mang lại cơm, nước, thức ăn. Tâu bệ hạ, xin bệ hạ hãy vui thích với các dục ở điệu vũ, lời ca, và tấu nhạc du dương.”

5184. Sau khi nghe lời nói của Sunāma, vị Vijaya đã nói điều này: “Tâu đại vương, tất cả các dục là thường xuyên sẵn sàng đối với bệ hạ.

5185. Tâu bệ hạ, bởi vì các dục ấy không khó đạt được đối với bệ hạ khi bệ hạ có ý muốn vui thích với các dục. Mặc dầu các dục luôn luôn được đạt đến, nhưng điều ấy không phải là suy nghĩ trong tâm của hạ thần.

5186. Chúng ta nên đi đến hầu cận vị Sa-môn hay là Bà-la-môn có kiến thức rộng, có sự hiểu biết về ý nghĩa và giáo lý, có sự suy xét, là vị có thể xua tan nỗi hoài nghi của chúng ta trong ngày hôm nay.”

5187. Sau khi nghe lời nói của Vijaya, đức vua Aṅgāti đã nói rằng: “Giống như Vijaya nói, chính điều này cũng được trẫm thích thú.

5188. Chúng ta nên đi đến hầu cận vị Sa-môn hay là Bà-la-môn có kiến thức rộng, có sự hiểu biết về ý nghĩa và giáo lý, có sự suy xét, là vị có thể xua tan nỗi hoài nghi của chúng ta trong ngày hôm nay.

5189. Tất cả các khanh đang hiện diện hãy tính toán xem chúng ta nên đi đến hầu cận bậc sáng suốt nào? Vị nào có sự hiểu biết về ý nghĩa và giáo lý, có sự suy xét, có thể xua tan nỗi hoài nghi của chúng ta trong ngày hôm nay?”

5190. Sau khi nghe lời nói của đức vua xứ Videha, vị Alāta đã nói điều này: “Ở Migadāya có vị đạo sĩ lõa thể được công nhận là sáng trí về ý nghĩa.

5191. Guṇo kassapagottāyaṃ suto citrakathī gaṇī,
taṃ deva payirupāsaya[1] so no kaṅkhaṃ vinessati.

5192. Alātassa vaco sutvā rājā codesi sārathiṃ,
migadāyaṃ gamissāma yuttaṃ yānaṃ idhānaya.

5193. Tassa yānaṃ ayojesuṃ dantaṃ rūpiyapakkharaṃ,
sukkamaṭṭhaparivāraṃ paṇḍaraṃ dosināmukhaṃ.

5194. Tatrāsuṃ kumudā yuttā cattāro sindhavā hayā,
anilūpamasamuppātā[2] sudantā soṇṇamālino.[3]

5195. Setaṃ chattaṃ[4] setaratho setassā setavījanī,
vedeho sahamaccehi nīyyaṃ[5] candova sobhatha.[6]

5196. Tamannuyāyuṃ[7] bahavo indakhaggadharā[8] balī,
assapiṭṭhigatā dhīrā[9] narā naravarādhipaṃ.

5197. So muhuttaṃ va yāyitvā yānā oruyha khattiyo,
vedeho sahamaccehi pattī guṇamupāgami.

5198. Yepi tattha tadā āsuṃ brāhmaṇibbhā samāgatā,
na te apanayī rājā akaṭaṃ bhūmimāgate.

5199. Tato so mudukābhisiyā muducittakalandake,[10]
mudupaccatthate rājā ekamantaṃ upāvisi.

5200. Nisajja rājā sammodi kathaṃ sārāṇiyaṃ tato,
kacci yāpanīyaṃ bhante vātānamavisaggatā.[11]

5201. Kacci akasirā vutti labbhati[12] piṇḍayāpanaṃ,[13]
appābādhovasī[14] kacci cakkhuṃ[15] na parihāyati.

5202. Taṃ guṇo paṭisammodi vedehaṃ vinaye rataṃ,
yāpanīyaṃ mahārāja sabbametaṃ tadūbhayaṃ.

[1] payirupāsemu - Ma, Syā.
[2] anilūpamasamuppādā - PTS.
[3] suvaṇṇamālino - Syā.
[4] setacchattaṃ - Ma, Syā.
[5] niyyaṃ - Ma, PTS;
nīyaṃ - Syā.
[6] sobhati - Ma, Syā.
[7] tamanuyāyiṃsu - Ma, Syā.
[8] indikhaggadharā - Syā;
iṭṭhikhaggadharā - PTS.
[9] vīrā - Ma, Syā.
[10] muducittakasanthate - Ma, Syā;
muducittakaḷandake - PTS.
[11] vātānamaviyaggatā - Ma;
vātānamaviyattatā - Syā.
[12] labhasi - Ma, Syā.
[13] piṇḍiyāpanaṃ - Syā.
[14] apābādho casi - Ma;
appābādho casi - Syā.
[15] cakkhu - Syā.

5191. Vị Guṇa này thuộc dòng họ Kassapa, có kiến thức, có sự thuyết giảng lưu loát, có đồ chúng. Tâu bệ hạ, sau khi đi đến hầu cận vị ấy, vị ấy sẽ xua tan nỗi hoài nghi của chúng ta."

5192. Sau khi nghe lời nói của vị Alāta, đức vua đã ra lệnh cho người đánh xe: "Chúng ta sẽ đi đến Migadāya. Khanh hãy đưa cỗ xe đã thắng ngựa đến đây."

5193. Bọn họ đã thắng ngựa vào cỗ xe của đức vua được làm bằng ngà voi, có đường viền quanh bằng bạc, có các đồ phụ tùng sạch sẽ bóng láng, có màu trắng tựa như ánh sáng mặt trăng.

5194. Bốn con ngựa dòng Sindhu màu hoa súng trắng, có tốc độ tương tự như làn gió, khéo được huấn luyện, có đeo vòng hoa bằng vàng, đã được buộc vào cỗ xe ấy.

5195. Cỗ xe màu trắng, có chiếc lọng màu trắng, có ngựa màu trắng, có quạt màu trắng. Đức vua xứ Videha, trong khi khởi hành cùng với các quan đại thần, tỏa sáng tựa như mặt trăng.

5196. Nhiều người đã đi theo sau vị chúa tể cao quý của loài người, các dũng sĩ mang gươm giáo, các bậc sáng trí ngồi ở lưng ngựa.

5197. Sau khi đã ra đi chỉ trong chốc lát, vị Sát-đế-lỵ xứ Videha ấy đã bước xuống xe, cùng với các quan đại thần đi bộ đến gặp đạo sĩ lõa thể Guṇa.

5198. Tại nơi ấy, vào lúc ấy, các Bà-la-môn và các gia chủ cũng đã tụ hội lại. Đức vua đã không ra lệnh dời đi những người ấy, những người đã đi đến (trước) ở khu đất không còn chỗ trống.

5199. Sau đó, vị vua ấy đã ngồi xuống một bên, ở chiếc gối mềm, trên tấm nệm nhiều màu sắc mềm mại, ở nơi đã được trải ra bằng tấm thảm mềm.

5200. Đức vua đã ngồi xuống, sau đó đã vui vẻ trao đổi lời xã giao thân thiện: "Thưa ngài, phải chăng việc nuôi sống được thuận tiện, (tứ đại được điều hòa) không bị quấy rối bởi các cơn gió?

5201. Phải chăng cuộc sống không gặp khó khăn, việc nuôi dưỡng bằng đồ ăn khất thực đạt được đầy đủ? Phải chăng ngài ít bị bệnh, mắt không bị yếu?"

5202. Vị đạo sĩ lõa thể Guṇa đã vui vẻ đáp lại đức vua xứ Videha ấy, người thích thú trong việc rèn luyện: "Tâu đại vương, việc nuôi sống được thuận tiện, mọi việc ấy, luôn cả hai việc kia (đồ ăn khất thực và thị lực), đều tốt đẹp.

5203. Kacci tuyhampi vedeha paccantā na balīyare,
kacci arogaṃ[1] yoggante kacci vahati vāhanaṃ,
kacci te vyādhayo[2] natthi sarīrassupatāpikā.[3]

5204. Paṭisammodito rājā tato pucchi anantarā,
atthaṃ dhammañca ñāyañca dhammakāmo rathesabho.

5205. Kathaṃ dhammaṃ care macco mātāpitusu kassapa,
kathaṃ care ācariye puttadāre kathaṃ care.

5206. Kathaṃ careyya vuddhesu[4] kathaṃ samaṇabrāhmaṇe,
kathañca balakāyasmiṃ kathaṃ jānapade[5] care.

5207. Kathaṃ dhammaṃ caritvāna pecca gacchati[6] suggatiṃ,
kathañceke adhammaṭṭhā patanti nirayaṃ adho.[7]

5208. Vedehassa vaco sutvā kassapo etadabravi,
suṇohi me mahārāja saccaṃ avitathaṃ padaṃ.

5209. Natthi dhammassa ciṇṇassa[8] phalaṃ kalyāṇapāpakaṃ,
natthi deva paro loko[9] ko tato hi idhāgato.

5210. Natthi deva pitaro vā kuto mātā kuto pitā,
natthi ācariyo nāma adantaṃ ko damessati.[10]

5211. Samatulyāni bhūtāni natthi jeṭṭhāpacāyino,[11]
natthi balaṃ vā viriyaṃ vā[12] kuto uṭṭhānaporisaṃ,[13]
niyatāni hi bhūtāni yathā goṭaviso tathā.

5212. Laddheyyaṃ labhate macco tattha dānaphalaṃ kuto,
natthi dānaphalaṃ deva avaso deva vīriyo.[14]

5213. Bālehi dānaṃ paññattaṃ paṇḍitehi paṭicchitaṃ,
avasā denti dhīrānaṃ bālā paṇḍitamānino.

---

[1] ārogaṃ - PTS.
[2] byādhayo - Ma; byādhiyo - Syā.
[3] sarīrassupatāpiyā - Ma, Syā.
[4] vuḍḍhesu - Ma, Syā; vaddhesu - PTS.
[5] janapade - Ma, Syā.
[6] maccā gacchanti - Ma; pecca gacchanti - Syā.
[7] atho - Ma.
[8] dhammacaritassa - Ma, Syā, PTS.
[9] paraloko - Syā.
[10] damissati - PTS.
[11] jeṭṭhāpacāyikā - Ma, Syā.
[12] natthi balaṃ vīriyaṃ vā - Ma; natthi balaṃ viriyaṃ vā - Syā.
[13] uṭṭhānaporiso - Syā.
[14] devavīriyo - Ma, Syā; dev' avīriyo - PTS.

5203. Tâu đức vua xứ Videha, phải chăng các xứ lân bang của bệ hạ không gia tăng binh lực? Phải chăng bầy thú kéo xe của bệ hạ không có bệnh? Và phải chăng cỗ xe hoạt động tốt? Phải chăng các bệnh của bệ hạ không gây sự khó chịu ở cơ thể?"

5204. Được vui vẻ đáp lại, đức vua, đấng thủ lãnh xa binh, có lòng mong mỏi giáo pháp, khi ấy, đã không ngừng hỏi về ý nghĩa, về giáo lý, và về cách thức ứng xử rằng:

5205. "Thưa ngài Kassapa, con người nên thực hành đúng pháp đối với mẹ cha như thế nào? Nên thực hành đối với thầy dạy học như thế nào? Nên thực hành đối với vợ con như thế nào?

5206. Nên thực hành đối với các bậc trưởng thượng như thế nào? Đối với các Sa-môn và Bà-la-môn như thế nào? Và đối với binh lính như thế nào? Nên thực hành đối với dân chúng như thế nào?

5207. Người thực hành đúng pháp sau khi chết đi đến cảnh giới an vui như thế nào? Và một số người duy trì sai pháp rơi xuống địa ngục như thế nào?"

5208. Sau khi nghe lời nói của đức vua xứ Videha, vị đạo sĩ lõa thể Kassapa đã nói điều này: "Tâu đại vương, xin ngài hãy lắng nghe lời nói chân thật, không sái quấy của ta.

5209. Không có quả báo thiện ác cho người đã thực hành pháp. Tâu bệ hạ, không có đời sau, bởi vì người nào từ nơi ấy đi đến nơi này?

5210. Tâu bệ hạ, không có ông bà; từ đâu có mẹ, từ đâu có cha? Không có người gọi là thầy; ai sẽ thuần hóa kẻ không được thuần hóa?

5211. Các sinh linh đều bình đẳng và tương đương nhau, không có sự tôn kính người lớn hơn, không có sức mạnh hoặc sự tinh tấn, từ đâu có sự vươn lên của loài người? Bởi vì các sinh linh (có số phận) đã được định sẵn, giống như bánh lái của chiếc tàu (lèo lái chiếc tàu).

5212. Con người thọ nhận phần phải thọ nhận; trong trường hợp ấy, quả báo của bố thí từ đâu có? Tâu bệ hạ, không có quả báo của bố thí. Tâu bệ hạ, sự tinh tấn không có năng lực.

5213. Vật bố thí được trao ra bởi các kẻ ngu và được tiếp nhận bởi các bậc trí. Những kẻ ngu, không có quyền thế, bố thí đến các bậc trí với sự hãnh diện mình là người sáng suốt.

5214. Sattime sassatā kāyā acchejjā avikopino,
tejo paṭhavirāpo ca[1] vāyo sukhadukhañcime,[2]
jīve ca[3] sattime kāyā yesaṃ chettā na vijjati.

5215. Natthi hantā vā[4] chettā vā haññare vāpi[5] koci naṃ,
antareneva[6] kāyānaṃ satthāni vītivattare.

5216. Yopāyaṃ[7] siramādāya paresaṃ nisitāsinā,
na so chindati te kāye tattha pāpaphalaṃ kuto.

5217. Cullāsīti māhākappe sabbe sujjhanti saṃsaraṃ,
anāgate tamhi kāle saññatopi na sujjhati.

5218. Caritvāpi bahuṃ bhadraṃ neva sujjhanti nāgate,
pāpaṃ cepi bahuṃ katvā taṃ khaṇaṃ nātivattare.

5219. Anupubbena no suddhi kappānaṃ cullasītiyā,[8]
niyatiṃ nātivattāma velantamiva sāgaro.

5220. Kassapassa vaco sutvā alāto etadabravi,
yathā bhadanto bhaṇati mayhaṃpeteva[9] ruccati.

5221. Ahaṃpi purimaṃ jātiṃ sare saṃsaritattano,
piṅgalo nāmahaṃ āsiṃ luddo goghātako pure.

5222. Bārāṇasiyaṃ phītāya[10] bahuṃ pāpaṃ kataṃ mayā,
bahū mayhaṃ[11] hatā pāṇā mahisā[12] sūkarā ajā.

5223. Tato cuto[13] idha jāto iddhe senāpatikule,
natthi nūna phalaṃ pāpe sohaṃ[14] na nirayaṃ gato.

5224. Athettha bījako[15] nāma dāso āsi paḷaccarī,[16]
uposathaṃ upavasanto guṇasantikupāgami.[17]

---

[1] pathavī āpo ca - Ma, Syā, PTS.
[2] sukhaṃ dukhañcime - Ma.
[3] jīvo ca - PTS.
[4] hantā va - Ma, Syā.
[5] haññe yevāpi - Ma.
[6] antareyeva - Syā.
[7] yo cāpi - Ma; yo cāyaṃ - Syā.
[8] cullāsītiyā - Syā.
[9] mayhampetaṃva - Ma, Syā; mayhaṃ p' etaṃ ca - PTS.
[10] phītāyaṃ - Ma, Syā.
[11] mayā - Ma, Syā.
[12] mahiṃsā - Ma, Syā.
[13] cutāhaṃ - Syā.
[14] pāpaṃ yohaṃ - Ma; pāpe yohaṃ - Syā.
[15] bījako - Syā, evamuparipi.
[16] paṭaccarī - Ma; paṭajjarī - Syā.
[17] guṇasantikam upāgami - PTS.

5214. Bảy uẩn này là trường tồn, không thể bị phá vỡ, không có sự xáo trộn. Bảy uẩn này là: lửa, đất, nước, gió, lạc, khổ, và sự sống. Tác nhân phá vỡ chúng không hiện hữu.

5215. Không có tác nhân nào tiêu diệt hoặc phá vỡ được chúng, hoặc chúng tự bị tiêu diệt, dầu chỉ là một uẩn nào đó. Các gươm đao xuyên qua ngay ở khoảng giữa của các uẩn.

5216. Kẻ nào mặc dầu đã nắm lấy và chặt đứt cái đầu của những người khác bằng cây gươm bén, cũng không cắt đứt được các uẩn ấy; trong trường hợp ấy, quả báo của tội ác từ đâu có?

5217. Tất cả được trong sạch trong khi luân hồi tám mươi bốn đại kiếp. Khi thời gian ấy chưa được trải qua, kẻ đã tự kiềm chế cũng không được trong sạch.

5218. Dầu đã thực hành nhiều điều tốt đẹp, họ vẫn không được trong sạch khi thời hạn chưa đến. Dầu cho đã làm nhiều việc ác, họ cũng không vượt quá thời hạn ấy.

5219. Sự trong sạch của chúng ta sẽ theo tuần tự trải qua tám mươi bốn kiếp. Chúng ta không vượt qua được số phận (đã ấn định), tựa như biển cả không vượt qua giới hạn của bờ cát."

5220. Sau khi nghe lời nói của đạo sĩ lõa thể Kassapa, Alāta đã nói điều này: "Giống như lời đại đức nói, chính điều này cũng được tôi thích thú.

5221. Tôi cũng nhớ lại việc đã bị luân hồi của bản thân ở kiếp sống trước đây. Tôi đã là gã thợ săn, kẻ giết trâu bò, tên Piṅgala ở tại thành phố.

5222. Tôi cũng đã làm nhiều tội ác ở trong thành Bārāṇasī phồn thịnh. Tôi đã giết chết nhiều mạng sống: trâu, heo, dê.

5223. Từ nơi ấy chết đi, tôi đã được sanh ra ở nơi này, trong gia tộc giàu có của vị tướng lãnh quân đội. Đương nhiên không có quả báo ở tội ác, tôi đây đã không đi đến địa ngục."

5224. Rồi ở nơi này, có gã nô lệ tên Bījaka nghèo khó, khốn khổ. Trong khi hành trì ngày trai giới, gã đã đi đến nơi ở của đạo sĩ lõa thể Guṇa.

5225. Kassapassa vaco sutvā alātassa ca bhāsitaṃ,
passasanto muhuṃ uṇhaṃ rudaṃ assūni vattayi.

5226. Tamanupucchi[1] vedeho kimatthaṃ samma rodasi,
kinte sutaṃ vā diṭṭhaṃ vā kiṃ maṃ vedesi vedanaṃ.

5227. Vedehassa vaco sutvā bījako etadabravi,
natthi me vedanā dukkhā mahārāja suṇohi me.

5228. Ahampi purimaṃ jātiṃ sarāmi sukhamattano,
sāketāhaṃ[2] pure āsiṃ bhāvaseṭṭhi guṇe rato.

5229. Sammato brāhmaṇibbhānaṃ saṃvibhāgarato suci,
na cāpi pāpakaṃ kammaṃ sarāmi katamattano.

5230. Tato cutāhaṃ vedeha idha jāto duritthiyā,
gabbhamhi kumbhadāsiyā yato jāto suduggato.

5231. Evampi duggato santo samacariyaṃ adhiṭṭhito,
upaḍḍhabhāgaṃ bhattassa dadāmi yo me icchati.

5232. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ sadā upavasāmahaṃ,
na cāpi bhūte[3] hiṃsāmi theyyañcāpi vivajjayiṃ.

5233. Sabbameva hi nūnetaṃ suciṇṇaṃ bhavati nipphalaṃ,
niratthaṃ maññidaṃ sīlaṃ alāto yatha bhāsati.[4]

5234. Kalimeva nūna gaṇhāmi asippo dhuttako yathā,
kaṭaṃ alāto gaṇhāti kitavo[5] sikkhito yathā.

5235. Dvāraṃ nappatipassāmi[6] yena gacchāmi suggatiṃ,
tasmā rāja parodāmi sutvā kassapabhāsitaṃ.

5236. Bījakassa vāco sutvā rājā aṅgātimabravi,[7]
natthi dvāraṃ sugatiyā niyatiṃ[8] kaṅkha bījaka.

---

[1] tam annupucchi - PTS.
[2] sāketāyaṃ - PTS.
[3] pāṇe - Syā.
[4] bhāsatī yathā - Ma, Syā, PTS.
[5] kitavā - PTS.
[6] nappaṭipassāmi - Ma, Syā.
[7] aṅgati mabravi - Ma; aṅgatimabravi - Syā; aṅgati-m-abravī - PTS.
[8] niyataṃ - Syā.

5225. Sau khi nghe lời nói của đạo sĩ lõa thể Kassapa và lời đáp lại của Alāta, trong khi liên tiếp thở dài bực bội, trong khi khóc lóc, gã đã để trào ra những giọt nước mắt.

5226. Đức vua xứ Videha đã hỏi gã ấy rằng: "Này khanh, vì lý do gì mà ngươi khóc lóc? Điều gì đã được ngươi nghe hoặc thấy? Ngươi hãy cho trẫm biết cảm thọ ra sao?"

5227. Sau khi nghe lời nói của đức vua xứ Videha, Bījaka đã nói điều này: "Không có cảm thọ khổ đau đối với thần. Tâu đại vương, xin ngài hãy lắng nghe thần.

5228. Thần cũng nhớ lại sự sung sướng của bản thân ở kiếp sống trước đây. Thần đã là triệu phú gia Bhāvaseṭṭhi ở thành Sāketa, thích thú trong việc công đức.

5229. Thần trong sạch, thích thú việc san sẻ, được các vị Bà-la-môn và các phú gia ca ngợi. Thần nhớ lại bản thân cũng đã không làm nghiệp ác.

5230. Từ nơi ấy chết đi, tâu đức vua xứ Videha, thần đã bị sanh vào bào thai của một phụ nữ nghèo khổ là người nữ tỳ đội nước. Từ khi được sanh ra, thần đã lâm cảnh vô cùng khó khăn.

5231. Mặc dầu bị lâm cảnh khó khăn như vậy, thần đã quyết tâm về hạnh sống bình đẳng. Thần bố thí một nửa phần bữa ăn của thần đến người nào thích.

5232. Vào ngày mười bốn, ngày mười lăm, thần luôn luôn hành trì trai giới. Thần cũng không hãm hại các sanh linh và cũng đã lánh xa việc trộm cắp.

5233. Bởi vì, chắc chắn rằng toàn bộ tất cả việc thực hành tốt đẹp ấy là không có quả báo. Thần nghĩ rằng giới hạnh này không có lợi ích, giống như tướng quân Alāta nói.

5234. Có lẽ thần gặp phải vận xấu, giống như kẻ bịp bợm không rành nghề. Còn tướng quân Alāta nắm được sự may mắn, giống như kẻ chơi trò đổ xúc xắc đã được huấn luyện.

5235. Thần không nhìn thấy cánh cửa để thần đi đến cảnh giới an vui. Vì thế, tâu bệ hạ, thần bật khóc sau khi nghe lời nói của vị đạo sĩ lõa thể Kassapa."

5236. Sau khi nghe lời nói của Bījaka, đức vua Aṅgāti đã nói rằng: "Không có cánh cửa vào cảnh giới an vui, này Bījaka, ngươi hãy trông chờ số phận.

5237. Sukhaṃ vā yadi vā dukkhaṃ niyatiyā[1] kira labbhati,
saṃsārasuddhi sabbesaṃ mā turittho[2] anāgate.

5238. Ahampi pubbe kalyāṇe[3] brāhmaṇibbhesu vyāvaṭo,[4]
vohāramanusāsanto ratihīno tadantarā.

5239. Punapi bhante dakkhemu saṅgati ce bhavissati,
idaṃ vatvāna vedeho paccagā sanivesanaṃ.

5240. Tato ratyā vivasane upaṭṭhānamhi aṅgati,
amacce sannipātetvā idaṃ vacanamabravi.

5241. Candake me vimānasmiṃ sadā kāme vidhentu me,
māmūpagacchuṃ[5] atthesu guyhappākāsiyesu ca.

5242. Vijayo ca sunāmo ca senāpati alātako,
ete atthe nisīdantu vohārakusalā tayo.

5243. Idaṃ vatvāna vedeho kāme ca[6] bahumaññatha,
na cāpi brāhmaṇibbheṣu atthe kismiñci vyāvaṭo.

5244. Tato dvesattarattassa vedehassatrajā piyā,
rājakaññā rujā[7] nāma dhātimātaramabravi.

5245. Alaṅkarotha maṃ khippaṃ[8] sakhiyo ca karontu[9] me,
suve paṇṇaraso[10] dibbo[11] gacchaṃ issarasantike.[12]

5246. Tassā mālyaṃ[13] abhihariṃsu candanañca mahārahaṃ,
maṇisaṅkhamuttaratanaṃ[14] nānāratte ca ambare.

5247. Tañca sovaṇṇaye[15] pīṭhe nisinnaṃ bahukitthiyo,
parikiriya asobhiṃsu[16] rujaṃ[17] ruciravaṇṇiniṃ.

5248. Sā ca sakhīmajjhagatā sabbābharaṇabhūsitā,
saterатā[18] abbhamiva candakaṃ pāvisī rujā.

---

[1] niyataṃ - Syā.
[2] turito - Syā.
[3] kalyāṇo - Ma, Syā, PTS.
[4] byāvaṭo - Ma;
pāvaṭo - Syā.
[5] mā upagacchuṃ - Ma;
mā mupagacchuṃ - Syā;
mā m' ūpagacchuṃ - PTS.
[6] kāmeva - Ma, Syā.
[7] rucā - Ma, Syā, evamuparipi.
[8] maṃ amma - Syā.
[9] sakhiyo cālaṅkarontu - Ma;
sakhiyo ca alaṅkarontu - Syā.
[10] pannaraso - Ma, PTS.
[11] dibyo - Ma, Syā.
[12] pitussa santike - Syā.
[13] malyaṃ - PTS.
[14] maṇisaṅkhamuttāratanaṃ - Ma, Syā, PTS.
[15] sovaṇṇamaye - Syā.
[16] pasobhiṃsu - Ma.
[17] rucaṃ - Ma, Syā, evamuparipi.
[18] sateritā - Syā.

5237. Thật vậy, con người được nhận lãnh hạnh phúc hay khổ đau là do số phận. Tất cả đều có sự thanh tịnh thông qua luân hồi. Các khanh chớ vội vã về tương lai.

5238. Trước đây, trẫm cũng đã bị bận rộn về việc thiện, về các vị Bà-la-môn và các phú gia. Trong khi chỉ bảo việc phán xử, trẫm đã bỏ bê khoái lạc trong khoảng thời gian ấy.

5239. Thưa ngài đạo sĩ, chúng ta cũng có thể gặp lại nếu có sự gặp gỡ." Nói xong lời này, đức vua xứ Videha đã quay về lại chỗ trú ngụ của mình.

5240. Sau đó, vào lúc tàn đêm, đức vua Aṅgāti đã triệu tập các quan đại thần ở phòng hội và đã nói lời nói này:

5241. "Tại cung điện Candaka của trẫm, hãy để bọn họ luôn luôn cung cấp các dục cho trẫm. Và chớ để bọn họ đi đến về các việc riêng hay việc công.

5242. Vijaya, Sunāma, và vị tướng lãnh quân đội Alāta, ba vị đều thiện xảo về việc phán xử. Hãy để các vị ngồi giải quyết các công việc này."

5243. Sau khi nói điều ấy, đức vua xứ Videha đã suy nghĩ nhiều về các dục, và không bị bận rộn về bất cứ công việc nào, cũng như về các vị Bà-la-môn và các phú gia nữa.

5244. Sau đó, vào đêm mười bốn, người con gái ruột yêu quý của đức vua xứ Videha, công chúa tên Rujā, đã nói với người nhũ mẫu rằng:

5245. "Hãy mau chóng trang điểm cho con. Và hãy bảo các nữ tỳ của con làm việc. Ngày mai là ngày mười lăm, ngày của chư Thiên, con có thể đi đến gặp vua cha."

5246. Các nàng đã mang lại tràng hoa và trầm hương có giá trị cao, ngọc ma-ni, xà cừ, ngọc trai, ngọc quý, và các tấm vải có màu sắc khác nhau.

5247. Công chúa Rujā có sắc đẹp quyến rũ ấy đã ngồi xuống ở chiếc ghế làm bằng vàng. Nhiều người phụ nữ đã vây quanh và làm cho nàng chói sáng.

5248. Và nàng Rujā ấy, được tô điểm với mọi thứ trang sức, đi ở giữa các nữ tỳ, đã tiến vào cung điện Candaka, tựa như tia chớp ở bầu trời.

5249. Upasaṅkamitvā vedehaṃ vanditvā vinaye ratā,[1]
suvaṇṇavikate[2] pīṭhe ekamantaṃ upāvisi.

5250. Tañca disvāna vedeho accharānaṃva saṅgamaṃ,
rujaṃ sakhimajjhagataṃ idaṃ vacanamabravi.

5251. Kacci ramasi pāsāde anto pokkharaṇiṃ pati,
kacci bahuvidhaṃ khajjaṃ sadā abhiharanti te.

5252. Kacci bahuvidhaṃ mālyaṃ[3] ocinitvā kumāriyo,
gharake karotha paccekaṃ khiḍḍhā[4]ratiratā muhuṃ.[5]

5253. Kena vā vikalaṃ tuyhaṃ khippaṃ abhiharantu te,[6]
mano karassu kuḍḍamukhī[7] api candasamamhipi.[8]

5254. Vedehassa vaco sutvā rujā pitaramabravi,
sabbametaṃ mahārāja labbhatissarasantike.

5255. Suve paṇṇaraso[9] dibbo[10] sahassaṃ āharantu me,
yathādinnañca dassāmi dānaṃ sabbavaṇīsu 'haṃ.[11]

5256. Rujāya vacanaṃ sutvā rājā aṅgātimabravi,
bahuṃ vināsitaṃ vittaṃ niratthaṃ aphalaṃ tayā.

5257. Uposathaṃ[12] vasaṃ niccaṃ annapānaṃ na bhuñjasi,
niyatetaṃ abhuttabbaṃ natthi puññaṃ abhuñjato.

5258. Bījakopi hi sutvāna tadā kassapabhāsitaṃ,
passasanto muhuṃ uṇhaṃ rudaṃ assūni vattayi.

5259. Yāva ruje jīvasi no[13] mā bhattamapanāmayi,
natthi bhadde paro loko kiṃ niratthaṃ vihaññasi.

5260. Vedehassa vaco sutvā rujā ruciravaṇṇinī,
jānaṃ pubbāparaṃ dhammaṃ pitaraṃ etadabravi.

---

1 rataṃ - Ma, Syā, PTS.
2 suvaṇṇakhacite - Ma, Syā.
3 malyaṃ - PTS.
4 khiḍḍā - Ma, Syā, PTS.
5 ahu - Syā.
6 kiṃ khippaṃ āharantu te - Ma, Syā.
7 kuṭṭamukhī - Syā.
8 candasamaṃ hi te - Syā.
9 pannaraso - Ma, PTS.
10 dibyo - Ma, Syā.
11 sabbavanīsvahaṃ - Ma; sabbavaṇīsvahaṃ - Syā; sabbavanīsu 'haṃ - PTS.
12 uposathe - Ma, Syā, PTS.
13 jīvamānā - Ma, Syā.

5249. Sau khi đi đến gần, công chúa Rujā, thích thú trong việc rèn luyện, đã đảnh lễ đức vua xứ Videha, rồi ngồi xuống một bên, ở chiếc ghế được khảm vàng.

5250. Và sau khi nhìn thấy công chúa Rujā ấy đứng ở giữa các nữ tỳ, tựa như cuộc hội họp của các nữ thần, đức vua xứ Videha đã nói lời nói này:

5251. "Phải chăng con ưa thích hồ nước ở bên trong tòa lâu đài? Phải chăng thức ăn nhiều loại luôn luôn được mang đến cho con?

5252. Phải chăng các nàng thiếu nữ thường hay ưa thích vui chơi đùa giỡn, đã thu thập tràng hoa nhiều loại rồi làm các căn nhà nhỏ riêng biệt?

5253. Hay là con thiếu thốn thứ gì? Hãy bảo bọn họ cấp tốc mang lại. Này cô gái có khuôn mặt trong sáng, con hãy suy nghĩ đi, cho dầu là vật khó khăn giống như mặt trăng."

5254. Sau khi nghe lời nói của đức vua xứ Videha, công chúa Rujā đã nói với vua cha rằng: "Tâu đại vương, ở cạnh vị chúa tể, tất cả mọi thứ ấy đều được chu cấp.

5255. Ngày mai là ngày mười lăm, ngày của chư Thiên, hãy bảo bọn họ mang lại cho con một ngàn. Và với số tiền đã được cha cho, con sẽ ban bố vật thí đến những người hành khất."

5256. Sau khi nghe lời nói của công chúa Rujā, đức vua Aṅgāti đã nói rằng: "Vì con, nhiều của cải bị tiêu tan không có lợi ích, không có quả báo.

5257. Trong khi hành trì ngày trai giới, con thường xuyên không thọ dụng cơm nước. Việc ấy là số phận, là không có thể thọ dụng. Không có phước báu cho người không thọ dụng.

5258. Bởi vì, ngay cả Bījaka, vào lúc ấy, sau khi nghe lời nói của đạo sĩ lõa thể Kassapa, trong khi liên tiếp thở dài bực bội, trong khi khóc lóc, đã để trào ra những giọt nước mắt.

5259. Này Rujā, cho đến khi nào con còn sống giữa chúng ta, chớ từ chối bữa ăn. Này con gái ngoan, không có đời sau, tại sao con lại khổ nhọc với việc không có lợi ích?"

5260. Sau khi nghe lời nói của đức vua xứ Videha, công chúa Rujā, có sắc đẹp quyến rũ, biết được sự việc quá khứ và vị lai, đã nói với vua cha điều này:

5261. Sutameva me[1] pure āsi sakkhi[2] diṭṭhamidaṃ mayā,
bālūpasevī yo hoti bālova samapajjatha.

5262. Mūḷho hi mūḷhamāgamma bhiyyo mohaṃ nigacchati,
patirūpaṃ[3] alātena bījakena ca muyhituṃ.

5263. Tvañca deva[4] sappañño dhīro atthassa kovido,
kathaṃ bālehi sadisaṃ[5] hīnaṃ diṭṭhiṃ[6] upāgami.

5264. Sace hi[7] saṃsārapathena sujjhati
niratthiyā pabbajjā guṇassa,
kīṭova aggiṃ jalitaṃ apāpataṃ
uppajjati momūho[8] naggabhāvaṃ.

5265. Saṃsārasuddhīti pure niviṭṭhā
kammaṃ vidūsenti bahū ajānaṃ,
pubbe kalī duggahitova atthā[9]
dummocayā[10] balisā ambujova.

5266. Upamaṃ te karissāmi mahārāja tavatthiyā,
upamāyapidhekacce[11] atthaṃ jānanti paṇḍitā.

5267. Vāṇijānaṃ yathā nāvā appamāṇaharā[12] garu,
atibhāraṃ samādāya aṇṇave avasīdati.

5268. Evameva naro pāpaṃ thoka[13]thokampi ācinaṃ,
atibhāraṃ samādāya niraye avasīdati.

5269. Na tāva bhāro paripūro alātassa mahīpati,
ācināti ca taṃ pāpaṃ[14] yena gacchati duggatiṃ.

5270. Pubbevassa[15] kataṃ puññaṃ alātassa mahīpati,
tassesa[16] deva nissando yañceso labhate sukhaṃ.

5271. Khīyatevassa[17] taṃ puññaṃ tathāhi aguṇe rato,
ujumaggaṃ avāhāya[18] kummaggamanudhāvati.

---

1 me - itisaddo Ma, Syā, PTS na dissate.
2 paccakkhaṃ - Syā.
3 paṭirūpaṃ - Syā.
4 devāsi - Ma, Syā, PTS.
5 sadiso - Syā.
6 hīnadiṭṭhiṃ - Ma, Syā.
7 sacepi - Ma.
8 upapajjati mohamūḷho - Ma; āpajjati mohamuḷho - Syā; upapajjatī momuho - PTS.
9 attho - Syā.
10 dummo ca yā - Ma; dummocayo - Syā.
11 upamāya midhekacce - Ma; upamāya pi ekacce - PTS.
12 appamāṇabharā - Ma; appamāṇabhārā - Syā.
13 thokaṃ - Ma, Syā.
14 ācināti etaṃ pāpaṃ - PTS.
15 pubbe c’ assa - PTS.
16 tasseva - Ma, Syā, PTS.
17 khīyate cassa - Ma; khiyyate c’ assa - PTS.
18 avahāya - Ma, Syā, PTS.

5261. "Điều này trước đây con đã được nghe và con đã được nhìn thấy tận mắt rằng: 'Người nào có sự thân cận với kẻ ngu dốt thì trở nên giống như kẻ ngu dốt.'

5262. Thật vậy, kẻ ngu muội đi đến với kẻ ngu muội càng trở nên ngu si nhiều hơn. Alāta và Bījaka là thích đáng để bị trở thành ngu muội.

5263. Nhưng tâu bệ hạ, phụ vương là người có trí tuệ, thông minh, rành rẽ về điều lợi ích, tại sao phụ vương lại đi theo tà kiến thấp kém, như là những đứa trẻ con?

5264. Bởi vì, nếu một người được trong sạch thông qua con đường luân hồi, thì việc xuất gia của đạo sĩ lõa thể Guṇa là không có lợi ích. Kẻ ngu muội tìm đến trạng thái lõa thể, tựa như con thiêu thân đang lao vào ngọn lửa cháy sáng.

5265. Những kẻ trước đây tin vào tà kiến 'có sự thanh tịnh thông qua luân hồi,' nhiều người trong lúc không biết rồi làm hư hoại nghiệp (và quả của nghiệp). Vận xấu trong quá khứ bị nắm giữ một cách sai trái, là sự hư hoại, khó thoát ra được, tựa như con cá nuốt phải mồi câu khó thoát khỏi lưỡi câu.

5266. Tâu đại vương, vì lợi ích của phụ thân, con sẽ nêu ví dụ cho phụ thân rõ. Trong trường hợp này, một số bậc sáng suốt hiểu được ý nghĩa thông qua ví dụ.

5267. Giống như chiếc thuyền của các thương buôn chuyên chở không hạn lượng, trở nên nặng nề; mang theo quá tải, con thuyền chìm xuống biển.

5268. Tương tự y như vậy, con người tích lũy việc ác từng chút từng chút một; sau khi mang theo quá nhiều tội ác, người ấy đọa vào địa ngục.

5269. Tâu vị chúa của trái đất, gánh nặng về tội ác của Alāta còn chưa đầy đủ. Và tùy theo tội ác mà ông ta tích lũy, ông ta sẽ đi đến cảnh giới khổ đau.

5270. Tâu vị chúa của trái đất, phước thiện của Alāta có thể đã được làm trong thời quá khứ, cái ấy có được kết quả cho ông ta, tâu bệ hạ, chính là việc ông ta đạt được sự sung sướng (trong thời hiện tại).

5271. Và phước báu ấy của ông ta đang bị cạn kiệt, bởi vì ông ta thích thú trong việc phi công đức như thế ấy. Sau khi bỏ rơi đạo lộ chân chánh, ông ta chạy theo đạo lộ sai trái.

5272. Tulā yathā paggahitā ohite tulamaṇḍale,
unnameti tulāsīsaṃ bhāre oropite sati.

5273. Evameva naro puññaṃ thokathokampi[1] ācinaṃ,
saggātimāno dāsova bījako sātave rato.

5274. Yañcajja[2] bījako dāso dukkhaṃ passati attani,
pubbe tassa[3] kataṃ pāpaṃ tameso paṭisevati.

5275. Khīyate cassa[4] taṃ pāpaṃ tathāhi vinaye rato,
kassapañca samāpajja mā hevuppathamāgamā.

5276. Yaṃ yaṃ hi rāja bhajati sataṃ[5] vā yadi vā asaṃ,
sīlavantaṃ visīlaṃ vā vasaṃ tasseva gacchati.

5277. Yādisaṃ kurute mittaṃ yādisañcūpasevati,
sopi tādisako hoti sahavāso hi tādiso.

5278. Sevamāno sevamānaṃ samphuṭṭho samphusaṃ paraṃ,
saro diddho[6] kalāpaṃva alittamupalimpati,
upalepabhayā dhīro neva pāpasakhā siyā.

5279. Pūtimacchaṃ kusaggena yo naro upanayhati,
kusāpi pūti vāyanti evaṃ bālūpasevanā.

5280. Tagarañca palāsena yo naro upanayhati,
pattāpi surabhi vāyanti evaṃ dhīrūpasevanā.

5281. Tasmā phalapuṭasseva[7] ñatvā sampākamattano,
asante nopaseveyya[8] sante seveyya paṇḍito,
asanto nirayaṃ nenti santo pāpenti suggatiṃ.[9]

5282. Ahampi jātiyo satta sare saṃsaritattano,
anāgatāpi satteva yā gamissaṃ ito cutā.

---

[1] thokaṃ thokampi - Ma, Syā.
[2] yamajja - Ma, Syā, PTS.
[3] pubbevassa - Ma, Syā.
[4] khīyatevassa - Syā.
[5] santaṃ - Ma, Syā.
[6] duṭṭho - Syā.
[7] pattapuṭasseva - Ma, Syā.
[8] nūpaseveyya - Syā, PTS.
[9] sugatiṃ - Syā.

5272. Giống như cái cân được giữ yên khi đĩa cân không có vật gì. Đầu cân ngóc lên khi có vật nặng được đặt vào đĩa cân.

5273. Tương tự y như vậy, con người tích lũy phước thiện từng chút từng chút một. Tựa như gã nô lệ Bījaka có sự chú tâm đến cõi Trời và thích thú về quả báo tốt lành (của thiện nghiệp).

5274. Và việc hôm nay gã nô lệ Bījaka nhìn thấy sự khổ sở ở bản thân là việc ác của gã đã làm trong thời quá khứ, và giờ đây gã nhận lãnh quả báo ấy.

5275. Và việc ác ấy của gã đang được cạn kiệt, bởi vì gã thích thú trong việc rèn luyện như thế ấy. Và sau khi đến với đạo sĩ lõa thể Kassapa, phụ vương chớ có bao giờ đi theo con đường sai trái.

5276. Bởi vì, tâu bệ hạ, khi hợp tác với người nào, là người tốt hay người xấu, có giới hạnh hay không có giới hạnh, ta sẽ chịu sự ảnh hưởng của chính người ấy.[1]

5277. Khi kết bạn với người như thế nào, và thân cận với người như thế nào, ta đây cũng trở thành người như thế ấy; bởi vì sự cộng trú là như thế.

5278. Người được phục vụ làm ô nhiễm người đang phục vụ mình, người được tiếp xúc làm ô nhiễm người khác đang tiếp xúc với mình, ví như mũi tên tẩm độc làm ô nhiễm túi tên còn chưa bị nhiễm độc. Do nỗi sợ hãi sự ô nhiễm, bậc sáng trí không bao giờ có bạn bè xấu xa.

5279. Người nào bao bọc con cá thối bằng ngọn cỏ, các ngọn cỏ cũng toát ra mùi hôi thối, tương tự như vậy với việc thân cận với những kẻ ngu dốt (sẽ bị tổn hại danh tiếng).

5280. Người nào bao bọc gỗ thơm bằng lá cây, các chiếc lá cũng tỏa ra mùi thơm, tương tự như vậy với việc thân cận với các bậc sáng trí (sẽ đạt được tiếng tốt).

5281. Vì thế, sau khi biết được hậu quả dành cho bản thân tương tự như kết quả của chiếc lá và vật chứa đựng, người sáng suốt không nên hầu cận những kẻ ác nhân, nên thân cận các bậc thiện nhân. Những kẻ ác nhân dẫn lối vào địa ngục, các bậc thiện nhân giúp cho đạt được cảnh giới an vui.

5282. Con cũng nhớ lại việc đã bị luân hồi của bản thân trong bảy kiếp sống. Lìa đời từ nơi này, con đây sẽ đi đến bảy kiếp sống nữa ở thời vị lai.

---

[1] Các câu kệ 5276 - 5281 giống như các câu kệ 2400 - 2405 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh II* (TTPV tập 33, các trang 41 và 43).

5283. Yā me sā sattamī jāti ahu pubbe janādhipa,
kammāraputto magadhesu ahuṃ[1] rājagahe pure.

5284. Pāpaṃ sahāyaṃ āgamma bahuṃ pāpaṃ kataṃ mayā,
paradārassa heṭhento[2] carimha[3] amarā viya.

5285. Taṃ kammaṃ nihitaṃ aṭṭhā bhasmacchannova[4] pāvako,
atha aññehi kammehi ajāyiṃ vaṃsabhūmiyaṃ.

5286. Kosambiyaṃ seṭṭhikule iddhe phīte mahaddhane,
ekaputto mahārāja niccaṃ sakkatapūjito.

5287. Tattha mittaṃ asevissaṃ sahāyaṃ sātave rataṃ,
paṇḍitaṃ sutasampannaṃ so maṃ atthe nivesayi.

5288. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ bahuṃ rattimupāvasiṃ,[5]
taṃ kammaṃ nihitaṃ aṭṭhā nidhīva udakantike.

5289. Atha pāpānaṃ[6] kammānaṃ yametaṃ magadhe kataṃ,
phalaṃ pariyāga taṃ[7] pacchā bhutvā duṭṭhavisaṃ yathā.

5290. Tato cutāhaṃ vedeha roruve niraye ciraṃ,
sakammanā[8] apaccissaṃ[9] taṃ saraṃ na sukhaṃ labhe.

5291. Bahuvassagaṇe tattha khepayitvā bahuṃ dukhaṃ,
bheṇṇākaṭe[10] ahuṃ[11] rāja chakalo uddhitapphalo.[12]

5292. Sātaputtā mayā vūḷhā piṭṭhiyā ca rathena ca,
tassa kammassa nissando paradāragamanassa me.

5293. Tato cutāhaṃ vedeha kapi āsiṃ brahāvane,
nilicchitaphaloyeva[13] yūthapena pagabbhinā,
tassa kammassa nissando paradāragamanassa me.

5294. Tato cutāhaṃ vedeha dasaṇṇesu[14] pasū ahuṃ,
nillacchito jave[15] bhadro yoggaṃ vūḷhaṃ ciraṃ mayā,
tassa kammassa nissando paradāragamanassa me.

---

[1] ahu - PTS.
[2] heṭhentā - Syā.
[3] carimhā - Ma, Syā.
[4] bhasmācchannova - Syā, PTS.
[5] rattiṃ upāvasiṃ - Ma;
rattimupāvisiṃ - Syā.
[6] pāpāna - Ma.
[7] pariyāga maṃ - Ma;
pariyāgataṃ - Syā, PTS.
[8] sakammunā - Ma, Syā.
[9] apacissaṃ - Syā;
apaccisaṃ - PTS.
[10] bhinnāgate - Ma, Syā.
[11] ahu - Syā.
[12] chagalo uddhatapphalo - Ma;
chakalo uddhatapphalo - Syā.
[13] niluñcitaphalo yeva - Ma, Syā.
[14] dassanesu - Ma; dasannesu - Syā.
[15] niluñcito javo - Ma, Syā;
nilicchito javo - PTS.

5283. Tâu quân vương, vào kiếp sống thứ bảy của con trong thời quá khứ, con đã là con trai người thợ rèn ở thành phố Rājagaha thuộc xứ Magadha.

5284. Sau khi đi đến với người bạn xấu xa, con đã làm nhiều việc ác. Trong khi xâm phạm vợ của người khác, chúng con đã sống như là những người bất tử.

5285. Nghiệp ấy đã được tàng trữ và tồn tại, tựa như ngọn lửa bị vùi lấp bởi lớp tro. Rồi do những nghiệp khác, con đã sanh ra tại đất nước Vaṃsa, –

5286. – trong thành Kosambī, ở gia tộc triệu phú, giàu có, phồn thịnh, có tài sản lớn. Tâu đại vương, con là con trai độc nhất, thường xuyên được tôn vinh, trân trọng.

5287. Tại nơi ấy, con đã thân cận người bạn, người cộng sự thích thú về quả báo tốt lành (của thiện nghiệp), là bậc sáng suốt, thành tựu về kiến thức. Vị ấy đã giúp con an trú vào việc lợi ích.

5288. Vào ngày mười bốn, ngày mười lăm, con đã hành trì trai giới nhiều đêm. Nghiệp ấy đã được tàng trữ và tồn tại, tựa như của cải chôn giấu ở trong nước.

5289. Rồi quả báu của những nghiệp ác mà con đã làm ở xứ Magadha sau đó đã xoay vần đến với con, giống như đã ăn vào chất độc dữ dội.

5290. Lìa đời từ nơi ấy, tâu đức vua xứ Videha, bởi nghiệp của chính mình, con đã bị nung nấu lâu dài ở địa ngục Roruva. Trong khi nhớ lại việc ấy, con không đạt được sự an lạc (ở tâm).

5291. Sau khi trải qua nhiều khổ đau ở nơi ấy một thời gian gồm nhiều năm, tâu bệ hạ, con đã là con dê đực bị thiến ở thành Bheṇṇākaṭa.

5292. Con đã chuyên chở những người con trai gia tộc quyền quý bằng lưng và bằng cỗ xe kéo. Kết quả của việc làm ấy là do việc con đã qua lại với vợ của người khác.

5293. Lìa đời từ nơi ấy, tâu đức vua xứ Videha, con đã là con khỉ ở khu rừng rộng lớn, có tinh hoàn đã bị con khỉ đầu đàn tàn bạo cắn đứt. Kết quả của việc làm ấy là do việc con đã qua lại với vợ của người khác.

5294. Lìa đời từ nơi ấy, tâu đức vua xứ Videha, con đã là con bò đực ở xứ sở Dasaṇṇa. Bị thiến, nhanh nhẹn, hiền thiện, con đã kéo cỗ xe thời gian dài. Kết quả của việc làm ấy là do việc con đã qua lại với vợ của người khác.

5295. Tato cutāhaṃ vedeha vajjīsu kulamāgamā,[1]
nevitthī na pumā āsiṃ manussatte sudullabhe,
tassa kammassa nissando paradāragamanassa me.

5296. Tato cutāhaṃ vedeha ajāyiṃ nandane vane,
bhavane tāvatiṃsāhaṃ accharā kāmavaṇṇinī.

5297. Vicitta[2]vatthābharaṇā āmuttamaṇikuṇḍalā,
kusalā naccagītassa sakkassa paricārikā.

5298. Tattha ṭhitāhaṃ vedeha sarāmi jātiyo imā,
anāgatepi[3] satteva yā gamissaṃ ito cutā.

5299. Pariyāgatantaṃ kusalaṃ yaṃ me kosambiyaṃ kataṃ,
deve ceva manusse ca sandhāvissaṃ ito cutā.

5300. Satta jacco[4] mahārāja niccaṃ sakkatapūjitā,
thībhāvāpi[5] na muccissaṃ chaṭṭhāni gatiyo[6] imā.

5301. Sattamī ca gati deva devaputto mahiddhiko,
puma[7] devo bhavissāmi devakāyasmimuttamo.

5302. Ajjāpi santānamayaṃ mālaṃ ganthenti nandane,
devaputto javo nāma yo me mālaṃ paṭicchati.

5303. Muhutto viya so dibbo[8] imāni[9] vassāni soḷasa,
rattindivo ca so dibbo mānusiṃ[10] saradosataṃ.

5304. Iti kammāni anventi asaṅkheyyāpi jātiyo,
kalyāṇaṃ yadi vā pāpaṃ na hi kammaṃ panassati.[11]

5305. Yo icche puriso hotuṃ jātijātiṃ[12] punappunaṃ,
paradāraṃ vivajjeyya dhotapādova kaddamaṃ.

5306. Yā icche puriso hotuṃ jātijātiṃ punappunaṃ,
sāmikaṃ apacāyeyya indaṃva paricārikā.

5307. Yo icche dibbabhogañca[13] dibbaṃ āyuṃ[14] yasaṃ sukhaṃ,
pāpāni parivajjetvā tividhaṃ dhammamācare.

---

[1] kulam āgamaṃ - PTS.
[2] vicitra - Syā.
[3] anāgatāpi - Ma, PTS.
[4] jaccā - Syā, PTS.
[5] itthībhāvā - Syā.
[6] chaṭṭhā nigatiyo - Ma, PTS; chaṭṭhāva gatiyo - Syā.
[7] pumā - Ma, Syā.
[8] dibyo - Ma, Syā.
[9] idha - Ma, Syā.
[10] mānusī - PTS.
[11] vinassati - Ma, Syā.
[12] jātiṃ jātiṃ - Ma, Syā.
[13] dibyabhogañca - Ma.
[14] āyu - PTS.

5295. Lìa đời từ nơi ấy, tâu đức vua xứ Videha, con đã đi đến một gia đình danh giá ở xứ Vajjī. Con không phải là người nữ cũng không phải là người nam, khi bản thể con người là việc đạt được vô cùng khó khăn. Kết quả của việc làm ấy là do việc con đã qua lại với vợ của người khác.

5296. Lìa đời từ nơi ấy, tâu đức vua xứ Videha, con đã sanh vào khu rừng Nandana ở cung Trời Đạo Lợi. Con là nữ thần có sắc đẹp theo như ước muốn.

5297. Con có vải vóc và đồ trang sức đủ màu sắc rực rỡ, có các bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma-ni, thiện xảo về việc múa hát, là thị nữ của Thiên Vương Sakka.

5298. Trong khi tồn tại ở nơi ấy, tâu đức vua xứ Videha, con nhớ lại các kiếp sống này, luôn cả bảy kiếp sống ở thời vị lai mà con sẽ đi đến, sau khi lìa đời từ cõi Trời này.

5299. Thiện pháp mà con đã làm ở xứ Kosambī đã xoay vần đến với con. Lìa đời từ nơi này, con sẽ sanh về cõi Trời và cõi người.

5300. Trong bảy kiếp sống, tâu đại vương, con sẽ thường xuyên được tôn vinh trân trọng. Nhưng con cũng sẽ không thoát ra khỏi bản thể người nữ ở kiếp sống thứ sáu này.

5301. Và ở cảnh giới tái sanh thứ bảy, tâu bệ hạ, con sẽ là vị Thiên tử có đại thần lực, là vị Thiên nam tối thượng ở tập thể chư Thiên.

5302. Thậm chí hôm nay, sự nối tiếp đã được thực hiện; các tiên nữ ở khu rừng Nandana đang kết tràng hoa, và vị Thiên tử tên Java là người đang tiếp nhận tràng hoa cho con.

5303. Một phút chốc ấy ở cõi Trời như là mười sáu năm ở nơi này. Và một ngày đêm ấy ở cõi Trời là một trăm mùa thu ở cõi người.

5304. Các nghiệp theo đuổi (chúng ta) như thế dầu cho trải qua các kiếp sống vô số kể, bởi vì nghiệp thiện hay ác không bị tiêu hoại.

5305. Kẻ nào muốn trở thành người (nhân loại) liên tiếp từ kiếp sống này sang kiếp sống khác nên tránh xa vợ của người khác, tựa như kẻ có bàn chân đã được rửa sạch tránh xa vũng lầy.

5306. Nàng nào muốn trở thành người (nhân loại) liên tiếp từ kiếp sống này sang kiếp sống khác nên tôn kính chồng, tựa như các người hầu gái tôn kính Thiên Vương Inda.

5307. Kẻ nào muốn của cải Thiên đình, tuổi thọ thuộc cõi Trời, danh tiếng và hạnh phúc, nên tránh xa hẳn các việc ác và nên thực hành ba loại pháp:

5308. Kāyena vācā manasā appamatto vicakkhaṇo,
attano hoti atthāya itthī vā yadi vā pumā.

5309. Ye kecime manujā jīvaloke
yasassino sabbasamantabhogā,
asaṃsayaṃ tehi pure suciṇṇaṃ
kammassakāse[1] puthu sabbasattā.

5310. Iṅghānucintesi sayampi deva
kuto nidānā te imā janinda,
yā te imā accharāsannikāsā[2]
alaṅkatā kañcanajālachannā.

5311. Iccevaṃ pitaraṃ kaññā rujā tosesi aṅgatiṃ,
mūḷhassa maggamācikkhi dhammamakkhāsi subbatā.

5312. Athāgamā brahmalokā nārado mānusiṃ pajaṃ,[3]
jambudīpaṃ[4] avekkhanto addā[5] rājānamaṅgatiṃ.

5313. Tato patiṭṭhā pāsāde vedehassa puratthato,[6]
tañca disvā anuppattaṃ[7] rujā isimavandatha.

5314. Athāsanamhā oruyha rājā vyamhitamānaso,[8]
nāradaṃ paripucchanto idaṃ vacanamabravi.

5315. Kuto nu āgacchasi devavaṇṇī
obhāsayaṃ saṃvariṃ[9] candimāva,
akkhāhi me pucchito nāmagottaṃ
kathaṃ taṃ[10] jānanti manussaloke.

5316. Ahaṃ hi devato idāni emi
obhāsayaṃ saṃvariṃ candimāva,
akkhāmi te pucchito nāmagottaṃ
jānanti maṃ nārado kassapo ca.

5317. Acchariyarūpaṃ[11] vata[12] yādisañca
vehāsayaṃ gacchasi tiṭṭhasī ca,
pucchāmi taṃ nārada etamatthaṃ
atha kena vaṇṇena tavāyamiddhi.

---

[1] kammassakā ye - PTS.
[2] accharasannikāsā - Syā.
[3] pathaṃ - Syā.
[4] jambūdīpaṃ - Syā.
[5] addasa - Syā; adda - PTS.
[6] purakkhato - Syā.
[7] disvānānuppattaṃ - Ma.
[8] byathitamānaso - Ma; byamhitamānaso - Syā.
[9] sabbadisā - Ma, Syā.
[10] kathannu - Syā.
[11] accherarūpaṃ - Ma.
[12] tava - Ma, Syā.

5308. Là người không xao lãng về thân, về khẩu, về ý, là người khôn ngoan vì lợi ích của bản thân, dầu là người nữ hay là người nam.

5309. Bất cứ những người nào ở thế gian của cuộc sống,
có danh tiếng, có đầy đủ mọi thứ của cải,
chắc chắn trước đây đã thực hành tốt đẹp ba pháp ấy.
Tất cả chúng sanh đều có nghiệp riêng của mình.

5310. Nào, tâu bệ hạ, xin phụ thân cũng hãy tự mình suy gẫm. Tâu vị chúa của loài người, duyên cớ nào phụ thân có những nữ nhân này? Những nữ nhân này của phụ thân trông giống như các nữ thần, đã được trang điểm, đã được choàng lên những tấm lưới bằng vàng."

5311. Công chúa Rujā, người con gái có sự hành trì tốt đẹp, đã làm vui lòng vua cha Aṅgāti, đã giải thích về đạo lộ, đã nói về thiện pháp cho người cha mê muội như vậy.

5312. Rồi Bồ Tát Nārada đã từ thế giới Phạm Thiên đi đến dòng giống loài người. Trong lúc xem xét xứ sở Jambudīpa, ngài đã nhìn thấy đức vua Aṅgāti.

5313. Sau đó, ngài đã ngự xuống tòa lâu đài, ở phía trước đức vua xứ Videha. Và sau khi nhìn thấy vị ấy đã đi đến, nàng Rujā đã đảnh lễ vị ẩn sĩ.

5314. Khi ấy, đức vua đã bước xuống từ chỗ ngồi, tâm trí bị kinh sợ. Trong lúc hỏi han vị Nārada, đức vua đã nói lời nói này:

5315. "Hỡi vị có sắc đẹp của Thiên nhân, từ đâu ngài đi đến,
tựa như mặt trăng đang chiếu sáng ban đêm?
Được hỏi, xin ngài hãy nói cho trẫm biết tên họ.
Ở thế giới nhân loại, mọi người nhận biết ngài như thế nào?"

5316. "Ta đi đến nơi này từ chư Thiên
tựa như mặt trăng đang chiếu sáng ban đêm.
Được hỏi, ta nói cho bệ hạ biết tên họ.
Mọi người nhận biết ta là Nārada và Kassapa."

5317. "Điều như thế này có hình thức quả thật kỳ diệu!
Là việc ngài đi và đứng ở không trung.
Thưa ngài Nārada, trẫm hỏi ngài về sự việc này,
vậy bằng cách nào ngài có được thần thông này?"

5318. Saccañca dhammo ca damo ca cāgo
guṇā mamete pakatā purāṇā,
teheva dhammehi susevitehi
manojavo yenakāmaṃ gamosmi.[1]

5319. Acchariyamācikkhasi[2] puññasiddhiṃ
sace hi ete tvaṃ yathā vadesi,[3]
pucchāmi taṃ nārada etamatthaṃ
puṭṭho ca me sādhu viyākarohi.

5320. Pucchassu maṃ rāja tavesa attho
yaṃ saṃsayaṃ kuruse bhūmipāla,
ahaṃ taṃ nissaṃsayataṃ gamemi
nayehi ñāyehi ca hetubhī ca.

5321. Pucchāmi taṃ nārada etamatthaṃ
puṭṭho ca me nārada mā musā bhaṇa,[4]
atthi nu devā pitaro nu atthi
loko paro atthi jano yamāhu.[5]

5322. Attheva devā pitaro ca atthi
loko paro atthi jano yamāhu,
kāmesu giddhā ca narā pamūḷhā
lokaṃ paraṃ na vidū mohayuttā.

5323. Atthīti ce nārada saddahāsi
nivesanaṃ paraloke matānaṃ,
idheva me pañcasatāni dehi
dassāmi te paraloke sahassaṃ.

5324. Dajjemu kho pañcasatāni bhoto
jaññāmu[6] ce sīlavantaṃ vadaññuṃ,
luddaṃ taṃ bhontaṃ niraye vasantaṃ
ko codaye paraloke sahassaṃ.

5325. Idheva yo hoti adhammasīlo[7]
pāpācāro alaso luddakammo,
na paṇḍitā tasmiṃ iṇaṃ dadanti
na hi āgamo hoti tathāvidhamhā.

---

[1] gatosmi - Ma, Syā, PTS.
[2] accheramācikkhasi - Ma.
[3] sace hi etehi yathā vadesi - Ma;
sace hi evaṃ yathā tvaṃ vadesi - Syā.
[4] bhaṇi - Ma, Syā, PTS.
[5] yamāha - Syā.
[6] jaññāma - PTS.
[7] akammasīlo - PTS.

5318. "Chân thật, thiện pháp, sự chế ngự (các giác quan), và xả thí,
các đức tính này của ta đã được thực hành trong thời quá khứ.
Với chính những pháp ấy đã khéo được rèn luyện,
ta di chuyển theo như ước muốn với tốc độ của ý."

5319. "Ngài nói việc kỳ diệu là sự thành tựu của phước báu.
Nếu thật sự những pháp này là đúng như ngài nói,
thưa ngài Nārada, trẫm hỏi ngài về sự việc này.
Và được trẫm hỏi, xin ngài hãy trả lời cặn kẽ."

5320. "Tâu đấng hộ quốc, ngài có sự hoài nghi về bất cứ điều nào,
tâu bệ hạ, xin ngài hãy hỏi bần đạo; việc ấy có lợi ích cho bệ hạ.
Bần đạo sẽ giúp bệ hạ hết nỗi hoài nghi
bằng những lý luận, bằng những lập luận, và bằng những chứng cớ."

5321. "Thưa ngài Nārada, trẫm hỏi ngài về sự việc này.
Và được trẫm hỏi, thưa ngài Nārada, ngài chớ nói lời dối trá.
Có thật là có chư Thiên, có thật là có tổ tiên,
có thật là có đời sau, mà người đời đã nói?"

5322. "Thật sự có chư Thiên, có tổ tiên,
và có đời sau, mà người đời đã nói.
Bị thèm khát các dục, loài người trở nên mê muội,
bị gắn liền với sự si mê, chúng không biết về đời sau."

5323. "Thưa ngài Nārada, nếu ngài tin rằng 'có,'
về chỗ nương náu ở đời sau cho những người đã chết,
thì ngay ở tại nơi này, ngài hãy trao cho trẫm năm trăm tiền,
trẫm sẽ trao lại cho ngài một ngàn ở đời sống sau."

5324. "Quả thật chúng tôi có thể trao cho bệ hạ năm trăm tiền,
nếu chúng tôi có thể biết được bệ hạ là có giới hạnh, rộng lượng.
(Nếu như) bệ hạ là kẻ hung bạo đang sống ở địa ngục,
thì người nào có thể nhắc nhở kẻ ấy về một ngàn ở đời sống khác?

5325. Ngay ở tại nơi này, người nào có bản chất không đàng hoàng,
có nết hạnh xấu xa, lười biếng, có hành động tàn bạo,
những người sáng suốt không cho kẻ ấy vay nợ,
bởi vì không có sự hoàn lại (nợ đã vay) từ hạng người như thế ấy.

5326. Dakkhañca posaṃ manujā viditvā
uṭṭhāhakaṃ[1] sīlavantaṃ vadaññuṃ,
sayameva bhogehi nimantayanti
kammaṃ karitvā punamāharesi.

5327. Ito gato[2] dakkhasi tattha rāja
kākolasaṅghehipi kaḍḍhamānaṃ,[3]
taṃ khajjamānaṃ niraye vasantaṃ
kākehi gijjhehi ca seṇakehi,[4]
sañchinnagattaṃ ruhiraṃ savantaṃ
ko codaye paraloke sahassaṃ.

5328. Andhaṃtamaṃ[5] tattha na candasuriyā
nirayo sadā tumulo ghorarūpo,
sā neva ratti na divā paññāyati
tathāvidhe ko vicare dhanatthiko.

5329. Sabalo[6] ca sāmo ca duve supāṇā[7]
pavaddhakāyā[8] balino mahantā,
khādanti dantehi ayomayehi
ito panuṇṇaṃ[9] paralokapattaṃ.[10]

5330. Taṃ khajjamānaṃ niraye vasantaṃ
luddehi vāḷehi aghammigehi ca,
saṃchinnagattaṃ ruhiraṃ savantaṃ
ko codaye paraloke sahassaṃ.

5331. Usūhi sattīhi[11] sunissitāhi[12]
hananti vijjhanti ca paccamittā,
kāḷūpakāḷā[13] nirayamhi ghore
pubbe naraṃ dukkatakammakāriṃ.

5332. Taṃ haññamānaṃ niraye vajantaṃ
kucchismiṃ passasmiṃ viphālitūdaraṃ,[14]
saṃchinnagattaṃ ruhiraṃ savantaṃ
ko codaye paraloke sahassaṃ.

---

1 uṭṭhānakaṃ - Ma, Syā, PTS.
2 cuto - Ma, Syā.
3 kākolasaṅghehi vikassamānaṃ - Ma, Syā.
4 senakehi - Ma, PTS; soṇakehi - Syā.
5 andhatamaṃ - Syā.
6 savalo - Syā.
7 suvānā - Ma, PTS; suvāṇā - Syā.
8 pavaḍḍhakāyā - Syā.
9 paṇunnaṃ - Ma.
10 paraloke patantaṃ - Syā.
11 sattīhi ca - Ma.
12 sunisitāhi - Ma.
13 kālūpakālā - Syā.
14 vipphālitūdaraṃ - Ma, Syā.

5326. Và mọi người, sau khi biết được người tài giỏi,
năng động, có giới hạnh, rộng lượng,
đích thân họ mời mọc bằng của cải,
(bởi vì) người ấy sẽ mang trả lại sau khi làm xong công việc.

5327. Tâu bệ hạ, từ nơi này ra đi, ngài sẽ nhìn thấy ở nơi ấy, trong khi kẻ ấy đang sống ở địa ngục, bị lôi kéo bởi bầy quạ đen, bị xâu xé bởi những con quạ, bởi những con chim kên kên, và bởi những con diều hâu, có cơ thể bị hoàn toàn tơi tả, và máu đang tuôn chảy, thì người nào có thể nhắc nhở kẻ ấy về một ngàn ở đời sống khác?

5328. Tại nơi ấy, tối tăm mù mịt, không có mặt trăng và mặt trời,
địa ngục luôn luôn tối đen, có dáng vẻ ghê rợn,
ban đêm và ban ngày hoàn toàn không được nhận biết,
người nào có thể lai vãng ở nơi như thế ấy vì mục đích tài sản?

5329. (Tại nơi ấy,) hai con chó Sabala và Sāma
có thân thể đã được phát triển, có sức mạnh, to lớn.
Với những chiếc răng bằng sắt, chúng nghiến ngấu
kẻ đã bị lìa trần từ nơi (cõi người) này đi đến thế giới khác (địa ngục).

5330. Kẻ ấy, trong khi sống ở địa ngục, bị ngấu nghiến
bởi những con thú hung bạo, dữ tợn, và nguy hiểm,
có cơ thể bị hoàn toàn tơi tả, và máu đang tuôn chảy,
thì người nào có thể nhắc nhở kẻ ấy về một ngàn ở đời sống khác?

5331. Bằng những mũi tên, bằng những cây giáo vô cùng bén nhọn, những kẻ đối địch, các Kāḷūpakāḷa (quan canh giữ địa ngục Kāḷūpakāḷa) ở địa ngục ghê rợn, đánh đập và đâm thủng người đã làm hành động tồi tệ trong thời quá khứ.

5332. Kẻ ấy, trong khi bị đánh đập, trong khi di chuyển ở địa ngục,
có bao tử bị mở toang ở bụng, ở bên hông,
có cơ thể bị hoàn toàn tơi tả, và máu đang tuôn chảy,
thì người nào có thể nhắc nhở kẻ ấy về một ngàn ở đời sống khác?

5333. Sattī usū tomarabheṇḍivālā[1]
vividhāvudhaṃ vassati tattha devo,[2]
patanti aṅgāramivaccimanto
silāsanī vassati luddakamme.

5334. Uṇho ca vāto nirayamhi dussaho
na tahiṃ[3] sukhaṃ labbhati[4] ittarampi,
taṃ taṃ vidhāvantamalenamāturaṃ
ko codaye paraloke sahassaṃ.

5335. Sandhāvamānaṃ taṃ[5] rathesu yuttaṃ
sajotibhūtaṃ paṭhaviṃ[6] kamantaṃ,
patodalaṭṭhīhi sucodiyantaṃ[7]
ko codaye pariloke sahassaṃ.

5336. Tamāruhantaṃ khurasañcitaṃ giriṃ
vibhiṃsanaṃ pajjalitaṃ bhayānakaṃ,
sañchinnagattaṃ ruhiraṃ savantaṃ
ko codaye paraloke sahassaṃ.

5337. Tamāruhantaṃ pabbatasannikāsaṃ
aṅgārarāsiṃ jalitaṃ bhayānakaṃ,
saṃdaḍḍhagattaṃ[8] kapaṇaṃ rudantaṃ
ko codaye paraloke sahassaṃ.

5338. Abbhakūṭasamā uccā kaṇṭakāpacitā[9] dumā,
ayomayehi tikkhehi naralohitapāyihi.

5339. Tamāruhanti nāriyo narā ca paradāragū,
coditā sattihatthehi yamaniddesakārihi.

5340. Tamāruhantaṃ nirayaṃ[10] simbaliṃ ruhiramakkhitaṃ,
vidaḍḍhakāyaṃ[11] vitacaṃ āturaṃ gāḷhavedanaṃ.

5341. Passasantaṃ muhuṃ uṇhaṃ pubbakammāparādhikaṃ,
dumaggaviṭapaggahataṃ[12] ko taṃ yāceyya taṃ dhanaṃ.

---

[1] bhiṇḍivālā - Ma, Syā; bhindivālā - PTS.
[2] vividhāvudhā vassanti tattha devā - Ma; vividhāvudhā vassati tattha devo - PTS.
[3] tamhi - Ma, Syā.
[4] labhati - Syā.
[5] sandhāvamānampi - Ma, Syā.
[6] pathaviṃ - Ma.
[7] sucodayantaṃ - Ma, Syā; su codiyantaṃ - PTS.
[8] sudaḍḍhagattaṃ - Ma; sandaḍḍhagattaṃ - Syā, PTS.
[9] kaṇṭakanicitā - Ma; kaṇṭakāhi citā - Syā.
[10] niraye - Syā.
[11] vidaddhakāyaṃ - Syā; viduṭṭhakāyaṃ - PTS.
[12] dumagge vitacaṃ gattaṃ - Ma, Syā; dumagge vitacagattaṃ - PTS.

5333. Tại nơi ấy, trời đổ mưa nhiều loại vũ khí: các cây giáo, các mũi tên, các gậy mũi nhọn, các cây chĩa ba. Các loại vũ khí rơi xuống có ngọn lửa tựa như than hừng. Trời đổ mưa các khối đá cháy rực xuống những kẻ đã tạo nghiệp hung bạo.

5334. Và có ngọn gió nóng khó chịu ở địa ngục.
Thậm chí chút ít sung sướng cũng không được thọ nhận ở nơi ấy.
Chính kẻ ấy, trong khi đang chạy tứ tung, không nơi trú ẩn, bị tật bệnh,
thì người nào có thể nhắc nhở kẻ ấy về một ngàn ở đời sống khác?

5335. Trong khi kẻ ấy, bị máng vào những cỗ xe, đang phóng chạy,
đang bước đi ở mặt đất có trạng thái bốc lửa,
đang bị thúc giục bởi những cây gậy nhọn,
thì người nào có thể nhắc nhở kẻ ấy về một ngàn ở đời sống khác?

5336. Trong khi kẻ ấy đang trèo lên ngọn núi khủng khiếp được cắm đầy những lưỡi dao cạo, đã được bùng cháy, tạo ra sự sợ hãi, có cơ thể bị hoàn toàn tơi tả, và máu đang tuôn chảy, thì người nào có thể nhắc nhở kẻ ấy về một ngàn ở đời sống khác?

5337. Trong khi kẻ ấy đang trèo lên đống than hừng tương tự như ngọn núi, bị cháy rực, tạo ra sự sợ hãi, có cơ thể bị thiêu đốt hoàn toàn, khốn khổ, đang khóc lóc, thì người nào có thể nhắc nhở kẻ ấy về một ngàn ở đời sống khác?

5338. Có những thân cây cao bằng chóp đỉnh của đám mây, được chồng chất những gai nhọn sắc bén làm bằng sắt, chuyên hút máu người.

5339. Bị thúc giục bởi những quỷ sứ thi hành lệnh của Diêm Vương có cây giáo cầm ở tay, những người đàn bà và những người đàn ông đi lại với vợ của người khác trèo lên thân cây ấy.

5340. Trong khi trèo lên cây bông vải ở địa ngục, kẻ ấy bị lấm lem bởi máu, có thân thể bị đốt cháy, da bị lột, bị tật bệnh, có cảm thọ khủng khiếp.

5341. Trong khi kẻ có tội lỗi ở nghiệp quá khứ liên tiếp thở dài bực bội, có trạng thái bám víu ở chạng ba trên đỉnh ngọn cây, thì người nào có thể đòi hỏi phần tài sản ấy?

5342. Abbhakūṭasamā uccā asipattācitā[1] dumā,
ayomayehi tikkhehi naralohitapāyihi.

5343. Tamānupattaṃ[2] asipattapādapaṃ
asīhi tikkhehi ca chijjamānaṃ,
sañchinnagattaṃ ruhiraṃ savantaṃ
ko codaye paraloke sahassaṃ.

5344. Tato nikkhantamattaṃ taṃ asipattanirayā dukhā,[3]
sampatitaṃ vetaraṇiṃ ko taṃ yāceyya taṃ dhanaṃ.

5345. Kharā khārodikā[4] tattā duggā vetaraṇī nadī,
ayopokkharasañchannā tikkhapattehi[5] sandati.

5346. Tattha sañchinnagattaṃ taṃ vuyhantaṃ ruhiramakkhitaṃ,
vetaraññe anālambe ko taṃ yāceyya taṃ dhanaṃ.

5347. Vedhāmi rukkho viya chijjamāno
disaṃ na jānāmi pamūḷhasaññī,[6]
bhayasānutappāmi[7] mahā ca[8] me bhayaṃ[9]
sutvāna gāthā[10] tava bhāsitā ise.

5348. Āditte vārimajjhaṃva dīpaṃvogherivaṇṇave,[11]
andhakāreva pajjoto tvaṃ nosi saraṇaṃ ise.

5349. Atthañca dhammañcanusāsa[12] maṃ ise
atītamaddhā aparādhitaṃ mayā,
ācikkha me nārada suddhimaggaṃ
yathā ahaṃ no niraye[13] pateyyaṃ.

5350. Yathā ahū dhataraṭṭho vessāmitto[14] aṭṭhako yāmataggi,[15]
usinnaro cāpi sivī ca rājā[16] paricārakā[17] samaṇabrāhmaṇānaṃ.

---

[1] asipattacitā - Syā.
[2] tamāruhantaṃ - Ma, Syā.
[3] asipattācitā dumā - Ma;
asipattanirayā dumā - Syā.
[4] kharodakā - Ma, Syā;
kharodikā - PTS.
[5] tikkhā pattehi - Ma.
[6] pamūḷhasañño - Ma;
pamuḷhasañño - Syā.
[7] bhayānutappāmi - Ma, Syā.
[8] mahāva - Syā.
[9] bhayā - Ma, Syā, PTS.
[10] kathā - Ma.
[11] dīpaṃvoghe mahaṇṇave - Ma.
[12] dhammaṃ anusāsa - Ma;
dhammañca anusāsa - Syā, PTS.
[13] nirayaṃ - Ma, Syā.
[14] vessāmitto ca - Syā.
[15] yamadatti - Syā.
[16] usindaro cāpi sivī ca rājā - Ma;
usinnaro sivirājā - Syā.
[17] paricārikā - Syā; parivārakā - PTS.

5342. Có những thân cây cao bằng chóp đỉnh của đám mây, được che phủ với tàng lá cây là những thanh gươm sắc bén làm bằng sắt, chuyên hút máu người.

5343. Khi kẻ ấy đến được thân cây có tàng lá là những thanh gươm,
trong khi đang bị cắt đứt bởi những thanh gươm sắc bén,
có cơ thể bị hoàn toàn tơi tả, và máu đang tuôn chảy,
thì người nào có thể nhắc nhở kẻ ấy về một ngàn ở đời sống khác?

5344. Sau đó, khi vừa thoát ra khỏi nỗi khổ đau từ địa ngục lá gươm, kẻ ấy bị rơi vào dòng sông Vetaraṇī, thì người nào có thể đòi hỏi phần tài sản ấy?

5345. Dòng sông Vetaraṇī thô tháo trôi chảy, với nước có chất kiềm, nóng bỏng, khó vượt qua, được che phủ bởi những đóa hoa sen bằng sắt có các cánh sen sắc bén.

5346. Tại đó, trong khi kẻ ấy, có cơ thể bị hoàn toàn tơi tả, bị lấm lem bởi máu, đang bị cuốn trôi ở dòng sông Vetaraṇī không chỗ bám víu, thì người nào có thể đòi hỏi phần tài sản ấy?"

5347. "Trẫm run rẩy tựa như thân cây bị chặt đứt.
Trẫm không còn biết được phương hướng, sự nhận biết đã bị mê muội.
Trẫm ăn năn vì sợ hãi, và trẫm có nỗi sợ hãi lớn lao
sau khi lắng nghe những câu kệ đã được ngài nói ra, thưa vị ẩn sĩ.

5348. Tựa như (nơi trú ẩn) ở giữa dòng nước vào thời điểm bị đốt nóng, tựa như hòn đảo trong cơn lũ ở biển khơi, tựa như ngọn đèn ở trong đêm tối, ngài là nơi nương nhờ của chúng tôi, thưa vị ẩn sĩ.

5349. Thưa vị ẩn sĩ, ngài hãy chỉ dạy điều lợi ích và thiện pháp cho trẫm.
Chắc chắn rằng trong quá khứ, trẫm đã phạm tội lỗi.
Thưa ngài Nārada, xin ngài hãy nói với trẫm về đạo lộ trong sạch
để cho trẫm có thể không còn rơi vào địa ngục."

5350. "Giống như các vị vua Dhataraṭṭha, Vessāmitta, Aṭṭhaka, Yāmataggi, luôn cả Usinnara, và đức vua Sivi đã là những người hầu cận của các Sa-môn và Bà-la-môn.

5351. Ete caññe ca rājāno ye sakkavisayaṃ[1] gatā,
adhammaṃ parivajjetvā dhammaṃ cara mahīpati.

5352. Annahatthā ca te vyamhe ghosayantu pure tava,
ko chāto ko ca tasito ko mālaṃ ko vilepanaṃ,
nānārattānaṃ vatthānaṃ ko naggo paridahessati.[2]

5353. Ko panthe chattamādeti[3] pādukā ca mudū subhā,
iti sāyañca pāto ca ghosayantu pure tava.

5354. Jiṇṇaṃ posaṃ gavāssañca[4] māssu yuñji[5] yathā pure,
parihārañca dajjāsi adhikārakato balī.

5355. Kāyo te rathasaññāto manosārathiko lahu,
avihiṃsāsāritakkho saṃvibhāgapaṭicchado.

5356. Pādasaññamanemiyo hatthasaññamapakkharo,
kucchisaññamanabbhanto vācāsaññamakūjano.

5357. Saccavākyasamattaṅgo apesuññasusaññato,
girāsakhilanelaṅgo mitabhāṇisilesito.[6]

5358. Saddhālobhasusaṅkhāro nivātañjalikubbaro,
atthaddhatānatīsākho[7] sīlasaṃvaranandhano.[8]

5359. Akkodhanamanugghātī dhammapaṇḍarachattako,
bāhusaccamapālambo[9] ṭhitacittamupādhiyo.

---

[1] saggavisayaṃ - Ma, Syā.
[2] paridahissati - Ma, Syā.
[3] chattamāneti - Ma.
[4] gavassañca - Ma, Syā, PTS.
[5] yuñja - Ma, Syā.
[6] mitabhāṇisilāsito - PTS.
[7] athaddhatānatīsāko - Ma, Syā, PTS.
[8] sīlasaṃvaranaddhano - Syā.
[9] bāhusaccamupālambo - Syā.

5351. Các vị này và những vị vua khác đã đi đến Thiên giới của Chúa Trời Sakka. Tâu vị chúa của trái đất, bệ hạ hãy tránh xa tà pháp và hãy thực hành thiện pháp.

5352. Hãy cho người cầm thức ăn ở tay tại cung điện của bệ hạ, và cho người thông báo ở trong thành phố của bệ hạ rằng: 'Ai đói, ai khát, ai cần tràng hoa, ai cần dầu thoa, trong số các tấm vải vóc nhiều màu sắc khác nhau, ai lõa lồ sẽ (nhận lấy chúng để) mặc vào?

5353. Ai nhận lấy ô dù và giày dép mềm mại, thanh lịch cho việc đi đường?' Hãy cho người thông báo như vậy vào buổi sáng và buổi tối ở trong thành phố của bệ hạ.

5354. Chớ giao phó cho người già, cho trâu bò và ngựa đã già yếu công việc giống như trước đây. Bệ hạ nên ban bố sự chăm sóc, bởi vì việc phục vụ (của người ấy, của con thú ấy) đã được hoàn tất khi còn có sức mạnh.

5355. Thân thể của bệ hạ được xem như là cỗ xe, tâm ý nhẹ nhàng là người đánh xe, sự không hãm hại là trục xe được xoay chuyển, sự san sẻ bố thí là trần xe.

5356. Sự kiềm chế bước chân là vành bánh xe, sự kiềm chế bàn tay là khung xe, sự kiềm chế cái bụng (ăn uống có tiết độ) là bên trong ổ trục (có dầu nhớt), sự kiềm chế lời nói là sự không ầm ĩ (của cỗ xe).

5357. Lời nói chân thật là các bộ phận của cỗ xe được đầy đủ, việc không nói đâm thọc là cỗ xe được điều khiển tốt đẹp, lời nói tử tế là các bộ phận của cỗ xe được hoàn hảo, sự nói lời thân thiện là cỗ xe được kết nối chắc chắn.

5358. Khéo được kiến tạo với đức tin và đức tánh vô tham, sự khiêm tốn và hành động chắp tay là gọng xe, không ương ngạnh và không luồn cúi là càng xe, sự gìn giữ giới hạnh là sự ràng buộc (cỗ xe được chặt chẽ).

5359. Sự không giận dữ là cỗ xe không có sự rung rinh, mười thiện pháp là chiếc lọng che màu trắng, kiến thức rộng là tấm ván tựa lưng, tâm kiên cố là tấm khăn phủ ở chỗ ngồi.

5360. Kālaññutācittasāro vesārajjatidaṇḍako,
nivātavuttiyottako[1] anatimānayugo lahu.

5361. Alīnacittasanthāro vaddhasevirajohato,[2]
satipatodo dhīrassa dhiti yogo ca rasmiyo.

5362. Mano dantapathanveti[3] samadantehi vāhibhi,[4]
icchā lobho ca kummaggo ujumaggo ca saññamo.

5363. Rūpe sadde rase gandhe vāhanassa padhāvato,
paññā ākoṭanī rāja tattha attāva sārathi.

5364. Sace etena yānena samacariyā daḷhā dhiti,
sabbakāmaduho rāja na jātu nirayaṃ vaje.

5365. Alāto devadattosi sunāmo āsi bhaddaji,
vijayo sāriputtosi moggallānosi bījako.

5366. Sunakkhatto licchaviputto guṇo āsi acelako,
ānando ca rujā āsi[5] yā rājānaṃ pasādayi.

5367. Uruvelakassapo rājā pāpadiṭṭhi tadā ahu,
mahābrahmā bodhisatto evaṃ dhāretha jātakan "ti.
Mahānāradakassapajātakaṃ sattamaṃ.

--ooOoo--

---

[1] yottaṅgo - Syā.
[2] vuddhisevī rajohato - Ma;
vuḍḍhisevirajohato - Syā;
vaddhasevī rajohato - PTS.
[3] dantaṃ pathaṃ neti - Ma, Syā;
dantaṃ path' anveti - PTS.
[4] vājibhi - Syā.
[5] ānando sā rucā āsi - Ma.

5360. Trạng thái biết được thời điểm là điều cốt yếu của tâm, sự tự tin là cây chống ba chân, thái độ khiêm tốn là sợi dây buộc, sự không ngã mạn thái quá là cái ách được nhẹ bỗng.

5361. Tâm không bị lui sụt là tấm thảm trải, sự tập luyện được tiến bộ (về tuệ) là đã được quét sạch bụi, bậc sáng suốt có niệm là cây gậy thúc, sự kiên trì và gắn bó (vào pháp tu tập) là các sợi dây cương.

5362. Tâm đã được thuần phục đi theo đúng đường lối như là cỗ xe được kéo bởi những con ngựa đã được thuần phục ổn định. Mong muốn và tham lam là con đường sái quấy, sự tự kiềm chế là con đường ngay thẳng.

5363. Khi cỗ xe đang lao theo các sắc, các thinh, các vị, các hương, trí tuệ là sự trừng trị răn đe. Tâu bệ hạ, trong trường hợp ấy, chính bản thân là người đánh xe.

5364. Nếu có sự thực hành ổn định, vững chắc, kiên quyết với cỗ xe này, tâu bệ hạ, cỗ xe (thân thể) này đem lại mọi điều ước muốn, chắc chắn không thể đi đến địa ngục.”

5365. “Devadatta đã là Alāta, vị Bhaddaji đã là Sunāma, vị Sāriputta đã là Vijaya, vị Moggallāna đã là Bījaka.

5366. Sunakkhatta, người con trai xứ Licchavi, đã là đạo sĩ lõa thể Guṇa, vị Ānanda đã là công chúa Rujā, cô con gái đã cải hóa vua cha.

5367. Uruvelakassapa khi ấy đã là vị vua có tà kiến xấu xa, và đức Bồ Tát là vị Đại Phạm Thiên. Các ngươi hãy ghi nhớ câu chuyện Bổn Sanh này như vậy.”

Đại Bổn Sanh Nāradakassapa là thứ bảy. [544]

--ooOoo--

8. VIDHURAJĀTAKAṂ

5368. Yo kopaneyye na karoti kopaṃ
na kujjhati sappuriso kadāci,
kuddhopi yo[1] nāvikaroti kopaṃ
taṃ ve naraṃ samaṇaṃ āhu[2] loke.

5369. Ūnūdaro[3] yo sahate jighacchaṃ
danto tapassī[4] mitapāṇabhojano,
āhārahetu na karoti pāpaṃ
taṃ ve naraṃ samaṇaṃ āhu loke.

5370. Khiḍḍaṃ ratiṃ vippajahetva[5] sabbaṃ
na cālikaṃ bhāsati kiñci loke,
vibhūsanaṭṭhānā[6] virato methunasmā
taṃ ve naraṃ samaṇaṃ āhu loke.

5371. Pariggahaṃ lohadhammañca sabbaṃ
ye ve pariññāya pariccajanti,[7]
dantaṃ ṭhitattaṃ amamaṃ nirāsaṃ
taṃ ve naraṃ samaṇaṃ āhu loke.

5372. Pucchāma kattāraṃ anomapaññaṃ[8]
gāthāsu[9] no viggaho atthi jāto,
chindajja kaṅkhaṃ vicikicchitāni
tayajja[10] kaṅkhaṃ vitaremu sabbe.

5373. Ye paṇḍitā atthadassā[11] bhavanti
bhāsanti te yoniso tattha kāle,
kathannu gāthānaṃ[12] abhāsitānaṃ
atthaṃ nayeyyuṃ kusalā janinda.[13]

5374. Kathaṃ have bhāsati nāgarājā
kathaṃ pana garuḷo venateyyo,[14]
gandhabbarājā pana kiṃ vadeti[15]
kathaṃ pana kurūnaṃ[16] rājaseṭṭho.

5375. Khantiṃ have bhāsati nāgarājā
appāhāraṃ garuḷo venateyyo,
gandhabbarājā rativippahānaṃ
akiñcanaṃ kurunaṃ[17] rājaseṭṭho.

---

[1] so - PTS.
[2] samaṇamāhu - Ma, Syā.
[3] onodaro - Syā.
[4] tapisaṃ - Ma.
[5] vippajahitvāna - Ma, Syā.
[6] vibhūsaṭṭhānā - Ma.
[7] pariccajeti - Ma, Syā.
[8] kattāramanomapaññaṃ - Ma; kattāramanomapañña - Syā.
[9] kathāsu - Ma, Syā.
[10] tadajja - Ma, Syā.
[11] atthadasā - Ma, Syā.
[12] kathānaṃ - Ma, Syā.
[13] janindā - Ma, Syā.
[14] garuḷo pana venateyyo kimāha - Ma, Syā.
[15] vadesi - Ma, Syā.
[16] kurūnaṃ pana - PTS.
[17] kurūnaṃ - Ma, Syā.

8. BỔN SANH BẬC SÁNG SUỐT VIDHURA

(Lời long vương Varuṇa)

5368. "Người nào là bậc thiện nhân, không bực tức với người đáng bị bực tức, không bị nổi giận vào bất cứ lúc nào, là người thậm chí bị nổi giận mà không bày tỏ sự bực tức, thật vậy, các bậc sáng suốt ở thế gian đã gọi người ấy là Sa-môn."[1]

(Lời chim thần Venateyya)

5369. "Người nào chịu đựng cái đói, có bao tử lưng lửng, là người đã được rèn luyện, có sự khổ hạnh, có thức ăn nước uống bị hạn chế, là người không làm việc ác vì nguyên nhân vật thực, thật vậy, các bậc sáng suốt ở thế gian đã gọi người ấy là Sa-môn."

(Lời Thiên vương Sakka, vua của các Càn-thát-bà)

5370. "Sau khi buông bỏ tất cả việc đùa giỡn và lạc thú, là người không nói sai trái về bất cứ điều gì ở thế gian, là người đã lánh xa việc tô điểm, đã lánh xa việc đôi lứa, thật vậy, các bậc sáng suốt ở thế gian đã gọi người ấy là Sa-môn."

(Lời đức vua Dhanañjaya xứ Kuru)

5371. "Thật vậy, người nào, sau khi hiểu biết toàn diện, hoàn toàn từ bỏ tất cả vật sở hữu và pháp tham lam, là người đã được rèn luyện, có bản tánh ổn định, không chấp là của ta, không có sự dính mắc, thật vậy, các bậc sáng suốt ở thế gian đã gọi người ấy là Sa-môn."

(Lời bốn vị trên hỏi bậc sáng suốt Vidhura)

5372. "Chúng tôi hỏi vị phân xử, vị có trí tuệ hoàn hảo. Có sự cãi vã đã sanh khởi giữa chúng tôi về các kệ ngôn. Hôm nay, ngài hãy chặt đứt sự nghi hoặc và các hoài nghi. Hôm nay, nhờ ngài tất cả chúng tôi có thể dẹp bỏ sự nghi hoặc."

(Lời bậc sáng suốt Vidhura)

5373. "Các vị nào là các bậc sáng suốt, có khả năng nhìn thấy ý nghĩa, các vị ấy nói đúng đường lối theo thời điểm của sự việc. Tâu vị chúa của loài người, làm thế nào các bậc thiện xảo có thể nắm được ý nghĩa của các kệ ngôn còn chưa được nói ra?

5374. Thật vậy, vị chúa của loài rồng nói thế nào?
Rồi chim thần Venateyya nói thế nào?
Thêm nữa, vị vua của các Càn-thát-bà nói gì?
Hơn nữa, vị chúa thượng của xứ Kuru nói thế nào?"

(Lời bốn vị)

5375. "Đúng vậy, vị chúa của loài rồng nói về sự nhẫn nại.
Chim thần Venateyya nói về không đánh đập.
Vị cua của các Càn-thát-bà nói về sự buông bỏ lạc thú.
Vị chúa thượng của xứ Kuru nói về vô sở hữu."

---

[1] Các câu kệ 5368 - 5381 giống như các câu kệ 1377 - 1390 ở Bổn Sanh 441, *Catuposathika-jātakaṃ - Bổn sanh Bốn Vị Hành Trai Giới*, của tập *Jātakapāḷi - Bổn Sanh* 1 (TTPV tập 32, các trang 353 và 355).

5376. Sabbāni etāni subhāsitāni
na hettha dubbāsitamatthi kiñci,
yasmiñca etāni patiṭṭhitāni
arāva nābhyā[1] susamohitāni,
catubbhi dhammehi samaṅgibhūtaṃ
taṃ ve naraṃ samaṇaṃ āhu loke.

5377. Tuvannu[2] seṭṭho tvamanuttarosi
tvaṃ dhammagū dhammavidū sumedho,
paññāya pañhaṃ samadhiggahetvā[3]
acchecchi[4] dhīro vicikicchitāni,
acchecchi kaṅkhaṃ vicikicchitāni
cundo[5] yathā nāgadantaṃ kharena.

5378. Nīluppalābhaṃ vimalaṃ anagghaṃ
vatthaṃ imaṃ[6] dhūmasamānavaṇṇaṃ,
pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho
dadāmi te dhammapūjāya dhīra.

5379. Suvaṇṇamālaṃ satapattaphullaṃ[7]
sakesaraṃ ratana[8]sahassamaṇḍitaṃ,
pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho
dadāmi te dhammapūjāya dhīra.

5380. Maṇiṃ anagghaṃ ruciraṃ pabhassaraṃ
kaṇṭhāvasattaṃ maṇibhūsitaṃ me,
pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho
dadāmi te dhammapūjāya dhīra.

5381. Gavaṃ sahassaṃ usabhañca nāgaṃ
ājaññayutte ca rathe dasa[9] ime,
pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho
dadāmi te gāmavarāni soḷasā ”ti.

5382. Paṇḍu kisiyāsi dubbalā
vaṇṇarūpaṃ na tavedisaṃ pure,
vimale akkhāhi pucchitā
kīdisī tuyhaṃ sarīravedanā.

5383. Dhammo manujesu mātinaṃ[10]
dohaḷo nāma janinda vuccati,
dhammāhaṭaṃ[11] nāgakuñjara
vidhurassa hadayābhipatthaye.

---

[1] arāvanabbhā - Syā;
arā va nabhyā - PTS.
[2] tuvañhi - Ma; tuvaṃ hi - Syā.
[3] samaviggahetvā - Syā.
[4] acchejji - Syā.
[5] chinde - Syā.
[6] idaṃ - Ma, Syā.
[7] phullitaṃ - Ma, Syā.
[8] ratna - Ma, Syā.
[9] dasā - PTS.
[10] mātīnaṃ - Ma, Syā.
[11] dhammāhataṃ - Ma, Syā.

(Lời bậc sáng suốt Vidhura)
5376. "Tất cả các điều ấy đã được khéo nói,
bởi vì ở đây không có điều nào đã được vụng nói.
Và các điều ấy được thiết lập ở người nào,
tựa như các cây căm khéo được gắn vào trục bánh xe,
người nào được đầy đủ bốn pháp,
thật vậy, các bậc sáng suốt ở thế gian đã gọi người ấy là Sa-môn."

(Lời bốn vị)
5377. "Ngài là hạng nhất, ngài là người không ai hơn được,
ngài là vị đã đạt đến pháp, là vị hiểu rõ pháp, là bậc thiện trí.
Sau khi nắm vững câu hỏi bằng trí tuệ,
bậc sáng trí đã chặt đứt các hoài nghi,
đã chặt đứt sự nghi hoặc và các hoài nghi,
giống như người thợ ngà voi đã cắt đứt ngà voi bằng cây cưa."

(Lời Thiên vương Sakka)
5378. "Hài lòng với việc giải thích câu hỏi, này vị sáng trí, ta ban cho ngài tấm vải này, có màu sắc như là làn khói, có sự rực rỡ như đóa sen xanh, không có vết bẩn, vô giá, để cúng dường pháp."

(Lời chim thần Venateyya)
5379. "Hài lòng với việc giải thích câu hỏi, này vị sáng trí, ta ban cho ngài bông hoa bằng vàng, nở rộ với một trăm cánh hoa, có tua nhụy, được điểm tô với một ngàn viên ngọc, để cúng dường pháp."

(Lời long vương Varuṇa)
5380. "Hài lòng với việc giải thích câu hỏi, này vị sáng trí, ta ban cho ngài viên ngọc ma-ni vô giá, xinh xắn, rực rỡ, được gắn liền ở cổ, được trang điểm với viên ngọc ma-ni, vật sở hữu của ta, để cúng dường pháp."

(Lời đức vua Dhanañjaya xứ Kuru)
5381. "Hài lòng với việc giải thích câu hỏi, ta ban cho ngài một ngàn bò cái, một bò mộng, một con voi, mười cỗ xe kéo này đã được thắng vào những con ngựa thuần chủng, và ân huệ là mười sáu ngôi làng."

(Lời trao đổi giữa long vương Varuṇa và hoàng hậu Vimalā)
5382. "Nàng vàng vọt, ốm o, yếu sức,
màu sắc làn da của nàng không giống như trước đây.
Này nàng Vimalā, được hỏi, xin nàng hãy giải thích,
cảm thọ ở thân thể của nàng như thế nào?"

5383. "Bản chất của các phụ nữ thuộc loài người, tâu vị chúa của loài rồng, (có chứng bệnh) được gọi tên là khao khát (ốm nghén). Thiếp ao ước trái tim của Vidhura, tâu bậc tối thượng của loài rồng, được mang lại một cách đúng pháp (không bằng bạo lực)."

5384. Candaṃ kho tvaṃ dohaḷāyasi[1]
suriyaṃ vā athavāpi mālutaṃ,
dullabhe hi[2] vidhurassa dassane[3]
ko vidhuraṃ idhamānayissati.[4]

5385. Kinnu tāta tuvaṃ pajjhāyasi
padumaṃ hatthagataṃva te mukhaṃ,
kiṃ[5] dummanarūposi issara
mā tvaṃ soci amittatāpanā.[6]

5386. Mātā hi tava irandatī[7]
vidhurassa hadayaṃ dhanīyati,[8]
dullabhe hi vidhurassa dassane
ko vidhuraṃ idhamānayissati.

5387. Bhattupariyesanaṃ[9] cara
yo vidhuraṃ idhamānayissati,
pituno ca sā sutvāna vākyaṃ
rattiṃ nikkhamma avassutiṃ[10] cari.

5388. Ke gandhabbe ca rakkhase[11]
nāge kimpurise ca mānuse,[12]
ke paṇḍite sabbakāmade[13]
dīgharattaṃ bhattā me[14] bhavissati.

5389. Assāsa hessāmi te pati
bhattā hessāmi[15] anindalocane,[16]
paññā hi mama[17] tathā vidhā
assāsa hessasi bhariyā mamaṃ.[18]

5390. Atha naṃ avacāsi[19] irandatī
pubbapathānugatena cetasā,
ehi gacchāma pitu mamantike
esova[20] te etamatthaṃ pavakkhati.

5391. Alaṅkatā suvasanā mālinī candanussadā,
yakkhaṃ hatthe gahetvāna pitu santikamupāgami.[21]

---

[1] tvaṃ vimale dohaḷāyasi - Syā.
[2] dullabhañhi - Ma; dullabhaṃ hi - Syā.
[3] dassanaṃ - Ma, Syā.
[4] vidhuramidha mānayissati - Ma; vidhūraṃ idha-m-ānayissati - PTS.
[5] kinnu - Ma, Syā.
[6] amittatāpana - Ma, Syā.
[7] irandhati - Ma, evamuparipi.
[8] dhaniyati - Ma; dhaniyyati - Syā; vanīyati - PTS.
[9] tassa bhattupariyesanaṃ - Ma; taṃ bhattāraṃ pariyesanaṃ - Syā.
[10] avassutī - Syā.
[11] ke gandhabbe rakkhase ca nāge - Ma; ke gandhabbe ke rakkhase ca nāge - Syā.
[12] ke kimpurise cāpi mānuse - Ma; ke kiṃpurise athavāpi mānuse - Syā.
[13] sabbakāmadade - Ma, Syā.
[14] me - itisaddo PTS potthake na dissate.
[15] bhattā te hessāmi - Ma, Syā, PTS.
[16] anindilocane - PTS.
[17] mamaṃ - Ma.
[18] mama - Ma, Syā.
[19] avacāsi puṇṇakaṃ - Ma, Syā.
[20] eseva - Syā; eso ca - PTS.
[21] pitusantikupāgami - Ma.

5384. "Nàng hãy khao khát mặt trăng đi,
hoặc mặt trời, hoặc thậm chí là làn gió.
Bởi vì việc nhìn thấy Vidhura là điều khó đạt được;
người nào sẽ đưa Vidhura đến nơi này?"

(Lời Irandatī, con gái long vương)
5385. "Thưa cha, cha ưu tư về việc gì vậy?
Khuôn mặt của cha tựa như đóa sen bị vày vò bởi bàn tay.
Tâu chúa thượng, tại sao cha có dáng vẻ buồn phiền?
Xin cha chớ sầu muộn, tâu bậc thiêu đốt kẻ thù."

5386. "Này Irandatī, bởi vì mẹ của con
ao ước trái tim của Vidhura.
Bởi vì việc nhìn thấy Vidhura là điều khó đạt được;
người nào sẽ đưa Vidhura đến nơi này?

5387. Con hãy tìm kiếm một người chồng,
là người sẽ đưa Vidhura đến nơi này."
Và nàng ấy, sau khi nghe lời nói của cha,
trong đêm, đã ra đi thực hiện điều mong muốn.

(Lời Irandatī, con gái long vương)
5388. "Vị nào, là Càn-thát-bà, là quỷ sứ,
là loài rồng, là nhân điểu, là loài người,
vị nào là bậc sáng suốt có thể ban cho mọi điều ước muốn,
sẽ là người chồng lâu dài của thiếp?"

(Lời Dạ-xoa Puṇṇaka)
5389. "Nàng hãy an tâm, ta sẽ là người chồng của nàng.
Hỡi nàng có cặp mắt không thể chê trách, ta sẽ là phu quân.
Bởi vì trí tuệ của ta là thuộc loại như thế ấy.
Nàng hãy an tâm, nàng sẽ là người vợ của ta."

5390. Rồi nàng Irandatī đã nói với vị ấy,
nhờ vào tâm ý nhớ lại tập quán trong thời quá khứ, rằng:
"Chàng hãy đến. Chúng ta hãy đi đến gặp cha của thiếp.
Đích thân cha sẽ giải thích cho chàng về mục đích ấy."

5391. Nàng Irandatī đã trang điểm, mặc y phục đẹp, đeo tràng hoa, có thoa trầm hương, rồi đã cầm lấy bàn tay đưa vị Dạ-xoa đi đến gặp người cha.

5392. Nāgavara vaco suṇohi[1] me
patirūpaṃ paṭipajja suṅkiyaṃ,
patthemi ahaṃ irandatiṃ[2]
tāya samaṅgī karohi me tuvaṃ.[3]

5393. Sataṃ hatthī sataṃ assā sataṃ assatarīrathā,
sataṃ vaḷabhiyo[4] puṇṇā nānāratanassa[5] kevalā,
te nāga paṭipajjassu dhītaraṃ dehi irandatiṃ.[6]

5394. Yāva āmantaye ñātī mitte ca suhadaṃ janaṃ,[7]
anāmantakataṃ kammaṃ[8] taṃ pacchāmanutappati.[9]

5395. Tato so varuṇo nāgo pavisitvā nivesanaṃ,
bhariyaṃ āmantayitvāna idaṃ vacanamabravi.

5396. Ayaṃ so puṇṇako yakkho yācatī maṃ irandatiṃ,
bahunā vittalābhena tassa dema piyaṃ mamaṃ.[10]

5397. Na dhanena na vittena labbhā amhaṃ irandatī,[11]
sace hi vo[12] hadayaṃ paṇḍitassa
dhammena laddhā idhamāhareyya,
etena vittena kumāri labbhā
nāññaṃ dhanaṃ uttariṃ[13] patthayāma.

5398. Tato so varuṇo nāgo nikkhamitvā nivesanā,
puṇṇakāmantayitvāna idaṃ vacanamabravi.

5399. Na dhanena na vittena labbhā amhaṃ irandatī,
sace tuvaṃ hadayaṃ paṇḍitassa
dhammena laddhā idhamāharesi,
etena vittena kumāri labbhā
nāññaṃ dhanaṃ uttariṃ patthayāma.

5400. Yaṃ paṇḍitotyeke vadanti loke
tameva bāloti punāhu aññe,
akkhāhi me vippavadanti ettha
kaṃ paṇḍitaṃ nāga tuvaṃ vadesi.

5401. Koravyarājassa dhanañjayassa[14]
yadi te suto vidhuro nāma kattā,
ānehi taṃ paṇḍitaṃ dhammaladdhā
irandatī paddhacarā[15] te hotu.

5402. Idañca sutvā varuṇassa vākyaṃ
uṭṭhāya yakkho paramappatīto,
tattheva santo purisaṃ asaṃsi
ānehi ājaññamidheva yuttaṃ.

---

[1] suṇāhi - Syā.
[2] irandhatiṃ - Ma, evamuparipi.
[3] tāya samaṅgiṃ karohi maṃ tuvaṃ - Ma, Syā;
tāya samaṅgikarohi me tuvaṃ - PTS.
[4] valabhiyo - Ma, Syā.
[5] nānāratnassa - Ma, Syā.
[6] dehirandhatiṃ - Ma;
dehirandatiṃ - Syā.
[7] suhadajjane - Ma, Syā.
[8] anāmantakatakammaṃ - Syā.
[9] pacchā anutappati - Ma, Syā;
pacchā-m-anutappati - PTS.
[10] mama - Syā.
[11] irandhatī - Ma.
[12] sace ca kho - Ma, Syā;
sace hi kho - PTS.
[13] uttari - Ma, PTS.
[14] dhanañcayassa - Ma.
[15] padacarā - Ma;
paṭṭhacarāva - Syā.

(Lời Dạ-xoa Puṇṇaka)
5392. "Tâu bậc cao quý của loài rồng, xin hãy lắng nghe lời nói của tôi.
Xin ngài hãy nhận lấy phần lễ vật cưới hỏi tương xứng.
Tôi ao ước nàng Irandatī.
Xin ngài hãy ban bố nàng ấy cho tôi.

5393. Tâu long vương, một trăm con voi, một trăm con ngựa, một trăm con la cái và cỗ xe, một trăm toa xe hàng hóa đầy ắp, toàn bộ là ngọc quý các loại, xin ngài hãy nhận lấy các vật ấy, và hãy ban người con gái Irandatī."

(Lời long vương Varuṇa)
5394. "Cho đến lúc trẫm trao đổi với các thân quyến, bạn bè, và người quen biết. Việc nào được thực hiện mà không có sự trao đổi, sau này sẽ hối tiếc về việc ấy."

5395. Sau đó, vị long vương Varuṇa ấy đã đi vào nơi trú ngụ, đã thỉnh mời người vợ đến, và đã nói lời nói này:

5396. "Dạ-xoa Puṇṇaka này đây cầu xin ta về Irandatī. Với nhiều của cải và lợi lộc, chúng ta hãy ban cho vị ấy người con gái yêu quý của trẫm."

(Lời hoàng hậu Vimalā)
5397. "Irandatī của chúng ta không có thể đạt được bằng tài sản hay bằng của cải. Thật vậy, nếu người nào đó có thể đạt được trái tim của bậc sáng suốt một cách đúng pháp (không bằng bạo lực) và mang lại nơi này, với của cải ấy thì có thể đạt được công chúa. Chúng ta không ao ước tài sản nào khác hơn thế."

5398. Sau đó, vị long vương Varuṇa ấy đã rời khỏi nơi trú ngụ, đã thỉnh mời Dạ-xoa Puṇṇaka đến, và đã nói lời nói này:

5399. "Irandatī của chúng tôi không có thể đạt được bằng tài sản hay bằng của cải. Nếu ngươi đạt được trái tim của bậc sáng suốt một cách đúng pháp (không bằng bạo lực) và mang lại nơi này, với của cải ấy thì có thể đạt được công chúa. Chúng tôi không ao ước tài sản nào khác hơn thế."

(Lời Dạ-xoa Puṇṇaka)
5400. "Ở thế gian, vị nào mà một số người nói là 'bậc sáng suốt,'
thì những người khác cũng đã nói về chính vị ấy là 'kẻ ngu dốt.'
Mọi người tranh cãi nhau về trường hợp này. Xin ngài hãy nói cho tôi,
tâu long vương, ai là bậc sáng suốt mà ngài nói đến?"

(Lời long vương Varuṇa)
5401. "Nếu ngươi đã được nghe tiếng về vị phân xử tên Vidhura của đức vua Dhanañjaya xứ Kuru, thì ngươi hãy dẫn vị sáng suốt ấy về, sau khi đạt được một cách đúng pháp. Mong rằng Irandatī trở thành người vợ hầu hạ của ngươi."

5402. Và sau khi nghe được lời nói này của long vương Varuṇa, vị Dạ-xoa đã đứng lên, phấn khởi cực độ, và đã bảo người hầu đang có mặt ngay tại nơi ấy rằng: "Ngươi hãy dẫn con ngựa thuần chủng đã được thắng yên cương đến ngay tại nơi này."

5403. Jātarūpamayā kaṇṇā kācambhamayā[1] khurā,
jambonadassa pākassa suvaṇṇassa uracchado.

5404. Devavāhavahaṃ yānaṃ assamāruyha puṇṇako,
alaṅkato kappitakesamassu
pakkāmi vehāsayamantalikkhe.[2]

5405. Sa puṇṇako kāmavegena[3] giddho
irandatiṃ nāgakaññaṃ jigiṃsaṃ,[4]
gantvāna taṃ bhūtapatiṃ yasassiṃ
iccabravi vessavaṇaṃ kuveraṃ.

5406. Bhogavatī nāma mandire
vāsā hiraññavatīti vuccati,
nagare nimmite kañcanamaye
maṇḍalassa uragassa niṭṭhitaṃ.

5407. Aṭṭālakā oṭṭhagīviyo
lohitaṅkassa masāragallino,[5]
pāsādettha silāmayā
sovaṇṇaratanena[6] chāditā.

5408. Ambā tilakā ca jambuyo
sattapaṇṇā mucalindaketakā,
piyakā[7] uddālakā sahā
uparibhaddakā[8] sinduvārakā.[9]

5409. Campeyyakā nāgamālikā[10]
bhaginīmālā athamettha[11] koliyā,
ete dumā parināmitā[12]
sobhayanti uragassa mandiraṃ.[13]

5410. Khajjurettha silāmayā
sovaṇṇadhuvapupphitā,
bahū yattha vasatopapātiko
nāgarājā varuṇo mahiddhiko.

5411. Tassa komārikā bhariyā
vimalā kañcanavelliviggahā,
kāḷā[14] taruṇāva uggatā
pucimandatthanī[15] cārudassanā.

---

[1] kācamhicamayā - Ma, Syā.
[2] vehāyasamantalikkhe - Ma, Syā.
[3] kāmarāgena - Ma, Syā.
[4] jigīsaṃ - Ma.
[5] lohitaṅgassa masāragallino - Syā; lohitaṃkamasāragallino - PTS.
[6] sovaṇṇaratanehi - Ma.
[7] piyaṅgu - Ma; piyaṅgukā - Syā.
[8] pāribhaddakā - Syā.
[9] sinduvāritā - Syā, PTS.
[10] nāgamallikā - Ma, Syā.
[11] athettha - Syā.
[12] pariṇāmitā - Ma, Syā.
[13] mandire - Syā.
[14] kālā - Ma, PTS.
[15] pucimandathanī - PTS.

5403. (Con ngựa ấy) có hai tai bằng vàng, có các móng bằng ngọc ma-ni đỏ, có tấm phủ lưng bằng vàng đỏ xuất xứ từ sông Jambu đã được tinh luyện.

5404. Dạ-xoa Puṇṇaka đã được trang điểm, tóc râu đã được sửa soạn, đã cỡi lên con ngựa, phương tiện chuyên chở và di chuyển của chư Thiên, và đã ra đi ở không trung, trên bầu trời.

5405. Vị Puṇṇaka ấy, bị thèm khát do sự thúc đẩy của dục vọng, trong lúc thèm muốn công chúa Irandatī, người con gái của long vương, đã đi đến vị Vessavaṇa Kuvera có danh tiếng ấy, đấng chúa tể của các sinh linh, và đã nói với vị ấy rằng:

5406. "Ở cung điện tên Bhogavatī,
chỗ ở được gọi là 'ngôi nhà có chứa vàng,'
có thành phố được kiến tạo bằng vàng,
được làm hoàn tất cho vị long vương chủ sở hữu một khuôn viên của cải.

5407. Các tháp canh như những cái cổ của loài lạc đà,
được làm bằng hồng ngọc và cẩm thạch.
Các tòa lâu đài ở nơi này được làm bằng đá quý,
được lợp mái bằng ngói vàng và bảo ngọc.

5408. Có các cây xoài, các cây họ mè, và các cây mận đỏ,
các cây thất diệp, các cây *mucalinda* và các cây *ketaka*,
các cây *piyaka*, các cây *uddālaka*, các cây xoài thơm,
các cây *uparibhaddaka* và các cây *sinduvāraka*.

5409. Có các cây *campeyyaka*, các cây *nāga*, và các cây *mallika*,
các cây *bhaginīmālā*, rồi ở nơi này còn có các cây *koliya*.
Những cây này trĩu nặng (những hoa và trái)
làm rực rỡ cung điện của vị long vương.

5410. Ở nơi này, có nhiều cây chà là làm bằng đá quý, thường xuyên nở rộ hoa bằng vàng. Và vị long vương Varuṇa có đại thần lực, là vị hóa sanh, sống ở nơi này.

5411. Người vợ trẻ tuổi của vị long vương ấy,
hoàng hậu Vimalā, có cơ thể sáng chói tựa như cột trụ vàng,
quý phái tựa như giống dây leo *kāḷā* non trẻ,
có bộ ngực như trái cây *pucimanda*, có dáng vẻ dễ mến.

5412. Lākhārasarattasucchavī
kāṇikārova nivātapupphito,[1]
tidivokacarāva[2] accharā
vijjutabbhaghanāva nissaṭā.[3]

5413. Sā dohaḷinī sucimhitā
vidhurassa hadayaṃ dhanīyati,[4]
taṃ tesaṃ dadāmi[5] issara
tena te denti irandatiṃ mamaṃ.

5414. Sa[6] puṇṇako bhūtapatiṃ yasassiṃ
āmantaya[7] vessavaṇaṃ kuveraṃ,
tattheva santo[8] purisaṃ asaṃsi
ānehi ājaññamidheva yuttaṃ.

5415. Jātarūpamayā kaṇṇā kācambhamayā[9] khurā,
jambonadassa pākassa suvaṇṇassa uracchado.

5416. Devavāhavahaṃ yānaṃ assamāruyha puṇṇako,
alaṅkato kappitakesamassu
pakkāmi vehāsayamantalikkhe.[10]

5417. So āgamā[11] rājagahaṃ surammaṃ
aṅgassa rañño nagaraṃ durāyutaṃ,[12]
pahūta[13]bhakkhaṃ bahuannapānaṃ
masakkasāraṃ viya vāsavassa.

5418. Mayūrakoñcāgaṇasampaghuṭṭhaṃ[14]
dijābhighuṭṭhaṃ dijasaṅghasevitaṃ,
nānāsakuntābhirudaṃ[15] subhaṅganaṃ[16]
pupphābhikiṇṇaṃ himavaṃva pabbataṃ.

5419. Sa puṇṇako vepullamābhirucchi[17]
siluccayaṃ kimpurisānuciṇṇaṃ,
anvesamāno maṇiratanaṃ uḷāraṃ
tamaddasā pabbatakūṭamajjhe.

---

[1] kaṇikārāva nivātapupphitā - Ma, Syā.
[2] tidivokkacarāva - Syā.
[3] vijjuvabbhaghanā vinissaṭā - Ma, Syā.
[4] dhaniyati - Ma;
dhaniyyati - Syā; vanīyati - PTS.
[5] demi - Ma.
[6] so - Ma, Syā.
[7] āmantiya - Syā.
[8] santaṃ - PTS.
[9] kācamhicamayā - Ma, Syā.
[10] vehāyasamantalikkhe - Ma, Syā.
[11] aggamā - Ma;
agamā - Syā, PTS.
[12] durāsadaṃ - Syā.
[13] bahūta - Syā.
[14] mayūrakoñcagaṇasaṅghuṭṭhaṃ - Syā.
[15] nānāsakuṇābhirudaṃ - Syā.
[16] suvaṅgaṇaṃ - Ma, Syā.
[17] vepulamābhirūhi - Ma;
vepulamābhiruyha - Syā.

5412. Nàng có làn da đẹp nhuốm màu đỏ của nhựa cánh kiến,
tựa như cây *kāṇikāra* đã được trổ hoa ở nơi kín gió,
tựa như nữ thần sống ở cõi Trời Đạo Lợi,
tựa như tia chớp lóe sáng ở giữa đám mây đen.

5413. Nàng ấy có sự khao khát vô cùng kỳ lạ,
nàng ao ước trái tim của Vidhura.
Tâu đấng chúa tể, thần sẽ trao vật ấy cho họ;
do đó, họ sẽ gả công chúa Irandatī cho thần."

5414. Vị Puṇṇaka ấy đã thưa gởi với vị Vessavaṇa Kuvera có danh tiếng, đấng chúa tể của các sinh linh, rồi đã bảo người hầu đang có mặt ngay tại nơi ấy rằng: "Ngươi hãy dẫn con ngựa thuần chủng đã được thắng yên cương đến ngay tại nơi này."

5415. (Con ngựa ấy) có hai tai bằng vàng, có các móng bằng ngọc ma-ni đỏ, có tấm phủ lưng bằng vàng đỏ xuất xứ từ sông Jambu đã được tinh luyện.

5416. Dạ-xoa Puṇṇaka đã được trang điểm, tóc râu đã được sửa soạn, đã cỡi lên con ngựa, phương tiện chuyên chở và di chuyển của chư Thiên, và đã ra đi ở không trung, trên bầu trời.

5417. Vị ấy đã đi đến Rājagaha vô cùng đáng yêu,
thành phố của đức vua Aṅga, khó bị xâm chiếm (bởi kẻ thù),
có dồi dào lương thực, có nhiều cơm ăn nước uống,
tựa như cung Trời Masakkasāra của Thiên Vương Vāsava.

5418. Nơi ấy được rộn ràng với tiếng hót của các bầy chim công, chim cò,
được vang dội tiếng hót của loài chim, được lai vãng bởi các bầy chim,
có tiếng kêu của các loài chim khác nhau, là vùng đất xinh đẹp,
được bao phủ bởi bông hoa tựa như núi Hi-mã-lạp.

5419. Vị Puṇṇaka ấy đã trèo lên ngọn núi Vepulla,
tảng núi đá được lai vãng bởi loài nhân điểu.
Trong khi tìm kiếm viên bảo ngọc ma-ni cao quý,
vị ấy đã nhìn thấy nó ở giữa đỉnh của ngọn núi.

5420. Disvā maṇiṃ pabhassaraṃ jātivantaṃ[1]
dhanāharaṃ[2] maṇiratanaṃ uḷāraṃ,
daddallamānaṃ yasasā yasassinaṃ
obhāsati vijjurivantalikkhe.

5421. Tamaggahī veḷuriyaṃ mahagghaṃ
manoharaṃ nāma mahānubhāvaṃ,
ājaññamāruyha anomavaṇṇo[3]
pakkāmi vehāsayamantalikkhe.

5422. So āgamā nagaraṃ indapattaṃ[4]
oruyha cāgañchi[5] sabhaṃ kurūnaṃ,
samāgame[6] ekasataṃ samagge
avhettha yakkho avikampamāno.

5423. Ko nīdha raññaṃ varamābhijeti
kamābhijeyyāma varaṃdhanena,[7]
kamanuttaraṃ ratanavaraṃ jināma
ko vāpi no jeti varaṃdhanena.[8]

5424. Kuhiṃ nu raṭṭhe tava jātabhūmi[9]
na koravyasseva vaco tavedaṃ,
abhibhosi[10] no vaṇṇanibhāya sabbe
akkhāhi me nāmañca bandhave ca.

5425. Kaccāyano māṇavakosmi rāja
anūnanāmo iti mavhayanti,
aṅgesu me ñātayo bandhavā ca
akkhena devasmi idhānupatto.

5426. Kiṃ māṇavassa ratanāni atthi
ye taṃ jinanto hare akkhadhutto,
bahūni rañño ratanāni atthi
te tvaṃ daḷiddo[11] kathamavhayesi.

5427. Manoharo[12] nāma maṇī mamāyaṃ
dhanāharo[13] maṇiratanaṃ uḷāraṃ,
imañca ājaññaṃ amittatāpanaṃ
etaṃ me jetvā[14] hare akkhadhutto.

---

[1] jātimantaṃ - Ma, PTS.
[2] manoharaṃ - Ma.
[3] manomavaṇṇo - Ma.
[4] indapatthaṃ - Ma.
[5] oruyhupāgacchi - Ma; oruyhupāgañchi - Syā.
[6] samāgate - Ma, Syā.
[7] varaddhanena - Ma, Syā.
[8] varaddhanena - Ma, Syā; varaṃ dhanānaṃ - PTS.
[9] jātibhūmi - Ma, Syā.
[10] abhītosi - Ma, Syā.
[11] daliddo - Ma, Syā, PTS.
[12] dhanāharo - Syā.
[13] manoharaṃ - Ma; dhanāharaṃ - Syā, PTS.
[14] jinitvā - Ma, Syā.

5420. Sau khi nhìn thấy viên ngọc sáng rực, có phẩm chất,
là viên bảo ngọc ma-ni cao quý, xứng đáng để cất giữ làm tài sản,
là vật có danh tiếng, đang sáng chói với danh tiếng,
tựa như tia chớp chiếu sáng ở không trung.

5421. Vị ấy đã nắm lấy viên ngọc quý, vô cùng giá trị,
có năng lực vĩ đại, được gọi là viên ngọc như ý.
Vị (Dạ-xoa) có sắc đẹp hoàn hảo đã leo lên con ngựa thuần chủng,
và đã ra đi ở không trung, trên bầu trời.

5422. Vị ấy đã đi đến thành Indapatta,
đã xuống ngựa, và đã đi đến nơi hội họp của những người xứ Kuru.
Không tỏ ra do dự, vị Dạ-xoa đã thách thức
một trăm vị vua ở cuộc hội nghị rằng:

5423. "Trong số các vị vua ở đây, vị nào (muốn) chiến thắng báu vật?
Chúng tôi sẽ chiến thắng với vị nào vì phần tài sản quý báu?
Chúng tôi phải thắng được vị nào để giữ được vật cao quý tối thượng?
Hay là vị nào có thể thắng được chúng tôi vì phần tài sản quý báu?"

(Lời trao đổi giữa đức vua Dhanañjaya xứ Kuru và Dạ-xoa Puṇṇaka)
5424. "Vậy sanh quán của khanh là ở đất nước nào?
Lời nói này của khanh đương nhiên không phải là của người xứ Kuru.
Khanh vượt trội tất cả chúng tôi về sắc sáng của nước da.
Khanh hãy nói cho trẫm rõ về danh tánh và các quyến thuộc."

5425. "Tâu bệ hạ, thần là thanh niên tên Kaccāyana.
Mọi người gọi thần với tên 'Anūna.'[1]
Các thân bằng và quyến thuộc của thần ở xứ sở Aṅga.
Tâu bệ hạ, thần đi đến nơi này vì trò đổ xúc xắc."

5426. "Chàng thanh niên có những bảo ngọc gì,
để người chơi xúc xắc có thể mang chúng đi khi thắng khanh?
Các vị vua có nhiều bảo ngọc,
còn khanh thì nghèo khó, làm thế nào khanh mời mọc các vị ấy?"

5427. "Viên ngọc ma-ni này của thần được gọi là viên ngọc như ý,
là viên bảo ngọc ma-ni cao quý, xứng đáng để cất giữ làm tài sản,
và con ngựa thuần chủng này làm cho kẻ thù phải bực bội,
người chơi xúc xắc thắng được thần thì có thể mang đi (cả hai) vật ấy."

[1] Vị Dạ-xoa này tên Puṇṇaka (nghĩa là đầy đủ). Vì tên gọi này tiết lộ thân phận nô bộc của bản thân nên vị ấy phải che giấu và sử dụng tên giả theo lối chơi chữ: Anūna (không thiếu hụt). Còn Kaccāyana là tên gọi của vị ấy trong kiếp quá khứ (JaA. vi, 274).

5428. Eko maṇī māṇava kiṃ karissati
āјāniyeko pana kiṃ karissati,
bahūni rañño maṇiratanāni atthi[1]
āјānīyā vātajavā anappakā.

Dohaḷakaṇḍaṃ.[2]

5429. Idañca me maṇiratanaṃ passa tvaṃ dipaduttama,[3]
itthīnaṃ viggahā cettha purisānañca viggahā.

5430. Migānaṃ viggahā cettha sakuṇānañca viggahā,
nāgarāje supaṇṇe ca[4] maṇimhi passa nimmitaṃ.

5431. Hatthānīkaṃ rathānīkaṃ asse pattī dhajāni ca,[5]
caturaṅginiṃ imaṃ[6] senaṃ maṇimhi passa nimmitaṃ.

5432. Hatthāruhe[7] anīkaṭṭhe rathike pattikārike,[8]
balaggāni viyūḷhāni[9] maṇimhi passa nimmitaṃ.

5433. Puraṃ uddāpasampannaṃ[10] bahupākāratoraṇaṃ,
siṅghāṭakesu bhūmiyo[11] maṇimhi passa nimmitaṃ.

5434. Esikā parikhāyo ca palighaṃ[12] aggalāni ca,[13]
aṭṭālake ca dvāre ca maṇimhi passa nimmitaṃ.

5435. Passa toraṇamaggesu nānādijagaṇā[14] bahū,
haṃsā koñcā mayūrā ca cakkavākā ca kukkuhā.

5436. Kuṇālakā bahū citrā[15] sikhaṇḍī jīvañjīvakā,[16]
nānādijagaṇākiṇṇaṃ maṇimhi passa nimmitaṃ.

5437. Passa nagaraṃ supākāraṃ abbhutaṃ[17] lomahaṃsanaṃ,
samussitadhajaṃ rammaṃ suvaṇṇa[18]vālukasanthataṃ.

5438. Passa tvaṃ[19] paṇṇasālāyo vibhattā bhāgaso mitā,
nivesane nivese ca sandhibyuhe[20] pathaddhiyo.[21]

5439. Pānāgāre ca soṇḍe ca sūṇā[22] odaniyāgharā,
vesī ca gaṇikāyo ca maṇimhi passa nimmitaṃ.

---

[1] ratanāni atthi - Syā; maṇiratanāni - PTS.
[2] dohaḷakaṇḍaṃ nāma - Ma, Syā; dohaḷakhaṇḍaṃ - PTS.
[3] dvipaduttama - Ma, Syā.
[4] nāgarājā supaṇṇā ca - Ma.
[5] pattī ca vammine - Ma, Syā; pattī ca dhajāni ca - PTS.
[6] caturaṅginimaṃ - Ma, Syā.
[7] hatthārohe - Ma, Syā.
[8] pattikārake - Ma, Syā.
[9] viyūhāni - Syā.
[10] uddhāpasampannaṃ - Ma; aṭṭālasampannaṃ - Syā.
[11] siṅghāṭake subhūmiyo - Syā.
[12] palikhaṃ - Ma, PTS; palīghaṃ - Syā.
[13] aggaḷāni ca - Ma, Syā.
[14] nānādijā gaṇā - Ma.
[15] bahucitrā - PTS.
[16] jīvajīvakā - Ma, Syā, PTS.
[17] abbhūtaṃ - Syā.
[18] soṇṇa - Ma.
[19] passettha - Ma, Syā.
[20] sandhibyūhe - Ma, Syā; sandhibbūhe - PTS.
[21] pathatthiyo - Syā; patatthiyo - PTS.
[22] sūnā - Ma; suddā - Syā.

5428. “Này chàng thanh niên, một viên ngọc ma-ni sẽ làm được gì?
Hơn nữa, một con ngựa thuần chủng sẽ làm được gì?
Các vị vua có nhiều viên bảo ngọc ma-ni,
và các con ngựa thuần chủng phi nhanh như gió không phải là ít.”
Phẩm Chứng Bệnh Khao Khát (được chấm dứt).

5429. “Tâu bậc tối thượng của loài người, bệ hạ hãy nhìn xem viên bảo ngọc ma-ni này của thần. Ở trong này, có các thân thể của những người nữ và các thân thể của những người nam.

5430. Ở trong này, có các thân thể của những loài thú và các thân thể của những loài chim. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: các long vương và các điểu vương.

5431. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: đoàn quân này gồm bốn binh chủng là đội tượng binh, đội xa binh, đội mã binh, đội bộ binh, và các ngọn cờ.

5432. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh, các đoàn quân đã được dàn trận.

5433. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: thành phố có lũy đắp cao, nhiều tường thành và cổng chào, các khu đất ở các ngã tư đường.

5434. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: các cột chống, các hào nước, thanh chắn, và các chốt cửa, các tháp canh và các cánh cổng.

5435. Bệ hạ hãy nhìn xem ở các cổng chào và các con đường, những bầy chim khác loại: chim thiên nga, các con cò, và các con công, các chim hồng hạc, các chim ưng, –

5436. – các con chim cu cu nhiều màu sắc, các con chim chào mào, các con gà lôi. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni được đông đúc với những bầy chim khác loại.

5437. Bệ hạ hãy nhìn xem thành phố có tường thành xinh đẹp, phi thường, có sự dựng đứng lông, có cờ xí được giương lên, đáng yêu, được trải lên lớp cát bằng vàng.

5438. Bệ hạ hãy nhìn xem các cửa hàng (đầy ắp hàng hóa) được phân chia, được đo đạc thành từng phần, các ngôi nhà và các khu đất, các con hẻm nối liền các ngôi nhà và các đường lộ giao thông.

5439. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: các quán nước, các quán rượu, các tiệm thịt, các quán cơm, các gái điếm, và các nàng ca kĩ.

5440. Mālākāre ca rajake gandhike[1] atha dussike,
suvaṇṇakāre maṇikāre maṇimhi passa nimmitaṃ.

5441. Āḷāriye ca[2] sūde ca naṭanaṭṭakagāyake,[3]
pāṇissare kumbhathūnike maṇimhi passa nimmitaṃ.

5442. Passa bherī mutiṅgā[4] ca saṅkhā paṇavadeṇḍimā,[5]
sabbañca tālāvacaraṃ maṇimhi passa nimmitaṃ.

5443. Sammatālañca vīṇañca naccagītaṃ suvāditaṃ,
turiyatāḷitasaṃghuṭṭhaṃ maṇimhi passa nimmitaṃ.

5444. Laṅghikā muṭṭhikā cettha māyākārā ca sobhiyā,
vetālike ca jalle ca maṇimhi passa nimmitaṃ.

5445. Samajjā cettha vattanti ākiṇṇā naranāribhi,
mañcātimañce bhūmiyo maṇimhi passa nimmitaṃ.

5446. Passa malle samajjasmiṃ poṭhente[6] diguṇaṃ bhujaṃ,
nihate nihatamāne ca maṇimhi passa nimmitaṃ.

5447. Passa pabbatapādesu nānāmigagaṇā bahū,
sīhavyagghavarāhā ca[7] acchakokataracchayo.

5448. Palasatā ca[8] gavajā ca mahisā[9] rohitā rurū,
eṇeyyā ca varāhā ca[10] gaṇino niṅkasūkarā.[11]

5449. Kadalimigā bahucitrā biḷārā sasakaṇṇakā,[12]
nānāmigagaṇākiṇṇaṃ maṇimhi passa nimmitaṃ.

5450. Najjāyo supatitthāyo[13] soṇṇa[14]vālukasanthatā,
acchā savanti ambūni macchagumbanisevitā.[15]

5451. Kumbhīlā makarā cettha suṃsumārā[16] ca kacchapā.
pāṭhīnā pāvusā[17] macchā valajā[18] muñjarohitā.

---

1 ganthike - PTS.
2 āḷārike ca - Ma, Syā.
3 naṭanāṭakagāyino - Ma; naṭanaṭṭakagāyine - Syā; naṭanaṭṭakagāyane - PTS.
4 mudiṅgā - Ma, Syā.
5 paṇavadindimā - Ma; paṇavadendimā - Syā.
6 phoṭente - Ma; pothente - Syā.
7 sīhā byagghā varāhā ca - Ma, Syā.
8 palāsādā - Ma; palasatā - Syā.
9 mahiṃsā - Ma, Syā.
10 sarabhā ceva - Syā.
11 nīka sūkarā - Ma; nikkasūkarā - Syā.
12 sasakaṇṭakā - Ma.
13 supatiṭṭhāyo - PTS.
14 sovaṇṇa - Syā.
15 nivesitā - Syā.
16 susumārā - Ma.
17 bahusā - Syā.
18 balajā - Ma, Syā; vālajā - PTS.

5440. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: các người làm tràng hoa, các thợ giặt, các thợ làm hương liệu, rồi các thợ dệt vải, các thợ kim hoàn, các thợ nữ trang.

5441. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: các thợ nướng bánh, các đầu bếp, các vũ công, các kịch sĩ, các ca sĩ, các nghệ sĩ hát theo nhịp vỗ tay, các nghệ nhân biểu diễn chum và trống.

5442. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: bệ hạ hãy nhìn xem các trống lớn, các trống nhỏ, các trống con, và các tù và vỏ ốc, các chập chõa, các trống con, và tất cả các loại nhạc cụ.

5443. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: cái chập choã, cây đàn *vīṇā*, điệu vũ, lời ca, và điệu tấu nhạc khéo léo được vang dội với các sự đập vỗ của các nhạc cụ.

5444. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: ở nơi này có các người nhào lộn, các võ sĩ đấu quyền, các nghệ sĩ xiếc tung hứng, các nhà ảo thuật, các nhà ngoại cảm, và các thợ tỉa râu.

5445. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: ở nơi này có các hội chợ đang diễn ra, được đông đúc với các người nam nữ, các khu đất có các dãy ghế được xếp thành bậc cấp.

5446. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: bệ hạ hãy nhìn xem các võ sĩ đấu vật ở hội chợ đang đánh nhau dữ dội bằng cánh tay, các kẻ thắng và những người thua.

5447. Bệ hạ hãy nhìn xem ở chân các ngọn núi nhiều bầy thú rừng khác loại: các con sư tử, các con cọp, các con heo, các con gấu, các con chó sói, và các con chó rừng, –

5448. – các con tê ngưu, các con bò tót, các con trâu, các con hươu, các con nai vàng, các con sơn dương, và các con heo rừng, các con nai đốm, các con hoẵng và các con lợn lòi, –

5449. – các con nai *kadali* nhiều màu sắc, các con mèo rừng, các con thỏ, và các con sóc. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: (chân núi) được đông đúc với các bầy thú rừng khác loại.

5450. Các dòng sông và các bến bãi xinh đẹp được trải lên lớp cát bằng vàng, có làn nước trong vắt trôi chảy, được lai vãng bởi những đàn cá.

5451. Và ở nơi này, có các loài cá sấu *kumbhīla*, các cá đao, các loài cá sấu *suṃsumāra*, các loài rùa, các con cá trích, cá miệng rộng, cá *valaja*, cá *muñja*, và cá hồi.

5452. Nānādumagaṇākiṇṇā nānādijagaṇāyutā,[1]
veḷuriyaphalakarodāyo[2] maṇimhi passa nimmitaṃ.

5453. Passettha pokkharaṇiyo suvibhattā catuddisā,
nānādijagaṇākiṇṇā puthulomanisevitā.[3]

5454. Samantodaka[4]sampannaṃ mahiṃ sāgarakuṇḍalaṃ,
upetaṃ vanarājehi[5] maṇimhi passa nimmitaṃ.

5455. Purato videhe passa goyāniye ca pacchato,
kuruyo jambudīpañca maṇimhi passa nimmitaṃ.

5456. Passa candañca suriyañca[6] obhāsente[7] catuddisā,
sineruṃ anupariyante[8] maṇimhi passa nimmitaṃ.

5457. Sineruṃ himavantañca sāgarañca mahiddhikaṃ,[9]
cattāro ca mahārāje maṇimhi passa nimmitaṃ.

5458. Ārāme vanagumbe ca pāṭiye ca siluccaye,
ramme kimpurisākiṇṇe maṇimhi passa nimmitaṃ.

5459. Phārusakaṃ[10] cittalataṃ missakaṃ nandanaṃ vanaṃ,
vejayantañca pāsādaṃ maṇimhi passa nimmitaṃ.

5460. Sudhammaṃ tāvatiṃsañca pāricchattañca pupphitaṃ,
erāvaṇaṃ nāgarājaṃ maṇimhi passa nimmitaṃ.

5461. Passettha devakaññāyo nabhā vijjurivuggatā,
nandane vicarantiyo maṇimhi passa nimmitaṃ.

5462. Passettha devakaññāyo devaputtapalobhinī,
devaputte caramāne[11] maṇimhi passa nimmitaṃ.

5463. Parosahassapāsāde[12] veḷuriyaphalakatthate,[13]
pajjalantena[14] vaṇṇena maṇimhi passa nimmitaṃ.

---

[1] nānādijagaṇākiṇṇā nānādumagaṇāyutā - Ma, Syā.
[2] veḷuriyakarodāyo - Ma, PTS.
[3] puthulomacchasevitā - Syā.
[4] samantūdaka - PTS.
[5] vanarājībhi - Syā.
[6] candaṃ sūriyañca - Ma.
[7] obhāsante - Ma, PTS.
[8] anupariyāyante - Syā.
[9] mahītalaṃ - Ma; mahiddhiyaṃ - Syā.
[10] pārusakaṃ - Syā.
[11] ramamāne - Ma, Syā.
[12] parosahassaṃ pāsāde - Syā.
[13] phalasanthate - Ma, Syā, PTS.
[14] pajjalante ca - Ma.

5452. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: (các dòng sông) có các cây cối khác loại mọc dày đặc, có các bầy chim khác loại sinh sống, có sự tạo ra tiếng róc rách khi nước sông vỗ vào các tảng đá bằng ngọc bích, v.v...

5453. Bệ hạ hãy nhìn xem các hồ nước khéo được phân chia ở khắp bốn hướng, được đông đúc với những bầy chim khác loại, được lai vãng bởi các loài cá lớn.

5454. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: mặt đất được bao bọc bởi biển cả, có nước ở xung quanh, có những khu rừng già được tồn tại.

5455. Bệ hạ hãy nhìn xem xứ Videha ở hướng đông, xứ Goyāniya ở hướng tây, xứ Kuru (ở hướng bắc) và xứ Jambudīpa (ở hướng nam).

5456. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: bệ hạ hãy nhìn xem mặt trăng và mặt trời đang chiếu sáng bốn phương trong khi chúng tuần tự di chuyển vòng quanh núi Sineru.

5457. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: núi Sineru, núi Hi-mã-lạp, biển cả có tiềm năng lớn lao, và bốn vị vua vĩ đại (của bốn xứ sở).

5458. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: các khu vườn, các cụm rừng, các tảng đá bằng phẳng, và các ngọn núi đá đáng yêu, đông đúc các loài nhân điểu.

5459. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: các khu vườn Phārusaka, Cittalatā, Missaka, Nandana, và tòa lâu đài Vejayanta (của Thiên Chủ Inda), –

5460. – giảng đường Sudhammā và cõi Trời Đạo Lợi được nở rộ hoa san hô. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: voi chúa Erāvaṇa.

5461. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: bệ hạ hãy nhìn xem ở đây các Thiên nữ đang đi dạo ở khu vườn Nandana, tựa như tia chớp lóe sáng từ bầu trời.

5462. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: bệ hạ hãy nhìn xem ở đây các Thiên nữ có sức lôi cuốn các vị Thiên nam, và (hãy nhìn xem) các vị Thiên nam đang đi lại.

5463. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: hơn một ngàn tòa lâu đài được lát bằng các mảnh ngọc bích với màu sắc đang bùng cháy.

5464. Tāvatiṃse ca yāme ca tusite cāpi nimmite,
paranimmitābhiratino[1] maṇimhi passa nimmitaṃ.

5465. Passettha pokkharaṇiyo vippasannodikā[2] sucī,
mandālakehi[3] saṃchannā padumuppalakehi ca.

5466. Dasettha rājiyo setā dasa nīlā[4] manoramā,
cha piṅgalā paṇṇarasā[5] haḷiddā ca catuddasā.[6]

5467. Vīsatiṃ[7] tattha sovaṇṇā vīsatiṃ rajatāmayā,
indagopakavaṇṇābhā tāva dissanti tiṃsati.

5468. Dasettha kāḷiyo cha ca[8] mañjeṭṭhā paṇṇavīsati,[9]
missā bandhukapupphehi nīluppalavicittitā.[10]

5469. Evaṃ sabbaṅgasampannaṃ accimantaṃ pabhassaraṃ,
odhisuṅkaṃ mahārāja passa tvaṃ dipaduttama.[11]
Maṇikaṇḍaṃ.[12]

5470. Upāgataṃ rāja upehi[13] lakkhaṃ
netādisaṃ maṇiratanaṃ tavatthi,
dhammena jiyyāma[14] asāhasena
jito ca no khippamavākarohi.

5471. Pañcāla paccuggata sūrasena
macchā ca maddā saha kekakehi,
passantu no te asaṭhena[15] yuddhaṃ
na no sabhāyaṃ na karoti[16] kiñci.

5472. Te pāvisuṃ akkhamadena mattā
rājā kurūnaṃ puṇṇako cāpi yakkho,
rājā kaliṃ vicinaṃ aggahesi[17]
kaṭamaggahī puṇṇako nāma yakkho.[18]

---

[1] paranimmitavasavattino - Ma, Syā.
[2] vippasannodakā - Syā.
[3] maṇḍālakehi - Syā.
[4] dassanīyā - Syā.
[5] pannarasa - Ma; pannarasā - PTS.
[6] haliddā ca catuddasa - Ma, Syā.
[7] vīsati - Ma, Syā; vīsatī - PTS.
[8] chacca - Ma; chā ca - PTS.
[9] pannavīsati - Ma; pañcavīsati - Syā.
[10] vicittikā - Ma; vicittakā - Syā.
[11] dvipaduttama - Ma, Syā.
[12] maṇikaṇḍaṃ nāma - Ma, Syā.
[13] rāja mupehi - Ma.
[14] jissāma - Ma.
[15] asathena - Syā.
[16] karonti - Ma, Syā.
[17] viccinamaggahesi - Ma, Syā.
[18] puṇṇako pi yakkho - PTS.

5464. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: những người có sự thích thú ở cõi Trời Đạo Lợi, Dạ Ma, Đẩu Suất, luôn cả cõi Hóa Lạc và Tha Hóa Tự Tại.

5465. Bệ hạ hãy nhìn xem các hồ nước có nước trong trẻo, tinh khiết, được che phủ bởi các loài thủy thảo và bởi những đóa hoa sen hồng sen xanh.

5466. Ở thân viên ngọc ma-ni này, có mười đường vân màu trắng, mười đường vân màu xanh làm thích ý, hai mươi mốt đường vân màu nâu và mười bốn đường vân màu vàng nghệ.

5467. Ở nơi ấy, có hai mươi đường vân bằng vàng, hai mươi đường vân bằng bạc, ba mươi đường vân được nhìn thấy như ánh sáng màu cánh kiến.

5468. Ở nơi này, có mười sáu đường vân màu đen được xen lẫn với các bông hoa *bandhuka*, và hai mươi lăm đường vân màu đỏ tía được tô điểm với các đóa sen xanh.

5469. Tâu đấng tối thượng của loài người, bệ hạ hãy nhìn xem viên ngọc ma-ni được thành tựu về mọi yếu tố như vậy, có ngọn lửa sáng rực, là vật thế chấp, tâu đại vương."

Phẩm Viên Ngọc Ma-ni (được chấm dứt).

(Lời Dạ-xoa Puṇṇaka)
5470. "Tâu bệ hạ, nơi tranh tài đã được hoàn tất, xin bệ hạ hãy đến.
Viên bảo ngọc ma-ni như thế này chưa thuộc về bệ hạ.
Chúng ta hãy thắng cuộc một cách đúng pháp, không bằng bạo lực.
Và khi bị thua, xin bệ hạ hãy mau chóng trao (vật cá cược) cho chúng tôi.

5471. Tâu đức vua xứ Pañcāla danh tiếng, đức vua xứ Sūrasena,
đức vua xứ Macchā, và đức vua xứ Maddā, cùng với đức vua xứ Kekakehi,
xin quý ngài hãy chứng kiến cuộc đấu của các ngài một cách ngay thật.
Không phải là không làm gì ở cuộc hội họp như thế này."

5472. Đức vua của xứ Kuru và luôn cả Dạ-xoa Puṇṇaka,
say đắm với trò đổ xúc xắc, hai vị ấy đã bước vào (nơi tranh tài).
Đức vua, trong lúc chọn lựa con cờ, đã gặp phải vận rủi,
còn vị Dạ-xoa tên Puṇṇaka đã nắm được sự may mắn.

5473. Te tattha jūte ubhayo[1] samāgate
raññaṃ sakāse sakhinañca majjhe,
ajesi yakkho naraviriyaseṭṭhaṃ[2]
tatthappanādo tumulo babhūva.

5474. Jayo mahārāja parājayo ca
āyūhataṃ aññatarassa hoti,
janinda jinosi[3] varaṃ dhanena[4]
jito ca me khippamavākarohi.

5475. Hatthī gavāssā[5] maṇikuṇḍalā ca
yaṃ cāpi mayhaṃ ratanaṃ pathavyā,[6]
gaṇhāhi kaccāna varaṃ dhanānaṃ
ādāya yenicchasi tena gaccha.

5476. Hatthī gavāssā maṇikuṇḍalā ca
yañcāpi tuyhaṃ ratanaṃ pathavyā,
tesaṃ varo vidhuro nāma kattā
so me jito taṃ me avākarohi.

5477. Attā ca me so saraṇaṃ gatī ca
dīpo ca leṇo ca parāyano[7] ca,
asantuleyyo mama so dhanena
pāṇena me sadiso[8] esa kattā.

5478. Ciraṃ vivādo mama tuyhamassa[9]
kāmañca pucchāma tameva gantvā,
esova no vivaratu etamatthaṃ
yaṃ vakkhatī hotu kathā[10] ubhinnaṃ.

5479. Addhā hi saccaṃ bhaṇasi na ca māṇava sāhasaṃ,
tameva gantvā pucchāma tena tussāmubho janā.

5480. Saccannu devā vidahū kurūnaṃ
dhamme ṭhitaṃ vidhuraṃ nāmamaccaṃ,
dāsosi rañño udavāsi ñātī
vidhuroti saṅkhā katamāsi[11] loke.

5481. Āmāya dāsāpi bhavanti heke
dhanena kītāpi bhavanti dāsā,
sayampi heke upayanti dāsā[12]
bhayā paṇunnāpi[13] bhavanti dāsā
ete narānaṃ caturova dāsā.

---

[1] ubhaye - Ma, Syā.
[2] naravīraseṭṭhaṃ - Ma, Syā.
[3] jīnosi - Ma; jinnosi - Syā; jitosi - PTS.
[4] varaddhanena - Ma; varandhanena - Syā.
[5] gavassā - Ma, Syā.
[6] pathabyā - Ma; paṭhabyā - Syā.
[7] parāyaṇo - Ma.
[8] sādiso - Ma.
[9] tuyhañcassa - Ma.
[10] tathā - Syā.
[11] saṅkhyā katamosi - Syā.
[12] sayaṃpi dāsā upayanti heke - Syā.
[13] panuṇṇāpi - Syā.

5473. Cả hai vị ấy đã gặp gỡ nhau ở trò chơi cờ bạc tại nơi ấy,
trong sự hiện diện của các vị vua và ở giữa các người chứng kiến.
Vị dạ-xoa đã chiến thắng bậc dũng mãnh hạng nhất ở loài người.
Đã có tiếng reo hò vang dội tại nơi ấy.

(Lời trao đổi giữa Dạ-xoa Puṇṇaka và đức vua xứ Kuru)
5474. "Tâu đại vương, chiến thắng và chiến bại
là thuộc về một người nào đó trong hai người đang ra sức.
Tâu vị chúa của loài người, bệ hạ bị mất mát vật quý báu về tài sản.
Và bệ hạ đã thua, xin bệ hạ hãy mau chóng trao vật ấy cho thần."

5475. "Các con voi, bò, ngựa, các bông tai ngọc ma-ni,
và luôn cả châu ngọc của trẫm ở trên trái đất,
này Kaccāna, khanh hãy chọn lấy vật quý báu trong số các tài sản.
Khanh hãy mang theo và đi đến nơi nào khanh thích."

5476. "Các con voi, bò, ngựa, các bông tai ngọc ma-ni,
và luôn cả châu ngọc của bệ hạ ở trên trái đất,
vật quý báu trong số các tài sản ấy là vị phân xử tên Vidhura.
Vị ấy đã được thần thắng cuộc, xin bệ hạ hãy trao vị ấy cho thần."

5477. "Vị ấy là bản thân, là nơi nương nhờ, và là vận mệnh của trẫm,
là hòn đảo, là nơi trú ẩn, và là đối tượng quan trọng (đối với trẫm).
Vị ấy là không thể so sánh với tài sản của trẫm,
vị phân xử ấy là tương đương với sinh mạng của trẫm."

5478. "Cuộc tranh cãi giữa thần và bệ hạ sẽ lâu lắc.
Chúng ta hãy đi đến gặp chính vị ấy và hỏi về ý định (của vị ấy).
Hãy để chính vị ấy khai mở cho chúng ta.
Hãy để điều mà vị ấy sẽ nói là sự phán quyết cho cả hai (chúng ta)."

5479. "Này chàng thanh niên, khanh quả nhiên nói lời chân thật và không nói lời hung dữ. Chúng ta hãy đi đến gặp chính vị ấy và hỏi. Như vậy, cả hai người chúng ta đều vui vẻ."

(Lời trao đổi giữa Dạ-xoa Puṇṇaka và bậc sáng suốt Vidhura)
5480. "Có thật chăng chư Thiên đã phái đến xứ Kuru
vị quan đại thần đứng vững ở công lý tên là Vidhura?
Ngài là nô bộc của đức vua, hay ngài là thân quyến?
Tên gọi 'Vidhura' ở thế gian là thuộc thành phần nào?"

5481. "Một số là nô bộc do người mẹ nô bộc (sanh ra),
cũng có những nô bộc được mua bằng tài sản,
một số người tự nguyện trở thành nô bộc,
cũng có những người bị cưỡng bức trở thành nô bộc do sự sợ hãi;
thật sự có bốn hạng nô bộc này ở loài người."

5482. Addhā hi yonito ahampi jāto
bhavo ca rañño abhavo ca rañño,
dāsāhaṃ[1] devassa parampi gantvā
dhammena maṃ māṇava tuyhaṃ dajjā.[2]

5483. Ayampi dutiyo[3] vijayo mamajja
puṭṭho hi kattā vivarittha[4] pañhaṃ,
adhammarūpo vata rājaseṭṭho
subhāsitaṃ nānujānāsi[5] mayhaṃ.

5484. Evaṃ ce no so vivarettha[6] pañhaṃ
dāsohamasmi na ca khosmi ñāti,
gaṇhāhi kaccāna varaṃ dhanānaṃ
ādāya yenicchasi tena gaccha.

Akkhakaṇḍaṃ.[7]

5485. Vidhura vasamānassa gahaṭṭhassa sakaṃ gharaṃ,
khemā vutti kathaṃ assa kathannu assa saṅgaho.

5486. Avyāpajjhaṃ[8] kathaṃ assa saccavādī ca māṇavo,
asmā lokā paraṃ lokaṃ kathaṃ pecca na socati.

5487. Taṃ tattha gatimā dhitimā matimā atthadassimā,
saṅkhātā sabbadhammānaṃ vidhuro etadabravi.

5488. Na sādhāraṇadārassa na bhuñje sādumekako,[9]
na seve lokāyatikaṃ netaṃ paññāya vaddhanaṃ.[10]

5489. Sīlavā vattasampanno appamatto vicakkhaṇo,
nivātavutti atthaddho surato sakhilo mudu.

5490. Saṅgahetā ca[11] mittānaṃ saṃvibhāgī vidhānavā,
tappeyya annapānena sadā samaṇabrāhmaṇe.

5491. Dhammakāmo sutādhāro bhaveyya paripucchako,
sakkaccaṃ payirupāseyya sīlavante bahussute.

5492. Gharamāvasamānassa gahaṭṭhassa sakaṃ gharaṃ,
khemā vutti siyā evaṃ evannu assa saṅgaho.

5493. Avyāpajjho[12] siyā evaṃ saccacavādī ca māṇavo,
asmā lokā paraṃ lokaṃ evaṃ pecca na socati.

Gharāvāsapañho.[13]

---

[1] dāsohaṃ - Syā.
[2] tuyha dajjā - Ma, Syā.
[3] ayaṃ dutīyo - Ma, PTS.
[4] vivarettha - Ma, PTS.
[5] n' anujānāsi - PTS.
[6] vivarittha - Syā.
[7] akkhakaṇḍaṃ nāma - Ma, Syā.
[8] abyāpajjhaṃ - Ma, Syā.
[9] sādhumekako - Syā; sādum ekato - PTS.
[10] vaḍḍhanaṃ - Ma, Syā.
[11] saṃgahe tāva - PTS.
[12] abyāpajjhaṃ - Ma; abyāpajjho - Syā.
[13] gharāvāsapañhā nāma - Ma, Syā; gharāvāsapañhaṃ - PTS.

5482. "Ta quả thật đã được sanh ra từ bụng mẹ,
sống thì thuộc về đức vua, chết thì cũng thuộc về đức vua.
Cho dù ta đi theo người khác, ta cũng là nô bộc của đức vua,
này chàng thanh niên, ngài có thể trao ta cho ngươi một cách hợp pháp."

(Lời trao đổi giữa Dạ-xoa Puṇṇaka và đức vua xứ Kuru)
5483. "Đây cũng là chiến thắng thứ nhì của thần hôm nay,
bởi vì khi được hỏi, vị phân xử đã giải thích rõ ràng câu hỏi.
Quả thật chúa thượng có dáng vẻ không công bằng,
sự việc đã được nói rõ ràng, mà bệ hạ vẫn không chấp thuận cho thần."

5484. "Nếu vị ấy đã giải thích rõ ràng câu hỏi cho chúng ta như thế:
'Ta là nô bộc, và ta thật sự không phải là thân quyến.'
Này Kaccāna, khanh hãy lấy đi vật quý báu trong số các tài sản.
Khanh hãy mang theo và đi đến nơi nào khanh thích."
Phẩm Trò Đổ Xúc Xắc (được chấm dứt).

(Lời đức vua Dhanañjaya xứ Kuru)
5485. "Này Vidhura, người tại gia đang sống ở nhà của mình nên có cách cư xử an toàn như thế nào, nên có pháp đối xử như thế nào?

5486. Và người thanh niên có lời nói chân thật làm thế nào có trạng thái không sầu khổ, làm thế nào không sầu muộn sau khi chết đi, từ đời này đến đời khác?"

5487. Tại nơi ấy, vị Vidhura, có sự thành tựu trí tuệ, có nghị lực, có sự nhận thức, có sự nhìn thấy điều lợi ích, đã nói với vị vua ấy điều này:

5488. "Không nên xâm phạm vợ của người khác, không nên ăn vật ngon ngọt một mình, không nên thích thú việc trò chuyện liên hệ thế tục, việc này không là sự tăng trưởng trí tuệ.

5489. (Nên là người) có giới hạnh, hoàn thành phận sự, không xao lãng, khôn ngoan, có thái độ khiêm tốn, không ương ngạnh, hiền hòa, có lời nói tử tế, mềm mỏng.

5490. (Nên là người) có hành động tiếp độ các thân hữu, có sự san sẻ, có sự sắp xếp (về mọi công việc phải làm), luôn luôn nên làm toại ý các vị Sa-môn, Bà-la-môn với cơm ăn và nước uống.

5491. Nên là người có lòng mong muốn về thiện pháp, ghi nhớ điều đã nghe, nên có thói quen chất vấn tìm hiểu, nên đi đến hầu cận một cách nghiêm trang những bậc có giới hạnh, những vị nghe nhiều hiểu rộng.

5492. Người tại gia đang sống ở nhà của mình nên có cách cư xử an toàn như vậy, nên có pháp đối xử như vậy.

5493. Và làm như vậy, người thanh niên có lời nói chân thật sẽ có trạng thái không sầu khổ, làm như vậy sẽ không sầu muộn sau khi chết đi, từ đời này đến đời khác."
Câu Hỏi về Cuộc Sống Tại Gia (được chấm dứt).

5494. Ehi dāni gamissāma[1] dinno no issarena me,
mamevatthaṃ[2] paṭipajja esa dhammo sanantano.

5495. Jānāmi māṇava tayāhamasmi
dinnohamasmi tava issarena,
tīhañca taṃ vāsayemu agāre
yenaddhunā anusāsemu putte.

5496. Taṃ me tathā hotu vasemu tīhaṃ
kurutaṃ bhavaṃ ajja[3] gharesu kiccaṃ,
anusāsataṃ puttadāre bhavajja
yathā tayī pacchā[4] sukhī bhaveyya.

5497. Sādhūti vatvāna pahūtakāmo
pakkāmi yakkho vidhurena saddhiṃ,
taṃ kuñjarājaññahayānuciṇṇaṃ
pāvekkhi antopuram[5]ariyaseṭṭho.

5498. Koñcaṃ mayūrañca piyañca ketaṃ
upāgami tattha surammarūpaṃ,
pahūtabhakkhaṃ bahuannapānaṃ
masakkasāraṃ viya vāsavassa.

5499. Tattha naccanti gāyanti avhayanti[6] varā varaṃ,
accharā viya devesu nāriyo samalaṅkatā.

5500. Samaṅgi katvā[7] pamadāhi yakkhaṃ
annena pānena ca dhammapālo,
attattham[8]evānuvicintayanto
pāvekkhi bhariyāya tadā sakāse.

5501. Taṃ candanagandharasānulittaṃ
suvaṇṇajambonadanikkhasādisaṃ,
bhariyaṃ vacā[9] ehi suṇohi bhoti
puttāni āmantaya tambanette.

5502. Sutvāna vākyaṃ patino anujjā[10]
sunisaṃ vaca[11] tambanakhī[12] sunettaṃ,
āmantaya vammadharāni[13] cete
puttāni indīvarapupphasāme.

---

[1] gamissāmi - PTS.
[2] tam ev' atthaṃ - PTS.
[3] bhavajja - Ma, PTS.
[4] pecca - Ma, Syā.
[5] antepuram - Ma, Syā.
[6] avhāyanti - Ma.
[7] samaṅgikatvā - Ma, PTS; samaṅgīkatvā - Syā.
[8] atthattham - Ma, PTS.
[9] bhariyaṃ avaca - Syā.
[10] anojā - Syā.
[11] sunisaṃ avaca - Syā.
[12] tambanakhiṃ - Ma, Syā.
[13] cammadharāni - Syā.

(Lời trao đổi giữa Dạ-xoa Puṇṇaka và bậc sáng suốt Vidhura)

5494. "Xin ngài hãy đến, giờ đây, chúng ta sẽ đi. Ngài đã được vị chúa tể ban cho tôi. Ngài hãy thực hành điều lợi ích cho chính tôi; điều này là quy luật cổ xưa."

5495. "Này chàng thanh niên, tôi biết tôi đã thuộc về ngài.
Tôi đã được vị chúa tể ban cho ngài.
Và chúng tôi xin thỉnh ngài trú ngụ ở nhà ba ngày,
trong khoảng thời gian ấy, chúng tôi có thể chỉ dạy các con."

5496. "Điều ấy hãy là như thế đối với ta. Chúng ta hãy ở lại ba ngày.
Hôm nay, hãy để ngài làm việc cần phải làm ở các căn nhà.
Hôm nay, hãy để ngài chỉ dạy vợ con,
để sau này, khi ngài đã đi rồi, họ có thể có được hạnh phúc."

5497. Vị Dạ-xoa có nhiều của cải Puṇṇaka đã nói rằng: "Lành thay!" rồi đã ra đi cùng với bậc sáng suốt Vidhura. Vị Dạ-xoa Puṇṇaka đã đi vào bên trong thành phố ấy, nơi đông đúc với những con voi và những con ngựa thuần chủng.

5498. Vị ấy đã đi đến nơi ấy, có dáng vẻ vô cùng đáng yêu,
gồm ba tòa lâu đài: Koñca, Mayūra, và Piyaketa,
có dồi dào lương thực, có nhiều cơm ăn nước uống,
tựa như cung Trời Masakkasāra của Thiên Vương Vāsava.

5499. Tại nơi ấy, các nữ nhân nhảy múa, ca hát, mời mọc cô nàng giỏi nhất trong số những nàng xuất sắc; các nàng đã được trang điểm tựa như các nữ thần ở giữa chư Thiên.

5500. Sau khi đã cung ứng cho vị Dạ-xoa với những nữ nhân,
với cơm ăn và nước uống, vị hộ trì công lý,
trong khi chỉ suy nghĩ đến mục đích của bản thân,
khi ấy, đã đi vào chỗ ngụ của người vợ cả.

5501. Nàng ấy, được bôi tinh dầu có mùi thơm trầm hương, tương tự như món nữ trang làm bằng vàng đỏ xuất xứ từ sông Jambū. Bậc sáng suốt Vidhura đã nói với người vợ rằng: "Này phu nhân, nàng hãy đến và hãy lắng nghe. Hỡi nàng có cặp mắt nâu, nàng hãy gọi các con đến."

5502. Sau khi nghe lời nói của chồng, nàng Anujjā đã nói với người con dâu có những móng tay chân màu đồng, có cặp mắt đẹp rằng: "Này Cetā, này cô nàng tương tự như đóa hoa súng xanh, con hãy gọi những người con trai mặc trang phục hộ thân đến."

5503. Te āgate muddhani dhammapālo
cumbitvā putte avikampamāno,
āmantayitvāna[1] avoca vākyaṃ
dinnāhaṃ[2] raññā idha māṇavassa.

5504. Tassajjahaṃ attasukhī vidheyyo
ādāya yenicchati tena gacchati,
ahaṃ ca vo sāsituṃ āgatosmi[3]
kathaṃ ahaṃ aparittāya gacche.

5505. Sace vo rājā kurukhettavāsī[4]
janasandho puccheyya pahūtakāmo,
kimābhijānātha pure purāṇaṃ
kiṃ vo pitā anusāse puratthā.

5506. Samāsanā[5] hotha mayāva[6] sabbe
konīdha rañño abbhatiko manusso,
tamañjaliṃ kariya vadetha evaṃ
mā heva[7] deva na hi esa dhammo,
viyaggharājassa nihīnajacco
samāsano[8] deva kathaṃ bhaveyya.

Pekkhanakaṇḍaṃ.[9]

5507. So ca mitte[10] amacce[11] ca ñātayo suhadaṃ jane,[12]
alīnamanasaṅkappo vidhuro etadabravi.

5508. Ethayyo[13] rājavasatiṃ nisīditvā suṇotha[14] me,
yathā rājakulaṃ patto yasaṃ poso nigacchati.

5509. Na hi rājakulaṃ patto aññāto labhate yasaṃ,
nāsūro[15] napi dummedho[16] nappamatto kudācanaṃ.

5510. Yadāssa sīlaṃ paññañca soceyyañcādhigacchati,
atha vissasate tyamhi[17] guyhañcassa na rakkhati.

5511. Tulā yathā paggahitā samadaṇḍā sudhāritā,
ajjhiṭṭho na vikampeyya sa rājavasatiṃ vase.

---

1 āmantayitvā ca - PTS.
2 dinnohaṃ - Syā.
3 vo anusāsituṃ āgatosmi - Syā; vo sasituṃ āgato 'smi - PTS.
4 kururaṭṭhavāsī - Ma, Syā.
5 samānāsanā - Syā.
6 mayā ca - Syā.
7 mā hevaṃ - Ma.
8 samānāsano - Syā.
9 lakkhaṇakaṇḍaṃ nāma - Ma; lakkhakaṇḍaṃ - Syā.
10 putte - Ma, Syā.
11 amitte - PTS.
12 suhadajjane - Ma, Syā.
13 ethayyā - Syā.
14 suṇātha - Ma, Syā.
15 nātisūro - Syā.
16 nāpi dummedho - Ma; nātidummedho - Syā.
17 vissāsate tamhi - Syā.

5503. Khi những người con trai ấy đã đi đến, vị hộ trì công lý, không chút rung động, đã hôn chúng ở trán. Sau khi gọi chúng đến, bậc sáng suốt Vidhura đã nói với chúng lời nói rằng: "Cha đã được vị chúa tể ban cho chàng thanh niên ở nơi đây.

5504. Hôm nay, cha đã thuộc về vị ấy. Cha có thể sắp xếp sự thoải mái cho bản thân trong ba ngày, rồi vị ấy sẽ mang cha theo và đi đến nơi nào vị ấy thích. Và cha đi đến để dặn dò các con. Làm thế nào cha có thể ra đi khi chưa thực hiện sự hộ trì cho các con?

5505. Nếu đức vua Janasandha trị vì xứ sở Kuru, có nhiều của cải, hỏi các con rằng: 'Các khanh có nhận biết việc làm cổ xưa nào trong thời quá khứ không? Cha của các khanh đã chỉ dạy điều gì trước tiên?

5506. Tất cả các khanh hãy có chỗ ngồi ngang hàng với chính trẫm. Ở đây, có người nào là không giỏi hơn trẫm?' Các con nên chắp tay lại và nên nói với đức vua như vầy: 'Tâu bệ hạ, xin bệ hạ chớ nói thế. Bởi vì điều ấy không phải là truyền thống. Tâu bệ hạ, làm thế nào kẻ dòng dõi thấp kém lại có thể có chỗ ngồi ngang hàng với loài cọp chúa?'"

Phẩm Thăm Nom (được chấm dứt).

5507. Và vị Vidhura ấy, với tâm ý và sự suy tư không thụ động, đã nói với bạn bè, các quan đại thần, các thân quyến, và những người quen điều này:

5508. "Các vị hãy đến. Hãy ngồi xuống và nghe tôi nói về việc phục vụ đức vua như thế nào để một người đã đi vào chốn vương triều có thể đạt được danh vọng.

5509. Bởi vì, khi đã đi vào chốn vương triều mà không được biết tiếng, không dũng cảm, thậm chí còn ngu muội, xao lãng, thì không bao giờ đạt được danh vọng.

5510. Khi nào đức vua biết được giới hạnh, trí tuệ, và sự thanh liêm của người này, khi ấy đức vua sẽ tin cậy người ấy và không giấu kín điều bí mật (của bản thân) đối với người này.

5511. Giống như cái cân đã được treo lên, có đòn cân nằm ngang, khéo chịu đựng (vật nặng), tương tự như vậy, người nào không do dự khi được vua ra lệnh, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5512. Tulā yathā paggahitā samadaṇḍā sudhāritā,
sabbāni abhisambhonto sa rājavasatiṃ vase.

5513. Divā vā yadi vā rattiṃ rājakiccesu paṇḍito,
ajjhiṭṭho na vikampeyya sa rājavasatiṃ vase.

5514. Divā vā yadi vā rattiṃ rājakiccesu paṇḍito,
sabbāni abhisambhonto sa rājavasatiṃ vase.

5515. Yo cassa sukato maggo rañño suppaṭiyādito,[1]
na tena vutto gaccheyya sa rājavasatiṃ vase.

5516. Na rañño samakaṃ[2] bhuñje kāmabhoge kudācanaṃ,
sabbattha pacchato gacche sa rājavasatiṃ vase.

5517. Na rañño sadisaṃ vatthaṃ na mālaṃ[3] na vilepanaṃ,
ākappaṃ sarakuttiṃ vā na rañño sadisamācare,
aññaṃ kareyya ākappaṃ sa rājavasatiṃ vase.

5518. Kīḷe rājā amaccehi bhariyāhi parivārito,
nāmacco rājabhariyāsu bhāvaṃ kubbetha paṇḍito.

5519. Anuddhato acapalo nipako saṃvutindriyo,
manopaṇidhisampanno sa rājavasatiṃ vase.

5520. Nāssa bhariyāhi kīḷeyya na manteyya rahogato,
nāssa kosā dhanaṃ gaṇhe sa rājavasatiṃ vase.

5521. Na niddantaṃ bahuṃ maññe[4] na madāya suraṃ pive,
nāssa dāye migaṃ[5] haññe sa rājavasatiṃ vase.

5522. Nāssa pīṭhaṃ na pallaṅkaṃ na kocchaṃ na nāgaṃ[6] rathaṃ,
sammatomhīti ārūhe[7] sa rājavasatiṃ vase.

---

[1] supaṭiyādito - Syā.
[2] sadisaṃ - Ma.
[3] mālā - PTS.
[4] na niddaṃ bahu maññeyya - Ma, Syā; na niddannaṃ bahuṃ maññe - PTS.
[5] mige - Ma, Syā.
[6] nāvaṃ - Ma, Syā.
[7] ārūyhe - Syā.

5512. Giống như cái cân đã được treo lên, có đòn cân nằm ngang, khéo chịu đựng (vật nặng), tương tự như vậy, người nào thi hành mọi mệnh lệnh của vua, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5513. Dầu ban ngày hay ban đêm, trong các công việc của vua, bậc sáng suốt không do dự khi được vua ra lệnh, vị ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5514. Dầu ban ngày hay ban đêm, trong các công việc của vua, người nào thi hành mọi mệnh lệnh của vua, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5515. Người nào, dầu đã được bảo, cũng không nên đi bằng con đường đã khéo được thực hiện, đã khéo được trang hoàng dành riêng cho vua, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5516. Không nên hưởng thụ các thú vui về ngũ dục giống như của vua vào bất cứ lúc nào, nên đi phía sau vua ở tất cả các nơi, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5517. Không nên sử dụng vải vóc, tràng hoa, dầu thoa giống như của vua, không nên thực hiện cử chỉ hoặc kiểu cách giọng nói giống như của vua, nên tạo ra cử chỉ khác, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5518. Vị vua, được vây quanh bởi các cung phi, có thể đùa giỡn với các quan đại thần, các quan đại thần sáng suốt không nên hành động thân mật với các cung phi của vua.

5519. (Người nào) không khoa trương, không chưng diện, chín chắn, có giác quan đã được thu thúc, có ý chí kiên định, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5520. Không nên đùa giỡn, không nên trò chuyện ở nơi vắng vẻ với các cung phi của vua, không nên lấy cắp tài sản từ nhà kho của vua, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5521. Không nên nghĩ ngợi nhiều đến việc ngủ nghỉ, không nên uống rượu để say sưa, không nên giết thú ở vườn nuôi của vua, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5522. Không nên trèo lên ghế ngồi, kiệu khiêng, ghế nệm, voi, cỗ xe của vua (nghĩ rằng): 'Ta được cho phép,' người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5523. Nātidūre bhave[1] rañño nāccāsanne vicakkhaṇo,
samekkhaṃ cassa[2] tiṭṭheyya sandissanto sabhattuno.

5524. Na ve[3] rājā sakhā[4] hoti na rājā hoti methuno,
khippaṃ kujjhanti rājāno sūkenakkhīva[5] ghaṭṭitaṃ.

5525. Na pūjito maññamāno medhāvī paṇḍito naro,
pharusaṃ patimanteyya[6] rājānaṃ parisaṃ gataṃ.[7]

5526. Laddhadvāro labhedvāraṃ[8] neva rājūsu vissase,
aggīva yato tiṭṭheyya[9] sa rājavasatiṃ vase.

5527. Puttaṃ vā bhātaraṃ saṃ vā[10] sampaggaṇhāti khattiyo,
gāmehi nigamehi vā raṭṭhe[11] janapadehi vā,
tuṇhī bhūto upekkheyya na bhaṇe chekapāpakaṃ.

5528. Hatthārūhe[12] anīkaṭṭhe rathike pattikārake,[13]
tesaṃ kammāvadānena[14] rājā vaḍḍheti vetanaṃ,[15]
na tesaṃ antarā gacche sa rājavasatiṃ vase.

5529. Cāpovūnūdaro[16] dhīro vaṃso vāpi pakampiyo,[17]
paṭilomaṃ na vatteyya sa rājavasatiṃ vase.

5530. Cāpovūnūdaro[18] assa macchovassa ajivhavā,[19]
appāsī nipako sūro sa rājavasatiṃ vase.

5531. Na bāḷhaṃ itthiṃ gaccheyya sampassaṃ tejasaṅkhayaṃ,
kāsaṃ sāsaṃ daraṃ balyaṃ[20] khīṇamedho nigacchati.

5532. Nātivelaṃ pabhāseyya na tuṇhī sabbadā siyā,
avikiṇṇaṃ mitaṃ vācaṃ patte kāle udīraye.[21]

5533. Akkodhano asaṃghaṭṭho[22] sacco saṇho apesuno,[23]
samphaṃ giraṃ na bhāseyya sa rājavasatiṃ vase.

---

1 bhaje - Ma, Syā.
2 sammukhañcassa - Ma; sammukhe c' assa - PTS.
3 me - Syā.
4 saṃkhā - PTS.
5 sūken' akkhiṃ va - PTS.
6 paṭimanteyya - Syā.
7 parisaṃkitaṃ - PTS.
8 laddhavāro labhe vāraṃ - PTS.
9 aggīva saṃyato tiṭṭhe - Ma, Syā.
10 bhātaraṃ vā saṃ - Ma.
11 raṭṭhehi - Ma, Syā.
12 hatthārohe - Ma; hatthārohā - Syā.
13 anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā - Syā; pattikārike - PTS.
14 kammāpavādena - Syā.
15 vettanaṃ - Syā.
16 cāpovūnudaro - Ma, PTS; cāpova oname - Syā.
17 pakampaye - Ma, Syā, PTS.
18 cāpovūnudaro - Ma, PTS.
19 ajivhatā - Syā.
20 bālyaṃ - Syā.
21 udīriye - Syā.
22 asaṅghaṭṭo - Syā.
23 apesuṇo - Ma, Syā, PTS.

5523. Nên khôn ngoan, không quá xa cách đối với vua, không quá gần gũi. Và nên đứng ở chỗ được nhìn thấy bởi chủ nhân của mình, trong khi có thể quan sát vị ấy.

5524. Vị vua quả thật không phải là bạn, vị vua không phải là đối tác. Các vị vua mau chóng nổi giận, tựa như con mắt bị cọng râu hạt lúa mạch chạm vào (mau chóng trở nên đỏ ngầu).

5525. Khi được tôn vinh, không nên cho rằng mình là thông minh, sáng suốt, không nên đối đáp một cách thô lỗ với vua trong cuộc hội họp.

5526. Với cơ hội đã đạt được thì có thể nhận lấy cơ hội. Không bao giờ tỏ ra thân thiết với các vị vua, tựa như ngọn lửa, nên thận trọng khi đứng gần, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5527. Nếu vị Sát-đế-lỵ ưu đãi con trai hoặc anh em trai của mình với những ngôi làng, với những thị trấn, với những lãnh thổ, hoặc với những xứ sở, nên bình thản, có trạng thái im lặng, không nên bình phẩm đúng sai.

5528. Đức vua gia tăng tiền lương cho các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh căn cứ vào công việc của họ, không nên phản đối phần lợi lộc dành cho họ, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5529. Bậc sáng trí nên như là cây cung có cái bụng lép (được duỗi thẳng), hoặc thậm chí tựa như cây tre có thể đung đưa (khi có gió thổi), không nên hành xử nghịch ý vua, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5530. Nên như là cây cung có cái bụng lép (được duỗi thẳng), nên như là con cá không có cái lưỡi, người thọ thực ít, chín chắn, dũng cảm, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5531. Trong khi nhận thấy sự kiệt quệ của năng lực, không nên đi đến với phụ nữ nhiều quá. Kẻ có trí bị cạn kiệt chịu đựng cơn ho, cơn suyễn, sự mệt nhọc, trạng thái yếu đuối.

5532. Không nên phát biểu quá dài, không nên im lặng vào mọi lúc, khi thời điểm đến, nên thốt ra lời nói không bị tản mạn, có chừng mực.

5533. Không giận dữ, không khiêu khích, chân thật, mềm mỏng, không đâm thọc, không nên nói lời vô ích, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5534. Mātāpettibharo[1] assa kule jeṭṭhāpacāyiko,
hiriottappasampanno[2] sa rājavasatiṃ vase.[3]

5535. Vinīto sippavā danto katatto niyato mudu,
appamatto suci dakkho sa rājavasatiṃ vase.

5536. Nivātavutti vaddhesu[4] sappatisso sagāravo,
surato sukhasambhāso[5] sa rājavasatiṃ vase.

5537. Ārakā parivajjeyya sahituṃ[6] pahitaṃ janaṃ,
bhattāraññevudikkheyya anaññassa ca[7] rājino.

5538. Samaṇe brāhmaṇe cāpi sīlavante bahussute,
sakkaccaṃ payirupāseyya sa rājavasatiṃ vase.

5539. Samaṇe brāhmaṇe cāpi sīlavante bahussute,
sakkaccaṃ anuvāseyya sa rājavasatiṃ vase.

5540. Samaṇe brāhmaṇe cāpi sīlavante bahussute,
tappeyya annapānena sa rājavasatiṃ vase.

5541. Samaṇe brāhmaṇe cāpi sīlavante bahussute,
āsajja paññe sevetha ākaṅkhaṃ[8] vuddhimattano.[9]

5542. Dinnapubbaṃ na hāpeyya dānaṃ samaṇabrāhmaṇe,
na ca kiñci nivāreyya dānakāle vaṇibbake.[10]

5543. Paññavā[11] buddhisampanno vidhānavidhikovido,
kālaññū samayaññū ca sa rājavasatiṃ vase.

5544. Uṭṭhātā kammadheyyesu appamatto vicakkhaṇo,
susaṃvihitakammanto sa rājavasatiṃ vase.

5545. Khalaṃ sālaṃ pasuṃ khettaṃ gantā cassa abhikkhaṇaṃ,
mitaṃ dhaññaṃ nidhāpeyya mitañca[12] pācaye ghare.

---

[1] mātāpetibharo - Syā.
[2] saṇho sakhilasambhāso - Ma, Syā.
[3] ayaṃ gāthā PTS potthake natthi.
[4] vuddhesu - Ma; vuḍḍhesu - Syā.
[5] sukhasaṃvāso - Ma, Syā, PTS.
[6] sañhituṃ - Syā.
[7] na ca aññassa - Ma, Syā.
[8] ākaṃkha - PTS.
[9] vuḍḍhimattano - Syā.
[10] vanibbake - Ma, Syā, PTS.
[11] puññavā - PTS.
[12] mitaṃva - Ma.

5534. Nên có sự phụng dưỡng mẹ cha, có sự tôn kính các bậc trưởng thượng ở trong gia tộc, đầy đủ pháp hổ thẹn (tội lỗi) và ghê sợ (tội lỗi), người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5535. (Người nào) đã được huấn luyện, có học nghệ, đã được tự chủ, đã được hoàn thiện, quả quyết, mềm mỏng, không xao lãng, thanh liêm, tài ba, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5536. Nên có thái độ khiêm tốn đối với những người lớn, có sự tôn trọng, có sự tôn kính, trung thành, có sự trao đổi chuyện trò thoải mái, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5537. Nên lánh xa sứ giả ngoại bang đã được phái đến để làm con tin. Chỉ nên quan tâm đến (vị vua) chủ nhân của mình, không thuộc về vị vua khác.

5538. Nên đi đến hầu cận một cách nghiêm trang các vị Sa-môn luôn cả các vị Bà-la-môn có giới hạnh, nghe nhiều hiểu rộng, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5539. Nên thực hành ngày trai giới một cách nghiêm trang theo các vị Sa-môn luôn cả các vị Bà-la-môn có giới hạnh, nghe nhiều hiểu rộng, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5540. Nên làm toại ý các vị Sa-môn luôn cả các vị Bà-la-môn có giới hạnh, nghe nhiều hiểu rộng, với cơm ăn nước uống, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5541. Sau khi đi đến các vị Sa-môn luôn cả các vị Bà-la-môn có giới hạnh, nghe nhiều hiểu rộng, nên phục vụ các vị có trí tuệ, trong khi mong mỏi sự tiến bộ cho bản thân.

5542. Không nên bãi bỏ việc bố thí đến các vị Sa-môn và Bà-la-môn đã thường được bố thí trước đây. Và không nên gây trở ngại bất cứ điều gì đối với những người cùng khổ vào thời điểm bố thí.

5543. Có trí tuệ, được đầy đủ về sự hiểu biết, rành rẽ về phương thức sắp xếp, biết thời điểm, biết thời cơ, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5544. Năng động trong các phận sự, không xao lãng, khôn ngoan, có công việc khéo được điều hành, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5545. Nên là người thường xuyên đi đến sân đập lúa, kho trại, chuồng thú, đồng ruộng. Nên cho người cất giữ thóc lúa đã được cân đong. Và nên cho nấu nướng trong nhà phần đã được đo lường.

5546. Puttaṃ vā bhātaraṃ saṃ vā[1] sīlesu asamāhitaṃ,
anaṅgavā[2] hi te bālā yathā petā tatheva te,
colañca[3] nesaṃ piṇḍañca āsīnānaṃ va dāpaye.[4]

5547. Dāse kammakare pesse[5] sīlesu susamāhite,
dakkhe uṭṭhānasampanne ādhipaccasmiṃ[6] ṭhāpaye.

5548. Sīlavā ca alolo ca[7] anuratto cassa[8] rājino,
āvī raho hito tassa sa rājavasatiṃ vase.

5549. Chandaññū rājino assa[9] cittaṭṭho cassa[10] rājino,
asaṅkusakavattissa[11] sa rājavasatiṃ vase.

5550. Ucchādaye ca nahāpaye[12] dhove pāde adhosiraṃ,
āhatopi na kuppeyya sa rājavasatiṃ vase.

5551. Kumbhampi pañjaliṃ[13] kuriyā[14] vāyasaṃ vā[15] padakkhiṇaṃ,
kimeva sabbakāmānaṃ dātāraṃ dhīramuttamaṃ.

5552. Yo deti sayanaṃ vatthaṃ yānaṃ āvasathaṃ gharaṃ,
pajjunnoriva bhūtāni[16] bhogehi mabhivassati.[17]

5553. Esayyo rājavasati[18] vattamāno yathā naro,
ārādhayati rājānaṃ pūjaṃ labhati bhattusu.

Rājavasatikaṇḍaṃ.[19]

5554. Evaṃ samanusāsitvā ñātisaṅghaṃ vicakkhaṇo,
parikiṇṇo suhadehi[20] rājānamupasaṅkami.

5555. Vanditvā sirasā pāde katvā ca naṃ padakkhiṇaṃ,
vidhuro avaca rājānaṃ paggahetvāna añjaliṃ.

5556. Ayaṃ maṃ māṇavo neti kattukāmo yathāmatiṃ,[21]
ñātīnatthaṃ pavakkhāmi taṃ suṇohi arindama.

---

1 bhātaraṃ vā saṃ - Ma.
2 anaṅgāva - Syā.
3 coḷañca - Ma, Syā, PTS.
4 āsīnānaṃ padāpaye - Ma, Syā.
5 pose - Syā.
6 ādhipaccamhi - Ma;
ādhipaccasmi - Syā, PTS.
7 alobho ca - Syā.
8 anurakkho ca - Ma;
anuvatto ca - Syā;
anuratto ca - PTS.
9 rājino cassa - Ma, Syā.
10 cittaṭṭho assa - Ma.
11 asaṅkusakavutti 'ssa - Ma, Syā.
12 ucchādaye ca nhāpaye - Ma;
acchādane ca nahāpe ca - Syā.
13 kumbhampañjaliṃ - Ma;
kumbhiññhi pañjaliṃ - Syā.
14 kariyā - Ma, PTS;
kayirā - Syā.
15 cāṭañcāpi - Ma;
cātaṃ cāpi - Syā.
16 bhūtānaṃ - Syā.
17 bhogehi abhivassati - Ma, Syā;
bhogehi-m-abhivassati - PTS.
18 eseyyā rājavasatī - Syā.
19 rājavasati nāma - Ma;
rājavasatī nāma - Syā;
rājavasatikhaṇḍaṃ - PTS.
20 suhajjehi - Syā.
21 yathāmati - Ma.

5546. (Không nên cất nhắc vào vị trí lãnh đạo) đứa con trai hoặc anh em trai của mình không được vững chắc về đạo đức, bởi vì những kẻ ngu dốt ấy không phải là thành phần cần thiết; các vong linh như thế nào thì chúng là y như thế ấy. Nên bảo người ban cho chúng vải vóc và thực phẩm tựa như ban cho những kẻ ngồi không vậy.

5547. Nên cất nhắc vào vị trí lãnh đạo các nô bộc, các người làm công, các người hầu được vững chắc về đạo đức, tài ba, có được sự năng nổ.

5548. Nên là người có đạo đức, không tham lam, tận tụy với vua, dầu hiện diện hay vắng mặt đều có lợi ích cho vua, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5549. Nên là người biết điều mong muốn của vua, và nên sống theo tâm của vua, nên có sự hành xử không nghịch ý của vua, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5550. Nên kỳ cọ và nên tắm cho vua, nên cúi đầu xuống khi rửa hai bàn chân của vua, dầu bị đánh đập cũng không nên bực tức, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5551. Nếu có thể chắp tay thành kính đối với chậu nước đầy, hoặc hướng vai phải đi nhiễu quanh con quạ (trong khi chúng không ban cho bất cứ thứ gì), tại sao lại không thể kính lễ vị vua sáng trí, tối cao, người ban cho mọi thứ dục lạc?

5552. Vị vua là người ban cho giường nằm, y phục, xe thuyền, chỗ ở, nhà cửa, tựa như đám mây đổ xuống cơn mưa của cải cho các sanh linh.

5553. Này các ông, chốn triều đình là thế. Trong khi phục vụ ở chốn triều đình, người làm hài lòng vị vua thì nhận được sự hậu đãi từ các chủ nhân."

Phẩm Chốn Triều Đình (được chấm dứt).

5554. Sau khi chỉ bảo tập thể thân quyến như vậy, vị có sự khôn ngoan, được tháp tùng bởi các thân hữu, đã đi đến gặp đức vua.

5555. Sau khi đê đầu đảnh lễ hai bàn chân và hướng vai phải nhiễu quanh đức vua, vị Vidhura đã chắp tay lên nói với đức vua rằng:

5556. "Chàng thanh niên này sẽ đưa thần đi, với ý định sử dụng thần theo sự suy tính của vị ấy. Tâu đấng thuần phục kẻ thù, thần xin trình bày vì lợi ích của các thân quyến, xin bệ hạ hãy lắng nghe.

5557. Putte ca me udikkhesi yañca maññaṃ ghare dhanaṃ,
yathā pecca[1] na hāyetha ñātisaṅgho mayī gate.

5558. Yatheva khalatī bhumyā bhūmiyāva[2] patiṭṭhati,[3]
evetaṃ khalitaṃ mayhaṃ etaṃ passāmi accayaṃ.

5559. Sakkā na gantuṃ iti mayha[4] hoti
jhatvā[5] vadhitvā idha kātiyānaṃ,
idheva hohi iti mayhaṃ ruccati
mā tvaṃ agā uttamabhūripañña.

5560. Mā heva dhammesu[6] manaṃ paṇīdahi
atthe ca dhamme ca yutto bhavassu,
dhiratthu kammaṃ akusalaṃ anariyaṃ
yaṃ katvā pacchā nirayaṃ vajeyya.

5561. Nevesa dhammo na punetaṃ[7] kiccaṃ
ayiro hi dāsassa janinda issaro,
ghātetuṃ jhāpetuṃ[8] athopi bhattuṃ[9]
na ca mayhaṃ[10] kodhatthi vajāmi cāhaṃ.

5562. Jeṭṭhaputtaṃ upaguyha vineyya hadaye daraṃ,
assupuṇṇehi nettehi pāvisi so mahāgharaṃ.

5563. Sālāva sampamathitā[11] māḷutena[12] pamadditā,
senti puttā ca dārā ca vidhurassa nivesane.

5564. Itthīsahassaṃ bhariyānaṃ dāsīsattasatāni ca,
bāhā paggayha pakkanduṃ vidhurassa nivesane.

5565. Orodhā ca kumārā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,
bāhā paggayha pakkanduṃ vidhurassa nivesane.

5566. Hatthārūhā anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,
bāhā paggayha pakkanduṃ vidhurassa nivesane.

5567. Samāgatā jānapadā negamā ca samāgatā,
bāhā paggayha pakkanduṃ vidhurassa nivesane.

---

[1] pacchā - Syā.
[2] bhūmyā bhūmyāyeva - Ma;
bhūmyaṃ bhūmyāyeva - Syā;
bhumyā bhumyā va - PTS.
[3] patitiṭṭhati - PTS.
[4] mayhaṃ - Syā, PTS.
[5] chetvā -Ma, Syā.
[6] mā hevadhammesu - Ma, Syā;
mā h' ev' adhammesu - PTS.
[7] puneta - Ma;
puneti - Syā.
[8] ghātetu jhāpetu - Syā.
[9] hantuṃ - Ma, Syā, PTS.
[10] mayha - Ma, PTS.
[11] sammapatitā - Ma;
sampamadditā - Syā.
[12] mālutena - Ma, Syā, PTS.

5557. Xin bệ hạ hãy quan tâm đến những người con trai của thần và tài sản khác ở nhà của thần sao cho thời gian sau này, khi thần đã đi rồi, tập thể thân quyến không bị suy giảm.

5558. Giống y như người vấp ngã ở trên mặt đất thì tìm sự nâng đỡ ở ngay tại mặt đất, tương tự như vậy, thần phạm lỗi với bệ hạ rồi lại nhờ vả chính bệ hạ. Việc ấy là sự sai sót của thần. Thần nhìn nhận sự lỗi lầm ấy."

5559. "Trẫm nghĩ rằng: 'Khanh có thể không đi.
Chúng ta có thể đốt cháy và giết chết gã Kātiyāna tại đây.
Khanh hãy ở lại ngay tại nơi này. Như thế sẽ được trẫm ưa thích.
Này vị có trí tuệ uyên bác hạng nhất, khanh chớ ra đi."

5560. "Xin bệ hạ chớ quyết định tâm ý vào những điều phi pháp.
Bệ hạ hãy gắn bó vào điều lợi ích và đúng pháp.
Thật xấu hổ thay hành động không tốt lành, không thánh thiện!
Người đã làm việc ấy có thể đi đến địa ngục sau này.

5561. Việc ấy chẳng những không đúng pháp, hơn nữa việc ấy không phải là việc nên làm. Bởi vì, tâu vị chúa của loài người, chủ nhân đối với kẻ nô bộc là người có quyền hành trong việc bảo giết chết, bảo đốt cháy, và luôn cả việc cấp dưỡng nữa. Sự tức giận không có đối với thần, và thần sẽ ra đi."

5562. Sau khi ôm chầm lấy người con trai lớn, sau khi xua đi nỗi buồn bực ở trái tim, vị ấy, với hai con mắt đẫm lệ, đã đi vào gian nhà lớn.

5563. Tựa như những cây *sāla* bị nghiền nát, bị vùi dập bởi cơn gió, những người con và những người vợ nằm lăn ra ở nơi trú ngụ của vị Vidhura.

5564. Một ngàn nữ nhân là những người vợ và bảy trăm nữ tỳ đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc ở nơi trú ngụ của vị Vidhura.

5565. Các công nương, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc ở nơi trú ngụ của vị Vidhura.

5566. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc ở nơi trú ngụ của vị Vidhura.

5567. Các đám đông dân chúng và các đám đông thị dân đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc ở nơi trú ngụ của vị Vidhura.

5568. Itthīsahassaṃ bhariyānaṃ dāsīsattasatāni ca,[1]
bāhā paggayha pakkanduṃ kasmā no vijahessasi.[2]

5569. Orodhā ca kumārā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,[3]
bāhā paggayha pakkanduṃ kasmā no vijahessasi.

5570. Hatthārūhā anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,
bāhā paggayha pakkanduṃ kasmā no vijahessasi.

5571. Samāgatā jānapadā negamā ca samāgatā,
bāhā paggayha pakkanduṃ kasmā no vijahessasi.

5572. Katvā gharesu kiccāni anusāsitvā sakaṃ janaṃ,
mittāmacce ca bhacce ca[4] puttadāre ca bandhave.

5573. Kammantaṃ saṃvidhetvāna ācikkhitvā ghare dhanaṃ,
nidhiñca iṇadānañca puṇṇakaṃ etadabravi.

5574. Avasī tuvaṃ mayha tīhaṃ agāre
katāni kiccāni gharesu mayhaṃ,
anusāsitā puttadārā mayā ca
karoma kaccāna[5] yathā matiṃ te.

5575. Sace hi katte anusāsitā te
puttā ca dārā ca anujīvino ca,
handehi dāni[6] taramānarūpo
dīgho hi addhāpi ayaṃ puratthā.

5576. Asambhītova[7] gaṇhāhi ājānīyassa[8] vāladhiṃ,
idaṃ pacchimakaṃ tuyhaṃ jīvalokassa dassanaṃ.

5577. Sohaṃ kissa nu bhāyissaṃ[9] yassa me natthi dukkataṃ,[10]
kāyena vācā manasā yena gaccheyya duggatiṃ.

5578. So assarājā vidhuraṃ vahanto
pakkāmi vehāsayamantalikkhe,
sākhāsu selesu assajjamāno
kāḷāgiriṃ khippamupāgamāsi.

---

[1] dāsā sattasatāni ca - PTS.
[2] vijahissasi - Ma, Syā.
[3] dāsisattasatāni ca - Ma.
[4] suhajje - PTS.
[5] kiccāni - Syā.
[6] hand' esa hīdāni - PTS.
[7] achambhitova - Ma.
[8] ājāneyyassa - Ma.
[9] kissānubhāyissaṃ - Syā, PTS.
[10] dukkaṭaṃ - Ma, Syā.

5568. Một ngàn nữ nhân là những người vợ và bảy trăm nữ tỳ đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc rằng: "Tại sao ngài lại lìa bỏ chúng tôi?"

5569. Các công nương, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc rằng: "Tại sao ngài lại lìa bỏ chúng tôi?"

5570. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc rằng: "Tại sao ngài lại lìa bỏ chúng tôi?"

5571. Các đám đông dân chúng và các đám đông thị dân đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc rằng: "Tại sao ngài lại lìa bỏ chúng tôi?"

5572. Sau khi đã làm các việc cần phải làm ở các căn nhà và dặn dò những người của mình, bạn bè, các đồng ngiệp, các người hầu, các con, các người vợ, và các thân quyến, –

5573. – sau khi xếp đặt công việc và chỉ bảo về tài sản trong nhà, về của cải chôn giấu và nợ nần phải trả, Vidhura đã nói với Dạ-xoa Puṇṇaka điều này:

5574. "Ngài đã cư ngụ trong nhà của tôi ba ngày,
các việc cần phải làm ở các căn nhà của tôi đã được làm xong,
các con và các người vợ của tôi đã được dặn dò,
này Kaccāna, chúng ta hãy làm theo sự tính toán của ngài."

5575. "Này vị phân xử, bởi vì, nếu ngài đã dặn dò
các con, các người vợ, và các người sống phụ thuộc xong,
vậy thì giờ đây, ngài hãy gấp rút ra đi
bởi vì đoạn đường đi dài này còn ở phía trước.

5576. Ngài không phải kinh hãi. Hãy nắm lấy đuôi con ngựa thuần chủng. Đây là lần nhìn thấy cuối cùng của ngài đối với thế gian của cuộc sống."

5577. "Tại sao tôi đây lại sợ hãi khi tôi đây không có điều sai trái về thân, về lời nói, và về ý, qua đó tôi có thể đi đến cảnh giới khổ đau?"

5578. Con ngựa chúa ấy, trong lúc mang theo Vidhura,
đã ra đi ở không trung, trên bầu trời.
Trong khi không va chạm vào các cành cây, vào các núi đá,
con ngựa chúa ấy đã mau chóng đi đến ngọn núi Kāḷāgiri.

5579. Itthīsahassaṃ bhariyānaṃ dāsīsattasatāni ca,[1]
bāhā paggayha pakkanduṃ yakkho brāhmaṇavaṇṇena vidhuraṃ ādāya gacchati.

–pe–

5580. Samāgatā jānapadā negamā ca samāgatā,
bāhā paggayha pakkanduṃ yakkho brāhmaṇavaṇṇena vidhuraṃ ādāya gacchati.

5581. Itthīsahassaṃ bhariyānaṃ dāsīsattasatāni ca,
bāhā paggayha pakkanduṃ paṇḍito so kuhiṃ gato.

–pe–

5582. Samāgatā jānapadā negamā ca samāgatā,
bāhā paggayha pakkanduṃ paṇḍito so kuhiṃ gato.

5583. Sace so sattarattena paṇḍito nāgamisasti,[2]
sabbe aggiṃ pavekkhāma[3] natthattho jīvitena no.

5584. Paṇḍito ca viyatto ca vibhāvī ca vicakkhaṇo,
khippaṃ mocessatattānaṃ mā bhātha āgamissati.[4]

Antarapeyyālo.[5]

5585. So tattha gantvāna vicintayanto
uccāvacā cetanakā bhavanti,
imassa jīvena na hatthi kiñci[6]
hantvānimaṃ hadayaṃ ādiyissaṃ.[7]

5586. So tattha gantvāna pabbatamantarasmiṃ[8]
anto pavisitvā[9] paduṭṭhacitto,
asaṃvutasmiṃ jagatippadese
adhosiraṃ dhārayi kātiyāno.

5587. So lambamāno narake papāte
mahabbhaye lomahaṃse vidugge,
asantasaṃ[10] kurūnaṃ kattaseṭṭho[11]
iccabravī puṇṇakaṃ nāma yakkhaṃ.

---

[1] dāsā sattasatāni ca - PTS.
[2] nāgacchissati paṇḍito - Ma.
[3] pavissāma - Syā.
[4] khippaṃ mociya attānaṃ mā bhāyitthāgamissati - Ma;
khippaṃ mocesi attānaṃ mā bhāyitthāgamissati - Syā.
[5] antarapeyyālaṃ nāma - Ma, Syā.
[6] nayimassa jīvena mamatthi kiñci - Ma, Syā.
[7] ānayissaṃ - Ma, Syā.
[8] gantvā pabbatantarasmiṃ - Ma, PTS;
gantvā pabbatamantarasmiṃ - Syā.
[9] pavisitvāna - Ma, Syā.
[10] asantasanto - Ma, Syā.
[11] kattuseṭṭho - Ma, Syā.

5579. Một ngàn nữ nhân là những người vợ và bảy trăm nữ tỳ đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc rằng: "Vị Dạ-xoa với vóc dáng Bà-la-môn đã mang ngài Vidhura đi rồi."

–(như trên)–

5580. Các đám đông dân chúng và các đám đông thị dân đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc rằng: "Vị Dạ-xoa với vóc dáng Bà-la-môn đã mang ngài Vidhura đi rồi."

5581. Một ngàn nữ nhân là những người vợ và bảy trăm nữ tỳ đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc rằng: "Bậc sáng suốt ấy đã đi đâu?"

–(như trên)–

5582. Các đám đông dân chúng và các đám đông thị dân đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc rằng: "Bậc sáng suốt ấy đã đi đâu?

5583. Nếu bậc sáng suốt ấy không trở lại sau bảy đêm, tất cả chúng tôi sẽ lao vào ngọn lửa. Không còn lợi ích gì cho chúng tôi với mạng sống."

(Lời đức vua Dhanañjaya xứ Kuru)

5584. "Bậc sáng suốt, thông thái, minh mẫn, và khôn ngoan sẽ mau chóng giải thoát cho bản thân. Các người chớ sợ hãi. Vị ấy sẽ trở lại."

Phần Giản Lược Đoạn Giữa (được chấm dứt).

5585. Trong khi đi đến nơi ấy, Dạ-xoa Puṇṇaka suy xét rằng:
"Các tư tưởng được sanh lên là cao thấp khác nhau.
Thật sự không có lợi ích gì với mạng sống của người này.
Tôi sẽ giết chết người này rồi lấy đi trái tim."

5586. Sau khi đi đến nơi ấy, ở khoảng giữa các ngọn núi,
Dạ-xoa Puṇṇaka ấy đã đi vào bên trong và khởi tâm độc ác.
Dạ-xoa Kātiyāna đã nắm lấy Vidhura dốc ngược đầu xuống
ở vùng đất bao la, không bị ngăn chặn.

5587. Vị ấy, trong khi bị treo lơ lửng ở địa ngục, ở vực thẳm, ở nơi có nỗi sợ hãi lớn lao, ở nơi có sự dựng đứng lông, ở nơi hiểm trở, vẫn không run sợ, vị phân xử xuất sắc của xứ sở Kuru, đã nói với Dạ-xoa tên Puṇṇaka như vầy:

5588. Ariyāvakāsosi anariyarūpo
asaññato saññatasannikāso,
accāhitaṃ kammaṃ karosi ludraṃ[1]
bhāve ca te kusalaṃ natthi kiñci.

5589. Yaṃ maṃ papātasmiṃ papātumicchasi[2]
ko nu tavattho maraṇena mayhaṃ,
amānusasseva te ajja[3] vaṇṇo
ācikkha me tvaṃ katamāsi devatā.

5590. Yadi te suto puṇṇako nāma yakkho
rañño kuverassa hi so sajīvo,[4]
bhūmindharo varuṇo nāma nāgo
brahā sucī vaṇṇabalūpapanno.

5591. Tassānujaṃ dhītaraṃ kāmayāmi
irandatiṃ[5] nāma sā nāgakaññā,
tassā sumajjhāya piyāya hetu
patārayiṃ tuyha[6] vadhāya dhīra.

5592. Mā heva tvaṃ[7] yakkha ahosi mūḷho[8]
naṭṭhā bahū duggahitena lokā,[9]
kinte sumajjhāya piyāya kiccaṃ
maraṇena me iṅgha suṇoma[10] sabbaṃ.

5593. Mahānubhāvassa mahoragassa
dhītukāmo[11] ñātibhatohamasmi,[12]
taṃ yācamānaṃ sasuro avoca
yathā maṃ aññiṃsu sukāmanītaṃ.

5594. Dajjemu kho te sutanuṃ sunettaṃ
sucimhitaṃ[13] candanalittagattaṃ,
sace tuvaṃ hadayaṃ[14] paṇḍitassa
dhammena laddhā idhamāharesi,
etena vittena kumāri labbhā
nāññaṃ dhanaṃ uttariṃ patthayāma.

5595. Evaṃ na mūḷhosmi suṇohi katte
na cāpi me duggahitatthi kiñci,
hadayena te dhammaladdhena nāgā
irandatiṃ nāgakaññaṃ dadanti.

---

[1] luddaṃ - Syā.
[2] pamuttam icchasi - PTS.
[3] tavajja - Ma, Syā.
[4] sajibbo - Ma, Syā.
[5] irandhatī - Ma; irandatī - Syā, PTS.
[6] tuyhaṃ - Syā.
[7] te - Syā.
[8] moho - Syā.
[9] loke - Ma, PTS.
[10] suṇomi - Ma, Syā.
[11] dhītukkamo - PTS.
[12] ñātigato 'ham asmi - PTS.
[13] suvimhitaṃ - Syā.
[14] dahayaṃ - Syā.

5588. "Ngươi có bề ngoài thánh thiện nhưng lại có vẻ không thánh thiện.
Ngươi không tự kìm chế mà trông giống như đã tự kìm chế.
Ngươi gây ra hành động vô cùng tai hại và tàn bạo,
Không có bất cứ điều gì tốt lành ở bản chất của ngươi.

5589. Việc ngươi muốn ném tôi xuống vực thẳm,
lợi ích gì cho ngươi với cái chết của tôi?
Việc làm của ngươi hôm nay thật sự không thuộc về loài người.
Ngươi hãy nói cho tôi biết ngươi là loại Thiên nhân nào?"

5590. "Nếu ngài đã được nghe về vị Dạ-xoa tên là Puṇṇaka,
ta đây chính là cận thần của Thiên Vương Kuvera.
Vị cai quản đất đai là long vương tên Varuṇa,
to lớn, thanh liêm, được thành tựu về vóc dáng và sức mạnh.

5591. Ta ham muốn người con gái đã được sanh ra của vị ấy.
Long nữ ấy tên là Irandatī.
Vì lý do vòng eo xinh xắn đáng yêu của nàng ấy,
này vị sáng trí, ta đã quyết chí trong việc giết chết ngài."

5592. "Này Dạ-xoa, ngươi chớ bị lầm lẫn như thế.
Nhiều người ở thế gian bị tiêu hoại vì đã cố chấp sai trái.
Vì vòng eo xinh xắn đáng yêu, ngươi có việc gì phải làm
với cái chết của tôi? Nào, hãy cho chúng tôi nghe tất cả câu chuyện."

5593. "Với niềm ham muốn người con gái của vị chúa rồng có đại oai lực, ta trở thành người làm thuê cho các thân quyến của nàng. Bởi vì họ biết ta đã bị thúc giục bởi niềm ham muốn chính đáng, trong khi ta cầu xin nàng ấy, người cha vợ đã nói với ta rằng:

5594. 'Chúng tôi chắc chắn sẽ gả người con gái có thân hình đẹp, có đôi mắt xinh xắn, có nụ cười làm vui lòng, có thân thể được bôi trầm hương cho ngươi, nếu ngươi đạt được trái tim của bậc sáng suốt một cách đúng pháp (không bằng bạo lực) và mang lại nơi này; với của cải ấy thì có thể đạt được công chúa. Chúng tôi không ao ước tài sản nào khác hơn thế.'

5595. Như vậy, ta không bị lầm lẫn. Này vị phân xử, xin hãy lắng nghe. Và ta cũng chẳng cố chấp sai trái về điều gì. Với trái tim đã đạt được một cách đúng pháp (không bằng bạo lực), các chúa rồng sẽ ban cho ta nàng Irandatī, người con gái của long vương.

5596. Tasmā ahaṃ tuyha[1] vadhāya yutto
evaṃ mamattho maraṇena tuyhaṃ,
idheva taṃ narake pātayitvā
hantvāna taṃ hadayaṃ ādiyissaṃ.[2]

5597. Khippaṃ mamaṃ uddhara kātiyāna
hadayena me yadi te atthi kiccaṃ,
ye kecime[3] sādhunarassa dhammā
sabbeva te pātukaromi ajja.

5598. Sa puṇṇako kurūnaṃ kattaseṭṭhaṃ[4]
nagamuddhani khippaṃ patiṭṭhapetvā,
assatthamāsīnaṃ samekkhiyāna
paripucchi kattāraṃ anomapaññaṃ.

5599. Samuddhaṭo[5] mesi tuvaṃ papātā
hadayena te ajja mamatthi kiccaṃ,
ye kecime[6] sādhunarassa dhammā
sabbeva me pātukarohi ajja.

5600. Samuddhaṭo tyasmi ahaṃ papātā
hadayena me yadi te atthi kiccaṃ,
ye kecime sādhunarassa dhammā
sabbeva te pātukaromi ajja.

5601. Yātānuyāyī ca bhavāhi māṇava
addañca[7] pāṇiṃ parivajjayassu,
mā cassu mittesu kadāci dūbhī[8]
mā ca vasaṃ asatīnaṃ nigacche.

5602. Kathannu yātaṃ anuyāyi hoti
addañca pāṇiṃ dahate kathaṃ so,
asatī ca kā ko pana mittadubbho[9]
akkhāhi me pucchito etamatthaṃ.

5603. Asanthutaṃ[10] nopi ca diṭṭhipubbaṃ[11]
yo āsanenāpi nimantayeyya,
tasseva atthaṃ puriso kareyya
yātānuyāyīti tamāhu paṇḍitā.

---

[1] tuyhaṃ - Ma, Syā, PTS.
[2] ānayissaṃ - Ma, Syā.
[3] yekeci me - Syā;
ye kec' ime - PTS.
[4] kattuseṭṭhaṃ - Ma, Syā, PTS.
[5] samuddhato - Ma, Syā, PTS.
[6] yekeci te - Syā.
[7] allañca - Ma, Syā.
[8] dubbhī - Ma, Syā.
[9] mittadūbho - PTS.
[10] assatthataṃ - Syā.
[11] diṭṭhapubbaṃ - Ma, Syā.

5596. Vì thế, ta đã dứt khoát về việc giết chết ngài.
Như vậy là lợi ích của ta với cái chết của ngài.
Ngay tại nơi này, ta sẽ ném ngài vào địa ngục.
Sau khi giết chết ngài, ta sẽ lấy đi trái tim."

5597. "Này Kātiyāna, ngươi hãy mau mau nâng tôi lên.
Nếu ngươi có việc cần phải làm với trái tim của tôi,
vậy những điều nào là nguyên tắc của người đạo đức,
hôm nay, tôi sẽ giảng rõ toàn bộ tất cả cho ngươi."

5598. Dạ-xoa Puṇṇaka ấy, sau khi nhanh chóng bố trí vị phân xử xuất sắc của xứ sở Kuru ở đỉnh ngọn núi, sau khi xem xét vị ấy đã an tọa ở chỗ cây sung, rồi đã hỏi vị phân xử, vị có trí tuệ hoàn hảo rằng:

5599. "Ngài đã được ta nâng lên từ vực thẳm,
hôm nay, ta có việc cần phải làm với trái tim của ngài.
Những điều nào là nguyên tắc của người đạo đức,
hôm nay, ngài hãy giảng rõ toàn bộ tất cả cho ta."

5600. "Tôi đã được ngươi nâng lên từ vực thẳm,
nếu ngươi có việc cần phải làm với trái tim của tôi.
Những điều nào là nguyên tắc của người đạo đức,
hôm nay, tôi sẽ giảng rõ toàn bộ tất cả cho ngươi.

5601. Này chàng thanh niên, hãy là người đi theo con đường đã được đi,
và hãy giữ cho bàn tay ẩm ướt tránh xa (sự đốt nóng),
chớ bao giờ là kẻ phản bội bạn bè,
và chớ ở dưới quyền lực của các nữ nhân không tốt."

5602. "Thế nào là người đi theo con đường đã được đi?
Và kẻ ấy đốt nóng bàn tay ẩm ướt là thế nào?
Nàng nào là nữ nhân không tốt? Và ai là kẻ phản bội bạn bè?
Được hỏi, xin ngài hãy giải thích cho tôi về ý nghĩa này."

5603. "Người nào có thể mời thỉnh dầu chỉ là chỗ ngồi
đến kẻ không thân thiết, thậm chí chưa từng gặp trước đây,
là người có thể làm điều lợi ích cho chính người ấy;
các bậc sáng suốt đã gọi vị ấy là 'người đi theo con đường đã được đi.'

5604. Yassekarattimpi[1] ghare vaseyya
yatthannapānaṃ puriso labhetha,[2]
na tassa pāpaṃ manasāpi cetaye[3]
addañca pāṇiṃ[4] dahate mittadubbho.[5]

5605. Yassa rukkhassa chāyāya nisīdeyya sayeyya vā,
na tassa sākhaṃ bhañjeyya mittadubbho hi pāpako.

5606. Puṇṇampi cetaṃ[6] paṭhaviṃ dhanena
dajjitthiyā puriso sammatāya,
laddhā khaṇaṃ atimaññeyya tampi
tāsaṃ vasaṃ asatīnaṃ na gacche.

5607. Evaṃ kho yātaṃ anuyāyi hoti
addañca[7] pāṇiṃ dahate punevaṃ,
asatī ca sā so pana mittadubbho
so dhammiyo[8] hohi jahassu adhammaṃ.
Sādhunaradhammakaṇḍaṃ.[9]

5608. Avasiṃ ahaṃ tuyha[10] tīhaṃ agāre
annena pānena upaṭṭhitosmi,
mitto mamāsi visajāmahaṃ[11] taṃ
kāmaṃ gharaṃ uttamapañña gaccha.[12]

5609. Api hāyatu nāgakulassa[13] attho
alampi me nāgakaññāya hotu,[14]
so tvaṃ sakeneva subhāsitena
muttosi me ajja vadhāya pañña.

5610. Handa tuvaṃ yakkha mamampi nehi
sasuraṃ nu te[15] atthaṃ mayī carassu,
mayampi[16] nāgādhipatiṃ vimānaṃ[17]
dakkhemu[18] nāgassa adiṭṭhapubbaṃ.

5611. Yaṃ ve narassa ahitāya assa
na taṃ pañño arahati dassanāya,
atha kena vaṇṇena amittagāmaṃ
tuvampicchasi[19] uttamapañña gantuṃ.

---

[1] rattampi - Ma.
[2] labheyya - Ma.
[3] manasāpi cintaye - Ma, Syā; manasābhicetaye - PTS.
[4] adubbhī pāṇiṃ - Ma; allañca pāṇiṃ - Syā; adubbhapāṇiṃ - PTS.
[5] mittadūbho - PTS.
[6] cemaṃ - Ma, Syā.
[7] allañca - Ma, Syā.
[8] dhammiko - Ma, Syā.
[9] sādhunaradhammakaṇḍaṃ nāma - Ma, Syā.
[10] tuyhaṃ - Ma, Syā.
[11] visajjāmahaṃ - Ma, Syā.
[12] gacche - PTS.
[13] nāgakulā - Ma.
[14] hetu - Syā.
[15] sasuraṃ te - Ma; sassuraṃ nu te - Syā.
[16] mayañca - Ma; ahampi - Syā, PTS.
[17] nāgādhipatīvimānaṃ - Syā, PTS.
[18] dakkhemi - Syā.
[19] tuvamicchasi - Ma, Syā, PTS.

5604. Khi trú ngụ ở trong nhà của người nào dầu chỉ một đêm,
và là người nhận được cơm ăn và nước uống ở nơi ấy,
không nên suy nghĩ đến điều xấu xa đối với chủ nhà ấy, dầu chỉ bằng ý,
kẻ có thể đốt nóng bàn tay ẩm ướt là kẻ phản bội bạn bè.

5605. Người ngồi hoặc nằm ở bóng râm của cây nào thì không nên bẻ gãy cành lá của cây ấy, bởi vì kẻ phản bội bạn bè là kẻ ác xấu.[1]

5606. Người nam có thể trao tặng trái đất này, thậm chí được đầy ắp với của cải, cho người phụ nữ đã được chọn lựa. Sau khi đã đạt được thời điểm, nàng ấy cũng có thể khi dễ luôn cả người nam ấy. Không nên rơi vào sự chế ngự của các nữ nhân không tốt ấy.[2]

5607. Thật sự như vậy là người đi theo con đường đã được đi.
Thêm nữa, kẻ có thể đốt nóng bàn tay ẩm ướt là như vậy.
Và nàng ấy là nữ nhân không tốt, còn kẻ ấy là kẻ phản bội bạn bè.
Ngươi đây hãy là người theo nguyên tắc, hãy từ bỏ điều sái nguyên tắc."

Phẩm Nguyên Tắc Của Người Đạo Đức (được chấm dứt).

5608. "Ta đã cư ngụ ở nhà của ngài ba ngày.
Ta đã được phục vụ với cơm ăn và nước uống.
Ngài là bạn của ta. Ta phóng thích ngài.
Này vị có trí tuệ tối thượng, ngài hãy đi về nhà theo như ý muốn.

5609. Và hãy từ bỏ mục đích đối với gia tộc của loài rồng.
Cũng quá đủ đối với ta về người con gái của long vương.
Ngài đây, với lời khéo thuyết giảng của chính bản thân,
này vị có trí tuệ, hôm nay, ngài được thoát khỏi việc tử hình bởi ta."

5610. "Nào, này vị Dạ-xoa, ngươi cũng hãy đưa tôi đi. Ngươi hãy thực hành điều lợi ích ở nơi tôi cho người cha vợ của ngươi. Chúng ta cũng hãy chiêm ngưỡng vị chúa tể của loài rồng và cung điện của long vương chưa từng được thấy trước đây."

5611. "Cái gì thật sự không đem lại lợi ích cho con người,
thì bậc trí tuệ không cần phải nhìn xem cái ấy.
Này vị có trí tuệ tối thượng, ngài cũng muốn đi đến
chỗ trú ngụ của kẻ thù nghịch bởi vì nguyên nhân gì?"

---

[1] Câu kệ 5605 giống câu kệ 1503 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 381) và câu kệ 3370 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh II* (TTPV tập 33, trang 253).
[2] Câu kệ 5606 tương tự câu kệ 4043 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh II* (TTPV tập 33, trang 401).

5612. Addhā pajānāmi ahampi etaṃ
na taṃ pañño arahati dassanāya,
pāpañca me natthi kataṃ kuhiñci
tasmā na saṅke maraṇāgamāya.

5613. Handa ca ṭhānaṃ atulānubhāvaṃ
mayā sahā dakkhisi[1] ehi katte,
yatthacchati naccagītehi nāgo
rājā yathā vessavaṇo naliññaṃ.[2]

5614. Taṃ nāgakaññā caritaṃ gaṇena
nikīḷitaṃ niccamaho ca[3] rattiṃ,
pahūtamālyaṃ[4] bahupupphachannaṃ
obhāsatī vijjurivantalikkhe.

5615. Annena pānena upetarūpaṃ
nacceti gītehi ca vāditehi,
paripūraṃ[5] kaññāhi alaṅkatāhi
upasobhati vatthapiḷandhanena.[6]

5616. So puṇṇako kurūnaṃ kattaseṭṭhaṃ[7]
nisīdayi pacchato āsanasmiṃ,
ādāya kattāraṃ anomapaññaṃ
upānayī bhavanaṃ nāgarañño.

5617. Patvāna ṭhānaṃ atulānubhāvaṃ
aṭṭhāsi[8] kattā pacchato puṇṇakassa,
sāmaggipekkhī pana[9] nāgarājā
pubbeva jāmātaramajjhabhāsatha.

5618. Yannu tuvaṃ agamā maccalokaṃ[10]
anvesamāno hadayaṃ paṇḍitassa,
kacci samiddhena idhānupatto
ādāya kattāraṃ anomapaññaṃ.

5619. Ayaṃ hi so āgato yaṃ tvamicchasi
dhammena laddho mama dhammapālo,
taṃ passatha[11] sammukhā bhāsamānaṃ
sukho have[12] sappurisehi saṅgamo.

Kāḷāgirikaṇḍaṃ.[13]

---

[1] dakkhasi - Ma, Syā.
[2] naḷiññaṃ - Ma, PTS; niḷiññaṃ - Syā.
[3] niccam aho va - PTS.
[4] pahūtamalyaṃ - PTS.
[5] paripūra - PTS.
[6] vatthapilandhanena - Ma, Syā, PTS.
[7] kattuseṭṭhaṃ - Ma, Syā, PTS.
[8] aṭṭhā - PTS.
[9] sāmaggi pekkhamāno - Ma.
[10] manussalokaṃ - Syā.
[11] passathā - PTS.
[12] bhave - PTS.
[13] kālāgirikaṇḍaṃ nāma - Ma, Syā;
kāḷāgirikhaṇḍaṃ - PTS.

5612. "Quả thật tôi cũng nhận biết điều ấy,
là bậc trí tuệ không cần phải nhìn xem cái ấy.
Ở bất cứ nơi đâu, tôi đều không làm việc ác;
vì thế, tôi không ngần ngại trong việc đi đến cái chết."

5613. "Nào, này vị phân xử, ngài hãy đến. Ngài sẽ cùng ta chiêm ngưỡng nơi chốn có năng lực vô song, là nơi vị long vương cư ngụ với các điệu vũ và lời ca, tựa như Thiên Vương Vessavaṇa cư ngụ ở tại kinh thành Naliñña (Naliniya).

5614. Nơi ấy được qua lại, được mải mê đùa giỡn thường xuyên ban ngày và ban đêm bởi tập thể các long nữ, có vô số tràng hoa, được che phủ với nhiều bông hoa, nơi ấy chói sáng tựa như tia chớp ở không trung.

5615. Nơi ấy có dáng vẻ được đầy đủ với cơm ăn, nước uống,
với các điệu vũ, với các lời ca, và với các điệu nhạc.
được đông đúc với các thiếu nữ đã được trang điểm,
nơi ấy sáng ngời rực rỡ bởi y phục và các đồ trang sức."

5616. Dạ-xoa Puṇṇaka ấy đã đặt vị phân xử xuất sắc của xứ sở Kuru ngồi ở phía sau, ở trên chỗ ngồi (trên lưng ngựa), rồi đã mang vị phân xử, vị có trí tuệ hoàn hảo, đi đến cung điện của long vương.

5617. Sau khi đạt đến nơi chốn có năng lực vô song,
vị phân xử đã đứng ở phía sau Dạ-xoa Puṇṇaka.
Còn vị long vương, trong khi nhìn thấy sự hợp nhất (của hai vị ấy),
đã nói với người con rể giống y như trước đây rằng:

(Lời long vương Varuṇa)
5618. "Về việc ngươi đã đi đến thế giới của loài người,
trong khi tìm kiếm trái tim của bậc sáng suốt,
phải chăng ngươi đã trở lại nơi này với sự thành công,
sau khi mang theo vị phân xử, vị có trí tuệ hoàn hảo?"

(Lời Dạ-xoa Puṇṇaka)
5619. "Người mà ngài mong muốn đã đi đến, chính là vị này,
là vị bảo vệ công lý mà tôi đã đạt được một cách đúng pháp.
Ngài hãy trực tiếp nhìn xem vị ấy trong khi vị ấy thuyết giảng.
Thật vậy, việc gặp gỡ với những người tốt là hạnh phúc."

Phẩm Núi Kāḷāgiri (được chấm dứt).

5620. Adiṭṭhapubbaṃ disvāna macco maccubhayaddito,[1]
vyamhito nābhivādeti[2] nayidaṃ[3] paññavatāmiva.

5621. Na camhi vyamhito nāga na ca maccubhayaddito,
na vajjho abhivādeyya vajjhaṃ vā nābhivādaye.

5622. Kathaṃ nu[4] abhivādeyya abhivādāpayetha ve,
yaṃ naro hantumiccheyya taṃ kammaṃ na upapajjati.[5]

5623. Evametaṃ yathā brūsi saccaṃ bhāsasi paṇḍita,
na vajjho abhivādeyya vajjhaṃ vā nābhivādaye.

5624. Kathaṃ nu abhivādeyya abhivādāpayetha ve,
yaṃ naro hantumiccheyya taṃ kammaṃ na upapajjati.

5625. Asassataṃ sassataṃ nu tavayidaṃ[6]
iddhī jutī balaviriyūpapatti,
pucchāmi taṃ nāgarājetamatthaṃ
kathannu te laddhamidaṃ vimānaṃ.

5626. Adhicca laddhaṃ pariṇāmajaṃ te
sayaṃ kataṃ udāhu devehi dinnaṃ,
akkhāhi me nāgarājetamatthaṃ
yatheva te laddhamidaṃ vimānaṃ.

5627. Nādhicca laddhaṃ na pariṇāmajaṃ me
na sayaṃ kataṃ napi[7] devehi dinnaṃ,
sakehi kammehi apāpakehi
puññehi me laddhamidaṃ vimānaṃ.

5628. Kiṃ te vataṃ kiṃ pana brahmacariyaṃ
kissa suciṇṇassa ayaṃ vipāko,
iddhī jutī balaviriyūpapatti
idaṃ ca te nāga mahāvimānaṃ.

5629. Ahañca bhariyā ca manussaloke
saddhā ubho dānapatī ahumhā,
opānabhūtaṃ me gharaṃ tadāsi
santappitā samaṇabrāhmaṇā ca.

---

[1] maccubhayaṭṭito - Ma, Syā.
[2] nābhivādesi - Ma, Syā.
[3] na idaṃ - Syā; na ida - PTS.
[4] no - Ma, PTS.
[5] nupapajjati - Ma, Syā.
[6] nu tavayidaṃ vimānaṃ - Syā; no tavedaṃ - PTS.
[7] nāpi - Ma, Syā; na pi - PTS.

(Lời trao đổi giữa long vương Varuṇa và bậc sáng suốt Vidhura)
5620. "Sau khi nhìn thấy điều chưa từng được thấy trước đây, con người bị ưu phiền vì nỗi sợ hãi cái chết, bị hoảng hốt, rồi không chào hỏi; việc làm này dường như không phải là của bậc có trí tuệ."

5621. "Tâu long vương, tôi không bị hoảng hốt, và tôi không bị ưu phiền vì nỗi sợ hãi cái chết. (Bởi vì) kẻ tử tù không nên chào hỏi (người hành quyết), hoặc (người hành quyết) không nên bảo kẻ tử tù chào hỏi mình.

5622. Làm thế nào một người có thể chào hỏi, hoặc bảo một người chào hỏi kẻ muốn giết chết mình? Việc làm ấy không xảy ra."

5623. "Điều ấy là như vậy, giống như lời ngài nói. Này bậc sáng suốt, ngài nói đúng sự thật. Kẻ tử tù không nên chào hỏi (người hành quyết), hoặc (người hành quyết) không nên bảo kẻ tử tù chào hỏi mình.

5624. Làm thế nào một người có thể chào hỏi, hoặc bảo một người chào hỏi kẻ muốn giết chết mình? Việc làm ấy không xảy ra."

5625. "Cung điện này của đại vương, thần lực và vinh quang của loài rồng, sức mạnh của thân, sự tinh tấn của tâm, và việc sanh lên nơi này là không vĩnh cửu, không phải là vĩnh cửu. Tâu long vương, tôi xin hỏi ngài về sự việc ấy, làm thế nào đại vương đã đạt được cung điện này?

5626. Cung điện này đã đạt được bởi đại vương một cách ngẫu nhiên, đã được sanh lên do sự chuyển biến của thời tiết, đã được tự mình tạo ra, hay là đã được chư Thiên ban tặng? Tâu long vương, xin hãy giải thích cho tôi về sự việc ấy, đúng theo cách thức mà đại vương đã đạt được cung điện này."

5627. "Cung điện này đã đạt được bởi trẫm không phải một cách ngẫu nhiên, không phải đã được sanh lên do sự chuyển biến của thời tiết, không phải đã được tự mình tạo ra, cũng không phải đã được chư Thiên ban tặng. Do các việc làm không xấu xa của bản thân, do các việc phước thiện mà trẫm đã đạt được cung điện này."

5628. "Sự hành trì của đại vương là gì? Thêm nữa, Phạm hạnh của đại vương là gì? Tâu long vương, việc nào đã khéo được thực hành đem lại quả thành tựu này: cung điện vĩ đại này của đại vương, thần lực và vinh quang của loài rồng, sức mạnh của thân, sự tinh tấn của tâm, và việc sanh lên nơi này?"

5629. "Khi ở thế giới của loài người, trẫm và người vợ,
cả hai chúng tôi đã là các thí chủ có đức tin.
Khi ấy, ngôi nhà của trẫm đã có hình thức như là cái giếng nước,
và các vị Sa-môn, Bà-la-môn đã được toại ý.

5630. Mālañca gandhañca vilepanañca
padīpiyaṃ seyyamupassayañca,
acchādanaṃ sayanaṃ[1] annapānaṃ
sakkacca dānāni adamha tattha.

5631. Taṃ me vataṃ taṃ pana brahmacariyaṃ
tassa suciṇṇassa ayaṃ vipāko,
iddhī jutī balaviriyūpapatti
idañca me dhīra[2] mahāvimānaṃ.

5632. Evaṃ ce[3] te laddhamidaṃ vimānaṃ
jānāsi puññānaṃ[4] phalūpapatti,[5]
tasmā hi dhammaṃ cara appamatto
yathā vimānaṃ puna māvasesi.

5633. Nayidha[6] santi samaṇabrāhmaṇā vā[7]
yesannapānāni dademu katte,
akkhāhi me pucchito etamatthaṃ
yathā vimānaṃ puna māvasema.[8]

5634. Bhogī hi te santi idhūpapannā
puttā ca dārā anujīvino ca,
tesu[9] tuvaṃ vacasā kammanā[10] ca
asampaduṭṭho va[11] bhavāhi niccaṃ.

5635. Evaṃ tuvaṃ nāga asampadosaṃ
anupālayaṃ[12] vacasā kammanā ca,
ṭhatvā idha yāvatāyuṃ[13] vimāne
uddhaṃ ito gacchasi devalokaṃ.

5636. Addhā hi so socati rājaseṭṭho
tayā vinā yassa tuvaṃ sajīvo,[14]
dukkhūpanītopi tayā samecca
vindeyya poso sukhamāturopi.

5637. Addhā sataṃ bhāsasi nāga dhammaṃ
anuttaraṃ atthapadaṃ suciṇṇaṃ,
etādisīyāsu hi āpadāsu
paññāyate mādisānaṃ viseso.

---

[1] sāyanam - Ma, Syā.
[2] idañca dhīra - PTS.
[3] evañca - Syā.
[4] puññāna -Syā.
[5] phalūpapattiṃ - Ma, Syā, PTS.
[6] nayīdha - Syā;
na idha - PTS.
[7] ca - Ma, Syā; va - PTS.
[8] punam āvasema - PTS.
[9] telu - Syā.
[10] kammunā - Ma, Syā.
[11] ca - Ma, Syā.
[12] anupālaya - Ma, Syā;
anupālayā - PTS.
[13] yāvatāyukaṃ - Ma, Syā.
[14] sajibbo - Ma, Syā.

5630. Tại nơi ấy, chúng tôi đã ban phát các vật thí một cách trân trọng:
như là tràng hoa, hương thơm, và dầu thoa,
đèn đuốc, chỗ ngủ, và nơi trú ngụ,
vải vóc che thân, giường nằm, rồi cơm nước.

5631. Việc ấy đã là sự hành trì của trẫm. Việc ấy còn là Phạm hạnh của trẫm. Này bậc sáng trí, việc đã khéo được thực hành ấy đem lại quả thành tựu này: cung điện vĩ đại này của trẫm, thần lực và vinh quang của loài rồng, sức mạnh của thân, sự tinh tấn của tâm, và việc sanh lên nơi này."

5632. "Nếu cung điện này đã đạt được bởi đại vương như vậy, thì đại vương biết được quả báu của các việc phước thiện và sự sanh lên của nó; chính vì thế, đại vương hãy thực hành thiện pháp, không được xao lãng, để rồi đại vương có thể trú ngụ ở cung điện thêm lần khác nữa."

5633. "Ở nơi này không có các vị Sa-môn hay Bà-la-môn,
để chúng tôi có thể bố thí cơm nước đến các vị ấy, thưa vị phân xử.
Được hỏi, xin ngài hãy giải thích cho trẫm về ý nghĩa này,
để rồi chúng tôi có thể trú ngụ ở cung điện thêm lần khác nữa."

5634. "Bởi vì có các con rồng đã được sanh lên ở nơi này cho đại vương: là các người con, các người vợ, và các người sống phụ thuộc, cho nên đại vương hãy là người thường xuyên không được độc ác đối với họ, bằng lời nói và bằng hành động.

5635. Trong lúc đại vương gìn giữ sự không độc ác bằng lời nói và bằng hành động như vậy, tâu long vương, sau khi tồn tại ở nơi này, tại cung điện, cho đến khi hết tuổi thọ, đại vương sẽ từ nơi này đi đến thế giới chư Thiên ở phía trên."

5636. "Chắc chắn vị chúa thượng ấy đang sầu muộn do thiếu vắng ngài, vì ngài là cận thần của vị chúa thượng ấy. Dầu cho bị đưa đến khổ đau, dầu đang bị bệnh trầm trọng, con người, sau khi gặp lại ngài, cũng có thể tìm được sự an lạc."

5637. "Tâu long vương, thật sự đại vương đã nói về pháp của những bậc thiện nhân, là pháp vô thượng, nền tảng của lợi ích, đã khéo được thực hành. Chính trong những lúc rủi ro có hình thức như thế này mà tính chất đặc biệt của những người như tôi được nhận biết."

5638. Akkhehi[1] no tāyaṃ mudhā nu laddho
akkhehi no tāyamajesi jūte,
dhammena laddho iti tāya māha[2]
kathaṃ tuvaṃ[3] hatthamimassamāgato.

5639. Yo missaro tattha ahosi rājā
tamayamakkhehi[4] ajesi jūte,
so maṃ jito rājā imassadāsi
dhammena laddhosmi asāhasena.

5640. Mahorago attamano udaggo
sutvāna dhīrassa subhāsitāni,
hatthe gahetvāna anomapaññaṃ
pāvekkhi bhariyāya tadā sakāse.

5641. Yena tvaṃ vimale paṇḍu yena bhattaṃ na ruccati,
na ca me tādiso[5] vaṇṇo ayameso tamonudo.

5642. Yassa te hadayenattho āgatāyaṃ[6] pabhaṅkaro,
tassa vākyaṃ nisāmehi dullabhaṃ dassanaṃ puna.

5643. Disvāna taṃ vimalā bhūripaññaṃ
dasaṅguliṃ pañjaliṃ[7] paggahetvā,
haṭṭhena bhāvena patītarūpā
iccabravi kurūnaṃ kattaseṭṭhaṃ.[8]

5644. Adiṭṭhapubbaṃ disvāna macco maccubhayaddito,[9]
vyamhito nābhivādeti[10] na idaṃ[11] paññavatāmiva.

5645. Na camhi vyamhito nāgi na ca maccubhayaddito,
na vajjho abhivādeyya vajjhaṃ vā nibhivādaye.

5646. Kathaṃ nu[12] abhivādeyya abhivādāpayetha ve,
yaṃ naro hantumiccheyya taṃ kammaṃ nūpapajjati.[13]

5647. Evametaṃ yathā brūsi saccaṃ bhāsasi paṇḍita,
na vajjho abhivādeyya vajjhaṃ vā nābhivādaye.

5648. Kathaṃ no[14] abhivādeyya abhivādāpayetha ve,
yaṃ naro hantumiccheyya taṃ kammaṃ nūpapajjati.

---

[1] akkhāhi - Ma, Syā.
[2] iti tāyamāha - Ma; itimāyamāha - Syā; iti t' āyam āha - PTS.
[3] kathaṃ nu tvaṃ - Ma.
[4] tamāyamakkhehi - Ma, Syā.
[5] na ca-m-etādiso - PTS.
[6] āgatoyaṃ - Syā.
[7] dasaṅgulī añjaliṃ - Ma; dasaṅguliṃ añjaliṃ - Syā.
[8] kattuseṭṭhaṃ - Ma, Syā, PTS.
[9] maccubhayaṭṭito - Ma, Syā.
[10] nābhivādesi - Ma, Syā.
[11] nayidaṃ - Ma; na ida - PTS.
[12] no - PTS.
[13] nupapajjati - Ma, Syā; nūpapajjati - PTS.
[14] nu - Syā.

5638. "Ngài hãy nói cho chúng tôi, phải chăng Dạ-xoa này đã đạt được ngài miễn phí? Gã này đã thắng được ngài ở môn cờ bạc với những hột xúc xắc và đã đạt được một cách đúng pháp (không bằng bạo lực); gã này đã nói về ngài như vậy. Ngài đã đi vào tầm tay của gã Dạ-xoa này như thế nào?"

5639. "Tại nơi ấy, vị chúa tể của tôi đã là vị vua.
Dạ-xoa này đã thắng vị vua trong môn cờ bạc với những hột xúc xắc.
Bị chiến bại, vị vua ấy đã trao tôi cho Dạ-xoa này.
Tôi là vật đã đạt được một cách đúng pháp, không bằng bạo lực."

5640. Sau khi lắng nghe lời khéo thuyết của bậc sáng trí,
vị chúa rồng, được hoan hỷ, phấn chấn,
đã nắm lấy bàn tay vị có trí tuệ hoàn hảo,
rồi khi ấy đã đi vào chỗ trú ngụ của người vợ (nói rằng):

5641. "Này Vimalā, vì vị này mà nàng vàng vọt, vì vị này nàng không ưa thích món ăn, trẫm không có làn da như thế, và vị này đây là sự xua đi điều tăm tối.

5642. Có lợi ích cho nàng với trái tim của vị này. Vị này là vầng thái dương đã ngự đến. Nàng hãy lắng tai nghe lời nói của vị ấy. Việc gặp lại lần nữa là việc khó đạt được."

5643. Sau khi nhìn thấy vị có trí tuệ uyên bác ấy, hoàng hậu Vimalā
đã chắp lại mười ngón tay đưa lên,
với tâm trạng hân hoan, có dáng vẻ sung sướng,
đã nói với vị phân xử xuất sắc của xứ sở Kuru thế này:

5644. "Sau khi nhìn thấy điều chưa từng được thấy trước đây, con người bị ưu phiền vì nỗi sợ hãi cái chết, bị hoảng hốt, rồi không chào hỏi; việc làm này dường như không phải là của bậc có trí tuệ."[1]

5645. "Thưa long nữ, tôi không bị hoảng hốt, và tôi không bị ưu phiền vì nỗi sợ hãi cái chết. (Bởi vì) kẻ tử tù không nên chào hỏi (người hành quyết), hoặc (người hành quyết) không nên bảo kẻ tử tù chào hỏi mình.

5646. Làm thế nào một người có thể chào hỏi, hoặc bảo một người chào hỏi kẻ muốn giết chết mình? Việc làm ấy không xảy ra."

5647. "Điều ấy là như vậy, giống như lời ngài nói. Này bậc sáng suốt, ngài nói đúng sự thật. Kẻ tử tù không nên chào hỏi (người hành quyết), hoặc (người hành quyết) không nên bảo kẻ tử tù chào hỏi mình.

5648. Làm thế nào một người có thể chào hỏi, hoặc bảo một người chào hỏi kẻ muốn giết chết mình? Việc làm ấy không xảy ra."

---

[1] Các câu kệ 5644 - 5663 tương tự như các câu kệ 5620 - 5639 ở đoạn trước.

5649. Asassataṃ sassataṃ nu tavayidaṃ[1]
iddhī jutī balaviriyūpapatti,
pucchāmi taṃ nāgakaññe tamatthaṃ
kathannu te laddhamidaṃ vimānaṃ.

5650. Adhicca laddhaṃ pariṇāmajaṃ te
sayaṃ kataṃ udāhu devehi dinnaṃ,
akkhāhi me nāgakaññe tamatthaṃ.
yatheva[2] te laddhamidaṃ vimānaṃ.

5651. Nādhicca laddhaṃ na pariṇāmajaṃ me
na sayaṃ kataṃ nāpi devehi dinnaṃ,
sakehi kammehi apāpakehi
puññehi me laddhamidaṃ vimānaṃ.

5652. Kiṃ te vataṃ kiṃ pana brahmacariyaṃ
kissa suciṇṇassa ayaṃ vipāko,
iddhī jutī balaviriyūpapatti
idaṃ ca te nāgi mahāvimānaṃ.

5653. Ahañca kho sāmiko cāpi mayhaṃ
saddhā ubho dānapatī ahumhā,
opānabhūtaṃ me gharaṃ tadāsi
santappitā samaṇabrāhmaṇā ca.

5654. Mālañca gandhañca vilepanañca
padīpiyaṃ seyyamupassayañca,
acchādanaṃ sayanamathannapānaṃ[3]
sakkacca[4] dānāni adamha tattha.

5655. Taṃ me vataṃ taṃ pana brahmacariyaṃ
tassa suciṇṇassa ayaṃ vipāko,
iddhī jutī balaviriyūpapatti
idañca me dhīra mahāvimānaṃ.

5656. Evañca[5] te laddhamidaṃ vimānaṃ
jānāsi puññānaṃ[6] phalūpapattiṃ,
tasmā hi dhammaṃ cara appamattā[7]
yathā vimānaṃ punamāvasesi.[8]

---

[1] tavayidaṃ vimānaṃ - Syā.
[2] yathā ca - PTS.
[3] sāyanamannapānaṃ - Ma, Syā; sayanaṃ annapānaṃ - PTS.
[4] sakkaccaṃ - Ma.
[5] evaṃ ce - Ma.
[6] puññāna - Syā, PTS.
[7] appamatto - PTS.
[8] puna māvasesi - Ma, Syā; punam āvasesi - PTS.

5649. "Cung điện này của lệnh bà, thần lực và vinh quang của loài rồng, sức mạnh của thân, sự tinh tấn của tâm, và việc sanh lên nơi này là không vĩnh cửu, không phải là vĩnh cửu. Thưa long nữ, tôi xin hỏi lệnh bà về việc ấy, làm thế nào lệnh bà đã đạt được cung điện này?

5650. Cung điện này đã đạt được bởi lệnh bà một cách ngẫu nhiên, đã được sanh lên do sự chuyển biến của thời tiết, đã được tự mình tạo ra, hay là đã được chư Thiên ban tặng? Thưa long nữ, xin lệnh bà hãy giải thích cho tôi về sự việc ấy, đúng theo cách thức mà lệnh bà đã đạt được cung điện này."

5651. "Cung điện này đã đạt được bởi thiếp không phải một cách ngẫu nhiên, không phải đã được sanh lên do sự chuyển biến của thời tiết, không phải đã được tự mình tạo ra, cũng không phải đã được chư Thiên ban tặng. Do các việc làm không xấu xa của bản thân, do các việc phước thiện mà thiếp đã đạt được cung điện này."

5652. "Sự hành trì của lệnh bà là gì? Thêm nữa, Phạm hạnh của lệnh bà là gì? Thưa long nữ, việc nào đã khéo được thực hành đem lại quả thành tựu này: cung điện vĩ đại này của lệnh bà, thần lực và vinh quang của loài rồng, sức mạnh của thân, sự tinh tấn của tâm, và việc sanh lên nơi này?"

5653. "Khi ở thế giới của loài người, thiếp và người chồng,
cả hai chúng tôi đã là các thí chủ có đức tin.
Khi ấy, ngôi nhà của thiếp đã có hình thức như là cái giếng nước,
và các vị Sa-môn, Bà-la-môn đã được toại ý.

5654. Tại nơi ấy, chúng tôi đã ban phát các vật thí một cách trân trọng:
như là tràng hoa, hương thơm, và dầu thoa,
đèn đuốc, chỗ ngủ, và nơi trú ngụ,
vải vóc che thân, giường nằm, rồi cơm nước.

5655. Việc ấy đã là sự hành trì của thiếp. Việc ấy còn là Phạm hạnh của thiếp. Này bậc sáng trí, việc đã khéo được thực hành ấy đem lại quả thành tựu này: cung điện vĩ đại này của thiếp, thần lực và vinh quang của loài rồng, sức mạnh của thân, sự tinh tấn của tâm, và việc sanh lên nơi này."

5656. "Nếu cung điện này đã đạt được bởi lệnh bà như vậy, thì lệnh bà biết được quả báu của các việc phước thiện và sự sanh lên của nó; chính vì thế, lệnh bà hãy thực hành thiện pháp, không được xao lãng, để rồi lệnh bà có thể trú ngụ ở cung điện thêm lần khác nữa."

5657. Nayidha santi[1] samaṇabrāhmaṇā vā[2]
yesannapānāni dademu katte,
akkhāhi me pucchito etamatthaṃ
yathā vimānaṃ puna māvasema.

5658. Bhogī hi te santi idhūpapannā
puttā ca dārā[3] anujīvino ca,
tesu tuvaṃ vacasā kammanā[4] ca
asampaduṭṭhā ca bhavāhi niccaṃ.

5659. Evaṃ tuvaṃ nāgi asampadosaṃ
anupālayaṃ[5] vacasā kammanā ca,
ṭhatvā idha[6] yāvatāyuṃ[7] vimāne
uddhaṃ ito gacchasi devalokaṃ.

5660. Addhā hi so socati rājaseṭṭho
tayā vinā yassa tuvaṃ sajīvo,[8]
dukkhūpanītopi tayā samecca
vindeyya poso sukhamāturopi.

5661. Addhā sataṃ bhāsasi nāgi dhammaṃ
anuttaraṃ atthapadaṃ suciṇṇaṃ,
etādisiyāsu[9] hi āpadāsu
paññāyate[10] mādisānaṃ viseso.

5662. Akkhāhi[11] no tāyaṃ mudhā nu laddho
akkhehi no tāyamajesi jūte,
dhammena laddho iti tāyamāha[12]
kathaṃ tuvaṃ[13] hatthamimassamāgato.

5663. Yomissaro tattha ahosi rājā
tamayamakkhehi[14] ajesi jūte,
so maṃ jito rājā imassadāsi
dhammena laddhosmi asāhasena.

5664. Yadeva[15] varuṇo nāgo pañhaṃ pucchittha paṇḍitaṃ,
tadeva[16] nāgakaññāpi pañhaṃ pucchittha paṇḍitaṃ.

5665. Yatheva varuṇaṃ nāgaṃ dhīro tosesi pucchito,
tatheva nāgakaññampi dhīro tosesi pucchito.

---

[1] nayīdha santi - Syā;
na-y-idha-m-atthī - PTS.
[2] ca - Ma, Syā.
[3] sāmī - Syā.
[4] kammunā - Ma, Syā.
[5] anupālaya - Ma, Syā;
anupālayā - PTS.
[6] idhā - PTS.
[7] yāvatāyukaṃ - Ma, Syā.
[8] sajibbo - Ma, Syā.
[9] etādisīyāsu - PTS.
[10] paññāyatī - PTS.
[11] akkhehi - PTS.
[12] itimāyamāha - Syā.
[13] kathaṃ nu tvaṃ - Ma.
[14] tamāyamakkhehi - Ma, Syā;
tam āyam akkhehi - PTS.
[15] yatheva - Ma, Syā.
[16] tatheva - Ma, Syā.

5657. "Ở nơi này không có các vị Sa-môn hay Bà-la-môn,
để chúng tôi có thể bố thí cơm nước đến các vị ấy, thưa vị phân xử.
Được hỏi, xin ngài hãy giải thích cho thiếp về ý nghĩa này,
để rồi chúng tôi có thể trú ngụ ở cung điện thêm lần khác nữa."

5658. "Bởi vì có các con rồng đã được sanh lên ở nơi này cho lệnh bà: là các người con, các người vợ, và các người sống phụ thuộc, cho nên lệnh bà hãy là người thường xuyên không được độc ác đối với họ, bằng lời nói và bằng hành động.

5659. Trong lúc lệnh bà gìn giữ sự không độc ác bằng lời nói và bằng hành động như vậy, thưa long nữ, sau khi tồn tại ở nơi này, tại cung điện, cho đến khi hết tuổi thọ, lệnh bà sẽ từ nơi này đi đến thế giới chư Thiên ở phía trên."

5660. "Chắc chắn vị chúa thượng ấy đang sầu muộn do thiếu vắng ngài, vì ngài là cận thần của vị chúa thượng ấy. Dầu cho bị đưa đến khổ đau, dầu đang bị bệnh trầm trọng, con người, sau khi gặp lại ngài, cũng có thể tìm được sự an lạc."

5661. "Thưa long nữ, thật sự lệnh bà đã nói về pháp của những bậc thiện nhân, là pháp vô thượng, nền tảng của lợi ích, đã khéo được thực hành. Chính trong những lúc rủi ro có hình thức như thế này mà tính chất đặc biệt của những người như tôi được nhận biết."

5662. "Ngài hãy nói cho chúng tôi, phải chăng Dạ-xoa này đã đạt được ngài miễn phí? Gã này đã thắng được ngài ở môn cờ bạc với những hột xúc xắc và đã đạt được một cách đúng pháp (không bằng bạo lực); gã này đã nói về ngài như vậy. Ngài đã đi vào tầm tay của gã Dạ-xoa này như thế nào?"

5663. "Tại nơi ấy, vị chúa tể của tôi đã là vị vua.
Dạ-xoa này đã thắng vị vua trong môn cờ bạc với những hột xúc xắc.
Bị chiến bại, vị vua ấy đã trao tôi cho Dạ-xoa này.
Tôi là vật đã đạt được một cách đúng pháp, không bằng bạo lực."

5664. Vị long vương Varuṇa đã hỏi bậc sáng suốt câu hỏi nào thì nàng long nữ cũng đã hỏi bậc sáng suốt chính câu hỏi ấy.

5665. Khi được hỏi, bậc sáng trí đã làm hài lòng vị long vương Varuṇa như thế nào, thì bậc sáng trí cũng đã làm hài lòng nàng long nữ y như thế ấy khi được hỏi đến.

5666. Ubhopi te attamane viditvā
mahoragaṃ nāgakaññañca dhīro,
acchambhī abhīto alomahaṭṭho
iccabravī varuṇaṃ nāgarājaṃ.[1]

5667. Mā rodhayi[2] nāga ayāhamasmi[3]
yena tava attho[4] idaṃ sarīraṃ,
hadayena maṃsena karoti[5] kiccaṃ
sayaṃ karissāmi yathāmatinte.[6]

5668. Paññā have[7] hadayaṃ paṇḍitānaṃ
te tyamha paññāya mayaṃ sutuṭṭhā,
anūnanāmo labhatajja dāraṃ
ajjeva taṃ kuruyo pāpayātu.

5669. Sa puṇṇako attamano udaggo
irandatiṃ nāgakaññaṃ labhitvā,
haṭṭhena bhāvena patītarūpo
iccabravī kurunaṃ kattaseṭṭhaṃ.[8]

5670. Bhariyāya maṃ tvaṃ akarī samaṅgiṃ
ahañca te vidhura karomi kiccaṃ,
imañca[9] te maṇiratanaṃ dadāmi
ajjeva taṃ kuruyo pāpayāmi.

5671. Ajeyyamesā tava hotu metti[10]
bhariyāya kaccāna piyāya saddhiṃ,
ānandi vitto[11] sumano patīto
datvā maṇiṃ mañca nayindapattaṃ.[12]

5672. Sa puṇṇako kurūnaṃ kattaseṭṭhaṃ
nisīdayī purato āsanasmiṃ,
ādāya kattāraṃ anomapaññaṃ[13]
upānayī nagaraṃ indapattaṃ.[14]

5673. Mano manussassa yathāpi gacche
tatopi saṅkhippataraṃ[15] ahosi,
sa puṇṇako kurunaṃ kattaseṭṭhaṃ
upānayī nagaraṃ indapattaṃ.

---

[1] nāgarājānaṃ - Ma.
[2] heṭhayi - Ma;
heṭhayī - PTS.
[3] āyāhamasmi - Ma, Syā.
[4] tavattho - Ma.
[5] karohi - Ma, Syā.
[6] yathāmati te - Ma.
[7] bhave - PTS.
[8] kattuseṭṭhaṃ - Ma, Syā.
[9] idañca - Ma, Syā.
[10] mittī - Syā; mettī - PTS.
[11] ānandacitto - Syā, PTS.
[12] nayindapatthaṃ - Ma.
[13] ājaññamāruyha anomavaṇṇaṃ - Syā.
[14] pakkāmi vehāyasamantalikkhe - Syā.
[15] tatopissa khippataraṃ - Ma, Syā.

5666. Bậc sáng trí, sau khi biết được cả hai người ấy, vị chúa rồng và nàng long nữ, đều được hoan hỷ (với các câu trả lời của mình), nên không bị kinh hãi, không bị khiếp sợ, không bị dựng đứng lông (vì sợ hãi), và đã nói với vị long vương Varuṇa thế này:

5667. "Tâu long vương, chớ ngần ngại (vì nghĩ rằng: 'Ta đang làm hành động xấu xa với bạn bè'). Tôi là phần thu hoạch, bởi vì mục đích của đại vương là thân xác này. Đại vương hãy làm việc cần phải làm với trái tim, với thịt (của tôi). Tôi sẽ tự mình thực hiện đúng theo sự suy tính của đại vương."

5668. "Trí tuệ thật sự là trái tim của các bậc sáng suốt.
Chúng tôi đây vô cùng hài lòng với trí tuệ của ngài.
Hôm nay, hãy để cho Dạ-xoa tên Anūna rước dâu.
Hãy để Dạ-xoa ấy đưa ngài về đến xứ sở Kuru trong ngày hôm nay."

5669. Dạ-xoa Puṇṇaka ấy được hoan hỷ, phấn chấn,
sau khi đạt được long nữ Irandatī, người con gái của long vương,
với tâm trạng hân hoan, có dáng vẻ sung sướng,
đã nói với vị phân xử xuất sắc của xứ sở Kuru thế này:

5670. "Ngài đã giúp cho ta có được người vợ.
Này Vidhura, hãy để ta thực hành phận sự đối với ngài.
Ta biếu ngài viên bảo ngọc ma-ni này.
Ta sẽ đưa ngài về đến xứ sở Kuru trong ngày hôm nay."

5671. "Mong rằng sự thân tình ấy của ngươi với người vợ yêu dấu sẽ không bị phai tàn, này Kaccāna, với sự vui mừng, hân hoan, với thiện ý, được sung sướng, ngươi hãy trao cho tôi viên ngọc ma-ni rồi hãy đưa tôi về thành phố Indapatta."

5672. Dạ-xoa Puṇṇaka ấy đã đặt vị phân xử xuất sắc của xứ sở Kuru ngồi ở phía trước, ở trên chỗ ngồi (trên lưng ngựa), rồi đã đưa vị phân xử, vị có trí tuệ hoàn hảo, đi đến thành phố Indapatta.

5673. Ý nghĩ của con người di chuyển như thế nào thì dạ-xoa Puṇṇaka ấy đã đưa vị phân xử xuất sắc của xứ sở Kuru đi đến thành phố Indapatta còn nhanh chóng hơn thế ấy.

5674. Etindapattaṃ[1] nagaraṃ padissati
rammāni ca ambavanāni bhāgaso,
ahañca bhariyāya samaṅgibhūto
tuvañca pattosi sakaṃ niketaṃ.

5675. Sa puṇṇako kurūnaṃ kattaseṭṭhaṃ
oropiya[2] dhammasabhāya majjhe,
ājaññamāruyha anomavaṇṇo
pakkāmi vehāsayamantalikkhe.[3]

5676. Taṃ disvā rājā paramappatīto
uṭṭhāya bāhāhi palissajitvā,
avikampayaṃ dhammasabhāya majjhe
nisīdayi pamukhaṃ āsanasmiṃ.

5677. Tvaṃ no vinetāsi rathaṃva naddhaṃ[4]
nandanti taṃ kuruyo dassanena,
akkhāhi me pucchito etamatthaṃ
kathaṃ pamokkho ahu māṇavassa.

5678. Yaṃ māṇavotyābhivadī janinda
na so manusso naraviriyaseṭṭha,[5]
yadi te suto puṇṇako nāma yakkho
rañño kuverassa hi so sajīvo.[6]

5679. Bhūmindharo varuṇo nāma nāgo
brahā sucī vaṇṇabalūpapanno,
tassānujaṃ dhītaraṃ kāmayāno
irandatī nāma sā nāgakaññā.[7]

5680. Tassā sumajjhāya piyāya hetu
patārayittha[8] maraṇāya mayhaṃ,
so ceva bhariyāya samaṅgibhūto
ahañcanuññāto[9] maṇī ca laddho.

5681. Rukkho hi mayhaṃ padvāre sujāto[10]
paññākkhandho[11] sīlamayassa sākhā,
atthe ca dhamme ca ṭhito nipāko
gavapphalo hatthigavassachanno.

5682. Naccagītaturiyābhinādite
ucchijjasenaṃ[12] puriso ahāsi,[13]
so no ayaṃ āgato sanniketaṃ
rukkhassimassāpacitiṃ karotha.

---

[1] etindapatthaṃ - Ma.
[2] oropayitvā - Syā;
oropaya - PTS.
[3] vehāyasamantalikkhe - Ma, Syā.
[4] naṭṭhaṃ - Syā.
[5] naravīraseṭṭha - Ma, Syā.
[6] sajibbo - Ma, Syā.
[7] irandatiṃ nāma sa nāgakaññaṃ - PTS.
[8] patārayitthā - PTS.
[9] ahañca anuññāto - Ma;
ahañcānuññāto - Syā.
[10] paddhāre sujāto - Ma;
gharadvāre jāto - Syā;
padvāresu jāto - PTS.
[11] paññā khandho - PTS.
[12] ucchijja senaṃ - Ma, Syā;
ucchijjam enaṃ - PTS.
[13] ahosi - Syā.

5674. “Thành phố Indapatta này được nhìn thấy,
và các vườn xoài đáng yêu chiếm một vùng.
Tôi hiện đang có được người vợ,
còn ngài đã về đến ngôi nhà của mình.”

5675. Dạ-xoa Puṇṇaka ấy đã đặt vị phân xử xuất sắc của xứ sở Kuru xuống ở giữa đám đông đang hội họp. Sau đó, vị (Dạ-xoa) có sắc đẹp hoàn hảo đã leo lên con ngựa thuần chủng, và đã ra đi ở không trung, trên bầu trời.

5676. Sau khi nhìn thấy vị ấy, đức vua, sung sướng tột độ,
đã đứng lên ôm choàng vị ấy bằng hai cánh tay
ở giữa đám đông đang hội họp, không chút ngần ngại,
sau đó đã đặt vị ấy ngồi ở chiếc ghế phía đối diện.

5677. “Khanh là người hướng dẫn cho chúng tôi, tựa như điều khiển cỗ xe đã được buộc chặt. Các người dân xứ Kuru vui mừng với việc nhìn thấy khanh. Được trẫm hỏi, khanh hãy giải thích cho trẫm về ý nghĩa này: ‘Làm thế nào đã có được sự phóng thích của chàng thanh niên?’”

5678. “Tâu vị chúa của loài người, chàng thanh niên đã chào hỏi bệ hạ,
vị ấy không phải là người, tâu bậc dũng mãnh hạng nhất ở loài người.
Nếu bệ hạ đã được nghe về vị Dạ-xoa tên là Puṇṇaka,
vị ấy chính là cận thần của Thiên Vương Kuvera.

5679. Vị cai quản đất đai là long vương tên Varuṇa,
to lớn, thanh liêm, được thành tựu về vóc dáng và sức mạnh.
Puṇṇaka ham muốn người con gái đã được sanh ra của vị ấy.
Long nữ ấy tên là Irandatī.

5680. Vì lý do vòng eo xinh xắn đáng yêu của nàng ấy,
Puṇṇaka đã quyết chí trong việc giết chết thần.
Và chính vị ấy hiện đang có được người vợ,
còn thần được cho phép (trở về) và đạt được viên ngọc ma-ni.”

5681. “Thật vậy, có một thân cây được sanh trưởng tốt đẹp ở khoảng sân phía trước cổng của trẫm. Thân cây là trí tuệ, cành lá của nó được tạo thành bởi giới hạnh. Nó được tồn tại và phát triển về sức tăng trưởng và bản thể, có trái cây là năm loại hương vị từ bò cái, và được che khuất bởi voi, bò, ngựa.

5682. Trong khi các điệu vũ, lời ca, và nhạc cụ đang được vang lên, có một người đã chặt đứt lìa cây ấy rồi mang đi. Cây ấy, tức là bậc sáng suốt Vidhura này, đã trở về lại nơi cư ngụ của chúng ta. Các khanh hãy thực hiện sự kính trọng đối với cây này.

5683. Ye keci vittā mama paccayena
sabbeva te pātukarontu ajja,
tibbāni katvāna upāyanāni
rukkhassimassāpacitiṃ karotha.

5684. Ye keci baddhā[1] mama atthi raṭṭhe
sabbeva te bandhanā mocayantu,
yathevayaṃ[2] bandhanasmā pamutto[3]
imeva te[4] muccare[5] bandhanasmā.

5685. Unnaṅgalā māsamimaṃ karontu
maṃsodanaṃ brāhmaṇā bhakkhayantu,
amajjapā majjaraho[6] pipantu[7]
puṇṇāhi thālāhi palissutāhi.

5686. Mahāpathaṃ nicca samavhayantu
tibbañca rakkhaṃ vidahantu raṭṭhe,
yathaññamaññaṃ[8] na viheṭhayeyyuṃ
rukkhassimassāpacitiṃ karotha.

5687. Orodhā ca kumārā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,
bahuṃ annañca pānañca paṇḍitassābhihārayuṃ.

5688. Hatthāruhā anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,
bahuṃ annañca pānañca paṇḍitassābhihārayuṃ.

5689. Samāgatā jānapadā negamā ca samāgatā,
bahuṃ annañca pānañca paṇḍitassābhihārayuṃ.

5690. Bahujjano[9] pasannosi disvā paṇḍitamāgate,
paṇḍitamhi anuppatte celukkhepo avattathā ”ti.[10]

Vidhurapaṇḍitajātakaṃ aṭṭhamaṃ.[11]

--ooOoo--

[1] bandhā - Syā.
[2] yatheva yaṃ - Ma;
yath’ ev’ ayaṃ - PTS.
[3] bandhanasmāpi mutto - PTS.
[4] evamete - Ma, Syā;
ime ca te - PTS.
[5] muñcare - Ma, Syā, PTS.
[6] majjarahā - Ma, Syā, PTS.
[7] pivantu - Ma, Syā.
[8] yathāññamaññaṃ - Ma, Syā.
[9] bahujano - Ma.
[10] pavattathāti - Ma, Syā.
[11] vidhurajātakaṃ navamaṃ - Ma, Syā;
vidhurapaṇḍitajātakaṃ - PTS.

5683. Bất cứ những ai hân hoan với duyên sự của trẫm,
toàn bộ tất cả những người ấy hôm nay hãy biểu lộ.
Các khanh hãy tạo ra những tặng phẩm lớn lao,
và hãy thực hiện sự kính trọng đối với cây này.

5684. Bất cứ những người, thú, hay chim bị giam cầm ở trên đất nước của trẫm, hãy giải thoát toàn bộ tất cả những người, thú, hay chim ấy khỏi sự giam giữ. Giống y như vị này được thoát ra khỏi sự giam giữ, tương tự y như vậy, tất cả những người, thú, hay chim ấy hãy được tự do khỏi sự giam cầm.

5685. Mọi người hãy treo lưỡi cày suốt tháng này,
hãy mời các vị Bà-la-môn thọ dụng cơm và thịt.
Hãy để những kẻ uống rượu uống ở những nơi thích hợp
với những cái chén được rót đầy tràn ra ngoài.

5686. Hãy mời gọi hạng người thường xuyên đứng đường (đĩ điếm),
và hãy sắp xếp việc canh phòng nghiêm ngặt ở đất nước
để mọi người không gây phiền nhiễu lẫn nhau.
Các khanh hãy thực hiện sự kính trọng đối với cây này.”

5687. Các công nương, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn đã mang lại mời bậc sáng suốt nhiều cơm ăn và nước uống.

5688. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh đã mang lại mời bậc sáng suốt nhiều cơm ăn và nước uống.

5689. Các đám đông dân chúng và các đám đông thị dân đã mang lại mời bậc sáng suốt nhiều cơm ăn và nước uống.

5690. Nhiều người đã khởi niềm tin sau khi nhìn thấy bậc sáng suốt lúc vị ấy đi đến. Khi bậc sáng suốt đã đến nơi, việc vẫy khăn chào mừng đã xảy ra.

Bổn Sanh Bậc Sáng Suốt Vidhura là thứ tám. [545]

--ooOoo--

9. UMMAGGAJĀTAKAṂ

5691. Sabbasaṃhārako natthi suddhaṃ kaṅgu pavāyati,
alikaṃ bhāsatayaṃ[1] dhuttī saccamāhu[2] mahallikā.
Sattadārakapañhā.

5692. Haṃsi tuvaṃ[3] evaṃ maññesi seyyo
puttena pitāti rājaseṭṭha,
handassatarassa te ayaṃ
assatarassa hi gadrabho pitā.
Gadrabhapañho.
Ekūnavīsatipañhā niṭṭhitā.

5693. Nāyaṃ pure unnamati toraṇagge kakaṇṭako,
mahosadha vijānāhi kena thaddho kakaṇṭako.

5694. Aladdhapubbaṃ laddhāna[4] addhamāsaṃ[5] kakaṇṭako,
atimaññati rājānaṃ vedehaṃ mithilaggahaṃ.
Kakaṇṭakapañho.

5695. Itthī siyā rūpavatī sā ca sīlavatī siyā,
puriso taṃ na iccheyya saddahāsi mahosadha.

5696. Saddahāmi mahārāja puriso dubbhago siyā,
sirī ca kālakaṇṇī[6] ca na samenti kudācanaṃ.
Sirikālakaṇṇipañho.

5697. Yesaṃ na kadāci bhūtapubbaṃ
sakkhiṃ[7] sattapadampi imasmiṃ[8] loke,
jātā amittā duve[9] sahāyā
paṭisandhāya[10] caranti kissa hetu.

5698. Yadi me ajja pātarāsakāle
pañhaṃ na sakkuṇeyyātha[11] vattumetaṃ,
raṭṭhā pabbājayissāmi vo sabbe
na hi mattho[12] duppaññajātikehi.

---

[1] bhāyatiyaṃ - Ma; bhāsatiyaṃ - Syā.
[2] saccamāha - Ma.
[3] haṃci tuvaṃ - Ma.
[4] laddhāna - Ma, Syā, PTS.
[5] aḍḍhamāsaṃ - Ma, Syā, PTS.
[6] kāḷakaṇṇī - Ma, Syā, PTS.
[7] sakhyaṃ - Ma; sakhi - Syā.
[8] sattapadampimasmi - Ma; sattapadampi imasmi - PTS.
[9] dve - Syā, PTS.
[10] paṭisanthāya - Syā, PTS.
[11] sakkuṇātha - Syā; sakkuṇetha - PTS.
[12] mamattho - Syā.

9. BỔN SANH ĐƯỜNG HẦM

5691. "Không có mùi thơm tổng hợp của mọi loài hoa, vòng đeo bằng sợi chỉ tỏa ra hương thơm của hoa *kaṅgu* tinh khiết. Cô gái vô lại này nói lời sai trái, bà lão đã nói sự thật."[1]

Đứa Trẻ Bảy Tuổi và Các Câu Hỏi.

5692. "Tâu chúa thượng, nếu ngài nghĩ rằng: 'Người cha là tốt hơn so với người con,' vậy thì con lừa này, đối với ngài, phải cao giá hơn con la, bởi vì con lừa là cha của con la."[2]

Câu Hỏi về Con Lừa.
Mười chín câu hỏi được chấm dứt.

5693. "Con tắc kè này ở trên đỉnh cổng chào, trước đây nó không ngước lên. Này Mahosadha, khanh có biết được vì sao con tắc kè lại ương ngạnh?"[3]

5694. "Sau khi nhận được nửa đồng tiền chưa từng nhận được trước đây, con tắc kè khi dễ đức vua Vedeha trị vì kinh thành Mithilā."

Câu Hỏi về Con Tắc Kè.

5695. "Giả sử một người nữ có sắc đẹp, và nàng ấy có đức hạnh, người nam lại không ước muốn nàng ấy, này Mahosadha, khanh có tin không?"[4]

5696. "Tâu đại vương, thần tin (điều ấy), nếu người nam có phần phước kém. Người may mắn và kẻ bất hạnh không bao giờ kết hợp với nhau."

Câu Hỏi về May Mắn và Bất Hạnh.

(Lời đức vua Vedeha)

5697. "Đối với những kẻ thù trước đây chưa bao giờ có sự đối diện trong khoảng cách bảy bước chân ở thế gian này, giờ họ đã trở thành hai người bạn sống liên kết với nhau; nguyên nhân là thế nào?[5]

5698. Nếu hôm nay, vào bữa ăn sáng của trẫm, các khanh không có khả năng để trả lời câu hỏi ấy, trẫm sẽ trục xuất tất cả các khanh ra khỏi đất nước, bởi vì với những kẻ có tuệ tồi thì không có lợi ích cho trẫm."

---

[1] Câu kệ 5691 là câu kệ 110 ở Bổn Sanh 110, *Sabbasaṃhārakapañhajātakaṃ - Bổn Sanh Câu Hỏi Về Hương Thơm Tổng Hợp*, *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 45).

[2] Câu kệ 5692 là câu kệ 111 ở Bổn Sanh 111, *Gadrabhapañho - Câu Hỏi về Con Lừa* (*Sđd.*, trang 47).

[3] Hai câu kệ 5693 và 5694 là hai câu kệ 191 và 192 ở Bổn Sanh 170, *Kakaṇṭakajātakaṃ - Bổn Sanh Con Tắc Kè* (*Sđd.*, trang 75).

[4] Hai câu kệ 5695 và 5696 là hai câu kệ 235 và 236 ở Bổn Sanh 192, *Sirikālakaṇṇijātakaṃ - Bổn Sanh May Mắn và Bất Hạnh* (*Sđd.*, trang 89).

[5] Các câu kệ 5697 - 5708 là các câu kệ 1743 - 1754 ở Bổn Sanh 471, *Meṇḍakapañhajātakaṃ - Bổn Sanh Câu Hỏi Về Con Cừu* (*Sđd.*, các trang 432 - 435).

5699. Mahājanasamāgamamhi ghore
janakolāhalasaṅgamamhi jāte,
vikkhittamanā anekacittā
pañhaṃ na sakkuṇoma vattumetaṃ.

5700. Ekaggacittā ca[1] ekamekā
rahasigatā atthaṃ nicintayitvā,[2]
paviveke sammasitvāna dhīrā
atha vakkhanti janinda atthametaṃ.[3]

5701. Uggaputtarājaputtiyānaṃ
urabbhamaṃsaṃ[4] piyaṃ manāpaṃ,
na te sunakhassa[5] adenti maṃsaṃ
atha meṇḍassa suṇena sakhyamassa.

5702. Cammaṃ vihananti eḷakassa
assapiṭṭhattharaṇasukhassa[6] hetu,
na ca te[7] sunakhassa attharanti
atha meṇḍassa suṇena sakhyamassa.

5703. Āvellitasiṅgiko hi meṇḍo
na sunakhassa visāṇāni[8] atthi,
tiṇabhakkho maṃsabhojano ca
atha meṇḍassa suṇena sakhyamassa.

5704. Tiṇamāsi pālasamāsi meṇḍo
na sunakho[9] tiṇamāsi no palāsaṃ,
gaṇheyya suṇo[10] sasaṃ biḷāraṃ
atha meṇḍassa suṇena sakhyamassa.

5705. Aḍḍhaṭṭhapādo[11] catuppadassa
meṇḍo aṭṭhanakho adissamāno,
chādiyaṃ āharati ayaṃ imassa
maṃsaṃ āharati ayaṃ amussa.

5706. Pāsādagato[12] videhaseṭṭho
vitihāraṃ[13] aññamañña[14]bhojanānaṃ,
addakkhi[15] kira sakkhi taṃ[16] janindo
bobhukkhassa[17] ca puṇṇamukhassa[18] cetaṃ.

---

[1] ekaggacittāva - Ma, Syā.
[2] atthāni cintayitvā - Syā.
[3] etamatthaṃ - Ma, Syā.
[4] urabbhassa maṃsaṃ - Ma.
[5] na sunakhassa te - Ma.
[6] assapiṭṭhattharassukhassa - Ma;
assapiṭṭhattharaṇaṃ sukhassa - Syā;
assapiṭṭhattharaṇassa - PTS.
[7] na te - Syā, PTS.
[8] visāṇakāni - Ma, Syā.
[9] suṇo - Syā.
[10] sunakho - Syā.
[11] aṭṭhaḍḍhapado - Ma, Syā.
[12] pāsādavaragato - Ma, Syā.
[13] vītihāraṃ - Syā.
[14] aññoñña - Syā.
[15] addasa - Syā.
[16] sakkhikaṃ - Ma;
sakkhitaṃ - Syā.
[17] bubhukkassa - Ma, Syā;
bhobhukkhassa - PTS.
[18] puṇṇaṃ mukhassa - Ma.

5699. "Ở nơi tập trung đông đảo dân chúng, ở nơi ghê rợn, ở cuộc hội họp ồn ào của loài người đã xảy ra, chúng tôi có ý nghĩ bị rối loạn, có tâm tánh thất thường, không có khả năng để trả lời câu hỏi ấy.

5700. Tâu vị chúa của loài người, các bậc sáng trí, với tâm được chuyên nhất và chỉ một mình, đã đi đến nơi thanh vắng, sau khi suy nghĩ kỹ lưỡng về ý nghĩa, sau khi nắm vững được vấn đề ở nơi cô quạnh, các vị sẽ nói về ý nghĩa ấy."

(Lời vị Senaka)
5701. "Đối với các trai trẻ dòng quý tộc và các trai trẻ thuộc hoàng gia, thịt cừu là đáng yêu, hợp ý. Những vị ấy không ăn thịt chó. Rồi tình thân hữu có thể xảy ra giữa con cừu và con chó."

(Lời vị Pukkusa)
5702. "Họ lột da của loài cừu vì nguyên nhân của sự thoải mái trong việc trải lên lưng ngựa. Và họ không trải lên bằng da của loài chó. Rồi tình thân hữu có thể xảy ra giữa con cừu và con chó."

(Lời vị Kāvinda)
5703. "Bởi vì cừu là loài thú có sừng cong, và không có các sừng ở loài chó. Cừu có thức nhai là cỏ và chó có thức ăn là thịt. Rồi tình thân hữu có thể xảy ra giữa con cừu và con chó."

(Lời vị Devinda)
5704. "Cừu là loài ăn cỏ và là loài ăn lá. Còn chó không ăn cỏ và không ăn lá. Chó có thể săn bắt thỏ và mèo. Rồi tình thân hữu có thể xảy ra giữa con cừu và con chó."

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)
5705. "Là con thú bốn chân thuộc loài tứ túc, con cừu có tám móng (mỗi chân có hai móng) không bị phát hiện (khi đi lấy thịt). Con chó này mang lại vật che đậy (rơm, cỏ) cho con cừu kia; con cừu kia mang lại thịt cho con chó này.

5706. Vị thủ lĩnh xứ sở Videha đã đi đến tòa lâu đài. Vị chúa của loài người đã thực sự nhìn thấy tận mắt việc trao đổi về thức ăn giữa con thú này với con kia. Và điều ấy xảy ra giữa con chó và con cừu."

5707. Lābhā vata me anapparūpā
yassa me edisā[1] paṇḍitā kulamhi,
gambhīragataṃ[2] nipuṇamatthaṃ
paṭivijjhanti subhāsitena dhīrā.

5708. Assatarīrathañca ekamekaṃ
phītaṃ gāmavarañca ekamekaṃ,
sabbaṃ[3] vo dammi paṇḍitānaṃ
paramapatītamano subhāsitenā "ti.

(Dvādasanipāte) Meṇḍakapañhaṃ.

5709. Paññāyupetaṃ siriyā vihīnaṃ
yasassinañvāpi apetapaññaṃ,
pucchāmi taṃ senaka etamatthaṃ
kamettha seyyo kusalā vadanti.

5710. Dhīrā ca bālā ca have janinda
sippūpapannā ca asippino ca,
sujātimantopi ajātimassa
yassasino pessakarā[4] bhavanti,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
pañño nihīno sirimāva[5] seyyo.

5711. Tavampi[6] pucchāmi anomapañña
mahosadha kevaladhammadassi,
bālaṃ yasassiṃ paṇḍitaṃ appabhogaṃ
kamettha seyyo kusalā vadanti.

5712. Pāpāni kammāni karoti bālo[7]
idhameva[8] seyyo iti maññamāno,[9]
idhalokadassī paralokaṃ adassī
ubhayattha bālo kalimaggahesi,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññova seyyo na yasassī bālo.

5713. Na sippametaṃ vidadhāti bhogaṃ
na bandhavā[10] na sarīrāvakāso,[11]
passeḷamūgaṃ sukhamedhamānaṃ
sirī hi naṃ[12] bhajate gorimandaṃ,[13]
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
pañño nihīno sirimāva[14] seyyo.

---

[1] medisā - Ma; me īdisā - Syā.
[2] pañhassa gambhīragataṃ - Ma, Syā.
[3] sabbesaṃ - Ma, Syā, PTS.
[4] pesakarā - Ma, Syā.
[5] sirīmāva - Ma.
[6] tuvampi - Ma, Syā, PTS.
[7] karonti bālā - Syā.
[8] idameva - Syā.
[9] maññamānā - Syā.
[10] bandhuvā - Ma, PTS.
[11] sarīravaṇṇo - Ma.
[12] sirīhīnaṃ - Syā, PTS.
[13] goravindaṃ - Ma, Syā.
[14] sirīmāva - Ma, evaṃ sabbattha.

(Lời đức vua)
5707. "Thật vậy, lợi ích có hình thức không phải là ít ỏi đã có cho trẫm,
là việc trẫm đây có được các bậc sáng suốt như thế này ở gia tộc!
Bằng lời nói khéo léo, các bậc sáng trí thấu triệt
ý nghĩa vi tế và sâu sắc của câu hỏi.

5708. Với tâm ý được hài lòng tột đỉnh, trẫm sẽ ban cho tất cả những bậc sáng suốt các khanh mỗi vị một cỗ xe kéo bởi lừa cái, và mỗi vị được ân huệ là một ngôi làng giàu có."

Câu Hỏi Về Con Cừu (thuộc Nhóm Mười Hai Kệ Ngôn).

(Lời đức vua)
5709. "Người có trí tuệ nhưng thiếu về uy quyền, hay là người có danh vọng mà không có trí tuệ, này Senaka, trẫm hỏi khanh về sự việc này, các bậc thiện xảo nói người nào trong hai người này là tốt hơn?" [1]

(Lời vị Senaka)
5710. "Tâu vị chúa của loài người, thật vậy, những bậc trí và những kẻ ngu, những người có kiến thức và không có kiến thức, dầu cho có dòng dõi cao quý, cũng trở thành những người làm công việc phục vụ cho kẻ không có dòng dõi cao quý nhưng có danh vọng. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: 'Người có trí tuệ thấp kém nhưng có uy quyền là tốt hơn.'"

(Lời đức vua)
5711. "Này Mahosadha, vị có trí tuệ hoàn hảo, có sự nhìn thấy tất cả các pháp, trẫm cũng hỏi luôn cả khanh nữa, giữa người ngu có danh vọng và người trí có ít của cải, các bậc thiện xảo nói người nào trong hai người này là tốt hơn?"

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)
5712. "Kẻ ngu làm các hành động xấu xa nghĩ rằng: 'Chính cái này (uy quyền) là tốt hơn.' Có sự nhìn thấy đời này, không nhìn thấy đời sau, kẻ ngu gánh lấy tai họa trong cả hai đời. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: 'Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.'"

(Lời trao đổi giữa vị Senaka và bậc sáng suốt Mahosadha)
5713. "Không phải tài nghệ này đem lại của cải, không phải các thân quyến, không phải ưu thế về cơ thể (đem lại của cải). Bệ hạ hãy nhìn xem gã Gorimanda ngu dốt đang tràn trề hạnh phúc, bởi vì uy quyền phục vụ cho gã. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: 'Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.'"

---

[1] Các câu kệ 5709 - 5729 là các câu kệ 2303 - 2323 ở Bổn Sanh 500, *Sirimandajātakaṃ - Bổn Sanh Uy Quyền và Kẻ Ngu, Jātakapāḷi - Bổn Sanh II* (TTPV tập 33, các trang 20 - 27).

5714. Laddhā sukhaṃ majjati appapañño
dukkhena phuṭṭhopi pamohameti,
āgantunā sukhadukkhena[1] phuṭṭho
pavedhati vāricarova ghamme,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññova seyyo na yasassī bālo.

5715. Dumaṃ yathā sāduphalaṃ araññe
samantato samabhicaranti[2] pakkhī,
evampi aḍḍhaṃ sadhanaṃ sabhogaṃ
bahujjano bhajati[3] atthahetu,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññova nihino sirimāva[4] seyyo.

5716. Na sādhu balavā bālo sāhasaṃ vindate dhanaṃ
kandantameva[5] dummedhaṃ kaḍḍhanti niraye[6] bhusaṃ,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññova seyyo na yasassī bālo.

5717. Yā kāci najjo gaṅgamabhissavanti[7]
sabbāva tā nāmagottaṃ jahanti,
gaṅgā samuddaṃ paṭipajjamānā
na khāyate iddhiparo hi loko,[8]
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññova nihīno sirimāva seyyo.

5718. Yametamakkhā udadhiṃ mahantaṃ
savanti[9] najjo sabbakālaṃ asaṅkhaṃ,[10]
so sāgaro niccamuḷāravego
velaṃ na acceti mahāsamuddo.

5719. Evampi bālassa pajappitāni
paññaṃ na acceti sirī kadāci,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññova seyyo na yasassī bālo.

5720. Asaññato cepi[11] paresamatthaṃ
bhaṇāti santhānagato[12] yasassī,
tasseva taṃ rūhati ñātimajjhe
sirī hi naṃ[13] kārayate na paññā,[14]
etampi disvāna ahaṃ vadāmi.
paññova nibhino sirimāva seyyo.

---

[1] dukkhasukhena - Ma.
[2] samabhisaranti - Ma, Syā, PTS.
[3] bhajjati - Syā.
[4] sirīmāva - Ma, evaṃ sabbattha.
[5] kandantametaṃ - Ma, Syā.
[6] nirayaṃ - Ma, Syā.
[7] abhisavanti - Syā, PTS.
[8] iddhiṃ paññopi loke - Ma; iddhiparo hi loke - Syā.
[9] payanti - Syā.
[10] asaṅkhyaṃ - Ma, Syā.
[11] ce va - PTS.
[12] sandhānagato - Ma; saṇṭhānagato - Syā, PTS.
[13] sirīhīnaṃ - Syā, PTS.
[14] paññaṃ - Syā.

5714. "Sau khi đạt được hạnh phúc, kẻ thiểu trí bị say mê. Luôn cả người bị tác động bởi khổ đau, cũng đi đến sự mê muội. Bị tác động bởi niềm hạnh phúc hay nỗi khổ đau đã xảy đến, con người run rẩy tựa như loài thủy tộc giãy giụa ở nơi nóng bức. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: 'Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.'"

5715. "Giống như cây có trái ngọt ở trong rừng, các con chim lai vãng ở xung quanh, cũng tương tự như thế, nhiều người phục vụ kẻ giàu sang, có tài sản, có của cải, vì nguyên nhân lợi lộc. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: 'Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.'"

5716. "Chẳng tốt lành gì việc kẻ ngu có quyền thế tìm kiếm tài sản bằng bạo lực. Các viên quan canh giữ địa ngục kéo lôi kẻ ngu muội còn đang than khóc vào địa ngục vô số kể. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: 'Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.'"

5717. "Mọi dòng sông đều chảy vào sông Gaṅgā; tất cả các dòng sông ấy đều từ bỏ danh xưng và gốc gác. Trong khi đạt đến biển cả, sông Gaṅgā không còn được biết đến; bởi vì kẻ khác có quyền lực hiện diện ở trên đời, (người trí không còn được biết đến). Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: 'Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.'"

5718. "Biển cả to lớn mà vị Senaka đã nói đến ấy có các dòng sông luôn chảy vào không kể xiết, biển cả ấy, là đại dương, thường xuyên có lực đẩy khủng khiếp, nhưng không tràn qua bờ.

5719. Cũng tương tự như vậy, những lời nói lảm nhảm của kẻ ngu (không qua mặt được người trí); uy quyền không bao giờ vượt hơn trí tuệ. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: 'Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.'"

5720. "Nếu kẻ có danh vọng đã đạt được địa vị trình bày sự việc cho những người khác, dầu cho không có giới hạnh, lời nói của chính kẻ ấy vẫn có giá trị ở giữa các thân quyến; chính uy quyền giúp cho gã ấy vượt lên, không phải trí tuệ. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: 'Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.'"

5721. Parassa vā attano vāpi hetu
bālo musā bhāsati appapañño,
so nindito hoti sabhāya majjhe
peccāpi[1] so duggatigāmi[2] hoti,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi.
paññova seyyo na yasassī bālo.

5722. Atthampi ce bhāsati bhūripañño
anāḷhiyo[3] appadhano daḷiddo,
na tassa taṃ rūhati ñātimajjhe
sirī ca paññāṇavato na hoti
etampi disvāna ahaṃ vadāmi,
paññova nihīno sirimāva seyyo.

5723. Parassa vā attano vāpi hetu
na bhāsati alikaṃ bhūripañño,
so pūjito hoti sabhāya majjhe
peccañca[4] so suggatigāmi hoti,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññova seyyo na yasassī bālo.

5724. Hatthigavassā[5] maṇikuṇḍalā ca
nāriyo[6] ca iddhesu kulesu jātā,
sabbāva tā upabhogā bhavanti
iddhassa posassa aniddhimanto,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññova nihīno sirimāva seyyo.

5725. Asaṃvihitakammantaṃ
bālaṃ dummantamantinaṃ,[7]
sirī jahati dummedhaṃ
jiṇṇaṃva urago tacaṃ,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññova seyyo na yasassī bālo.

5726. Pañca paṇḍitā mayaṃ bhadante
sabbe pañjalikā upaṭṭhitā,
tvaṃ no abhibhuyya issarosi
sakko bhūtapatīva[8] devarājā,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññova nihīno sirimāva seyyo.

---

[1] pacchāpi - Ma, Syā;
peccaṃ pi - PTS.
[2] gāmī - Ma.
[3] anāḷiyo - Syā;
anālayo - PTS.
[4] pacchāpi - Ma, Syā;
peccaṃ pi - PTS.
[5] hatthī gavassā - Ma;
hatthī gavāssā - PTS.
[6] thiyo - Ma; nariyo - PTS.
[7] dummedhamantinaṃ - Ma;
dummantimantinaṃ - Syā.
[8] bhūtapati - Ma;
bhūtappati - Syā.

5721. "Dẫu cho vì nguyên nhân của người khác hay của bản thân, kẻ ngu, kém trí tuệ, nói lời dối trá, kẻ ấy bị chê bai ở giữa hội chúng. Thậm chí sau khi chết, kẻ ấy còn bị đi đến chốn khổ đau. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: 'Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.'"

5722. "Nếu người có trí tuệ uyên bác, không dư dả, có ít tài sản, nghèo khó, trình bày sự việc, lời nói của người ấy không có giá trị ở giữa các thân quyến; và uy quyền không thuộc về người có trí tuệ. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: 'Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.'"

5723. "Dẫu cho vì nguyên nhân của người khác hay của bản thân, người có trí tuệ uyên bác không nói lời sai trái, người ấy được tôn vinh ở giữa hội chúng. Và sau khi chết, người ấy được đi đến chốn an vui. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: 'Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.'"

5724. "Các con voi, bò, ngựa, các bông tai ngọc ma-ni, và các nữ nhân được phát hiện ở các gia tộc giàu có; toàn bộ tất cả các nàng ấy là vật sở hữu. Những người không có quyền thế là thuộc về người có quyền thế. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: 'Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.'"

5725. "Uy quyền từ bỏ kẻ ngu muội, là kẻ có việc làm không được sắp xếp, ngu dốt, có suy nghĩ xấu xa, tựa như con rắn từ bỏ lớp da đã bị già cỗi. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: 'Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.'"

(Lời vị Senaka)

5726. "Tâu bậc tôn kính, năm người sáng suốt chúng thần, tất cả đều chắp tay hầu cận. Ngài đã khuất phục chúng thần và là vị chúa tể, tựa như Sakka là người chủ quản của các sanh linh, vị chúa của chư Thiên. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: 'Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.'"

5727. Dāsova paññassa yasassī bālo
atthesu jātesu tathāvidhesu,
yaṃ paṇḍito nipuṇaṃ saṃvidheti
sammohamāpajjati tattha bālo,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññova seyyo na yasassī bālo.

5728. Addhā hi paññāva sataṃ pasatthā
kantā sirī bhogaratā manussā,
ñāṇañca buddhānamatulyarūpaṃ
paññaṃ na acceti sirī kadāci.

5729. Yaṃ taṃ apucchimha akittayī no
mahosadha[1] kevaladhammadassī,
gavaṃ sahassaṃ usabhañca nāgaṃ
ājaññayutte ca rathe dasa ime,
pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho
dadāmi te gāmavarāni soḷaya.

Vīsatinipāte sirimandapañho.

5730. Yena sattubilaṅgā[2] ca
dviguṇapalāso[3] ca pupphito,
yenādāmi[4] tena vadāmi
yena nādāmi[5] na tena vadāmi,
esa maggo yavamajjhakassa
etaṃ channapathaṃ vijānāhi.

Channapathapañho.

5731. Hanti hatthehi pādehi mukhañca parisumbhati,
sace[6] rāja piyo hoti kaṃ tenamabhipassati.[7]

5732. Ko nu santamhi pajjote aggipariyesanaṃ caraṃ,
addakkhi rattiṃ[8] khajjotaṃ jātavedaṃ amaññatha.

5733. Svāssa[9] gomayacuṇṇāni abhimatthaṃ tiṇāni ca,
viparītāya saññāya nāsakkhi sañjaletave.[10]

5734. Evampi anupāyena atthaṃ na labhate mago,[11]
visāṇato gavaṃ dohaṃ yattha khīraṃ na vindati.

---

[1] mahosadhaṃ - PTS.
[2] sattuvilaṅgā - Syā.
[3] diguṇapalāso - Ma, Syā.
[4] yena dadāmi - Ma.
[5] na dadāmi - Ma.
[6] sa ve - Ma, Syā, PTS.
[7] tena tvābhipassasi - Ma, Syā.
[8] ratti - Ma.
[9] svassa - Ma.
[10] pajjaletave - Ma, Syā.
[11] migo - Ma; mūgo - Syā.

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)
5727. "Kẻ ngu có danh vọng chính là nô lệ của người trí. Khi các công việc thuộc loại như thế ấy sanh khởi, người sáng suốt xếp đặt công việc một cách khéo léo, trong trường hợp ấy kẻ ngu đi đến sự rối loạn. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: 'Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.'

5728. Thật vậy, bởi vì chính trí tuệ đã được các bậc thiện nhân ca tụng; còn loài người ưa thích của cải, thì uy quyền được chúng yêu mến. Và trí của chư Phật là không thể sánh bằng. Uy quyền không bao giờ vượt hơn trí tuệ."

(Lời đức vua)
5729. "Điều mà chúng ta đã hỏi khanh, khanh đã trả lời cho chúng ta. Này Mahosadha, vị có sự nhìn thấy tất cả các pháp, được hài lòng với việc giải thích câu hỏi, ta ban cho khanh một ngàn bò cái, một bò mộng, và một con voi, với mười cỗ xe kéo đã được thắng vào những con ngựa thuần chủng này, và ân huệ là mười sáu ngôi làng."

Câu Hỏi về Uy Quyền và Kẻ Ngu (thuộc Nhóm Hai Mươi Kệ Ngôn).

(Lời nàng Amarā, vị hôn thê của Mahosadha)
5730. "Theo hướng đi có tiệm bánh và tiệm cháo,
rồi có cây song diệp đã được trổ hoa;
thiếp cho bằng tay nào thì thiếp nói về hướng đó,
thiếp không nói về hướng phía bên tay mà thiếp không cho;
con đường ấy dẫn đến ngôi làng Yavamajjhaka,
chàng hãy nhận biết lối đi đã được che giấu ấy."[1]

Câu Hỏi về Lối Đi Đã Được Che Giấu.

(Lời vị Thiên nhân)
5731. "Gã ấy đánh bằng những cánh tay, bằng những bàn chân, và gã ấy đấm vào mặt. Tâu bệ hạ, gã ấy quả thật đáng yêu; bệ hạ xem có ai đáng yêu hơn gã ấy?"[2]

5732. "Người nào, trong khi có cây đèn, trong khi đi tìm kiếm ngọn lửa, đã nhìn thấy con đom đóm lúc ban đêm và đã nghĩ là ngọn lửa?[3]

5733. Kẻ ấy, trong khi nghiền nát bụi phân bò và các cỏ khô ở con đom đóm (để nhóm lửa), do hiểu biết sai lệch, đã không thể làm bùng cháy ngọn lửa.

5734. Cũng như vậy, bằng cách thức sai trái, kẻ ngu không đạt được sự lợi ích trong khi vắt sữa bò cái từ sừng bò, là nơi không tìm thấy sữa.

---

[1] Câu kệ 5730 là câu kệ 112 ở Bổn Sanh 112, *Amarādevīpañho - Câu Hỏi của Hoàng Hậu Amarā, Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 47).
[2] Câu kệ 5731 là câu kệ 704 ở Bổn Sanh 350, *Devatāpañhajātakaṃ - Bổn Sanh Các Câu Hỏi Của Vị Thiên Nhân* (*Sđd.*, trang 205).
[3] Các câu kệ 5732 - 5736 là các câu kệ 782 - 786 ở Bổn Sanh 364, *Khajjopaṇakapañho - Bổn Sanh Con Đom Đóm* (*Sđd.*, trang 221).

5735. Vividhehi upāyehi atthaṃ papponti māṇavā,
niggahena amittānaṃ mittānaṃ paggahena ca.

5736. Seṇimokkhopalābhena[1] vallabhānaṃ nayena ca,
jagatiṃ jagatīpālā āvasanti vasundharaṃ.
Khajjopaṇakapañho.

5737. Saccaṃ kira tvampi[2] bhūripañño[3]
yā tādisī sirī dhitī mutī ca,[4]
na tāyate bhāvavasūpanītaṃ[5]
yo yāvakaṃ[6] bhuñjasi appasūpaṃ.

5738. Sukhaṃ dukkhena paripācayanto
kālākālaṃ vicinaṃ chandachanno,
atthassa dvārāni avāpuranto[7]
tenāhaṃ tussāmi yavodanena.

5739. Kālañca ñatvā abhijīhanāya[8]
mantehi atthaṃ paripācayitvā,
vijambhissaṃ[9] sīhavijambhitāni
tāyiddhiyā dakkhasi maṃ punāpi.

5740. Sukhī hi eke[10] na karonti pāpaṃ
avaṇṇasaṃsaggabhayā puneke,[11]
pahū samāno vipulatthacintī
kiṃ kāraṇā me na karosi dukkhaṃ.

5741. Na paṇḍitā attasukhassa hetu
pāpāni kammāni samācaranti,
dukkhena puṭṭhā[12] khalitattāpi[13] santā
chandā ca dosā na jahanti dhammaṃ.

5742. Yena kenaci vaṇṇena mudunā dārunena vā,[14]
uddhare dīnamattānaṃ pacchā dhammaṃ samācare.

---

1 senāmokkhapalābhena - Ma;
seṇīmokkhūpalābhena - Syā;
seṇimokkhapalābhena - PTS.
2 tvaṃ api - Ma, PTS;
tuvampi - Syā.
3 bhūripañña - Ma, Syā.
4 sīri dhitī matī ca - Ma;
sirī dhiti mati ca - Syā.
5 tāyatebhāvavasūpanitaṃ - Ma.
6 yavakaṃ - Ma, Syā.
7 apāpuranto - Syā.
8 abhijihanāya - Syā.
9 vijambhisaṃ - Syā.
10 sukhīpi heke - Ma, Syā.
11 pan' eke - PTS.
12 phuṭṭhā - Ma, Syā.
13 khalitāpi - Ma, Syā, PTS.
14 dāruṇena vā - Ma, Syā, PTS.

5735. Các chàng trai trẻ thu thập điều lợi ích theo nhiều cách thức, nhờ vào sự quở trách của những kẻ thù và nhờ vào sự nâng đỡ của các thân hữu.

5736. Nhờ việc thu phục các tướng lãnh của quân đội, và nhờ vào kế hoạch của các cận thần, các vị chúa tể trái đất cư ngụ ở trái đất, nơi cất giữ nhiều của cải."

Câu Hỏi về Con Đom Đóm.

(Lời của một quan viên)
5737. "(Điều vị Senaka đã nói) quả đúng là sự thật, ngài dầu có trí tuệ uyên bác, thêm vào sự vinh quang, nghị lực, và thông minh như thế ấy vẫn không bảo vệ được vị thế và quyền lực đã đạt đến của ngài, khiến ngài phải ăn món lúa mạch với ít nước xúp."[1]

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)
5738. "Trong khi làm tăng trưởng hạnh phúc với sự khó nhọc, trong khi xem xét thời điểm hoặc chưa phải thời điểm, ta đã che giấu lòng mong muốn trong khi mở ra các cánh cửa đưa đến điều lợi ích; vì thế, ta hài lòng với cơm lúa mạch.

5739. Và sau khi nhận biết thời điểm cho việc ra sức, sau khi làm cho chín muồi sự lợi ích thông qua các kế hoạch, ta sẽ phô trương bản thân tựa như con sư tử đã vươn dậy; với sự thành tựu ấy, ngươi cũng sẽ gặp lại ta."

(Lời đức vua)
5740. "Một số người không làm điều ác bởi vì họ hạnh phúc, thêm nữa một số người do sợ hãi việc dính líu đến điều tai tiếng; còn khanh, trong khi đang có nhiều ý tưởng về những lợi ích lớn lao, vì lý do gì mà khanh không gây ra sự khổ đau cho trẫm?"

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)
5741. "Các bậc sáng suốt không vì nguyên nhân hạnh phúc của bản thân mà tạo ra các ngiệp ác xấu. Những người tốt, dầu bị tác động bởi khổ đau, dầu bản thân bị vấp ngã, cũng không vì tham muốn và sân hận mà từ bỏ thiện pháp."

(Lời đức vua)
5742. "Bằng bất cứ cách thức nào, mềm mỏng hay thô bạo, nên đưa bản thân ra khỏi tình trạng khốn khó, rồi sau đó mới thực hành thiện pháp."

---

[1] Các câu kệ 5737 - 5746 là các câu kệ 1497-1506 ở Bổn Sanh 452, *Bhūripaññajātakaṃ - Bổn Sanh Trí Tuệ Uyên Bác, Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, các trang 380 - 383).

5743. Yassa rukkhassa chāyāya nisīdeyya sayeyya vā,
na tassa sākhaṃ bhañjeyya mittadubbho hi pāpako.

5744. Yassā hi[1] dhammaṃ manujo[2] vijaññā
ye cassa kaṅkhaṃ vinayanti santo,
taṃ hissa dīpañca parāyaṇañca[3]
na tena mittaṃ[4] jarayetha[5] pañño.

5745. Alaso gihī kāmabhogī na sādhu
asaññato pabbajito na sādhu,
rājā na sādhu anisammakārī
yo paṇḍito kodhano taṃ[6] na sādhu.

5746. Nisamma khattiyo kayirā nānisamma disampati,
nisammakārino rāja yaso kitti[7] ca vaḍḍhati.
Bhūripañho.

5747. Hanti hatthehi pādehi mukhañca parisumbhati,
sa ce[8] rāja piyo hoti kaṃ tenamabhipassasi.[9]

5748. Akkosati yathākāmaṃ āgamañcassa na icchati,[10]
sa ce rājā piyo hoti taṃ tenamabhipassasi.

5749. Abbhakkhāti abhūtena alikenamabhisāraye,[11]
sa ce rāja piyo hoti kaṃ tenamabhipassasi.

5750. Haraṃ annañca pānañca vatthasenāsanāni ca,
aññadatthu[12] harā santā te ve rāja piyā honti kaṃ tenamabhipassasi.
Devatāpucchitapañhā.

5751. Pañca paṇḍitā samāgatā[13]
pañho[14] me paṭibhāti taṃ suṇātha,
nindiyamatthaṃ pasaṃsiyaṃ vā
kassevāvikareyya[15] guyhamatthaṃ.

---

[1] yassāpi - Ma, Syā.
[2] puriso - Ma, Syā.
[3] parāyanañca - Ma, Syā, PTS.
[4] mettiṃ - Ma, Syā.
[5] jirayetha - Syā.
[6] so - PTS.
[7] kittī - Syā, PTS.
[8] sa ve - Ma, PTS; save - Syā.
[9] tena tvābhipassasi - Ma, Syā.
[10] icchati - Ma, PTS;
necchati - Syā.
[11] alikenābhisāraye - Ma, Syā.
[12] aññadatthuṃ - Syā.
[13] samāgatāttha - Ma.
[14] pañhā - Ma.
[15] kassevāvīkareyya - Syā.

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5743. "Người ngồi hoặc nằm ở bóng râm của cây nào thì không nên bẻ gãy cành lá của cây ấy, bởi vì kẻ phản bội bạn bè là kẻ ác xấu.

5744. Nhờ vào vị nào mà một người có thể nhận thức được lẽ phải,
và các bậc thiện nhân dẹp bỏ mối hoài nghi cho người này,
chính vị ấy là hòn đảo và là nơi nương tựa của người này;
người có sự hiểu biết không nên hủy hoại tình bạn với vị ấy.

5745. Người tại gia biếng nhác có sự thọ hưởng các dục, là không tốt,
bậc xuất gia không tự chế ngự, là không tốt,
vị vua có hành động không cân nhắc, là không tốt,
người sáng suốt có sự phẫn nộ, việc ấy là không tốt.

5746. Vị Sát-đế-lỵ nên hành động sau khi cân nhắc. Bậc chúa tể một phương không thể không cân nhắc. Đối với vị vua có hành động đã được cân nhắc, danh vọng và tiếng tăm tăng trưởng."

Câu Hỏi Uyên Bác.

5747. "Gã ấy đánh bằng những cánh tay, bằng những bàn chân, và gã ấy đấm vào mặt. Tâu bệ hạ, gã ấy quả thật đáng yêu; bệ hạ xem có ai đáng yêu hơn gã ấy?"[1]

5748. "Người sỉ vả gã ấy tùy theo ý thích, nhưng người lại mong muốn sự quay về của gã ấy. Tâu bệ hạ, gã ấy quả thật đáng yêu; bệ hạ xem có ai đáng yêu hơn gã ấy?"

5749. "Người trách móc gã ấy với việc không có thật, người buộc tội với chuyện giả dối. Tâu bệ hạ, gã ấy quả thật đáng yêu; bệ hạ xem có ai đáng yêu hơn gã ấy?"

5750. "Trong khi lấy mang đi cơm, nước, y phục, và chỗ trú ngụ, thật vậy, những người lấy mang đi là những người tốt. Tâu bệ hạ, những người ấy quả thật đáng yêu; bệ hạ xem có những ai đáng yêu hơn những người ấy?"

Các Câu Hỏi Được Hỏi Bởi Vị Thiên Nhân.

(Lời đức vua)

5751. "Năm bậc nhân sĩ đã tụ hội lại. Có câu hỏi lóe lên ở trẫm, các vị hãy lắng nghe điều ấy. Có nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến người nào khác, cho dầu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi?"[2]

---

[1] Các câu kệ 5747 - 5750 là các câu kệ 704 - 707 ở Bổn Sanh 350, *Devatāpañhajātakaṃ - Bổn Sanh Các Câu Hỏi Của Vị Thiên Nhân, Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 205).

[2] Các câu kệ 5751 - 5772 là các câu kệ 2534 - 2555 ở Bổn Sanh 508, *Pañcapaṇḍitapañho - Câu Hỏi Dành Cho Năm Bậc Nhân Sĩ, Jātakapāḷi - Bổn Sanh II* (TTPV tập 33, các trang 70 - 75).

5752. Tvaṃ no āvikarohi[1] bhūmipāla
bhattā bhārasaho tuvaṃ vadetaṃ,[2]
tava chandañca ruciñca[3] sammasitvā
atha vakkhanti janinda pañca dhīrā.

5753. Yā sīlavatī[4] anaññadheyyā[5]
bhattucchandavasānugā piyā manāpā,
nindiyamatthaṃ pasaṃsiyaṃ vā
bhariyāyāvikareyya guyhamatthaṃ.

5754. Yo kicchagatassa āturassa
saraṇaṃ hoti gatī parāyaṇañca,[6]
nindiyamatthaṃ pasaṃsiyaṃ vā
sakhinovāvikareyya guyhamatthaṃ.

5755. Jeṭṭho[7] atha majjhimo kaṇiṭṭho
so[8] ce sīlasamāhito ṭhitatto,
nindiyamatthaṃ pasaṃsiyaṃ vā
bhātuvāvikareyya[9] guyhamatthaṃ.

5756. Yo ve pituhadayassa paddhagu[10]
anujāto pitaraṃ anomapañño,
nindiyamatthaṃ pasaṃsiyaṃ vā
puttassāvikareyya guyhamatthaṃ.

5757. Mātā dipadā janindaseṭṭha[11]
yo taṃ[12] poseti chandasā piyena,
nindiyamatthaṃ pasaṃsiyaṃ vā
mātuyāvikareyya[13] guyhamatthaṃ.

5758. Guyhassa hi guyhameva sādhu
na hi guyhassa pasatthamāvikammaṃ,
anipphādāya[14] saheyya dhīro
nipphannattho[15] yathāsukhaṃ bhaṇeyya.

5759. Kinnu tvaṃ[16] vimanosi rājaseṭṭha[17]
dipadinda[18] vacanaṃ suṇoma netaṃ,[19]
kiṃ cintayamāno dummanosi
nūna[20] deva aparādho atthi mayhaṃ.

---

[1] tvaṃ āvikarohi - Ma;
tvaṃ āvīkarohi - Syā;
tvam pi āvikarohi - PTS.
[2] vade taṃ - Ma; vad' etaṃ - PTS.
[3] chandarucīni - Ma, Syā.
[4] sīlavatīva - Syā.
[5] anaññatheyyā - Ma, Syā.
[6] parāyanañca - Ma, Syā, PTS.
[7] yo jeṭṭho - Syā.
[8] yo - Ma.
[9] bhātuno vāvīkareyya - Syā.
[10] paddhagū - Ma, PTS; patthagū - Syā.
[11] dvipadājanindaseṭṭha - Ma;
dvipadajanindaseṭṭha - Syā.
[12] yā naṃ - Ma, Syā; yo naṃ - PTS.
[13] mātuyāvīkareyya - Syā;
mātu vāvikareyya - PTS.
[14] anipphannatā - Ma;
anipphannatāya - Syā;
anippādāya - PTS.
[15] nipphannova - Ma;
nipphannatthova - Syā;
nippannattho - PTS.
[16] kiṃ tvaṃ - Ma, Syā.
[17] rāja - PTS.
[18] dvipadajaninda - Ma.
[19] metaṃ - Ma;
te taṃ - Syā;
n' etaṃ - PTS.
[20] na hi - Syā, PTS.

(Lời vị Senaka)
5752. “Tâu đấng hộ quốc, xin bệ hạ hãy bày tỏ với chúng thần. Bệ hạ là chủ nhân, là người nâng đỡ gánh nặng cho chúng thần, xin bệ hạ hãy nói ra điều ấy. Tâu vị chúa của loài người, sau khi nắm bắt được mong muốn và ý thích của bệ hạ, khi ấy năm vị sáng trí sẽ phát biểu.”

(Lời đức vua)
5753. “Cho dầu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi, nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến người vợ, (nếu) nàng là người có giới hạnh, không thể bị xúi giục bởi người khác, chiều theo sự mong muốn và mệnh lệnh của chồng, đáng yêu, và hợp ý.”

(Lời vị Senaka)
5754. “Cho dầu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi, nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến người bạn, (nếu) vị ấy là nơi nương tựa, nơi đi đến, nơi nâng đỡ đối với người gặp khó khăn, đối với người bị bệnh.”

(Lời vị Pukkusa)
5755. “Cho dầu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi, nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến anh em trai, là người anh cả, anh thứ, hay em út, nếu người ấy có giới hạnh, trầm tĩnh, có bản tánh kiên định.”

(Lời vị Kāvinda)
5756. “Cho dầu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi, nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến người con trai, là người tuân phục sự sai bảo của cha, là người con tiếp nối sự nghiệp của cha, là người có trí tuệ hoàn hảo.”

(Lời vị Devinda)
5757. “Tâu vị chúa tối thượng của loài người có hai chân, cho dầu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi, nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến người mẹ, là người mẹ nuôi dưỡng kẻ ấy với sự mong mỏi, với sự yêu mến.”

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)
5758. “Riêng đối với việc cần phải giấu kín, chỉ có việc giấu kín là tốt, bởi vì đối với việc cần phải giấu kín, sự bày tỏ là không được khen ngợi. Khi việc chưa được hoàn tất, vị sáng trí nên chịu đựng; khi việc đã được hoàn tất, thì có thể nói ra một cách thoải mái.”

(Lời hoàng hậu Udumbaradevī)
5759. “Tâu chúa thượng, việc gì khiến bệ hạ ưu tư? Tâu vị chúa tể của loài người, bọn thiếp không nghe nói gì về việc ấy. Trong khi suy nghĩ về việc gì mà ngài phiền muộn? Tâu bệ hạ, không lẽ thiếp có lỗi lầm gì chăng?”

5760. Pañño[1] vajjho mahosadhoti[2]
āṇatto me vadhāya bhūripañño,
taṃ cintayanto[3] dummanosmi
na hi devi[4] aparādho atthi tuyhaṃ.

5761. Abhidosagato idāni esi[5]
kiṃ sutvā kimāsaṅkate[6] mano te,
ko te kimavoca bhūripañña
iṅgha taṃ vacanaṃ[7] suṇoma brūhi metaṃ.

5762. Pañño vajjho mahosadhoti
yadi te mantayitaṃ janinda dosaṃ,
bhariyāya rahogato asaṃsi
guyhaṃ pātukataṃ sutaṃ mametaṃ.

5763. Yaṃ sālavanasmiṃ senako
pāpakammaṃ akāsi asabbhirūpaṃ,
sakhinova rahogato asaṃsi
guyhaṃ pātukataṃ sutaṃ mametaṃ.

5764. Pukkusapurisassa te janinda
uppanno rogo arājayutto,[8]
bhātucca[9] rahogato asaṃsi
guyhaṃ pātukataṃ sutaṃ mametaṃ.

5765. Ābādhoyaṃ asabbhirūpo
kāvindo[10] naradevena phuṭṭho,
puttassa rahogato asaṃsi
guyhaṃ pātukataṃ sutaṃ mametaṃ.

5766. Aṭṭhavaṅkaṃ maṇiratanaṃ uḷāraṃ
sakko te adadā[11] pitāmahassa,
devindassa gataṃ tadajja hatthaṃ
mātucca[12] rahogato asaṃsi
guyhaṃ pātukataṃ sutaṃ mametaṃ.

5767. Guyhassa hi guyhameva sādhu
na hi guyhassa pasatthamāvikammaṃ,
anipphādāya[13] saheyya dhīro
nipphannattho[14] yathāsukhaṃ bhaṇeyya.

---

[1] paṇhe - Ma; pañhe - Syā.
[2] mahosadho - Syā.
[3] cintayamāno - Ma, Syā, PTS.
[4] devī - Ma.
[5] dāni ehisi - Ma, Syā.
[6] kiṃ saṅkate - Ma, Syā.
[7] iṅgha vacanaṃ - Ma; iṅghetaṃ vacanaṃ - Syā.
[8] arājapatto - Syā.
[9] bhātuñca - Ma; bhātuva - Syā.
[10] kāmindo - Ma, Syā.
[11] addā - PTS.
[12] mātuñca - Ma; mātu ca - Syā; mātuc ca - PTS.
[13] anipphannatā - Ma; anipphannatāya - Syā.
[14] nipphannova - Ma; nipphannatthova - Syā.

(Lời đức vua)
5760. "'Kẻ có trí Mahosadha đáng bị giết chết,' (nghe lời sàm tấu) trẫm đã ra lệnh hành quyết bậc có trí tuệ uyên bác. Trong khi suy nghĩ về việc ấy khiến trẫm phiền muộn. Này hoàng hậu, nàng chẳng có lỗi lầm gì."

(Lời đức vua nói với bậc sáng suốt Mahosadha tại triều)
5761. "Tối hôm qua khanh đã ra về, bây giờ khanh đi đến. Khanh đã nghe điều gì? Ý của khanh nghi ngờ điều gì? Này bậc có trí tuệ uyên bác, người nào đã nói điều gì với khanh? Nào, hãy cho chúng ta nghe lời nói ấy. Khanh hãy nói điều ấy với trẫm."

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)
5762. "Tâu vị chúa của loài người, nếu điều đã được nói ra bởi bệ hạ tối hôm qua rằng: 'Kẻ có trí Mahosadha đáng bị giết chết,' rồi bệ hạ đã bày tỏ cho người vợ ở nơi kín đáo. (Như thế) việc cần phải giấu kín đã được phơi bày, (bởi vì) thần đã nghe được điều ấy.

5763. Việc Senaka đã làm hành động xấu xa, có hình thức không tốt lành, ở khu rừng cây *sāla*, rồi đã bày tỏ cho người bạn ở nơi kín đáo. (Như thế) việc cần phải giấu kín đã được phơi bày, (bởi vì) thần đã nghe được điều ấy.

5764. Tâu vị chúa của loài người, Pukkusa, người của bệ hạ, đã bị phát khởi chứng bệnh (phong cùi), không thích hợp để đức vua chạm đến. Lão đã bày tỏ cho người em trai ở nơi kín đáo. (Như thế) việc cần phải giấu kín đã được phơi bày, (bởi vì) thần đã nghe được điều ấy.

5765. Căn bệnh này có hình thức không tốt lành, Kāvinda bị ám ảnh bởi Dạ-xoa Naradeva. Lão đã bày tỏ cho người con trai ở nơi kín đáo. (Như thế) việc cần phải giấu kín đã được phơi bày, (bởi vì) thần đã nghe được điều ấy.

5766. Thiên chủ Sakka đã cho đến ông nội của bệ hạ viên bảo ngọc ma-ni tuyệt hảo, có tám mặt. Hôm nay, viên ngọc ấy đã rơi vào tay của Devinda. Lão đã bày tỏ cho người mẹ ở nơi kín đáo. (Như thế) việc cần phải giấu kín đã được phơi bày, (bởi vì) thần đã nghe được điều ấy.

5767. Riêng đối với việc cần phải giấu kín, chỉ có việc giấu kín là tốt, bởi vì đối với việc cần phải giấu kín, sự bày tỏ là không được khen ngợi. Khi việc chưa được hoàn tất, vị sáng trí nên chịu đựng; khi việc đã được hoàn tất, thì có thể nói ra một cách thoải mái.

5768. Na guyhamatthaṃ vivareyya rakkheyya naṃ yathā nidhiṃ,
na hi pātukato sādhu guyho attho pajānatā.

5769. Thiyā guyhaṃ na saṃseyya amittassa ca paṇḍito,
yo cāmisena saṃhīro hadayattheno[1] ca yo naro.

5770. Guyhamatthamasambuddhaṃ saṃbodhayati yo naro,
mantabhedabhayā tassa dāsabhūto[2] titikkhati.

5771. Yāvanto purisassatthaṃ guyhaṃ jānanti mantinaṃ,
tāvanto tassa ubbegā tasmā guyhaṃ na vissaje.

5772. Vivicca bhāseyya divā rahassaṃ
rattiṃ giraṃ nātivelaṃ pamuñce,
upassutikā hi suṇanti mantaṃ
tasmā manto khippamupeti bhedaṃ.
(Vīsatinipāte) Pañcapaṇḍitapañhā.

5773. Pañcālo sabbasenāya brahmadatto samāgato,[3]
sāyaṃ pañcāliyā senā appameyyā mahosadha.

5774. Piṭṭhimatī[4] pattimati sabbasaṅgāmakovidā,
ohārinī saddavatī bherisaṅkhappabodhanā.

5775. Lohavijjālaṅkārābhā[5] dhajinī[6] vāmarohiṇī,
sippiyehi susampannā sūrehi suppatiṭṭhitā.

5776. Dasettha paṇḍitā āhu bhūripaññā rahogamā,[7]
mātā ekādasī rañño pañcāliyaṃ pasāsati.[8]

5777. Athetthekasataṃ khatyā anuyuttā[9] yasassino,
acchinnaraṭṭhā byathitā pañcālīnaṃ[10] vasaṃgatā.

---

[1] hadayatthe no - PTS.
[2] dāsabhūtova - Syā.
[3] brahmadattoyamāgato - Ma, Syā.
[4] vīthimatī - Ma; viddhimatī - Syā.
[5] lohavijjā alaṅkārā - Ma, Syā, PTS.
[6] dhajanī - PTS.
[7] rahogatā - Syā.
[8] pasaṃsati - PTS.
[9] anuyantā - Ma, Syā.
[10] pañcāliyaṃ - Ma.

5768. Không nên bộc lộ việc cần phải giấu kín; nên bảo vệ nó như là của chôn giấu. Quả thật là không tốt đẹp nếu việc cần phải giấu kín bị phơi bày bởi người có sự nhận thức.

5769. Vị sáng suốt không nên bày tỏ điều bí mật cho phụ nữ, cho kẻ đối nghịch, cho kẻ có thể bị mua chuộc bởi tài vật và hạng người giả vờ kết thân.

5770. Người nào cho biết việc cần phải giấu kín đến kẻ không khôn ngoan do nỗi sợ hãi về chú thuật hay về sự đổ vỡ quan hệ đối với kẻ ấy, thì phải chịu đựng thân phận làm nô lệ (cho kẻ ấy).

5771. Càng có nhiều kẻ biết được việc cần phải giấu kín của một người (do) đã được thổ lộ, thì càng có nhiều kích động đối với người ấy; vì thế, không nên thổ lộ điều bí mật.

5772. Vào ban ngày, nên tách ly rồi mới nói điều bí mật,
vào ban đêm không nên thốt ra lời tốn quá nhiều thời gian.
Bởi vì những kẻ nghe lén lắng nghe điều thổ lộ,
vì thế, điều thổ lộ mau chóng đi đến việc rò rỉ."

Câu Hỏi Dành Cho Năm Bậc Nhân Sĩ (thuộc Nhóm Hai Mươi Kệ Ngôn).

(Lời đức vua xứ Videha)

5773. "Vua Brahmadatta xứ Pañcāla cùng với tất cả quân binh đã đến. Này Mahosadha, đạo quân này đây của xứ Pañcāla là đông vô số kể.

5774. (Đạo quân này) có mã binh và tượng binh, có bộ binh rành rẽ về mọi chiến trận, có khả năng công phá, có sự náo động, có sự thúc giục bằng tiếng trống và tiếng tù và.

5775. (Đạo quân này) có sự sáng chói với vũ khí và trang phục bằng kim loại, có cờ xí, có tượng binh và kỵ binh ở cánh trái, khéo được thành tựu về các tài nghệ, khéo được thiết lập với các dũng sĩ.

5776. Ở đây, có mười bậc sáng suốt, có trí tuệ uyên bác, có kế hoạch kín đáo, và hoàng thái hậu là vị thứ mười một điều khiển đạo quân xứ Pañcāla.

5777. Và ở đây còn có một trăm lẻ một vị Sát-đế-lỵ là các chư hầu có danh tiếng, có đất nước bị chiếm cứ, bị thống trị, bị rơi vào quyền lực của đạo quân xứ Pañcāla.

5778. Yaṃvadā takkarā rañño akāmā piyabhāṇino,
pañcālamanuyāyanti akāmā vasino gatā.

5779. Tāya senāya mithilā tisandhiparivāritā,
rājadhānī videhānaṃ samantā parikhaññati.[1]

5780. Uddhaṃ tārakajātāva samantā parivāritā,
mahosadha vijānāhi kathaṃ mokkho bhavissati.

5781. Pāde deva pasārehi bhuñja kāme ramassu ca,
hitvā pañcāliyaṃ senaṃ brahmadatto palāyati.[2]

5782. Rājā santhavakāmo te ratanāni pavecchati,
āgacchantu tato[3] dūtā mañjukā piyabhāṇino.

5783. Bhāsantu mudukā vācā yā vācā paṭinanditā,
pañcālā ca videhā ca[4] ubho ekā bhavantu te.

5784. Kathannu kevaṭṭa mahosadhena,
samāgamo āsi tadiṅgha brūhi,
kacci te paṭinijjhatto kacci tuṭṭho mahosadho.

5785. Anariyarūpo puriso janinda,
asammodako[5] thaddho asabbhirūpo,
yathā mūgo ca badhiro ca[6] na kiñcatthaṃ[7] abhāsatha.

5786. Addhā idaṃ mantapadaṃ sududdasaṃ
attho suddho naraviriyena[8] diṭṭho,
tathā hi kāyo mama sampavedhati
hitvā sayaṃ ko parahatthamessati.

5787. Channaṃ hi ekāva matī sameti
ye paṇḍitā uttamabhūripattā,[9]
yānaṃ ayānaṃ athavāpi ṭhānaṃ
mahosadha tvampi matiṃ karohi.

5788. Jānāsi kho rāja mahānubhāvo
mahabbalo cūḷanibrahmadatto,
rājā ca taṃ icchati kāraṇatthaṃ[10]
migaṃ yathā okacarena luddo.

---

[1] parijaññati - Syā.
[2] palāyiti - Ma;
pamāyati - PTS.
[3] ito - Ma, Syā.
[4] pañcālo ca videho ca - Ma, Syā.
[5] asamodako - PTS.
[6] mūgo va badhiro va - PTS.
[7] kiñcitthaṃ - Ma, Syā.
[8] naravīriyena - Ma;
naravīrena - Syā.
[9] uttamabhūripaññā - Syā.
[10] māraṇatthaṃ - Ma, Syā.

5778. Các vị Sát-đế-lỵ ấy nói rằng, họ miễn cưỡng làm công việc ấy cho vị vua có lời nói đáng yêu. Họ miễn cưỡng đi theo vị vua xứ Pañcāla vì bị rơi vào quyền lực của vị ấy.

5779. Kinh thành Mithilā của xứ sở Videha bị đạo quân ấy bao vây xung quanh với ba vòng vây, và bị đào xới xung quanh khắp mọi nơi.

5780. Bị bao vây xung quanh khắp mọi nơi (bởi đạo quân với hàng trăm ngàn cây đuốc), tựa như các chòm sao ở trên trời, này Mahosadha, khanh phải biết làm thế nào để có sự giải vây?"

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)
5781. "Tâu bệ hạ, bệ hạ hãy duỗi thẳng các bàn chân, hãy thọ hưởng và vui sướng với các dục. Vua Brahmadatta xứ Pañcāla sẽ quăng bỏ đạo quân và trốn chạy."

(Lời vị Kevaṭṭa, sứ giả của vua Brahmadatta xứ Pañcāla)
5782. "Với ý định cầu thân với bệ hạ, đức vua sẽ ban tặng các bảo vật. Hãy để các sứ giả có giọng nói du dương, có lời nói đáng yêu, từ nơi ấy đi đến.

5783. Hãy để cho họ nói lời nói mềm mỏng, là lời nói được vui vẻ tiếp nhận. Mong rằng người dân cả hai xứ sở Pañcāla và Videha ấy được hợp nhất."

(Lời đức vua xứ Videha)
5784. "Này Kevaṭṭa, việc gặp gỡ với Mahosadha đã là như thế nào? Vậy, khanh hãy nói về việc ấy. Phải chăng Mahosadha đã hòa giải với khanh, phải chăng Mahosadha được vừa lòng?"

(Lời vị Kevaṭṭa)
5785. "Tâu vị chúa của loài người, Mahosadha có dáng vẻ không cao thượng, không thân thiện, ương ngạnh, có dáng vẻ không tốt lành, giống như kẻ câm, kẻ điếc, đã không nói điều gì có ý nghĩa."

(Lời đức vua xứ Videha, nói một mình)
5786. "Từ ngữ chú thuật này quả thật khó nhận ra. Ý nghĩa của nó sẽ được rõ ràng, sẽ được vị dũng mãnh của loài người nhìn thấy. Bởi vì thân thể của trẫm bị run rẩy như thế này, người nào sẽ từ bỏ bản thân và đi vào bàn tay của kẻ thù?"

(Lời đức vua xứ Videha)
5787. "Cả sáu người cùng đạt đến một ý kiến duy nhất.
Họ đều là những vị sáng suốt đã đạt đến sự uyên bác tột bậc.
Đi đến (để cưới công chúa), không đi đến, hay là ở tại chỗ,
này Mahosadha, khanh cũng hãy có ý kiến."

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)
5788. "Tâu bệ hạ, quả thật bệ hạ biết rằng vị vua Cūḷanibrahmadatta có oai lực vĩ đại, có sức mạnh vĩ đại. Và vị vua ấy mong muốn bệ hạ nhằm mục đích giết chết bệ hạ, giống như người thợ săn mong muốn săn bắt con nai với con thú mồi.

5789. Yathāpi maccho baḷisaṃ[1] vaṅkaṃ maṃsena chāditaṃ,
āmagiddho na jānāti maccho[2] maraṇamattano.

5790. Evameva tuvaṃ rāja cūḷanīyassa[3] dhītaraṃ,
kāmagiddho na jānāsi macchova maraṇamattano.

5791. Sace gacchasi pañcālaṃ khippamattaṃ jahissasi,[4]
migaṃ pathānupannaṃva[5] mahantaṃ bhayamessati.[6]

5792. Mayameva bālamhase[7] eḷamūgā[8]
ye uttamatthāni tayī lapimha,[9]
kimeva tvaṃ naṅgalakoṭivaddho[10]
atthāni jānāsi yathāpi aññe.

5793. Imaṃ gale gahetvāna nāsetha vijitā mama,
yo me ratanalābhassa antarāyāya bhāsati.

5794. Tato ca so apakkamma vedehassa upantikā,
atha āmantayī dūtaṃ māḍharaṃ[11] suvapaṇḍitaṃ.

5795. Ehi samma harīpakkha[12] veyyāvaccaṃ karohi me,
atthi pañcālarājassa sāḷikā[13] sayanapālikā.

5796. Taṃ pattharena[14] pucchassu sā hi sabbassa kovidā,
sā tesaṃ[15] sabbaṃ jānāti rañño ca kosiyassa ca.

5797. Āmoti so paṭissutvā[16] māḍharo[17] suvapaṇḍito,
agamāsi harīpakkho sāḷikāya upantikaṃ.

5798. Tato ca kho so gantvāna māḍharo suvapaṇḍito,
atha āmantayi[18] sugharaṃ sāḷikaṃ mañjubhāṇikaṃ.

5799. Kacci te sughare khamanīyaṃ kacci vesse[19] anāmayaṃ,
kacci te madhunā lājā[20] labbhate sughare tava.[21]

5800. Kusalañceva me samma atho samma anāmayaṃ,
atho me madhunā lājā labbhate suvapaṇḍita.

---

[1] balisaṃ - Syā, PTS.
[2] maccho va - PTS.
[3] cūḷaneyyassa - Ma, Syā;
cūlanīyassa - PTS.
[4] jahissati - Ma.
[5] panthānubandhaṃva - Ma;
panthānupannaṃva - Syā.
[6] bhayamessasi - Syā.
[7] bālāmhase - Syā.
[8] elamūgā - Syā, PTS.
[9] lapimhā - Ma, Syā.
[10] vaḍḍho - Ma, Syā.
[11] mādharaṃ - Ma;
mādhuraṃ - Syā;
māṭharaṃ - PTS.
[12] haritapakkha - Ma, Syā.
[13] sālikā - Syā, evamuparipi.
[14] bandhanena - Ma;
santhavena - Syā.
[15] nesaṃ - Syā.
[16] paṭisutvā - Syā.
[17] mādharo - Ma;
mādhuro - Syā;
maṭṭharo - PTS.
[18] athāmantayi - Ma;
atha āmantayī - Syā, PTS.
[19] vese - Syā.
[20] lājaṃ - Syā.
[21] tuvaṃ - Ma, Syā.

5789. Cũng giống như con cá không nhận biết cái lưỡi câu cong được bao bọc bởi miếng thịt, bị thèm khát miếng mồi tươi, con cá không nhận biết cái chết dành cho bản thân.

5790. Tâu bệ hạ, tương tự y như thế, bị tham đắm dục vọng, bệ hạ không nhận biết người con gái của vị vua Cūḷanīya là cái chết dành cho bản thân, tựa như con cá vậy.

5791. Nếu bệ hạ đi đến xứ sở Pañcāla, bệ hạ sẽ buông bỏ bản thân một cách mau chóng, tựa như con nai đi dọc theo con đường sẽ gặp phải sự nguy hiểm lớn lao."

(Lời đức vua xứ Videha)
57922. "Bọn trẫm đúng là những kẻ ngu dốt, điếc, và câm,
là những kẻ đã nói với ngươi những ý nghĩa cao tột.
Ngươi là kẻ có sự lớn lên cùng với lưỡi cày, làm thế nào ngươi
hiểu được các ý nghĩa giống như những người khác?

5793. Các khanh hãy nắm lấy gã này ở cổ, và hãy trục xuất ra khỏi lãnh thổ của trẫm kẻ phát biểu nhằm ngăn cản việc đón nhận báu vật của trẫm."

5794. Và sau đó, khi đã đi ra khỏi khu vực lân cận của đức vua Vedeha, vị ấy đã bảo sứ giả là con chim két sáng suốt tên Māḍhara rằng:

5795. "Này bạn có cánh màu xanh, bạn hãy đến. Bạn hãy thực hiện nhiệm vụ cho ta. Có con chim sáo mái là kẻ bảo vệ giấc ngủ cho đức vua xứ Pañcāla.

5796. Bạn hãy kín đáo hỏi con chim mái ấy, bởi vì con chim mái ấy rành rẽ mọi việc. Con chim mái ấy biết tất cả bí mật của bọn họ, của đức vua và của dòng dõi Kosiya."

5797. Con chim két sáng suốt Māḍhara ấy đã đáp lại rằng: "Xin vâng." Và con chim có cánh màu xanh đã đi đến khu vực lân cận của con chim sáo mái.

5798. Và sau đó, con chim sáng suốt Māḍhara ấy đã đi đến và đã bảo với con chim sáo mái có giọng nói du dương, có chiếc lồng đẹp rằng:

5799. "Này Vessā, phải chăng nàng được dễ chịu ở chiếc lồng đẹp? Phải chăng nàng được vô sự? Phải chăng nàng nhận được bắp rang với mật đường ở chiếc lồng đẹp của nàng?"

5800. "Này bạn, thật tốt đẹp đối với tôi. Này bạn, tôi được vô sự. Và này chim két sáng suốt, tôi nhận được bắp rang với mật đường.

5801. Kuto nu samma āgamma kassa vā pahito tuvaṃ,
na ca mesi ito pubbe diṭṭho vā yadi vā suto.

5802. Ahosiṃ sivirājassa pāsāde sayanapālako,
tato so dhammiko rājā baddhe mocesi[1] bandhanā.

5803. Tassa mekā dutiyāsi sāḷikā[2] mañjubhāṇikā,
taṃ tattha avadhī seno pekkhato sughare mama.[3]

5804. Tassā kāmā hi sammatto[4] āgatosmi tavantike,
sace kareyyāsi[5] okāsaṃ ubhayova vasāmase.[6]

5805. Suvova[7] suviṃ kāmeyya sāḷiko pana sāḷikaṃ,
suvassa sāḷikāya ca[8] saṃvāso hoti kīdiso.

5806. Yaṃ yaṃ kāmī[9] kāmayati api caṇḍālikāmapi,
sabbehi[10] sadiso hoti natthi kāme asādiso.[11]

5807. Atthi jambāvatī[12] nāma mātā sivissa[13] rājino,
sā bhariyā vāsudevassa kaṇhassa mahesī piyā.[14]

5808. Rathāvatī[15] kimpurisī sāpi vacchaṃ akāmayi,
manusso migiyā saddhiṃ natthi kāme asādiso.

5809. Handa khohaṃ[16] gamissāmi sāḷike mañjubhāṇike,
paccakkhānupadaṃ hetaṃ atimaññasi nūna maṃ.

5810. Na sirī taramānassa māḍhara[17] suvapaṇḍita,
idheva tāva acchassu yāva rājānaṃ[18] dakkhasi,[19]
sossasi[20] saddaṃ mutiṅgānaṃ[21] ānubhāvañca rājino.

5811. Yo nu khoyaṃ[22] tibbo saddo tirojanapade[23] suto,
dhītā pañcālarājassa osadhī viya vaṇṇinī,
taṃ dassati videhānaṃ so vivāho bhavissati.

5812. Nediso te[24] amittānaṃ vivāho hotu māḍhara,
yathā pañcālarājassa vedehena bhavissati.

---

[1] bandhe moceti - Syā.
[2] sālikā - Syā, evamuparipi.
[3] mamaṃ - PTS.
[4] kāmābhisammanto - PTS.
[5] kareyya - Ma; kareyu - Syā; kareyyāsi me - PTS.
[6] ubhayeva vasemhase - Syā.
[7] suvo ca - Syā.
[8] sāḷikāyeva - Ma; sālikāyeva - Syā.
[9] yoyaṃ kāme - Ma; yo yaṃ kāme - Syā.
[10] sabbo hi - Ma, Syā.
[11] asadiso - PTS.
[12] jampāvatī - Ma.
[13] sibbissa - Ma.
[14] sā piyā vāsudevassa kaṇhassa ca mahesiyā - Syā.
[15] raṭṭhavatī - Ma; ratanavatī - Syā.
[16] khvāhaṃ - Ma.
[17] mādhara - Ma; mādhura - Syā; māṭhara - PTS.
[18] rājāna - Ma, Syā.
[19] dakkhisi - PTS.
[20] sossi - Ma, Syā.
[21] mudiṅgānaṃ - Ma, Syā.
[22] khvāyaṃ - Ma, Syā.
[23] tiro janapadaṃ - PTS.
[24] ediso mā - Ma, PTS; ediso te - Syā.

5801. Này bạn, vậy bạn đã từ đâu đi đến? Hay là bạn đã được ai phái đi? Và tôi chưa từng được thấy hay được nghe về bạn trước đây."

5802. "Ta đã là người bảo vệ giấc ngủ cho đức vua Sivi ở tòa lâu đài. Sau đó, vị vua công chính ấy đã phóng thích các tù nhân thoát khỏi sự giam cầm.

5803. Ta đây đã có một người vợ là con chim sáo mái có giọng nói du dương. Tại nơi ấy, con chim diều hâu đã giết chết nàng chim ấy, trong khi ta đang ở trong chiếc lồng đẹp nhìn theo.

5804. Bị say đắm bởi chính tình yêu với con chim mái ấy, ta đã đi đến bên cạnh nàng. Nếu nàng có thể tạo cơ hội, cả hai chúng ta có thể sống chung."

5805. "Chỉ chim két trống mới có thể yêu chim két mái, và chim sáo trống với chim sáo mái. Việc sống chung giữa chim két trống và chim sáo mái thì giống như thế nào?"

5806. "Việc một người nam có tình ý yêu thương một người nữ nào, thậm chí là người nữ dòng hạ tiện cũng thế, bởi vì tất cả đều tương đương nhau; không có sự khác biệt trong tình yêu.

5807. Có người mẹ của đức vua Sivi tên là Jambāvatī. Bà ấy là người vợ, là chánh hậu yêu dấu của vị hoàng đế Vāsudeva Kaṇha.

5808. Nữ nhân điểu Rathāvatī ấy cũng đã yêu vị ẩn sĩ Vaccha là chuyện loài người kết hợp với thú cái; không có sự khác biệt trong tình yêu.

5809. Hỡi nàng chim sáo có giọng nói du dương, đã vậy thì ta sẽ ra đi. Bởi vì lời nói ấy là hành động từ chối. Chắc hẳn nàng khi dễ ta."

5810. "Này chim két sáng suốt Māḍhara, vinh quang không có cho kẻ hấp tấp. Chàng hãy lưu lại ngay tại chỗ này cho đến khi chàng nhìn thấy đức vua, nghe được âm thanh của những cái trống, và thấy được oai lực của đức vua."

5811. "Có tin đồn chấn động này đã được nghe ở xứ sở lân cận rằng: 'Con gái của đức vua Pañcāla có sắc đẹp như là ngôi sao mai, vua cha sẽ gả nàng cho đức vua xứ Videha, và đám cưới ấy sẽ được tiến hành.'"

5812. "Hỡi chàng Māḍhara, mong rằng đám cưới như thế này sẽ không được tiến hành giữa những kẻ thù nghịch, giống như việc sẽ xảy ra giữa đức vua Pañcāla với đức vua Vedeha.

5813. Ānayitvāna vedehaṃ pañcālānaṃ rathesabho,
tato naṃ[1] ghātayissati nāssa sakkhi[2] bhavissati.

5814. Handa kho maṃ anujānāhi rattiyo sattamattiyo,
yāvāhaṃ sivirājassa ārocemi mahesino,
laddho ca me āvasatho sāḷikāya upantikaṃ.[3]

5815. Handa kho taṃ anujānāmi rattiyo sattamattiyo,
sace tvaṃ sattarattena nāgacchasi mamantike,[4]
maññe okkantasattaṃ[5] maṃ matāya āgamissasi.[6]

5816. Tato ca kho so gantvāna māḍharo suvapaṇḍito,
mahosadhassa akkhāsi sāḷiyā vacanaṃ[7] idaṃ.

5817. Yasseva ghare bhuñjeyya bhogaṃ,
tasseva atthaṃ puriso careyya.

5818. Handāhaṃ gacchāmi pure janinda,
pañcālarājassa puraṃ surammaṃ,
nivesanāni māpetuṃ vedehassa yasassino.

5819. Nivesanāni māpetvā vedehassa yasassino.
yadā te pahiṇeyyāmi tadā eyyāsi khattiya.

5820. Tato ca pāyāsi pure mahosadho,
pañcālarājassa puraṃ surammaṃ,
nivesanāni māpetuṃ vedehassa yasassino.

5821. Nivesanāni māpetvā vedehassa yasassino,
athassa pahiṇī[8] dūtaṃ (vedehaṃ mithilaggahaṃ)
ehidāni mahārāja māpitaṃ te nivesanaṃ.

5822. Tato ca rājā pāyāsi senāya caturaṅgiyā,
anantavāhanaṃ daṭṭhuṃ phītaṃ kampilliyaṃ[9] puraṃ.

5823. Tato ca kho so gantvāna brahmadattassa pāhiṇi,
āgatosmi mahārāja tava pādāni vandituṃ.

5824. Dadāhidāni me bhariyaṃ[10] nāriṃ[11] sabbaṅgasobhiniṃ,[12]
suvaṇṇena paṭicchannaṃ dāsīgaṇapurakkhataṃ.[13]

5825. Svāgataṃ te[14] vedeha atho te adurāgataṃ,
nakkhattaññeva paripuccha ahaṃ kaññaṃ dadāmi te,
suvaṇṇena paṭicchannaṃ dāsīgaṇapurakkhataṃ.

---

[1] taṃ - PTS.
[2] nassa sakhī - Ma; nāssa sakhi - Syā, PTS.
[3] upantikā - Syā.
[4] mamantikaṃ - Syā.
[5] okantasantaṃ - Syā; okkantasantaṃ - PTS.
[6] āgamissati - PTS.
[7] sāḷikāvacanaṃ - Ma; sālikāya vacanaṃ - Syā.
[8] pāhiṇī - Ma; pāhiṇi - Syā.
[9] kapiliyaṃ - Ma; kappiliyaṃ - Syā.
[10] dadāhidāni bhariyaṃ - Syā.
[11] nāriyaṃ - PTS.
[12] sabbaṅgasobhaniṃ - Syā, PTS.
[13] dāsīgaṇapurakkhitaṃ - Syā, evamuparipi.
[14] teva - Ma; tepi - Syā; tena - PTS.

5813. Đấng thủ lãnh xa binh xứ Pañcāla sẽ đưa đức vua Vedeha đến, sau đó sẽ giết chết vị ấy. Đối với người này, sẽ không có tình thân hữu.”

5814. “Vậy thì, nàng hãy cho phép ta (vắng mặt) trong thời hạn bảy đêm để ta trình báo cho đức vua Sivi và hoàng hậu về việc ta đã đạt được chỗ trú ngụ ở khu vực lân cận của chim sáo mái.”

5815. “Vậy thì, thiếp cho phép chàng (vắng mặt) trong thời hạn bảy đêm. Nếu chàng không trở lại bên cạnh thiếp sau bảy đêm, thiếp nghĩ rằng thiếp không còn mạng sống, chàng sẽ đi đến với người đã chết.”

5816. Và sau đó, con chim két sáng suốt Māḍhara ấy đã đi đến và kể lại cho bậc sáng suốt Mahosadha. Đây là lời thuật lại về con chim sáo mái.

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)
5817. “Là người thọ hưởng của cải ở nhà của một kẻ nào, thì nên làm điều lợi ích cho chính kẻ ấy.

5818. Tâu vị chúa của loài người, vậy thì hãy để thần đi đến thành phố vô cùng đáng yêu của đức vua xứ Pañcāla trước để xây dựng các chỗ trú ngụ cho đức vua Vedeha có danh tiếng.

5819. Khi nào đã xây dựng xong các chỗ trú ngụ cho đức vua Vedeha có danh tiếng, thần sẽ gởi tin đến bệ hạ, khi ấy, bệ hạ có thể đi đến, tâu vị Sát-đế-ly.”

5820. Và sau đó, Mahosadha đã khởi hành trước đi đến thành phố vô cùng đáng yêu của đức vua xứ Pañcāla để xây dựng các chỗ trú ngụ cho đức vua Vedeha có danh tiếng.

5821. Sau khi đã xây dựng xong các chỗ trú ngụ cho đức vua Vedeha có danh tiếng, Mahosadha đã phái sứ giả đi đến gặp vị vua này (đức vua Vedeha trị vì kinh thành Mithilā) thưa rằng: “Tâu đại vương, giờ đây bệ hạ hãy đi đến. Chỗ trú ngụ của bệ hạ đã được xây dựng xong.”

5822. Và sau đó, đức vua đã khởi hành cùng với đoàn quân gồm bốn binh chủng để thăm viếng thành phố Kampilliya phồn thịnh có xe cộ vô số kể.

5823. Và sau đó, khi đã đi đến, đức vua Vedeha đã gởi tin đến đức vua Brahmadatta rằng: “Tâu đại vương, trẫm đã đến để đảnh lễ hai bàn chân của đại vương.

5824. Giờ đây, xin đại vương hãy ban cho trẫm vị hôn thê là người phụ nữ xinh đẹp về mọi phần cơ thể, được trang điểm với những vật trang sức bằng vàng, được tháp tùng bởi đoàn tỳ nữ.”

5825. “Này đức vua Vedeha, chào mừng đức vua đã ngự đến, và việc đi đến tốt lành của đức vua! Đức vua hãy hỏi về thời khắc. Trẫm ban cho đức vua nàng công chúa được trang điểm với những vật trang sức bằng vàng, được tháp tùng bởi đoàn tỳ nữ.”

5826. Tato ca rājā vedeho nakkhattaṃ paripucchatha,[1]
nakkhattaṃ paripucchitvā brahmadattassa pāhiṇi.

5827. Dadāhidāni me bhariyaṃ nāriṃ sabbaṅgasobhiniṃ,[2]
suvaṇṇena paṭicchannaṃ dāsīgaṇapurakkhataṃ.

5828. Dadāmidāni te bhariyaṃ nāriṃ sabbaṅgasobhiniṃ,
suvaṇṇena paṭicchannaṃ dāsīgaṇapurakkhataṃ.

5829. Hatthī assā rathā pattī senā tiṭṭhanti vammitā,[3]
ukkā padittā jhāyanti kinnu maññanti paṇḍitā.

5830. Hatthī assā rathā pattī senā tiṭṭhanti vammitā,
ukkā padittā jhāyanti kinnu kāhanti paṇḍitā.

5831. Rakkhati taṃ mahārāja cūḷanīyo[4] mahabbalo,
paduṭṭho te brahmadatto[5] pāto taṃ ghātayissati.

5832. Ubbedhate[6] me hadayaṃ mukhañca parisussati,
nibbutiṃ nādhigacchāmi aggidaḍḍhova ātape.

5833. Kammārānaṃ yathā ukkā anto jhāyati no bahi,[7]
evampi hadayaṃ mayhaṃ anto jhāyati no bahi.

5834. Pamatto mantanātīto bhinnamantosi khattiya,
idāni kho taṃ tāyantu paṇḍitā mantino janā.

5835. Akatvāmaccassa vacanaṃ atthakāmahitesino,
attapītirato rāja[8] migo kūṭeva ohito.

5836. Yathāpi maccho baḷisaṃ vaṅkaṃ maṃsena[9] chāditaṃ,
āmagiddho[10] na jānāti maccho maraṇamattano.

5837. Evameva tuvaṃ rāja cūḷaneyyassa dhītaraṃ,
kāmagiddho na jānāsi macchova[11] maraṇamattano.

5838. Sace gacchasi pañcālaṃ khippamattaṃ jahessasi,[12]
migaṃ pathānupantaṃva[13] mahantaṃ bhayamessati.[14]

---

[1] paripucchati - Syā.
[2] sabbaṅgasobhaniṃ - Syā; sabbaṅgasobhanaṃ - PTS.
[3] cammikā - Syā.
[4] cūḷaneyyo - Ma, Syā.
[5] paduṭṭho brahmadattena - Ma.
[6] ubbedhati - Ma, Syā.
[7] bahiṃ - PTS.
[8] rājā - Ma, PTS.
[9] vaṅkamaṃsena - PTS.
[10] āmagijjho - PTS.
[11] maccho - PTS.
[12] jahissasi - Ma, Syā.
[13] panthānubandhaṃva - Ma; panthānupannaṃva - Syā.
[14] bhayamessasi - Syā.

5826. Và sau đó, đức vua Vedeha đã hỏi về thời khắc; sau khi hỏi về thời khắc, đã gởi tin cho đức vua Brahmadatta rằng:

5827. "Bây giờ, xin đại vương hãy ban cho trẫm vị hôn thê là người phụ nữ xinh đẹp về mọi phần cơ thể, được trang điểm với những vật trang sức bằng vàng, được tháp tùng bởi đoàn tỳ nữ."

5828. "Bây giờ, trẫm ban cho đức vua vị hôn thê là người phụ nữ xinh đẹp về mọi phần cơ thể, được trang điểm với những vật trang sức bằng vàng, được tháp tùng bởi đoàn tỳ nữ."

(Lời đức vua xứ Videha)
5829. "Các đoàn quân gồm có tượng binh, mã binh, xa binh, và bộ binh đã được mang giáp đứng dàn trận, các ngọn đuốc đã được mồi lửa bừng cháy, này các bậc sáng suốt, chúng có ý định gì?

5830. Các đoàn quân gồm có tượng binh, mã binh, xa binh, và bộ binh đã được mang giáp đứng dàn trận, các ngọn đuốc đã được châm lửa đang thiêu đốt, này các bậc sáng suốt, chúng sẽ làm điều gì?"

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)
5831. "Tâu đại vương, vị vua Cūḷanīya có sức mạnh vĩ đại đang canh phòng bệ hạ. Là kẻ xấu xa đối với bệ hạ, vị vua dòng họ Brahmadatta sẽ giết chết bệ hạ vào sáng mai."

(Lời đức vua xứ Videha)
5832. "Trái tim của trẫm bị khuấy động, và miệng bị khô ráo, trẫm không đạt được sự bình thản, tựa như bị đốt cháy bởi ngọn lửa, đang nóng bỏng.

5833. Giống như bễ lò của những người thợ rèn thiêu đốt ở bên trong, không ở bên ngoài, cũng tương tự như vậy, trái tim của trẫm thiêu đốt ở bên trong, không ở bên ngoài."

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)
5834. "Tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ bị say đắm nên đã bỏ qua lời góp ý; sự khôn ngoan của bệ hạ bị vỡ tan. Giờ đây, hãy để những người sáng suốt, có sự khôn ngoan bảo vệ cho bệ hạ.

5835. Sau khi không làm theo lời nói của viên quan cố vấn có lòng mong mỏi sự tiến bộ và tầm cầu điều lợi ích, tâu bệ hạ, ngài vui thích theo sự sung sướng của bản thân, tựa như con nai bị dính vào bẫy.

5836. Cũng giống như con cá không nhận biết cái lưỡi câu cong được bao bọc bởi miếng thịt, bị thèm khát miếng mồi tươi, con cá không nhận biết cái chết dành cho bản thân.[1]

5837. Tâu bệ hạ, tương tự y như thế, bị tham đắm dục vọng, bệ hạ không nhận biết người con gái của vị vua Cūḷanīya là cái chết dành cho bản thân, tựa như con cá vậy.

5838. Nếu bệ hạ đi đến xứ sở Pañcāla, bệ hạ sẽ buông bỏ bản thân một cách mau chóng, tựa như con nai đi dọc theo con đường sẽ gặp phải sự nguy hiểm lớn lao."

[1] Câu kệ 5836 giống như câu kệ 5789 ở trang 319.

5839. Anariyarūpo puriso janinda
ahīva ucchaṅgagato[1] ḍaseyya.
na tena mettiṃ[2] kayirātha dhīro[3]
dukkho have[4] kāpurisena saṅgamo.

5840. Yantveva[5] jaññā purisaṃ[6] janinda
sīlavāyaṃ bahussuto,
teneva mettiṃ kayirātha dhīro
sukho have sappurisena[7] saṅgamo.

5841. Bālo tuvaṃ eḷamūgosi rāja
yo uttamatthāni mayī lapittho,
kimevāhaṃ[8] naṅgalakoṭivaddho[9]
atthāni jānissaṃ[10] yathāpi aññe.[11]

5842. Imaṃ gale gahetvāna nāsetha vijitā mama,
yo me ratanalābhassa antarāyāya bhāsati.

5843. Mahosadha atītena nānuvijjhanti paṇḍitā,
kiṃ maṃ assaṃ va sambaddhaṃ[12] patodeneva vijjhasi.

5844. Sace[13] passasi mokkhaṃ me[14] khemaṃ vā pana passasi,
teneva maṃ anusāsa kiṃ atītena vijjhasi.

5845. Atītaṃ mānusaṃ kammaṃ dukkaraṃ durabhisambhavaṃ,
na taṃ sakkomi mocetuṃ tvampi jānassu[15] khattiya.

5846. Santi vehāsayā[16] nāgā iddhimanto yasassino,
tepi ādāya gaccheyyuṃ yassa honti tathāvidhā.

5847. Santi vehāsayā assā iddhimanto yasassino,
tepi ādāya gaccheyyuṃ yassa honti tathāvidhā.

5848. Santi vehāsayā pakkhī iddhimanto yasassino,
tepi ādāya gaccheyyuṃ yassa honti tathāvidhā.

5849. Santi vehāsayā yakkhā iddhimanto yasassino,
tepi ādāya gaccheyyuṃ yassa honti tathāvidhā.

---

[1] uccaṅkagato - Syā.
[2] mittiṃ - Ma.
[3] pañño - PTS.
[4] bhave - PTS.
[5] yadeva - Ma; yaṃ tveva - Syā.
[6] puriso - Syā.
[7] sappurisehi - Syā.
[8] kimevahaṃ - Ma, Syā.
[9] vaḍḍho - Ma, Syā.
[10] jānāmi - Ma.
[11] añño - PTS.
[12] sambandhaṃ - Ma, Syā, PTS.
[13] sace ca - PTS.
[14] mokkhaṃ vā - Ma; mokkhaṃ - PTS.
[15] tvaṃ pajānassu - Ma, Syā.
[16] vehāyasā - Ma, Syā.

5839. Người có dáng vẻ không thánh thiện, tâu vị chúa của loài người,
tựa như con rắn nằm ở bắp vế, có thể cắn;
bậc sáng trí không nên kết bạn với kẻ ấy.
Thật vậy, việc gặp gỡ với những kẻ xấu là khổ đau.

5840. Nhưng có thể biết được về một người, tâu vị chúa của loài người,
người này là có giới hạnh, có kiến thức rộng;
bậc sáng trí nên kết bạn với chính người ấy.
Thật vậy, việc gặp gỡ với những người tốt là hạnh phúc.

5841. Tâu bệ hạ, ngài là kẻ ngu dốt, điếc, và câm,
là kẻ đã nói với thần những ý nghĩa cao tột.
Thần là người có sự lớn lên cùng với lưỡi cày, làm thế nào thần
hiểu được các ý nghĩa giống như những người khác?

5842. (Bệ hạ đã ra lệnh rằng): 'Các khanh hãy nắm lấy gã này ở cổ, và hãy trục xuất ra khỏi lãnh thổ của trẫm kẻ phát biểu nhằm ngăn cản việc đón nhận báu vật của trẫm.'"

(Lời đức vua xứ Videha)

5843. "Này Mahosadha, các bậc sáng suốt không bươi móc chuyện quá khứ. Tại sao khanh lại châm chích trẫm, tựa như đâm thọc con ngựa đã bị trói chặt bằng cây gậy đầu nhọn?

5844. Nếu khanh nhìn thấy cách giải thoát cho trẫm, hoặc nhìn thấy lối an toàn cho trẫm, thì khanh hãy chỉ bảo cho trẫm đúng theo cách ấy, tại sao khanh lại châm chích trẫm bằng chuyện quá khứ?"

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5845. "Hành động mà con người có thể làm đã quá thời gian, là việc khó làm, khó đạt được. Thần không có khả năng giải thoát cho bệ hạ. Bệ hạ hãy nhận biết thế, tâu vị Sát-đế-lỵ.

5846. Có những con voi có thần lực, có danh tiếng, có thể di chuyển ở không trung. Những con voi thuộc loại như thế ấy có thể mang theo chủ nhân của chúng và di chuyển.

5847. Có những con ngựa có thần lực, có danh tiếng, có thể di chuyển ở không trung. Những con ngựa thuộc loại như thế ấy có thể mang theo chủ nhân của chúng và di chuyển.

5848. Có những con chim có thần lực, có danh tiếng, có thể di chuyển ở không trung. Những con chim thuộc loại như thế ấy có thể mang theo chủ nhân của chúng và di chuyển.

5849. Có những Dạ-xoa có thần lực, có danh tiếng, có thể di chuyển ở không trung. Những Dạ-xoa thuộc loại như thế ấy có thể mang theo chủ nhân của chúng và di chuyển.

5850. Atītaṃ mānusaṃ kammaṃ dukkaraṃ durabhisambhavaṃ,
na taṃ sakkomi mocetuṃ antalikkhena khattiya.

5851. Atīradassī puriso mahante udakaṇṇave,
yattha so labhate gādhaṃ tattha so vindate sukhaṃ.

5852. Evaṃ amhañca rañño ca[1] tvaṃ patiṭṭhā mahosadha,
tvaṃ nosi mantinaṃ seṭṭho amhe dukkhā pamocaya.

5853. Atītaṃ mānusaṃ[2] kammaṃ dukkaraṃ durabhisambhavaṃ,
na taṃ[3] sakkomi mocetuṃ tvampi jānassu[4] senaka.

5854. Suṇohi metaṃ vacanaṃ passasetaṃ[5] mahabbhayaṃ,
senakaṃdāni[6] pucchāmi kiṃ kiccaṃ idha maññasi.

5855. Aggiṃ[7] dvārato dema gaṇhāmase vikattanaṃ,[8]
aññamaññaṃ vadhitvāna khippaṃ hessāma[9] jīvitaṃ,
mā no rājā brahmadatto ciraṃ dukkhena mārayi.

5856. Suṇohi etaṃ[10] vacanaṃ passasetaṃ mahabbhayaṃ,
pukkusaṃdāni[11] pucchāmi kiṃ kiccaṃ idha maññasi.

5857. Visaṃ khāditvā miyyāma khippaṃ hessāma jīvitaṃ,
mā no rājā brahmadatto ciraṃ dukkhena mārayi.

5858. Suṇohi etaṃ vacanaṃ passasetaṃ mahabbhayaṃ,
kāvindaṃdāni[12] pucchāmi kiṃ kiccaṃ idha maññasi.

5859. Rajjuyā bajjha miyyāma papātā papatemase,[13]
mā no rājā brahmadatto ciraṃ dukkhena mārayi.

5860. Suṇohi etaṃ vacanaṃ passasetaṃ mahabbhayaṃ,
devindaṃdāni[14] pucchāmi kiṃ kiccaṃ idha maññasi.

5861. Aggiṃ dvārato dema gaṇhāmase vikattanaṃ,
aññamaññaṃ vadhitvāna khippaṃ hessāma jīvitaṃ,
na no sakkoti mocetuṃ sukheneva mahosadho.

5862. Yathā kadalino sāraṃ anvesaṃ nādhigacchati,
evaṃ anvesamānā naṃ pañhaṃ nājjhagamāmase.[15]

---

[1] raññaṃ ca - PTS.
[2] mānusakaṃ - PTS.
[3] naṃ - PTS.
[4] tvaṃ pajānassu - Ma, Syā, PTS.
[5] passa senaṃ - Ma; passasenaṃ - Syā.
[6] senakadāni - Syā.
[7] aggiṃ vā - Ma, Syā.
[8] vikantanaṃ - Ma, Syā.
[9] hissāma - Ma, Syā.
[10] metaṃ - Ma, Syā.
[11] pukkusadāni - Syā.
[12] kāmindaṃ dāni - Ma; kāmindadāni - Syā.
[13] papatāmase - Ma.
[14] devindadāni - Syā.
[15] najjhagamāmase - Ma, evamuparipi.

5850. Hành động mà con người có thể làm đã quá thời gian, là việc khó làm, khó đạt được. Thần không có khả năng giải thoát cho bệ hạ bằng đường hư không, tâu vị Sát-đế-lỵ."

(Lời vị Senaka)

5851. "Ở giữa biển nước mênh mông, con người không nhìn thấy bến bờ. Tại nơi nào kẻ ấy đạt được chỗ tựa, kẻ ấy tìm thấy sự hạnh phúc tại nơi ấy.

5852. Tương tự như vậy, này Mahosadha, cậu là nơi nương tựa của chúng tôi và đức vua. Cậu là vị ưu tú trong số các vị cố vấn chúng tôi. Cậu hãy giải thoát chúng tôi khỏi nỗi khổ đau."

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5853. "Hành động mà con người có thể làm đã quá thời gian, là việc khó làm, khó đạt được. Tôi không có khả năng giải thoát cho ông. Ông hãy nhận biết thế, thưa vị Senaka."

(Lời trao đổi giữa đức vua xứ Videha và vị Senaka)

5854. "Khanh hãy lắng nghe lời nói này của trẫm. Khanh hãy nhìn xem nỗi nguy hiểm lớn lao này. Giờ đây trẫm hỏi vị Senaka: 'Khanh nghĩ việc gì là việc nên làm ở nơi đây?'"

5855. "Chúng ta hãy đóng cửa lại rồi đốt lửa ở đó, chúng ta hãy cầm lấy con dao. Sau khi giết chết lẫn nhau, chúng ta sẽ từ bỏ mạng sống một cách mau chóng. Chớ để vua Brahmadatta giết chúng ta với sự khổ đau lâu dài."

(Lời trao đổi giữa đức vua xứ Videha và vị Pukkusa)

5856. "Khanh hãy lắng nghe lời nói này. Khanh hãy nhìn xem nỗi nguy hiểm lớn lao này. Giờ đây trẫm hỏi vị Pukkusa: 'Khanh nghĩ việc gì là việc nên làm ở nơi đây?'"

5857. "Chúng ta hãy nhai thuốc độc rồi chết đi. Chúng ta sẽ từ bỏ mạng sống một cách mau chóng. Chớ để vua Brahmadatta giết chúng ta với sự khổ đau lâu dài."

(Lời trao đổi giữa đức vua xứ Videha và vị Kāvinda)

5858. "Khanh hãy lắng nghe lời nói này. Khanh hãy nhìn xem nỗi nguy hiểm lớn lao này. Giờ đây trẫm hỏi vị Kāvinda: 'Khanh nghĩ việc gì là việc nên làm ở nơi đây?'"

5859. "Chúng ta hãy thắt cổ bằng sợi dây rồi chết đi. Chúng ta có thể lao xuống từ vực thẳm. Chớ để vua Brahmadatta giết chúng ta với sự khổ đau lâu dài."

(Lời trao đổi giữa đức vua xứ Videha và vị Devinda)

5860. "Khanh hãy lắng nghe lời nói này. Khanh hãy nhìn xem nỗi nguy hiểm lớn lao này. Giờ đây trẫm hỏi vị Devinda: 'Khanh nghĩ việc gì là việc nên làm ở nơi đây?'"

5861. "Hay là chúng ta hãy đóng cửa lại rồi đốt lửa ở đó, chúng ta hãy cầm lấy con dao. Sau khi giết chết lẫn nhau, chúng ta sẽ từ bỏ mạng sống một cách mau chóng. Mahosadha không có khả năng giải thoát cho chúng ta một cách dễ dàng đâu."

(Lời đức vua xứ Videha)

5862. "Giống như người tìm kiếm cốt lõi của cây chuối thì không đạt được, tương tự như vậy, trong khi đeo đuổi vấn đề ấy thì chúng ta không thể đạt được.

5863. Yathā simbalino sāraṃ anvesaṃ nādhigacchati,
evaṃ anvesamānā naṃ pañhaṃ nājjhagamāmase.

5864. Adese vata no vutthaṃ[1] kuñjarānaṃva nodake,[2]
sakāse dummanussānaṃ bālānaṃ avijānataṃ.

5865. Ubbedhate[3] me hadayaṃ mukhañca parisussati,
nibbutiṃ nādhigacchāmi aggidaḍḍhova ātape.

5866. Kammārānaṃ yathā ukkā anto jhāyati no bahi,
evampi hadayaṃ mayhaṃ anto jhāyati no bahi.

5867. Tato so paṇḍito dhīro atthadassī mahosadho,
vedehaṃ dukkhitaṃ disvā idaṃ vacanamabravi.

5868. Mā tvaṃ bhāyi mahārāja mā tvaṃ bhāyi rathesabha,
ahaṃ taṃ mocayissāmi rāhugahitaṃva[4] candimaṃ.

5869. Mā tvaṃ bhāyi mahārāja mā tvaṃ bhāyi rathesabha,
ahaṃ taṃ mocayissāmi rāhugahitaṃva sūriyaṃ.

5870. Mā tvaṃ bhāyi mahārāja mā tvaṃ bhāyi rathesabha,
ahaṃ taṃ mocayissāmi paṅke sattaṃva[5] kuñjaraṃ.

5871. Mā tvaṃ bhāyi mahārāja mā tvaṃ bhāyi rathesabha,
ahaṃ taṃ mocayissāmi peḷābaddhaṃva[6] pannagaṃ.

5872. Mā tvaṃ bhāyi mahārāja mā tvaṃ bhāyi rathesabha,
ahaṃ taṃ mocayissāmi pakkhiṃ baddhaṃva[7] pañjare.[8]

5873. Mā tvaṃ bhāyi mahārāja mā tvaṃ bhāyi rathesabha,
ahaṃ taṃ mocayissāmi macche jālagateriva.

5874. Mā tvaṃ bhāyi mahārāja mā tvaṃ bhāyi rathesabha,
ahaṃ taṃ mocayissāmi sayoggabalavāhanaṃ.[9]

5875. Mā tvaṃ bhāyi mahārāja mā tvaṃ bhāyi rathesabha,
pañcālaṃ vāhayissāmi[10] kākasenaṃva leḍḍunā.

5876. Ādu[11] paññā kimatthiyā amacco vāpi tādiso,
yo taṃ sambādhapakkhannaṃ[12] dukkhā na parimocaye.

---

[1] vuṭṭhaṃ - Ma, Syā.
[2] kuñjarānaṃvanodake - Ma; kuñjarānaṃvanūdake - Syā; kuñjarānaṃ v' anodake - PTS.
[3] ubbedhati - Ma, Syā.
[4] rāhuggahaṃva - Ma; rāhuggahitaṃva - Syā.
[5] sannaṃva - Ma, Syā, PTS.
[6] peḷabandhaṃva - Syā.
[7] bandhaṃva - Syā.
[8] ayaṃ gāthā PTS potthake na dissate.
[9] sayoggaṃ balavāhanaṃ - PTS.
[10] bāhayissāmi - Syā.
[11] adu - Ma; ādū - Syā.
[12] pakkhandaṃ - Ma; pakkhantaṃ - Syā, PTS.

5863. Giống như người tìm kiếm cốt lõi của cây chỉ tơ thì không đạt được, tương tự như vậy, trong khi đeo đuổi vấn đề ấy thì chúng ta không thể đạt được.

5864. Quả thật chúng ta đã ở nơi không phải là trú xứ, là nơi lân cận của những kẻ xấu xa, ngu dốt, không có nhận thức, tựa như những con voi ở chỗ không có nước.

5865. Trái tim của trẫm bị khuấy động, và miệng bị khô ráo, trẫm không đạt được sự bình thản, tựa như bị đốt cháy bởi ngọn lửa, đang nóng bỏng.

5866. Giống như bễ lò của những người thợ rèn thiêu đốt ở bên trong, không ở bên ngoài, cũng tương tự như vậy, trái tim của trẫm thiêu đốt ở bên trong, không ở bên ngoài.”

5867. Sau đó, khi đã nhìn thấy vị vua Vedeha bị khổ sở, bậc sáng suốt, bậc sáng trí, vị nhìn thấy sự lợi ích Mahosadha ấy đã nói điều này:

5868. “Tâu đại vương, xin chớ sợ hãi. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin chớ sợ hãi. Thần sẽ giải thoát bệ hạ tựa như giải thoát mặt trăng đã bị thần Rāhu nắm giữ (khi có hiện tượng nguyệt thực).

5869. Tâu đại vương, xin chớ sợ hãi. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin chớ sợ hãi. Thần sẽ giải thoát bệ hạ tựa như giải thoát mặt trời đã bị thần Rāhu nắm giữ (khi có hiện tượng nhật thực).

5870. Tâu đại vương, xin chớ sợ hãi. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin chớ sợ hãi. Thần sẽ giải thoát bệ hạ, tựa như giải thoát con voi bị vướng vào bãi lầy.

5871. Tâu đại vương, xin chớ sợ hãi. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin chớ sợ hãi. Thần sẽ giải thoát bệ hạ, tựa như giải thoát con rắn bị giam ở trong giỏ.

5872. Tâu đại vương, xin chớ sợ hãi. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin chớ sợ hãi. Thần sẽ giải thoát bệ hạ, tựa như giải thoát con chim bị nhốt ở trong lồng.

5873. Tâu đại vương, xin chớ sợ hãi. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin chớ sợ hãi. Thần sẽ giải thoát bệ hạ, tựa như giải thoát những con cá đã đi vào trong lưới.

5874. Tâu đại vương, xin chớ sợ hãi. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin chớ sợ hãi. Thần sẽ giải thoát bệ hạ cùng với đội quân và đoàn xe đã có sự huấn luyện.

5875. Tâu đại vương, xin chớ sợ hãi. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin chớ sợ hãi. Thần sẽ đuổi đi vị vua Pañcāla, tựa như đuổi đi bầy quạ bằng hòn sỏi.

5876. Cái gọi là trí tuệ, hoặc thậm chí vị quan cố vấn (có trí tuệ) như thế ấy có được lợi ích gì, khi bệ hạ bị rơi vào sự bế tắc, lại không thể cứu thoát bệ hạ ra khỏi khổ đau?

5877. Etha māṇavā uṭṭhetha mukhaṃ sodhetha sandhino,
vedeho sahamaccehi ummaggena[1] gamissati.

5878. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā paṇḍitassānusārino,
ummaggadvāraṃ vivariṃsu yantayutte ca aggaḷe.

5879. Purato senako yāti pacchato ca mahosadho,
majjhe ca rājā vedeho amaccaparivārito.

5880. Ummaggā nikkhamitvāna vedeho nāvamāruhi,
abhirūḷhañca taṃ ñatvā[2] anusāsi mahosadho.

5881. Ayaṃ te sāsuro[3] deva ayaṃ sassu janādhipa,
yathā mātu paṭipatti evaṃ te hotu sassuyā.

5882. Yathāpi niyako bhātā saudariyo[4] ekamātuko,
evaṃ pañcālacaṇḍo[5] te dayitabbo rathesabha.

5883. Ayaṃ pañcālacaṇḍī[6] te rājaputtī abhijjhitā,[7]
kāmaṃ karohi te tāya bhariyā te rathesabha.

5884. Āruyha nāvaṃ taramāno kinnu tīramhi tiṭṭhasi,
kicchā muttamha[8] dukkhāto[9] yāmadāni mahosadha.

5885. Nesa dhammo mahārāja yohaṃ senāya nāyako,
senaṅgaṃ[10] parihāpetvā attānaṃ parimocaye.

5886. Nivesanamhi te deva senaṅgaṃ parihāpitaṃ,
taṃ dinnaṃ brahmadattena ānayissaṃ rathesabha.

5887. Appaseno mahāsenaṃ kathaṃ viggayha[11] ṭhassasi,
dubbalo balavantena vihaññissasi paṇḍita.

5888. Appasenopi ce mantī mahāsenaṃ amantinaṃ,
jināti[12] rājā rājāno ādiccovudayaṃ tamaṃ.

5889. Susukhaṃ vata saṃvāso paṇḍitehīti senaka,
pakkhīva pañjare baddhe[13] macche jālagateriva,
amittahatthatthagate[14] mocayī no mahosadho.

---

[1] umaṅgena - Ma;
ummaṅgena - Syā, evamuparipi.
[2] abhiruyhañca ñatvāna - Syā.
[3] sasuro - Ma, PTS;
sassuro - Syā.
[4] sodariyo - Syā.
[5] pañcālacando - Ma, Syā.
[6] pañcālacandī - Ma, Syā.
[7] abhicchitā - Ma.
[8] muttāmha - Ma.
[9] dukkhato - Ma, Syā.
[10] senāṅgaṃ - Syā.
[11] niggayha - Syā.
[12] jānāti - Syā.
[13] bandhe - Syā.
[14] amittahatthattagate - Ma.

5877. Này các chàng thanh niên, hãy đến, hãy đứng lên, hãy làm thông lối vào của đoạn nối tiếp. Đức vua Vedeha cùng các quan đại thần sẽ đi đến bằng đường hầm."

5878. Sau khi nghe lời nói ấy của bậc sáng suốt Mahosadha, các người hầu của vị ấy đã mở cánh cửa đường hầm và các chốt gài gắn liền với cỗ máy tự động.

5879. Vị Senaka đi ở phía trước và vị Mahosadha đi ở phía sau, còn đức vua Vedeha đi ở giữa, được bao quanh bởi các quan đại thần.

5880. Sau khi đã đi ra khỏi đường hầm, đức vua Vedeha đã bước lên chiếc thuyền. Sau khi biết được đức vua đã ngự lên thuyền, vị Mahosadha đã chỉ bảo rằng:

5881. "Tâu bệ hạ, đây là cha vợ của ngài. Tâu quân vương, đây là mẹ vợ của ngài. Bệ hạ có sự cư xử với mẹ ruột như thế nào thì hãy là như vậy đối với mẹ vợ của ngài.

5882. Cũng giống như người anh em trai cùng cha, có chung nguồn gốc, có cùng một mẹ, tâu đấng thủ lãnh xa binh, ngài nên yêu thương em vợ Pañcālacaṇḍa như vậy.

5883. Đây là công chúa Pañcālacaṇḍī đã được bệ hạ ao ước. Bệ hạ hãy thể hiện sự yêu thương của ngài đối với nàng ấy, tâu đấng thủ lãnh xa binh, nàng là vợ của ngài."

(Lời trao đổi giữa đức vua xứ Videha và bậc sáng suốt Mahosadha)

5884. "Này Mahosadha, khanh hãy cấp tốc bước lên thuyền. Việc gì khanh lại đứng ở trên bờ? Chúng ta đã thoát khỏi sự khó khăn và khổ nhọc, giờ đây, chúng ta hãy ra đi."

5885. "Tâu đại vương, thần đây là người chỉ huy của đội quân mà bỏ lại toán quân lính và tẩu thoát cho bản thân, việc ấy không đúng nguyên tắc.

5886. Tâu bệ hạ, toán quân lính của bệ hạ bị bỏ lại ở kinh thành. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, họ sẽ được vua Brahmadatta cho phép, thần sẽ đưa họ đi."

5887. "Với đội quân ít ỏi, khanh sẽ kháng cự đội quân đông đảo và tồn tại như thế nào? Này bậc sáng suốt, là kẻ yếu, khanh sẽ bị tiêu diệt bởi kẻ mạnh."

5888. "Dầu là đội quân ít ỏi nếu có người cố vấn vẫn chiến thắng đội quân đông đảo không có người cố vấn, một vị vua chiến thắng nhiều vị vua, mặt trời trong lúc mọc lên chiến thắng bóng tối."

5889. "Này Senaka, việc cộng trú với các bậc sáng suốt quả thật vô cùng hạnh phúc! Khi chúng ta bị rơi vào bàn tay của kẻ thù, tựa như những con chim bị nhốt ở trong lồng, tựa như những con cá đã đi vào trong lưới, Mahosadha đã cứu thoát chúng ta."

5890. Evametaṃ[1] mahārāja paṇḍitā hi sukhāvahā,[2]
pakkhīva pañjare baddhe[3] macche jālagateriva,
amittahatthatthagate mocayī no mahosadho.

5891. Rakkhitvā kasiṇaṃ rattiṃ cūḷanīyo[4] mahabbalo,
udentaṃ aruṇuggamhi[5] upakāriṃ[6] upāgami.

5892. Āruyha pavaraṃ nāgaṃ balavantaṃ saṭṭhihāyanaṃ,
rājā avoca pañcālo cūḷanīyo mahabbalo.

5893. Sannaddho maṇivammena[7] saramādāya pāṇinā,[8]
pessiye[9] ajjhabhāsittha puthugumbe samāgate.

5894. Hatthārūhe[10] anīkaṭṭhe rathike pattikārake,[11]
upāsanamhi katahatthe vāḷavedhe[12] samāgate.

5895. Pesetha kuñjare dantī balavante saṭṭhihāyane,
maddantu kuñjarā nagaraṃ vedehena sumāpitaṃ.

5896. Vacchadantamukhā setā tikhiṇaggā[13] aṭṭhivedhino,
panunnā[14] dhanuvegena sampatantutarītaraṃ.[15]

5897. Māṇavā vammino[16] sūrā citradaṇḍayutāvudhā,[17]
pakkhandino mahānāgā hatthīnaṃ hontu sammukhā.

5898. Sattiyo teladhotāyo accimantī[18] pabhassarā,
vijjotamānā tiṭṭhantu sataraṃsā viya[19] tārakā.

5899. Āvudhabalavantānaṃ guṇikāyūradhārinaṃ,
etādisānaṃ yodhānaṃ saṅgāme apalāyinaṃ,
vedeho kuto muccissati sace pakkhīva kāhati.[20]

5900. Tiṃsa me purisanāvutyo[21] sabbe vekekanicchitā,[22]
yesaṃ samaṃ na passāmi kevalaṃ mahimaṃ caraṃ.

5901. Nāgā ca kappitā dantī balavanto[23] saṭṭhihāyanā,
yesaṃ khandhesu sobhanti kumārā cārudassanā.

5902. Pītālaṅkārā pītavasanā pītuttaranivāsanā,
nāgakkhandhesu sobhanti devaputtāva nandane.

---

[1] evameva - Syā.
[2] paṇḍitehi sukhāvahaṃ - PTS.
[3] bandhe - Syā.
[4] cūḷaneyyo - Ma, Syā; cūlanīyo - PTS.
[5] aruṇuggasmiṃ - Ma, Syā.
[6] upakāraṃ - Syā.
[7] maṇicammena - Syā; maṇivammesu - PTS.
[8] gharam ādāya pāṇinaṃ - PTS.
[9] pesiye - Ma, Syā.
[10] hatthārohe - Ma, Syā.
[11] pattikārike - PTS.
[12] vālavedhe - Ma, Syā, PTS.
[13] tikkhaggā - Ma, Syā.
[14] paṇunnā - Ma, PTS; panuṇṇā - Syā.
[15] sampatantutarītarā - Ma, Syā; sampatantu 'tarītaraṃ - PTS.
[16] cammino - Syā.
[17] cittadaṇḍayutāvudhā - Syā.
[18] accimantā - Ma, PTS; acchimanto - Syā.
[19] sataraṃsīva - Ma, Syā, PTS.
[20] kāhiti - Ma, Syā.
[21] tiṃsā me purisā nāvutyo - PTS.
[22] sabbevekekaniccitā - Ma; sabbe ekekaniccitā - Syā.
[23] balavantā - Syā, PTS.

(Lời vị Senaka)

5890. "Tâu đại vương, điều ấy là như vậy, bởi vì các bậc sáng suốt là nguồn mang lại niềm hạnh phúc. Khi chúng ta bị rơi vào bàn tay của kẻ thù, tựa như những con chim bị nhốt ở trong lồng, tựa như những con cá đã đi vào trong lưới, Mahosadha đã cứu thoát chúng ta."

5891. Sau khi đã canh giữ trọn đêm, đức vua Cūḷanīya có sức mạnh vĩ đại đã đi đến thành Upakārī vào lúc mặt trời đang mọc lên.

5892. Sau khi đã cỡi lên con voi cao quý có sức mạnh, được sáu mươi năm tuổi, đức vua Cūḷanīya có sức mạnh vĩ đại xứ Pañcāla đã phát biểu.

5893. Đức vua được nai nịt với áo giáp bằng ngọc ma-ni, sau khi nắm lấy mũi tên ở bàn tay, đã nói với các lính hầu tinh nhuệ đã tập họp lại, –

5894. – với các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, các bộ binh, và các cung thủ thiện nghệ về thuật bắn cung có thể bắn xuyên sợi tóc đã tập họp lại rằng:

5895. "Các khanh hãy đưa đến các con voi có ngà, có sức mạnh, được sáu mươi năm tuổi. Hãy để các con voi dẫm nát thành phố đã được xây dựng khéo léo bởi vua Vedeha.

5896. Hãy đổ xuống trận mưa tên với những mũi tên nhọn màu trắng tựa như răng bò con, có thể xuyên thấu xương, được bắn ra bằng lực đẩy của những cây cung, rơi xuống khắp các nơi.

5897. Hãy để các chàng trai dũng sĩ có mặc áo giáp, có vũ khí được gắn vào tay cầm có nhiều màu sắc, những con người vĩ đại, xông xáo, đối đầu với những con voi.

5898. Hãy duy trì các cây thương đã được tẩm dầu, có ngọn lửa sáng rực, đang lấp lánh tựa như ánh sáng của hàng trăm vì sao.

5899. Đối với các chiến binh có vũ khí và sức mạnh, có mang chiến bào và vòng trang sức ở cánh tay, không có sự bỏ chạy ở chiến trường như các vị này, vua Vedeha sẽ thoát thân cách nào, cho dầu là sẽ bay lượn tựa như loài chim?

5900. Ba mươi chín ngàn người của trẫm, tất cả đều đã được chọn lựa từng người một. Trong khi đi khắp toàn bộ trái đất này, trẫm không nhìn thấy ai bằng họ.

5901. Và các con voi có ngà đã được sửa soạn, có ngà, có sức mạnh, được sáu mươi năm tuổi. Các vị vương tử có dáng vẻ dễ mến, sáng chói ở trên mình các con voi ấy.

5902. (Các vị ấy) có đồ trang sức màu vàng, có y phục màu vàng, có thượng y và hạ y màu vàng, sáng chói ở trên mình các con voi, tựa như các Thiên tử ở khu vườn Nandana.

5903. Pāṭhīnavaṇṇā nettiṃsā teladhotā pabhassarā,
niṭṭhitā naravīrehi[1] samadhārā sunissitā.

5904. Vellālino[2] vītamalā sikkāyasamayā daḷhā,
gahitā balavantehi suppahārappahāribhi.

5905. Suvaṇṇatharusampannā[3] lohitakacchupadhāritā,[4]
vivattamānā sobhanti vijjuvabbhaghanantare.

5906. Patākā[5] vammino[6] sūrā asicammassa kovidā,
tharuggahā sikkhitāro[7] nāgakkhandhātipātino.[8]

5907. Edisehi[9] parikkhitto natthi mokkho ito tava,
pabhāvaṃ te na passāmi yena tvaṃ mithilaṃ vaje.

5908. Kinnu santaramānova nāgaṃ pesesi kuñjaraṃ,
pahaṭṭharūpo āpatasi[10] laddhatthosmīti[11] maññasi.

5909. Oharetaṃ dhanu[12] cāpaṃ khurappaṃ paṭisaṃhara,
oharetaṃ subhaṃ cammaṃ[13] veḷuriyamaṇisanthataṃ.[14]

5910. Pasannamukhavaṇṇosi mihitapubbañca[15] bhāsasi,
hoti kho maraṇakāle tādisī[16] vaṇṇasampadā.

5911. Moghaṃ te gajjitaṃ rāja bhinnamantosi khattiya,
duggaṇho hi[17] tayā rājā khaḷuṅkeneva sindhavo.

5912. Tiṇṇo hiyyo rājā gaṅgaṃ sāmacco saparijjano,
haṃsarājaṃ yathā dhaṅko anujjavaṃ[18] papatissasi.[19]

5913. Sigālā[20] rattibhāgena phullaṃ disvāna kiṃsukaṃ,
maṃsapesīti maññantā paribbūḷhā[21] migādhamā.

---

[1] naradhīrehi - Ma.
[2] vellāḷino - Syā, PTS.
[3] cārusampannā - PTS.
[4] lohitakañcūpadhāritā - Syā; lohitakacchūpavāditā - PTS.
[5] paṭākā - Ma; pathakā - Syā.
[6] cammino - Syā.
[7] dhanuggahā sikkhitarā - Ma, Syā.
[8] nāgakhandhe nipātino - Ma; nāgakkhandhanipātino - Syā.
[9] etādisehi - Ma, Syā.
[10] āgamasi - Syā.
[11] siddhatthosmīti - Ma.
[12] dhanuṃ - Ma, PTS.
[13] vammaṃ - Ma, PTS.
[14] veḷuriyamaṇisannibhaṃ - Syā.
[15] mitapubbañca - Ma, Syā.
[16] edisī - Ma, Syā.
[17] duggaṇhosi - Ma.
[18] anujavaṃ - PTS.
[19] patissasi - Ma, Syā, PTS.
[20] siṅgālā - Ma.
[21] paribyūḷhā - Ma, Syā.

5903. Các thanh gươm có màu sắc của loài cá *pāṭhīna*, đã được tẩm dầu, sáng rực, đã được hoàn thành bởi những dũng sĩ, có phần lưỡi bằng phẳng, vô cùng bén nhọn.

5904. (Các thanh gươm) có sự chói sáng, không có vết rỉ sét, được làm bằng thép tinh luyện, vững chắc, được nắm chặt bởi những chiến sĩ mạnh mẽ với những chiêu thức đánh qua đánh lại điêu luyện.

5905. (Các thanh gươm) có cán bằng vàng, có bao gươm màu đỏ, chói sáng trong khi quay tròn, tựa như tia chớp ở giữa đám mây.

5906. Các dũng sĩ có cờ hiệu và áo giáp, rành rẽ dùng gươm và tấm khiên, nắm chặt chuôi kiếm, đã được huấn luyện, là những sát thủ ở trên mình voi.

5907. Bị bao vây bởi những dũng sĩ như thế này, không có việc thoát khỏi nơi này đối với ngươi. Trẫm không nhìn thấy nguồn năng lực nào của ngươi, nhờ vào nó ngươi có thể đi đến thành Mithilā."

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)
5908. "Việc gì bệ hạ lại vội vã phái đi con voi hạng nhất và tiến đến với dáng vẻ hứng khởi, có phải bệ hạ nghĩ rằng: 'Ta đã thành tựu mục đích'?

5909. Bệ hạ hãy bỏ cây cung xuống. Bệ hạ hãy cất mũi tên đi. Bệ hạ hãy bỏ xuống tấm khiên sáng láng được trải đều ngọc bích và ngọc ma-ni."

(Lời đức vua Cūḷanīya)
5910. "Ngươi có sắc diện tươi tắn và nói với nụ cười giao hảo. Quả thật, khi ở vào thời điểm của sự chết thì có sự thành tựu dung sắc như thế ấy."

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)
5911. "Việc gào thét của ngài là vô ích, tâu bệ hạ. Ngài có kế hoạch đã bị đổ vỡ, tâu vị Sát-đế-lỵ. Bởi vì, bệ hạ khó mà bắt được vua (Vedeha), tựa như con ngựa chứng khó mà rượt kịp con ngựa thuần chủng.

5912. Hôm qua, vua (Vedeha) đã vượt qua sông Gaṅgā cùng với quan viên và tùy tùng. Giống như con chim quạ đang bám theo chim thiên nga chúa, bệ hạ sẽ bị rơi rớt (ở giữa chừng).

5913. Các con chó rừng, trong đêm tối, sau khi nhìn thấy đóa hoa *kiṃsuka* nở rộ, trong khi nghĩ rằng: 'Là miếng thịt,' các con thú hạ tiện đã vây quanh.

5914. Vītivattāsu rattīsu uggatasmiṃ divākare,
kiṃsukaṃ phullitaṃ disvā āsacchinnā[1] migādhamā.

5915. Evameva tuvaṃ rāja vedehaṃ parivāriya,[2]
āsacchinno[3] gamissasi sigālā kiṃsukaṃ yathā.

5916. Imassa hatthapāde ca[4] kaṇṇanāsañca chindatha,
yo me amittaṃ hatthagataṃ vedehaṃ parimocayi.

5917. Ima[5] maṃsaṃva[6] pātabbaṃ[7] sūle katvā pacantu taṃ,[8]
yo me amittaṃ hatthagataṃ vedehaṃ parimocayi.

5918. Yathāpi āsabhaṃ cammaṃ[9] pathavyā vitaniyyati,[10]
sīhassa atho vyagghassa hoti saṅkusamāhataṃ.

5919. Evaṃ taṃ vitanitvāna[11] vedhayissāmi sattiyā,
yo me amittaṃ hatthagataṃ vedehaṃ parimocayi.

5920. Sace me hatthe ca pāde ca[12] kaṇṇanāsañca checchasi,[13]
evaṃ pañcālacaṇḍassa[14] vedeho chedayissati.

5921. Sace me hatthe ca pāde ca kaṇṇanāsañca checchasi,
evaṃ pañcālacaṇḍiyā[15] vedeho chedayissati.

5922. Sace me hatthe ca pāde ca kaṇṇanāsañca checchasi,
evaṃ nandāya deviyā vedeho chedayissati.

5923. Sace me hatthe ca pāde ca kaṇṇanāsañca checchasi,
evaṃ te puttadārassa vedeho chedayissati.

5924. Sace maṃsaṃva[16] pātabbaṃ sūle katvā pacissasi,
evaṃ pañcālacaṇḍassa vedeho pācayissati.

5925. Sace maṃsaṃva pātabbaṃ sūle katvā pacissasi,
evaṃ pañcālacaṇḍiyā vedeho pācayissati.

5926. Sace maṃsaṃva pātabbaṃ sūle katvā pacissasi,
evaṃ nandāya deviyā vedeho pācayissati.

---

[1] āsāchinnā - PTS.
[2] parivāraya - PTS.
[3] āsāchinno - PTS.
[4] hatthe pāde ca - Ma, PTS.
[5] imaṃ - Ma, Syā; imassa - PTS.
[6] maṃsañ ca - PTS.
[7] pātabyaṃ - Ma, Syā.
[8] naṃ - Ma, Syā, PTS.
[9] usabhacammaṃ - Syā.
[10] vihanīyati - Syā.
[11] vihanitvāna - Syā.
[12] hatthe pāde ca - Ma, PTS; hatthapāde ca - Syā.
[13] chedasi - Syā.
[14] pañcālacandassa - Ma, Syā.
[15] pañcālacandiyā - Ma, Syā.
[16] maṃsañca - Syā, PTS.

5914. Khi các đêm đen đã trôi qua, khi mặt trời đã mọc lên, sau khi nhìn thấy đóa hoa *kiṃsuka* được nở rộ, các con thú hạ tiện đã bị tiêu tan niềm hy vọng.

5915. Tâu bệ hạ, tương tự y như vậy, sau khi bao vây vua Vedeha, bệ hạ sẽ bị tiêu tan niềm hy vọng và sẽ ra đi, giống như các con chó rừng và bông hoa *kiṃsuka*."

(Lời đức vua Cūḷanīya)
5916. "Các khanh hãy cắt đứt các bàn tay và bàn chân, tai và mũi của gã này, là kẻ đã giải thoát cho vua Vedeha, kẻ thù của trẫm, đã bị rơi vào bàn tay của trẫm.

5917. Hãy xuyên qua cọc nhọn rồi nướng chín gã ấy, là kẻ đã giải thoát cho vua Vedeha, kẻ thù của trẫm, đã bị rơi vào bàn tay của trẫm, như là miếng thịt được dùng để nướng này.

5918. Cũng giống như tấm da trâu được kéo căng ra ở mặt đất, da của loài sư tử, rồi của loài cọp được giữ chặt bởi những cây cọc, –

5919. – tương tự như vậy, sau khi kéo căng ngươi ra, trẫm sẽ cho dùng cây giáo đâm thủng ngươi, là kẻ đã giải thoát cho vua Vedeha, kẻ thù của trẫm, đã bị rơi vào bàn tay của trẫm."

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)
5920. "Nếu bệ hạ sẽ cắt đứt các bàn tay và bàn chân, tai và mũi của thần, thì vua Vedeha sẽ cho cắt đứt như vậy đối với hoàng tử Pañcālacaṇḍa.

5921. Nếu bệ hạ sẽ cắt đứt các bàn tay và bàn chân, tai và mũi của thần, thì vua Vedeha sẽ cho cắt đứt như vậy đối với công chúa Pañcālacaṇḍī.

5922. Nếu bệ hạ sẽ cắt đứt các bàn tay và bàn chân, tai và mũi của thần, thì vua Vedeha sẽ cho cắt đứt như vậy đối với hoàng hậu Nandā.

5923. Nếu bệ hạ sẽ cắt đứt các bàn tay và bàn chân, tai và mũi của thần, thì vua Vedeha sẽ cho cắt đứt như vậy đối với vợ và các con của bệ hạ.

5924. Nếu bệ hạ sẽ xuyên qua cọc nhọn rồi nướng chín thần như là miếng thịt được dùng để nướng, thì vua Vedeha sẽ cho nướng chín như vậy đối với hoàng tử Pañcālacaṇḍa.

5925. Nếu bệ hạ sẽ xuyên qua cọc nhọn rồi nướng chín thần như là miếng thịt được dùng để nướng, thì vua Vedeha sẽ cho nướng chín như vậy đối với công chúa Pañcālacaṇḍī.

5926. Nếu bệ hạ sẽ xuyên qua cọc nhọn rồi nướng chín thần như là miếng thịt được dùng để nướng, thì vua Vedeha sẽ cho nướng chín như vậy đối với hoàng hậu Nandā.

5927. Sace maṃsaṃva pātabbaṃ sūle katvā pacissasi,
evaṃ te puttadārassa vedeho pācayissati.

5928. Sace maṃ vitanitvāna[1] vedhayissasi sattiyā,
evaṃ pañcālacaṇḍassa vedeho vedhayissati.

5929. Sace maṃ vitanitvāna vedhayissasi sattiyā,
evaṃ pañcālacaṇḍiyā vedeho vedhayissati.

5930. Sace maṃ vitanitvāna vedhayissasi sattiyā,
evaṃ nandāya deviyā vedeho vedhayissati.

5931. Sace maṃ vitanitvāna vedhayissasi sattiyā,
evaṃ te puttadārassa vedeho vedhayissati,
evaṃ no mantitaṃ raho vedehena mayā saha.

5932. Yathā[2] palasataṃ[3] cammaṃ kontimantīsuniṭṭhitaṃ,[4]
upeti tanutāṇāya sarānaṃ paṭihantave.

5933. Sukhāvaho dukkhanudo[5] vedehassa yasassino,
matiṃ te paṭihaññāmi usuṃ palasateniva.[6]

5934. Iṅgha passa mahārāja suññaṃ antepuraṃ tava,
orodhā ca kumārā ca tava mātā ca khattiya,
ummaggā[7] nīharitvāna vedehassupanāmitā.

5935. Iṅgha antepuraṃ mayhaṃ gantvāna vicinātha naṃ,
yathā imassa vacanaṃ saccaṃ vā yadi vā musā.

5936. Evametaṃ mahārāja yathā āha mahosadho,
suññaṃ antepuraṃ sabbaṃ kākapaṭṭanakaṃ[8] yathā.

5937. Ito gatā mahārāja nārī sabbaṅgasobhanā,
kosumbhaphalakasussoṇī[9] haṃsagaggarabhāṇinī.

5938. Ito nītā mahārāja nārī sabbaṅgasobhanā,
koseyyavasanā sāmā jātarūpasumekhalā.

5939. Surattapādā kalyāṇī suvaṇṇamaṇimekhalā,
pārevatakkhī[10] sutanu[11] bimboṭṭhā tanumajjhimā.

---

[1] vihanitvāna - Syā.
[2] yathāpi - Ma.
[3] phalasataṃ - PTS.
[4] kontimantāsuniṭṭhitaṃ - Ma, Syā; kontīmantīsuniṭṭhitaṃ - PTS.
[5] dukkhanūdo - Syā.
[6] palasatena vā - Ma, Syā; phalasatena vā - PTS.
[7] umaṅgā - Ma; ummaṅgā - Syā.
[8] kākapatanakaṃ - Syā.
[9] kosambaphalakasussoṇī - Ma.
[10] pārevaṭakkhi - PTS.
[11] sutanū - Ma, Syā, PTS.

5927. Nếu bệ hạ sẽ xuyên qua cọc nhọn rồi nướng chín thần như là miếng thịt được dùng để nướng, thì vua Vedeha sẽ cho nướng chín như vậy đối với vợ và các con của bệ hạ.

5928. Nếu bệ hạ kéo căng thần ra rồi cho đâm thủng bằng cây giáo, thì vua Vedeha sẽ cho đâm thủng như vậy đối với hoàng tử Pañcālacaṇḍa.

5929. Nếu bệ hạ kéo căng thần ra rồi cho đâm thủng bằng cây giáo, thì vua Vedeha sẽ cho đâm thủng như vậy đối với công chúa Pañcālacaṇḍī.

5930. Nếu bệ hạ kéo căng thần ra rồi cho đâm thủng bằng cây giáo, thì vua Vedeha sẽ cho đâm thủng như vậy đối với hoàng hậu Nandā.

5931. Nếu bệ hạ kéo căng thần ra rồi cho đâm thủng bằng cây giáo, thì vua Vedeha sẽ cho đâm thủng như vậy đối với vợ và các con của bệ hạ. Việc đã được bàn bí mật giữa chúng tôi, bởi vua Vedeha với thần là như vậy.

5932. Giống như tấm khiên nặng một trăm *pala*, khéo được hoàn thành bởi người thợ có chuyên môn, đạt được sự bảo vệ thân thể để chống lại các mũi tên.

5933. Là người đem lại sự hạnh phúc và là người xua đi nỗi khổ đau của đức vua Vedeha có danh tiếng, thần chống lại mưu tính của bệ hạ, tựa như tấm khiên nặng một trăm *pala* chống lại mũi tên.

5934. Nào, tâu đại vương, xin ngài hãy nhìn xem nội cung của ngài là trống không. Tâu vị Sát-đế-ly, các công nương, các hoàng tử, và mẫu hậu của ngài đã được đưa ra khỏi bằng đường hầm và giao cho đức vua Vedeha."

(Lời đức vua Cūḷanīya)
5935. "Nào, các khanh hãy đi đến nội cung của trẫm và xem xét điều ấy là sự thật hay dối trá, có giống như lời nói của gã này."

(Lời lính hầu)
5936. "Tâu đại vương, điều ấy là như vậy, giống như vị Mahosadha đã nói. Toàn bộ nội cung là trống không, giống như nơi sinh sống của bầy quạ."

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)
5937. "Tâu đại vương, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, có cặp mông đầy đặn như tấm ván gỗ cây *kosumbha*, có giọng nói thánh thót của chim thiên nga, đã ra đi từ chỗ này.

5938. Tâu đại vương, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, có y phục bằng lụa màu hoàng kim, có đai lưng xinh xắn bằng vàng, đã được dẫn đi từ chỗ này.

5939. Nàng có hai bàn chân đỏ tươi, kiều diễm, có đai lưng bằng vàng và ngọc ma-ni, có đôi mắt như của chim bồ câu, có thân hình đẹp, có đôi môi đỏ mọng (màu trái *bimba*), có vòng eo thon.

5940. Sujātā bhujagalaṭṭhīva[1] vellīva[2] tanumajjhimā,
dīghassā kesā[3] asitā īsakaggapavellitā.

5941. Sujātā migachāpīva[4] hemantaggisikhāriva,
nadīva giriduggesu sañchannā khuddaveḷuhi.

5942. Nāganāsūru kalyāṇī paṭhamā[5] timbarutthanī,
nātidīghā nātirassā nālomā nātilomasā.[6]

5943. Nandāya nūna maraṇena[7] nandasi sirivāhana,
ahañca nūna nandā ca gacchāma yamasādhanaṃ.

5944. Dibbaṃ adhīyase māyaṃ akāsi cakkhumohanaṃ,
yo me amittaṃ hatthagataṃ vedehaṃ parimocayi.

5945. Adhīyanti mahārāja[8] dibbamāyidha paṇḍitā,
te mocayanti attānaṃ paṇḍitā mantino janā.

5946. Santi māṇavaputtā me kusalā sandhichedakā,
yesaṃ katena maggena vedeho mithilaṃ gato.

5947. Iṅgha passa mahārāja ummaggaṃ sādhu māpitaṃ,
hatthīnaṃ atha assānaṃ rathānaṃ atha pattinaṃ,
ālokabhūtaṃ tiṭṭhantaṃ ummaggaṃ sādhu niṭṭhitaṃ.

5948. Lābhā vata videhānaṃ yassa me edisā[9] paṇḍitā,
ghare vasanti vijite yathā tvaṃsi[10] mahosadha.

5949. Vuttiñca parihārañca diguṇaṃ bhattavetanaṃ,[11]
dadāmi vipulaṃ bhogaṃ[12] bhuñja kāme ramassu ca.
mā videhaṃ paccagamā kiṃ videho karissati.

5950. Yo cajetha mahārāja bhattāraṃ dhanakāraṇā,
ubhinnaṃ hoti gārayho attano ca parassa ca,
yāva jīveyya vedeho nāññassa puriso siyā.[13]

---

[1] bhujalaṭṭhīva - Ma, Syā, PTS.
[2] vedīva - Ma, Syā.
[3] dīghassakesā - PTS.
[4] migachāpāva - Ma.
[5] paramā - Ma.
[6] nātilomakā - Syā;
nātilom' assā - PTS.
[7] maraṇe - PTS.
[8] adhiyanti ve mahārāja - Syā.
[9] yassimedisā - Ma;
yassime edisā - Syā.
[10] tvamasi - Syā.
[11] bhattavettanaṃ - Syā.
[12] vipule bhoge - Ma, Syā, PTS.
[13] siyaṃ - Syā.

5940. Nàng được sanh ra ở dòng dõi cao quý tựa như chồi non của dây trầu không, có vòng eo thon tựa như cột trụ vàng. Mái tóc của nàng dài, đen nhánh, đã được uốn cong chút ít ở phần ngọn.

5941. Nàng được sanh ra ở dòng dõi cao quý tựa như con thú rừng bé nhỏ, tựa như ngọn lửa vào mùa đông, tựa như dòng sông ở những hẻm núi và được che lấp bởi những lùm tre nhỏ.

5942. Nàng có hai đùi tựa như vòi voi, kiều diễm, có bộ ngực hạng nhất tựa như trái *timbaru*, không quá cao, không quá thấp, không phải không có lông, không phải có quá nhiều lông.

5943. Tâu bậc có cỗ xe lộng lẫy, bệ hạ chắc hẳn vui mừng với cái chết của hoàng hậu Nandā. Vậy hãy để chúng tôi, thần và hoàng hậu Nandā, đi đến lãnh địa của Diêm Vương."

(Lời đức vua Cūḷanīya)
5944. "Có phải khanh học pháp thuật thần tiên, đã làm mờ mắt trẫm, và là kẻ đã giải thoát cho vua Vedeha, kẻ thù của trẫm, đã bị rơi vào bàn tay của trẫm?"

5945. "Tâu đại vương, các bậc sáng suốt ở thế gian này học pháp thuật thần tiên. Các vị ấy giải thoát cho bản thân, là những người sáng suốt, có sự khôn ngoan.

5946. Thần có những chàng trai trẻ tùy tùng là những người đào hầm thiện xảo. Đức vua Vedeha đã đi đến thành Mithilā bằng con đường hầm đã được những người này thực hiện.

5947. Nào, tâu đại vương, xin ngài hãy nhìn xem con đường hầm đã khéo được kiến tạo cho các tượng binh, rồi các kỵ binh, cho các xa binh, rồi các bộ binh, con đường hầm đã khéo được hoàn thành, có ánh sáng, và đang được duy trì."

5948. "Quả thật có sự lợi ích cho xứ sở Videha, là có được các bậc sáng suốt như thế này cư ngụ ở trong nhà, ở trong lãnh thổ, giống như là khanh vậy, này Mahosadha!

5949. Trẫm ban cho sinh kế, các ngôi làng và thị trấn để cai quản, gấp đôi thực phẩm và tiền lương, rồi của cải dồi dào, khanh hãy thọ hưởng và hãy vui thích các dục. Chớ trở về lại xứ Videha. Xứ Videha sẽ làm gì (cho khanh)?"

5950. "Tâu đại vương, kẻ nào từ bỏ chủ nhân vì lý do tài sản, cả hai người, bản thân kẻ ấy và người chủ, đều đáng bị chê trách. Chừng nào vua Vedeha còn sống, thần không thể là người thuộc về chủ nhân khác.

5951. Yo cajetha mahārāja bhattāraṃ dhanakāraṇā,
ubhinnaṃ hoti gārayho attano ca parassa ca,
yāva tiṭṭheyya vedeho nāññassa vijite vase.

5952. Dammi nikkhasahassaṃ te gāmāsītiñca[1] kāsisu,
dāsīsatāni cattāri dammi bhariyāsatañca te,
sabbaṃ senaṅgamādāya[2] sotthiṃ gaccha mahosadha.

5953. Yāvaṃ[3] dadantu hatthīnaṃ assānaṃ dviguṇaṃ[4] vidhaṃ,
tappentu annapānena rathike pattikārake.[5]

5954. Hatthī asse rathe[6] pattī gacchevādāya paṇḍita,
passatu taṃ mahārājā vedeho mithilaṃ gataṃ.

5955. Hatthī assā rathā pattī senā padissate[7] mahā,
caturaṅginī bhiṃsarūpā[8] kinnu maññanti paṇḍitā.[9]

5956. Ānando te mahārāja uttamo patidissati,
sabbaṃ senaṅgamādāya[10] sotthiṃ patto[11] mahosadho.

5957. Yathā petaṃ susānasmiṃ chaḍḍetvā caturo janā,
evaṃ kampilliye tyamhā[12] chaḍḍayitvā idhāgatā.

5958. Atha tvaṃ kena vaṇṇena kena vā pana hetunā,
kena vā atthajātena attānaṃ parimocayi.

5959. Atthaṃ atthena vedeha mantaṃ mantena khattiya,
parivārayissaṃ[13] rājānaṃ jambudīpaṃva sāgaro.

5960. Dinnaṃ nikkhasahassaṃ me gāmāsīti ca[14] kāsisu,
dāsīsatāni cattāri dinnaṃ bhariyāsatañca me,
sabbaṃ senaṅgamādāya[15] sotthinamhi[16] idhāgato.

5961. Susukhaṃ vata saṃvāso paṇḍitehīti senaka,
pakkhīva pañjare baddhe[17] macche jālagateriva,
amittahatthatthagate mocayī no mahosadho.

---

[1] gāmāsīti ca - PTS.
[2] senāṅgamādāya - Syā.
[3] yāva - Ma, Syā.
[4] diguṇaṃ - Ma, Syā.
[5] pattikārike - PTS.
[6] assā rathā - PTS.
[7] sādissate - Syā.
[8] bhīsarūpā - Ma.
[9] kiṃ nu maññasi paṇḍita - Ma.
[10] sabbaṃ senāṅgamādāya - Syā;
sabbasenaṅgam ādāya - PTS.
[11] sotthippatto - Syā.
[12] kapilaye tyamha - Ma;
kappiliye tyamhā - Syā;
kampilliyaraṭṭhe - PTS.
[13] parivārayiṃ - Ma.
[14] gāmāsītiñca - Syā.
[15] senāṅgamādāya - Syā.
[16] sotthināmhi - Ma, Syā.
[17] bandhe - Syā.

5951. Tâu đại vương, kẻ nào từ bỏ chủ nhân vì lý do tài sản, cả hai người, bản thân kẻ ấy và người chủ, đều đáng bị chê trách. Chừng nào vua Vedeha còn tồn tại, thần không thể ở lãnh địa của chủ nhân khác."

5952. "Trẫm ban cho khanh một ngàn đồng tiền vàng và tám mươi ngôi làng ở xứ Kāsi. Trẫm ban cho khanh bốn trăm nữ tỳ và một trăm người vợ. Này Mahosadha, khanh hãy mang theo toán quân lính và ra đi bình yên.

5953. Mọi người hãy cho gấp đôi phần lúa mạch đến các con voi và các con ngựa. Mọi người hãy làm thỏa mãn các xa binh, các bộ binh với cơm ăn và nước uống.

5954. Này bậc sáng suốt, khanh hãy ra đi, mang theo các tượng binh, các kỵ binh, các xa binh, và các bộ binh. Hãy để cho vị đại vương Vedeha nhìn thấy khanh đã về đến thành Mithilā."

(Lời đức vua Vedeha, ở tại thành Mithilā)
5955. "Đoàn quân vĩ đại gồm bốn binh chủng: tượng binh, kỵ binh, xa binh, và bộ binh, được nhìn thấy là có dáng vẻ khủng khiếp. Này các bậc sáng suốt, chúng có ý định gì?"

(Lời vị Senaka)
5956. "Tâu đại vương, có niềm vui mừng tột độ cho bệ hạ được nhìn thấy. Mahosadha đã mang theo toàn bộ toán quân lính trở về bình yên."

(Lời đức vua Vedeha nói với Mahosadha)
5957. "Giống như bốn người đã quăng bỏ xác người chết ở bãi tha ma (rồi ra đi), tương tự như vậy, chúng ta đã bỏ lại khanh ở thành Kampilliya và đi về nơi này.

5958. Vậy thì vì lý do gì, hay là vì nguyên nhân gì, hoặc là do lợi ích nào sanh lên mà khanh đã giải thoát được bản thân?"

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)
5959. "Bằng mục đích vây hãm mục đích, tâu đức vua Vedeha, bằng kế hoạch vây hãm kế hoạch, tâu vị Sát-đế-lỵ, thần đã bao vây vị vua Cūḷanīya, tựa như biển cả bao bọc xứ sở Jambudīpa.

5960. Thần đã được ban tặng một ngàn đồng tiền vàng và tám mươi ngôi làng ở xứ Kāsi. Thần đã được ban tặng bốn trăm nữ tỳ và một trăm người vợ. Thần đã mang theo toàn bộ toán quân lính và đã về đến nơi này một cách bình yên."

(Lời đức vua Vedeha nói với Senaka)
5961. "Này Senaka, việc cộng trú với các bậc sáng suốt quả thật vô cùng hạnh phúc! Khi chúng ta bị rơi vào bàn tay của kẻ thù, tựa như những con chim bị nhốt ở trong lồng, tựa như những con cá đã đi vào trong lưới, Mahosadha đã cứu thoát chúng ta."[1]

[1] Câu kệ 5961 giống câu kệ 5889 ở trang 333.

5962. Evametaṃ[1] mahārāja paṇḍitā hi[2] sukhāvahā,
pakkhīva pañjare baddhe[3] macche jālagateriva,
amittahatthatthagate[4] mocayī no mahosadho.

5963. Āhaññantu sabbavīṇā bheriyo deṇḍimāni ca,[5]
nadantu[6] māgadhā saṅkhā vaggu vadatu dundubhi.[7]

5964. Orodhā ca kumārā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,
bahuṃ annañca pānañca paṇḍitassābhihārayuṃ.

5965. Hatthāruhā anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,
bahuṃ annañca pānañca paṇḍitassābhihārayuṃ.

5966. Samāgatā jānapadā negamā ca samāgatā,
bahuṃ annañca pānañca paṇḍitassābhihārayuṃ.

5967. Bahujjano[8] pasannosi disvā paṇḍitamāgate,[9]
paṇḍitamhi anuppatte celukkhepo avattathā ”ti.[10]

Mahāummaggakaṇḍaṃ.

5968. Sace vo vuyhamānānaṃ sattannaṃ udakaṇṇave,
manussabalimesāno nāvaṃ gaṇheyya rakkhaso,
anupubbaṃ kathaṃ datvā muñcesi dakarakkhino.[11]

5969. Mātaraṃ paṭhamaṃ dajjaṃ bhariyaṃ datvāna bhātaraṃ,
tato sahāyaṃ datvāna pañcamaṃ dajjaṃ[12] brāhmaṇaṃ,
chaṭṭhāhaṃ dajjamattānaṃ neva dajjaṃ[13] mahosadhaṃ.

5970. Posetā te janettī ca dīgharattānukampikā,
chambhī[14] tayi paduṭṭhasmiṃ[15] paṇḍitā atthadassinī,
aññaṃ upanisaṃ katvā vadhā taṃ parimocayi.

5971. Taṃ tādisaṃ[16] pāṇadadiṃ orasaṃ gabbhadhāriṇiṃ,[17]
mātaraṃ kena dosena dajjāsi dakarakkhino.[18]

---

1 evameva - Syā, PTS.
2 paṇḍitamhi - PTS.
3 bandhe - Syā.
4 amittahatthattagate - Ma.
5 dindimāni ca - Ma; dendimāni ca - Syā.
6 dhamentu - Ma; dhamantu - Syā.
7 vaggū nadantu dundubhī - Ma, Syā.
8 bahujano - Ma.
9 paṇḍitamāgataṃ - Ma, Syā.
10 pavattathāti - Syā, PTS.
11 dakarakkhasā - Ma, Syā; dakarakkhato - PTS.
12 dajja - Syā.
13 n’ eva dajja - PTS.
14 chabbhī - Ma; chabbhi - Syā.
15 padussati - Ma.
16 tādisiṃ - Ma, Syā, PTS.
17 dhāriniṃ - Ma, Syā; dhārinaṃ - PTS.
18 dakarakkhato - PTS, evamuparipi.

(Lời vị Senaka)
5962. "Tâu đại vương, điều ấy là như vậy, bởi vì các bậc sáng suốt là nguồn mang lại niềm hạnh phúc. Khi chúng ta bị rơi vào bàn tay của kẻ thù, tựa như những con chim bị nhốt ở trong lồng, tựa như những con cá đã đi vào trong lưới, Mahosadha đã cứu thoát chúng ta."[1]

(Lời đức vua Vedeha)
5963. "Hãy cho tấu lên tất cả các cây đàn *vīṇā*, các trống lớn, và các trống nhỏ, hãy cho thổi lên các tù và của xứ Māgadha, hãy làm chiếc trống lệnh vang lên âm thanh ngọt ngào."

5964. Các công nương, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn đã mang lại mời bậc sáng suốt nhiều cơm ăn và nước uống.[2]

5965. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh đã mang lại mời bậc sáng suốt nhiều cơm ăn và nước uống.

5966. Các đám đông dân chúng và các đám đông thị dân đã mang lại mời bậc sáng suốt nhiều cơm ăn và nước uống.

5967. Nhiều người đã khởi niềm tin sau khi nhìn thấy bậc sáng suốt lúc vị ấy đi đến. Khi bậc sáng suốt đã đến nơi, việc vẫy khăn chào mừng đã xảy ra.

Phẩm Đường Hầm Vĩ Đại (được chấm dứt).

(Lời trao đổi giữa vua Cūḷanīya và nữ du sĩ)
5968. "Nếu trong lúc tìm kiếm vật hiến tế là con người, quỷ thần sẽ bắt giữ chiếc tàu gồm bảy người của bệ hạ đang lênh đênh ở biển cả, thì bệ hạ sẽ hiến dâng và trao cho thủy thần theo thứ tự như thế nào?"[3]

5969. "Trẫm sẽ hiến dâng mẫu hậu trước tiên, rồi hiến dâng hoàng hậu, đến em trai, kế đó hiến dâng người cộng sự, và thứ năm sẽ hiến dâng vị Bà-la-môn, thứ sáu trẫm sẽ hiến dâng bản thân, và sẽ không bao giờ hiến dâng vị Mahosadha."

5970. "Mẫu hậu là người nuôi dưỡng, là người sanh ra, và là người có lòng thương xót đến bệ hạ trong thời gian dài lâu. Khi bệ hạ bị Chambhī hãm hại, mẫu hậu là người sáng suốt, quan tâm đến lợi ích, đã tạo ra người khác giống như bệ hạ để thế chỗ, và đã giúp cho bệ hạ thoát khỏi cái chết.

5971. Người phụ nữ như thế ấy đã ban cho mạng sống, đã mang nặng bào thai, đã bồng ẵm bệ hạ, vì tội lỗi gì mà bệ hạ sẽ hiến dâng mẫu hậu cho thủy thần?"

---

[1] Câu kệ 5962 giống câu kệ 5890 ở trang 335.
[2] Các câu kệ 5964 - 5967 giống các câu kệ 5687 - 5690 ở trang 293.
[3] Các câu kệ 5968 - 6001 giống như các câu kệ 2935 - 2968 ở Bổn Sanh 517, *Dakarakkhasapañho - Câu Hỏi của Thủy Thần*, *Jātakapāḷi - Bổn Sanh* 2 (TTPV tập 33, các trang 134 - 141).

5972. Daharā viya alaṅkāraṃ[1] dhāreti apiḷandhanaṃ,
dovārike anīkaṭṭhe ativelaṃ pajagghati.

5973. Tatopi[2] paṭirājānaṃ[3] sayaṃ dūtāni sāsati,
mātaraṃ tena dosena dajjāhaṃ dakarakkhino.

5974. Itthigumbassa pavarā accantapiyavādinī,[4]
anuggatā[5] sīlavatī chāyāva anapāyinī.[6]

5975. Akkodhanā paññavatī[7] paṇḍitā atthadassinī,
ubbariṃ kena dosena dajjāsi dakarakkhino.

5976. Khiḍḍāratisamāpannaṃ anatthavasamāgataṃ,
sā maṃ sakānaṃ[8] puttānaṃ ayācaṃ yācate dhanaṃ.

5977. Sohaṃ dadāmi sāratto[9] bahuṃ uccāvacaṃ dhanaṃ,
suduccajaṃ cajitvāna pacchā socāmi dummano,
ubbariṃ tena dosena dajjāmi[10] dakarakkhino.

5978. Yenocitā jānapadā[11] ānītā ca paṭiggahaṃ,
ābhataṃ pararajjehi abhiṭṭhāya bahuṃ dhanaṃ.[12]

5979. Dhanuggahānaṃ pavaraṃ sūraṃ tikhiṇamantinaṃ,
bhātaraṃ tena dosena dajjāsi dakarakkhino.

5980. Mayocitā[13] jānapadā ānītā ca paṭiggahaṃ,
ābhataṃ pararajjehi abhiṭṭhāya bahuṃ dhanaṃ.

5981. Dhanuggahānaṃ pavaro sūro tikhiṇamanti ca,
mayāyaṃ[14] sukhito rājā atimaññati[15] dārako.

5982. Upaṭṭhānampi me ayye na so eti yathā pure,
bhātaraṃ tena dosena dajjāhaṃ dakarakkhino.

---

[1] viyalaṅkāraṃ - Ma, Syā.
[2] athopi - Ma, Syā.
[3] paṭirājūnaṃ - Ma, Syā.
[4] accantaṃ piyabhāṇinī - Ma, Syā.
[5] anubbatā - Syā.
[6] anupāyinī - Syā.
[7] puññavatī - Ma, Syā.
[8] sakāna - Ma, Syā.
[9] sārato - Syā.
[10] dajjāhaṃ - Ma, Syā.
[11] janapadā - Ma.
[12] bahudhanaṃ - Syā.
[13] yenocitā - Ma;
mayācitā - PTS.
[14] mayā so - PTS.
[15] iti maññati - Syā.

5972. "Mẫu hậu đeo đồ trang điểm và vật trang sức như là còn con gái. Bà cười lớn tiếng và quá lố, nhạo báng các quân gác cổng và các lính ngự lâm.

5973. Kế đó, bà còn dạy bảo các sứ giả của mình đi gặp các vị vua đối nghịch. Vì tội lỗi ấy, trẫm sẽ hiến dâng mẫu hậu cho thủy thần."

5974. "Hoàng hậu là người nữ cao quý trong toán nữ nhân, có giọng nói vô cùng đáng yêu, không làm bộ quý phái, có giới hạnh, không xa cách, tựa như cái bóng, –

5975. – không giận dữ, có trí tuệ, là người sáng suốt, quan tâm đến lợi ích, vì tội lỗi gì mà bệ hạ sẽ hiến dâng hoàng hậu cho thủy thần?"

5976. "Biết trẫm say đắm với các việc vui đùa cùng những sự thích thú và chịu sự tác động của các trò vô bổ, hoàng hậu cầu xin trẫm phần tài sản thuộc về các người con của trẫm, không thể cho được.

5977. Bị luyến ái, trẫm đây ban cho hoàng hậu nhiều tài sản cao thấp khác nhau. Sau khi từ bỏ vật rất khó từ bỏ, về sau trẫm sầu muộn, buồn bã. Vì tội lỗi ấy, trẫm sẽ hiến dâng hoàng hậu cho thủy thần."

5978. "Nhờ vào người em trai mà dân chúng được tập họp lại rồi được đưa về nhà, và nhiều tài sản sau khi chiến thắng được mang lại từ các vương quốc khác.

5979. Chàng dũng sĩ Tikhiṇamanti là tuyệt vời trong số các cung thủ, vì tội lỗi gì mà bệ hạ sẽ hiến dâng em trai cho thủy thần?"

5980. "'Nhờ vào ta mà dân chúng được tập họp lại rồi được đưa về nhà, và nhiều tài sản sau khi chiến thắng được mang lại từ các vương quốc khác.

5981. Ta là dũng sĩ Tikhiṇamanti là tuyệt vời trong số các cung thủ. Nhờ vào ta mà vị vua này được sung sướng,' chàng trai trẻ tự hào như thế.

5982. Thưa nữ du sĩ, thậm chí vị ấy không đi đến hầu cận trẫm giống như trước đây. Vì tội lỗi ấy, trẫm sẽ hiến dâng em trai cho thủy thần."

5983. Ekarattena ubhayo tuvaṃ ca[1] dhanusekhavā,[2]
ubho[3] jātettha pañcālā sahāyā susamāvayā.

5984. Cariyā taṃ anubandhittho ekadukkhasukho tava,
ussukko te divārattiṃ sabbakiccesu vyāvaṭo,[4]
sahāyaṃ tena dosena dajjāsi dakarakkhino.

5985. Cariyāya ayaṃ[5] ayye pajagghittho[6] mayā saha,
ajjāpi tena vaṇṇena ativelaṃ pajagghati.[7]

5986. Ubbariyāpi me[8] ayye mantayāmi rahogato,
anāmantā[9] pavisati pubbe appaṭivedito.

5987. Laddhavāro[10] katokāso ahirikaṃ anādaraṃ,
sahāyaṃ tena dosena dajjāhaṃ dakarakkhino.

5988. Kusalo sabbanimittānaṃ rudaññū[11] āgatāgamo,
uppāde[12] supine yutto niyyāne ca pavesane.

5989. Paddho[13] bhummantalikkhasmiṃ[14] nakkhattapadakovido,
brāhmaṇaṃ kena dosena dajjāsi dakarakkhino.

5990. Parisāyampi me ayye mīlayitvā[15] udikkhati,
tasmā ajja bhamuṃ[16] luddaṃ dajjāhaṃ dakarakkhino.

5991. Sasamuddapariyāyaṃ mahiṃ sāgarakuṇḍalaṃ,
vasundharaṃ āvasasi amaccaparivārito.

5992. Cāturanto mahāraṭṭho vijitāvī mahabbalo,
pathavyā ekarājāsi yaso te vipulaṃgato.

5993. Soḷasitthisahassāni āmuttamaṇikuṇḍalā,
nānājanapadā nariyo[17] devakaññūpamā subhā.

---

[1] tvañceva - Ma, Syā.
[2] dhanusekha ca - Ma.
[3] ubhato - PTS.
[4] byāvaṭo - Ma; pāvaṭo - Syā.
[5] cariyā maṃ ayaṃ - Ma, Syā.
[6] sañjagghittho - Syā.
[7] sañjagghati - Syā.
[8] ubbariyāpihaṃ - Ma, Syā.
[9] anāmanto - Ma, Syā.
[10] laddhadvāro - Ma, Syā.
[11] rutaññū - Ma.
[12] uppāte - Ma.
[13] paṭṭho - Ma, Syā.
[14] bhūmantalikkhasmiṃ - Ma.
[15] ummīlitvā - Ma, Syā; ummīletvā - PTS.
[16] accabhamuṃ - Ma, Syā.
[17] nārī - Ma, Syā.

5983. "Cả hai người, bệ hạ và Dhanusekhavā, đã được sanh ra cùng một đêm. Cả hai đã được sanh ra ở nơi này, đều là người xứ Pañcāla, là cộng sự, có sự phối hợp tốt đẹp.

5984. Vị ấy đã đi theo bệ hạ trong các cuộc du hành, có chung sự vui khổ với bệ hạ, siêng năng, gắn bó ngày đêm với bệ hạ trong mọi công việc; vì tội lỗi gì mà bệ hạ sẽ hiến dâng người cộng sự cho thủy thần?"

5985. "Thưa nữ du sĩ, vị này đã cười lớn tiếng cùng với trẫm trong cuộc du hành, thậm chí hôm nay, cũng với cung cách đó cười lớn tiếng và quá lố.

5986. Thưa nữ du sĩ, ngay cả khi trẫm bàn bạc với hoàng hậu ở nơi kín đáo, vị này, không được triệu mời, cũng đi vào không thông báo trước.

5987. Với dịp may đã đạt được, với cơ hội đã được tạo ra, vì tội lỗi ấy, trẫm sẽ hiến dâng người cộng sự vô liêm sỉ, bất kính cho thủy thần."

5988. "Vị Bà-la-môn là thiện xảo về mọi điềm báo hiệu, biết giải thích về tiếng kêu (của các loài thú), có học thức được truyền thừa, chuyên chú về thiên văn, giải mộng, sự di chuyển đi và đến của các tinh tú, –

5989. – là người thông thạo về trái đất và không gian, rành rẽ về các chòm sao, vì tội lỗi gì mà bệ hạ sẽ hiến dâng vị Bà-la-môn cho thủy thần?"

5990. "Thưa nữ du sĩ, thậm chí trong buổi họp, vị này mở mắt nhìn thẳng vào trẫm. Vì thế, hôm nay trẫm sẽ hiến dâng kẻ nhướng mày, tàn bạo, cho thủy thần."

5991. "Được phò tá bởi các cận thần, bệ hạ cư ngụ ở quả địa cầu, trên phần đất có đại dương là vòng rào, có biển cả là vành đai.

5992. Có đất nước rộng lớn gồm cả bốn phương, bệ hạ là người thắng trận, có sức mạnh vĩ đại, là vị vua độc nhất ở trên trái đất; danh tiếng của bệ hạ lan truyền rộng khắp.

5993. Mười sáu ngàn nữ nhân có các bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma-ni, thuộc các xứ sở khác nhau, xinh đẹp tương tự như các nàng tiên nữ.

5994. Evaṃ sabbaṅgasampannaṃ sabbakāmasamiddhinaṃ,
sukhitānaṃ piyaṃ dīghaṃ jīvitaṃ āhu khattiya.

5995. Atha tvaṃ kena vaṇṇena kena vā pana hetunā,
paṇḍitaṃ anurakkhanto pāṇaṃ cajasi duccajaṃ.

5996. Yatopi āgato ayye mama hatthaṃ mahosadho,
nābhijānāmi dhīrassa aṇumattampi dukkataṃ.

5997. Sace ca kismici[1] kāle maraṇaṃ me pure siyā,
putte ca me[2] paputte ca sukhāpeyya mahosadho.

5998. Anāgataṃ paccuppannaṃ sabbamatthaṃ vipassati,[3]
anāparādhakammantaṃ na dajjaṃ dakarakkhino.

5999. Idaṃ suṇotha[4] pañcālā cūḷanīyassa[5] bhāsitaṃ,
paṇḍitaṃ anurakkhanto pāṇaṃ cajati duccajaṃ.

6000. Mātu bhariyāya bhātucca[6] sakhino brāhmaṇassa ca,
attano cāpi pañcālo channaṃ cajati jīvitaṃ.

6001. Evaṃ mahatthikā[7] paññā nipuṇā sādhucintanī,[8]
diṭṭhadhamme hitatthāya[9] samparāye sukhāya[10] ca.
Dakarakkhasapañho.

6002. Bheri uppalavaṇṇāsi pitā suddhodano ahu,
mātā āsi mahāmāyā amarā bimbasundarī.

6003. Suvo ahosi ānando sāriputtosi cūḷanī,
mahosadho lokanātho evaṃ dhāretha jātakaṃ.[11]
Mahā ummaggajātakaṃ navamaṃ.[12]

--ooOoo--

---

[1] sacepi kimhici - Syā.
[2] so me putte - Ma.
[3] sabbamatthampi passati - Ma.
[4] suṇātha - Ma.
[5] cūḷaneyyassa - Ma, Syā; cūḷaniyassa - PTS.
[6] bhātu ca - Syā.
[7] mahiddhiyā - Syā; mahiddhikā - PTS.
[8] sādhucintinī - Ma, Syā; sādhucittanī - PTS.
[9] diṭṭhadhammahitatthāya - Ma, Syā.
[10] samparāyasukhāya - Ma, Syā.
[11] Kevaṭṭo dedattosi talatā cullanandikā,
pañcālacaṇḍī sundarī devī cāsi yasassikā.
Ambaṭṭho āsi kāvindo poṭṭhapādo ca pukkuso,
piḷotiko ca devindo senako cāpi saccako.
Devīdumbarā diṭṭhamaṅgalikā sālikā cāpi kuṇḍalī
vedeho lāḷudāyīti.
Imāpi dve gāthāyo bahūsu sīhalapotthakesu dissanti. Syāmapotthake ito visadisā. Bheri iccādikā pana dve gāthāyo sabbapotthakesu ekasadisā.
[12] umaṅgajātakaṃ pañcamaṃ - Ma; mahosadhajātakaṃ - Syā.

5994. Tâu vị Sát-đế-ly, người ta đã nói cuộc sống được đầy đủ mọi yếu tố, được thành tựu tất cả các dục của những người hạnh phúc là đáng yêu và lâu dài.

5995. Vậy thì vì lý do gì, hay là vì nguyên nhân gì, trong khi bảo vệ bậc nhân sĩ, bệ hạ lại từ bỏ mạng sống là vật khó từ bỏ?"

5996. "Thưa nữ du sĩ, từ khi Mahosadha đi đến dưới trướng của trẫm, trẫm không hay biết việc làm sai trái nào, dầu là nhỏ nhoi, của bậc sáng trí.

5997. Và nếu vào một thời điểm nào đó, cái chết xảy ra cho trẫm trước, vị Mahosadha có thể giúp cho các con và các cháu của trẫm được hạnh phúc.

5998. Vị ấy nhìn thấy rõ tất cả mọi việc tương lai và hiện tại. Trẫm sẽ không bao giờ hiến dâng vị không có hành động lỗi lầm cho thủy thần."

5999. "Này những người dân xứ Pañcāla, các người hãy lắng nghe lời nói này của đức vua Cūḷanīya. Trong khi bảo vệ bậc nhân sĩ, đức vua từ bỏ mạng sống là vật khó từ bỏ.

6000. Đức vua xứ Pañcāla từ bỏ mạng sống của sáu người là: người mẹ, người vợ, người em trai, người cộng sự, vị Bà-la-môn, và luôn cả bản thân.

6001. Như vậy, trí tuệ khôn khéo, sự suy nghĩ tốt đẹp, có ý nghĩa lớn lao cho sự lợi ích và tấn hóa ở đời này và hạnh phúc ở đời sau."

Câu Hỏi của Thủy Thần (được chấm dứt).

6002. "Uppalavaṇṇā đã là nữ du sĩ Bherī, Suddhodana đã là người cha, Mahāmāyā đã là người mẹ, Bimbasundarī đã là Amarā.

6003. Ānanda đã là con két, Sāriputta đã là vua Cūḷanī, đấng Bảo Hộ Thế Gian đã là vị Mahosadha. Các ngươi hãy ghi nhớ chuyện Bổn Sanh như vậy."

Bổn Sanh Đường Hầm Vĩ Đại là thứ chín. [546]

--ooOoo--

10. MAHĀVESSANTARAJĀTAKAṂ

6004. Phusati[1] varavaṇṇābhe varassu dasadhā vare,
pathavyā cārupubbaṅgī yaṃ tuyhaṃ manaso piyaṃ.

6005. Devarāja namo tyatthu kiṃ pāpaṃ pakataṃ mayā,
rammā cāvesi maṃ ṭhānā vātova dharaṇīruhaṃ.

6006. Na ceva te kataṃ pāpaṃ na ca me tvamasi appiyā,
puññañca te parikkhīṇaṃ yena tevaṃ vadāmahaṃ.[2]

6007. Santike maraṇaṃ tuyhaṃ vinābhāvo bhavissati,
patigganhāhi me ete vare dasa pavecchato.

6008. Varaṃ ce me ado sakka sabbabhūtānamissara,
sivirājassa bhaddante tattha assaṃ nivesane.

6009. Nīlanettā nīlabhamū nīlakkhī ca[3] yathāmigī,
phusatī nāma nāmena tatthapassaṃ[4] purindada.

6010. Puttaṃ labhetha varadaṃ yācayogaṃ amacchariṃ,[5]
pūjitaṃ patirājehi[6] kittimantaṃ yasassinaṃ.

6011. Gabbhaṃ me dhārayantiyā majjhimaṅgaṃ anunnataṃ,[7]
kucchi anunnato[8] assa cāpaṃva likhitaṃ samaṃ.

6012. Thanā me nappapateyyuṃ[9] palitā nassantu[10] vāsava,
kāye rajo[11] na lippetha[12] vajjhaṃ cāpi pamocaye.

6013. Mayūrakoñcābhirude nārīvaragaṇāyute,
khujjacelāpakākiṇṇe[13] sūtamāgadhavaṇṇite.[14]

---

[1] phussatī - Ma, Syā. evaṃ sabbattha.
[2] vadāmihaṃ - Syā.
[3] nīlakkhīva - Syā.
[4] tattha assaṃ - Syā.
[5] amaccharaṃ - PTS.
[6] paṭirājūhi - Ma, Syā.
[7] anuṇṇataṃ - Syā.
[8] anuṇṇato - Syā.
[9] nappavatteyyuṃ - Syā.
[10] na santu - Ma.
[11] rāgo - PTS.
[12] limpetha - Ma, Syā.
[13] khujjacelāvakākiṇṇe - Syā; khujjatecalākkhakākiṇṇe - PTS.
[14] sūdamāgadhavaṇṇite - Ma, Syā; sūdamāghatavaṇṇite - PTS.

10. BỔN SANH VESSANTARA VĨ ĐẠI

(Lời trao đổi giữa Thiên Chủ Sakka và Chánh Hậu Phusatī)

6004. "Hỡi nàng Phusatī, hỡi nàng có ánh sáng cao quý ở làn da, hỡi nàng có tướng mạo cao quý, nàng hãy lựa chọn mười điều ân huệ, điều nào mà tâm ý của nàng yêu quý ở trái đất."[1]

6005. "Tâu Thiên Vương, xin kính lễ ngài! Thiếp đã gây nên tội lỗi gì, mà ngài đuổi thiếp ra khỏi nơi chốn đáng yêu, tựa như ngọn gió thổi trốc gốc cây cối (khỏi mặt đất)?"

6006. "Chẳng những nàng đã không gây nên tội lỗi, và chẳng phải nàng không còn được trẫm yêu thương, trẫm nói với nàng như vậy bởi vì phước báu của nàng đã bị cạn kiệt.

6007. Cái chết của nàng ở gần kề; sự chia lìa sẽ xảy đến. Nàng hãy chọn lấy mười điều ân huệ này của trẫm đang ban cho nàng."

6008. "Tâu Thiên Chủ Sakka, tâu vị chúa tể của tất cả chúng sanh, nếu ngài đã ban cho thiếp điều ân huệ, tâu bậc tôn đức, mong rằng thiếp sẽ hiện hữu tại nơi ấy, ở chỗ trú ngụ của đức vua Sivi.

6009. Tâu bậc đã bố thí trước đây, mong rằng thiếp sẽ có cặp mắt xanh đen, có lông mày xanh đen, và có tròng mắt xanh đen giống như con nai cái nhỏ, và sẽ hiện hữu tại nơi ấy với tên là Phusatī.

6010. Mong rằng thiếp có được đứa con trai, (và con trai của thiếp sẽ) là người bố thí vật cao quý, sẵn sàng đáp ứng lời cầu xin, không có bỏn xẻn, được tôn vinh bởi các vị vua đối nghịch, có tiếng tăm, có danh vọng.

6011. Trong khi thiếp đang mang thai, mong rằng phần thân giữa không bị lồi lên, cái bụng không bị nhô lên, tựa như cây cung được bào đẽo bằng phẳng.

6012. Thưa vị chúa của chư Thiên, mong rằng bộ ngực của thiếp không trễ xuống, các sợi tóc bạc không xuất hiện, bụi bặm không làm bẩn cơ thể, và thiếp còn có thể phóng thích kẻ tử tù.

6013. Ở nơi có tiếng kêu của chim công, chim cò, ở nơi có các nhóm phụ nữ cao quý tụ tập, được đông đúc với những người hầu cận dưới quyền, được ca ngợi bởi các thi sĩ và những người dân xứ Magadha, –

---

[1] Xem *Vessantaracariyaṃ - Hạnh của đức Bồ Tát Vessantara* của tập Kinh *Cariyāpiṭaka - Hạnh Tạng* (TTPV 42, từ trang 262).

6014. Citraggaḷerughusite surāmaṃsappabodhane,
sivirājassa bhaddante tattha assaṃ mahesiyā.[1]

6015. Ye te dasa varā dinnā mayā sabbaṅgasobhane,
sivirājassa vijite sabbe te lacchasī vare.

6016. Idaṃ vatvāna maghavā devarājā sujampati,
phusatiyā[2] varaṃ datvā anumodittha vāsavo.
Dasavaragāthā.[3]

6017. [4]Tato cutā sā phusatī khattiye upapajjatha,
jetuttaramhi nagare sañjayena samāgami.

6018. Dasa māse dhārayitvāna karontī purapadakkhiṇaṃ,[5]
vessānaṃ vīthiyā majjhe janesi phusatī mamaṃ.

6019. Na mayhaṃ mattikaṃ nāmaṃ napi pettikasambhavaṃ,[6]
jātomhi vessavīthiyaṃ[7] tasmā vessantaro ahu.[8]

6020. Yadāhaṃ dārako homi jātiyā aṭṭhavassiko,
tadā nisajja pāsāde dānaṃ dātuṃ vicintayiṃ.

6021. Hadayaṃ dadeyyaṃ cakkhumpi[9] maṃsampi rudhirampi ca,
dadeyyaṃ kāyaṃ sāvetvā yadi koci yācaye[10] mamaṃ.

6022. Sabhāvaṃ cintayantassa akampitamasaṇṭhitaṃ,
akampi tattha paṭhavī sineruvanavaṭaṃsakā.

6023. Parūḷhakacchanakhalomā paṅkadantā rajassirā,
paggayha dakkhiṇaṃ bāhuṃ[11] kiṃ maṃ yācanti brāhmaṇā.

6024. Ratanaṃ deva yācāma sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhana,[12]
dadāhi pavaraṃ nāgaṃ īsādantaṃ urūḷhavaṃ.

6025. Dadāmi na vikampāmi yaṃ maṃ yācanti brāhmaṇā,
pabhinnaṃ kuñjaraṃ dantiṃ opavuyhaṃ[13] gajuttamaṃ.

---

[1] tatthassaṃ mahesī piyā - Ma, Syā.
[2] phussatiyā - Ma.
[3] dasavarakathā nāma - Ma;
dasavaragāthā nāma - Syā.
[4] imā cha gāthāyo Ma potthake na dissanti.
[5] puraṃ padakkhiṇaṃ - PTS.
[6] petikasambhavaṃ - Syā.
[7] vessavīthiyā - Syā.
[8] ahuṃ - Syā, PTS.
[9] cakkhuṃ - Syā.
[10] yācako - Syā.
[11] dakkhiṇabāhuṃ - PTS.
[12] raṭṭhavaḍḍhanaṃ - Ma, Syā.
[13] opaguyhaṃ - Syā.

6014. – ở nơi vang lên tiếng các chốt cửa nhiều màu sắc, ở nơi được mời mọc thưởng thức rượu thịt, tâu bậc tôn đức, mong rằng thiếp sẽ trở thành chánh cung hoàng hậu ở tại nơi ấy của đức vua Sivi."

6015. "Hỡi người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, mười điều ân huệ nào đã được trẫm ban cho nàng, nàng sẽ đạt được tất cả các điều ân huệ ấy ở lãnh địa của đức vua Sivi."

6016. Vị Thiên Vương Maghavā, chồng của nàng Sujā, bậc Thiên Chủ Vāsava đã nói điều này, đã ban cho ân huệ, và đã tùy hỷ với nàng Phusatī.

Các Kệ Ngôn về Mười Điều Ân Huệ.

(Lời dẫn chuyện của đức Phật)

6017. Sau đó, nàng Phusatī ấy đã mệnh chung, đã tái sanh vào dòng dõi Sát-đế-lỵ ở thành phố Jetuttara, và đã kết hôn với đức vua Sañjaya.

6018. Sau khi mang thai được mười tháng, bà Phusatī, trong khi đang đi nhiễu quanh thành phố, đã sanh ta ở giữa đường phố của những người thương buôn.[1]

6019. Tên của ta không liên quan đến họ mẹ, cũng không xuất phát từ họ cha. Ta đã được sanh ra ở đường phố của những người thương buôn (*vessa*), vì thế tên của ta đã là Vessantara.[2]

6020. Đến khi ta đã trở thành đứa bé trai được tám tuổi tính từ lúc sanh, khi ấy ta đã ngồi ở tòa lâu đài và đã suy nghĩ về việc bố thí tặng vật.

6021. Ta có thể bố thí tim, mắt, luôn cả thịt và máu của mình. Ta đã thông báo là ta có thể bố thí xác thân của mình nếu có người cầu xin.

6022. Trong khi ta đang suy xét về bản tánh không dao động, không hẹp hòi, tại nơi ấy, trái đất với dải rừng ở núi Sineru đã rúng động.

(Lời đức Bồ Tát Vessantara)

6023. "Các vị Bà-la-môn – có các móng và lông nách đã mọc dài, có răng bị đóng bợn, có đầu lấm bụi – đã đưa lên cánh tay phải và cầu xin trẫm điều gì?"

6024. "Tâu bệ hạ, chúng tôi cầu xin báu vật. Tâu bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, xin bệ hạ hãy ban cho con voi cao quý, có ngà như cán cày, xứng đáng để cỡi."

6025. "Trẫm ban cho không do dự vật mà các vị Bà-la-môn cầu xin trẫm, là con voi đã phát dục, có ngà, là phương tiện di chuyển của đức vua, và là con voi hạng nhất."

---

[1] Các câu kệ 6018 - 6022 tương tự như các câu kệ 76 - 80 của tập *Cariyāpiṭakapāḷi - Hạnh Tạng* (TTPV tập 42, trang 265).

[2] *Vessantara* = *vessa* (giai cấp thương buôn) + *antara* (ở khoảng giữa).

6026. Hatthikkhandhato oruyha rājā cāgādhimānaso,
brāhmaṇānaṃ adā dānaṃ sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano.

6027. Tadāsi yaṃ bhiṃsanakaṃ tadāsi lomahaṃsanaṃ,
hatthināge padinnamhi medinī[1] samakampatha.[2]

6028. Tadāsi yaṃ bhiṃsanakaṃ tadāsi lomahaṃsanaṃ,
hatthināge padinnamhi khubbhittha nagaraṃ tadā.

6029. Samākulaṃ puraṃ āsi ghoso ca vipulo mahā,
hatthināge padinnamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.

6030. [3]Athettha vattati saddo tumulo bheravo mahā,
hatthināge padinnamhi medinī samakampatha.

6031. Athettha vattati saddo tumulo bheravo mahā,
hatthināge padinnamhi khubbhittha nagaraṃ tadā.

6032. Athettha vattati saddo tumulo bheravo mahā,
hatthināge padinnamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.

6033. Uggā ca rājaputtā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,
hatthāruhā anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā.

6034. Kevalo cāpi nigamo sivayo cāpi samāgatā,
disvā nāgaṃ nīyamānaṃ[4] te rañño paṭivedayuṃ.

6035. Vidhamaṃ deva te raṭṭhaṃ putto vessantaro tava,
kathaṃ no hatthinaṃ dajjā nāgaṃ raṭṭhassa pūjitaṃ.

6036. Kathaṃ no kuñjaraṃ dajjā īsādantaṃ urūḷhavaṃ,
khettaññuṃ sabbayuddhānaṃ sabbasetaṃ gajuttamaṃ.

6037. Paṇḍukambalasañchannaṃ pabhinnaṃ sattumaddanaṃ,
dantiṃ savāḷavījaniṃ[5] setaṃ kelāsasādisaṃ.

6038. Sasetacchattaṃ savupatheyyaṃ[6] sāthabbaṇaṃ[7] sahatthipaṃ,
aggayānaṃ rājavāhiṃ brāhmaṇānaṃ adā dhanaṃ.[8]

---

[1] medanī - Ma, Syā.
[2] sampakampatha - Ma.
[3] imā tayo gāthāyo Ma potthake na dissanti, ekāyeva imā gāthā Syā potthake na dissati.
[4] niyyamānaṃ - Syā, PTS.
[5] savāḷabījaniṃ - Ma; savālavījaniṃ - Syā.
[6] saupādheyyaṃ - Ma; supattheyyaṃ - Syā; saupatheyyaṃ - PTS.
[7] sāthabbanaṃ - Ma, Syā.
[8] gajaṃ - Ma; dānaṃ - Syā.

6026. Với tâm ý cao cả về việc xả thí, đức vua, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đã từ mình voi leo xuống và đã ban vật thí đến các vị Bà-la-môn.

6027. Lúc bấy giờ, việc ấy đã là sự kinh hoàng. Lúc bấy giờ, đã có sự dựng đứng lông. Vào lúc con long tượng được ban ra, trái đất đã rúng động.

6028. Lúc bấy giờ, việc ấy đã là sự kinh hoàng. Lúc bấy giờ, đã có sự dựng đứng lông. Vào lúc con long tượng được ban ra, khi ấy, thành phố đã bị hoảng loạn.

6029. Thành phố đã trở nên lộn xộn, và có tiếng ồn (quở trách) lan truyền, vang dội vào lúc bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi bố thí con long tượng.

6030. Rồi ở nơi này đã xảy ra âm thanh ồn ào, khiếp đảm, vang dội. Vào lúc con long tượng được ban ra, trái đất đã rúng động.

6031. Rồi ở nơi này đã xảy ra âm thanh ồn ào, khiếp đảm, vang dội. Vào lúc con long tượng được ban ra, khi ấy, thành phố đã bị hoảng loạn.

6032. Rồi ở nơi này đã xảy ra âm thanh ồn ào, khiếp đảm, vang dội vào lúc bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi ban bố con long tượng.

6033. Các quý tộc, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn, các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh, –

6034. – luôn cả toàn bộ thị dân và các người dân xứ Sivi đã tụ hội lại. Sau khi nhìn thấy con voi đang bị dẫn đi, họ đã thông báo đến đức vua rằng:

6035. "Tâu bệ hạ, đất nước của ngài bị tàn phá. Tại sao người con trai Vessantara của bệ hạ lại có thể cho đi con voi của chúng ta, con voi được tôn vinh của đất nước?

6036. Tại sao vị ấy lại có thể cho đi con voi có ngà như cán cày, xứng đáng để cỡi, con voi hạng nhất, toàn màu trắng, biết được địa thế của mọi chiến trường?

6037. (Tại sao vị ấy lại có thể cho đi) con voi được choàng lên tấm len màu vàng cam, đã phát dục, có (khả năng) nghiền nát đối phương, có ngà, có cây quạt lông đuôi bò, màu trắng, tương tự như núi Kelāsa?

6038. (Tại sao vị ấy lại có thể cho đi) con voi có chiếc lọng màu trắng, có tấm đệm ngồi, có y sĩ chăm sóc, có viên quản tượng, là phương tiện di chuyển cao quý dành để chuyên chở đức vua? Tại sao vị ấy đã cho đi tài sản đến các vị Bà-la-môn?

6039. Annaṃ pānañca[1] so[2] dajjā vatthasenāsanāni ca,
etaṃ kho dānapatirūpaṃ[3] etaṃ kho brāhmaṇārahaṃ.

6040. Ayaṃ te vaṃsarājā no sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhanaṃ,[4]
kathaṃ vessantaro putto gajaṃ bhājeti sañjaya.

6041. Sace tvaṃ na karissasi sivīnaṃ vacanaṃ imaṃ,[5]
maññe taṃ sahaputtena sivī hatthe[6] karissare.

6042. Kāmaṃ janapado māsi raṭṭhaṃ cāpi vinassatu,
nāhaṃ sivīnaṃ vacanā rājaputtaṃ adūsakaṃ,
pabbājeyyaṃ sakā raṭṭhā putto hi mama oraso.

6043. Kāmaṃ janapado māsi raṭṭhaṃ cāpi vinassatu,
nāhaṃ sivīnaṃ vacanā rājaputtaṃ adūsakaṃ,
pabbājeyyaṃ sakā raṭṭhā putto hi mama atrajo.

6044. Na cāhaṃ tassa[7] dubbheyyaṃ ariyasīlavato hi so,
asilokopi me assa pāpañca pasave bahuṃ,
kathaṃ vessantaraṃ puttaṃ satthena ghātayāmase.

6045. Mā naṃ daṇḍena satthena na hi so bandhanāraho,
pabbājehi ca naṃ raṭṭhā vaṅke vasatu pabbate.

6046. Eso ce sivīnaṃ chando chandaṃ na panudāmase,
imaṃ so vasatu rattiṃ kāme ca paribhuñjatu.

6047. Tato ratyā vivasane suriyassuggamanampati,[8]
samaggā sivayo[9] hutvā raṭṭhā pabbājayantu naṃ.[10]

6048. Uṭṭhehi katte taramāno gantvā vessantaraṃ vada,
sivayo deva te kuddhā negamā ca samāgatā.

6049. Uggā ca rājaputtā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,
hatthāruhā anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,
kevalo cāpi nigamo sivayo cāpi[11] samāgatā.

6050. Asmā ratyā vivasane suriyassuggamanampati,
samaggā sivayo hutvā raṭṭhā pabbājayanti taṃ.

---

1 annapānañca - PTS.
2 yo - Ma, PTS.
3 dānaṃ patirūpaṃ - Ma; dānapaṭirūpaṃ - Syā.
4 raṭṭhavaḍḍhano - Ma, Syā; raṭṭhavaḍḍhana - PTS.
5 idaṃ - Ma, Syā, PTS.
6 sivihatthe - Syā.
7 tasmiṃ - Ma, Syā.
8 sūriyassuggamanaṃ pati - Ma; suriyassuggamanaṃ pati - Syā, evamuparipi.
9 siviyo - Syā, evamuparipi.
10 taṃ - PTS.
11 sivayo ca - Ma; siviyo cāpi - Syā.

6039. Vị ấy nên ban cho cơm ăn, nước uống, vải vóc, và chỗ trú ngụ. Điều này quả thật là phù hợp với việc bố thí; điều này quả thật là xứng đáng với các vị Bà-la-môn.

6040. Người này là vị vua kế thừa của ngài, là bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi của chúng ta. Tâu đại vương Sañjaya, tại sao người con trai Vessantara (của ngài) lại cho đi con voi?

6041. Nếu ngài không làm theo lời nói của những người dân xứ Sivi, thần nghĩ rằng các người dân xứ Sivi sẽ chống đối lại ngài và người con trai."

(Lời đại vương Sañjaya)
6042. "Dầu cho xứ sở không còn, thậm chí đất nước bị tiêu diệt, trẫm cũng không vì lời nói của những người dân xứ Sivi mà tự nguyện trục xuất vị thái tử không phải là kẻ tồi bại ra khỏi đất nước của mình, bởi vì người con trai là ruột thịt của trẫm.

6043. Dầu cho xứ sở không còn, thậm chí đất nước bị tiêu diệt, trẫm cũng không vì lời nói của những người dân xứ Sivi mà tự nguyện trục xuất vị thái tử không phải là kẻ tồi bại ra khỏi đất nước của mình, bởi vì người con trai là huyết thống của trẫm.

6044. Và trẫm không thể phản bội lại con trai trẫm, bởi vì nó có giới hạnh cao cả. Luôn cả sự ô danh cũng sẽ có cho trẫm, và trẫm sẽ tạo ra nhiều tội ác. Làm thế nào trẫm có thể dùng gươm giết chết con trai Vessantara được?"

(Lời dân chúng)
6045. "Chớ giết chết vị ấy bằng gậy hay bằng gươm, vị ấy thật sự không đáng bị giam cầm. Ngài hãy trục xuất vị ấy ra khỏi đất nước. Hãy để vị ấy cư ngụ ở núi Vaṅka."

6046. "Nếu việc ấy là điều mong muốn của những người dân xứ Sivi, trẫm không thể từ chối điều mong muốn ấy. Hãy để Vessantara sống và thọ hưởng các dục trong đêm nay.

6047. Sau đó, vào lúc tàn đêm, cho đến lúc mọc lên của mặt trời, các người dân xứ Sivi hãy hợp nhất và hãy trục xuất Vessantara ra khỏi đất nước.

6048. Này người phục dịch, hãy đứng lên. Khanh hãy gấp rút đi đến và nói với Vessantara rằng: 'Tâu thái tử, các người dân xứ Sivi giận dữ với thái tử. Và các thị dân đã tụ hội lại.

6049. Các nhà quý tộc, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn, các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh, luôn cả toàn bộ thị trấn và các người dân xứ Sivi đã tụ hội lại.

6050. Vào lúc tàn đêm này, cho đến lúc mọc lên của mặt trời, các người dân xứ Sivi sẽ hợp nhất và sẽ trục xuất thái tử ra khỏi đất nước.'"

6051. Sa kattā taramānova sivirājena pesito,
āmuttahatthābharaṇo[1] suvattho candanabhūsito.[2]

6052. Sīsaṃ nahāto[3] udake so āmuttamaṇikuṇḍalo,
upāgami puraṃ rammaṃ vessantaranivesanaṃ.

6053. Tatthaddasa kumāraṃ so ramamānaṃ sake pure,
parikiṇṇaṃ amaccehi tidasānaṃva vāsavaṃ.

6054. So tattha gantvā ramamānaṃ[4] kattā vessantaraṃ bravi,
dukkhaṃ te vedayissāmi mā me kujjhi[5] rathesabha.

6055. Vanditvā rodamāno so kattā rājānamabravi,
bhattā mesi mahārāja sabbakāmarasāharo,
dukkhaṃ te vedayissāmi tattha assāsayantu maṃ.

6056. Sivayo deva te kuddhā negamā ca samāgatā,
uggā ca rājaputtā ca vesiyānā ca brāhmaṇā.

6057. Hatthāruhā anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,
kevalo cāpi nigamo sivayo cāpi samāgatā.

6058. Asmā ratyā vivasane suriyassuggamanampati,
samaggā sivayo hutvā raṭṭhā pabbājayanti taṃ.

6059. Kismiṃ me sivayo kuddhā nāhaṃ passāmi dukkataṃ,[6]
tamme katte viyācikkha kasmā pabbājayanti maṃ.

6060. Uggā ca rājaputtā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,
hatthāruhā anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,
nāgadānena khīyanti[7] tasmā pabbājayanti taṃ.

6061. Hadayaṃ cakkhumpahaṃ dajjaṃ kiṃ me bāhirakaṃ dhanaṃ,
hiraññaṃ vā suvaṇṇaṃ vā muttā veḷuriyā maṇi.

6062. Dakkhiṇaṃ[8] vāpahaṃ[9] bāhuṃ disvā yācakamāgate,
dadeyyaṃ na vikampeyyaṃ dāne me ramatī[10] mano.

---

[1] bharaṇā - Ma.
[2] candanapphosito - Syā.
[3] nhāto - Ma, Syā.
[4] taramāno - Ma, Syā, PTS.
[5] kujjha - Syā.
[6] nāhaṃ passāmi dukkaṭaṃ - Ma; yo na passāmi dukkaṭaṃ - Syā.
[7] khiyyanti - Ma.
[8] adakkhiṇaṃ - PTS.
[9] vāmahaṃ - Syā.
[10] ramate - Ma.

6051. Người phục dịch ấy, có đồ trang sức bằng ngọc trai ở cánh tay, có y phục tươm tất, được tô điểm với trầm hương, đã được gấp rút phái đi bởi đức vua Sivi.

6052. Người ấy, đã gội đầu ở trong nước, có các bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma-ni, đã đi đến thành phố đáng yêu, nơi trú ngụ của Vessantara.

6053. Tại nơi ấy, người ấy đã nhìn thấy vị vương tử đang vui sướng ở kinh thành của mình, được vây quanh bởi các quan đại thần, tựa như Thiên Chủ Vāsava ở cõi Tam Thập.

6054. Sau khi đi đến nơi ấy, người phục dịch ấy đã nói với vị Vessantara đang vui sướng rằng: "Thần sẽ báo tin khổ đau đến bệ hạ. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin chớ giận dữ với thần."

6055. Sau khi đảnh lễ, kẻ phục dịch ấy đã vừa khóc lóc vừa nói với đức vua Vessantara rằng: "Tâu đại vương, ngài là chủ nhân của thần, là người mang lại (cho thần) hương vị của tất cả các dục. Thần sẽ báo tin khổ đau đến bệ hạ. Mong rằng bệ hạ thông cảm cho thần về điều đó.

6056. Tâu bệ hạ, các người dân xứ Sivi giận dữ với bệ hạ. Các thị dân, các nhà quý tộc, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn đã tụ hội lại.

6057. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh, luôn cả toàn bộ thị trấn và các người dân xứ Sivi đã tụ hội lại.

6058. Vào lúc tàn đêm này, cho đến lúc mọc lên của mặt trời, các người dân xứ Sivi sẽ hợp nhất và sẽ trục xuất bệ hạ ra khỏi đất nước."

6059. "Các người dân xứ Sivi giận dữ với ta về việc gì? Ta không nhận thấy điều gì sai trái. Này người phục dịch, khanh hãy giải thích điều ấy cho ta. Tại sao họ lại trục xuất ta?"

6060. "Các nhà quý tộc, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn, các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh, họ phê phán về việc bố thí con voi; vì thế, họ trục xuất bệ hạ."

6061. "Ta có thể bố thí trái tim luôn cả con mắt, vật gì là tài sản ngoại thân của ta, vàng thô, vàng ròng, hay ngọc trai, ngọc bích, ngọc ma-ni?

6062. Hoặc thậm chí luôn cả cánh tay phải, sau khi nhìn thấy những người ăn mày đi đến, ta có thể ban cho không do dự. Tâm ý của ta vui thích trong việc bố thí.

6063. Kāmaṃ maṃ sivayo sabbe pabbājentu hanantu vā,
neva dānā viramissaṃ kāmaṃ chindantu sattadhā.

6064. Evaṃ taṃ sivayo āhu negamā ca samāgatā,
kontimārāya tīrena giraṃ ārañjaraṃ pati,
yena pabbājitā yanti tena gacchatu subbato.

6065. Sohaṃ tena gamissāmi yena gacchanti dūsakā,
rattindivaṃ me khamatha yāva dānaṃ dadāmahaṃ.

6066. Āmantayittha rājā naṃ maddiṃ sabbaṅgasobhanaṃ,[1]
yaṃ te kiñci mayā dinnaṃ dhanaṃ dhaññañca vijjati.

6067. Hiraññaṃ vā suvaṇṇaṃ vā muttā veḷuriyā bahū,
sabbaṃ taṃ nidaheyyāsi yañca te pettikaṃ dhanaṃ.

6068. Tamabravi rājaputtī maddī sabbaṅgasobhanā,
kuhiṃ deva nidaheyyāmi[2] tamme akkhāhi pucchito.

6069. Sīlavantesu dajjāsi[3] dānaṃ maddi yathārahaṃ,
na hi dānā paraṃ atthi patiṭṭhā sabbapāṇinaṃ.

6070. Puttesu maddi dayyāsi[4] sassuyā sasuramhi[5] ca,
yo ca taṃ bhattā maññeyya sakkaccaṃ taṃ upaṭṭhahe.

6071. No ce taṃ bhattā maññeyya mayā vippavasena te,
aññaṃ bhattāraṃ pariyesa mā kisittha[6] mayā vinā.

6072. Ahaṃ hi vanaṃ gacchāmi ghoraṃ vāḷamigāyutaṃ,
saṃsayo jīvitaṃ mayhaṃ ekakassa brahāvane.

6073. Tamabravī rājaputtī maddī sabbaṅgasobhanā,
abhumme kathaṃ nu[7] bhaṇasi pāpakaṃ vata bhāsasi.

6074. Nesa dhammo mahārāja yaṃ tvaṃ gaccheyya ekako,
ahampi tena gacchāmi yena gacchasi khattiya.

6075. Maraṇaṃ vā tayā saddhiṃ jīvitaṃ vā tayā vinā,
tadeva maraṇaṃ seyyo yañce jīve tayā vinā.

---

[1] sabbaṅgasobhaniṃ - Syā.
[2] nidahāmi - Ma, Syā.
[3] dajjesi - Syā.
[4] dayesi - Ma, Syā.
[5] sassuramhi - Syā.
[6] kisittho - Ma; kilittha - Syā.
[7] kathaṃ - PTS.

6063. Tất cả những người dân Sivi hãy tùy ý trục xuất hay giết chết ta, hãy tùy ý chặt ta thành bảy phần, ta vẫn sẽ không xa lìa việc bố thí."

6064. "Các thị dân đã tụ hội lại và các người dân xứ Sivi đã nói về bệ hạ như vầy: 'Hãy để vị có sự hành trì tốt đẹp đi đến bờ sông Kontimārā, đối diện với ngọn núi Ārañjara, là nơi những kẻ bị trục xuất đi đến.'"

6065. "Ta đây sẽ đi đến nơi mà những kẻ tồi bại đi đến. Các khanh hãy thư thả cho ta một ngày đêm, đến khi ta ban phát vật thí xong."

6066. Đức vua Vessantara đã nói với nàng Maddī, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân ấy rằng: "Bất cứ vật gì ta đã ban tặng cho nàng, tài sản và lúa gạo hiện có, –

6067. – vàng thô, hoặc vàng ròng, hoặc nhiều ngọc trai và ngọc bích, và tài sản hồi môn từ người cha của nàng, nàng nên để dành mọi thứ ấy."

6068. Công chúa Maddī, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, đã nói với vị vua ấy rằng: "Tâu bệ hạ, thiếp nên để dành ở nơi nào? Được hỏi, xin bệ hạ hãy giải thích điều ấy cho thiếp."

6069. "Này nàng Maddī, nàng nên dâng cúng vật thí phù hợp ở những vị có giới hạnh, bởi vì đối với tất cả chúng sanh, không có chỗ dựa nào khác vượt lên trên sự bố thí.

6070. Này nàng Maddī, nàng nên thể hiện tình thương đối với các con, đối với mẹ chồng và cha chồng. Người nào có ý nghĩ trở thành chồng của nàng, nàng nên phục vụ người ấy một cách nghiêm chỉnh.

6071. Nếu không có người nào có ý định trở thành chồng của nàng do việc xa cách của nàng với ta, nàng hãy kiếm người chồng khác, chớ gầy mòn vì thiếu vắng ta.

6072. Bởi vì ta sẽ đi đến khu rừng ghê rợn có các loài thú dữ tụ tập. Mạng sống của ta là bấp bênh khi chỉ có một mình ở khu rừng rộng lớn."

6073. Công chúa Maddī, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, đã nói với vị vua ấy rằng: "Tại sao chàng lại nói điều không có lý lẽ? Chàng quả thật nói điều xấu xa!

6074. Tâu đại vương, việc chàng sẽ ra đi chỉ một mình là không đúng nguyên tắc. Tâu vị Sát-đế-lỵ, thiếp cũng đi đến nơi mà chàng đi đến.

6075. Hoặc là chết cùng với chàng, hoặc là sống không có chàng, chính cái chết ấy là tốt hơn so với việc nếu có thể sống mà không có chàng.

6076. Aggiṃ nijjālayitvāna[1] ekajālasamāhitaṃ,
tattha me[2] maraṇaṃ seyyo yañce jīve tayā vinā.

6077. Yathā āraññakaṃ nāgaṃ dantiṃ anveti hatthinī,
jessantaṃ giriduggesu samesu visamesu ca.

6078. Evaṃ taṃ anugacchāmi putte ādāya pacchato,
subharā te bhavissāmi[3] na te hessāmi dubbharā.

6079. Ime kumāre passanto mañjuke piyabhāṇino,[4]
āsīne vanagumbasmiṃ na rajjassa sarissasi.

6080. Ime kumāre passanto mañjuke piyabhāṇino,
kīḷante[5] vanagumbasmiṃ na rajjassa sarissasi.

6081. Ime kumāre passanto mañjuke piyabhāṇino,
assame ramaṇīyamhi na rajjassa sarissasi.

6082. Ime kumāre passanto mañjuke piyabhāṇino,
kīḷante assame ramme na rajjassa sarissasi.

6083. Ime kumāre passanto māladhārī alaṅkate,
assame ramaṇīyamhi na rajjassa sarissasi.

6084. Ime kumāre passanto māladhārī alaṅkate,
kīḷante assame ramme na rajjassa sarissasi.

6085. Yadā dakkhisi[6] naccante kumāre māladhārino,[7]
assame ramaṇīyamhi na rajjassa sarissasi.

6086. Yadā dakkhisi naccante kumāre māladhārino,
kīḷante assame ramme na rajjassa sarissasi.

6087. Yadā dakkhisi mātaṅgaṃ kuñjaraṃ saṭṭhihāyanaṃ,
ekaṃ araññe vicarantaṃ[8] na rajjassa sarissasi.

6088. Yadā dakkhisi mātaṅgaṃ kuñjaraṃ saṭṭhihāyanaṃ,
sāyaṃ pāto vicarantaṃ na rajjassa sarissasi.

---

[1] ujjālayitvāna - Ma, Syā.
[2] tattheva - Syā.
[3] gamissāmi - PTS.
[4] piyabhāṇine - Ma, Syā.
[5] kiḷante - PTS.
[6] dakkhasi - Syā, evamuparipi.
[7] maladhārine - Ma, Syā.
[8] carantaṃ - Ma.

6076. Sau khi đốt lên ngọn lửa đã được tập trung lại thành một khối, cái chết của thiếp ở nơi ấy là tốt hơn so với việc nếu có thể sống mà không có chàng.

6077. Giống như con voi cái đi theo sau con voi đực có ngà, sống trong rừng, lang thang ở các khe núi hiểm trở, bằng phẳng hoặc gồ ghề, –

6078. – tương tự như vậy, thiếp sẽ mang theo các con đi theo chàng ở phía sau. Thiếp sẽ là người dễ nuôi dưỡng của chàng. Thiếp sẽ không trở thành người khó chu cấp đối với chàng.

6079. Trong khi nhìn thấy các con có giọng nói ngọt ngào đáng yêu đang ngồi ở khóm cây rừng, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6080. Trong khi nhìn thấy các con có giọng nói ngọt ngào đáng yêu đang chơi đùa ở khóm cây rừng, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6081. Trong khi nhìn thấy các con có giọng nói ngọt ngào đáng yêu ở khu ẩn cư xinh xắn, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6082. Trong khi nhìn thấy các con có giọng nói ngọt ngào đáng yêu đang chơi đùa ở khu ẩn cư xinh xắn, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6083. Trong khi nhìn thấy các con có mang tràng hoa, đã được trang điểm, ở khu ẩn cư xinh xắn, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6084. Trong khi nhìn thấy các con có mang tràng hoa, đã được trang điểm, đang chơi đùa ở khu ẩn cư xinh xắn, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6085. Vào lúc chàng nhìn thấy các con có mang tràng hoa đang nhảy múa ở khu ẩn cư xinh xắn, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6086. Vào lúc chàng nhìn thấy các con có mang tràng hoa đang chơi đùa ở khu ẩn cư xinh xắn, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6087. Vào lúc chàng nhìn thấy con long tượng, con voi sáu mươi năm tuổi, đang đi thơ thẩn một mình ở trong khu rừng, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6088. Vào lúc chàng nhìn thấy con long tượng, con voi sáu mươi năm tuổi, đang đi thơ thẩn sáng chiều, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6089. Yadā kaṇerusaṅghassa yūthassa purato vajaṃ,
koñcaṃ kāhati[1] mātaṅgo kuñjaro saṭṭhihāyano,
tassa taṃ nadato sutvā na rajjassa sarissasi.

6090. Dubhato[2] vanavikāse yadā dakkhisi kāmadaṃ,[3]
vane vāḷamigākiṇṇe na rajjassa sarissasi.

6091. Migaṃ disvāna sāyanhaṃ pañcamālikamāgataṃ,[4]
kimpurise ca naccante na rajjassa sarissasi.

6092. Yadā sossasi[5] nigghosaṃ sandamānāya sindhuyā,
gītaṃ kimpurisānañca na rajjassa sarissasi.

6093. Yadā sossasi nigghosaṃ girigabbharacārino,
vassamānassa lūkassa[6] na rajjassa sarissasi.

6094. Yadā sīhassa vyagghassa khaggassa gavayassa ca,
vane sossasi vāḷānaṃ na rajjassa sarissasi.

6095. Yadā morīhi parikiṇṇaṃ barihīnaṃ[7] matthakāsinaṃ,
moraṃ dakkhisi naccantaṃ na rajjassa sarissasi.

6096. Yadā morīhi parikiṇṇaṃ aṇḍajaṃ citra pekkhunaṃ,[8]
moraṃ dakkhisi naccantaṃ na rajjassa sarissasi.

6097. Yadā morīhi parikiṇṇaṃ nīlagīvaṃ sikhaṇḍinaṃ,
moraṃ dakkhisi naccantaṃ na rajjassa sarissasi.

6098. Yadā dakkhisi hemante pupphite dharaṇīruhe,
surabhisampavāyante[9] na rajjassa sarissasi.

6099. Yadā hemantike māse haritaṃ dakkhisi mediniṃ,[10]
indagopakasañchannaṃ na rajjassa sarissasi.

6100. Yadā dakkhisi hemante pupphite dharaṇīruhe,
kuṭajaṃ bimbajālañca pupphitaṃ lomapadmakaṃ,[11]
surabhisampavāyante na rajjassa sarissasi.

6101. Yadā hemantike māse vanaṃ dakkhisi pupphitaṃ,
opupphāni ca padmāni na rajjassa sarissasi.
Himavantavaṇṇanā.[12]

---

[1] kāhiti - PTS.
[2] ubhato - Syā.
[3] kāmado - Ma.
[4] pañcamālinamāgataṃ - Ma, PTS; pañcamālinimāgataṃ - Syā.
[5] sussasi - Syā.
[6] vassamānassulūkassa - Ma, Syā.
[7] varahinaṃ - Syā; barihinaṃ - PTS.
[8] citrapakkhinaṃ - Ma; citrapekkhanaṃ - Syā.
[9] surabhiṃ sampavāyante - Ma.
[10] medaniṃ - Ma, Syā.
[11] loddapadmakaṃ - Ma, Syā.
[12] hemavantaṃ nāma - Ma; himavantaṃ niṭṭhitaṃ - Syā.

6089. Vào lúc con long tượng, con voi sáu mươi năm tuổi, tạo ra tiếng kêu của loài voi trong khi nó đang di chuyển phía trước đàn voi và bầy voi cái, sau khi nghe tiếng rống của con voi ấy đang gầm thét, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6090. Vào lúc chàng nhìn thấy các trảng rừng ở hai bên sườn núi – nơi chu cấp cho thiếp mọi điều ước muốn – và các khu rừng đông đúc thú dữ, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6091. Sau khi nhìn thấy con nai có cặp sừng năm nhánh đi đến vào chiều tối và các nhân điểu đang nhảy múa, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6092. Vào lúc chàng nghe tiếng rì rào của dòng sông Sindhu đang trôi chảy và tiếng hát của các nhân điểu, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6093. Vào lúc chàng nghe tiếng hú của loài chim cú sống trong hang núi đang vang lên, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6094. Vào lúc chàng nghe tiếng kêu của các loài thú dữ trong khu rừng: của sư tử, của cọp, của tê giác, và của bò rừng, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6095. Vào lúc chàng nhìn thấy con chim công trống đứng ở trên đỉnh núi, có chùm lông đuôi xòe ra, đang nhảy múa, được vây quanh bởi các chim công mái, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6096. Vào lúc chàng nhìn thấy con chim công trống, loài noãn sanh có cánh nhiều màu sắc, đang nhảy múa, được vây quanh bởi các chim công mái, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6097. Vào lúc chàng nhìn thấy con chim công trống có cổ màu xanh, có chỏm lông ở đỉnh đầu, đang nhảy múa, được vây quanh bởi các chim công mái, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6098. Vào lúc chàng nhìn thấy các giống cây được trổ hoa vào mùa đông, đang phảng phất hương thơm, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6099. Vào lúc chàng nhìn thấy mặt đất màu xanh đã được che phủ bởi loài cánh kiến vào tháng thuộc mùa đông, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6100. Vào lúc chàng nhìn thấy các giống cây được trổ hoa vào mùa đông: cây *kuṭaja*, cây *bimbajāla*, cây *lomapadmaka* đã trổ hoa, đang phảng phất hương thơm, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6101. Vào lúc chàng nhìn thấy khu rừng đã được trổ hoa và các đóa hoa sen đã rụng cánh vào tháng thuộc mùa đông, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.”

Ca Tụng Núi Hy-mã-lạp.

6102. Tesaṃ lālappitaṃ[1] sutvā puttassa suṇisāya ca,
karuṇaṃ[2] paridevesi rājaputtī yasassinī.

6103. Seyyo visaṃ me khāyitaṃ papātā papateyyahaṃ,
rajjuyā bajjha miyyāhaṃ
kasmā vessantaraṃ puttaṃ pabbājenti adūsakaṃ.

6104. Ajjhāyakaṃ dānapatiṃ yācayogaṃ amacchariṃ,
pūjitaṃ patirājehi[3] kittimantaṃ yasassinaṃ,
kasmā vessantaraṃ puttaṃ pabbājenti adūsakaṃ.

6105. Mātāpettibharaṃ jantuṃ kule jeṭṭhāpacāyikaṃ,
kasmā vessantaraṃ puttaṃ pabbājenti adūsakaṃ.

6106. Rañño hitaṃ devahitaṃ[4] ñātīnaṃ sakhinaṃ hitaṃ,
hitaṃ sabbassa raṭṭhassa
kasmā vessantaraṃ puttaṃ pabbājenti adūsakaṃ.

6107. Madhūnīva[5] palātāni[6] ambāva[7] patitā chamā,
evaṃ hessati te raṭṭhaṃ pabbājenti adūsakaṃ.

6108. Haṃso nikkhiṇapattova[8] pallalasmiṃ anūdake,
apaviddho[9] amaccehi eko rāja vihīyasi.[10]

6109. Taṃ taṃ brūmi mahārāja attho te mā upaccagā,
mā taṃ[11] sivīnaṃ vacanā pabbājesi adūsakaṃ.

6110. Dhammassāpacitiṃ[12] kummi[13] sivīnaṃ vinayaṃ dhajaṃ,
pabbājemi sakaṃ puttaṃ pāṇā piyataro hi me.

6111. Yassa pubbe dhajaggāni kaṇikārāva pupphitā,
yāyantamanuyāyanti svājjekova[14] gamissati.

6112. Yassa pubbe dhajaggāni kaṇikāravanāniva,
yāyantamanuyāyanti svājjekova gamissati.

---

[1] lālapitaṃ - Syā.
[2] kalunaṃ - Ma; kalūnaṃ - Syā.
[3] paṭirājūhi - Ma, Syā.
[4] devihitaṃ - Ma;
devīhitaṃ - PTS.
[5] madhūniva - Ma, PTS.
[6] palitāni - Syā.
[7] ambā ca - PTS.
[8] nikhīṇapattova - Ma, PTS;
nikkhīṇapattova - Syā.
[9] apaviṭṭho - Ma, Syā.
[10] eko rājā vihiyyasi - Ma, Syā.
[11] naṃ - Ma, Syā.
[12] dhammass' apacitiṃ - PTS.
[13] kummiṃ - Syā.
[14] svajjekova - Ma, Syā, evamuparipi.

6102. Sau khi nghe lời kể lể của họ, của con trai và của con dâu, công chúa Phusatī[1] có danh vọng đã than vãn một cách thương tâm rằng:

6103. "Tốt hơn là ta nên ăn thuốc độc, ta nên lao xuống từ vực thẳm, ta nên dùng dây thừng thắt cổ chết, tại sao mọi người lại trục xuất con trai Vessantara (của ta), là kẻ không tồi bại?

6104. Tại sao mọi người lại trục xuất con trai Vessantara (của ta), là kẻ không tồi bại, là người có học thức, là người thí chủ, sẵn sàng đáp ứng lời cầu xin, không bỏn xẻn, được tôn vinh bởi các vị vua đối nghịch, có tiếng tăm, có danh vọng?

6105. Tại sao mọi người lại trục xuất con trai Vessantara (của ta), là kẻ không tồi bại, là người phụng dưỡng mẹ cha, có sự tôn kính các bậc trưởng thượng ở trong gia tộc?

6106. Tại sao mọi người lại trục xuất con trai Vessantara (của ta), là kẻ không tồi bại, là người có lợi ích cho đức vua, có lợi ích cho hoàng hậu, có lợi ích cho thân quyến, cho bạn bè, có lợi ích cho toàn bộ đất nước?"

(Lời trao đổi giữa mẫu hậu Phusatī và đại vương Sañjaya)
6107. "Giống như các tổ ong đã bị bỏ đi, giống như những trái xoài đã bị rơi xuống ở mặt đất, đất nước của bệ hạ sẽ trở nên như vậy khi mọi người trục xuất kẻ không tồi bại.

6108. Giống như chim thiên nga có cánh bị gãy ở đầm lầy không còn nước, tâu bệ hạ, bị xa lánh bởi các quan đại thần, còn một mình, ngài sẽ khó nhọc.

6109. Tâu đại vương, thiếp nói với ngài điều ấy. Chớ để vuột mất lợi ích của ngài. Ngài chớ vì lời nói của các người dân xứ Sivi mà trục xuất người con trai ấy, là kẻ không tồi bại."

6110. "Trẫm thực hiện sự kính trọng đối với luật pháp, trong khi xua đuổi Vessantara, ngọn cờ của các người dân xứ Sivi. Trẫm trục xuất người con trai của mình, bởi vì luật pháp được trẫm yêu quý hơn cả mạng sống."

6111. "Là người, trước đây, trong lúc đi thì có các ngọn cờ – tựa như những cây *kaṇikāra* đã được trổ hoa – đi theo cùng, vị ấy, hôm nay, sẽ ra đi chỉ một mình.

6112. Là người, trước đây, trong lúc đi thì có các ngọn cờ – tựa như khu rừng cây *kaṇikāra* – đi theo cùng, vị ấy, hôm nay, sẽ ra đi chỉ một mình.

---

[1] Công chúa Phusatī là con gái của đức vua Madda, vợ của đại vương Sañjaya, và là mẹ của Bồ Tát Vessantara (ND).

6113. Yassa pubbe aṇīkāni kaṇikārāva pupphitā,
yāyantamanuyāyanti svājjekova gamissati.

6114. Yassa pubbe aṇīkāni kaṇikāravanāniva,
yāyantamanuyāyanti svājjekova gamissati.

6115. Indagopakavaṇṇābhā gandhārā paṇḍukambalā,
yāyantamanuyāyanti svājjekova gamissati.

6116. Yo pubbe hatthinā yāti sivikāya rathena ca,
svājja[1] vessantaro rājā kathaṃ gacchati pattiko.

6117. Kathaṃ candanalittaṅgo naccagītappabodhano,
kharājinaṃ[2] pharasuñca khārikājañca[3] hāhiti.[4]

6118. Kasmā nābhiharīyanti[5] kāsāvā ajināni vā,[6]
pavisantaṃ brahāraññaṃ kasmā cīraṃ na bajjhare.

6119. Kathannu cīraṃ dhārenti rājapabbajitā[7] janā,
kathaṃ kusamayaṃ cīraṃ maddī paridahessati.[8]

6120. Kāsiyāni ca dhāretvā khomakodumbarāni[9] ca,
kusacīrāni dhārentī kathaṃ maddī karissati.

6121. Vayhāhi pariyāyitvā sivikāya rathena ca,
sā kathajja anuccaṅgī[10] pathaṃ gacchati pattikā.

6122. Yassā mudutalā hatthā caraṇā ca sukhedhitā,[11]
sā kathajja anuccaṅgī vanaṃ gacchati bhīrukā.[12]

6123. Yassā mudutalā pādā caraṇā ca sukhedhitā,
pādukāhi suvaṇṇāhi pīḷamānāva gacchati,
sā kathajja anuccaṅgī pathaṃ gacchati pattikā.

---

1 svajja - Ma, Syā.
2 khurājinaṃ - Ma, Syā.
3 khārikājaṃ va - PTS.
4 hāriti - Syā.
5 nābhiharissanti - Ma.
6 kāsāva ajināni ca - Ma;
kāsāvā ajināni ca - Syā.
7 rājapabbājitā - Ma.
8 paridahissati - Ma.
9 khomakoṭumbarāni - Ma.
10 anujjhaṅgī - Ma, evamuparipi.
11 calanā ca sukhe ṭhitā - Syā, PTS.
12 pathaṃ gacchati pattikā - Ma, Syā.

6113. Là người, trước đây, trong lúc đi thì có các toán binh sĩ – tựa như những cây *kaṇikāra* đã được trổ hoa – đi theo cùng, vị ấy, hôm nay, sẽ ra đi chỉ một mình.

6114. Là người, trước đây, trong lúc đi thì có các toán binh sĩ – tựa như khu rừng cây *kaṇikāra* – đi theo cùng, vị ấy, hôm nay, sẽ ra đi chỉ một mình.

6115. Là người, trước đây, trong lúc đi thì có các toán binh sĩ – khoác tấm len màu vàng cam của xứ Gandhāra lấp lánh màu cánh kiến – đi theo cùng, vị ấy, hôm nay, sẽ ra đi chỉ một mình.

6116. Là người, trước đây, di chuyển bằng voi, bằng kiệu khiêng, và bằng cỗ xe, vị vua Vessantara ấy, hôm nay, làm thế nào (có thể) đi bộ?

6117. Người có thân thể được thoa trầm hương, có sự thức giấc bằng điệu vũ và lời ca, thì sẽ mặc y da dê thô cứng, cầm rìu, và mang cái giỏ có gậy chống như thế nào?

6118. Tại sao các y ca-sa hay các y da dê không được mang lại? Tại sao họ không cung cấp y vỏ cây cho người đi vào khu rừng rộng lớn?

6119. Vậy những người xuất gia dòng dõi vua chúa mặc y vỏ cây như thế nào? Con dâu Maddī sẽ khoác y vỏ cây làm bằng cỏ *kusa* như thế nào?

6120. Sau khi đã mặc các loại tơ lụa xứ Kāsi, các loại vải sợi len và vải xứ Kodumbara, con dâu Maddī sẽ làm thế nào, trong khi mặc các y vỏ cây làm bằng cỏ *kusa*?

6121. Sau khi đã di chuyển bằng các phương tiện chuyên chở, bằng kiệu khiêng và bằng cỗ xe, hôm nay, cô nàng có cơ thể không bị chê bai ấy, làm thế nào đi bộ ở con đường?

6122. Là cô gái có lòng bàn tay mềm mại, có hạnh kiểm, được nuôi dưỡng sung sướng, hôm nay, cô nàng nhút nhát, có cơ thể không bị chê bai ấy, làm thế nào đi đến khu rừng?

6123. Là cô gái có lòng bàn chân mềm mại, có hạnh kiểm, được nuôi dưỡng sung sướng, nàng di chuyển tựa như đang bị chèn ép bởi đôi giày bằng vàng, hôm nay, cô nàng có cơ thể không bị chê bai ấy, làm thế nào đi bộ ở con đường?

6124. Yāssu itthī sahassassa[1] purato gacchati mālinī,
sā kathajja anuccaṅgī vanaṃ gacchati ekikā.

6125. Yāssu[2] sivāya sutvāna muhuṃ uttasate pure,
sā kathajja anuccaṅgī vanaṃ gacchati bhīrukā.

6126. Yāssu indassa gottassa uḷūkassa[3] pavassato,
sutvāna nadato bhītā vāruṇīva pavedhati,
sā kathajja anuccaṅgī vanaṃ gacchati bhīrukā.

6127. Sakuṇī hataputtāva suññaṃ disvā kulāvakaṃ,
ciraṃ dukkhena jhāyissaṃ suññaṃ āgammimaṃ puraṃ.

6128. Sakuṇī hataputtāva suññaṃ disvā kulāvakaṃ,
kisā[4] paṇḍu bhavissāmi piye putte apassatī.

6129. Sakuṇī hataputtāva suññaṃ disvā kulāvakaṃ,
tena tena padhāvissaṃ piye putte apassatī.

6130. Kurarī[5] hatachāpāva[6] suññaṃ disvā kulāvakaṃ,
ciraṃ dukkhena jhāyissaṃ suññaṃ āgammimaṃ puraṃ.

6131. Kurarī hatachāpāva suññaṃ disvā kulāvakaṃ,
kisā paṇḍu bhavissāmi piye putte apassatī.

6132. Kurarī hatachāpāva suññaṃ disvā kulāvakaṃ,
tena tena padhāvissaṃ piye putte apassatī.

6133. Sā nūna cakkavākīva[7] pallalasmiṃ anūdake,
ciraṃ dukkhena jhāyissaṃ suññaṃ āgammiṃ puraṃ.

6134. Sā nūna cakkavākīva pallalasmiṃ anūdake,
kisā paṇḍu bhavissāmi piye putte apassatī.

6135. Sā nūna cakkavākīva pallalasmiṃ anūdake,
tena tena padhāvissaṃ piye putte apassatī.

---

[1] itthisahassānaṃ - Ma; itthisahassassa - PTS.
[2] yā sā - Syā.
[3] indasagottassa ulūkassa - Ma, Syā.
[4] kīsā - Syā.
[5] kururī - Syā.
[6] hatacchāpāva - Syā.
[7] cakkavakkīva - Syā.

6124. Là cô gái có đeo tràng hoa đi phía trước một ngàn phụ nữ, hôm nay, cô nàng có cơ thể không bị chê bai ấy, làm thế nào đi đến khu rừng chỉ một mình?

6125. Là cô gái trước đây ở trong thành phố, lập tức bị khiếp sợ sau khi nghe tiếng hú của loài sói cái; hôm nay, cô nàng nhút nhát, có cơ thể không bị chê bai ấy, làm thế nào đi đến khu rừng?

6126. Là cô gái thuộc dòng dõi vua chúa, bị kinh sợ, run lẩy bẩy tựa như bà đồng bóng, sau khi nghe tiếng chim cú đang rầm rì kêu gào; hôm nay, cô nàng nhút nhát, có cơ thể không bị chê bai ấy, làm thế nào đi đến khu rừng?

6127. Tựa như chim mẹ có chim con bị giết chết, đau khổ khi nhìn thấy cái tổ trống không, ta sẽ buồn bực lâu dài vì khổ đau, khi nhìn thấy thành phố này trống không.[1]

6128. Tựa như chim mẹ có chim con bị giết chết, đau khổ khi nhìn thấy cái tổ trống không, ta sẽ trở nên ốm o, vàng vọt, trong khi không nhìn thấy các con yêu dấu.

6129. Tựa như chim mẹ có chim con bị giết chết, đau khổ khi nhìn thấy cái tổ trống không, ta sẽ chạy đến nơi này nơi khác, trong khi không nhìn thấy các con yêu dấu.

6130. Tựa như chim ó biển mẹ có chim con bị giết chết, đau khổ khi nhìn thấy cái tổ trống không, ta sẽ buồn bực lâu dài vì khổ đau, khi nhìn thấy thành phố này trống không.

6131. Tựa như chim ó biển mẹ có chim con bị giết chết, đau khổ khi nhìn thấy cái tổ trống không, ta sẽ trở nên ốm o, vàng vọt, trong khi không nhìn thấy các con yêu dấu.

6132. Tựa như chim ó biển mẹ có chim con bị giết chết, đau khổ khi nhìn thấy cái tổ trống không, ta sẽ chạy đến nơi này nơi khác, trong khi không nhìn thấy các con yêu dấu.

6133. Thật vậy, tựa như con ngỗng đỏ ấy tại cái hồ nhỏ không còn nước, ta sẽ buồn bực lâu dài vì khổ đau, khi nhìn thấy thành phố này trống không.

6134. Thật vậy, tựa như con ngỗng đỏ ấy tại cái hồ nhỏ không còn nước, ta sẽ trở nên ốm o, vàng vọt, trong khi không nhìn thấy các con yêu dấu.

6135. Thật vậy, tựa như con ngỗng đỏ ấy tại cái hồ nhỏ không còn nước, ta sẽ chạy đến nơi này nơi khác, trong khi không nhìn thấy các con yêu dấu.

---

[1] So sánh các câu kệ 6127 - 6135 với các câu kệ 5050 - 5053 ở trang 161.

6136. Evaṃ ce me[1] vilapantiyā rājaputtaṃ[2] adūsakaṃ,
pabbājesi vanaṃ[3] raṭṭhā maññe hessāmi[4] jīvitaṃ.

6137. Tassā lālappitaṃ[5] sutvā sabbā antepure bahū,[6]
bāhā paggayha pakkanduṃ sivikaññā samāgatā.

6138. Sālāva sampamathitā[7] mālutena pamadditā,
senti puttā ca dārā ca vessantaranivesane.

6139. Orodhā ca kumārā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,
bāhā paggayha pakkanduṃ vessantaranivesane.

6140. Hatthārūhā anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,
bāhā paggayha pakkanduṃ vessantaranivesane.

6141. Tato ratyā vivasane suriyassuggamanaṃ pati,
atha vessantaro rājā dānaṃ dātuṃ upāgami.

6142. Vatthāni vatthakāmānaṃ soṇḍānaṃ detha vāruṇiṃ.
bhojanaṃ bhojanatthīnaṃ sammā detha[8] pavecchatha.

6143. Mā ca kañci[9] vaṇibbake heṭhayittha[10] idhāgate,
tappetha annapānena gacchantu paṭipūjitā.[11]

6144. Tesu[12] mattā kiḷantāva[13] sampatanti vaṇibbakā,
nikkhamante mahārāje sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.

6145. Acchecchuṃ vata bho rukkhaṃ sabbakāmadadaṃ[14] dumaṃ,
yathā vessantaraṃ raṭṭhā pabbājenti adūsakaṃ.

6146. Acchecchuṃ vata bho rukkhaṃ nānāphaladharaṃ[15] dumaṃ,
yathā vessantaraṃ raṭṭhā pabbājenti adūsakaṃ.

6147. Acchecchuṃ vata bho rukkhaṃ sabbakāmarasāharaṃ,
yathā vessantaraṃ raṭṭhā pabbājenti adūsakaṃ.

---

[1] evaṃ me - Ma, Syā.
[2] rājā puttaṃ - Ma.
[3] pabbājesi ca naṃ - Syā.
[4] hissāmi - Ma.
[5] lālapitaṃ - Syā.
[6] ahu - Syā; bahu - Syā.
[7] sampamadditā - Syā.
[8] sammadeva - Ma, Syā.
[9] kiñci - Ma, Syā.
[10] heṭṭhayittha - Ma.
[11] athettha vattatī saddo tumulo bheravo mahā,
dānena taṃ nīharanti puna dānaṃ adā tuvaṃ - ayaṃ gāthā Ma potthakeyeva dissate.
[12] te su - Syā, PTS.
[13] kilantāva - Ma, Syā;
kilantā ca - PTS.
[14] nānāphaladharaṃ - Ma, PTS;
nānāphaladadaṃ - Syā.
[15] sabbakāmadadaṃ - Ma, PTS;
nānāphaladharaṃ - Syā.

6136. Trong khi thiếp than vãn như vậy, nếu bệ hạ trục xuất thái tử, là kẻ không tồi bại, vào rừng, ra khỏi đất nước, thiếp nghĩ rằng thiếp sẽ buông bỏ mạng sống."

6137. Sau khi nghe lời kể lể của mẫu hậu Phusatī, nhiều phi tần của đức vua xứ Sivi ở nội cung đã tụ hội lại; tất cả đã giơ hai cánh tay lên, khóc lóc.

6138. Những người con và những người vợ đã nằm dài ở nơi trú ngụ của vị Vessantara, tựa như những cây *sāla* bị nghiền nát, bị vùi dập bởi cơn gió.[1]

6139. Các công nương, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc, ở nơi trú ngụ của vị Vessantara.

6140. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc, ở nơi trú ngụ của vị Vessantara.

6141. Kế đó, vào lúc tàn đêm, cho đến lúc mọc lên của mặt trời, khi ấy, đức vua Vessantara đã đi đến để ban phát vật thí, (nói rằng):

6142. "Các khanh hãy bố thí các tấm vải đến những người mong muốn vải, chất cồn đến những kẻ say sưa, thức ăn đến những người cần thức ăn, hãy bố thí, hãy ban phát một cách trân trọng.

6143. Và chớ gây khó khăn đến bất cứ ai trong số các người nghèo khổ đã đi đến nơi này. Hãy thỏa mãn họ với cơm ăn và nước uống. Hãy để họ ra đi với lòng ngưỡng mộ."

6144. Khi vị vua vĩ đại, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đang rời khỏi, những người nghèo khổ ấy nhảy nhót, tựa như những kẻ say sưa đang đùa giỡn.

6145. Với việc họ trục xuất Vessantara – không phải là kẻ tồi bại – ra khỏi đất nước, họ quả thật đã đốn ngã thân cây quý, loại cây ban cho mọi điều ước muốn.

6146. Với việc họ trục xuất Vessantara – không phải là kẻ tồi bại – ra khỏi đất nước, họ quả thật đã đốn ngã thân cây quý, loại cây đang mang các trái khác nhau.

6147. Với việc họ trục xuất Vessantara – không phải là kẻ tồi bại – ra khỏi đất nước, họ quả thật đã đốn ngã thân cây quý, loại cây có khả năng mang lại hương vị của tất cả các dục.

[1] So sánh các câu kệ 6138 - 6140 với các câu kệ 5563, 5565, và 5566 ở trang 265.

6148. Ye vuddhā[1] ye ca daharā ye ca majjhimaporisā,
bāhā paggayha pakkanduṃ,
nikkhamante mahārāje sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.

6149. Atiyakkhā vassavarā[2] itthāgārañca[3] rājino,
bāhā paggayha pakkanduṃ,
nikkhamante mahārāje sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.

6150. Thiyopi tattha pakkanduṃ yā tamhi nagare ahu,
nikkhamante mahārāje sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.

6151. Ye brāhmaṇā ye ca samaṇā aññe vāpi vaṇibbakā,
bāhā paggayha pakkanduṃ adhammo kira bho iti.

6152. Yathā vessantaro rājā yajamāno sake pure,
sivīnaṃ vacanatthena samhā raṭṭhā nirajjati.

6153. Satta hatthisate datvā sabbālaṅkārabhūsite,
suvaṇṇakacche mātaṅge hemakappanavāsase.[4]

6154. Ārūḷhe gāmaṇīyehi tomaraṅkusapāṇihi,
esa vessantaro rājā samhā raṭṭhā nirajjati.

6155. Satta assasate datvā sabbālaṅkārabhūsite,
ājānīye ca jātiyā sindhave sīghavāhane.[5]

6156. Ārūḷhe gāmaṇīyehi illiyācāpadhārihi,[6]
esa vessantaro rājā samhā raṭṭhā nirajjati.

6157. Satta rathasate datvā sannaddhe ussitaddhaje,
dīpe athopi veyyaghge[7] sabbālaṅkārabhūsite.

6158. Ārūḷhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihi,
esa vessantaro rājā samhā raṭṭhā nirajjati.

6159. Satta itthisate datvā ekamekā rathe ṭhitā,
sannaddhā nikkharajjūhi suvaṇṇena[8] alaṅkatā.

6160. Pītālaṅkārā pītavasanā pitābharaṇabhūsitā,
āḷārapakhumā[9] hasulā susaññā tanumajjhimā,
esa vessantaro rājā samhā raṭṭhā nirajjati.

---

[1] vuḍḍhā - Ma, PTS.
[2] vessavarā - Syā.
[3] itthāgārā ca - Ma, Syā.
[4] hemakappanivāsase - Syā.
[5] sīghavāhine - PTS.
[6] indiyācāpadhāribhi - Syā.
[7] veyagghe - Ma;
veyyagghe - Syā, PTS.
[8] suvaṇṇehi - Ma, Syā.
[9] aḷārapamhā - Ma;
āḷārappamukhā - Syā;
aḷārapamukhā - PTS.

6148. Những người lớn tuổi, những người trẻ tuổi, và những người trung niên đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc, khi vị vua vĩ đại, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đang rời khỏi.

6149. Các nhà chiêm tinh, các hoạn quan, và các cung tần của đức vua đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc, khi vị vua vĩ đại, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đang rời khỏi.

6150. Ngay cả các phụ nữ ở tại thành phố ấy cũng đã bật khóc tại nơi ấy, khi vị vua vĩ đại, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đang rời khỏi.

6151. Các vị Bà-la-môn và các vị Sa-môn, hay là những người nghèo khác cũng đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc: "Quả thật không công bằng!"

6152. Giống như đức vua Vessantara, trong khi cống hiến cho thành phố của mình, vì nguyên nhân lời nói của những người dân xứ Sivi mà bị lìa khỏi đất nước của mình.

6153, 6154. Sau khi bố thí bảy trăm con voi đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, có dây đai bằng vàng, là những con long tượng có trang phục là yên cương bằng vàng, được cỡi lên bởi các viên quản tượng có cây thương móc câu ở bàn tay, đức vua Vessantara ấy bị lìa khỏi đất nước của mình.

6155, 6156. Sau khi bố thí bảy trăm con ngựa đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là những con ngựa Sindhu thuần chủng về dòng dõi, có sức chuyển vận mau lẹ, được cỡi lên bởi các kỵ mã có mang gươm và cung, đức vua Vessantara ấy bị lìa khỏi đất nước của mình.

6157, 6158. Sau khi bố thí bảy trăm cỗ xe đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cọp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, đức vua Vessantara ấy bị lìa khỏi đất nước của mình.

6159, 6160. Sau khi bố thí bảy trăm nữ nhân, đã được nai nịt với các thắt lưng bằng chỉ vàng, đã được trang điểm bằng vàng, có đồ trang sức màu vàng, có y phục màu vàng, đã được tô điểm với các nữ trang màu vàng, có lông mi dài, có nụ cười xã giao, vô cùng giỏi giang, có vòng eo thon, mỗi cô đứng ở một cỗ xe, đức vua Vessantara ấy bị lìa khỏi đất nước của mình.

6161. Satta dhenusate datvā sabbā kaṃsupadhāraṇā,[1]
esa vessantaro rājā samhā raṭṭhā nirajjati.

6162. Satta dāsīsate datvā satta dāsasatāni ca,
esa vessantaro rājā samhā raṭṭhā nirajjati.

6163. Hatthī asse rathe[2] datvā nāriyo ca alaṅkatā,
esa vessantaro rājā samhā raṭṭhā nirajjati.

6164. Tadāsi yaṃ bhiṃsanakaṃ tadāsi lomahaṃsanaṃ,
mahādāne padinnamhi medinī[3] samakampatha.[4]

6165. Tadāsi yaṃ bhiṃsanakaṃ tadāsi lomahaṃsanaṃ,
yaṃ pañjalikato rājā samhā raṭṭhā nirajjati.

6166. Athettha vattatī saddo tumulo bheravo mahā,
dānena taṃ nīharanti puna dānaṃ adā tuvaṃ.[5]

6167. Tesu[6] mattā kilantā ca[7] sampatanti vaṇibbakā,
nikkhamante mahārāje sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.

6168. Āmantayittha rājānaṃ sañjayaṃ dhamminaṃ varaṃ,[8]
avaruddhasi maṃ deva vaṅkaṃ gacchāmi pabbataṃ.

6169. Ye hi keci mahārāja bhūtā ye ca bhavissare,
atittā yeva kāmehi gacchanti yamasādhanaṃ.[9]

6170. Sohaṃ[10] sake abhisasiṃ[11] yajamāno sake pure,
sivīnaṃ vacanatthena samhā raṭṭhā nirajjahaṃ.[12]

6171. Aghaṃ taṃ patisevissaṃ vane vāḷamigākiṇṇe,
khaggadīpinisevite ahaṃ puññāni karomi,
tumhe paṅkamhi sīdatha.

6172. Anujānāhi maṃ amma pabbajjā mama ruccati,
sohaṃ sake abhisasiṃ yajamāno sake pure,
sivīnaṃ vacanatthena samhā raṭṭhā nirajjahaṃ.

6173. Aghaṃ taṃ patisevissaṃ vane vāḷamigākiṇṇe,
khaggadīpinisevite ahaṃ puññāni karomi,
tumhe paṅkamhi sīdatha.[13]

---

[1] kaṃsupadhārino - Syā.
[2] hatthī assarathe - Ma; hatthiassarathe - PTS.
[3] medanī - Ma, Syā.
[4] sampakampatha - Ma.
[5] puna dānaṃ dadāti so - Syā.
[6] te su - Syā, PTS.
[7] kilantāva - Ma, Syā.
[8] dhammikaṃ varaṃ - Syā.
[9] yamasādanaṃ - PTS.
[10] svāhaṃ - Ma.
[11] abhissasiṃ - Ma.
[12] nirajjati - Ma.
[13] vaṅkaṃ gacchāmi pabbataṃ - Syā.

6161. Sau khi bố thí bảy trăm bò cái, tất cả đều có các xô đựng sữa làm bằng bạc, đức vua Vessantara ấy bị lìa khỏi đất nước của mình.

6162. Sau khi bố thí bảy trăm tớ gái và bảy trăm tôi trai, đức vua Vessantara ấy bị lìa khỏi đất nước của mình.

6163. Sau khi bố thí các con voi, các con ngựa, các cỗ xe, và các nữ nhân đã được trang điểm, đức vua Vessantara ấy bị lìa khỏi đất nước của mình.

6164. Lúc bấy giờ, việc ấy đã là sự kinh hoàng. Lúc bấy giờ, đã có sự dựng đứng lông. Vào lúc cuộc đại thí được ban phát, trái đất đã rúng động.

6165. Lúc bấy giờ, việc ấy đã là sự kinh hoàng. Lúc bấy giờ, việc ấy đã có sự dựng đứng lông, là việc đức vua Vessantara, hai tay chắp lại, bị lìa khỏi đất nước của mình.

6166. Rồi ở nơi này, đã xảy ra âm thanh (than vãn) ồn ào, khiếp đảm, ầm ĩ rằng: "Bởi vì bố thí mà họ đưa ngài đi, mà ngài vẫn còn ban phát vật thí thêm nữa."

6167. Khi vị vua vĩ đại, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đang rời khỏi, những người nghèo khổ ấy say sưa, đùa giỡn, nhảy nhót.

6168. Vị Vessantara đã thưa gởi với đức vua Sañjaya, bậc cao quý trong số các vị vua công chính, rằng: "Tâu phụ vương, phụ vương đã đày đọa con. Con sẽ đi đến núi Vaṅka.

6169. Tâu đại vương, bất cứ những người nào đã hiện hữu, và sẽ được sanh ra, mà không thỏa mãn với các dục thì sẽ đi đến lãnh địa của Diêm Vương.

6170. Con đây đã xúc phạm đến cư dân của mình trong khi cống hiến cho thành phố của mình. Vì nguyên nhân lời nói của những người dân xứ Sivi mà con bị lìa khỏi đất nước của mình.

6171. Con sẽ làm quen với sự khổ sở ấy ở khu rừng đông đúc các thú dữ, được lai vãng bởi loài tê giác và loài báo, con vẫn làm các việc phước thiện, còn cha đắm chìm trong bãi lầy (ngũ dục).

6172. Thưa mẹ, xin mẹ hãy cho phép con. Việc xuất gia được con ưa thích. Con đây đã xúc phạm đến cư dân của mình trong khi cống hiến cho thành phố của mình. Vì nguyên nhân lời nói của những người dân xứ Sivi mà con bị lìa khỏi đất nước của mình.

6173. Con sẽ làm quen với sự khổ sở ấy ở khu rừng đông đúc các thú dữ, được lai vãng bởi loài tê giác và loài báo, con vẫn làm các việc phước thiện, còn mẹ đắm chìm trong bãi lầy (ngũ dục)."

6174. Anujānāmi taṃ puttaṃ[1] pabbajjā te samijjhatu,
ayañca maddī kalyāṇī susaññā tanumajjhimā,
acchataṃ saha puttehi kiṃ araññe karissati.

6175. Nāhaṃ akāmā dāsimpi araññaṃ netumussahe,
sace icchati anvetu sace nicchati acchatu.

6176. Tato suṇhaṃ mahārājā yācituṃ paṭipajjatha,
mā candanasamācāre rajojallaṃ adhārayi.

6177. Mā kāsiyāni dhāretvā[2] kusacīramadhārayi,
dukkho vāso araññasmiṃ mā hi tvaṃ lakkhaṇe gami.

6178. Tamabravī rājaputtī maddī sabbaṅgasobhanā,
nāhaṃ taṃ sukhamiccheyyaṃ yaṃ me vessantaraṃ vinā.

6179. Tamabravī mahārājā sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano,
iṅgha maddi nisāmehi[3] vane ye honti dussahā.

6180. Bahū kīṭā paṭaṅgā ca makasā madhumakkhikā,
tepi taṃ tattha hiṃseyyuṃ taṃ te dukkhataraṃ siyā.

6181. Apare passa santāpe[4] nadīnupanisevite,
sappā ajagarā nāma avisā te mahabbalā.

6182. Te manussaṃ migaṃ vāpi api māsannamāgataṃ,[5]
parikkhipitvā bhogehi vasamānenti attano.

6183. Aññepi kaṇhajaṭino[6] acchā nāma aghammigā,
na tehi puriso diṭṭho rukkhamāruyha muccati.

6184. Saṅghaṭṭayantā siṅgāni tikkhaggāni pahārino.[7]
mahisā[8] vicarantettha nadiṃ sotumbaraṃ pati.

6185. Disvā migānaṃ yūthānaṃ[9] gavaṃ sañcarataṃ[10] vane,
dhenuva vacchagiddhāva kathaṃ maddi karissasi.

6186. Disvā sampatite ghore dummaggesu[11] plavaṅgame,[12]
akhettaññāya te maddi bhavitante[13] mahabbhayaṃ.

---

[1] putta - Ma, Syā, PTS.
[2] kāsiyāni padhāretvā - Syā.
[3] nisāmeti - Ma.
[4] santāse - Syā.
[5] apicāsannamāgataṃ - Syā.
[6] kaṇhā jaṭino - Syā.
[7] tikkhaggātippahārino - Ma; tikkhaggā tippahārino - PTS.
[8] mahiṃsā - Ma.
[9] yūthāni - PTS.
[10] sañcaritaṃ - Syā.
[11] dumaggesu - Ma; dumagge - PTS.
[12] suplavaṃgame - PTS.
[13] bhavissate - Ma, Syā.

6174. "Này con trai, mẹ cho phép con. Mong rằng việc xuất gia được thành tựu cho con. Hãy để nàng Maddī kiều diễm, vô cùng giỏi giang, có vòng eo thon này cùng với hai con ở lại. Nàng sẽ làm gì ở khu rừng?"

6175. "Con không ra sức để dẫn theo vào rừng (một ai) ngay cả nữ tỳ một cách miễn cưỡng. Nếu nàng muốn, hãy để nàng đi theo; nếu nàng không muốn, hãy để nàng ở lại."

6176. Kế đó, vị đại vương đã đến gần để yêu cầu con dâu rằng: "Chớ để bụi bặm và cáu ghét bám vào thân hình đã được tẩm trầm hương (của con).

6177. Sau khi đã mặc các vải lụa xứ Kāsi, chớ mặc y phục bằng vỏ cây. Cuộc sống ở rừng là khổ sở. Này người con gái có ưu điểm, con chớ ra đi."

6178. Công chúa Maddī, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, đã nói với vị đại vương ấy rằng: "Con không mong muốn sự sung sướng mà thiếu vắng Vessantara của con."

6179. Vị đại vương, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đã nói với nàng ấy rằng: "Này Maddī, con hãy lắng nghe về những điều khó chịu đựng ở trong khu rừng.

6180. Có nhiều bọ rầy, châu chấu, muỗi, ong. Chúng cũng có thể hãm hại con tại nơi ấy. Việc ấy đối với con có thể là khổ sở hơn.

6181. Con hãy nhìn xem những nỗi bực bội khác ở nơi kế cận các dòng sông. Có những con rắn không có nọc độc, được gọi là các con trăn; chúng có sức mạnh lớn lao.

6182. Khi loài người hay thậm chí con thú đi đến gần, chúng liền quấn tròn con mồi bằng những vòng thân và đặt dưới sự kiểm soát của bản thân.

6183. Cũng có những con thú nguy hiểm có bộ lông màu đen gọi là gấu; người nào bị chúng nhìn thấy, dầu đã trèo lên cây cũng không thoát thân.

6184. Các con trâu đi lang thang ở nơi này, cạnh dòng sông Sotumbarā, khiêu khích nhau bằng những cái sừng có mũi nhọn, bằng những cú húc.

6185. Sau khi nhìn thấy những con bò cái trong số các bầy thú đang đi lại ở trong rừng, tựa như con bò mẹ mong ngóng con bê, này Maddī, con sẽ hành động như thế nào?

6186. Sau khi nhìn thấy những con khỉ ghê rợn đang bay nhảy ở các ngọn cây, do không hiểu biết về rừng núi, này Maddī, con sẽ có nỗi sợ hãi lớn lao.

6187. Yā tvaṃ sivāya sutvāna muhuṃ uttasase[1] pure,
sā tvaṃ vaṅkaṃ anuppattā kathaṃ maddi karissasi.

6188. Ṭhite majjhantike[2] kāle sannisinnesu pakkhisu,
sanateva[3] brahāraññaṃ tattha kiṃ gantumicchasi.

6189. Tamabravī rājaputtī maddī sabbaṅgasobhanā,
yāni etāni akkhāsi vane paṭibhayāni me,
sabbāni abhisambhossaṃ gacchaññeva rathesabha.

6190. Kāsaṃ kusaṃ poṭakilaṃ[4] usīraṃ muñjababbajaṃ,[5]
urasā panudahessāmi[6] nāssa[7] hessāmi dunnayā.

6191. Bahūhi vata cariyāhi[8] kumārī vindate patiṃ,
udarassuparodhena gohanubbeṭhanena[9] ca.

6192. Aggissa paricariyāya[10] udakummujjanena[11] ca,
vedhabbaṃ[12] kaṭukaṃ loke gacchaññeva rathesabha.

6193. Apissā hoti appatto ucchiṭṭhamapi bhuñjituṃ,
yo naṃ hatthe gahetvāna akāmaṃ parikaḍḍhati,
vedhabbaṃ kaṭukaṃ loke gacchaññeva rathesabha.

6194. Kesaggahaṇamukkhepā bhūmyā[13] ca parisumbhanā,
datvā ca no pakkamati[14] bahuṃ dukkhaṃ[15] anappakaṃ,
vedhabbaṃ kaṭukaṃ loke gacchaññeva rathesabha.

6195. Sukkacchavī vedhaverā[16] datvā subhagamānino,[17]
akāmaṃ parikaḍḍhanti ulūkaññeva vāyasā,
vedhabbaṃ kaṭukaṃ loke gacchaññeva rathesabha.

6196. Api ñātikule phīte kaṃsapajjotane[18] vasaṃ,
nevātivākyaṃ[19] na labhe bhātūhi sakhikāhi ca,[20]
vedhabbaṃ kaṭukaṃ loke gacchaññeva rathesabha.

6197. Naggā nadī anūdakā[21] naggā[22] raṭṭhaṃ arājikaṃ,[23]
itthīpi vidhavā naggā yassāpi dasa bhātaro,
vedhabbaṃ kaṭukaṃ loke gacchaññeva rathesabha.

---

1 uttasayī - Ma, PTS; uttasate - Syā.
2 majjhanhike - Ma.
3 saṇateva - Ma; suṇateva - Syā.
4 potakilaṃ - Syā.
5 usiraṃ muñjapabbajaṃ - Ma, Syā; usīraṃ muñjapabbajaṃ - PTS.
6 panudahissāmi - Ma; panūdahissāmi - Syā; padahessāmi - PTS.
7 nassa - Ma.
8 vattacariyāhi - Syā.
9 gohanuveṭhanena - Ma; gohanuveṭṭhanena - Syā.
10 pāricariyāya - Ma, Syā.
11 udakummajjanena - PTS.
12 vedhabyaṃ - Ma, Syā, evamuparipi.
13 bhumyā - PTS.
14 nopakkamati - Ma, PTS.
15 bahudukkhaṃ - Ma.
16 sukacchavī vedhaverā - Ma; sukacchavivedhaverā - PTS.
17 subhaggamānino - Syā.
18 kaṃsappajjotane - Syā.
19 nevābhivākyaṃ - Ma.
20 sakhinīhipi - Ma; sakhinīhi ca - Syā.
21 anodakā - PTS.
22 naggaṃ - Ma, Syā, PTS.
23 arājakaṃ - Ma.

6187. Lúc trước, ở trong thành phố, sau khi nghe tiếng hú của loài sói cái, con đây liên lục bị khiếp sợ, này Maddī, khi con đã đi đến núi Vaṅka, con đây sẽ hành động như thế nào?

6188. Vào thời điểm êm ả lúc giữa trưa, khi các con chim đều nghỉ ngơi, khu rừng bao la vẫn vang động, tại sao con lại muốn đi đến nơi ấy?"

6189. Công chúa Maddī, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, đã nói với vị đại vương ấy rằng: "Những điều cha vừa nói là những điều kinh hãi đối với con về khu rừng, con sẽ chịu đựng những điều ấy, con vẫn sẽ ra đi, tâu đấng thủ lãnh xa binh.

6190. Con sẽ ưỡn ngực đương đầu với cỏ *kāsa*, cỏ *kusa*, cỏ *poṭakila*, cỏ *usīra*, cỏ *muñja*, và cỏ *babbaja*. Con sẽ không là sự chọn lựa sai lầm của chàng.

6191, 6192. Thật vậy, người con gái giữ được người chồng bằng nhiều nết hạnh: bằng sự chịu đựng do việc thiếu ăn, bằng việc chăm sóc cơ thể, bằng việc duy trì ngọn lửa, và bằng việc gội rửa (tội lỗi) ở trong nước. Tình cảnh góa bụa là đắng cay ở thế gian, tâu đấng thủ lãnh xa binh, con vẫn sẽ ra đi.

6193. Kẻ nào nắm nàng quả phụ ấy ở bàn tay rồi cưỡng bức lôi kéo nàng đi, thì không xứng đáng để thọ hưởng phần còn lại của nàng. Tình cảnh góa bụa là đắng cay ở thế gian, tâu đấng thủ lãnh xa binh, con vẫn sẽ ra đi.

6194. Với việc nắm đầu tóc nâng dậy và xô ngã trên mặt đất, gã ấy dửng dưng đứng nhìn, sau khi đã ban cho nàng nhiều khổ đau không phải là ít. Tình cảnh góa bụa là đắng cay ở thế gian, tâu đấng thủ lãnh xa binh, con vẫn sẽ ra đi.

6195. Sau khi ban cho chút ít tài sản, những kẻ thèm muốn những người quả phụ có làn da trắng, những kẻ tự hào là có phúc phần, cưỡng bức lôi kéo nàng đi tựa như các con quạ lôi kéo con chim cú. Tình cảnh góa bụa là đắng cay ở thế gian, tâu đấng thủ lãnh xa binh, con vẫn sẽ ra đi.

6196. Thậm chí trong khi sống trong gia đình của thân quyến giàu sang, có chén bát vàng lấp lánh, nàng cũng không thể nào tránh khỏi lời nói lăng mạ từ các anh em và từ các bạn gái. Tình cảnh góa bụa là đắng cay ở thế gian, tâu đấng thủ lãnh xa binh, con vẫn sẽ ra đi.

6197. Dòng sông không có nước là trơ trụi, đất nước không có vua là trơ trụi, thậm chí phụ nữ góa chồng cũng là trơ trụi, cho dầu nàng có mười anh em trai. Tình cảnh góa bụa là đắng cay ở thế gian, tâu đấng thủ lãnh xa binh, con vẫn sẽ ra đi.

6198. Dhajo rathassa paññāṇaṃ dhūmo paññāṇamaggino,
rājā raṭṭhassa[1] paññāṇaṃ bhattā paññāṇamitthiyā,
vedhabbaṃ kaṭukaṃ loke gacchaññeva rathesabha.

6199. Yā daḷiddī daḷiddassa aḍḍhā aḍḍhassa kittimā,[2]
taṃ ve devā pasaṃsanti dukkaraṃ hi karoti sā.

6200. Sāmikaṃ anubandhissaṃ sadā kāsāyavāsinī,
pathavyāpi abhejjantyā nicche vessantaraṃ vinā,
vedhabbaṃ kaṭukaṃ loke gacchaññeva rathesabha.[3]

6201. Api sāgarapariyantaṃ bahuvittadharaṃ[4] mahiṃ,
nānāratanaparipūraṃ nicche vessantaraṃ vinā.

6202. Kathannu tāsaṃ hadayaṃ sukharā vata itthiyo,
yā sāmike dukkhitamhi sukhamicchanti attano.

6203. Nikkhamante mahārāje sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane,
tamahaṃ anubandhissaṃ sabbakāmadado hi me.

6204. Tamabravī mahārājā maddiṃ sabbaṅgasobhanaṃ,
ime te daharā puttā jālī kaṇhājinā cubho,[5]
nikkhippa lakkhaṇe gaccha mayaṃ te posiyāmase.[6]

6205. Tamabravī rājaputtī maddī sabbaṅgasobhanā,
piyā me puttakā deva jālī kaṇhājinā cubho,
tyamhaṃ tattha ramessanti[7] araññe jīvasokinaṃ.

6206. Tamabravī mahārājā sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano,
sālīnaṃ odanaṃ bhutvā suciṃ maṃsūpasecanaṃ,[8]
rukkhaphalāni bhuñjantā kathaṃ kāhanti dārakā.

6207. Bhutvā sataphale[9] kaṃse sovaṇṇe satarājike,
rukkhapattesu bhuñjantā kathaṃ kāhanti dārakā.

6208. Kāsiyāni ca dhāretvā khomakodumbarāni[10] ca,
kusacīrāni dhārentā kathaṃ kāhanti dārakā.

---

[1] rathassa - Ma.
[2] kittimaṃ - Ma.
[3] pathabyāpi abhijjantyā vedhabyaṃ kaṭukitthiyā - Ma, Syā.
[4] bahuṃ vittadharaṃ - PTS.
[5] vubho - PTS.
[6] posayāmase - Ma, Syā.
[7] ramissanti - Syā.
[8] sucimaṃsūpasecanaṃ - Syā.
[9] satapale - Ma, Syā.
[10] khomakoṭumbarāni - Ma.

6198. Lá cờ là tiêu biểu của cỗ xe, khói là tiêu biểu của ngọn lửa, vị vua là tiêu biểu của đất nước, người chồng là tiêu biểu của phụ nữ. Tình cảnh góa bụa là đắng cay ở thế gian, tâu đấng thủ lãnh xa binh, con vẫn sẽ ra đi.

6199. Người nữ nào đồng cam cộng khổ với chồng, chia ngọt sẻ bùi với chồng thì có được tiếng tốt. Chư Thiên thật sự khen ngợi người nữ ấy, bởi vì nàng ấy làm được điều khó làm.

6200. Con sẽ mặc vải màu ca-sa và luôn luôn theo sát chồng. Thậm chí, khi trái đất còn chưa bị vỡ tan, con không (bao giờ) mong muốn thiếu vắng Vessantara. Tình cảnh góa bụa là đắng cay ở thế gian, tâu đấng thủ lãnh xa binh, con vẫn sẽ ra đi.

6201. Dầu cho trái đất bao quanh bởi biển cả có chứa đựng nhiều của cải, được chất đầy châu báu các loại khác nhau, con không (bao giờ) mong muốn thiếu vắng Vessantara.

6202. Quả thật có những phụ nữ vô cùng nhẫn tâm, khi người chồng bị khổ cực mà các nàng lại mong muốn sự sung sướng cho bản thân; trái tim của các nàng ấy là như thế nào?

6203. Khi vị đại vương, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đang rời khỏi, con sẽ theo sát chàng, bởi vì chàng là người ban cho con mọi điều ước muốn.”

6204. Vị đại vương đã nói với nàng Maddī, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân ấy rằng: “Cả hai đứa con này của con, Jāli và Kaṇhājinā, còn thơ dại. Này người con gái có ưu điểm, con hãy để lại và con hãy ra đi. Hãy để cha mẹ nuôi dưỡng chúng.”

6205. Công chúa Maddī, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, đã nói với vị vua ấy rằng: “Tâu bệ hạ, cả hai Jāli và Kaṇhājinā là hai đứa con nhỏ yêu quý của con. Chúng sẽ khiến cho con, người có cuộc sống sầu muộn, được vui sướng ở tại nơi ấy, trong khu rừng.”

6206. Vị đại vương, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đã nói với nàng ấy rằng: “Sau khi đã ăn cơm gạo *sāli*, có trộn lẫn thịt tinh khiết, hai đứa trẻ sẽ làm thế nào trong khi ăn những trái của các cây rừng?

6207. Sau khi đã ăn ở đĩa đồng nặng một trăm *phala*, ở đĩa vàng nặng một trăm *rājika*, hai đứa trẻ sẽ làm thế nào trong khi ăn ở những chiếc lá của các cây rừng?

6208. Sau khi đã mặc các loại tơ lụa xứ Kāsi, các loại vải sợi len và vải xứ Kodumbara, hai đứa trẻ sẽ làm thế nào trong khi mặc các y vỏ cây làm bằng cỏ *kusa*?

6209. Vayhāhi pariyāyitvā sivikāya rathena ca,
pattikā paridhāvantā kathaṃ kāhanti dārakā.

6210. Kūṭāgāre sayitvāna nivāte[1] phussitaggale,[2]
sayantā rukkhamūlasmiṃ kathaṃ kāhanti dārakā.

6211. Pallaṅkesu sayitvāna gonake cittasanthate,
sayantā tiṇasanthāre kathaṃ kāhanti dārakā.

6212. Gandhakena[3] vilimpitvā agarūcandanena[4] ca,
rajojallāni dhārentā kathaṃ kāhanti dārakā.

6213. Camarīmorahatthehi vijitaṅgā[5] sukhedhitā,[6]
daṭṭhā[7] ḍaṃsehi makasehi kathaṃ kāhanti dārakā.

6214. Tamabravī rājaputtī maddī sabbaṅgasobhanā,
mā deva paridevesi[8] mā ca tvaṃ vimano ahu,
yathā mayaṃ bhavissāma tathā hessanti dārakā.

6215. Idaṃ vatvāna pakkāmi maddī sabbaṅgasobhanā,
sivimaggena anvesi putte ādāya lakkhaṇā.

6216. Tato vessantaro rājā dānaṃ datvāna khattiyo,
pitu mātu ca[9] vanditvā katvā ca naṃ padakkhiṇaṃ.

6217. Catuvāhiṃ rathaṃ yuttaṃ sīghamāruyha sandanaṃ,
ādāya puttadārañca vaṅkaṃ pāyāsi pabbataṃ.

6218. Tato vessantaro rājā yenāsi bahuko jano,
āmanta kho taṃ gacchāma arogā[10] hontu ñātayo.[11]

6219. Iṅgha maddi nisāmehi rammarūpaṃva dissati,
āvāso[12] siviseṭṭhassa pettikaṃ bhavanaṃ mama.[13]

6220. Taṃ brāhmaṇā anvagamuṃ te taṃ[14] asse ayācisuṃ,
yācito paṭipādesi catunnaṃ caturo haye.

6221. Iṅgha maddi nisāmehi cittarūpaṃva[15] dissati,
migā rohiccavaṇṇena[16] dakkhiṇassā vahanti maṃ.

---

[1] nivāse - PTS.
[2] phusitaggaḷe - Ma, Syā;
phussitaggaḷe - PTS.
[3] gandhikena - PTS.
[4] agarucandanena - Ma, PTS;
aggalucandanena - Syā.
[5] cāmaramorahatthehi bījitaṅgā - Ma;
cāmarīmorahatthehi vījitaṅgā - Syā;
cāmaramorahatthehi vijitaṅgā - PTS.
[6] sukhe ṭhitā - Syā, PTS.
[7] phuṭṭhā - Ma, Syā.
[8] paridevasi - Syā.
[9] mātuñca - Syā;
mātuc ca - PTS.
[10] ārogā - PTS.
[11] nikkhamitvāna nagarā nivattitvā vilokite,
tadāpi paṭhavī kampi sineruvanavaṭaṃsakā - ayaṃ gāthā Syā, PTS potthakesu dissate.
[12] āvāsaṃ - Ma.
[13] mamaṃ - PTS.
[14] naṃ - Ma.
[15] cittarūpaṃ na - Syā.
[16] migarohiccavaṇṇena - Ma, PTS.

6209. Sau khi đã di chuyển bằng các phương tiện chuyên chở, bằng kiệu khiêng và bằng cỗ xe, hai đứa trẻ sẽ làm thế nào trong khi chạy loanh quanh bằng đôi chân (của chúng)?

6210. Sau khi đã nằm ngủ trong ngôi nhà có mái nhọn, kín gió, có then cửa đã cài, hai đứa trẻ sẽ làm thế nào trong khi nằm ngủ ở gốc cây?

6211. Sau khi đã nằm ngủ ở các giường nệm được trải thảm len lông dài nhiều màu sắc, hai đứa trẻ sẽ làm thế nào trong khi nằm ngủ ở thảm cỏ?

6212. Sau khi đã thoa bôi với dầu thơm của gỗ kỳ nam và trầm hương, hai đứa trẻ sẽ làm thế nào trong khi lấm lem bụi bặm và cáu ghét?

6213. Được nuôi dưỡng sung sướng, có cơ thể được quạt bởi các cây quạt lông đuôi bò và quạt lông công, hai đứa trẻ sẽ làm thế nào khi bị cắn bởi các con mòng và các con muỗi?"

6214. Công chúa Maddī, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, đã nói với vị vua ấy rằng: "Tâu bệ hạ, xin cha chớ than vãn, và xin cha chớ có ưu tư. Chúng con sẽ như thế nào thì hai đứa trẻ sẽ như thế ấy."

6215. Sau khi nói lời này, nàng Maddī, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, đã ra đi. Người con gái có ưu điểm đã mang hai đứa con đi theo con đường của vị vua xứ Sivi.

6216. Kế đó, đức vua Vessantara, vị Sát-đế-lỵ, sau khi ban phát vật thí, đã đảnh lễ cha và mẹ, rồi hướng vai phải đi nhiễu quanh họ.

6217. Vị ấy đã mau chóng bước lên cỗ xe được thắng bốn ngựa, rồi đã đưa vợ và hai con ra đi về phía ngọn núi Vaṅka.

6218. Sau đó, đức vua Vessantara đã đi đến nơi có nhiều người tụ tập và đã nói rằng: "Chúng tôi đi đến nơi ấy. Chúc các thân nhân được mạnh khỏe."

6219. "Nào, hỡi nàng Maddī, nàng hãy nhìn xem. Quả thật vẻ đẹp đáng yêu được nhìn thấy: Chỗ ở của vị đứng đầu xứ Sivi là nơi trú ngụ thuộc về người cha của trẫm."

6220. Các vị Bà-la-môn đã đi theo Vessantara. Họ đã cầu xin vị ấy các con ngựa. Được cầu xin, vị ấy đã ban phát bốn con ngựa cho bốn người.

6221. "Nào, hỡi nàng Maddī, nàng hãy nhìn xem. Quả thật điều kỳ diệu được nhìn thấy: Những con ngựa thuần thục đưa trẫm đi là những con nai với sắc màu hồng."

6222. Athettha pañcamo āga[1] so taṃ rathamayācatha,
tassa taṃ yācitodāsi[2] na cassupahato[3] mano.

6223. Tato vessantaro rājā oropetvā sakaṃ janaṃ,
assāsayī assarathaṃ brāhmaṇassa dhanesino.

6224. Tvaṃ maddī kaṇhājinaṃ gaṇha[4] lahukā[5] esā kaṇiṭṭhikā,[6]
ahaṃ jāliṃ gaṇhissāmi[7] garuko bhātiko hi so.

6225. Rājā kumāraṃ ādāya rājaputtī ca dārikaṃ,
sammodamānaṃ[8] pakkāmuṃ aññamaññapiyaṃvadā.[9]

Dānakaṇḍaṃ niṭṭhitaṃ.[10]

6226. Yadi keci manujā enti anumagge paṭipathe,
maggaṃ te paṭipucchāma kuhiṃ vaṅkatapabbato.

6227. Te tattha amhe passitvā karuṇaṃ[11] paridevayuṃ,
dukkhaṃ te paṭivedenti dūre vaṅkatapabbato.

6228. Yadi passanti pavane dārakā phalite[12] dume,
tesaṃ phalānaṃ hetūhi[13] uparodanti dārakā.

6229. Rodante dārake disvā ubbiggā[14] vipulā dumā,
sayamevonamitvāna upagacchanti dārake.

6230. Idaṃ accherakaṃ disvā abbhutaṃ lomahaṃsanaṃ,
sādhukāraṃ pavattesi maddī sabbaṅgasobhanā.

6231. Accheraṃ vata lokasmiṃ abbhutaṃ lomahaṃsanaṃ,
vessantarassa tejena sayamevonatā dumā.

6232. Saṅkhipiṃsu pathaṃ yakkhā anukampāya dārake,
nikkhantadivaseneva cetaraṭṭhaṃ upāgamuṃ.

6233. Te gantvā dīghamaddhānaṃ cetaraṭṭhamupāgamuṃ,
iddhaṃ phītaṃ janapadaṃ bahumaṃsasurodanaṃ.[15]

---

[1] āgā - Ma, PTS.
[2] paṭiyādāsi - Syā.
[3] na cassu pahato - Syā, PTS.
[4] kaṇhaṃ gaṇhāhi - Ma, Syā.
[5] lahu - Ma.
[6] kaniṭṭhakā - Syā.
[7] gahessāmi - Ma, Syā.
[8] sammodamānā - Ma, Syā, PTS.
[9] aññamaññaṃ piyaṃvadā - Ma, Syā, PTS.
[10] dānakaṇḍaṃ nāma - Ma, Syā; dānakhaṇḍaṃ niṭṭhitaṃ - PTS.
[11] kalunaṃ - Ma; kalūnaṃ - Syā.
[12] phaline - Ma.
[13] hetumhi - Ma, Syā.
[14] ubbiddhā - Ma.
[15] surodakaṃ - Syā.

6222. Rồi vị Bà-la-môn thứ năm đã đi đến nơi này. Vị ấy đã cầu xin Vessantara cỗ xe. Được cầu xin, Vessantara đã cho cỗ xe đến vị ấy. Và tâm ý của vị Vessantara này không bị bấn loạn.

6223. Sau đó, đức vua Vessantara đã bảo nhóm người của mình xuống xe, rồi đã vui vẻ bàn giao cỗ xe ngựa cho vị Bà-la-môn tầm cầu tài sản.

6224. "Này Maddī, nàng hãy bế Kaṇhājinā, nó nhẹ và là em gái. Trẫm sẽ bồng Jāli, bởi vì nó nặng và là anh trai."

6225. Vị vua đã mang theo đứa bé trai, và nàng công chúa mang theo đứa bé gái, họ đã cùng nhau vui vẻ lên đường, có lời nói yêu thương với nhau.

Phẩm Bố Thí được chấm dứt.

6226. Mỗi lúc có những người nào đó đi đến trên con đường cùng chiều, ở lối đi ngược chiều, chúng tôi hỏi họ về đường đi rằng: "Núi Vaṅka ở đâu?"[1]

6227. Tại nơi ấy, sau khi nhìn chúng tôi, những người ấy đã than vãn thương xót. Họ cho biết về nỗi khó nhọc rằng: "Núi Vaṅka còn xa lắm."

6228. Mỗi lúc hai đứa trẻ nhìn thấy những cây đã trổ quả ở khu rừng lớn, chính vì nguyên nhân của những trái cây ấy mà hai đứa trẻ kêu khóc.

6229. Sau khi nhìn thấy hai đứa trẻ đang khóc lóc, các thân cây sum suê, bị xúc động, đã tự mình hạ thấp xuống và di chuyển đến gần hai đứa trẻ.

6230. Sau khi nhìn thấy sự kỳ diệu, phi thường, có sự dựng đứng lông này, nàng Maddī, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, đã thốt lên lời tán thán (rằng):

6231. "Thật là điều kỳ diệu ở thế gian, là việc phi thường, có sự dựng đứng lông! Các thân cây đã tự mình hạ thấp xuống bởi oai lực của Vessantara."

6232. Vì lòng thương tưởng hai đứa trẻ, các Dạ-xoa đã thâu ngắn lại đoạn đường. Bọn họ đã đến được đất nước Ceta ngay khi ngày vừa hết.

6233. Sau khi đã đi đoạn đường dài, bọn họ đã đến được đất nước Ceta, xứ sở giàu có, phồn thịnh, có nhiều cơm, rượu, thịt.

---

[1] Các câu kệ 6226 - 6232 tương tự như các câu kệ 98 - 104 của tập Kinh *Cariyāpiṭaka - Hạnh Tạng* (TTPV 42, trang 269).

6234. Cetiyā[1] parikariṃsu[2] disvā lakkhaṇamāgataṃ,
sukhumālī vatayaṃ ayyā[3] pattikā paridhāvati.

6235. Vayhāhi pariyāyitvā sivikāya ca khattiyā,[4]
sājja maddī araññasmiṃ pattikā paridhāvati.

6236. Taṃ disvā cetapāmokkhā rodamānā upāgamuṃ,
kaccinnu[5] deva kusalaṃ kacci deva anāmayaṃ,
kacci pitā arogā[6] te sivīnañca anāmayaṃ.

6237. Ko te balaṃ mahārāja ko nu te rathamaṇḍalaṃ,
anassako arathako dīghamaddhānamāgato,
kacci nāmittehi[7] pakato anuppattosimaṃ disaṃ.

6238. Kusalaṃ ceva me sammā[8] atho sammā anāmayaṃ,
atho pitā arogo[9] me sivīnañca anāmayaṃ.

6239. Ahaṃ hi kuñjaraṃ dappaṃ[10] īsādantaṃ urūḷhavaṃ,
khettaññuṃ sabbayuddhānaṃ sabbasetaṃ gajuttamaṃ.

6240. Paṇḍukambalasañchannaṃ pabhinnaṃ sattumaddanaṃ,
dantiṃ savāḷavījaniṃ[11] setaṃ kelāsasādisaṃ.

6241. Sasetacchattaṃ saupatheyyaṃ[12] sāthabbanaṃ[13] sahatthipaṃ,
aggayānaṃ rājavāhiṃ brāhmaṇānaṃ adāsahaṃ.

6242. Tasmiṃ me sivayo kuddhā pitā ca upahato mano,[14]
avaruddhati[15] maṃ rājā vaṅkaṃ gacchāmi pabbataṃ,
okāsaṃ sammā jānātha vane yattha vasāmase.[16]

6243. Svāgatante mahārāja atho te adurāgataṃ,
issarosi anuppatto yaṃ idhatthi pavedaya.

6244. Sākaṃ bhisaṃ[17] madhuṃ maṃsaṃ suddhaṃ sālinamodanaṃ,
paribhuñja mahārāja pāhuno nosi āgato.

---

[1] cetiyo - Ma, Syā, PTS.
[2] parivāriṃsu - Ma; parikiriṃsu - PTS.
[3] vata ayyā - Ma, PTS; vatāyayyā - Syā.
[4] sivikāya rathena ca - Ma.
[5] kacci nu - Ma, Syā.
[6] arogo - Ma; ārogo - PTS.
[7] kaccāmittehi - Ma, Syā; kacc' āmittehi - PTS.
[8] samma - Ma, PTS.
[9] arogā - Syā.
[10] dajjaṃ - Ma, Syā, PTS.
[11] savāḷabījaniṃ - Ma; savālavījaniṃ - Syā, PTS.
[12] saupādheyyaṃ - Ma; supattheyyaṃ - Syā.
[13] sāthappanaṃ - Ma.
[14] pitā cupahatomano - Ma, Syā; pitā c' upahato mano - PTS.
[15] avaruddhasi - Ma, Syā.
[16] vasemhase - Syā.
[17] bhiṃsaṃ - Syā.

6234. Sau khi nhìn thấy người phụ nữ có ưu điểm đi đến, các nàng hầu đã vây quanh (nói rằng): "Quả thật vị phu nhân thanh nhã này đi lại bằng đôi chân (của bà)!"

6235. Sau khi đã di chuyển bằng các phương tiện chuyên chở và bằng kiệu khiêng, hôm nay, vị nữ Sát-đế-lỵ, nàng Maddī ấy đi lại trong khu rừng bằng đôi chân (của nàng)!

6236. Sau khi nhìn thấy vị Vessantara ấy, các lãnh tụ xứ Ceta đã đi đến gần, nức nở (nói rằng): "Tâu bệ hạ, phải chăng ngài được an khang? Phải chăng ngài được vô sự? Phải chăng phụ thân của ngài được vô bệnh, và xứ Sivi được vô sự?

6237. Tâu đại vương, quân đội của ngài đâu? Cỗ vương xa của ngài đâu rồi? Ngài đã đi đường xa đến không có ngựa, không có cỗ xe. Phải chăng ngài đã bị các kẻ thù tấn công, rồi ngài đã đến được địa phương này?"

6238. "Này các thân hữu, tôi được an khang. Này các thân hữu, tôi được vô sự. Còn phụ thân của tôi được vô bệnh, và xứ Sivi được vô sự.

6239, 6240, 6241. Bởi vì tôi đã bố thí đến các vị Bà-la-môn con voi thông minh, có ngà như cán cày, xứng đáng để cỡi, biết được địa thế của mọi chiến trường, con voi hạng nhất, toàn màu trắng, được choàng lên tấm len màu vàng cam, đã phát dục, có (khả năng) nghiền nát đối phương, có ngà, có cây quạt lông đuôi bò, màu trắng, tương tự như núi Kelāsa, có chiếc lọng màu trắng, có tấm đệm ngồi, có y sĩ chăm sóc, có viên quản tượng, là phương tiện di chuyển cao quý dành để chuyên chở đức vua.[1]

6242. Các người dân xứ Sivi giận dữ với tôi về việc này, và phụ hoàng có ý bực mình. Đức vua đày đọa tôi, và tôi đi đến núi Vaṅka. Này các thân hữu, hãy tìm cho một khoảng trống ở khu rừng mà chúng tôi có thể cư ngụ."

6243. "Tâu đại vương, chào mừng ngài đã ngự đến, và việc đi đến tốt lành của ngài! Ngài hãy biết rằng ngài là vị chúa tể đã đạt đến vị thế dành cho ngài ở nơi này.

6244. Tâu đại vương, xin ngài hãy thọ dụng rau cải, ngó sen, mật ong, thịt, cơm gạo lúa *sāli* thuần khiết. Ngài đã đến và là khách của chúng tôi."

[1] So sánh ba câu kệ 6226 - 6228 với ba câu kệ 6036 - 6038 ở trang 359.

6245. Paṭiggahitaṃ[1] yaṃ dinnaṃ sabbassa agghiyaṃ kataṃ,
avaruddhati[2] maṃ rājā vaṅkaṃ gacchāmi pabbataṃ,
okāsaṃ sammā jānātha vane yattha vasāmase.[3]

6246. Idheva tāva acchassu cetaraṭṭhe rathesabha,
yāva cetā gamissanti rañño santika yācituṃ,
nijjhāpetuṃ mahārājaṃ sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhanaṃ.

6247. Taṃ taṃ cetā purakkhatvā[4] patītā laddhapaccayā,
parivāretvāna gacchanti evaṃ jānāhi khattiya.

6248. Mā vo ruccittha gamanaṃ rañño santika yācituṃ,
nijjhāpetuṃ mahārājaṃ rājā tattha na issaro.[5]

6249. Accuggatā hi sivayo[6] balatthā[7] negamā ca ye,
te padhaṃsetumicchanti[8] rājānaṃ mama kāraṇā.

6250. Sace esā pavattettha raṭṭhasmiṃ raṭṭhavaḍḍhana,
idheva rajjaṃ kārehi cetehi parivārito.

6251. Iddhaṃ phītañcidaṃ raṭṭhaṃ iddho janapado mahā,
matiṃ karohi tvaṃ deva rajjassamanusāsituṃ.

6252. Na me chando mati atthi rajjassamanusāsituṃ,
pabbājitassa raṭṭhasmā cetaputtā suṇātha me.

6253. Atuṭṭhā sivayo assu[9] balatthā negamā ca ye,
pabbājitassa raṭṭhasmā cetā rajjebhisecayuṃ.[10]

6254. Asammodiyampi vo assa accantaṃ mama kāraṇā,
sivīnaṃ bhaṇḍanañcāpi viggaho me na ruccati.

6255. Athassa bhaṇḍanaṃ ghoraṃ sampahāro anappako,
ekassa kāraṇā mayhaṃ hiṃseyyuṃ bahuke jane.[11]

---

[1] paṭiggahītaṃ - PTS.
[2] avaruddhati - Ma, Syā.
[3] vasemhase - Syā.
[4] purakkhitvā - Syā.
[5] rājāpi tattha nissaro - Ma, Syā.
[6] siviyo - Syā.
[7] balaggā - Ma, Syā.
[8] vidhaṃsetumicchanti - Ma.
[9] āsuṃ - Ma.
[10] cetā rajje hi secayuṃ - PTS.
[11] hiṃseyya bahuko jano - Ma, Syā.

6245. "Vật bố thí đã được chúng tôi nhận lãnh, việc tiếp khách về mọi mặt đã được quý vị thực hiện. Nhưng đức vua đày đọa tôi, và tôi sẽ đi đến núi Vaṅka. Này các thân hữu, hãy tìm cho một khoảng trống ở khu rừng mà chúng tôi có thể cư ngụ."

6246. "Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin ngài hãy ở lại ngay tại nơi này, ở đất nước Ceta, trong lúc các người dân xứ Ceta sẽ đi đến để yêu cầu trực tiếp với đức vua, để giãi bày với đại vương, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi.

6247. Sau khi tôn vinh ngài đây, được sung sướng với nhân duyên đã đạt, các người dân xứ Ceta sẽ tập họp lại và sẽ ra đi, tâu vị Sát-đế-ly, xin ngài nhận biết như vậy."

6248. "Chớ vui thích việc ra đi đến gặp đức vua của các vị để yêu cầu, để giãi bày với đại vương. Đức vua ở nơi ấy không phải là vị chúa tể.

6249. Các đạo quân và các thị dân xứ Sivi quả thật vô cùng giận dữ. Bọn họ muốn truất phế vua bởi vì việc làm của tôi."

6250. "Nếu việc đó đã xảy ra ở đất nước ấy, tâu vị làm hưng thịnh đất nước, xin ngài hãy trị vì vương quốc ngay tại nơi này, ngài được các người dân xứ Ceta ủng hộ.

6251. Đất nước này giàu có và phồn thịnh, là xứ sở giàu có và rộng lớn. Tâu bệ hạ, xin ngài hãy thực hiện ý định chỉ đạo vương quốc."

6252. "Hỡi các con dân xứ Ceta, hãy lắng nghe tôi. Tôi đã bị trục xuất ra khỏi đất nước, tôi không có ước muốn hay ý định chỉ đạo vương quốc.

6253. Các đạo quân và các thị dân xứ Sivi có thể không vui, nếu các người dân xứ Ceta làm lễ phong vương cho kẻ đã bị trục xuất ra khỏi đất nước.

6254. Sẽ có sự bất hòa trầm trọng giữa các vị bởi vì việc làm của tôi, và còn có sự gây gổ của những người dân xứ Sivi; sự cãi vã không được tôi ưa thích.

6255. Rồi sẽ có sự gây gổ khủng khiếp, sự xung đột không phải là ít. Bởi vì việc làm của một mình tôi mà nhiều người có thể bị hãm hại.

6256. Paṭiggahitaṃ[1] yaṃ dinnaṃ sabbassa agghiyaṃ kataṃ,
avaruddhati[2] maṃ rājā vaṅkaṃ gacchāmi pabbataṃ,
okāsaṃ sammā jānātha vane yattha vasāmase.[3]

6257. Taggha te mayamakkhāma yathāpi kusalā tathā,
rājisī yattha sammanti āhutaggī samāhitā.

6258. Esa selo mahārāja pabbato gandhamādano,
yattha tvaṃ saha puttehi saha bhariyāya vacchasi.[4]

6259. Taṃ cetā anusāsiṃsu assunettā rudammukhā,
ito gaccha mahārāja ujuṃ[5] yenuttarāmukho.

6260. Atha dakkhisi[6] bhaddante vipulaṃ[7] nāma pabbataṃ,
nānādumagaṇākiṇṇaṃ sītacchāyaṃ manoramaṃ.

6261. Tamatikkamma bhaddante atha dakkhisi āpakaṃ,[8]
nadiṃ ketumatiṃ nāma gambhīraṃ girigabbharaṃ.

6262. Puthulomamacchākiṇṇaṃ supatitthaṃ mahodikaṃ,[9]
tattha nahātvā[10] pivitvā ca assāsetvā ca puttake.[11]

6263. Atha dakkhisi bhaddante nigrodhaṃ madhuvipphalaṃ,[12]
rammake sikhare jātaṃ sītacchāyaṃ manoramaṃ.

6264. Atha dakkhisi bhaddante nālikaṃ[13] nāma pabbataṃ,
nānādijagaṇākiṇṇaṃ selaṃ kimpurisāyutaṃ.

6265. Tassa uttarapubbena mucalindo nāma so saro,
puṇḍarīkehi sañchanno setasogandhiyehi[14] ca.

6266. So vanaṃ meghasaṅkāsaṃ dhuvaṃ haritasaddalaṃ,
sīhovāmisapekkhīva vanasaṇḍaṃ vigāhaya,[15]
puppharukkhehi sañchannaṃ phalarukkhehi cūbhayaṃ.

---

[1] paṭiggahītaṃ - PTS.
[2] avaruddhati - Ma, Syā.
[3] vasemhase - Syā.
[4] cacchasi - Ma, Syā; c’ acchasi - PTS.
[5] ujju - PTS.
[6] dakkhasi - Syā, PTS.
[7] vepullaṃ - Ma, Syā.
[8] atha dakkhisi āpagaṃ - Ma;
atha dakkhasi āpakaṃ - Syā, PTS.
[9] mahodakaṃ - Ma, Syā, PTS.
[10] nhatvā - Ma; nhātvā - Syā.
[11] assāsetvā saputtake - Ma, Syā, PTS.
[12] madhupipphalaṃ - Ma.
[13] nāḷikaṃ - Ma.
[14] setasogandhikehi - Ma.
[15] vigāhiya - Syā, PTS.

6256. Vật bố thí đã được chúng tôi nhận lãnh, việc tiếp khách về mọi mặt đã được các vị thực hiện. Nhưng đức vua đày đọa tôi, và tôi sẽ đi đến núi Vaṅka. Này các thân hữu, hãy tìm cho một khoảng trống ở khu rừng mà chúng tôi có thể cư ngụ.”

6257. “Đương nhiên, cũng giống như những kẻ dẫn đường thiện xảo, chúng tôi sẽ chỉ cho ngài nơi các vị ẩn sĩ của hoàng gia sẽ được an ổn, có các ngọn lửa tế thần, có tâm định tĩnh.

6258. Tâu đại vương, kia là ngọn núi đá Gandhamādana, là nơi mà ngài cùng với hai con và người vợ sẽ cư ngụ.”

6259. Các người dân xứ Ceta với cặp mắt ứa lệ, với khuôn mặt đầy nước mắt, đã chỉ dẫn cho vị ấy rằng: “Tâu đại vương, từ đây, ngài hãy đi thẳng theo hướng bắc.

6260. Rồi ngài sẽ nhìn thấy ngọn núi tên Vipula, thưa ngài. (Nơi ấy) có các cây cối khác loại mọc đông đúc, có bóng râm mát mẻ, làm thích ý.

6261, 6262. Sau khi đã vượt qua nơi ấy, thưa ngài, rồi ngài sẽ nhìn thấy chỗ nước xoáy, có dòng sông tên là Ketumatī sâu thẳm, chảy ra từ hang núi, đông đúc với những loài cá lớn, có bến tắm xinh đẹp, và có nhiều nước. Ngài hãy tắm, uống nước, và thư giãn tại nơi ấy cùng với hai đứa con nhỏ.

6263. Thưa ngài, rồi ngài sẽ nhìn thấy cây đa có trái ngọt đã được mọc lên ở đỉnh đồi đáng yêu, có bóng râm mát mẻ, làm thích ý.

6264. Thưa ngài, rồi ngài sẽ nhìn thấy ngọn núi tên là Nālika được đông đúc với những bầy chim khác loại, là tảng núi đá được loài nhân điểu lui tới.

6265. Về phía đông bắc của tảng núi đá, hồ nước ấy có tên là Mucalinda, được che phủ bởi các bông sen trắng và bởi các bông súng trắng.

6266. Ngài đây, tựa như con sư tử có sự quan sát con mồi, đã đi sâu vào khu rừng rậm, là khu rừng tương tự như đám mây, thường xuyên có lớp cỏ xanh bao phủ, được che phủ bởi cả hai loại: các cây cho hoa và các cây ăn trái.

6267. Tattha bindussarā vaggu[1] nānāvaṇṇā bahū dijā,
kūjantamupakūjanti[2] utusampupphite dume.

6268. Gantvā girividuggānaṃ[3] nadīnaṃ pabhavāni ca,
so dakkhasi[4] pokkharaṇiṃ karañjakakudhāyutaṃ.

6269. Puthulomamacchākiṇṇaṃ supatitthaṃ mahodikaṃ,[5]
samañca caturassañca[6] sādhuṃ[7] appaṭigandhiyaṃ.

6270. Tassā uttarapubbena paṇṇasālaṃ amāpaya,
paṇṇasālaṃ amāpetvā uñchācariyāya[8] īhatha.

Vanappavesanakhaṇḍaṃ niṭṭhitaṃ.[9]

6271. Ahū[10] vāsī kaliṅgesu jūjako nāma brāhmaṇo,
tassāsi[11] daharā bhariyā nāmenāmittatāpanā.

6272. Tā naṃ[12] tattha gatāvocuṃ nadīudakahārikā,[13]
thiyo naṃ paribhāsiṃsu samāgantvā kutūhalā.

6273. Amittā nūna te mātā amitto[14] nūna te pitā,
ye taṃ jiṇṇassa pādaṃsu evaṃ dahariyaṃ satiṃ.[15]

6274. Ahitaṃ vata te ñātī mantayiṃsu rahogatā,
ye taṃ jiṇṇassa pādaṃsu evaṃ dahariyaṃ satiṃ.

6275. Dukkaraṃ[16] vata te ñātī mantayiṃsu rahogatā,
ye taṃ jiṇṇassa pādaṃsu evaṃ dahariyaṃ satiṃ.

6276. Pāpakaṃ vata te ñātī mantayiṃsu rahogatā,
ye taṃ jiṇṇassa pādaṃsu evaṃ dahariyaṃ satiṃ.

6277. Amanāpaṃ vata te ñātī mantayiṃsu rahogatā,
ye taṃ jiṇṇassa pādaṃsu evaṃ dahariyaṃ satiṃ.

---

[1] vaggū - Ma, Syā, PTS.
[2] kujjantam upakujjanti - PTS.
[3] girividuggāni - Syā.
[4] addasa - Ma, Syā.
[5] mahodakaṃ - Ma, Syā, PTS.
[6] caturaṃsañca - Ma.
[7] sāduṃ - Ma, PTS.
[8] uñchacariyāya - PTS.
[9] vanapavesanaṃ nāma - Ma; vanappavesanaṃ nāma - Syā.
[10] ahu - Ma, Syā, PTS.
[11] tassāpi - Syā, PTS.
[12] taṃ - PTS.
[13] nadiṃ udakahāriyā - Ma; nadīudakahāriyā - Syā.
[14] amittā - PTS.
[15] evaṃ dahariyaṃ sati - PTS, evamuparipi.
[16] dukkaṭaṃ - Ma, Syā.

6267. Tại nơi ấy, ở thân cây đã được nở rộ hoa lúc vào mùa, nhiều con chim có màu sắc khác nhau có giọng hót tròn trịa, có âm thanh ngọt ngào, cất tiếng hót hòa theo con chim đang hót.

6268, 6269. Sau khi đi đến các khe núi hiểm trở và các ngọn nguồn của những dòng sông, ngài sẽ nhìn thấy hồ sen có mọc nhiều loại cây *karañja* và cây *kakudha*, được đông đúc với những loài cá lớn, có bến tắm xinh đẹp, có nhiều nước, có bốn cạnh bằng nhau, tốt lành, không có mùi khó chịu.

6270. Về phía đông bắc của hồ nước ấy, ngài hãy tạo dựng gian nhà lá. Sau khi đã tạo dựng gian nhà lá, ngài hãy cố gắng trong việc thu nhặt củ quả để sinh sống.”

Phẩm Đi Vào Rừng được chấm dứt.

6271. Có lão Bà-la-môn tên Jūjaka cư ngụ ở xứ Kaliṅga. Ông ấy có người vợ trẻ tên là Amittatāpanā.

6272. Các phụ nữ đội nước ở ngôi làng ấy, sau khi đi đến dòng sông, đã nói về nàng ấy. Những người nữ có tánh bộp chộp, sau khi tụ tập lại, đã mắng nhiếc nàng ấy rằng:

6273. “Mẹ của cô chắc chắn là không thương cô, cha của cô chắc chắn là không thương cô. Họ đã gả cô cho lão già, trong khi cô đang còn trẻ như vậy.

6274. Các thân quyến của cô quả thật không có lợi ích! Họ đã kín đáo bàn bạc. Họ đã gả cô cho lão già, trong khi cô đang còn trẻ như vầy.

6275. Các thân quyến của cô quả thật có hành động sai trái! Họ đã kín đáo bàn bạc. Họ đã gả cô cho lão già, trong khi cô đang còn trẻ như vầy.

6276. Các thân quyến của cô quả thật là độc ác! Họ đã kín đáo bàn bạc. Họ đã gả cô cho lão già, trong khi cô đang còn trẻ như vầy.

6277. Các thân quyến của cô quả thật không được vừa ý! Họ đã kín đáo bàn bạc. Họ đã gả cô cho lão già, trong khi cô đang còn trẻ như vầy.

6278. Amanāpavāsaṃ vasasi[1] jiṇṇena patinā saha,[2]
yā tvaṃ vasasi jiṇṇassa matante jīvitā varaṃ.

6279. Na hi nūna tuyhaṃ kalyāṇi pitā mātā ca sobhane,
aññaṃ bhattāraṃ vindiṃsu ye taṃ jiṇṇassa[3] pādaṃsu,
evaṃ dahariyaṃ satiṃ.

6280. Duyyiṭṭhaṃ te[4] navamiyaṃ akataṃ aggihuttakaṃ,
ye taṃ jiṇṇassa pādaṃsu evaṃ dahariyaṃ satiṃ.

6281. Samaṇe brāhmaṇe nūna brahmacariyaparāyaṇe,[5]
sā tvaṃ loke abhisapi[6] sīlavante bahussute,
yā tvaṃ vasasi jiṇṇassa evaṃ dahariyaṃ satiṃ.[7]

6282. Na dukkhaṃ ahinā daṭṭhaṃ na dukkhaṃ sattiyā hataṃ,
tañca dukkhañca tippañca[8] yaṃ passe jiṇṇakaṃ patiṃ.

6283. Natthi khiḍḍā natthi ratī[9] jiṇṇena patinā saha,
natthi allāpasallāpo jagghitampi[10] na sobhati.

6284. Yadā ca daharo daharā[11] mantayanti[12] rahogatā,
sabbesaṃ sokā nassanti[13] ye keci hadayanissitā.[14]

6285. Daharā tvaṃ rūpavatī purisānaṃ abhipatthitā,[15]
gaccha ñātikule accha kiṃ jiṇṇo ramayissati.

6286. Na te brāhmaṇa gacchāmi nadiṃ udakahāriyā,
thiyo maṃ paribhāsanti tayā jiṇṇena brāhmaṇa.

6287. Mā me tvaṃ akarā kammaṃ mā me udakamāhari,
ahaṃ udakamāhissaṃ mā bhoti kupitā ahu.[16]

6288. Nāhaṃ tamhi kule jātā yaṃ tvaṃ udakamāhare,
evaṃ brāhmaṇa jānāhi na te vacchāmahaṃ[17] ghare.

6289. Sace me dāsaṃ dāsiṃ vā nānayisassi brāhmaṇa,
evaṃ brāhmaṇa jānāhi na te vacchāmi santike.

---

[1] vasi - Ma, Syā.
[2] evaṃ dahariyaṃ sati - PTS.
[3] jiṇṇa - PTS.
[4] duyiṭṭhaṃ te - Ma; duyiṭṭhante - Syā.
[5] brāhmaṇacariyaparāyaṇe - Ma;
brahmacariyaparāyane - Syā, PTS.
[6] abhissasi - Syā; abhisasi - PTS.
[7] evaṃ dahariyā satī - Ma;
evaṃ dahariyaṃ sati - PTS.
[8] tibbañca - Ma.
[9] rati - Ma, Syā, PTS.
[10] jagghitumpi - Ma.
[11] yadā daharo daharā ca - PTS.
[12] mantayiṃsu - Syā.
[13] sabbe sokā vinassanti - Syā;
sabbāsaṃ sokā nassanti - PTS.
[14] hadayassitā - Ma, Syā.
[15] purisānaṃbhipatthitā - Ma, Syā.
[16] mā bhotī kuppitā ahu - Syā.
[17] vacchāmihaṃ - Syā.

6278. Cô sống cuộc sống không được vừa ý với người chồng già nua. Cô đây sống với lão già, cái chết đối với cô còn quý hơn mạng sống.

6279. Này mỹ nữ, này người đẹp, phải chăng cha và mẹ đã không tìm kiếm cho cô người chồng khác? Họ đã gả cô cho lão già, trong khi cô đang còn trẻ như vầy.

6280. Việc tế lễ vào ngày mồng chín của cô sẽ được dâng hiến qua loa, việc tế thần lửa của cô sẽ không được thực hiện. Họ đã gả cô cho lão già, trong khi cô đang còn trẻ như vầy.

6281. Phải chăng cô đây, ở thế gian, đã sỉ vả các vị Sa-môn, các vị Bà-la-môn có sự nương tựa vào Phạm hạnh, có giới hạnh, có kiến thức? (Kết quả là) cô đây sống với lão già, trong khi cô đang còn trẻ như vầy.

6282. Bị rắn cắn không khổ, bị gươm đâm không khổ, nhưng khổ sở và đau đớn khi nhìn thấy người chồng già nua.

6283. Không có sự vui đùa, không có sự khoái lạc cùng với người chồng già nua, không có chuyện trò trao đổi, thậm chí nụ cười cũng không rạng rỡ.

6284. Vào lúc chàng trai và cô gái chuyện trò ở nơi vắng vẻ, tất cả các nỗi sầu muộn ẩn náu ở trong tim của hai người đều tiêu tan.

6285. Cô trẻ trung, có sắc đẹp, được các nam nhân mong ước. Cô hãy bỏ đi và hãy ở nhà của các thân quyến, lão già sẽ tạo được điều gì vui sướng?”

(Lời trao đổi giữa người vợ trẻ và lão Bà-la-môn Jūjaka)
6286. “Này ông Bà-la-môn, tôi không đi đến dòng sông mang nước về cho ông nữa. Này ông Bà-la-môn, các người đàn bà mắng nhiếc tôi bởi vì ông già cả.”

6287. “Nàng chớ làm công việc cho tôi nữa, chớ mang nước về cho tôi nữa. Tôi sẽ mang nước về. Phu nhân chớ có nổi giận.”

6288. “Ở gia tộc mà tôi sanh ra không có việc ông phải đi mang nước về. Tôi sẽ không ở trong nhà của ông nữa, này ông Bà-la-môn, ông hãy biết như vậy.

6289. Này ông Bà-la-môn, nếu ông không dẫn về đứa tôi trai hoặc đứa tớ gái cho tôi, tôi sẽ không ở bên cạnh ông nữa, này ông Bà-la-môn, ông hãy biết như vậy.”

6290. Natthi me sippaṭṭhānaṃ[1] vā dhanaṃ dhaññañca[2] brāhmaṇiṃ,[3]
kutohaṃ dāsaṃ dāsiṃ vā ānayissāmi bhotiyā,
ahaṃ bhotiṃ upaṭṭhissaṃ mā bhoti kupitā ahu.[4]

6291. Ehi te ahamakkhissaṃ yathā me vacanaṃ sutaṃ,
esa vessantaro rājā vaṅke vasati pabbate.

6292. Taṃ tvaṃ gantvāna yācassu dāsaṃ dāsiṃ ca brāhmaṇa,
so te dassati yācito dāsaṃ dāsiñca khattiyo.

6293. Jiṇṇohamasmi abalo[5] dīgho caddhā suduggamo,
mā bhotī paridevesī[6] mā ca tvaṃ vimanā ahu,[7]
ahaṃ bhotiṃ upaṭṭhissaṃ mā bhoti kupitā ahu.

6294. Yathā agantvā[8] saṅgāmaṃ ayuddhova[9] parājito,
evameva tuvaṃ brahme agantvāva[10] parājito.

6295. Sace me dāsaṃ dāsiṃ vā nānayissasi brāhmaṇa,
evaṃ brāhmaṇa jānāhi na te vacchāmahaṃ[11] ghare,
amanāpaṃ te karissāmi taṃ te dukkhaṃ bhavissati.

6296. Nakkhatte utupabbesu[12] yadā maṃ dakkhasilaṅkataṃ,
aññehi saddhiṃ ramamānaṃ taṃ te dukkhaṃ bhavissati.

6297. Adassanena mayhaṃ te jiṇṇassa paridevato,
bhīyo[13] vaṅkā ca palitā[14] bahū hessanti brāhmaṇa.

6298. Tato so brāhmaṇo bhīto brāhmaṇiyā vasānugo,
aṭṭito kāmarāgena brāhmaṇiṃ etadabravī.

6299. Pātheyyaṃ me karohi tvaṃ saṅkulyā saguḷāni ca,[15]
madhupiṇḍikā ca sukatāyo sattubhattañca brāhmaṇi.

6300. Ānayissaṃ methunake ubhe[16] dāsakumārake,
te taṃ[17] paricarissanti rattindivamatanditā.

6301. Idaṃ vatvā brahmabandhu paṭimuñci upāhanā,[18]
tato so mantayitvāna bhariyaṃ katvā padakkhiṇaṃ.

---

[1] sippaṭhānaṃ - Ma.
[2] dhanadhaññaṃ vā - PTS.
[3] brāhmaṇi - Ma, Syā, PTS.
[4] mā bhotī kuppitā ahu - Syā.
[5] dubbalo - Ma, Syā.
[6] mā bhoti paṭidevesi - Ma;
mā bhotī paridevesi - Syā;
mā bhoti paridevesi - PTS.
[7] mā bhotī vimanā ahu - Syā.
[8] āgantvā - PTS.
[9] ayuddheva - Syā.
[10] agantvāva - PTS.
[11] vacchāmihaṃ - Syā.
[12] utupubbesu - Ma, Syā, PTS.
[13] bhiyyo - Ma, Syā.
[14] vaṅkā palitā ca - Syā.
[15] saṅkulā saṅguḷāni ca - Syā.
[16] ubho - Ma, Syā, PTS.
[17] te ca - Syā.
[18] upāhanaṃ - Syā, PTS.

6290. "Này nữ Bà-la-môn, tôi không có căn bản nghề nghiệp, tài sản, hoặc lúa gạo, từ đâu tôi sẽ dẫn về đứa tôi trai hoặc đứa tớ gái cho phu nhân? Tôi sẽ phục vụ phu nhân. Phu nhân chớ có nổi giận."

6291. "Ông hãy đến, tôi sẽ thuật lại cho ông y như lời nói tôi đã nghe được: Vị vua Vessantara ấy cư ngụ ở núi Vaṅka.

6292. Này ông Bà-la-môn, ông hãy đi đến và cầu xin vị ấy đứa tôi trai và đứa tớ gái. Được cầu xin, vị Sát-đế-lỵ ấy sẽ cho đứa tôi trai và đứa tớ gái đến ông."

6293. "Tôi già cả, yếu sức, và đoạn đường đi thì dài, vô cùng hiểm trở. Xin phu nhân chớ than vãn, và xin phu nhân chớ có ưu tư. Tôi sẽ phục vụ phu nhân. Phu nhân chớ có nổi giận."

6294. "Giống như người chưa đi đến chiến trường, còn chưa chiến đấu, mà đã bị thua trận, tương tự y như thế, này ông Bà-la-môn, ông còn chưa đi mà đã đầu hàng.

6295. Này ông Bà-la-môn, nếu ông không dẫn về đứa tôi trai hoặc đứa tớ gái cho tôi, tôi sẽ không ở trong nhà của ông nữa, này ông Bà-la-môn, ông hãy biết như vậy. Tôi sẽ làm điều không vừa ý đối với ông, điều ấy sẽ là nỗi khổ đau cho ông.

6296. Vào những dịp lễ hội theo thời tiết liên quan đến các vì tinh tú, lúc ông nhìn thấy tôi, đã được trang điểm, đang vui sướng cùng với những người nam khác, điều ấy sẽ là nỗi khổ đau cho ông.

6297. Trong khi ông bị già nua và than vãn do việc không nhìn thấy tôi, này ông Bà-la-môn, người ông sẽ bị còng hơn và nhiều sợi tóc bạc sẽ xuất hiện cho ông."

6298. Do đó, lão Bà-la-môn ấy bị sợ hãi, bị khốn khổ bởi sự luyến ái trong các dục, có sự phục tùng người nữ Bà-la-môn, đã nói với người nữ Bà-la-môn điều này:

6299. "Này nữ Bà-la-môn, nàng hãy chuẩn bị lương thực đi đường cho tôi gồm các kẹo mè và các bánh bột đường, các cục mật đã được khéo làm và giỏ thức ăn.

6300. Tôi sẽ dẫn về hai đứa trẻ về làm nô lệ có cùng dòng dõi với nàng. Chúng sẽ hầu cận nàng ngày đêm không biếng nhác."

6301. Sau khi nói lời này, lão Bà-la-môn đã mang đôi giày vào. Sau đó, lão ấy đã dặn dò và đi nhiễu quanh người vợ.

6302. Pakkāmi so ruṇṇamukho brāhmaṇo sahitabbato,
sivīnaṃ nagaraṃ phītaṃ dāsapariyesanaṃ caraṃ.

6303. So tattha gantvā avaca[1] ye tatthāsuṃ samāgatā,
kuhiṃ vessantaro rājā kattha passemu khattiyaṃ.

6304. So jano taṃ avacāsi[2] ye tatthāsuṃ samāgatā,
tumhehi brahme pakato atidānena khattiyo,
pabbājito sakā raṭṭhā vaṅke vasati pabbate.

6305. Tumhehi brahme pakato atidānena khattiyo,
ādāya puttadārañca vaṅke vasati pabbate.

6306. So codito brāhmaṇiyā brāhmaṇo kāmagiddhimā,
aghaṃ taṃ patisevittha,
vane vāḷamigākiṇṇe khaggadīpinisevite.

6307. Ādāya beluvaṃ[3] daṇḍaṃ aggihuttaṃ kamaṇḍaluṃ,
so pāvisi brahāraññaṃ yattha assosi kāmadaṃ.

6308. Taṃ paviṭṭhaṃ brahāraññaṃ kokā naṃ parivārayuṃ,
vikkandi so vippanaṭṭho dūre panthā[4] apakkami.

6309. Tato so brāhmaṇo gantvā bhogaluddo[5] asaññato,
vaṅkassoharaṇe naṭṭho,[6]
[sunakhehi parivārito rukkhasmiñca nisinnova[7]];
imā gāthā abhāsatha.

6310. Ko rājaputtaṃ nisabhaṃ jayantamaparājitaṃ,
bhaye khemassa dātāraṃ ko me vessantaraṃ vidū.

6311. Yo yācataṃ patiṭṭhāsi bhūtānaṃ dharaṇīriva,
dharaṇūpamaṃ mahārājaṃ ko me vessantaraṃ vidū.

6312. Yo yācataṃ gatī āsi savantīnaṃva sāgaro,
udadhūpamaṃ[8] mahārājaṃ ko me vessantaraṃ vidū.

6313. Kalyāṇatitthaṃ sucimaṃ[9] sītūdakaṃ manoramaṃ,
puṇḍarīkehi sañchannaṃ yuttaṃ kiñjakkhareṇunā,
rahadūpamaṃ mahārājaṃ ko me vessantaraṃ vidū.

---

[1] avacāsi - Syā.
[2] te janā taṃ avaciṃsu - Ma, Syā.
[3] beḷuvaṃ - Ma; veluvaṃ - Syā.
[4] pathā - PTS.
[5] bhogaluddho - Ma, Syā, PTS.
[6] vaṅkassorohaṇe naṭṭhe - Ma.
[7] imaṃ pādadvayaṃ Ma, PTS potthakesu na dissati.
[8] sāgarūpamaṃ - Ma.
[9] supivaṃ - Syā; supipiṃ - PTS.

6302. Với khuôn mặt đẫm lệ, với dáng vẻ đạo sĩ khổ hạnh, lão Bà-la-môn ấy, trong khi thực hiện việc tìm kiếm tôi tớ, đã đi đến thành phố phồn thịnh của xứ Sivi.

6303. Sau khi đi đến nơi ấy, lão Bà-la-môn ấy đã nói với những người đã tụ tập tại nơi ấy rằng: "Đức vua Vessantara ở đâu? Chúng tôi có thể tìm gặp vị Sát-đế-lỵ ở nơi nào?"

6304. Đám dân chúng ấy, những người đã tụ tập tại nơi ấy, đã nói với lão ấy rằng: "Này Bà-la-môn, bị các ngươi quấy rầy với sự bố thí quá mức, vị Sát-đế-lỵ đã bị trục xuất ra khỏi đất nước của mình và cư ngụ ở núi Vaṅka.

6305. Này Bà-la-môn, bị các ngươi quấy rầy với sự bố thí quá mức, vị Sát-đế-lỵ đã mang theo vợ con và cư ngụ ở núi Vaṅka."

6306. Bị thúc giục bởi nữ Bà-la-môn, lão Bà-la-môn ấy, có sự tham đắm dục vọng, đã theo đuổi sự sai lầm ấy ở trong khu rừng đông đúc các thú dữ, được lai vãng bởi loài tê giác và loài báo.

6307. Mang theo cây gậy bằng gỗ *beluva*, chiếc muỗng tế thần lửa, và cái bình đựng nước, lão ấy đã đi vào khu rừng rộng lớn, nơi lão đã nghe về vị bố thí theo ước muốn.

6308. Khi lão ấy đã đi vào khu rừng rộng lớn, các con chó sói đã vây quanh lão ấy. Lão đã kêu thét lên. Bị lạc lối, lão ấy càng đi ra xa khỏi con đường.

6309. Sau đó, lão Bà-la-môn ấy, bị tham đắm của cải, không tự kiềm chế, đã lạc mất con đường dẫn đến núi Vaṅka. [Bị những con chó vây quanh, lão đã ngồi ở trên cây.] Lão đã nói lên những lời kệ này:

6310. "Người nào cho ta biết về vị thái tử hạng nhất, bậc chiến thắng (tâm bỏn xẻn), không bị khuất phục? Người nào cho ta biết về Vessantara, vị bố thí sự bình an cho kẻ bị sợ hãi?

6311. Người nào cho ta biết về Vessantara, vị đại vương ví như quả đất? Người này là nơi nâng đỡ đối với những kẻ đang cầu xin, tựa như quả đất là nơi nâng đỡ đối với các chúng sanh.

6312. Người nào cho ta biết về Vessantara, vị đại vương ví như biển cả? Người này là điểm đến của những kẻ đang cầu xin, tựa như đại dương là điểm đến của các dòng sông.

6313. Người nào cho ta biết về Vessantara, vị đại vương ví như hồ nước, có bến tắm xinh đẹp, trong sạch, có nước mát, làm thích ý, được che phủ bởi các bông sen trắng, được gắn liền với tua nhụy và phấn hoa?

6314. Assatthaṃva pathe jātaṃ sītacchāyaṃ manoramaṃ,
santānaṃ vissametāraṃ[1] kilantānaṃ paṭiggahaṃ,
tathūpamaṃ mahārājaṃ ko me vessantaraṃ vidū.

6315. Nigrodhaṃva pathe jātaṃ sītacchāyaṃ manoramaṃ,
santānaṃ vissametāraṃ kilantānaṃ paṭiggahaṃ,
tathūpamaṃ mahārājaṃ ko me vessantaraṃ vidū.

6316. Ambaṃ iva pathe jātaṃ sītacchāyaṃ manoramaṃ,
santānaṃ vissametāraṃ kilantānaṃ paṭiggahaṃ,
tathūpamaṃ mahārājaṃ ko me vessantaraṃ vidū.

6317. Sālaṃ iva pathe jātaṃ sītacchāyaṃ manoramaṃ,
santānaṃ vissametāraṃ kilantānaṃ paṭiggahaṃ,
tathūpamaṃ mahārājaṃ ko me vessantaraṃ vidū.

6318. Dumaṃ iva pathe jātaṃ sītacchāyaṃ manoramaṃ,
santānaṃ vissametāraṃ kilantānaṃ paṭiggahaṃ,
tathūpamaṃ mahārājaṃ ko me vessantaraṃ vidū.

6319. Evañca me vilapato paviṭṭhassa brahāvane,
ahaṃ jānanti yo vajjā nandiṃ so janaye mamaṃ.[2]

6320. Evañca me vilapato[3] paviṭṭhassa brahāvane,
ahaṃ jānanti yo vajjā (vessantaranivesanaṃ[4]),
tāya so ekavācāya pasave puññaṃ anappakaṃ.

6321. Tassa ceto paṭissosi araññe[5] luddako caraṃ,[6]
tumhehi brahme pakato atidānena khattiyo,
pabbājito sakā raṭṭhā vaṅke vasati pabbate.

6322. Tumhehi brahme pakato atidānena khattiyo,
ādāya puttadārañca vaṅke vasati pabbate.

6323. Akiccakārī dummedho raṭṭhā vivanamāgato,[7]
rājaputtaṃ gavesanto bako macchamivodake.

---

[1] visametāraṃ - Ma, Syā.
[2] mama - Ma, Syā.
[3] yo me evaṃ vilapato - PTS.
[4] nivāsanaṃ - Syā.
[5] araññaṃ - Syā.
[6] caro - Syā.
[7] pavanamāgato - Ma.

6314. Tựa như cây sung mọc ở đường lộ, có bóng mát, làm thích ý, là nơi nghỉ dưỡng của những người bị mệt mỏi, là nơi tiếp đón những người bị mệt nhọc, người nào cho ta biết về Vessantara, vị đại vương ví như thế ấy?

6315. Tựa như cây đa mọc ở đường lộ, có bóng mát, làm thích ý, là nơi nghỉ dưỡng của những người bị mệt mỏi, là nơi tiếp đón những người bị mệt nhọc, người nào cho ta biết về Vessantara, vị đại vương ví như thế ấy?

6316. Tựa như cây xoài mọc ở đường lộ, có bóng mát, làm thích ý, là nơi nghỉ dưỡng của những người bị mệt mỏi, là nơi tiếp đón những người bị mệt nhọc, người nào cho ta biết về Vessantara, vị đại vương ví như thế ấy?

6317. Tựa như cây *sāla* mọc ở đường lộ, có bóng mát, làm thích ý, là nơi nghỉ dưỡng của những người bị mệt mỏi, là nơi tiếp đón những người bị mệt nhọc, người nào cho ta biết về Vessantara, vị đại vương ví như thế ấy?

6318. Tựa như cội cây mọc ở đường lộ, có bóng mát, làm thích ý, là nơi nghỉ dưỡng của những người bị mệt mỏi, là nơi tiếp đón những người bị mệt nhọc, người nào cho ta biết về Vessantara, vị đại vương ví như thế ấy?

6319. Và trong lúc than van như vậy, ta đã đi vào khu rừng rộng lớn. Người nào có thể nói rằng: 'Tôi biết (chỗ ngụ của Vessantara),' người ấy tạo ra nỗi vui mừng cho ta.

6320. Và trong lúc than van như vậy, ta đã đi vào khu rừng rộng lớn. Người nào có thể nói rằng: 'Tôi biết (chỗ ngụ của Vessantara),' với một lời nói ấy, người ấy có thể tạo nên phước báu không phải là ít."

6321. Có gã thợ săn người xứ Ceta đang đi trong rừng đã đáp lại lão ấy rằng: "Này Bà-la-môn, bị các ngươi quấy rầy với sự bố thí quá mức, vị Sát-đế-lỵ đã bị trục xuất ra khỏi đất nước của mình và cư ngụ ở núi Vaṅka.

6322. Này Bà-la-môn, bị các ngươi quấy rầy với sự bố thí quá mức, vị Sát-đế-lỵ đã mang theo vợ con và cư ngụ ở núi Vaṅka.

6323. Kẻ ngu muội, không có làm phận sự gì, đã rời khỏi đất nước đi vào rừng tìm kiếm vị thái tử, tựa như con cò đang tìm bắt cá ở vũng nước.

6324. Tassa tyāhaṃ na dassāmi jīvitaṃ idha brāhmaṇa,
ayaṃ hi te mayā nunno saro pāssati[1] lohitaṃ.

6325. Siro te vajjhayitvāna hadayaṃ chetvā sabandhanaṃ,
panthasakuṇaṃ yajissāmi tuyhaṃ maṃsena brāhmaṇa.

6326. Tuyhaṃ maṃsena medena matthakena ca brāhmaṇa,
āhutiṃ paggahessāmi chetvāna hadayaṃ tava.

6327. Taṃ me suyiṭṭhaṃ suhutaṃ tuyhaṃ maṃsena brāhmaṇa,
na ca tvaṃ rājaputtassa bhariyaṃ putte ca nessasi.

6328. Avajjho brāhmaṇo dūto cetaputta suṇohi me,
tasmā hi dūtaṃ na hananti[2] esa dhammo sanantano.

6329. Nijjhattā sivayo[3] sabbe pitā naṃ daṭṭhumicchati,
mātā ca dubbalā tassa acirā cakkhūni jīyare.

6330. Tesāhaṃ pahito dūto cetaputta suṇohi me,
rājaputtaṃ nayissāmi yadi jānāsi saṃsa me.

6331. Piyassa me piyo dūto puṇṇapattaṃ dadāmi te,
imañca madhuno tumbaṃ migasatthiñca brāhmaṇa,
tañca te desamakkhissaṃ yattha sammati kāmado.

Jūjakapabbaṃ niṭṭhitaṃ.[4]

6332. Esa selo mahābrahme pabbato gandhamādano,
yattha vessantaro rājā saha puttehi sammati.

6333. Dhārento brāhmaṇaṃ vaṇṇaṃ[5] āsadañca masaṃ jaṭaṃ,
cammavāsī chamā seti jātavedaṃ namassati.

6334. Ete nīlā padissanti nānāphaladharā dumā,
uggatā abbhakūṭaṃ va[6] nīlā añjanapabbatā.

---

[1] pissati - Ma.
[2] hanti - Ma, Syā.
[3] siviyo - Syā.
[4] jūjakapabbaṃ nāma - Ma, Syā.
[5] brāhmaṇavaṇṇaṃ - Ma, Syā.
[6] abbhakūṭāva - Ma, Syā, PTS.

6324. Này Bà-la-môn, ta sẽ không ban cho lão đây còn mạng sống ở nơi này, bởi vì mũi tên này, được ta bắn ra, sẽ uống máu của lão.

6325. Mũi tên, sau khi giết chết lão, sẽ cắt đứt trái tim cùng với thớ thịt. Này Bà-la-môn, ta sẽ cúng tế loài chim ở con đường với thịt của lão.

6326. Này Bà-la-môn, ta sẽ cắt đứt trái tim của lão, rồi dâng lên làm vật cúng tế cùng với phần thịt, phần mỡ, và cái đầu của lão.

6327. Này Bà-la-môn, khi trái tim ấy đã khéo được hiến dâng, đã khéo được cúng tế cùng với thịt của lão, lão sẽ không dẫn đi vợ và các con của vị thái tử."

6328. "Này cậu trai xứ Ceta, hãy lắng nghe ta. Vị Bà-la-môn là người sứ giả, không được giết hại. Chính vì thế, người ta không giết sứ giả; điều này là quy luật cổ xưa.

6329. Mọi người dân Sivi đã suy nghĩ lại. Phụ hoàng muốn gặp vị ấy, và mẫu hậu của ngài ấy yếu sức, không bao lâu nữa cặp mắt sẽ hư hoại.

6330. Ta là người sứ giả đã được họ phái đi. Này cậu trai xứ Ceta, hãy lắng nghe ta. Ta sẽ đưa vị thái tử đi. Nếu ngươi biết, ngươi hãy chỉ cho ta."

6331. "Lão là vị sứ giả yêu quý của người mà ta yêu quý. Này Bà-la-môn, ta sẽ cho lão được thành tựu trọn vẹn, cùng với hũ mật ong này và đùi thịt nai. Ta sẽ nói cho lão về khu vực ấy, nơi mà vị bố thí theo ước muốn cư ngụ."

Đoạn Về Bà-la-môn Jūjaka được chấm dứt.

6332. "Này vị Bà-la-môn vĩ đại, kia là ngọn núi đá Gandhamādana, là nơi đức vua Vessantara cư ngụ cùng với hai con.

6333. Vị ấy đang khoác vào bộ dạng Bà-la-môn, mang móc câu và muỗng tế thần lửa, tóc bện, mặc y phục da thú, nằm trên đất, tôn thờ thần lửa.

6334. Những nơi màu xanh ngắt được nhìn thấy kia là những giống cây mang các trái khác loại, và những ngọn núi của giống cây *añjana*, có màu xanh um, được vươn lên tận đỉnh của đám mây.

6335. Dhavassakaṇṇā khadirā sālā phandanamāluvā,
sampavedhanti[1] vātena sakiṃ pītāva māṇavā.

6336. Upari dumapariyāyesu saṃgītiyova sūyare,[2]
najjuhā kokilasaṅghā[3] sampatanti dumā dumaṃ.

6337. Avhayanteva gacchantaṃ sākhāpaṇṇasameritā,[4]
ramayanteva āgantuṃ[5] modayanti nivāsinaṃ,[6]
yattha vessantaro rājā saha puttehi sammati.

6338. Dhārento brāhmaṇaṃ vaṇṇaṃ[7] āsadañca masaṃ jaṭaṃ,
cammavāsī chamā seti jātavedaṃ namassati.

6339. Ambā kapitthā panasā sālā jambū vibhītakā,[8]
harītakī āmalakā assatthā badarāni[9] ca.

6340. Cāru timbarukkhā cettha nigrodhā ca kapitthanā,
madhu madhukā thevanti nīce pakkā cudumbarā.

6341. Pārevatā bhaveyyā ca muddikā ca madhutthikā,
madhuṃ anelakaṃ tattha sakamādāya bhuñjare.

6342. Aññettha pupphitā ambā aññe tiṭṭhanti domilā,[10]
aññe āmā ca pakkā ca bhekavaṇṇā[11] tadūbhayaṃ.

6343. Athettha heṭṭhā puriso ambapakkāni gaṇhati,
āmāni ceva pakkāni vaṇṇagandharasuttame.[12]

6344. Ateva[13] me acchariyaṃ hiṅkāro paṭibhāti maṃ,
devānamiva āvāso sobhati nandanūpamo.

6345. Vibhedikā[14] nāḷikerā khajjurīnaṃ brahāvane,
mālāva ganthitā ṭhanti dhajaggāneva dissare,
nānāvaṇṇehi pupphehi[15] nabhaṃ tārācitāmiva.

6346. Kuṭajī kuṭṭhatagarā[16] pāṭaliyo ca pupphitā,
punnāgā giripunnāgā koviḷārā ca pupphitā.

---

[1] sampavedhenti - Syā.
[2] suyyare - Ma, Syā.
[3] kokilā saṅghā - Syā, PTS.
[4] sākhāpattasamīritā - Ma, Syā; sākhāpattasameritā - PTS.
[5] āgantaṃ - Ma.
[6] nivāsanaṃ - Syā.
[7] brāhmaṇavaṇṇaṃ - Ma, Syā.
[8] vibhedakā - Syā.
[9] padarāni - PTS.
[10] dovilā - Ma, Syā, PTS.
[11] bhiṅgavaṇṇā - Syā.
[12] rasuttamā - Syā.
[13] ath' eva - PTS.
[14] vibhedakā - Syā.
[15] puppheti - Ma.
[16] kuṭṭhataggarā - Syā; kuṭṭhatagarī - PTS.

6335. Các loại cây *dhava*, cây long thọ, cây nhục quế, cây *sāla*, các giống dây leo run rẩy, đung đưa theo làn gió, tựa như những chàng trai trẻ lảo đảo một khi đã uống say.

6336. Ở phía trên những hàng cây, tựa như có những cuộc hòa nhạc được nghe tiếng. Các con chim *najjuha*, các bầy chim cu cu (líu lo) bay nhảy từ cây này sang cây khác.

6337. Các chiếc lá của những cành cây được lay động tựa như mời gọi người đang đi đến, tựa như làm cho khách đi đến được vui thích, khiến người trú ngụ được hài lòng; nơi ấy đức vua Vessantara cư ngụ cùng với hai con.

6338. Vị ấy đang khoác vào bộ dạng Bà-la-môn, mang móc câu và muỗng tế thần lửa, tóc bện, mặc y phục da thú, nằm trên đất, tôn thờ thần lửa.

6339. (Ở tại nơi này) có các cây xoài, các cây táo rừng, các cây mít, các cây *sāla*, các cây mận, các cây *vibhītaka*, các cây *harītakī*, các cây *āmalakā*, các cây sung, và các cây táo ta.

6340. Và ở tại nơi này có các cây *timba* xinh đẹp, các cây đa, và các cây táo rừng, các cây *madhuka* có vị ngọt chiếu sáng, và các cây sung có trái chín ở chỗ thấp.

6341. Các cây *pārevata*, các cây chuối có trái dài, các cây nho, và các tổ có mật ong. Tại nơi ấy, có thể tự mình lấy mật ong tinh khiết và thọ dụng.

6342. Ở tại nơi này, có một số cây xoài đã được trổ bông, một số khác tồn tại và đã được kết trái, một số khác có trái còn non và đã chín, cả hai (loại trái còn non và đã chín) có màu sắc như của con nhái.

6343. Và ở nơi này, con người đứng ở bên dưới hái những trái xoài chín. Những trái chín và luôn cả những trái còn non là hạng nhất về màu sắc, mùi thơm, và hương vị.

6344. Quả thật là điều quá sức kỳ diệu đối với tôi! Tiếng kêu 'Ủa' lóe lên ở tôi. Chỗ ngụ chiếu sáng như là của chư Thiên, tương tự khu vườn Nandana.

6345. Ở khu rừng rộng lớn của những cây chà là, có các cây lá cọ và các cây dừa đứng thẳng, tựa như những tràng hoa đã được kết lại, được nhìn thấy tựa như những cây cờ hiệu, với những bông hoa có nhiều màu sắc khác nhau tựa như các chòm sao điểm tô bầu trời.

6346. Các cây *kuṭaji*, các cây *kuṭṭha*, các cây *tagara*, và các cây *pāṭalī* đã được trổ hoa. Các cây nguyệt quế, các cây nguyệt quế núi, và các cây *koviḷārā* đã được trổ hoa.

6347. Uddālakā[1] somarukkhā agarubhalliyo[2] bahū,
puttajīvā[3] ca kakudhā[4] asanā cettha pupphitā.

6348. Kuṭajā salalā[5] nīpā kosambalabujā[6] dhavā,
sālā ca pupphitā tattha palālakhalasannibhā.

6349. Tassāvidūre pokkharaṇī bhūmibhāge manorame,
padumuppalasañchannā devānamiva nandane.

6350. Athettha puppharasamattā kokilā mañjubhāṇikā,
abhinādenti pavanaṃ[7] utusampupphite dume.

6351. Bhassanti makarandehi pokkhare pokkhare madhū,
athettha vātā vāyanti dakkhiṇā atha pacchimā,
padumakiñjakkhareṇūhi okiṇṇo hoti assamo.

6352. Thūlā siṅghāṭakā cettha saṃsādiyā[8] pasādiyā,
macchakacchapavyāviddhā[9] bahū cettha mupayānakā,
madhuṃ bhiṃsehi[10] savati khīraṃ sappi mulālihi.[11]

6353. Surabhi taṃ vanaṃ vāti nānāgandhasameritaṃ,[12]
sammaddateva[13] gandhena pupphasākhāhi taṃ vanaṃ,
bhamarā pupphagandhena samantāmabhināditā.

6354. Athettha sakuṇā santi nānāvaṇṇā bahū[14] dijā,
modanti saha bhariyāhi aññamaññaṃ pakūjino.

6355. Nandikā jīvaputtā ca jīvaputtā ca piyā ca no,[15]
piyā puttā piyā nandā dijā pokkharaṇīgharā.

6356. Mālāva ganthitā ṭhanti dhajaggāneva dissare,
nānāvaṇṇehi pupphehi kusalehi[16] sugandhikā,[17]
yattha vessantaro rājā saha puttehi sammati.

6357. Dhārento brāhmaṇaṃ vaṇṇaṃ[18] āsadaṃ ca masaṃ jaṭaṃ,
cammavāsī chamā seti jātavedaṃ namassati.

---

[1] uddhālakā - Syā, PTS.
[2] agaruphalliyā - Ma; agarubhalliyā - Syā.
[3] pattajīvā - Syā.
[4] kukkuṭā - Syā.
[5] salaḷā - Ma, Syā, PTS.
[6] kosambā labujā - Ma.
[7] taṃ vanaṃ - Syā.
[8] sasādiyā - Syā.
[9] byāviddhā - Ma; byāvidhā - Syā; vyāvidhā - PTS.
[10] bhisehi - Ma.
[11] khirasappimuḷālibhi - Ma; khīraṃ sappi muḷālibhi - Syā, PTS.
[12] samoditaṃ - Ma.
[13] samoditeva - Syā.
[14] nānāvaṇṇabahū - PTS.
[15] jīvaputtā piyā ca no - Ma, Syā, PTS.
[16] kusaleheva - Ma, PTS.
[17] suganthitā - Ma, Syā.
[18] brāhmaṇavaṇṇaṃ - Ma, Syā.

6347. Các cây bã đậu, các cây *soma*, các cây kỳ nam, và các cây *bhallī* là có nhiều. Các cây *puttajīva*, các cây *kakudha*, và các cây *asana* ở nơi này đã được trổ hoa.

6348. Các cây *kuṭaja*, các cây *salala*, các cây *nīpa*, các cây *kosamba*, các cây sa kê, các cây *dhava*, và các cây *sāla* đã được trổ hoa ở tại nơi ấy, tương tự như những đống rơm.

6349. Không xa khu rừng ấy, ở vùng đất làm cho thích ý, có một cái hồ được che phủ bởi các giống sen hồng và sen xanh, tựa như (hồ nước Nandā) ở khu vườn Nandana của chư Thiên.

6350. Rồi ở nơi này, tại thân cây đã được nở rộ hoa lúc vào mùa, các con chim cu cu có giọng hót du dương, bị ngất ngây bởi mật của các bông hoa, làm vang động khu rừng.

6351. Những giọt mật với các bụi phấn hoa nhỏ xuống ở mỗi chiếc lá sen. Rồi ở nơi này, có các làn gió thổi từ hướng nam rồi từ hướng tây; khu ẩn cư được rải rắc bởi bụi phấn từ tua nhụy của các hoa sen.

6352. Ở nơi này, có các cây *siṅghāṭaka* thô kệch, các giống lúa tự nhiên *saṃsādiyā* và *pasādiyā*. Và ở nơi này, có nhiều con cua di chuyển cùng với các con cá và rùa. Có mật ngọt tiết ra từ các củ sen, rồi sữa và bơ lỏng tiết ra từ các rễ sen.

6353. Có mùi thơm ngát thổi vào khu rừng ấy, hòa quyện cùng với các hương thơm khác loại. Khu rừng ấy dường như làm cho con người say đắm với hương thơm, với những cành hoa. Các con ong kêu vo ve ở khắp các nơi bởi mùi thơm của các bông hoa.

6354. Rồi ở nơi này, còn có những con chim, gồm nhiều loài chim có các màu sắc khác nhau. Chúng vui đùa cùng với các con chim mái, hót líu lo với nhau.

6355. Có bốn loài chim làm tổ cạnh hồ nước, có bốn tiếng hót khác nhau, chúc mừng vị Vessantara sống vui vẻ, hạnh phúc cùng với hai con yêu dấu.

6356. Tựa như những tràng hoa đã được kết lại đứng thẳng, có mùi thơm ngát với những bông hoa có nhiều màu sắc khác nhau bởi các tay thợ thiện xảo, tựa như những cây cờ hiệu được nhìn thấy, nơi ấy đức vua Vessantara cư ngụ cùng với hai con.

6357. Vị ấy đang khoác vào bộ dạng Bà-la-môn, mang móc câu và muỗng tế thần lửa, tóc bện, mặc y phục da thú, nằm trên đất, tôn thờ thần lửa.”

6358. Idañca me sattubhattaṃ madhunā paṭisaṃyutaṃ,
madhupiṇḍikā ca sukatāyo sattubhattaṃ dadāmi te.

6359. Tuyheva sambalaṃ hotu nāhaṃ icchāmi sambalaṃ,
itopi[1] brahme gaṇhāhi gaccha brahme yathāsukhaṃ.

6360. Ayaṃ ekapadī eti ujuṃ gacchati assamaṃ,
isīpi[2] accuto tattha paṅkadanto rajassiro,
dhārento brāhmaṇaṃ vaṇṇaṃ āsadañca masaṃ jaṭaṃ.

6361. Cammavāsī chamā seti jātavedaṃ namassati,
taṃ tvaṃ gantvāna pucchassu so te maggaṃ pavakkhati.

6362. Idaṃ sutvā brahmabandhu cetaṃ katvā padakkhiṇaṃ,
udaggacitto pakkāmi yenāsi accuto isi.
Cūḷavanavaṇṇanā niṭṭhitā.[3]

6363. Gacchanto so bhāradvājo addasa accutaṃ isiṃ,
disvāna taṃ bhāradvājo sammodi isinā saha.

6364. Kaccinnu[4] bhoto kusalaṃ kacci bhoto anāmayaṃ,
kacci uñchena yāpesi[5] kacci mūlaphalā bahū.

6365. Kacci ḍaṃsā ca[6] makasā ca appameva siriṃsapā,[7]
vane vāḷamigākiṇṇe kacci hiṃsā na vijjati.

6366. Kusalañceva me brahme atho brahme anāmayaṃ,
atho uñchena yāpemi atho mūlaphalā bahū.

6367. Atho ḍaṃsā ca makasā ca appameva siriṃsapā,
vane vāḷamigākiṇṇe hiṃsā mayhaṃ na vijjati.

6368. Bahūni cassa pūgāni[8] assame vasato[9] mama,
nābhijānāmi uppannaṃ ābādhaṃ amanoramaṃ.

6369. Svāgataṃ te mahābrahme atho te adurāgataṃ.
anto pavisa bhaddante pāde pakkhālayassu te.

6370. Tindukāni[10] piyālāni madhuke kāsumāriyo,[11]
phalāni khuddakappāni bhuñja brahme varaṃ varaṃ.

---

[1] ito hi - PTS.
[2] isi pi - PTS.
[3] cullavanavaṇṇanā - Ma, Syā.
[4] kacci nu - Ma, Syā, PTS.
[5] yāpetha - Syā.
[6] kacci ḍaṃsā makasā ca - Ma, Syā.
[7] sarīsapā - Ma.
[8] vassapūgāni - Ma, Syā, PTS.
[9] sammato - Syā.
[10] tiṇḍukāni - Syā, PTS.
[11] kāsamāriyo - Syā.

(Lời Bà-la-môn Jūjaka)
6358. "Đây là phần ăn lúa mạch của ta đã được trộn đều với mật ong, và các cục mật ong đã khéo được vo lại. Ta biếu ngươi phần ăn lúa mạch của ta."

6359. "Hãy để lại phần ăn đi đường cho chính ông. Tôi không cần phần ăn đi đường. Này vị Bà-la-môn, ông hãy bắt đầu từ đây. Này vị Bà-la-môn, ông hãy đi một cách thoải mái.

6360. Lối đi bộ này đi đến, đi thẳng đến khu ẩn cư. Tại nơi ấy, còn có vị ẩn sĩ Accuta, có răng bị đóng bợn, có đầu lấm bụi, đang khoác vào bộ dạng Bà-la-môn, mang móc câu và muỗng tế thần lửa, tóc bện.

6361. Vị ấy, mặc y phục da thú, nằm trên đất, tôn thờ thần lửa. Ông hãy đi đến và hỏi vị ấy. Vị ấy sẽ chỉ đường cho ông."

6362. Nghe xong điều này, vị thân quyến của đấng Brahmā đã đi nhiễu quanh người thợ săn xứ Ceta, rồi với tâm phấn khởi, đã khởi hành đi đến nơi vị ẩn sĩ Accuta đang ở.

Phần Mô Tả Khu Rừng Nhỏ được chấm dứt.

6363. Trong lúc đang đi, lão (Jūjaka) dòng họ Bhāradvāja ấy đã nhìn thấy vị ẩn sĩ Accuta. Sau khi nhìn thấy vị ấy, lão Bhāradvāja đã tỏ ra thân thiện với vị ẩn sĩ ấy rằng:

6364. "Thưa ngài, phải chăng ngài được an khang? Thưa ngài, phải chăng ngài được vô sự? Phải chăng ngài nuôi sống bằng việc thu nhặt? Phải chăng có nhiều rễ củ và trái cây?[1]

6365. Phải chăng có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát? Phải chăng không có sự hãm hại ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ?"

(Lời vị ẩn sĩ Accuta)
6366. "Này vị Bà-la-môn, tôi được an khang. Và này vị Bà-la-môn, tôi được vô sự. Tôi nuôi sống bằng việc thu nhặt. Rễ củ và trái cây có nhiều.

6367. Có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát. Không có sự hãm hại đến với tôi ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ.

6368. Và có nhiều cây cau cho tôi đây khi tôi sống ở khu ẩn cư. Tôi không biết đến bệnh tật không thích ý đã được sanh khởi.

6369. Này vị Bà-la-môn vĩ đại, chào mừng ông đã đến và việc đi đến tốt lành của ông. Này ông, xin ông hãy đi vào bên trong. Xin ông hãy rửa sạch hai bàn chân của ông.

6370. Này vị Bà-la-môn, có các loại trái cây *tinduka*, *piyāla*, *madhuka*, *kāsumārī* ngọt như mật ong, xin ông hãy thưởng lãm các trái ngon nhất.[2]

[1] Các câu kệ 6364 - 6372 tương tự như các câu kệ 3662 - 3670 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh II* (TTPV tập 33, trang 311).
[2] Hai câu kệ 6370 và 6371 giống hai câu kệ 4556 và 4557 ở các trang 65 và 67, 4617 và 4618 ở trang 77.

6371. Idampi pānīyaṃ sītaṃ ābhataṃ girigabbharā,
tato piva mahābrahme sace tvaṃ abhikaṅkhasi.

6372. Paṭiggahītaṃ yaṃ dinnaṃ sabbassa agghiyaṃ kataṃ,
sañjayassa sakaṃ puttaṃ sivīhi vippavāsitaṃ,
tamahaṃ dassanamāgato yadi jānāsi saṃsa me.

6373. Na bhavaṃ eti puññatthaṃ sivirājassa dassanaṃ,
maññe bhavaṃ patthayati rañño bhariyaṃ patibbataṃ.

6374. Maññe kaṇhājinaṃ dāsiṃ jāliṃ dāsañca icchasi,
athavā tayo mātāputte araññā netumāgato,
na tassa bhogā vijjanti dhanaṃ dhaññañca[1] brāhmaṇa.

6375. Akuddharūpāhaṃ[2] bhoto[3] nāhaṃ yācitumāgato,
sādhu dassanamariyānaṃ sannivāso sadā sukho.

6376. Adiṭṭhapubbo sivirājā sivīhi vippavāsito,
tamahaṃ dassanamāgato yadi jānāsi saṃsa me.

6377. Esa selo mahābrahme pabbato gandhamādano,
yattha vessantaro rājā saha puttehi sammati.

6378. Dhārento brāhmaṇaṃ vaṇṇaṃ[4] āsadañca masaṃ jaṭaṃ,
cammavāsī chamā seti jātavedaṃ namassati.

6379. Ete nīlā padissanti nānāphaladharā dumā,
uggatā abbhakūṭāva nīlā añjanapabbatā.

6380. Dhavassakaṇṇā khadirā sālā phandanamāluvā,
sampavedhanti[5] vātena sakiṃ pītāva māṇavā.

6381. Upari dumapariyāyesu saṃgītiyova sūyare,[6]
najjuhā kokilasaṅghā[7] sampatanti dumā dumaṃ.

6382. Avhayanteva gacchantaṃ sākhāpattasameritā,[8]
ramayanteva āgantuṃ[9] modayanti nivāsinaṃ,
yattha vessantaro rājā saha puttehi sammati.

---

[1] dhanadhaññañca - PTS.
[2] akuddharūpohaṃ - Ma, Syā.
[3] bhotā - PTS.
[4] brāhmaṇavaṇṇaṃ - Ma, Syā.
[5] sampavedhenti - Syā, PTS.
[6] suyyare - Ma, Syā.
[7] kokilā saṅghā - Syā, PTS.
[8] sākhāpattasamīritā - Ma, Syā.
[9] āgantaṃ - Ma.

6371. Cũng có nước uống mát lạnh này được mang lại từ hang núi, này vị Bà-la-môn vĩ đại, xin ông hãy uống nước từ nơi ấy nếu ông muốn."

6372. "Vật bố thí đã được tôi nhận lãnh, việc tiếp khách về mọi mặt đã được ngài thực hiện. Có người con trai ruột của đại vương Sañjaya đã bị lưu đày bởi những người dân xứ Sivi. Ta đi đến để gặp vị ấy; nếu ngài biết, xin ngài hãy chỉ cho ta."

6373. "Ông đi đến gặp đức vua xứ Sivi không có mục đích tốt lành. Tôi nghĩ rằng ông ước ao người vợ chung thủy của đức vua.

6374. Tôi nghĩ rằng ông muốn Kaṇhājinā là tớ gái và Jāli là tôi trai. Hay là ông đã đi đến để đưa ba mẹ con rời khỏi khu rừng. Này vị Bà-la-môn, các của cải, tài sản, và lúa gạo của vị vua ấy không thấy có."

6375. "Thưa ngài đạo sĩ, ta không có dáng vẻ giận dữ, ta không đi đến để cầu xin. Việc nhìn thấy các bậc thánh thiện là tốt đẹp. Việc cộng trú (với họ) luôn luôn an lạc.

6376. Từ khi đức vua xứ Sivi bị lưu đày bởi những người dân xứ Sivi, ta chưa được gặp lại. Ta đi đến để gặp vị ấy; nếu ngài biết, xin ngài hãy chỉ cho ta."

6377. "Này vị Bà-la-môn vĩ đại, kia là ngọn núi đá Gandhamādana, là nơi đức vua Vessantara cư ngụ cùng với hai con.[1]

6378. Vị ấy đang khoác vào bộ dạng Bà-la-môn, mang móc câu và muỗng tế thần lửa, tóc bện, mặc y phục da thú, nằm trên đất, tôn thờ thần lửa.

6379. Những nơi màu xanh ngắt được nhìn thấy kia là những giống cây mang các trái khác loại, và những ngọn núi của giống cây *añjana*, có màu xanh um, được vươn lên tận đỉnh của đám mây.

6380. Các loại cây *dhava*, cây long thọ, cây nhục quế, cây *sāla*, các giống dây leo run rẩy, đung đưa theo làn gió, tựa như những chàng trai trẻ lảo đảo một khi đã uống say.

6381. Ở phía trên những hàng cây, tựa như có những cuộc hòa nhạc được nghe tiếng. Các con chim *najjuha*, các bầy chim cu cu (líu lo) bay nhảy từ cây này sang cây khác.

6382. Các chiếc lá của những cành cây được lay động tựa như mời gọi người đang đi đến, tựa như làm cho khách đi đến được vui thích, khiến người trú ngụ được hài lòng; nơi ấy đức vua Vessantara cư ngụ cùng với hai con.

[1] Các câu kệ 6377 - 6383 giống các câu kệ 6332 - 6338 ở các trang 408 - 411.

6383. Dhārento brāhmaṇaṃ vaṇṇaṃ[1] āsadañca masaṃ jaṭaṃ,
cammavāsī chamā seti jātavedaṃ namassati.

6384. Karerimālā[2] vitatā bhūmibhāge manorame,
saddalāharitā bhūmi na tatthuddhaṃsate rajo.

6385. Mayūragīvasaṅkāsā tūlaphassasamūpamā,
tiṇāni nātivattanti samantā caturaṅgulā.

6386. Ambā jambū kapitthā ca nīce pakkā udumbarā,[3]
paribhogehi rukkhehi vanaṃ taṃ rativaḍḍhanaṃ.

6387. Veḷuriyavaṇṇūpanibhaṃ[4] macchagumbanisevitaṃ,
suciṃ[5] sugandhaṃ salilaṃ āpo tatthapi sandati.

6388. Tassāvidūre pokkharaṇī bhūmibhāge manorame,
padumuppalasañchannā devānamiva nandane.

6389. Tīṇi uppalajātāni tasmiṃ sarasi brāhmaṇa,
vicitra[6] nīlānekāni setā lohitakāni ca.

6390. Khomā ca[7] tattha padumā setasogandhikehi[8] ca,
kalambakehi sañchanno mucalindo nāma so saro.

6391. Athettha padumā phullā apariyantāva dissare,
gimhā hemantikā phullā jaṇṇutagghā[9] upattharā.

6392. Surabhī sampavāyanti vicittā[10] pupphasanthatā,
bhamarā pupphagandhena samantāmabhināditā.

6393. Athettha udakantasmiṃ rukkhā tiṭṭhanti brāhmaṇa,
kadambā pāṭalī phullā kovilārā[11] ca pupphitā.

6394. Aṅkolā kaccikārā[12] ca pārijaññā ca pupphitā,
vāraṇasāyanā[13] rukkhā mucalindamabhito[14] saraṃ.

6395. Sirīsā setapārīsā[15] sādhu vāyanti padmakā,
nigguṇḍī sirinigguṇḍī[16] asanā cettha pupphitā.

---

[1] brāhmaṇavaṇṇaṃ - Ma, Syā.
[2] kirerīmālā - Syā.
[3] nīce pakkā cudumbarā - Ma, Syā, PTS.
[4] veḷuriyavaṇṇasannibhaṃ - Ma, Syā, PTS.
[5] suci - Syā.
[6] vicittaṃ - Ma.
[7] khomāva - Ma, Syā, PTS.
[8] setasogandhiyehi - Syā;
setasogandhigehi - PTS.
[9] jannutagghā - PTS.
[10] vicitrā - Syā.
[11] koviḷārā - Ma.
[12] kacchikārā - Ma.
[13] vāraṇā vayanā - Ma;
vāraṇā vuyhanā - Syā.
[14] mucalindamubhato - Ma.
[15] setapārisā - Ma, Syā;
setavārisā - PTS.
[16] nigguṇḍī sirīnigguṇḍī - Ma;
niggaṇḍī saraniggaṇḍī - Syā.

6383. Vị ấy đang khoác lên bộ dạng Bà-la-môn, mang móc câu và muỗng tế thần lửa, tóc bện, mặc y phục da thú, nằm trên đất, tôn thờ thần lửa.

6384. Những chùm hoa *kareri* lan rộng ở vùng đất làm cho thích ý. Mặt đất xanh tươi màu cỏ mới; tại nơi ấy không có bụi bặm bốc lên.

6385. Các cọng cỏ (có màu sắc) giống như cái cổ của loài chim công, (mềm mại) tương tự như sự xúc chạm với bông gòn, và không vươn lên quá bốn ngón tay ở xung quanh.

6386. Các trái xoài, mận đỏ, táo rừng, và các trái sung chín muồi ở chỗ thấp bên dưới. Với các giống cây sản xuất ra hoa quả, khu rừng ấy là nơi làm tăng trưởng niềm thích thú.

6387. Ở tại nơi ấy, cũng có dòng nước trôi chảy với nước trong sạch, có mùi thơm, tương tự màu sắc của ngọc bích, được lai vãng bởi những đàn cá.

6388. Không xa khu rừng ấy, ở vùng đất làm cho thích ý, có một cái hồ được che phủ bởi các giống sen hồng và sen xanh, tựa như (hồ nước Nandā) ở khu vườn Nandana của chư Thiên.[1]

6389. Này vị Bà-la-môn, ở trong hồ nước ấy có ba giống hoa sen với nhiều màu sắc: một số màu xanh, một số màu trắng, và một số màu đỏ.

6390. Các hoa sen ở tại nơi ấy tựa như vải sợi len. Hồ nước ấy có tên là Mucalinda, được che phủ bởi các loài sen trắng, súng trắng, và cây *kalamba*.

6391. Rồi ở nơi này, các hoa sen nở rộ được nhìn thấy như là vô số kể. Chúng nở rộ vào mùa nóng, vào mùa lạnh; chúng vươn cao đến đầu gối, và che lấp phần ở bên dưới.

6392. Có những hương thơm tỏa ra bao trùm các bông hoa nhiều màu sắc. Các con ong kêu vo ve ở khắp các nơi bởi mùi thơm của các bông hoa.

6393. Rồi ở nơi này, này vị Bà-la-môn, có những giống cây sống ở trong nước. Các cây *kadamba*, các cây *pāṭalī* nở rộ, và các cây *kovilāra* đã được trổ hoa.

6394. Các cây *aṅkola*, các cây *kaccikāra*, và các cây *pārijañña* đã được trổ hoa. Có những cây *vāraṇa* và *sāyana* ở hai bên bờ hồ Mucalinda.

6395. Các cây keo, các cây *setapārīsa*, các cây *padmaka* tỏa ra làn gió tốt lành. Các cây *nigguṇḍī*, các cây *siriniggunḍī*, và các cây *asana* ở nơi ấy được đã được trổ hoa.

---

[1] Câu kệ 6388 giống câu kệ 6349 ở trang 413.

6396. Paṅgurā vakulā sālā[1] sobhañjanā[2] ca pupphitā,
ketakā kaṇikārā ca kaṇaverā[3] ca pupphitā.

6397. Ajjunā ajjukaṇṇā[4] ca mahānāmā ca pupphitā,
sampupphitaggā[5] tiṭṭhanti pajjalanteva kiṃsukā.

6398. Setapaṇṇī sattapaṇṇā kadaliyo kusumbharā,
dhanutakkārī pupphehi[6] siṃsapāvaraṇehi[7] ca.

6399. Acchivā[8] sabalā[9] rukkhā sallakiyo ca pupphitā,
setagerū ca tagarā[10] maṃsikuṭṭhā kulāvarā.[11]

6400. Daharā ca rukkhā[12] vuddhā ca akuṭilā cettha pupphitā,
assamaṃ ubhato ṭhanti agyāgāraṃ samantato.

6401. Athettha udakantasmiṃ bahujāto[13] phajjaṇiko,[14]
muggatiyo karatiyo sevālasiṃsakaṃ bahū.[15]

6402. Uddāpavantaṃ[16] ulluḷitaṃ makkhikā hiṃgujālakā,[17]
dāsīmakacako[18] cettha bahū nīcekalambakā.

6403. Eḷambarakasañchannā[19] rukkhā tiṭṭhanti brāhmaṇa,
sattāhaṃ dhāriyamānānaṃ gandho tesaṃ na chijjati.

6404. Ubhato saraṃ[20] mucalindaṃ pupphā tiṭṭhanti sobhanā,[21]
indīvarehi sañchannaṃ vanaṃ taṃ upasobhitaṃ,[22]
aḍḍhamāsaṃ dhāriyamānānaṃ[23] gandho tesaṃ na chijjati.

6405. Nīlapupphī setavārī[24] pupphitā girikaṇṇikā,
kaṭerukehi[25] sañchannaṃ vanaṃ taṃ tulasīhi ca.

6406. Saddammateva[26] gandhena pupphasākhāhi taṃ vanaṃ,
bhamarā pupphagandhena samantāmabhināditā.

---

[1] paṅgurā bahulā selā - Ma;
paṅkurā bahulā selā - Syā.
[2] sobhañjanakā - PTS.
[3] kanaverā - Ma;
mahānāmā - PTS.
[4] ajjukannā - PTS.
[5] supupphitaggā - Ma.
[6] dhanutakkāripupphehi - Syā.
[7] sīsapāvaraṇāni - Ma, Syā.
[8] acchipā - Syā.
[9] sallavā - Ma;
simbalī - Syā; sibalā - PTS.
[10] setagerūtagarikā - Syā.
[11] maṃsikoṭṭhakulāvarā - Syā.
[12] daharā rukkhā ca - Ma;
daharā rukkhā - Syā.
[13] bahū jātā - Syā.
[14] phaṇijjako - Ma, PTS;
phaṇijjakā - Syā.
[15] sevālasīsakā bahū - Ma;
sevālaṃ sīsakaṃ bahu - Syā;
sevālasīsakaṃ bahu - PTS.
[16] uddāpavattaṃ - Ma;
uddhāpavattaṃ - Syā, PTS.
[17] hiṅgujālikā - Ma, Syā.
[18] dāsimakañjako - Ma, Syā, PTS.
[19] elamphurakasañchannā - Ma;
eḷambakehi sañchannā - Syā.
[20] sarañca - Syā.
[21] bhāgaso - Syā.
[22] vanantamupasobhati - Syā.
[23] dhārayamānānaṃ - PTS.
[24] nīlapupphisekadhārī - PTS.
[25] kalerukkhehi - Ma, Syā;
kaṭerukkhehi - PTS.
[26] sammaddateva - Ma, PTS;
sammoditeva - Syā.

6396. Các cây *paṃgura*, các cây *vakula*, các cây *sāla*, và các cây *sobhañjana* đã được trổ hoa. Các cây *ketaka*, các cây *kaṇikāra*, và các cây *kaṇavera* đã được trổ hoa.

6397. Các cây *ajjuna*, các cây *ajjukaṇṇa*, và các cây *mahānāma* đã được trổ hoa. Các cây *kiṃsuka* đứng thẳng, với các ngọn đã được trổ hoa trọn vẹn, tựa như đang cháy sáng.

6398. Các cây *setapaṇṇi*, các cây thất diệp, các cây chuối, các cây *kusumbhara*, các cây *dhanu*, các cây *takkārī*, cùng với các cây *siṃsapā* và các cây *varaṇa* có các bông hoa.

6399. Các cây *acchiva*, các cây *sabala*, các cây *sallakī*, các cây *setageru*, các cây *tagara*, các cây *maṃsi*, các cây *kuṭṭha*, và các cây *kulāvara* đã được trổ hoa.

6400. Các cây mới lớn và các cổ thụ ở nơi này không bị cong queo, đã trổ hoa, mọc ở cả hai bên của khu ẩn cư, xung quanh ngôi nhà thờ lửa.

6401. Rồi ở nơi này, các cây *phajjaṇika* được sanh trưởng nhiều ở trong nước, có các loại cây họ đậu như *muggati* và *karati*, có nhiều rong rêu và loài thủy thảo *siṃsaka*.

6402. Nước hồ được bao bọc bởi các bờ đất và bị chao động bởi gió. Có các loài ong tên gọi là *hiṃgujāla*. Và ở nơi này, có các cây *dāsīma* và các cây *kacaka*, có nhiều cây *kalamba* nhỏ thấp.

6403. Này vị Bà-la-môn, các cây còn sống được bao phủ bởi giống dây leo *eḷambaraka*; hương thơm của chúng được lưu lại bảy ngày.

6404. Các bông hoa xinh đẹp tồn tại ở hai bên hồ Mucalinda. Được bao phủ bởi các loài hoa súng xanh, khu rừng ấy trở nên rạng rỡ; hương thơm của chúng được lưu lại nửa tháng.

6405. Các loài dây leo *nīlapupphī*, *setavārī*, *girikaṇṇikā* đã được trổ hoa, Khu rừng ấy được bao phủ bởi các cây *kaṭeruka* và các bụi cây *tulasī*.

6406. Khu rừng ấy dường như làm cho con người say đắm với hương thơm, với những cành hoa. Các con ong kêu vo ve ở khắp các nơi bởi mùi thơm của các bông hoa.

6407. Tīṇikakkārujātāni tasmiṃ sarasi brāhmaṇa,
kumbhamattāni cekāni murajamattāni tā ubho.[1]

6408. Athettha sāsapo bahuko nādiyo haritāyuto,
asī tālāva tiṭṭhanti chejjā indīvarā bahū.

6409. Apphoṭā suriyavallī ca kāḷiyā[2] madhugandhiyā,
asokā mudayantī ca vallibho khuddapupphiyo.

6410. Koraṇḍakā[3] anojā ca pupphitā nāgavallikā,[4]
rukkhamāruyha tiṭṭhanti phullā kiṃsukavalliyo.

6411. Kaṭeruhā ca vāsantī[5] yūthikā[6] madhugandhiyo,[7]
nīliyā[8] sumanā bhaṇḍī sobhati padumuttaro.

6412. Pāṭalī samuddakappāsi[9] kaṇikārā ca pupphitā,
hemajālāva dissanti rucirā aggisikhūpamā.[10]

6413. Yāni kāni[11] ca pupphāni thalajānudakāni ca,
sabbāni tattha dissanti evaṃ rammo mahodadhi.

6414. Athassā pokkharaṇiyā pahūtā[12] vārigocarā,
rohitā naḷapī siṅgū[13] kumbhīlā makarā susū.

6415. Madhū ca madhulaṭṭhī ca tālīsā[14] ca piyaṅgukā,
unnakā bhaddamuttā ca[15] satapupphā[16] ca lolupā.

6416. Surabhī ca rukkhā tagarā[17] pahūtā tuṅgavaṇṭakā,[18]
padmakā naradā kuṭṭhā[19] jhāmakā ca hareṇukā.

6417. Haliddakā gandhasilā hiriverā ca[20] guggulā,
vibhedikā corakā kuṭṭhā[21] kappurā ca kaliṅgu ca.[22]

6418. Athettha sīhavyagghā ca[23] purisālū ca hatthiyo,
eṇeyyā pasadā ceva rohiccā sarabhā[24] migā.

---

[1] muramattāni vā ubho - Syā.
[2] kāḷīyā - Ma.
[3] koraṇḍakā - PTS.
[4] nāgamallikā - Ma, Syā.
[5] kaṭeruhā pavāsenti - Syā.
[6] yodhikā - Syā.
[7] madhugandhiyā - Ma, Syā.
[8] niliyā - Ma, Syā.
[9] pāṭalisamuddakappāsī - Syā, PTS.
[10] ruciraggi sikhūpamā - Ma.
[11] yāni tāni - Ma, Syā.
[12] bahukā - Ma, Syā.
[13] nalapesiṅgū - Syā.
[14] tālisā - Ma; tāliyā - Syā.
[15] kuṭandajā bhaddamuttā - Ma; kuddajā bhaddamuṭṭhā - Syā.
[16] setapupphā - Ma; sattapupphā - Syā.
[17] surabhimarutagarā - Syā.
[18] tuṅgavalliyo - Syā.
[19] nāradā koṭṭhā - Syā.
[20] gandhaselā hariverā ca - Syā.
[21] vibhedakā corakoṭṭhā - Syā.
[22] kaliṅgukā - Ma, Syā.
[23] sīhabyagghā ca - Ma; sīhā byagghā ca - Syā.
[24] rohitā sarabhā - Syā; rohiccasarabhā - PTS.

6407. Này vị Bà-la-môn, có ba loại dây bí đã mọc lên ở cái hồ nước ấy. Và một số có trái lớn bằng chậu nước, hai loại kia có trái lớn bằng cái trống con.

6408. Rồi ở nơi này, có nhiều cây cải, cây tỏi màu xanh, cây *asī* tựa như cây thốt nốt sinh trưởng; có nhiều hoa súng xanh có thể ngắt (bằng tay).

6409. (Có các loài dây leo như) cây *apphoṭā*, cây *suriyavallī*, cây *kāḷiyā*, cây *madhugandhiya*, cây *asoka*, cây *mudayantī*, cây *vallibha*, và cây *khuddapupphiya*.

6410. Các bụi cây *koranḍaka*, cây *anojā*, các loài dây leo *nāgā* và *vallikā* đã được trổ hoa. Các loài dây leo *kiṃsuka* đã leo lên thân cây rồi sinh trưởng, và nở rộ hoa.

6411. Các cây *kaṭeruha*, cây *vāsantī*, cây *yūthikā*, cây *madhugandhiya*, cây *nīliyā*, cây hoa nhài trâu, cây *bhanḍī*, cây *padumuttara* rạng ngời rực rỡ.

6412. Các cây hoa kèn, cây *samuddakappāsi*, và cây *kaṇikārā* đã trổ hoa, được nhìn thấy tựa như tấm lưới bằng vàng, sáng lấp lánh tương tự ngọn lửa.

6413. Bất cứ những loài hoa nào đã sinh trưởng ở đất liền và ở trong nước, tất cả đều được nhìn thấy ở tại nơi ấy; hồ Mucalinda chứa đựng khối nước lớn đáng yêu như vậy.

6414. Rồi hồ nước này có nhiều loài thủy tộc, như là cá *rohita*, cá *naḷapī*, cá *siṅgu*, cá sấu, cá kiếm, và cá *susu*.

6415. Mật ong, cây cam thảo, và cây *tālīsa*, cây *piyaṅguka*, cây *unnaka*, cây *bhaddamutta*, cây *satapuppha*, và cây *lolupa*.

6416. Và các loại cây có mùi thơm là vô số như cây *tagara*, cây *tuṅgavanṭaka*, cây *padmaka*, cây *narada*, cây *kuṭṭha*, cây *jhāmaka*, và cây *hareṇukā*.

6417. Các cây nghệ, các loại đá thơm, và các cây *hirivera*, cây *guggula*, cây chà là, cây *coraka*, cây *kuṭṭha*, cây long não, cây *kaliṅgu*.

6418. Rồi ở nơi này, có các con sư tử, các con cọp, các nữ Dạ-xoa mặt lừa, các con voi, các con sơn dương, các con hoẵng, và có cả các con hươu, các con nai rừng.

6419. Koṭṭhusuṇā[1] sulopī ca[2] tuliyā naḷasannibhā,
camarī[3] calanī laṅghī jhāpitā makkaṭā picu.

6420. Kakkaṭā katamāyā ca[4] ikkā goṇasirā bahū,
khaggā varāhā nakulā kāḷakettha bahūtaso.

6421. Mahisā[5] soṇā sigālā ca[6] pampakā[7] ca samantato,
ākuccā pacalākā ca citrakā cāpi dīpiyo.

6422. Pelakā ca vighāsādā sīhā kokanisātakā,[8]
aṭṭhapādā ca morā[9] ca bhassarā ca kukutthakā.[10]

6423. Caṅkorā kukkuṭā nāgā aññamaññaṃ pakūjino,
bakā balākā najjuhā dindibhā kuñjavādikā.[11]

6424. Vyagghīnasā[12] lohapiṭṭhā pampakā[13] jīvajīvakā,
kapiñjarā tittirāyo kulāvā paṭikuttakā.[14]

6425. Maddālakā celakedu[15] bhaṇḍutittiranāmakā,
celābakā piṅgulāyo[16] godhakā[17] aṅgahetukā.

6426. Karaviyā[18] ca vaggā ca[19] uhuṅkārā ca kukkuhā,
nānādijagaṇākiṇṇaṃ nānāsaranikujjitaṃ.[20]

6427. Athettha sakuṇā santi nīlakā mañjubhāṇakā,[21]
modanti saha bhariyāhi aññamaññaṃ pakūjino.

6428. Athettha sakuṇā santi dijā mañjussarā sitā,
setacchakūṭā[22] bhadrakkhā aṇḍajā citrapekkhuṇā.[23]

6429. Athettha sakuṇā santi dijā mañjussarā sitā,
sikhaṇḍinīlagīvāhi[24] aññamaññaṃ pakūjino.

6430. Kukutthakā kulīrakā[25] koṭṭhā pokkharasātakā,[26]
kāḷāmeyyā[27] balīyakkhā[28] kadambā suvasāḷikā.[29]

---

[1] koṭṭhasuṇā - Ma, Syā.
[2] suṇopi ca - Ma, Syā.
[3] cāmarī - Ma, Syā.
[4] kaṭamāyā ca - Ma.
[5] mahiṃsā - Ma.
[6] soṇasiṅgālā - Ma; soṇā sigālā - Syā.
[7] cappakā - Syā.
[8] gogaṇisādakā - Ma.
[9] romā - PTS.
[10] kukuṭṭhakā - Syā.
[11] kuñjavājitā - Ma;
koñcavādikā - Syā, PTS.
[12] byagghinasā - Ma, Syā.
[13] pammakā - Ma; cappakā - Syā.
[14] kulā ca paṭikutthakā - Ma;
kulāvā paṭikuṭṭhakā - Syā.
[15] mandālakā celakeṭu - Ma;
maṇḍālakā celakeḷu - Syā.
[16] celāvakā piṅgalāyo - Ma;
celāvakā piṅgulāyo - Syā, PTS.
[17] goṭakā - Ma.
[18] karavikā - Syā.
[19] saggā ca - Ma, Syā.
[20] nānāsaranikūjitaṃ - Ma, Syā.
[21] mañjubhāṇikā - Ma, Syā.
[22] setacchikuṭā - Ma;
setakkhikūṭā - Syā.
[23] citrapekhuṇā - Ma, PTS;
citrapekkhaṇā - Syā.
[24] sikhaṇḍī nīlagīvāhi - Ma, Syā.
[25] kukkuṭṭhakā kuḷīrakā - Syā.
[26] koṭṭhapokkharasātakā - PTS.
[27] kāḷaveyyā - Syā.
[28] baliyakkhā - Ma;
baḷīyakkhā - PTS.
[29] suvasālikā - Syā, PTS.

6419. Hai loài chó: chó *koṭṭhu* và chó *suṇa*, các con nai nhỏ, chồn bay, sóc, bò mộng, hai loài nai: nai *calanī* và nai *laṅghī*, ba loài khỉ: khỉ *jhāpitā*, khỉ *makkaṭā*, và khỉ *picu*.

6420. Hai loài nai lớn: nai *kakkaṭa* và nai *katamāya*, gấu, trâu rừng là có nhiều, tê ngưu, heo rừng, cáo, và sóc đen là vô số ở nơi này.

6421. Các con trâu rừng, chó nhà, chó rừng, và các con vượn ở khắp nơi; các con kỳ đà, tắc kè, nai đốm, và cả các con báo.

6422. Các con thỏ rừng, diều hâu, sư tử, chim quạ, gà lôi, nai, chim công, thiên nga trắng, và chim trĩ.

6423. Các con gà gô, gà rừng, các con voi cất tiếng kêu đối đáp qua lại; có các chim cò, chim diệc, gà nước, chim le le, chim *kuñja*, và chim *vādika*.

6424. Các chim ưng, chim diều hâu đỏ, chim *pampaka*, chim *jīvajīvaka*, chim *kapiñjara*, chim đa đa, chim *kulāva*, và chim *paṭikuttaka*.

6425. Các con chim *maddālaka*, chim *celakedu*, chim *bhaṇḍu*, và chim tên đa đa, chim *celābaka*, chim *piṅgulā*, chim *godhaka*, và chim *aṅga-hetuka*.

6426. Các con chim *karaviya*, chim *vagga*, chim cú mèo, chim ưng biển. (Khu rừng) được đông đúc với những bầy chim khác loại, líu lo với nhiều giọng hót khác nhau.

6427. Rồi ở nơi này, có những con chim màu lục sẫm có tiếng hót du dương; chúng vui đùa với những con chim mái, cất tiếng hót đối đáp qua lại.

6428. Rồi ở nơi này, có những con chim là loài lưỡng sanh có âm giọng du dương đều đều, có cặp mắt đẹp với đuôi mắt màu trắng, có chùm lông đuôi nhiều màu sắc.

6429. Rồi ở nơi này, có những con chim là loài lưỡng sanh có âm giọng du dương đều đều, là những con chim công với những cái cổ màu lục, cất tiếng hót đối đáp qua lại.

6430. Các con chim trĩ, chim *kulīraka*, chim gõ kiến, chim *pokkhara-sātaka*, chim *kāḷāmeyya*, chim *balīyakkha*, chim *kadamba*, chim két, và chim *sāḷika*.

6431. Haliddā lohitā setā athettha naḷakā[1] bahū,
vāraṇā hiṅgurājā[2] ca kadambā sucikokilā.[3]

6432. Ukkusā[4] kurarā[5] haṃsā āṭā parivadantikā,[6]
pākahaṃsā[7] atibalā najjuhā jīvajīvakā.

6433. Pārevaṭā[8] ravihaṃsā cakkavākā[9] nadīcarā,
vāraṇābhirudā rammā ubho kālūpakūjino.

6434. Athettha sakuṇā santi nānāvaṇṇā bahū dijā,
modanti saha bhariyāhi aññamaññaṃ pakūjino.

6435. Athettha sakuṇā santi nānāvaṇṇā bahū dijā,
sabbe mañjūni kūjanti[10] mucalindamabhito[11] saraṃ.

6436. Athettha sakuṇā santi karaviyā nāma[12] te dijā,
modanti sabha bhariyāhi aññamaññaṃ pakūjino.

6437. Athettha sakuṇā santi karaviyā nāma te dijā,
sabbe mañjūni kūjanti mucalindamabhito saraṃ.

6438. Eṇeyyapasadākiṇṇaṃ[13] nāgasaṃsevitaṃ vanaṃ,
nānālatāhi sañchannaṃ kadalimigasevitaṃ.

6439. Athettha sāsapo bahuko[14] nīvāro[15] varako bahu,
sālī[16] akaṭṭhapāko ca[17] ucchu tattha anappako.

6440. Ayaṃ ekapadī eti ujuṃ gacchati assamaṃ,
khudaṃ[18] pipāsaṃ aratiṃ tattha patto na vindati,
yattha vessantaro rājā saha puttehi sammati.

6441. Dhārento brāhmaṇaṃ vaṇṇaṃ[19] āsadañca masaṃ jaṭaṃ,
cammavāsī chamā seti jātavedaṃ namassati.

6442. Idaṃ sutvā brahmabandhu isiṃ katvā padakkhiṇaṃ,
udaggacitto pakkāmi yattha vessantaro ahu.

Mahāvanavaṇṇanā niṭṭhitā.

---

[1] nalakā - Ma.
[2] bhiṅgarājā - Ma, Syā.
[3] suvakokilā - Ma, Syā, PTS.
[4] kukkusā - PTS.
[5] kururā - Syā.
[6] parivadentikā - Ma, Syā.
[7] cākahaṃsā - Syā.
[8] pārevatā - Ma, Syā;
pārepatā - PTS.
[9] cākavākā - Syā.
[10] mañjū nikūjanti - Ma, Syā.
[11] mucalindamubhato - Ma, Syā.
[12] karaviyā nāma - Ma;
karavīkā nāma - Syā;
karavī nāma - PTS.
[13] eṇeyyā pasadākiṇṇaṃ - Syā.
[14] sāmā bahukā - Syā.
[15] nivāro - Syā, PTS.
[16] sāli - Ma, Syā, PTS.
[17] va - PTS.
[18] khuddaṃ - Syā.
[19] brāhmaṇavaṇṇaṃ - Ma, Syā.

6431. Rồi ở nơi này, các con chim *naḷaka* màu vàng nghệ, màu đỏ, màu trắng là có nhiều, chim *vāraṇa*, chim *hiṅgurāja*, chim *kadamba*, chim két, và chim cu cu.

6432. Các con chim ưng, chim ó biển, chim thiên nga, chim bồ nông, chim *parivadantika*, chim *pākahaṃsa* vô cùng mạnh mẽ, chim *najjuha*, và chim *jīvajīvaka*.

6433. Các con chim bồ câu, chim *ravihaṃsa*, chim hồng hạc, chim *nadīcara*, chim *vāraṇa* với tiếng kêu đáng yêu, cất lên tiếng hót vào cả hai thời điểm (ban ngày và ban đêm).

6434. Rồi ở nơi này, có nhiều con chim là các loài lưỡng sanh với nhiều màu sắc khác nhau; chúng vui đùa cùng những con chim mái, cất tiếng hót đối đáp qua lại.

6435. Rồi ở nơi này, có nhiều con chim là các loài lưỡng sanh với nhiều màu sắc khác nhau, tất cả bọn chúng hót lên những điệu nhạc du dương ở hai bên bờ hồ Mucalinda.

6436. Rồi ở nơi này, có những con chim là loài lưỡng sanh tên gọi *karaviya*; chúng vui đùa cùng những con chim mái, cất tiếng hót đối đáp qua lại.

6437. Rồi ở nơi này, có những con chim là loài lưỡng sanh tên gọi *karaviya*; tất cả bọn chúng hót lên những điệu nhạc du dương ở hai bên bờ hồ Mucalinda.

6438. Khu rừng đông đúc với các con sơn dương, các con hoẵng, được tới lui bởi các con voi, được che phủ bởi những loài dây leo khác nhau, được lai vãng bởi các con nai *kadali*.

6439. Rồi ở nơi này, có nhiều cây cải, nhiều lúa mọc hoang và đậu *varaka*, lúa *sāli* đơm hạt không phải cày bừa và cây mía ở nơi ấy không phải là ít.

6440. Lối đi bộ này đi đến, đi thẳng đến khu ẩn cư. Người đã đạt đến nơi ấy không tìm thấy sự đói, sự khát, và sự bất mãn, là nơi đức vua Vessantara cư ngụ cùng với hai con.

6441. Vị ấy đang khoác vào bộ dạng Bà-la-môn, mang móc câu và muỗng tế thần lửa, tóc bện, mặc y phục da thú, nằm trên đất, tôn thờ thần lửa.”

6442. Nghe được điều này, lão Bà-la-môn đã đi nhiễu quanh vị ẩn sĩ, rồi với tâm phấn khởi, đã khởi hành đi đến nơi vị Vessantara đang ở.

Phần Mô Tả Khu Rừng Lớn được chấm dứt.

6443. Uṭṭhehi jāli patitiṭṭha[1] porāṇaṃ viya dissati,
brāhmaṇaṃ viya passāmi nandiyo mābhikīrare.

6444. Ahampi tāta passāmi yo so brahmāva dissati,
atthiko[2] viya āyāti atithī no bhavissati.

6445. Kaccinnu[3] bhoto kusalaṃ kacci bhoto anāmayaṃ,
kacci uñchena yāpetha kacci mūlaphalā bahū.

6446. Kacci ḍaṃsā ca makasā ca[4] appameva siriṃsapā,[5]
vane vāḷamigākiṇṇe kacci hiṃsā na vijjati.

6447. Kusalañceva no brahme atho brahme anāmayaṃ,
atho uñchena yāpema atho mūlaphalā bahū.

6448. Atho ḍaṃsā ca makasā ca appameva siriṃsapā,
vane vāḷamigākiṇṇe hiṃsā amhaṃ[6] na vijjati.

6449. Satta no māse vasataṃ araññe jīvasokinaṃ,[7]
idampi paṭhamaṃ passāma[8] brāhmaṇaṃ devavaṇṇinaṃ,
ādāya beḷuvaṃ[9] daṇḍaṃ aggihuttaṃ kamaṇḍaluṃ.

6450. Svāgataṃ te mahābrahme atho te adurāgataṃ,
anto pavisa bhaddante pāde pakkhālayassu te.

6451. Tindukāni piyālāni madhuke kāsumāriyo,[10]
phalāni khuddakappāni bhuñja brahme varaṃ varaṃ.

6452. Idampi pānīyaṃ sītaṃ ābhataṃ girigabbharā,
tato piva mahābrahme sace tvaṃ abhikaṅkhasi.

6453. Atha tvaṃ kena vaṇṇena kena vā pana hetunā,
anuppatto brahāraññaṃ taṃ me akkhāhi pucchito.

6454. Yathā vārivaho pūro sabbakāle[11] na khīyati,
evaṃ taṃ yācitāgañchiṃ[12] putte me dehi yācito.

---

[1] patiṭṭha - Ma, Syā.
[2] addhiko - Ma, Syā.
[3] kacci nu - Ma, Syā.
[4] ḍaṃsā makasā ca - Ma, Syā.
[5] sarīsapā - Ma.
[6] mayhaṃ - Syā.
[7] jīvisokinaṃ - Syā.
[8] passāmi - Syā.
[9] veḷuvaṃ - Ma, Syā.
[10] kāsamāriyo - Syā.
[11] sabbakālaṃ - Ma, Syā.
[12] yācitāgacchiṃ - Ma.

(Lời đức Bồ Tát Vessantara)

6443. "Này Jāli, con hãy đứng lên và hãy đứng ngay ngắn, như là được nhìn thấy trước đây, như khi cha nhìn thấy vị Bà-la-môn, các niềm vui lan tỏa ở nơi cha."

6444. "Thưa cha, con cũng nhìn thấy; vị ấy có vẻ như là vị Bà-la-môn, dường như vị ấy đi đến có mục đích. Chúng ta sẽ có khách."

(Lời trao đổi giữa Bà-la-môn Jūjaka và đức Bồ Tát Vessantara)

6445. "Thưa ngài, phải chăng ngài được an khang? Thưa ngài, phải chăng ngài được vô sự? Phải chăng ngài nuôi sống bằng việc thu nhặt? Phải chăng có nhiều rễ củ và trái cây?[1]

6446. Phải chăng có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát? Phải chăng không có sự hãm hại ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ?"

6447. "Này vị Bà-la-môn, chúng tôi được an khang. Và này vị Bà-la-môn, chúng tôi được vô sự. Chúng tôi nuôi sống bằng việc thu nhặt. Rễ củ và trái cây có nhiều.

6448. Có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát. Không có sự hãm hại đến với chúng tôi ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ.

6449. Suốt bảy tháng chúng tôi sống cuộc sống sầu muộn ở trong rừng, chúng tôi nhìn thấy người này đầu tiên, là vị Bà-la-môn với dáng vóc thiên thần, mang theo cây gậy bằng gỗ *beḷuva*, cái bật lửa, và bình nước uống.

6450. Này vị Bà-la-môn vĩ đại, chào mừng ông đã đến và việc đi đến tốt lành của ông. Xin ông hãy đi vào bên trong. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho ông. Xin ông hãy rửa sạch hai bàn chân của ông.

6451. Này vị Bà-la-môn, có các loại trái cây *tinduka*, *piyāla*, *madhuka*, *kāsumārī* ngọt như mật ong, xin ông hãy thưởng lãm các trái ngon nhất.

6452. Cũng có nước uống mát lạnh này được mang lại từ hang núi, Này vị Bà-la-môn vĩ đại, xin ông hãy uống nước từ nơi ấy nếu ông muốn.

6453. Vậy thì vì lý do gì, hay là vì nguyên nhân gì, mà ông đã đi đến khu rừng rộng lớn? Được hỏi, xin ông hãy giải thích điều ấy cho tôi."

6454. "Giống như dòng nước chảy luôn luôn được tràn đầy, không bị cạn kiệt, tương tự như vậy, ta đã đi đến để cầu xin ngài. Được yêu cầu, xin ngài hãy ban cho ta hai người con."

---

[1] Các câu kệ 6445 - 6448 và 6450 - 6452 giống như các câu kệ ở đoạn trước.

6455. Dadāmi na vikampāmi issaro naya brāhmaṇa,
pāto gatā rājaputtī sāyaṃ uñchāto ehīti.[1]

6456. Ekarattiṃ vasitvāna pāto gacchasi brāhmaṇa,
tassā nahāte[2] upaghāte atha ne māladhārine.

6457. Ekarattiṃ vasitvāna pāto gacchasi brāhmaṇa,
nānāpupphehi sañchanne nānāgandhavibhūsite,[3]
nānāmūlaphalākiṇṇe gacchissādāya[4] brāhmaṇa.

6458. Na vāsamabhirocāmi gamanaṃ mayha[5] ruccati,
antarāyopi me assa gacchaññeva rathesabha.

6459. Na hetā yācayogī naṃ antarāyassa kāriyā,
itthiyo[6] mantaṃ jānanti sabbaṃ gaṇhanti vāmato.

6460. Saddhāya dānaṃ dadato māsaṃ addakkhi[7] mātaraṃ,
antarāyampi sā kayirā gacchaññeva rathesabha.

6461. Āmantayassu te putte mā te mātaramaddasuṃ,
saddhāya dānaṃ dadato evaṃ puññaṃ pavaḍḍhati.

6462. Āmantayassu te putte mā te mātaramaddasuṃ,
mādisassa dhanaṃ datvā rāja saggaṃ gamissasi.

6463. Sace tvaṃ nicchase daṭṭhuṃ mama bhariyaṃ patibbataṃ,
ayyakassapi dassehi[8] jāliṃ kaṇhājinañcubho.

6464. Ime kumāre disvāna mañjuke piyabhāṇine,
patīto sumano vitto bahuṃ dassati te dhanaṃ.

6465. Acchedanassa bhāyāmi rājaputta suṇohi me,
rājā daṇḍāya[9] maṃ dajjā vikkiṇeyya haneyya vā,
jino[10] dhanañca dāse ca gārayhassa brahmabandhuyā.

6466. Ime kumāre disvāna mañjuke piyabhāṇine,
dhamme ṭhito mahārājā sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano,
laddhā pītisomanassaṃ bahuṃ dassati te dhanaṃ.

---

[1] ehiti - Ma, Syā, PTS.
[2] nhāte - Ma; nhāto - Syā.
[3] nānāgandhehi bhūsite - Ma, Syā.
[4] gaccha svādāya - Ma, Syā.
[5] mayhaṃpi - Syā.
[6] itthikā - Syā.
[7] mā samadakkhi - Syā.
[8] ayyakassapime dehi - Syā.
[9] rājadaṇḍāya - Ma, Syā.
[10] chinno - Syā.

6455. "Tôi sẽ ban cho, tôi không do dự. Này vị Bà-la-môn, ông là chủ nhân, ông hãy dẫn chúng đi. Vào buổi sáng, nàng công chúa đã ra đi, chiều tối, nàng sẽ trở về sau việc thu nhặt củ quả.

6456. Này vị Bà-la-môn, ông hãy ở qua một đêm, đến sáng hãy ra đi, để nàng ấy tắm rửa, xức dầu thơm, rồi đeo tràng hoa cho chúng.

6457. Này vị Bà-la-môn, ông hãy ở qua một đêm, đến sáng hãy ra đi. Này vị Bà-la-môn, ông sẽ ra đi mang theo hai đứa trẻ đã được che phủ với các bông hoa khác nhau, đã được tô điểm với nhiều hương thơm khác nhau, đã được chất đầy với các loại củ quả khác nhau."

6458. "Ta không thích thú việc ở lại, việc ra đi được ta vui thích. Có thể có sự nguy hiểm cho ta, thưa đấng thủ lãnh xa binh, ta cần phải ra đi.

6459. Bởi vì nàng ấy không sẵn sàng đáp ứng lời cầu xin, có thể gây trở ngại. Các nữ nhân biết về quỷ kế. Họ nắm giữ mọi thứ theo sự sai trái.

6460. Đối với người đang bố thí vật thí vì niềm tin (vào nghiệp và quả), chớ nhìn người mẹ của những đứa trẻ ấy. Nàng ấy thậm chí có thể gây trở ngại, thưa đấng thủ lãnh xa binh, ta cần phải ra đi.

6461. Xin ngài hãy thông báo cho hai đứa trẻ ấy. Chớ để hai đứa trẻ nhìn thấy mẹ của chúng. Đối với người đang bố thí vật thí vì niềm tin (vào nghiệp và quả), như vậy phước báu được tăng trưởng.

6462. Xin ngài hãy thông báo cho hai đứa trẻ ấy. Chớ để hai đứa trẻ nhìn thấy mẹ của chúng. Tâu bệ hạ, sau khi bố thí tài sản đến người như ta đây, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời."

6463. "Nếu ông không muốn gặp người vợ chung thủy của tôi, ông hãy cho cả hai Jāli và Kaṇhājinā gặp mặt ông nội.

6464. Sau khi nhìn thấy hai đứa trẻ có giọng nói du dương, có lời nói đáng yêu này, ông nội sẽ sung sướng, có thiện ý, hân hoan, rồi sẽ ban cho ông nhiều tài sản."

6465. "Ta sợ hãi về tội bắt cóc. Thưa thái tử, xin ngài hãy lắng nghe tôi. Đức vua có thể ban cho ta hình phạt, có thể bán ta đi, hoặc giết chết ta. Bị thất bại về tài sản và những kẻ nô tỳ, ta sẽ bị chê trách bởi vị nữ Bà-la-môn (người vợ)."

6466. "Sau khi nhìn thấy hai đứa trẻ có giọng nói du dương, có lời nói đáng yêu này, vị đại vương, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đứng vững ở công lý, sau khi đạt được tâm phỉ lạc, sẽ ban cho ông nhiều tài sản."

6467. Nāhaṃ tampi karissāmi yaṃ maṃ tvaṃ anusāsasi,
dārake ca[1] ahaṃ nessaṃ brāhmaṇiyā[2] paricārake.[3]

6468. Tato kumārā byathitā[4] sutvā luddassa bhāsitaṃ,
tena tena padhāviṃsu jālikaṇhājinā cubho.[5]

6469. Ehi tāta piyaputta pūretha mama pāramiṃ,
hadayaṃ mebhisiñcetha karotha vacanaṃ mama.

6470. Yānanāvā ca[6] me hotha acalā bhavasāgare,
jātipāraṃ tarissāmi santāressaṃ sadevake.[7]

6471. Ehi amma piyadhīti[8] pūretha mama pāramiṃ,[9]
hadayaṃ mebhisiñcetha karotha vacanaṃ mama.

6472. Yānanāvā ca me hotha acalā bhavasāgare,
jātipāraṃ tarissāmi uddharissaṃ sadevake.

6473. Tato kumāre ādāya jāliṃ kaṇhājinañcubho,[10]
brāhmaṇassa adā dānaṃ sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano.

6474. Tato kumāre ādāya jāliṃ kaṇhājinañcubho,
brāhmaṇassa adā vitto[11] puttake dānamuttamaṃ.

6475. Tadāsi yaṃ bhiṃsanakaṃ tadāsi lomahaṃsanaṃ,
yaṃ kumāre padinnamhi medinī[12] samakampatha.[13]

6476. Tadāsi yaṃ bhiṃsanakaṃ tadāsi lomahaṃsanaṃ,
yaṃ pañjalikato rājā kumāre sukhavacchite,
brāhmaṇassa adā dānaṃ sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano.

6477. Tato so brāhmaṇo luddo lataṃ dantehi chindiya,
latāya hatthe bandhitvā latāya anumajjatha.[14]

6478. Tato so rajjumādāya daṇḍañcādāya[15] brāhmaṇo,
ākoṭayanto te neti sivirājassa pekkhato.

6479. Tato kumārā pakkāmuṃ brāhmaṇassa pamuñciya,
assupuṇṇehi nettehi pitaraṃ so udikkhati.

---

[1] dārakeva - Ma.
[2] brāhmaṇyā - Ma.
[3] paricārike - Syā.
[4] byatthitā - Syā; byadhitā - PTS.
[5] jālī kaṇhājinā cubho - Ma, Syā; jāli kaṇhājinā ubho - PTS.
[6] yānā nāvā ca - Ma; yānanāvāva - Syā.
[7] sadevakaṃ - Ma, Syā, PTS.
[8] piyā dhītā - Syā.
[9] piyā me dānapāramī - Syā.
[10] jāliṃ kaṇhājinaṃ ubho - PTS.
[11] citto - Syā.
[12] medanī - Ma, Syā.
[13] sampakampatha - Ma.
[14] anupajjatha - Syā.
[15] daṇḍaṃ ādāya - PTS.

6467. "Ta sẽ không làm theo điều mà ngài chỉ bảo cho ta. Và ta sẽ dẫn hai đứa trẻ về làm người hầu hạ cho vị nữ Bà-la-môn."

6468. Vì thế, sau khi nghe được lời nói của kẻ hung ác, cả hai đứa trẻ Jāli và Kaṇhājinā, bị bức hiếp, đã bỏ chạy đến nơi này nơi khác.

(Lời vị Vessantara nói với con trai Jāli)
6469. "Này con thương, con hãy đến. Này con trai yêu quý, con hãy làm cho pháp toàn hảo của cha được hoàn tất. Con hãy tưới mát trái tim của cha, hãy làm theo lời nói của cha.

6470. Và con hãy là phương tiện di chuyển, là chiếc thuyền không bị chao đảo của cha ở biển cả của hiện hữu. Cha sẽ vượt qua bờ kia của sự sanh, cha sẽ giúp cho cả thế gian luôn cả chư Thiên vượt qua."

(Lời vị Vessantara nói với con gái Kaṇhājinā)
6471. "Này con thương, con hãy đến. Này con gái yêu quý, con hãy làm cho pháp toàn hảo của cha được hoàn tất. Con hãy tưới mát trái tim của cha, hãy làm theo lời nói của cha.

6472. Và con hãy là phương tiện di chuyển, là chiếc thuyền không bị chao đảo của cha ở biển cả của hiện hữu. Cha sẽ vượt qua bờ kia của sự sanh, cha sẽ nâng đỡ thế gian luôn cả chư Thiên."

6473. Sau đó, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi đã dắt hai đứa trẻ Jāli và Kaṇhājinā lại, rồi đã bố thí vật thí đến lão Bà-la-môn.

6474. Sau đó, vị Vessantara đã dắt hai đứa trẻ Jāli và Kaṇhājinā lại, rồi đã hân hoan bố thí vật thí tối thượng – là hai đứa con nhỏ – đến lão Bà-la-môn.

6475. Lúc bấy giờ, việc ấy đã là sự kinh hoàng. Lúc bấy giờ, đã có sự dựng đứng lông. Vào lúc hai đứa con nhỏ được ban ra, trái đất đã rúng động.

6476. Lúc bấy giờ, việc ấy đã là sự kinh hoàng. Lúc bấy giờ, đã có sự dựng đứng lông. Vào lúc đức vua, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đã chắp tay lại, và đã bố thí vật thí – là hai đứa trẻ đã được sống sung sướng – đến lão Bà-la-môn.

6477. Sau đó, lão Bà-la-môn hung ác ấy đã dùng những chiếc răng cắn đứt sợi dây rừng, và đã trói hai cánh tay của hai đứa trẻ lại bằng sợi dây rừng, rồi đã dùng sợi dây rừng quất vào chúng.

6478. Kế đến, lão Bà-la-môn ấy đã cầm lấy sợi dây thừng và đã cầm lấy cây gậy, rồi vừa đánh đập vừa dẫn chúng đi, trong khi đức vua xứ Sivi đang dõi mắt nhìn theo.

6479. Tiếp đó, hai đứa trẻ, sau khi được thoát khỏi lão Bà-la-môn, đã bỏ đi. Đứa bé trai ấy đã ngước nhìn cha với cặp mắt tràn đầy nước mắt.

6480. Vedhaṃ assatthapattaṃva pitu pādāni vandati,[1]
pitu pādāni vanditvā idaṃ vacanamabravi.

6481. Ammā ca tāta nikkhantā tvaṃ ca no tāta dassasi,
yāva ammampi passemu atha no tāta dassasi.

6482. Ammā ca tāta nikkhantā tvaṃ ca[2] no tāta dassasi,
mā no tvaṃ tāta adadā yāva ammāpi eti[3] no,
tadāyaṃ brāhmaṇo kāmaṃ vikkiṇātu hanātu vā.

6483. Balaṅkapādo addhanakho[4] atho ovaddhapiṇḍiko,[5]
dīghuttaroṭṭho[6] capalo kaḷāro bhagganāsako.

6484. Kumbhodaro[7] bhaggapiṭṭhi atho visamacakkhulo,[8]
lohamassu haritakeso valīnaṃ tilakāhato.

6485. Piṅgalo ca vinato ca vikaṭo[9] ca brahā kharo,
ajināni ca[10] sannaddho amanusso bhayānako.

6486. Manusso udāhu yakkho maṃsalohitabhojano,
gāmā araññaṃ āgamma dhanaṃ taṃ tāta yācati,
nīyamāne pisācena kinnu tāta udikkhasi.

6487. Asmā nūna te hadayaṃ āyasaṃ[11] daḷhabandhanaṃ,
yo no baddhe[12] na jānāsi brāhmaṇena dhanesinā,
accāyikena luddena yo no gāvova sumbhati.

6488. Idheva acchataṃ kaṇhā na sā jānāsi kismici,[13]
migīva khīrasammattā yūthā hīnā pakandati.[14]

6489. Na me idaṃ tathā dukkhaṃ labbhā hi pumunā idaṃ,
yañca ammaṃ na passāmi[15] taṃ me dukkhataraṃ ito.

6490. Na me idaṃ tathā dukkhaṃ labbhā hi pumunā idaṃ,
yañca tātaṃ na passāmi taṃ me dukkhataraṃ ito.

---

[1] pād' abhivandati - PTS.
[2] tvañca - Ma;
tavañca - Syā.
[3] etu - Ma.
[4] andhanakho - Ma.
[5] obaddhapiṇḍiko - Syā.
[6] dīghottaroṭṭho - Syā.
[7] kumbhūdaro - Syā.
[8] visamacakkhuko - Ma, Syā.
[9] vikato - PTS.
[10] ajinānipi - Syā.
[11] ayasā - Syā.
[12] bandhe - Syā.
[13] jānāti kismiñci - Ma, Syā.
[14] hīnā va kandati - Syā.
[15] passissaṃ - Syā.

6480. Đứa bé trai đảnh lễ hai bàn chân của người cha, trong khi đang run rẩy tựa như chiếc lá sung. Sau khi đảnh lễ hai bàn chân của người cha, nó đã nói lời nói này:

6481. "Thưa cha, trong lúc mẹ đi vắng, và thưa cha, cha sẽ bố thí chúng con. Thưa cha, hãy chờ đến khi chúng ta gặp lại mẹ rồi cha sẽ bố thí chúng con.

6482. Thưa cha, trong lúc mẹ đi vắng, và thưa cha, cha sẽ bố thí chúng con. Thưa cha, cha chớ bố thí chúng con cho đến khi mẹ về lại với chúng con. Khi ấy, hãy để cho lão Bà-la-môn này bán chúng con hoặc giết chết tùy ý.

6483. Bàn chân (của lão) to rộng, có móng dơ dáy, mông xệ xuống, môi trên trề ra, nhểu nước miếng, nhe răng nanh, mũi bị gãy.

6484. Bụng (của lão) như cái lu, lưng còng, rồi hai mắt không đều, râu màu hung đỏ, tóc màu vàng, da nhăn nheo, lấm tấm các chấm tàn nhang.

6485. Hai mắt như mắt mèo, hông, lưng, và thân cong quẹo, bàn chân bị biến dạng, mặc y phục da dê đồ sộ và thô kệch, không giống con người, là kẻ gây nên nỗi sợ hãi.

6486. Thưa cha, lão là người hay là Dạ-xoa có thức ăn là thịt và máu, mà lão đã từ làng đi vào rừng cầu xin cha tài sản? Trong khi chúng con bị quỷ sứ dẫn đi, tại sao cha lại dửng dưng?

6487. Phải chăng trái tim của cha là tảng đá, là cục sắt có sự trói buộc chặt chẽ, khi cha không biết đến chúng con bị lão Bà-la-môn tầm cầu tài sản, vô cùng hung ác, trói lại và đánh đập chúng con như là đánh đập trâu bò?

6488. Hãy để Kaṇhā ở lại ngay tại nơi này. Nó không hiểu biết bất cứ việc gì. Nó tựa như con nai cái nhỏ bị lạc khỏi bầy, thèm khát sữa mẹ, kêu khóc.

6489. Việc (bị đánh đập) như thế này không là điều khổ sở đối với con, bởi vì việc này loài người có thể nhận lãnh. Và việc con không còn nhìn thấy mẹ, việc ấy đối với con là khổ sở hơn việc (bị đánh đập) này.[1]

6490. Việc (bị đánh đập) như thế này không là điều khổ đau đối với con, bởi vì việc này loài người có thể nhận lãnh. Và việc con không còn nhìn thấy cha, việc ấy đối với con là khổ sở hơn việc (bị đánh đập) này.

[1] Hai câu kệ 6489 - 6490 tương tự như hai câu kệ 4528 - 4529 ở trang 61.

6491. Sā nūna kapaṇā ammā cirarattāya[1] rucchati,[2]
kaṇhājinaṃ apassantī kumāriṃ cārudassaniṃ.

6492. So nūna kapaṇo tāto cirarattāya rucchati,
kaṇhājinaṃ apassanto kumāriṃ cārudassaniṃ.

6493. Sā nūna kapaṇā ammā ciraṃ rucchati assame,
kaṇhājinaṃ apassantī kumāriṃ cārudassaniṃ.

6494. So nūna kapaṇo tato ciraṃ rucchati assame,
kaṇhājinaṃ apassanto kumāriṃ cārudassaniṃ.

6495. Sā nūna kapaṇā ammā cirarattāya rucchati,
aḍḍharatte va ratte vā nadīva avasucchati.[3]

6496. So nūna kapaṇo tāto cirarattāya rucchati,
aḍḍharatte va ratte vā nadīva avasucchati.

6497. Ime te jambukā rukkhā vedisā sindhuvārikā,[4]
vividhāni rukkhajātāni tāni ajja jahāmase.

6498. Assatthā panasā ceme nigrodhā ca kapitthanā,
vividhāni phalajātāni tāni ajja jahāmase.

6499. Ime tiṭṭhanti ārāmā ayaṃ sītodikā[5] nadī,
yatthassu pubbe kīḷāma tāni ajja jahāmase.

6500. Vividhāni pupphajātāni asmiṃ upari pabbate,
yānassu pubbe dhārema tāni ajja jahāmase.

6501. Vividhāni phalajātāni asmiṃ upari pabbate,
yānassu pubbe bhuñjāma tāni ajja jahāmase.

6502. Ime no hatthikā assā balivaddā[6] ca no ime,
yehissu pubbe kīḷāma tāni ajja jahāmase.

6503. Nīyamānā[7] kumārā te pitaraṃ etadabravuṃ,
ammaṃ ārogyaṃ vajjāsi tvaṃ ca tāta sukhī bhava.

---

[1] ciraṃ rattāya - Syā.
[2] ruccati - Syā; rucchiti - PTS.
[3] avasussati - Syā.
[4] sinduvārakā - Ma; sindhuvāritā - Syā, PTS.
[5] sītūdakā - Ma, Syā.
[6] balibaddā - Ma, Syā.
[7] niyyamānā - PTS.

6491. Người mẹ khốn khổ ấy quả thật sẽ khóc lóc trong đêm dài, khi không nhìn thấy Kaṇhājinā, cô bé gái có dáng vẻ dễ mến.

6492. Người cha khốn khổ ấy quả thật sẽ khóc lóc trong đêm dài, khi không nhìn thấy Kaṇhājinā, cô bé gái có dáng vẻ dễ mến.

6493. Người mẹ khốn khổ ấy quả thật sẽ khóc lóc dài lâu ở khu ẩn cư, khi không nhìn thấy Kaṇhājinā, cô bé gái có dáng vẻ dễ mến.

6494. Người cha khốn khổ ấy quả thật sẽ khóc lóc dài lâu ở khu ẩn cư, khi không nhìn thấy Kaṇhājinā, cô bé gái có dáng vẻ dễ mến.

6495. Người mẹ khốn khổ ấy quả thật sẽ khóc lóc trong đêm dài, vào lúc nửa đêm hoặc lúc cuối đêm, tựa như dòng sông sẽ trở nên khô cạn. [1]

6496. Người cha khốn khổ ấy quả thật sẽ khóc lóc trong đêm dài, vào lúc nửa đêm hoặc lúc cuối đêm, tựa như dòng sông sẽ trở nên khô cạn.

6497. Những cây táo hồng, những cây *vedisa*, những cây *sindhuvārika* này đây, hôm nay, chúng con từ giã những giống cây đa dạng ấy.

6498. Những cây sung, những cây mít, những cây đa, những cây táo rừng này, hôm nay, chúng con từ giã những loại trái cây đa dạng ấy.

6499. Những khu vườn này tồn tại, dòng sông có nước mát này, là những nơi chúng con đùa giỡn trước đây, hôm nay, chúng con từ giã chúng.

6500. Những thứ trái cây nhiều loại ở bên trên ngọn núi này, những trái cây chúng con mang đi trước đây, hôm nay, chúng con từ giã chúng.

6501. Những thứ trái cây nhiều loại ở bên trên ngọn núi này, những trái cây chúng con ăn trước đây, hôm nay, chúng con từ giã chúng.

6502. Những con voi, những con ngựa (đồ chơi) này của chúng con, và những con trâu (đồ chơi) này của chúng con, chúng con đùa giỡn với chúng trước đây, hôm nay, chúng con từ giã chúng."

6503. Hai đứa trẻ ấy, trong khi bị lôi đi, đã nói với người cha điều này: "Cha ơi, cầu mong mẹ sẽ sống mạnh khỏe, và cầu mong cha được an lạc.

---

[1] Hai câu kệ 6495 và 6496 tương tự như hai câu kệ 4530 và 4531 ở trang 61.

6504. Ime no hatthikā assā balivaddā[1] ca no ime,
tāni ammāya dajjāsi[2] sokaṃ tehi vinessati.

6505. Ime no hatthikā assā balivaddā ca no ime,
tāni ammā udikkhantī sokaṃ paṭivinessati.

6506. Tato vessantaro rājā dānaṃ datvāna khattiyo,
paṇṇasālaṃ pavisitvā karuṇaṃ[3] paridevayi.

6507. Kaṃ nvajja chātā[4] tasitā uparucchanti[5] dārakā,
sāyaṃ saṃvesanākāle ko ne dassati bhojanaṃ.

6508. Kaṃ nvajja chātā tasitā uparucchanti dārakā,
sāyaṃ saṃvesanākāle amma[6] chātamha detha no.

6509. Kathannu pathaṃ gacchanti pattikā anupāhanā,
santā sūṇehi[7] pādehi ko ne hatthe gahessati.

6510. Kathannu so na lajjeyya sammukhā paharaṃ mama,
adūsakānaṃ puttānaṃ alajjī vata brāhmaṇo.

6511. Yo hi me[8] dāsi dāsassa[9] añño vā pana pessiyo,[10]
tassāpi suvihīnassa ko lajjī paharissati.

6512. Vārijasseva me sato baddhassa[11] kumināmukhe,
akkosati paharati piye putte apassato.

6513. Āduṃ[12] cāpaṃ gahetvāna khaggaṃ bandhitvā[13] vāmato,
ānayāmi[14] sake putte puttānaṃ hi vadho dukho.[15]

6514. Aṭṭhānametaṃ[16] dukkharūpaṃ yaṃ kumārā vihaññare,
satañca dhammamaññāya ko datvā atha tappati.[17]

6515. Saccaṃ kirevamāhaṃsu narā ekacciyā idha,
yassa natthi sakā mātā yathā natthi tatheva so.

---

[1] balibaddā - Ma, Syā.
[2] dajjesi - Ma.
[3] kalunaṃ - Ma; kalūnaṃ - Syā.
[4] kanvajjacchātā - Syā;
ka nv' ajja chātā - PTS.
[5] uparucchenti - Syā.
[6] ammā - Ma.
[7] santā sūnehi - Ma, Syā;
santāsūnehi - PTS.
[8] yopi me - Ma; yopime - Syā.
[9] dāsidāsassa - Ma;
dāsīdāsassa - Syā; dāsidās' assa - PTS.
[10] pesiyo - Ma, Syā;
pessiko - PTS.
[11] bandhassa - Syā.
[12] adu - Ma;
ādū - Syā;
ādu - PTS.
[13] bandhiya - Ma, Syā.
[14] ānessāmi - Ma, Syā.
[15] dukkho - Syā.
[16] addhā hi me taṃ - PTS.
[17] anutappati - Ma, Syā, PTS.

6504. Những con voi, những con ngựa (đồ chơi) này của chúng con, và những con trâu (đồ chơi) này của chúng con, cha có thể trao chúng cho mẹ; với chúng mẹ sẽ vơi đi nỗi sầu muộn.

6505. Những con voi, những con ngựa (đồ chơi) này của chúng con, và những con trâu (đồ chơi) này của chúng con, trong khi ngắm nhìn chúng, mẹ sẽ dẹp đi nỗi sầu muộn."

6506. Sau đó, khi đã bố thí xong vật thí (hai con), đức vua Vessantara, vị Sát-đế-lỵ, đã đi vào gian nhà lá và đã than khóc một cách bi thương rằng:

6507. "Vậy thì hôm nay, hai đứa trẻ sẽ khóc lóc với ai khi bị đói, bị khát? Ai sẽ cho chúng thức ăn lúc chiều tối vào thời điểm bữa ăn?

6508. Vậy thì hôm nay, hai đứa trẻ sẽ khóc lóc với ai khi bị đói, bị khát lúc chiều tối vào thời điểm bữa ăn rằng: 'Mẹ ơi, chúng con đói. Hãy cho chúng con ăn'?

6509. Làm thế nào chúng có thể đi bộ đường xa, không giày dép, bị mệt nhọc với hai bàn chân bị sưng vù? Ai sẽ nắm lấy bàn tay chúng (dẫn đi)?

6510. Tại sao lão ấy không có xấu hổ trong khi đánh đập chúng ngay trước mặt ta, trong khi hai đứa con của ta không phải là những đứa trẻ tồi bại? Lão Bà-la-môn quả thật vô liêm sỉ!

6511. Người có sự liêm sỉ thì ai sẽ đánh đập kẻ vô cùng thấp kém, khi chính kẻ ấy có thể là nô bộc của người tớ gái, hay là kẻ hầu hạ nào khác của ta?

6512. Lão sỉ vả và đánh đập hai đứa con yêu quý của ta, trong khi ta tựa như con cá đã bị giam hãm ở miệng của chiếc lưới đánh cá.

6513. Ta sẽ cầm lấy cây cung và buộc thanh gươm ở bên trái, rồi sẽ dẫn đi hai đứa con của mình, bởi vì sự đọa đày của hai đứa con là nỗi khổ đau.

6514. Trạng thái khổ đau về việc hai đứa trẻ có thể bị giết chết, điều ấy là không có cơ sở. Sau khi đã hiểu rõ truyền thống của các bậc thiện nhân, thì người nào lại còn bị tiếc nuối sau khi đã bố thí?"

(Lời than van của bé trai Jāli)
6515. "Nghe rằng sự thật là như vầy, một số người ở thế gian này đã nói rằng: 'Người nào mà không có mẹ của mình bên cạnh, mà người cha là y như thế ấy thì giống như là không có.'

6516. Ehi kaṇhe marissāma natthattho jīvitena no,
dinnamhāpi[1] janindena brāhmaṇassa dhanesino,
accāyikassa luddassa yo no gāvova sumbhati.

6517. Ime te jambukā rukkhā vedisā sindhuvārikā,[2]
vividhāni rukkhajātāni tāni kaṇhe jahāmase.

6518. Assatthā panasā ceme nigrodhā ca kapitthanā,
vivadhāni phalajātāni tāni kaṇhe jahāmase.

6519. Ime tiṭṭhanti ārāmā ayaṃ sītodikā[3] nadī,
yatthassu pubbe kīḷāma tāni kaṇhe jahāmase.

6520. Vividhāni pupphajātāni asmiṃ upari pabbate,
yānassu pubbe dhārema tāni kaṇhe jahāmase.

6521. Vividhāni phalajātāni asmiṃ upari pabbate,
yānassu pubbe bhuñjāma tāni kaṇhe[4] jahāmase.

6522. Ime no hatthikā assā balivaddā ca no ime,
yehissu pubbe kīḷāma tāni kaṇhe jahāmesa.

6523. Nīyamānā[5] kumārā te brāhmaṇassa pamuñciya,
tena tena padhāviṃsu jālī[6] kaṇhājinā cubho.[7]

6524. Tato so rajjumādāya daṇḍañcādāya[8] brāhmaṇo,
ākoṭayanto te neti sivirājassa pekkhato.

6525. Taṃ taṃ kaṇhājināvoca ayaṃ maṃ tāta brāhmaṇo,
laṭṭhiyā patikoṭeti[9] ghare jātaṃva dāsiyaṃ.

6526. Na cāyaṃ brāhmaṇo tāta dhammikā honti brāhmaṇā,
yakkho brāhmaṇavaṇṇena khādituṃ tāta neti no,
nīyamāne[10] pisācena kinnu tāta udikkhasi.

6527. Ime no pādukā[11] dukkhā dīgho caddhā suduggamo,
nīce volambate[12] suriyo[13] brāhmaṇo ca tareti[14] no.

6528. Okandāmasi[15] bhūtāni pabbatāni vanāni ca,
sarassa sirasā vandāma supatitthe ca āpake.

---

[1] dinnamhāti - Ma;
dinn' amhā ti - PTS.
[2] sinduvārakā - Ma;
sindhuvāritā - Syā, PTS.
[3] sītūdakā - Ma, Syā;
sītodakā - PTS.
[4] kaṇhā - PTS.
[5] niyyamānā - PTS.
[6] jāli - PTS.
[7] vubho - PTS.
[8] daṇḍaṃ ādāya - PTS.
[9] paṭikoṭeti - Ma, Syā.
[10] niyyamāne - PTS.
[11] pādakā - Ma.
[12] colambate - Ma, PTS;
volambake - Syā.
[13] sūriyo - Ma;
suriye - Syā.
[14] dhāreti - Ma.
[15] okandāmase - Ma;
okandāmhase - Syā.

6516. Này Kaṇhā, hãy đến. Chúng ta sẽ chết. Mạng sống của chúng ta không có ý nghĩa gì. Chúng ta đã được cha bố thí cho lão Bà-la-môn tầm cầu tài sản, vô cùng hung ác, là kẻ đánh đập chúng ta như là đánh đập trâu bò.

6517. Những cây táo hồng, những cây *vedisa*, những cây *sindhuvārika* này đây, này Kaṇhā, chúng ta từ giã những giống cây đa dạng ấy.[1]

6518. Những cây sung, những cây mít, những cây đa, những cây táo rừng này, này Kaṇhā, chúng ta từ giã những loại trái cây đa dạng ấy.

6519. Những khu vườn này tồn tại, dòng sông có nước mát này, là những nơi chúng ta đùa giỡn trước đây, hôm nay, chúng ta từ giã chúng.

6520. Những thứ trái cây nhiều loại ở bên trên ngọn núi này, những trái cây chúng ta mang đi trước đây, này Kaṇhā, chúng ta từ giã chúng.

6521. Những thứ trái cây nhiều loại ở bên trên ngọn núi này, những trái cây chúng ta ăn trước đây, này Kaṇhā, chúng ta từ giã chúng.

6522. Những con voi, những con ngựa (đồ chơi) này của chúng ta, và những con trâu (đồ chơi) này của chúng ta, chúng ta đùa giỡn với chúng trước đây, này Kaṇhā, chúng ta từ giã chúng."

6523. Trong lúc bị lôi đi, hai đứa trẻ đã được thoát khỏi lão Bà-la-môn. Cả hai đứa trẻ Jāli và Kaṇhājinā đã bỏ chạy đến nơi này nơi khác.

6524. Sau đó, lão Bà-la-môn ấy đã cầm lấy sợi dây thừng và đã cầm lấy cây gậy, rồi vừa đánh đập vừa dẫn chúng đi, trong khi đức vua xứ Sivi đang dõi mắt nhìn theo.[2]

6525. Kaṇhājinā đã nói điều ấy với cha rằng: "Cha ơi, lão Bà-la-môn này đánh con bằng cây gậy như là đánh đứa tớ gái đã được sanh ra ở trong nhà.

6526. Và cha ơi, lão này không phải là Bà-la-môn; các vị Bà-la-môn là có đạo lý. Cha ơi, gã Dạ-xoa với vóc dáng Bà-la-môn dẫn chúng con đi để ăn thịt. Trong khi chúng con bị quỷ sứ dẫn đi, tại sao cha lại dửng dưng?"

(Lời than van của bé gái Kaṇhājinā)
6527. "Các bàn chân nhỏ của chúng con đau nhức, và cuộc hành trình dài là vô cùng khó đi. Mặt trời treo lơ lửng ở dưới thấp, và lão Bà-la-môn thúc giục chúng con bước đi.

6528. Chúng con cầu khấn các thần linh, các ngọn núi và các khu rừng. Chúng con xin cúi đầu đảnh lễ (các gia tộc loài rồng cai quản) hồ nước và (đang cư ngụ) ở dòng sông có những bến tắm xinh đẹp.

---

[1] Các câu kệ 6517 - 6522 tương tự các câu kệ 6497 - 6502 ở trang 437.
[2] Câu kệ 6524 giống câu kệ 6478 ở trang 433.

6529. Tiṇalatā ca osaddhyo[1] pabbatāni vanāni ca,
ammaṃ ārogyaṃ vajjātha ayaṃ no neti brāhmaṇo.

6530. Vajjantu bhonto ammañca maddiṃ amhākamātaraṃ,[2]
sace anupatitukāmāsi[3] khippaṃ anupatiyāsi[4] no.

6531. Ayaṃ ekapadī eti ujuṃ gacchati assamaṃ,
tamevanupateyyāsi[5] api passesi no[6] lahuṃ.

6532. Aho vata re jaṭini vanamūlaphalahārike,[7]
suññaṃ disvāna assamaṃ taṃ te dukkhaṃ bhavissati.

6533. Ativelaṃ nūna[8] ammāya uñchāladdho anappako,[9]
yā no baddhe[10] na jānāti[11] brāhmaṇena dhanesinā,
accāyikena luddena yo no gāvova sumbhati.[12]

6534. Ahajja[13] ammaṃ passemu sāyaṃ uñchāto āgataṃ,
dajjā ammā brāhmaṇassa phalaṃ khuddena missitaṃ.

6535. Tadāyaṃ asito dhāto[14] na bāḷhaṃ tarayeyya[15] no,
sūṇā[16] ca vata no pādā bāḷhaṃ tāreti[17] brāhmaṇo,
iti tattha vilapiṃsu kumārā mātugiddhino.

Kumārapabbaṃ.[18]

6536. Tesaṃ lālappitaṃ[19] sutvā tayo vālā[20] vane migā,
sīho vyaggho ca dīpī ca idaṃ vacanamabravuṃ.

6537. Mā heva no rājaputtī sāyaṃ uñchāto āgamā,
mā hevamhākaṃ[21] nibbhoge heṭhayittha vane migā.

6538. Sīho cenaṃ[22] viheṭheyya vyaggho dīpi ca lakkhaṇaṃ,
neva jālikumārassa kuto kaṇhājinā siyā,
ubhayeneva jīyetha[23] patiṃ putte[24] ca lakkhaṇā.

---

[1] tiṇalatāni osadhyo - Ma, Syā;
tiṇalatā ca osadhyo - PTS.
[2] asmāka mātaraṃ - Ma, Syā.
[3] anuppatitukāmā - Syā.
[4] anuppateyya - Syā.
[5] tamevānupateyyāsi - Ma;
tam eva anupatiyāsi - PTS.
[6] ne - Ma.
[7] vanamūlaphalahāriyā - Syā.
[8] nu - Ma.
[9] anappakaṃ - Syā.
[10] bandhe - Syā.
[11] jānāsi - Ma.
[12] sambhati - PTS.
[13] apajja - Ma, Syā.
[14] chāto - Syā.
[15] dhārayeyya - Ma.
[16] sūnā - Ma, Syā;
sutā - PTS.
[17] dhāreti - Ma.
[18] dārakapabbaṃ nāma - Ma, Syā.
[19] lālapitaṃ - Syā.
[20] vāḷā - Ma, Syā, PTS, evamuparipi.
[21] hevamhāka - Ma, Syā.
[22] sīho ca naṃ - Ma, Syā;
sīho ce naṃ - PTS.
[23] jiyyetha - Syā.
[24] patiputte - Syā.

6529. Thưa các loài cỏ, các giống dây leo, các thảo dược, các ngọn núi và các khu rừng,[1] xin các ngài hãy nói về tình trạng sức khỏe của chúng con cho mẹ biết rằng: 'Lão Bà-la-môn này dẫn chúng con đi.'

6530. Thưa các ngài, xin các ngài hãy nói với mẹ Maddī, là mẹ của chúng con rằng: 'Nếu mẹ muốn đuổi theo, mẹ nên mau chóng đuổi theo chúng con.

6531. Lối đi bộ này đi đến, đi thẳng đến khu ẩn cư. Mẹ nên đi theo chính lối đi ấy, mẹ có thể mau chóng nhìn thấy chúng con.

6532. Ôi, hỡi người mẹ có tóc bện, hỡi người mẹ mang lại rễ và trái cây rừng, sau khi nhìn thấy khu ẩn cư trống không, điều ấy sẽ là nỗi đau khổ cho mẹ.

6533. Phải chăng mẹ đã mất thêm thời gian trong việc đạt được không ít củ quả thu nhặt? Và mẹ không biết chúng con bị lão Bà-la-môn tầm cầu tài sản, vô cùng hung ác, trói lại và đánh đập chúng con như là đánh đập trâu bò?

6534. Ôi, ước gì hôm nay chúng con cũng còn nhìn thấy mẹ trở về vào lúc chiều tối sau việc thu nhặt củ quả. Mẹ sẽ mời lão Bà-la-môn món trái cây trộn với mật ong.

6535. Một khi đã được ăn no, đã được thỏa mãn, lão này có thể không thúc giục chúng con một cách tàn nhẫn. Lão Bà-la-môn quả thật đã thúc giục một cách tàn nhẫn khiến các bàn chân của chúng con bị sưng vù.'" Với sự mong ngóng mẹ, hai đứa trẻ đã than van như thế tại nơi ấy.

Đoạn Về Hai Đứa Trẻ.

6536. Sau khi nghe lời than vãn của hai đứa trẻ, các Thiên nhân đã nói với ba vị Thiên tử lời nói này: "Ba ngài hãy biến thành ba loài thú dữ trong khu rừng là: sư tử, cọp, và beo.

6537. Chớ bao giờ để nàng công chúa của chúng ta trở về vào lúc chiều tối sau việc thu nhặt củ quả. Chớ bao giờ để các loài thú ở trong khu rừng vắng vẻ của chúng ta giết hại nàng ấy.

6538. Nếu loài sư tử, cọp, và beo giết hại người mẹ xinh đẹp ấy, bé trai Jāli chắc chắn không tồn tại, làm sao bé gái Kaṇhājinā có thể sống còn? Về cả hai phương diện, người mẹ xinh đẹp ấy sẽ bị mất đi người chồng và hai đứa con."

[1] Nói đến các vị thiên thần ngự ở khắp các nơi (JaA. vi, 555).

6539. Khaṇittikaṃ me patati[1] dakkhiṇakkhi ca phandati,
aphalā phalino rukkhā sabbā muyhanti me disā.

6540. Tassā sāyanhakālamhi[2] assamāgamanaṃ pati,
atthaṅgatamhi[3] suriyamhi[4] vālā panthe upaṭṭhahuṃ.

6541. Nīce volambate suriyo[5] dūre ca vata assamo,
yañca nesaṃ[6] ito hassaṃ[7] taṃ te bhuñjeyyuṃ[8] bhojanaṃ.

6542. So nūna khattiyo eko paṇṇasālāya acchati,
tosento dārake chāte mamaṃ disvā anāyatiṃ.

6543. Te nūna puttakā mayhaṃ kapaṇāya varākiyā,
sāyaṃ saṃvesanākāle khīrapītāva acchare.

6544. Te nūna puttakā mayhaṃ kapaṇāya varākiyā,
sāyaṃ saṃvesanākāle vāripītāva acchare.

6545. Te nūna puttakā mayhaṃ kapaṇāya varākiyā,
paccuggatā maṃ tiṭṭhanti vacchā bālāva mātaraṃ.

6546. Te nūna puttakā mayhaṃ kapaṇāya varākiyā,
paccuggatā maṃ tiṭṭhanti haṃsāva upari pallale.[9]

6547. Te nūna puttakā mayhaṃ kapaṇāya varākiyā,
paccuggatā maṃ tiṭṭhanti assamassāvidūrato.

6548. Ekāyano ekapatho sarā sobbhā ca passato,
aññaṃ maggaṃ na passāmi yena gaccheyya assamaṃ.

6549. Migā namatthu rājāno kānanasmiṃ mahabbalā,
dhammena bhātaro hotha maggaṃ me detha yācitā.

6550. Avaruddhassahaṃ[10] bhariyā rājaputtassa sirīmato,
tañcāhaṃ nātimaññāmi rāmaṃ sītāvanubbatā.

6551. Tumhe ca putte passetha[11] sāyaṃ saṃvesanaṃ pati,
ahañca putte passeyyaṃ jāliṃ kaṇhājinañcubho.

---

[1] patitaṃ - Ma, Syā.
[2] sāyanhakālasmiṃ - Ma;
sāyaṇhakālamhi - Syā, PTS.
[3] atthamitamhi - PTS.
[4] sūriye - Ma, suriye - Syā.
[5] colambate sūriyo - Ma;
volambake suriye - Syā;
c' olambate suriyo - PTS.
[6] tesaṃ - PTS.
[7] hissaṃ - Syā.
[8] bhuñjeyyu - Ma, Syā.
[9] haṃsāvuparipallale - Ma, Syā.
[10] avaruddhassāhaṃ - Ma, Syā.
[11] passatha - Ma, PTS.

(Lời công chúa Maddī)

6539. "Cây xẻng nhỏ của ta rơi xuống, và con mắt phải co giật, các cây có trái trở nên không còn trái, tất cả phương hướng đối với ta trở nên mờ mịt.

6540. Đối với ta đây, vào thời điểm chiều tối là việc trở về lại khu ẩn cư. Khi mặt trời đã lặn xuống, các thú dữ đã rình rập ở con đường.

6541. Mặt trời treo lơ lửng ở dưới thấp, và khu ẩn cư thật sự là còn xa. Và vật mà ta sẽ mang về từ nơi này là thức ăn mà họ có thể thọ dụng.

6542. Có lẽ vị Sát-đế-lỵ ấy một mình ngồi yên ở gian nhà lá, đang dỗ dành hai đứa trẻ bị đói bụng sau khi nhìn thấy ta còn chưa về.

6543. Có lẽ hai đứa con nhỏ ấy của ta – của người mẹ khốn khổ và thảm thương – lúc chiều tối vào thời điểm đi ngủ, vẫn ngồi yên, như là đã được uống sữa.

6544. Có lẽ hai đứa con nhỏ ấy của ta – của người mẹ khốn khổ và thảm thương – lúc chiều tối vào thời điểm đi ngủ, vẫn ngồi yên, như là đã được uống nước.

6545. Có lẽ hai đứa con nhỏ ấy của ta – của người mẹ khốn khổ và thảm thương – đã đi ra đón và đứng chờ ta, tựa như hai con bê thơ dại trông chờ bò mẹ.

6546. Có lẽ hai đứa con nhỏ ấy của ta – của người mẹ khốn khổ và thảm thương – đã đi ra đón và đứng chờ ta, tựa như hai con chim thiên nga đứng ở phía trên hồ nước cỏn con.

6547. Có lẽ hai đứa con nhỏ ấy của ta – của người mẹ khốn khổ và thảm thương – đã đi ra đón và đứng chờ ta ở chỗ không xa khu ẩn cư.

6548. Có con đường chỉ vừa đủ cho một người đi bộ, là con đường độc đạo, bên hông là hồ nước và đầm lầy. Ta không nhìn thấy con đường nào khác theo đó có thể đi về khu ẩn cư.

6549. Xin kính lễ các loài thú là các vị vua có sức mạnh vĩ đại ở chốn rừng thẳm. Theo nguyên tắc, các ngài là anh em với ta.[1] Được yêu cầu, xin các ngài hãy nhường đường cho ta.

6550. Ta là vợ của vị thái tử có sự vinh quang và đã bị đày đọa. Nhưng ta không khinh thường chồng, tựa như nàng Sīta chung thủy không khi dễ Rāma chồng nàng.

6551. Các ngài có thể nhìn thấy các con lúc chiều tối, khi đến giờ đi ngủ. Và ta có thể gặp lại các con, cả hai Jāli và Kaṇhājinā.

[1] Ta là con gái của vua loài người, các ngài cũng là con trai của vua loài thú. Như vậy, theo nguyên tắc, các ngài là anh em với ta (*Sđd.* 558).

6552. Bahuṃ cidaṃ mūlaphalaṃ bhakkho cāyaṃ anappako,
tato upaḍḍhaṃ dassāmi maggaṃ me detha yācitā.

6553. Rājaputtī ca no mātā rājaputto ca no pitā,
dhammena bhātaro hotha maggaṃ me detha yācitā.

6554. Tassā lālappamānāya bahuṃ kāruññasaṃhitaṃ,[1]
sutvā nelapatiṃ vācaṃ vālā panthā apakkamuṃ.

6555. Imamhi naṃ padesamhi puttakā paṃsukuṇṭhitā,
paccuggatā maṃ tiṭṭhanti vacchā bālāva mātaraṃ.

6556. Imamhi naṃ padesamhi puttakā paṃsukuṇṭhitā,
paccuggatā maṃ tiṭṭhanti haṃsāva upari pallale.[2]

6557. Imamhi naṃ padesamhi puttakā paṃsukuṇṭhitā,
paccuggatā maṃ tiṭṭhanti assamassāvidūrato.

6558. Te[3] migā viya ukkaṇṇā samantāmabhidhāvino,
ānanditā[4] pamuditā vaggamānāva kampare,
tyajja putte na passāmi jāliṃ kaṇhājinañcubho.

6559. Chakalīva[5] migī chāpaṃ pakkhī muttāva pañjarā,
ohāya putte nikkhamiṃ[6] sīhīvāmisagiddhinī,[7]
tyajja putte na passāmi jāliṃ kaṇhājinañcubho.

6560. Idaṃ tesaṃ[8] parakkantaṃ[9] nāgānamiva pabbate,
citakā parikiṇṇāyo assamassāvidūrato,
tyajja putte na passāmi jāliṃ kaṇhājinañcubho.

6561. Vālukāyapi[10] okiṇṇā puttakā paṃsukuṇṭhitā,
samantāmabhidhāvanti te na passāmi dārake.

6562. Ye maṃ pure paccudenti[11] araññā dūramāyatiṃ,
tyajja putte na passāmi jāliṃ kaṇhājinañcubho.

6563. Chakaliṃva migiṃ[12] chāpā paccuggantvāna[13] assamaṃ,[14]
dūre maṃ paṭivilokenti[15] te na passāmi dārake.

---

[1] bahukāruññasaṃhitaṃ - PTS.
[2] haṃsāvuparipallale - Ma, Syā;
haṃsā v' upari pallale - PTS.
[3] dve - Ma.
[4] ānandino - Ma, Syā.
[5] chagilīva - Syā.
[6] nikkhamma - Syā.
[7] sīhī vāmisāgiddhinī - PTS.
[8] nesaṃ - Ma, Syā.
[9] padakkantaṃ - Ma.
[10] vālikāyapi - Ma.
[11] paccuṭṭhenti - Ma.
[12] chagilīva migī - Syā.
[13] paccuggantuna - Ma.
[14] mātaraṃ - Ma, Syā;
assamā - PTS.
[15] pavilokenti - Ma, PTS.

6552. Rễ củ và trái cây này là có nhiều, và thức ăn này không phải là ít. Ta sẽ để lại một nửa trong số này. Được yêu cầu, xin các ngài hãy nhường đường cho ta.

6553. Mẹ của chúng ta là con gái của vua, và cha của chúng ta là con trai của vua. Theo nguyên tắc, các ngài là anh em với ta. Được yêu cầu, xin các ngài hãy nhường đường cho ta."

6554. Sau khi lắng nghe lời nói êm ái chứa đựng nhiều bi thương của nàng lúc nàng ấy đang than vãn, các con thú dữ đã rời khỏi con đường bỏ đi.

(Lời công chúa Maddī)
6555. "Ở khu vực này, hai đứa con nhỏ, bị lem luốc bụi bặm, đã đi ra đón và đứng chờ ta, tựa như hai con bê thơ dại trông chờ bò mẹ.

6556. Ở khu vực này, hai đứa con nhỏ, bị lem luốc bụi bặm, đã đi ra đón và đứng chờ ta, tựa như hai con chim thiên nga đứng ở phía trên hồ nước cỏn con.

6557. Ở khu vực này, hai đứa con nhỏ, bị lem luốc bụi bặm, đã đi ra đón và đứng chờ ta ở chỗ không xa khu ẩn cư.

6558. Chúng tựa như những con thú con, vểnh tai lên, hối hả chạy đến ở xung quanh, vui vẻ, mừng rỡ, lại còn nhảy nhót, làm rung động trái tim. Hôm nay, ta không nhìn thấy cả hai đứa con ấy, Jāli và Kaṇhājinā.

6559. Tựa như con dê cái, con nai cái rời bầy thú con, tựa như con chim được tự do khỏi chiếc lồng, tựa như con sư tử cái thèm muốn thức ăn, ta đã rời khỏi hai con và đã đi ra ngoài. Hôm nay, ta không nhìn thấy cả hai đứa con ấy, Jāli và Kaṇhājinā.

6560. Dấu chân này của chúng tựa như dấu chân như của các con voi ở ngọn núi. Có những đống cát rải rác ở chỗ không xa khu ẩn cư. Hôm nay, ta không nhìn thấy cả hai đứa con ấy, Jāli và Kaṇhājinā.

6561. Hai đứa con nhỏ, bị phủ đầy đất cát, bị lem luốc bụi bặm, hối hả chạy đến gần bên. Ta không nhìn thấy hai đứa trẻ ấy.

6562. Trước đây, chúng thường đi ra đón ta đang trở về ở đằng xa, từ phía khu rừng. Hôm nay, ta không nhìn thấy cả hai đứa con ấy, Jāli và Kaṇhājinā.

6563. Tựa như bầy thú con đi ra đón dê mẹ, nai mẹ, hai đứa trẻ từ khu ẩn cư đi ra đón ta, trông ngóng ta ở đằng xa, Ta không nhìn thấy hai đứa trẻ ấy.

6564. Idaṃ ca tesaṃ[1] kīḷantaṃ[2] patitaṃ paṇḍubeluvaṃ,[3]
tyajja putte na passāmi jāliṃ kaṇhājinañcubho.

6565. Thanā ca mayhime[4] pūrā uro ca sampadālati,
tyajja putte na passāmi jāliṃ kaṇhājinañcubho.

6566. Ucchaṅge me vicinanti[5] thanā ekāvalambati,[6]
tyajja putte na passāmi jāliṃ kaṇhājinañcubho.

6567. Yassu[7] sāyanhasamayaṃ puttakā paṃsukuṇṭhitā,
ucchaṅge[8] me vivattanti te na passāmi dārake.

6568. Ayaṃ so assamo pubbe samajjo paṭibhāti maṃ,
tyajja putte apassantyā bhamate viya assamo.

6569. Kimidaṃ appasaddova assamo paṭibhāti maṃ,
kākolāpi na vassanti matā me nūna dārakā.

6570. Kimidaṃ appasaddova assamo paṭibhāti maṃ,
sakuṇāpi na vassanti matā me nūna dārakā.

6571. Kimidaṃ tuṇhībhūtosi api ratteva me mano,
kākolāpi[9] na vassanti matā[10] me nūna dārakā.

6572. Kimidaṃ tuṇhībhūtosi api ratteva me mano,
sakuṇāpi na vassanti matā me nūna dārakā.

6573. Kacci nu me ayyaputta[11] migā khādiṃsu dārake,
araññe irine[12] vivane kena nītā me dārakā.

6574. Ādu[13] te pahitā dūtā ādu suttā piyaṃvadā,
ādu bahi no[14] nikkhantā khiḍḍāsu pasutā nu te.

6575. Nevāsaṃ[15] kesā dissanti hatthapādā na jālino,
sakuṇānaṃ va[16] opāto kena nītā me dārakā.

6576. Idaṃ tato dukkhataraṃ sallaviddho yathā vaṇe,[17]
tyajja putte na passāmi jāliṃ kaṇhājinañcubho.

---

1 idaṃ nesaṃ - Ma;
idañca nesaṃ - Syā.
2 kīḷānakaṃ - Ma;
kīḷanaṃ - Syā;
kīḷanakaṃ - PTS.
3 paṇḍubeḷuvaṃ - Ma, PTS;
paṇḍuveluvaṃ - Syā.
4 mayha me - Syā.
5 ucchaṅgeko vicināti - Ma;
uccaṅke me ko vicinati - Syā.
6 thanamekāvalambati - Ma;
thanā mekāva lambati - Syā;
thanā ekā vilambati - PTS.
7 yassā - Syā.
8 uccaṅge - Syā.
9 kākoḷāpi - PTS.
10 hatā - PTS.
11 ayyaputtā - PTS.
12 iriṇe - Ma; īriṇe - Syā;
īrine - PTS.
13 adu - Ma; ādū - Syā.
14 nu - PTS.
15 n' ev' assa - PTS.
16 sakuṇānañca - Ma, Syā, PTS.
17 vaṇo - Ma, Syā, PTS.

6564. Đồ chơi này của chúng, trái *beluva* màu vàng nhạt, đã bị rơi lăn lóc. Hôm nay, ta không nhìn thấy cả hai đứa con ấy, Jāli và Kaṇhājinā.

6565. Hai bầu vú này của ta căng đầy sữa, và lồng ngực của ta tan nát. Hôm nay, ta không nhìn thấy cả hai đứa con ấy, Jāli và Kaṇhājinā.

6566. Chúng bám lấy hông của ta, mỗi đứa đeo một bầu vú. Hôm nay, ta không nhìn thấy cả hai đứa con ấy, Jāli và Kaṇhājinā.

6567. Vào lúc chiều tối của ta đây, hai đứa con nhỏ, bị lem luốc bụi bặm, quây quần ở bên hông của ta. Ta không nhìn thấy hai đứa trẻ ấy.

6568. Khu ẩn cư này đây, lúc trước, đối với ta có vẻ như là hội chợ. Hôm nay, trong khi ta không nhìn thấy hai đứa trẻ ấy, khu ẩn cư tựa như quay tròn.

6569. Có phải khu ẩn cư này đối với ta có vẻ như là có quá ít tiếng động? Ngay cả các con quạ cũng không kêu réo. Chắc chắn các đứa trẻ của ta đã chết!"

6570. Có phải khu ẩn cư này đối với ta có vẻ như là có quá ít tiếng động? Ngay cả các con chim cũng không kêu réo. Chắc chắn các đứa trẻ của ta đã chết!"

(Lời công chúa Maddī nói với chồng)
6571. "Việc gì đây mà chàng im lặng? Thậm chí giống như tâm thức của thiếp đã nhìn thấy trong giấc mơ tối qua. Ngay cả các con quạ cũng không kêu réo. Chắc chắn các đứa trẻ của thiếp đã chết!

6572. Việc gì đây mà chàng im lặng? Thậm chí giống như tâm thức của thiếp đã nhìn thấy trong giấc mơ tối qua. Ngay cả các con chim cũng không kêu réo. Chắc chắn các đứa trẻ của thiếp đã chết!

6573. Ôi tướng công của thiếp, phải chăng các con thú đã ăn thịt hai đứa trẻ? Ai đó trong khu rừng cằn cỗi, hoang vu đã dẫn đi hai đứa trẻ của thiếp?

6574. Hay chúng đã được phái đi làm sứ giả? Hay hai đứa trẻ ăn nói dễ thương đã ngủ? Hay chúng mải mê ở các trò chơi rồi chạy ra bên ngoài?

6575. Mái tóc của chúng vẫn không nhìn thấy, tay chân của Jāli cũng không. Có phải các con chim đã bắt đi? Ai đó đã dẫn đi hai đứa trẻ của thiếp?

6576. Giống như vết thương bị đâm thủng bởi mũi tên, việc này còn khổ đau hơn thế. Hôm nay, thiếp không nhìn thấy cả hai đứa con ấy, Jāli và Kaṇhājinā.

6577. Idampi dutiyaṃ sallaṃ kampeti hadayaṃ mama,
yañca[1] putte na passāmi tvañca maṃ nābhibhāsasi.

6578. Ajjeva[2] me imaṃ rattiṃ rājaputta na saṃsasi,
maññe ukkantasattaṃ[3] maṃ pāto dakkhasi[4] no mataṃ.

6579. Nanu[5] maddī varārohā rājaputtī yasassinī,
pāto gatāsi uñchāya kimidaṃ sāyamāgatā.

6580. Nanu tvaṃ saddamassosi ye saraṃ pātumāgatā,
sīhassa vinadantassa[6] byagghassa ca nikujjitaṃ.[7]

6581. Ahu pubbanimittaṃ me vicarantyā brahāvane,
khaṇitto me hatthā patito uggīvañcāpi aṃsato.

6582. Tadāhaṃ byathitā[8] bhītā puthuṃ katvāna añjaliṃ,[9]
sabbā disā[10] namassissaṃ api sotthi ito siyā.

6583. Mā heva no rājaputto hato sīhena dīpinā,
dārakā vā parāmaṭṭhā acchakokataracchihi.

6584. Sīho vyaggho ca dīpi ca tayo vālā vane migā,
te maṃ pariyāvaruṃ maggaṃ tena sāyamhi āgatā.

6585. Ahaṃ patiñca putte ca āceramiva[11] māṇavo,
anuṭṭhitā divārattiṃ jaṭinī brahmacārinī.

6586. Ajināni paridahitvā vanamūlaphalahāriyā,[12]
vicarāmi divārattiṃ tumhaṃ kāmā hi[13] puttakā.

6587. Imaṃ[14] suvaṇṇahāliddiṃ[15] ābhataṃ paṇḍubeḷuvaṃ,[16]
rukkhapakkāni cāhāsiṃ ime te puttā kīḷanā.[17]

6588. Imaṃ mūḷālavaṭakaṃ[18] sālukaṃ piñjarodakaṃ,[19]
bhuñja khuddehi[20] saṃyuttaṃ saha puttehi khattiya.

6589. Padumaṃ jālino dehi kumudaṃ pana[21] kumāriyā,
māline passa naccante sivi puttāni avhaya.[22]

6590. Tato kaṇhājināyāpi[23] nisāmehi rathesabha,
mañjussarāya vagguyā assamaṃ upayantiyā.[24]

---

[1] ty-ajja - PTS.
[2] ajja ce - Syā.
[3] okkantasantaṃ - Ma, Syā.
[4] dakkhisi - Ma, PTS.
[5] nūna - Ma.
[6] sīhassapi nadantassa - Ma.
[7] nikūjitaṃ - Syā.
[8] vyādhitā - PTS.
[9] pañjaliṃ - Ma.
[10] sabbadisā - Ma.
[11] ācariyamiva - Syā.
[12] vanamūlaphalabhāriyā - Ma.
[13] tuyhaṃ kāmāhi - PTS.
[14] ahaṃ - Ma, PTS.
[15] suvaṇṇahaliddiṃ - Ma; suvaṇṇahāliddaṃ - Syā.
[16] paṇḍuveluvaṃ - Syā; paṇḍubeluvaṃ - PTS.
[17] ime vo putta kīḷanā - Ma, Syā.
[18] mūḷāḷivattakaṃ - Ma; mūḷāḷivattakaṃ - Syā.
[19] ciñcabhedakaṃ - Ma; jiñjarodakaṃ - Syā.
[20] khuddena - Syā.
[21] kumudañca - Ma.
[22] sivi puttāti c' avhaya - PTS.
[23] kaṇhājināyapi - Ma; kaṇhājinā yāti - Syā.
[24] upagacchantiyā - Syā.

6577. Việc này cũng là mũi tên thứ hai làm rung động trái tim của thiếp. Việc thiếp không nhìn thấy hai con và việc chàng không nói chuyện với thiếp.

6578. Thưa hoàng tử, nội ngày nay, trong đêm này, nếu chàng không thông báo cho thiếp, thiếp nghĩ rằng thiếp có mạng sống đã chấm dứt. Sáng sớm mai, chàng sẽ thấy thiếp đã chết."

(Lời đức Bồ Tát Vessantara)
6579. "Này công chúa Maddī cao sang, có danh vọng, phải chăng nàng đã ra đi lúc sáng sớm cho việc thu nhặt củ quả, tại sao nàng lại trở về vào lúc chiều tối thế này?"

(Lời công chúa Maddī)
6580. "Phải chăng chàng đã nghe âm thanh của loài sư tử và cọp gầm rống khi chúng đi đến hồ nước để uống nước và tiếng hót (của bầy chim)?

6581. Đã có dấu hiệu báo trước cho thiếp trong khi thiếp đang đi lang thang ở khu rừng rộng lớn: Cây xẻng nhỏ của thiếp đã rời khỏi bàn tay rơi xuống, và thậm chí cái quai giỏ bị trượt khỏi bờ vai.

6582. Khi ấy, thiếp đã bị ức chế, bị khiếp sợ, thiếp đã lần lượt chắp tay lại lễ bái tất cả các phương, mong sao có được sự bình yên từ việc này.

6583. Vị thái tử của chúng tôi chớ bị giết chết bởi loài sư tử hay loài báo. Hoặc hai đứa trẻ chớ bị tấn công bởi các con gấu, chó sói, và chó rừng.

6584. Sư tử, cọp, và beo là ba loài thú dữ ở khu rừng. Chúng đã bao vây thiếp ở con đường; vì thế, thiếp đã trở về vào lúc chiều tối.

6585. Thiếp là người nữ có tóc bện, có thực hành Phạm hạnh, đã chăm sóc chồng và hai con ngày đêm, tựa như chàng trai trẻ chăm sóc vị thầy dạy học.

6586. Sau khi khoác lên các tấm da dê, mẹ đi lang thang ngày đêm, mang về rễ và trái cây rừng bởi vì lòng thương mến các con, hỡi hai đứa con nhỏ.

6587. Củ nghệ màu vàng này và trái *beḷuva* màu vàng nhạt đã được mang lại, và mẹ đã mang về các trái cây chín; này hai con nhỏ, các thứ này là đồ chơi dành cho các con.

6588. Thưa vị Sát-đế-ly, chàng hãy ăn củ sen, ngó sen, ngó súng, và hạt dẻ nước này được trộn với các loại mật ong cùng các con.

6589. Chàng hãy cho Jāli đóa sen hồng, rồi cho con gái bông súng trắng. Chàng hãy nhìn các con có đeo tràng hoa đang nhảy múa. Thưa ngài Sivi, xin chàng hãy gọi các con.

6590. Sau đó, thưa đấng thủ lãnh xa binh, xin chàng hãy lắng nghe giọng nói du dương, dễ thương của Kaṇhājinā khi con đang đi đến gần nơi ẩn cư.

6591. Samānasukhadukkhamhā raṭṭhā pabbajitā ubho,
api siviputte passesi jāliṃ kaṇhājinañcubho.

6592. Samaṇe brāhmaṇe nūna brahmacariyaparāyane,
ahaṃ loke abhisapiṃ[1] sīlavante bahussute,
tyajja putte na passāmi jāliṃ kaṇhājinañcubho.

6593. Ime te jambukā rukkhā vedisā sindhuvārikā,[2]
vividhāni rukkhajātāni te kumārā na dissare.

6594. Assatthā panasā ceme nigrodhā ca kapitthanā,
vividhāni phalajātāni te kumārā na dissare.

6595. Ime tiṭṭhanti ārāmā[3] ayaṃ sītodikā[4] nadī,
yatthassu pubbe kīḷiṃsu te kumārā na dissare.

6596. Vividhāni pupphajātāni asmiṃ uparipabbate,
yānassu pubbe dhāriṃsu te kumārā na dissare.

6597. Vividhāni phalajātāni asmiṃ uparipabbate,
yānassu pubbe bhuñjiṃsu te kumārā na dissare.

6598. Ime te hatthikā assā balivaddā[5] ca te[6] ime,
yehissu pubbe kīḷiṃsu te kumārā na dissare.

6599. Ime sāmā sasolūkā bahukā kadalimigā,
yehissu pubbe kīḷiṃsu te kumārā na dissare.

6600. Ime haṃsā ca koñcā ca mayūrā citrapekhunā,[7]
yehissu pubbe kīḷiṃsu te kumārā na dissare.

6601. Imā tā vanagumbāyo pupphitā sabbakālikā,
yatthassu pubbe kīḷiṃsu te kumārā na dissare.

6602. Imā tā pokkharaṇiyo[8] rammā cakkavākūpakūjitā,
maddālakehi[9] sañchannā padumuppalakehi ca,
yatthassu pubbe kīḷiṃsu te kumārā na dissare.

6603. Na te kaṭṭhāni bhinnāni na te udakamābhataṃ,[10]
aggipi[11] te na hāpito kinnu mandova jhāyasī.

---

[1] abhissapiṃ - Ma;
abhisasiṃ - Syā, PTS.
[2] sinduvārakā - Ma;
sindhuvāritā - Syā, PTS.
[3] ārāme - Syā.
[4] sītūdakā - Ma, Syā;
sītodakā - PTS.
[5] balibaddā - Ma, Syā.
[6] no - Syā.
[7] citrapekhuṇā - Ma, Syā;
cittapekhanā - PTS.
[8] pokkharaṇī - Ma, Syā.
[9] mandālakehi - Ma, PTS;
maṇḍālakehi - Syā.
[10] udakamāhataṃ - Ma.
[11] aggīpi - PTS.

6591. Đã bị trục xuất khỏi đất nước, cả hai chúng ta sướng khổ cùng nhau. Chàng cũng hãy cho thiếp nhìn thấy những người con của Sivi, cả hai Jāli và Kaṇhājinā.

6592. Phải chăng thiếp đã nguyền rủa các vị Sa-môn, các vị Bà-la-môn chuyên chú hành Phạm hạnh, có giới hạnh, có kiến thức rộng ở thế gian, nên hôm nay, thiếp không nhìn thấy cả hai đứa con ấy, Jāli và Kaṇhājinā?

6593. Những cây táo hồng, những cây *vedisa*, những cây *sindhuvārika* này đây là những giống cây đa dạng, còn hai đứa trẻ ấy không được nhìn thấy.

6594. Những cây sung, những cây mít, những cây đa, những cây táo rừng này là những loại trái cây đa dạng, còn hai đứa trẻ ấy không được nhìn thấy.

6595. Những khu vườn này tồn tại, dòng sông có nước mát này là những nơi hai con đã đùa giỡn trước đây, còn hai đứa trẻ ấy không được nhìn thấy.

6596. Những thứ trái cây nhiều loại ở bên trên ngọn núi này, những trái cây hai con đã mang đi trước đây, còn hai đứa trẻ ấy không được nhìn thấy.

6597. Những thứ trái cây nhiều loại ở bên trên ngọn núi này, những trái cây hai con đã ăn trước đây, còn hai đứa trẻ ấy không được nhìn thấy.

6598. Những con voi, những con ngựa (đồ chơi) này của các con, và những con trâu (đồ chơi) này của hai con, hai con đã đùa giỡn với chúng trước đây, còn hai đứa trẻ ấy không được nhìn thấy.

6599. Những con nai vàng, thỏ, cú mèo này, và nhiều con nai *kadali*, hai con đã đùa giỡn với chúng trước đây, còn hai đứa trẻ ấy không được nhìn thấy.

6600. Các con chim thiên nga, các con cò này, và các con công có chùm lông đuôi nhiều màu sắc, hai con đã đùa giỡn với chúng trước đây, còn hai đứa trẻ ấy không được nhìn thấy.

6601. Những khóm cây rừng này đây được trổ hoa vào mọi thời điểm, là những nơi hai con đã đùa giỡn trước đây, còn hai đứa trẻ ấy không được nhìn thấy.

6602. Những hồ nước này đây đáng yêu, với những con hồng hạc kêu ríu rít, được che phủ bởi những loài thủy thảo và những hoa sen hồng sen xanh, là những nơi hai con đã đùa giỡn trước đây, còn hai đứa trẻ ấy không được nhìn thấy.

6603. Các thanh củi không được chàng chẻ nhỏ, nước không được chàng mang lại, thậm chí ngọn lửa cũng không được chàng chăm sóc, chàng trầm tư điều gì tựa như kẻ ngu khờ?

6604. Piyo piyena saṅgamma samo me[1] vyapahaññati,
tyajja putte na passāmi jāliṃ kaṇhājinañcubho.

6605. Na kho no deva passāmi yena te nihatā[2] matā,
kākolāpi na vassanti hatā[3] me nūna dārakā.

6606. Na kho no deva passāmi yena te nihatā matā,
sakuṇāpi na vassanti matā me nūna dārakā.

6607. Sā tattha paridevitvā pabbatāni vanāni ca,
punadevassamaṃ gantvā sāmikassanti rodati.[4]

6608. Na kho no deva passāmi yena te nihatā matā,
kākolāpi na vassanti hatā me nūna dārakā.

6609. Na kho no deva passāmi yena te nihatā matā,
sakuṇāpi na vassanti matā me nūna dārakā.

6610. Na kho no deva passāmi yena te nihatā matā,
vicarantī rukkhamūlesu pabbatesu guhāsu ca.

6611. Iti maddī varārohā rājaputtī yassasinī,
bāhā paggayha kanditvā tattheva patitā chamā.

6612. Tamajjhapattaṃ rājaputtiṃ udakena abhisiñcatha,[5]
assatthaṃ taṃ[6] viditvāna atha naṃ etadabravi.

6613. Ādiyeneva te maddi dukkhaṃ na kātumicchisaṃ,[7]
daḷiddo yācako vuddho[8] brāhmaṇo gharamāgato,
tassa dinnā mayā puttā maddi mā bhāyi assasa.

6614. Maṃ passa maddi mā putte bāḷhaṃ paridevasi,[9]
lacchāma putte jīvantā arogā ca bhavāmase.

6615. Putte pasuñca dhaññañca yañca aññaṃ ghare dhanaṃ,
dajjā sappuriso dānaṃ disvā yācakamāgate,[10]
anumodāhi me maddi puttake dānamuttamaṃ.

---

[1] samohaṃ - Syā.
[2] nīhatā - Ma; nīhaṭā - Syā.
[3] matā - Ma.
[4] rodi sāmikasantike - Ma.
[5] udakenābhisiñcatha - Ma, Syā.
[6] naṃ - Ma, Syā, PTS.
[7] dukkhaṃ nakkhātumicchisaṃ - Ma, Syā.
[8] daliddo yācako vuḍḍho - Ma, Syā.
[9] paridevayi - Syā.
[10] yācakamāgataṃ - Ma.

6604. Người thương sau khi gặp gỡ với người thương, sự mệt nhọc của thiếp được tan biến. Hôm nay, thiếp không nhìn thấy cả hai đứa con ấy, Jāli và Kaṇhājinā.

6605. Ôi bệ hạ, thiếp quả thật không nhìn thấy các con của chúng ta, bởi vì chúng đã bị hãm hại, đã chết rồi. Ngay cả các con quạ cũng không kêu réo. Chắc chắn các đứa trẻ của thiếp đã bị hãm hại!

6606. Ôi bệ hạ, thiếp quả thật không nhìn thấy các con của chúng ta, bởi vì chúng đã bị hãm hại, đã chết rồi. Ngay cả các con chim cũng không kêu réo. Chắc chắn các đứa trẻ của ta đã chết!"

6607. Sau khi than khóc tại chỗ đó, nàng ấy đã đi đến các ngọn núi và các khu rừng, rồi khu ẩn cư thêm một lần nữa và khóc lóc bên cạnh chồng rằng:

6608. "Ôi bệ hạ, thiếp quả thật không nhìn thấy các con của chúng ta, bởi vì chúng đã bị hãm hại, đã chết rồi. Ngay cả các con quạ cũng không kêu réo. Chắc chắn các đứa trẻ của thiếp đã bị hãm hại!

6609. Ôi bệ hạ, thiếp quả thật không nhìn thấy các con của chúng ta, bởi vì chúng đã bị hãm hại, đã chết rồi. Ngay cả các con chim cũng không kêu réo. Chắc chắn các đứa trẻ của ta đã chết!

6610. Ôi bệ hạ, trong khi đi lang thang ở các gốc cây, ở các ngọn núi, và ở các hang động, thiếp quả thật không nhìn thấy các con của chúng ta, bởi vì chúng đã bị hãm hại, đã chết rồi."

6611. Nàng công chúa Maddī cao sang, có danh vọng, đã đưa hai cánh tay lên kêu khóc như thế, rồi đã ngã xuống ở trên mặt đất, ngay tại chỗ ấy.

6612. Khi nàng công chúa bị ngã xuống, vị Vessantara đã rảy nước cho nàng ấy. Sau khi biết được nàng ấy đã được tỉnh táo, vị Vessantara đã nói với nàng ấy điều này:

6613. "Này Maddī, ngay từ ban đầu, ta đã không muốn tạo ra sự khổ đau cho nàng. Có lão hành khất Bà-la-môn nghèo khó, già cả, đã đi đến nhà. Hai con đã được ta ban cho lão ấy. Này Maddī, nàng chớ lo sợ. Hãy bình tĩnh.

6614. Này Maddī, nàng hãy nhìn ta. Nàng chớ than khóc cho các con quá nhiều. Chúng ta sẽ nhận lại các con. Chúng ta sẽ sống và khỏe mạnh.

6615. Sau khi nhìn thấy người hành khất đi đến, bậc thiện nhân có thể bố thí vật thí là các đứa con, gia súc, thóc lúa, và tài sản khác ở trong nhà. Này Maddī, nàng hãy tùy hỷ với ta về vật bố thí tối thượng là hai đứa con nhỏ."

6616. Anumodāmi te deva puttake dānamuttamaṃ,
datvā cittaṃ pasādehi bhīyo dānadado[1] bhava.

6617. Yo tvaṃ maccherabhūtesu manussesu janādhipa,
brāhmaṇassa adā dānaṃ sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano.

6618. Ninnāditā te paṭhavī saddo te tidivaṃ gato,
samantā vijjutā āguṃ[2] girīnaṃva paṭissutā.

6619. Tassa te anumodanti ubho nāradapabbatā
indo ca brahmā ca pajāpatī ca[3]
somo yamo vessavaṇo ca rājā[4]
sabbe devā anumodanti[5] tāvatiṃsā saindakā.

6620. Iti maddī varārohā rājaputtī yassasinī,
vessantarassa anumodi puttake dānamuttamaṃ.
Maddipabbaṃ niṭṭhitaṃ.[6]

6621. Tato ratyā vivasane[7] suriyassuggamanampati,
sakko brāhmaṇavaṇṇena pāto tesaṃ[8] adissatha.

6622. Kaccinnu[9] bhoto kusalaṃ kacci bhoto anāmayaṃ,
kacci uñchena yāpetha kacci mūlaphalā bahū.

6623. Kacci ḍaṃsā ca[10] makasā ca appameva siriṃsapā,[11]
vane vālamigākiṇṇe kacci hiṃsā na vijjati.

6624. Kusalañceva no brahme atho brahme anāmayaṃ,
atho uñchena yāpema atho mūlaphalā bahū.

6625. Atho ḍaṃsā ca makasā ca appameva siriṃsapā,
vane vālamigākiṇṇe hiṃsā mayhaṃ[12] na vijjati.

6626. Satta no māse vasataṃ araññe jīvasokinaṃ,[13]
idampi dutiyaṃ passāma brāhmaṇaṃ devavaṇṇinaṃ,
ādāya beḷuvaṃ[14] daṇḍaṃ dhārentaṃ ajinakkhipaṃ.

6627. Svāgatante mahābrāhme atho te adurāgataṃ,
anto pavisa bhaddante pāde pakkhālayassu te.

---

[1] bhiyyo dānaṃ dado - Ma, Syā; bhiyyo dānadado - PTS.
[2] āgū - Syā.
[3] brahmā pajāpati - Ma.
[4] somo yamo vessavaṇo - Ma.
[5] devānumodanti - Ma, Syā.
[6] maddīpabbaṃ nāma - Ma, Syā.
[7] vivasāne - Ma.
[8] nesaṃ - Syā.
[9] kacci nu - Ma, Syā.
[10] ḍaṃsā - Ma, Syā.
[11] sarīsapā - Ma.
[12] amhaṃ - PTS.
[13] jīvisokinaṃ - Syā, PTS.
[14] veḷuvaṃ - Ma; veluvaṃ - Syā; beluvaṃ - PTS.

6616. "Thưa bệ hạ, thiếp tùy hỷ với chàng về vật bố thí tối thượng là hai đứa con nhỏ. Sau khi bố thí, chàng hãy khiến cho tâm được tịnh tín và hãy là người ban bố vật thí nhiều hơn nữa.

6617. Thưa quân vương, giữa những người có trạng thái bỏn xẻn, chàng đây đã ban vật thí đến vị Bà-la-môn, chàng là bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi.

6618. Vì chàng trái đất đã gầm rú, vì chàng tiếng động đã đi đến Thiên cung, các tia chớp đã phát ra ở khắp nơi, tựa như các ngọn núi đã có sự đồng ý.

6619. Hai hội chúng chư Thiên Nārada và Pabbata tùy hỷ đối với chàng đây. Thiên Chủ Inda và đấng Brahmā, vị chúa của loài người, các vị Thiên Vương Soma, Yama, và Vessavaṇa, tất cả chư Thiên ở cõi Trời Đạo Lợi với Thiên Chủ Inda đều tùy hỷ."

6620. Nàng công chúa Maddī cao sang, có danh vọng đã tùy hỷ vật bố thí tối thượng là hai đứa con nhỏ của vị Vessantara như thế.

Đoạn Về Nàng Maddī được chấm dứt.

6621. Sau đó, vào lúc tàn đêm, cho đến lúc mọc lên của mặt trời, Thiên Chủ Sakka, với vóc dáng Bà-la-môn, đã hiện ra với hai người ấy[1] vào lúc sáng sớm.

(Lời Thiên Chủ Sakka)

6622. "Thưa ngài, phải chăng ngài được an khang? Thưa ngài, phải chăng ngài được vô sự? Phải chăng ngài nuôi sống bằng việc thu nhặt? Phải chăng có nhiều rễ củ và trái cây?[2]

6623. Phải chăng có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát? Phải chăng không có sự hãm hại ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ?"

(Lời đức Bồ Tát Vessantara)

6624. "Này vị Bà-la-môn, chúng tôi được an khang. Và Này vị Bà-la-môn, chúng tôi được vô sự. Chúng tôi nuôi sống bằng việc thu nhặt. Rễ củ và trái cây có nhiều.

6625. Có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát. Không có sự hãm hại đến với chúng tôi ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ.

6626. Suốt bảy tháng chúng tôi sống cuộc sống sầu muộn ở trong rừng, chúng tôi nhìn thấy người này lần thứ nhì, là vị Bà-la-môn với dáng vóc thiên thần, mang theo cây gậy bằng gỗ *beḷuva*, đang mặc áo choàng da dê.

6627. Này vị Bà-la-môn vĩ đại, chào mừng ông đã đến và việc đi đến tốt lành của ông. Thưa ông, xin ông hãy đi vào bên trong. Xin ông hãy rửa sạch hai bàn chân của ông.

---

[1] Hai người ấy là đức Bồ Tát Vessantara và người vợ là công chúa Maddī (ND).

[2] Các câu kệ 6622 - 6631 tương tự như các câu kệ 6445 - 6454 ở đoạn trước.

6628. Tindukāni[1] piyālāni madhuke kāsumāriyo,[2]
phalāni khuddakappāni bhuñja brahme varaṃ varaṃ.

6629. Idampi pānīyaṃ sītaṃ ābhataṃ girigabbharā,
tato piva mahābrahme sace tvaṃ abhikaṅkhasi.

6630. Atha tvaṃ kena vaṇṇena kena vā pana hetunā,
athappatto[3] brahāraññaṃ taṃ me akkhāhi pucchito.

6631. Yathā vārivaho pūro sabbakālaṃ na khīyati,
evaṃ taṃ yācitāgañchiṃ[4] bhariyaṃ me dehi yācito.

6632. Dadāmi na vikampāmi yaṃ maṃ yācasi brāhmaṇa,
santaṃ nappaṭigūhāmi[5] dāne me ramatī[6] mano.

6633. Maddiṃ hatthe gahetvāna udakassa ca[7] kamaṇḍaluṃ,
brāhmaṇassa adā dānaṃ sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano.

6634. Tadāsi yaṃ bhiṃsanakaṃ tadāsi lomahaṃsanaṃ,
maddiṃ pariccajantassa medinī[8] samakampatha.[9]

6635. Nevassa maddī bhakuṭī[10] na sandhīyati na rodati,
pekkhatevassa tuṇhī sā eso[11] jānāti yaṃ varaṃ.

6636. Jāliṃ kaṇhājinaṃ dhītaṃ maddideviṃ[12] patibbataṃ,
cajamāno na cintesiṃ bodhiyā yeva kāraṇā.

6637. Na me dessā ubho puttā maddī devī na dessiyā,[13]
sabbaññutaṃ piyaṃ mayhaṃ tasmā piye adāsahaṃ.[14]

6638. Komārī yassahaṃ[15] bhariyā sāmiko mama issaro,
yassicche tassa maṃ dajjā vikkiṇeyya haneyya vā.

---

[1] tiṇḍukāni - Syā.
[2] kāsamāriyo - Syā.
[3] anuppatto - Ma, PTS;
anuppattosi - Syā.
[4] yācitāgacchiṃ - Ma, Syā.
[5] nappaṭiguyhāmi - Ma.
[6] ramate - Syā.
[7] udakassa - Ma, Syā.
[8] medanī - Ma, Syā.
[9] sampakampatha - Ma.
[10] neva sā maddī bhākuṭi - Ma.
[11] tuṇhiyā esa - Syā.
[12] maddiṃ deviṃ - Syā.
[13] appiyā - Syā.
[14] imā dve gāthā Ma potthake na dissanti.
[15] yassāhaṃ - Ma, Syā, PTS.

6628. Này vị Bà-la-môn, có các loại trái cây *tinduka*, *piyāla*, *madhuka*, *kāsumārī* ngọt như mật ong, xin ông hãy thưởng lãm các trái ngon nhất.

6629. Cũng có nước uống mát lạnh này được mang lại từ hang núi, Này vị Bà-la-môn vĩ đại, xin ông hãy uống nước từ nơi ấy nếu ông muốn.

6630. Vậy thì vì lý do gì, hay là vì nguyên nhân gì, mà ông đã đi đến khu rừng rộng lớn? Được hỏi, xin ông hãy giải thích điều ấy cho tôi."

6631. "Giống như dòng nước chảy luôn luôn được tràn đầy, không bị cạn kiệt, tương tự như vậy, ta đã đi đến để cầu xin ngài. Được yêu cầu, xin ngài hãy ban cho ta người vợ."

6632. "Này vị Bà-la-môn, tôi sẽ ban cho không do dự vật mà ông cầu xin tôi. Tôi không cất giấu vật đang có. Tâm của tôi vui thích trong việc bố thí."

6633. Sau khi nắm lấy nàng Maddī ở bàn tay và cái bình đựng nước, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi đã ban vật thí đến vị Bà-la-môn.

6634. Lúc bấy giờ, việc ấy đã là sự kinh hoàng. Lúc bấy giờ, đã có sự dựng đứng lông. Trong lúc vị ấy ban tặng nàng Maddī cho người này, trái đất đã rúng động.

6635. Nàng Maddī không có chút cau mày, không bất bình, không khóc lóc. Nàng chỉ nhìn, im lặng (nghĩ rằng): "Chàng biết việc ấy là cao quý."

6636. "Trong khi dứt bỏ con trai Jāli, con gái Kaṇhājinā, và hoàng hậu Maddī, người vợ chung thủy, ta đã không phải nghĩ ngợi với lý do chỉ là vì quả vị giác ngộ.[1]

6637. Cả hai đứa con không có bị ta ghét bỏ, hoàng hậu Maddī không có bị ta ghét bỏ, đối với ta quả vị Toàn Giác là yêu quý; vì thế ta đã bố thí những người thân yêu."

(Lời công chúa Maddī)
6638. "Khi còn con gái, thiếp là vợ của chàng. Người chồng là chủ nhân của thiếp. Chàng có thể ban tặng thiếp cho người nào chàng muốn, hoặc có thể bán đi, hoặc có thể giết chết."

[1] Hai câu kệ 6636 và 6637 giống hai câu kệ 118 và 119 của của tập *Cariyāpiṭakapāḷi - Hạnh Tạng* (TTPV tập 42, trang 273).

6639. Tesaṃ saṅkappamaññāya devindo etadabravī,
sabbe jitā te paccuhā[1] ye dibbā ye ca mānusā.

6640. Ninnāditā te paṭhavī saddo te tidivaṃ gato,
samantā vijjutā āguṃ[2] girīnaṃva paṭissutā.

6641. Tassa te anumodanti ubho nāradapabbatā
indo ca brahmā ca pajāpatī ca,[3]
somo yamo vessavaṇo ca rājā[4]
sabbe devā anumodanti[5] dukkaraṃ hi karoti so.

6642. Duddadaṃ dadamānānaṃ dukkaraṃ kamma kubbataṃ,
asanto nānukubbanti sataṃ dhammo durannayo.[6]

6643. Tasmā satañca asatañca[7] nānā hoti ito gati,
asanto nirayaṃ yanti santo saggaparāyaṇā.

6644. Yametaṃ kumāre adadā[8] bhariyaṃ adadā vane vasaṃ,
brahmayānamanokkamma sagge te taṃ vipaccatu.

6645. Dadāmi bhoto bhariyaṃ maddiṃ sabbaṅgasobhanaṃ,[9]
tvaññeva[10] maddiyā channo maddī ca patinā saha.

6646. Yathā payo ca saṅkho ca ubho samānavaṇṇino,
evaṃ tuvaṃ ca maddī ca samānamanacetasā.

6647. Avaruddhettha araññasmiṃ ubho sammatha assame,[11]
khattiyā gottasampannā sujātā mātupettito,[12]
yathā puññāni kayirātha dadantā aparāparaṃ.

6648. Sakkohamasmi devindo āgatosmi tavantike,
varaṃ varassu rājisi vare aṭṭha dadāmi te.

6649. Varaṃ ce me ado sakka sabbabhūtānamissara,
pitā maṃ anumodeyya ito pattaṃ sakaṃ gharaṃ,
āsanena nimanteyya paṭhamaṃ taṃ[13] varaṃ vare.

---

[1] paccūhā - Ma, PTS.
[2] āgū - Syā.
[3] brahmā pajāpati - Ma.
[4] somo yamo vessavaṇo - Ma.
[5] devānumodanti - Ma, Syā.
[6] duranvayo - Syā.
[7] asataṃ - Ma.
[8] adā - Ma.
[9] sabbaṅgasobhiniṃ - Syā.
[10] tvañceva - Ma, Syā.
[11] sammataassame - PTS.
[12] mātupetito - Syā.
[13] paṭhametaṃ - Ma, Syā.

6639. Biết được ý định của hai người, vị chúa của chư Thiên đã nói điều này: "Ngài đã chiến thắng tất cả các chướng ngại thuộc cõi Trời và cõi người.

6640. Vì ngài trái đất đã gầm rú, vì ngài tiếng động đã đi đến Thiên cung. Các tia chớp đã phát ra ở khắp nơi, tựa như các ngọn núi đã có sự đồng ý.

6641. Hai hội chúng chư Thiên Nārada và Pabbata tùy hỷ đối với ngài đây. Thiên Chủ Inda và đấng Brahmā, vị chúa của loài người, các vị Thiên Vương Soma, Yama, và Vessavaṇa, tất cả chư Thiên đều tùy hỷ, bởi vì ngài đây làm được công việc khó làm.

6642. Trong khi họ cho vật khó cho, trong khi họ làm công việc khó làm, những kẻ xấu không làm theo được; pháp của những người tốt là khó đạt đến.[1]

6643. Vì thế, cảnh giới tái sanh sau kiếp này dành cho những người tốt và những kẻ không tốt là khác nhau, những kẻ không tốt đi địa ngục, những người tốt có sự đi đến cõi Trời.

6644. Việc ngài đã bố thí hai đứa trẻ, đã bố thí người vợ trong khi sống ở trong rừng được gọi là cỗ xe tối thượng; sau khi không đọa vào khổ cảnh, việc ấy hãy thành tựu kết quả cho ngài ở cõi Trời.

6645. Ta ban lại cho ngài nàng Maddī, người vợ có sự xinh đẹp toàn thân. Chính ngài là tương xứng với nàng Maddī, và nàng Maddī là tương xứng với chồng.

6646. Giống như sữa và vỏ sò, cả hai có màu sắc giống nhau, tương tự như vậy, ngài và nàng Maddī có tâm ý tương đồng.

6647. Bị đày đọa, cả hai vị sống ở nơi này, trong khu rừng, tại khu ẩn cư. Hai vị là Sát-đế-ly, được thành tựu về dòng họ, thuộc dòng dõi cao sang về bên mẹ và bên cha. Hai vị có thể làm phước thiện như thế trong khi tiếp tục bố thí.

6648. Ta là Sakka, chúa tể của chư Thiên, đã đi đến bên cạnh ngài. Thưa vị ẩn sĩ của hoàng gia, ta ban cho ngài tám điều ước muốn."

6649. "Tâu Thiên Chủ Sakka, tâu vị chúa tể của tất cả chúng sanh, nếu ngài đã ban cho tôi điều ước muốn, mong rằng phụ vương có thể tùy thuận cho tôi từ nơi này trở về lại nhà của mình, và có thể trao lại vương vị; tôi chọn điều ước muốn thứ nhất ấy.

[1] Hai câu kệ 6642 và 6643 giống hai câu kệ 211 và 212 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 81).

6650. Purisassa vadhaṃ na roceyyaṃ api kibbisakārikaṃ,[1]
vajjhaṃ vadhamhā moceyyaṃ dutiyetaṃ varaṃ vare.

6651. Ye vuddhā[2] ye ca daharā ye ca majjhimaporisā,
mameva upajīveyyuṃ tatiyetaṃ varaṃ vare.

6652. Paradāraṃ na gaccheyyaṃ sadārapasuto siyaṃ,
thīnaṃ vasaṃ na gaccheyyaṃ catutthetaṃ varaṃ vare.

6653. Putto me sakka jāyetha so ca dīghāyuko siyā,
dhammena jine paṭhaviṃ pañcametaṃ varaṃ vare.

6654. Tato ratyā vivasane[3] suriyassuggamanampati,
dibbā bhakkhā pātubhaveyyuṃ chaṭṭhametaṃ varaṃ vare.

6655. Dadato me na khīyetha datvā nānutapeyyahaṃ,
dadaṃ cittaṃ pasādeyyaṃ sattametaṃ varaṃ vare.

6656. Ito vimuccamānāhaṃ saggagāmī visesagu,[4]
anibbattī[5] tato assaṃ aṭṭhametaṃ varaṃ vare.

6657. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā devindo etadabravi,
aciraṃ vata te tāto[6] pitā taṃ daṭṭhumessati.

6658. Idaṃ vatvāna maghavā devarājā sujampati,
vessantare varaṃ datvā saggakāyaṃ apakkami.

Sakkapabbaṃ niṭṭhitaṃ.[7]

6659. Kassetaṃ mukhamābhāti hemaṃ vuttattamagginā,
nikkhaṃva jātarūpassa ukkāmukhapahaṃsitaṃ.

6660. Ubho sadisapaccaṅgā ubho sadisalakkhaṇā,
jālissa sadiso eko ekā kaṇhājinā yathā.

---

[1] kibbisakārakaṃ - Ma.
[2] ye vuḍḍhā - Ma, Syā;
ye ca vuddhā - PTS.
[3] vivasāne - Ma.
[4] visesagū - Ma, Syā, PTS.
[5] anivatti - Ma.
[6] tato - Ma.
[7] sakkapabbaṃ nāma - Ma, Syā.

6650. Tôi không vui thích việc xử tử con người, dầu là kẻ đã gây tội ác, tôi có thể giải thoát kẻ tử tù khỏi cái chết; tôi chọn điều ước muốn thứ nhì này.

6651. Các lão niên, các thanh niên, và các trung niên có thể sống nương tựa vào chính tôi; tôi chọn điều ước muốn thứ ba này.

6652. Tôi không quyến rũ vợ người khác, trung thành với vợ của mình, không bị ở dưới quyền lực của nữ nhân; tôi chọn điều ước muốn thứ tư này.

6653. Thưa Thiên Chủ Sakka, mong rằng con trai của tôi được sanh ra, nó được sống lâu và có thể trị vì trái đất một cách công minh; tôi chọn điều ước muốn thứ năm này.

6654. Kế đó, vào lúc tàn đêm, cho đến lúc mọc lên của mặt trời, các thực phẩm của cõi Trời sẽ hiện ra; tôi chọn điều ước muốn thứ sáu này.

6655. (Vật thí) không bị cạn kiệt trong khi tôi đang bố thí, tôi không hối tiếc sau khi bố thí, tôi có tâm tịnh tín trong khi bố thí; tôi chọn điều ước muốn thứ bảy này.

6656. Trong khi được giải thoát từ nơi này, tôi có sự đi đến cõi Trời, là sự ra đi đặc biệt, từ nơi ấy tôi không có sự tái sanh nữa; tôi chọn điều ước muốn thứ tám này."

6657. Sau khi lắng nghe lời nói ấy của Vessantara, vị chúa của chư Thiên đã nói điều này: "Quả thật, không bao lâu nữa, người cha của ngài sẽ đi đến để gặp lại ngài."

6658. Sau khi nói điều này, vị Trời Đế Thích, đấng Thiên Vương, chồng của nàng Sujā, đã ban điều ước muốn cho Vessantara rồi đã trở về lại hội chúng ở cõi Trời.

Đoạn Về Thiên Chủ Sakka được chấm dứt.

(Lời đại vương Sañjaya)

6659. "Khuôn mặt này là của ai mà chói sáng tựa như vàng được nấu chảy bởi ngọn lửa, tựa như đồng tiền bằng vàng rực rỡ ở miệng bễ lò rèn?

6660. Cả hai có các bộ phận cơ thể tương tự, cả hai có đặc điểm tương tự, đứa bé trai giống như Jāli, đứa bé gái giống như Kaṇhājinā.

6661. Sīhā bilāva[1] nikkhantā ubho sampatirūpakā,[2]
jātarūpamayā yeva ime dissanti dārakā.

6662. Kuto nu tvaṃ[3] bhāradvāja ime ānesi dārake,
ajja raṭṭhamanuppatto kuto āgacchasi[4] brāhmaṇa.

6663. Mayhante dārakā deva dinnā vittena sañjaya,
ajja pannarasā[5] rattī yato dinnāme[6] dārākā.

6664. Kena vā vācapeyyena[7] sammāñāyena saddahe,
ko te taṃ dānamadadā puttake dānamuttamaṃ.

6665. Yo yācataṃ patiṭṭhāsi bhūtānaṃ dharaṇīriva,
so me vessantaro rājā puttedāsi vane vasaṃ.

6666. Yo yācataṃ gatī āsi savantīnaṃva sāgaro,
so me vessantaro rājā puttedāsi vane vasaṃ.

6667. Dukkataṃ[8] vata bho raññā saddhena gharamesinā,
kathaṃ nu puttake dajjā araññe avaruddhako.[9]

6668. Imaṃ bhonto nisāmetha yāvantettha samāgatā,
kathaṃ vessantaro rājā puttedāsi vane vasaṃ.

6669. Dāsaṃ dāsiñca[10] so dajjā assaṃ vāssatarīrathaṃ,[11]
hatthiñca kuñjaraṃ dajjā kathaṃ so dajjā dārake.

6670. Yassa natthi[12] ghare dāso asso vāssatarīratho,[13]
hatthi ca kuñjaro nāgo kiṃ so dajjā pitāmaha.

6671. Dānamassa pasaṃsāma na ca nindāma puttakā,[14]
kathannu hadayaṃ āsi tumhe datvā vaṇibbake.[15]

---

[1] vilāva - Syā.
[2] sampattirūpakā - Syā.
[3] bhavaṃ - Ma, PTS.
[4] kuhiṃ gacchasi - Ma.
[5] paṇṇarasā - Syā.
[6] laddhā me - Ma, Syā; dinnā me - PTS.
[7] kena vācāya peyyena - Syā.
[8] dukkaṭaṃ - Ma, Syā.
[9] avaruddhake - PTS.
[10] dāsiṃ dāsaṃ ca - Ma.
[11] cassatarīrathaṃ - Ma, Syā; c' assatarī rathaṃ - PTS.
[12] nassa - Ma, Syā.
[13] cassatarīratho - Ma, Syā; c' assatarī ratho - PTS.
[14] nāvanindāma potaka - Syā; nāvanindāma puttakā - PTS.
[15] vanibbake - Ma, Syā, PTS.

6661. Tựa như hai con sư tử đang đi ra khỏi hang, cả hai có hình dáng giống nhau. Hai đứa trẻ này có vẻ như được làm toàn bằng vàng.

6662. Này vị Bhāradvāja, từ nơi nào mà lão dẫn lại hai đứa trẻ này? Hôm nay, ngài đã đến được vương quốc, này vị Bà-la-môn, ngài từ nơi nào đi đến?"

(Lời Bà-la-môn Jūjaka)
6663. "Tâu bệ hạ, hai đứa trẻ ấy thuộc về thần. Tâu đại vương Sañjaya, chúng đã được ban cho với sự hân hoan. Kể từ khi hai đứa trẻ đã được bố thí cho thần, đến nay là mười lăm đêm."

6664. "Bằng lời nói ngon ngọt nào (mà lão đã đạt được hai đứa trẻ)? Lão hãy làm cho trẫm tin bằng cách thức đúng đắn. Ai đã bố thí cho lão vật thí ấy – hai đứa con nhỏ – là vật thí tối thượng?"

6665. "Đức vua Vessantara là nơi nương tựa của những người cầu xin, tựa như trái đất là nơi nương tựa của các sinh linh, vị vua ấy đã bố thí cho thần hai đứa con, trong khi đang sống ở trong rừng.

6666. Đức vua Vessantara là đích đến của những người cầu xin, tựa như biển cả là đích đến của các dòng sông, vị vua ấy đã bố thí cho thần hai đứa con, trong khi đang sống ở trong rừng."

(Lời các quan đại thần)
6667. "Quả thật vị vua có đức tin trong lúc đang ở nhà đã làm điều sai trái. Vậy tại sao kẻ bị đày đọa ở trong rừng vẫn có thể bố thí hai đứa con nhỏ?

6668. Hỡi quý ông, hết thảy các vị đã tụ hội ở nơi này, xin quý ông hãy chú tâm lắng nghe điều này: 'Tại sao đức vua Vessantara đã bố thí hai đứa con, trong khi đang sống ở trong rừng?'

6669. Vị ấy có thể bố thí tôi trai và tớ gái, ngựa, hoặc con la cái và cỗ xe, voi cái và voi đực, tại sao vị ấy lại bố thí hai đứa trẻ?"

(Lời bé trai Jāli)
6670. "Thưa ông nội, người không có tôi trai, tớ gái, ngựa, hoặc con la cái và cỗ xe, voi cái và voi đực, người ấy có thể bố thí cái gì?"

6671. "Này hai cháu, chúng ta không khen và chúng ta không chê việc bố thí của người này, vậy trái tim của người này đã như thế nào sau khi bố thí hai cháu cho người nghèo khổ?"

6672. Dukkhassa hadayaṃ āsi atho uṇhampi passasi,[1]
rohiṇīheva[2] tambakkhī pitā assūni vattayi.

6673. Yaṃ taṃ kaṇhājināvoca ayaṃ maṃ tāta brāhmaṇo,
laṭṭhiyā patikoṭeti[3] ghare jātaṃva dāsiyaṃ.

6674. Na cāyaṃ brāhmaṇo tāta dhammikā honti brāhmaṇā,
yakkho brāhmaṇavaṇṇena khādituṃ tāta neti no,
nīyamāne pisācena kinnu tāta udikkhasi.

6675. Rājaputtī ca vo mātā rājaputto ca vo pitā,
pubbe me aṅkamāruyha[4] kinnu tiṭṭhatha ārakā.

6676. Rājaputtī ca no mātā rājaputto ca no pitā,
dāsā mayaṃ brāhmaṇassa tasmā tiṭṭhāma ārakā.

6677. Mā sammevaṃ avacuttha dayhate[5] hadayaṃ mama,
citakā viya[6] me kāyo āsane na sukhaṃ labhe.

6678. Mā sammevaṃ avacuttha bhiyyo sokaṃ janetha maṃ,
nikkiṇissāmi daṇḍena[7] na vo dāsā bhavissatha.

6679. Kimagghiyaṃ hi vo tāta brāhmaṇassa pitā adā,
yathābhūtaṃ me akkhātha paṭipādentu brāhmaṇaṃ.

6680. Sahassagghaṃ hi maṃ tāta brāhmaṇassa pitā adā.
acchaṃ[8] kaṇhājinaṃ kaññaṃ hatthinā ca satena ca.[9]

6681. Uṭṭhehi katte taramāno brāhmaṇassa avākara,
dāsīsataṃ dāsasataṃ gavaṃ hatthūsabhaṃ sataṃ,
jātarūpasahassañca puttānaṃ dehi[10] nikkayaṃ.

6682. Tato kattā taramāno brāhmaṇassa avākari,
dāsīsataṃ dāsasataṃ gavaṃ hatthūsabhaṃ sataṃ,
jātarūpasahassañca puttānaṃ dāsi[11] nikkayaṃ.

6683. Nikkiṇitvā nahāpetvā[12] bhojayitvāna dārake,
samalaṅkaritvā bhaṇḍena[13] ucchaṅge[14] upavesayuṃ.

---

[1] assasi - Syā.
[2] rohinīheva - Ma;
rohaṇī heva - Syā.
[3] paṭikoṭeti - Ma, Syā.
[4] aṅgamāruyha - Ma.
[5] ḍayhate - Ma, Syā.
[6] citakāyaṃva - Ma, Syā.
[7] dabbena - Ma, Syā.
[8] atha - Ma, PTS.
[9] hatthiādisatena ca - Syā.
[10] potānaṃ dehi - Syā.
[11] potānaṃdāsi - Syā.
[12] nikkīṇitvā ca nhāpetvā - Syā.
[13] bhaṇḍehi - Syā;
bhaṇḍe - PTS.
[14] uccaṅke - Syā.

6672. "Trái tim của người này đã khổ sở, và ngài cũng nhìn thấy sức nóng của nó. Với hai mắt đỏ ngầu như ngôi sao Rohiṇī, cha đã để cho các giọt nước mắt tuôn trào.

6673. Điều mà Kaṇhājinā đã nói với cha rằng: 'Cha ơi, lão Bà-la-môn này đánh con bằng cây gậy như là đánh đứa tớ gái đã được sanh ra ở trong nhà.[1]

6674. Và cha ơi, lão này không phải là Bà-la-môn; các vị Bà-la-môn là có đạo lý. Cha ơi, gã Dạ-xoa với vóc dáng Bà-la-môn dẫn chúng con đi để ăn thịt. Trong khi chúng con bị quỷ sứ dẫn đi, tại sao cha lại dửng dưng?'"

(Lời đại vương Sañjaya)
6675. "Mẹ của hai cháu là công chúa, và cha của hai cháu là thái tử. Trước đây, hai cháu đã trèo vào lòng của ông, giờ hai cháu tại sao lại đứng ở đằng xa?"

(Lời bé trai Jāli)
6676. "Mẹ của hai cháu là công chúa, và cha của hai cháu là thái tử. Chúng cháu là nô lệ của lão Bà-la-môn; vì thế, chúng cháu đứng ở đằng xa."

6677. "Hai cháu yêu, hai cháu chớ nói như thế. Trái tim của nội bị đốt nóng. Thân thể nội tựa như giàn lửa thiêu, nội không đạt được sự thoải mái ở chiếc ghế ngồi.

6678. Hai cháu yêu, hai cháu chớ nói như thế. Chớ tạo thêm nỗi sầu muộn cho nội. Nội sẽ chuộc lại với giá cao, hai cháu sẽ không còn là nô lệ.

6679. Này hai cháu, cha đã định giá hai cháu thế nào rồi trao hai cháu cho lão Bà-la-môn? Hai cháu hãy nói đúng theo sự thật với nội. Hãy để mọi người chuẩn bị cho lão Bà-la-môn."

6680. "Thưa nội, bởi vì cha đã trao cháu cho lão Bà-la-môn với giá một ngàn, còn Kaṇhājinā thơ ngây là con gái với giá một trăm voi và (các thứ khác mỗi thứ một trăm)."

6681. "Này quan thủ kho, khanh hãy đứng dậy và cấp tốc chi trả cho vị Bà-la-môn. Khanh hãy xuất ra một trăm tớ gái, một trăm tôi trai, gia súc, voi, bò mỗi thứ một trăm, và một ngàn tiền vàng cho việc chuộc lại hai người con."

6682. Sau đó, viên quan thủ kho đã cấp tốc chi trả cho vị Bà-la-môn. Vị ấy đã xuất ra một trăm tớ gái, một trăm tôi trai, gia súc, voi, bò mỗi thứ một trăm, và một ngàn tiền vàng cho việc chuộc lại hai người con.

6683. Sau khi đã chuộc lại, vị đại vương đã bảo người cho hai đứa trẻ tắm rửa, ăn uống, trang điểm với vật dụng, rồi cho đặt vào ngồi ở trong lòng.

[1] Hai câu kệ 6673 và 6674 tương tự hai câu kệ 6525 và 6526 ở trang 441.

6684. Sīsaṃ nahāte[1] sucivatthe sabbābharaṇabhūsite,
rājā aṅke karitvāna ayyako paripucchatha.

6685. Kuṇḍale ghusite māle sabbālaṅkārabhūsite,[2]
rājā aṅke karitvāna idaṃ vacanamabravi.

6686. Kacci ubho arogā[3] te jāli mātāpitā tava,
kacci uñchena yāpenti[4] kacci mūlaphalā bahū.

6687. Kacci ḍaṃsā ca makasā ca[5] appameva siriṃsapā,[6]
vane vālamigākiṇṇe hiṃsā tesaṃ[7] na vijjati.

6688. Atho ubho arogā me deva mātāpitā mama,
atho uñchena yāpenti atho mūlaphalā bahū.

6689. Atho ḍaṃsā ca makasā ca appameva siriṃsapā,
vane vālamigākiṇṇe hiṃsā tesaṃ[8] na vijjati.

6690. Khaṇantālūkalambāni[9] biḷāli takkalāni ca,[10]
kolaṃ bhallāṭakaṃ bellaṃ sā no āhacca[11] posati.

6691. Yañceva sā āharati vanamūlaphalahārikā,[12]
taṃ no sabbe samāgantvā rattiṃ bhuñjāma no divā.

6692. Ammā ca[13] no kisā paṇḍu āharantī dumapphalaṃ,
vātātapena sukhumālī padumaṃ[14] hatthagatāmiva.

6693. Ammāya patanū kesā vicarantyā brahāvane,
vane vālamigākiṇṇe khaggadīpinisevite.

6694. Kesesu jaṭaṃ bandhitvā kacche jallamadhārayi,
cammavāsī chamā seti jātavedaṃ namassati.

6695. Puttā piyā manussānaṃ lokasmiṃ udapajjisuṃ,[15]
na ha[16] nūnamhākaṃ ayyassa putte sneho[17] ajāyatha.

6696. Dukkatañca hi no putta[18] bhūnahaccā[19] kataṃ mayā,
yohaṃ sivīnaṃ vacanā pabbājesiṃ adūsakaṃ.[20]

---

[1] nhāte - Ma, Syā.
[2] sabbābharaṇabhūsite - Ma.
[3] ārogā - PTS.
[4] yāpetha - Ma.
[5] ḍaṃsā makasā ca - Ma, Syā.
[6] sarīsapā - Ma.
[7] kacci hiṃsā - Ma, Syā.
[8] nesaṃ - Ma, Syā.
[9] khaṇantālukalambāni - Ma, Syā, PTS.
[10] bilāni takkalāni ca - Ma;
viḷānitakkalāni ca - Syā.
[11] āhatva - Ma, PTS.
[12] vanamūlaphalahāriyā - Ma, Syā.
[13] ammā va - Ma, PTS.
[14] sukhumālapadumaṃ - PTS.
[15] upapajjisuṃ - Syā.
[16] na hi - Ma, Syā.
[17] sineho - Syā, PTS.
[18] pota - Syā.
[19] bhūnahaccaṃ - Ma, Syā, PTS.
[20] adosakaṃ - PTS.

6684. Khi hai đứa trẻ đã được gội đầu, có y phục sạch sẽ, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, đức vua, tức ông nội, đã đặt chúng vào lòng và hỏi han.

6685. Khi hai đứa trẻ đã được chưng diện với mọi vật trang điểm, có vòng hoa, và bông tai kêu leng keng, đức vua đã đặt Jāli vào lòng và đã nói lời nói này:

6686. "Này Jāli, phải chăng cả hai người họ, mẹ và cha của cháu, đều khỏe mạnh? Phải chăng họ nuôi sống bằng việc thu nhặt? Phải chăng có nhiều rễ củ và trái cây?[1]

6687. Phải chăng có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát, và không có sự hãm hại đến với họ ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ?"

6688. "Tâu bệ hạ, cả hai người họ, mẹ và cha của cháu, đều khỏe mạnh. Họ nuôi sống bằng việc thu nhặt. Rễ củ và trái cây có nhiều.

6689. Có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát, và không có sự hãm hại đến với họ ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ.

6690. Trong khi đào các củ khoai mỡ, củ cải, củ hành, và củ *takkala*, mẹ đã mang về trái táo rừng, hạt dẻ, trái *bella*, rồi nuôi dưỡng chúng con.

6691. Mẹ là người mang về rễ và trái cây rừng, bất cứ vật gì mà mẹ mang về, tất cả chúng con đã quây quần lại và ăn vật ấy vào ban đêm, không vào ban ngày.

6692. Và mẹ của chúng con, trong khi mang trái cây về, đã trở nên gầy ốm, vàng vọt, mảnh mai bởi gió và nắng, tựa như đóa sen bị bàn tay dày vò.

6693. Các sợi tóc của mẹ trở nên mỏng manh trong khi mẹ đi lang thang ở khu rừng rộng lớn, ở khu rừng đông đúc các thú dữ, được lai vãng bởi loài tê giác và loài báo.

6694. Mẹ đã thắt các sợi tóc thành bện và mang đất ở nách, mặc y phục da thú, nằm trên đất, tôn thờ thần lửa.

6695. Những đứa con trai đã được sanh ra ở thế gian đều được mọi người yêu quý. Ông nội của chúng con chắc chắn đã không có lòng yêu thương con trai!"

6696. "Này cháu Jāli, quả thật là điều đã làm sai trái của nội. Nội đã tạo nghiệp hủy hoại sự tiến triển. Nội đây vì lời nói của dân chúng xứ Sivi mà đã trục xuất người không tồi bại.

---

[1] Các câu kệ 6686 - 6689 tương tự như các câu kệ 3662 - 3665 của *Jātakapāḷi - Bổn Sanh II* (TTPV tập 33, trang 311) và một vài nơi khác của tập này.

6697. Yaṃ me kiñci idha atthi dhanaṃ dhaññañca[1] vijjati,
etu vessantaro rājā siviraṭṭhe pasāsatu.

6698. Na deva mayhaṃ vacanā ehiti sivisuttamo,
sayameva devo gantvāna[2] siñca bhogehi atrajaṃ.

6699. Tato senāpatiṃ rājā sañjayo ajjhabhāsatha,
hatthī assā rathā pattī senā sannāhayantu naṃ,
negamā ca maṃ anventu brāhmaṇā ca purohitā.

6700. Tato saṭṭhisahassāni yudhino[3] cārudassanā,
khippamāyantu sannaddhā nānāvaṇṇehilaṅkatā.

6701. Nīlavatthadharāneke[4] pītāneke[5] nivāsitā,
aññe lohitauṇhisā[6] suddhāneke[7] nivāsitā,
khippamāyantu sannaddhā nānāvatthehilaṅkatā.[8]

6702. Himavā yathā gandhadharo[9] pabbato gandhamādano,
nānārukkhehi sañchanno mahābhūtagaṇālayo.

6703. Osadhehi ca dibbehi disā bhāti pavāti ca,
khippamāyantu sannaddhā disā bhantu pavantu ca.[10]

6704. Tato nāgasahassāni yojayantu catuddasa,
suvaṇṇakacchā mātaṅgā hemakappanavāsasā.[11]

6705. Ārūḷhā[12] gāmaṇīyehi tomaraṅkusapāṇihi,
khippamāyantu sannaddhā hatthikkhandhehi dassitā.

6706. Tato assasahassāni yojayantu catuddasa,
ājānīyāva[13] jātiyā sindhavā sīghavāhanā.[14]

6707. Ārūḷhā gāmaṇīyehi illiyācāpadhārihi,[15]
khippamāyantu sannaddhā assapiṭṭhehilaṅkatā.[16]

6708. Tato rathasahassāni yojayantu catuddasa,
ayosukatanemiyo suvaṇṇacitapakkhare.[17]

---

[1] dhanadhaññañca - PTS.
[2] gantvā - Ma.
[3] yodhino - Ma, Syā.
[4] nīlavaṇṇadharā neke - PTS.
[5] pītā neke - PTS.
[6] lohitatuṇhīsā - PTS.
[7] suddhā neke - PTS.
[8] nānāvaṇṇehilaṅkatā - Ma, Syā; nānāvattheh' alaṃkatā - PTS.
[9] gandharo - Syā, PTS.
[10] disā bhāti pavāti ca - PTS.
[11] suvaṇṇakacche mātaṅge hemakappanivāsase - Syā.
[12] āruḷhe - Syā.
[13] ājāniyeva - Syā; ājāniyye va - PTS.
[14] sindhave sīghavāhane - Syā.
[15] indiyācāpadhāribhi - Syā.
[16] assapiṭṭhe alaṅkatā - Ma, Syā; assapiṭṭheh' alaṅkatā - PTS.
[17] suvaṇṇacitrapokkhare - Syā.

6697. Bất cứ vật gì của ta có ở nơi này, tài sản và thóc lúa hiện có (nội cho tất cả đến cha cháu). Hãy để Vessantara trở về làm vua, hãy để Vessantara lãnh đạo đất nước Sivi."

6698. "Tâu bệ hạ, với lời nói của cháu thì con người vô cùng cao cả của xứ Sivi sẽ không trở về. Chính đích thân bệ hạ hãy đi đến và ban tặng các của cải cho người con trai ruột."

6699. Sau đó, đại vương Sañjaya đã ra lệnh cho vị tướng lãnh quân đội rằng: "Hãy cho các đoàn quân gồm có tượng binh, mã binh, xa binh, và bộ binh nai nịt để đón rước vị ấy. Còn các thị dân và các vị quan tế tự Bà-la-môn hãy đi theo trẫm.

6700. Kế đến, sáu mươi ngàn chiến sĩ có dáng vẻ dễ mến, đã được nai nịt, đã được trang phục với nhiều màu sắc khác nhau, hãy cấp tốc đi đến.

6701. Nhiều vị mang y phục màu xanh, nhiều vị mặc màu vàng, nhiều vị khác có khăn đội đầu màu đỏ, nhiều vị mặc màu trắng, đã được nai nịt, đã được trang phục với nhiều y phục khác nhau, hãy cấp tốc đi đến.

6702, 6703. Giống như ngọn núi tuyết Gandhamādana – có hương thơm, được che phủ bởi nhiều loại cây khác nhau, là nơi trú ngụ của tập thể chư Thiên – chói sáng và tỏa hương đi khắp các phương bởi các loại thảo dược của cõi Trời, các vị đã được nai nịt hãy cấp tốc đi đến, hãy chói sáng và tỏa hương đi khắp các phương.

6704, 6705. Kế đến, hãy thắng yên cương cho mười bốn ngàn con voi, là những con long tượng có dây đai bằng vàng, có trang phục là yên cương bằng vàng, được cỡi lên bởi các viên quản tượng có cây thương móc câu ở bàn tay. Các viên quản tượng đã được nai nịt, đã được nhìn thấy ngồi trên mình của các con voi, hãy cấp tốc đi đến.

6706, 6707. Kế đến, hãy thắng yên cương cho mười bốn ngàn con ngựa, là những con ngựa Sindhu thuần chủng về dòng dõi, có sức chuyển vận mau lẹ, được cỡi lên bởi các kỵ mã có mang gươm và cung. Các kỵ mã đã được nai nịt, đã được trang phục, ngồi trên lưng của các con ngựa, hãy cấp tốc đi đến.

6708. Kế đến, hãy thắng ngựa cho mười bốn ngàn con cỗ xe, có các vành bánh xe được làm cẩn thận bằng sắt, có các khung xe được khảm bằng vàng.

6709. Āropentu dhaje tattha cammāni kavacāni ca,
vipphālentu[1] ca cāpāni daḷhadhammā pahārino,
khippamāyantu sannaddhā rathesu rathajīvino.

6710. Lājā olopiyā[2] pupphā mālāgandhavilepanā,
agghiyāni ca tiṭṭhantu yena maggena ehiti.

6711. Gāme gāme sataṃ kumbhā merayassa surāya ca,
maggamhi patitiṭṭhantu[3] yena maggena ehiti.

6712. Maṃsā pūvā saṅkuliyo[4] kummāsā macchasaṃyutā,
maggamhi patitiṭṭhantu yena maggena ehiti.

6713. Sappi telaṃ dadhiṃ[5] khīraṃ kaṅgu vīhi[6] bahū surā,
maggamhi patitiṭṭhantu yena maggena ehiti.

6714. Āḷārikā ca sūdā ca naṭanaṭṭakagāyakā,[7]
pāṇissarā kumbhathūniyo[8] maṇḍakā[9] sokajhāyikā.[10]

6715. Āhaññantu sabbavīṇā bheriyo deṇḍimāni[11] ca,
kharamukhāni dhammantu[12] vadantu[13] ekapokkharā.

6716. Mutiṅgā[14] paṇavā[15] saṅkhā godhā parivadentikā,[16]
dindimāni ca haññantu kuṭumbadindimāni ca.[17]

6717. Sā senā mahatī āsi uyyuttā sivivāhinī,
jālinā magganāyena vaṅkaṃ pāyāsi pabbataṃ.

6718. Kuñcaṃ[18] nadati mātaṅgo kuñjaro saṭṭhihāyano,
kacchāya baddhamānāya[19] kuñcaṃ nadati vāraṇo.

6719. Ājānīyā[20] hasissiṃsu[21] nemighoso ajāyatha,
abbhaṃ[22] rajo acchādesi uyyuttā sivivāhinī.

---

[1] vippālentu - Ma.
[2] lājā olokiyā - Syā.
[3] patitā ṭhantu - Syā.
[4] saṅkulyā - Syā.
[5] dadhi - Ma, Syā.
[6] kaṅgubījā - Ma; kaṅgupiṭṭhā - Syā.
[7] naṭanaṭṭakagāyino - Ma, Syā;
naṭanaṭṭakagāyanā - PTS.
[8] kumbhathūṇiyo - Ma.
[9] mandakā - Ma, PTS; muddikā - Syā.
[10] sokajjhāyikā - Ma, Syā, PTS.
[11] dindimāni - Ma, Syā.
[12] dhamentu - Ma;
dhamantu - Syā, PTS.
[13] nadantu - Ma, Syā;
vadataṃ - PTS.
[14] mudiṅgā - Ma, Syā.
[15] paṇḍavā - Syā.
[16] parivadantikā - Syā.
[17] kutumpa dindimāni ca - Ma;
kuṭumbā dindimāni ca - Syā;
kuṭumbā tindimāni ca - PTS.
[18] koñcaṃ - Ma, Syā.
[19] bajjhamānāya - Syā.
[20] ājāniyā - Syā;
ajāniyā - PTS.
[21] hasiyanti - Ma, Syā.
[22] nabhaṃ - Syā.

6709. Ở trên xe, hãy treo lên các cờ hiệu và các mộc che bằng da thú, và hãy cho các cung thủ có tài nghệ vững chắc giương các cây cung. Các xa phu ở trên các cỗ xe, đã được nai nịt, hãy cấp tốc đi đến.

6710. Hãy xếp đặt các cánh hoa để tung lên, các bông hoa, các tràng hoa, nước thơm, dầu thơm, và các trụ đèn dọc theo lộ trình vị ấy sẽ đi qua.

6711. Hãy bày ra ở mỗi ngôi làng một trăm chum rượu ủ men và rượu nấu, ở đường đi dọc theo lộ trình vị ấy sẽ đi qua.

6712. Hãy bày ra các món thịt, các loại bánh ngọt, bánh *saṅkulī*, bánh sữa, được kết hợp với các món cá, ở đường đi dọc theo lộ trình vị ấy sẽ đi qua.

6713. Hãy bày ra bơ lỏng, dầu ăn, sữa đông, sữa tươi, và nhiều rượu làm từ hạt kê, làm từ hạt lúa, ở đường đi dọc theo lộ trình vị ấy sẽ đi qua.

6714. (Hãy tập hợp) các thợ nướng bánh, các đầu bếp, các vũ công, các kịch sĩ, các ca sĩ, các nghệ sĩ hát theo nhịp vỗ tay, các nghệ nhân biểu diễn chum và trống, các nữ ca sĩ giọng trầm, các nghệ sĩ giải khuây.

6715. Hãy cho tấu lên tất cả các cây đàn *vīṇā*, các trống lớn, và các trống con, hãy cho thổi lên các tù và vỏ ốc miệng lớn, và hãy làm vang lên các chiếc trống một mặt.

6716. Hãy cho vỗ lên các trống nhỏ, các chập chõa, các tù và vỏ ốc, các nhạc cụ *godha*, các đàn dây, các trống con, và các chiếc trống *kuṭumba*."

6717. Đạo quân vĩ đại ấy, binh đội của xứ Sivi đã xuất phát, đã khởi hành đi đến ngọn núi Vaṅka theo sự hướng dẫn đường đi của bé trai Jāli.

6718. Con long tượng, con voi sáu mươi năm tuổi, rống lên tiếng kêu của loài voi. Con voi rống lên tiếng kêu của loài voi trong khi yên cương đang được buộc vào.

6719. Các con ngựa thuần chủng đã hí vang, tiếng động của bánh xe đã được khởi lên, bụi mù đã che phủ bầu trời, binh đội của xứ Sivi đã xuất phát.

6720. Sā senā mahatī āsi uyyuttā hārahāriṇī,
jālinā magganāyena vaṅkaṃ pāyāsi pabbataṃ.

6721. Te pāviṃsu brahāraññaṃ bahusākhaṃ bahūdakaṃ,[1]
puppharukkhehi sañchannaṃ phaḷarukkhehi cūbhayaṃ.

6722. Tattha bindussarā vaggu[2] nānāvaṇṇā bahū dijā,
kūjantamupakūjanti[3] utusampupphite dume.

6723. Te gantvā dīghamaddhānaṃ ahorattānamaccaye,
padesaṃ taṃ upāgañchuṃ[4] yattha vessantaro ahu.
Mahārājapabbaṃ niṭṭhitaṃ.[5]

6724. Tesaṃ sutvāna nigghosaṃ bhīto vessantaro ahu,
pabbataṃ abhirūhitvā bhīto senaṃ udikkhati.

6725. Iṅgha maddi nisāmehi nigghoso yādiso vane,
ājānīyā[6] hasissanti[7] dhajaggāni ca[8] dissare.

6726. Ime nūna[9] araññasmiṃ[10] migasaṅghāni luddakā,
vāgurāhi parikkhippa sobbhaṃ[11] pātetva[12] tāvade,
vikkosamānā tippāhi[13] hanti nesaṃ varaṃ varaṃ.

6727. Yathā[14] mayaṃ adūsakā araññe avaruddhakā,
amittahatthatthagatā[15] passa dubbalaghātakaṃ.

6728. Amittā nappasaheyyuṃ[16] aggīva udakaṇṇave,
tadeva tvaṃ vicintehi api sotthi ito siyā.

6729. Tato vessantaro rājā orohitvāna pabbatā,
nisīdi paṇṇasālāyaṃ daḷhaṃ katvāna mānasaṃ.

6730. Nivattayitvāna[17] rathaṃ votthāpetvāna[18] seniyo,
ekaṃ araññe viharantaṃ pitā puttaṃ upāgami.

---

[1] mahodakaṃ - Ma, Syā; bahūdijaṃ - PTS.
[2] vaggū - Ma, Syā, PTS.
[3] kujjantam upakujjanti - PTS.
[4] upāgacchuṃ - Ma.
[5] mahārājapabbaṃ nāma - Ma, Syā.
[6] ājāniyā - Syā; ājāniyyā - PTS.
[7] hasiyanti - Ma, Syā.
[8] dhajaggāneva - Syā.
[9] ime ca nūna - PTS.
[10] araññamhi - Syā.
[11] sobbhe - Syā.
[12] pātetvā - Ma, Syā, PTS.
[13] tibbāhi - Ma.
[14] tathā - Syā.
[15] amittahatthattaṃ gatā - Ma.
[16] nappasāheyyuṃ - Ma.
[17] vinivattayitvā - PTS.
[18] vuṭṭhapetvāna - Ma, Syā.

6720. Đạo quân vĩ đại ấy, mang theo vật cần thiết, đã xuất phát, đã khởi hành đi đến ngọn núi Vaṅka theo sự hướng dẫn đường đi của bé trai Jāli.

6721. Họ đã đi vào khu rừng rộng lớn, có nhiều cành cây, có nhiều đầm nước, được che phủ bởi cả hai loại: các cây cho hoa và các cây ăn quả.

6722. Tại nơi ấy, ở thân cây đã được nở rộ hoa lúc vào mùa, nhiều con chim có màu sắc khác nhau có giọng hót tròn trịa, có âm thanh ngọt ngào, cất tiếng hót hòa theo con chim đang hót.[1]

6723. Họ đã đi đoạn đường dài (sáu mươi do-tuần). Khi đã trải qua nhiều ngày đêm, họ đã đi đến gần khu vực ấy, nơi vị Vessantara cư ngụ.

Đoạn Về Vị Đại Vương được chấm dứt.

6724. Sau khi nghe được tiếng động của những người ấy, Vessantara đã trở nên hoảng sợ. Vị ấy đã leo lên ngọn núi, và hoảng sợ quan sát đạo quân.

6725. "Này Maddī, nàng hãy lắng tai nghe. Có tiếng động như thế này ở khu rừng: các con ngựa thuần chủng hí vang và các cờ hiệu được nhìn thấy.

6726. Phải chăng những gã thợ săn này đã dùng các tấm lưới rào quanh, rồi lùa các bầy thú ở khu rừng rơi xuống hố liền khi ấy, và trong lúc la hét, chúng giết chết những con thú ngon nhất trong số đó bằng những lao nhọn?

6727. Giống như chúng ta là những người không tồi bại, những kẻ bị đày đọa ở trong rừng đã bị rơi vào bàn tay của kẻ thù. Nàng hãy nhìn xem kẻ sát hại những loài yếu đuối."

6728. "Các kẻ thù không có thể áp bức được chàng, tựa như ngọn lửa ở trong biển nước. Chàng hãy suy xét đến chính điều ấy,[2] cũng có thể có sự bình yên từ việc này."

6729. Sau đó, đức vua Vessantara đã leo xuống núi, rồi đã ngồi xuống ở gian nhà lá, sau khi đã củng cố lại tâm ý.

6730. Sau khi đã bảo cỗ xe quay lại và sau khi đã cho bố trí quân lính bảo vệ, người cha (đại vương Sañjaya) đã đi đến gặp người con (đức vua Vessantara) đang sống một mình ở trong khu rừng.

[1] Câu kệ 6722 giống như câu kệ 6267 ở trang 399.

[2] Lời tiên tri của Thiên Chủ Sakka về việc phụ hoàng sẽ vào rừng để rước Vessantara về lại hoàng cung (JaA. vi, 583). Xem câu kệ 6657 ở trang 463.

6731. Hatthikkhandhato oruyha ekaṃso pañjalīkato,
parikkhitto[1] amaccehi puttaṃ siñcitumāgami.[2]

6732. Tatthaddasa kumāraṃ so rammarūpaṃ samāhitaṃ,
nisinnaṃ paṇṇasālāyaṃ jhāyantaṃ akutobhayaṃ.

6733. Tañca disvāna āyantaṃ pitaraṃ puttagiddhinaṃ,
vessantaro ca maddī ca paccuggantvā avandisuṃ.

6734. Maddī ca sirasā pāde sasurassābhivādayi,[3]
maddī ahaṃ hi te deva pāde vandāmi te husā,[4]
tesu tattha palissajja[5] pāṇinā parimajjatha.

6735. Kacci vo kusalaṃ putta kacci putta anāmayaṃ,
kacci uñchena yāpetha kacci mūlaphalā bahū.

6736. Kacci ḍaṃsā ca makasā ca appameva siriṃsapā,
vane vālamigākiṇṇe kacci hiṃsā na vijjati.

6737. Atthi no jīvikā deva yā[6] ca yādisi kīdisā,[7]
kasirā hi jīvikā homa uñchācariyāya jīvikaṃ.[8]

6738. Aniddhinaṃ mahārāja dametassaṃva[9] sārathi,
tyamhā aniddhikā dantā asamiddhi dameti no.

6739. Api no kisāni maṃsāni pitu mātu adassanā,
avaruddhānaṃ mahārāja araññe jīvasokinaṃ.[10]

6740. Ye pi te siviseṭṭhassa dāyādappattamānasā,[11]
jālī kaṇhājinā cubho brāhmaṇassa vasānugā,
accāyikassa luddassa yo ne gāvova sumbhati.

6741. Te rājaputtiyā putte yadi jānātha saṃsatha,
pariyāpuṇātha no khippaṃ sappadaṭṭhaṃva māṇavaṃ.

6742. Ubho[12] kumārā nikkītā[13] jālī kaṇhājinā cubho,
brāhmaṇassa dhanaṃ datvā putta mā bhāyi assasa.

---

1 parikiṇṇo - Ma, Syā.
2 siñcitupāgami - Syā.
3 sassurassābhivādayi - Syā.
4 te suṇhā - Ma.
5 palisajja - Ma, Syā.
6 sā - Ma, Syā.
7 yādisakīdisā - Ma.
8 jīvitaṃ - Ma, Syā, PTS.
9 dametyassaṃva - Syā.
10 jīvisokinaṃ - Syā, PTS.
11 dāyādāpattamānasā - Ma.
12 ete - Syā.
13 nikkitā - PTS.

6731. Sau khi leo xuống từ mình voi, vị đại vương đã khoác hoàng bào một bên vai trái, chắp tay lại. Được tùy tùng bởi các quan đại thần, ngài đã đi đến để phục hồi vương vị cho người con trai.

6732. Tại nơi ấy, ngài đã nhìn thấy vị vương tử có dáng vẻ đáng yêu, bình tĩnh, ngồi ở gian nhà lá, đang trầm tư, không có sự sợ hãi từ bất cứ đâu.

6733. Và sau khi nhìn thấy người cha ấy đang đi đến với sự mong ngóng con trai, Vessantara và Maddī đã đi ra đón tiếp và thi lễ.

6734. Nàng Maddī đã đê đầu đảnh lễ hai bàn chân của cha chồng (nói rằng): "Tâu bệ hạ, thần thiếp chính là Maddī, con dâu của bệ hạ, xin đảnh lễ hai bàn chân của ngài." Tại nơi ấy, vua cha đã ôm chầm lấy hai người và vuốt ve bằng bàn tay.

(Lời trao đổi giữa hai cha con, đại vương Sañjaya và đức vua Vessantara)
6735. "Này con trai, phải chăng con được an khang? Này con trai, phải chăng con được vô sự? Phải chăng các con nuôi sống bằng việc thu nhặt? Phải chăng có nhiều rễ củ và trái cây?

6736. Phải chăng có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát? Phải chăng không có sự hãm hại ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ?"

6737. "Tâu bệ hạ, chúng con có cách kiếm sống, và cách ấy là thấp kém. Sinh kế quả thật khó khăn, chúng con nuôi mạng bằng việc thu nhặt củ quả.

6738. Tâu đại vương, tựa như người đánh xe rèn luyện con ngựa chưa được thành thục, chúng con đây chưa được thành thục, nhưng đã được rèn luyện; sự bất hạnh rèn luyện chúng con.

6739. Tuy nhiên, là những người bị đày đọa ở trong rừng, có cuộc sống sầu muộn, tâu đại vương, chúng con có thân thể bị ốm o, do việc không nhìn thấy cha và mẹ.

6740. Thậm chí, cả hai Jāli và Kaṇhājinā – những người thừa kế còn chưa được thành tựu của cha là vị đứng đầu xứ Sivi – thì đã ở dưới quyền lực của lão Bà-la-môn vô cùng hung ác; gã đánh đập hai trẻ như là đánh đập trâu bò.

6741. Nếu cha biết về hai đứa con ấy của công chúa Maddī, xin cha hãy thông báo. Xin cha hãy mau chóng làm chủ cho chúng con, tựa như cứu chữa người thanh niên bị rắn cắn."

6742. "Cả hai đứa trẻ đã được chuộc lại, cả hai Jāli và Kaṇhājinā, sau khi cha đã ban bố tài sản cho lão Bà-la-môn. Này con trai, chớ sợ hãi, hãy bình tĩnh."

6743. Kaccinnu[1] tāta kusalaṃ kacci tāta anāmayaṃ,
kaccinnu tāta me mātu cakkhuṃ[2] na parihāyati.

6744. Kusalaṃ ceva me putta atho putta anāmayaṃ,
athopi[3] putta te mātu cakkhuṃ na parihāyati.

6745. Kacci arogaṃ[4] yoggaṃ te kacci vahati vāhanaṃ,
kacci phītā janapadā[5] kacci vuṭṭhi na chijjati.

6746. Atho arogaṃ yoggaṃ me atho vahati vāhanaṃ,
atho phītā janapadā atho vuṭṭhi na chijjati.

6747. Iccevaṃ[6] mantayantānaṃ mātā nesaṃ[7] adissatha,
rājaputtī giridvāre pattikā[8] anupāhanā.

6748. Tañca disvāna āyantiṃ mātaraṃ puttagiddhiniṃ,
vessantaro ca maddī ca paccuggantvā avandisuṃ.[9]

6749. Maddī ca sirasā pāde sassuyā abhivādayi,
maddī ahamhi te ayye pāde vandāmi te husā.[10]

6750. Maddiñca puttakā disvā dūrato sotthimāgatā,
kandantā abhidhāviṃsu[11] vacchā bālāva[12] mātaraṃ.

6751. Maddī ca puttake disvā dūrato sotthimāgate,
vāruṇī va pavedhentī thanadhārābhisiñcatha.

6752. Samāgatānaṃ ñātīnaṃ mahāghoso ajāyatha,
pabbatā samanādiṃsu mahī pakampitā[13] ahu.

6753. Vuṭṭhidhāraṃ pavecchanto[14] devo pāvassi tāvade,
atha vessantaro rājā ñātīhi samagacchatha.[15]

6754. Nattāro suṇisā putto rājā devī ca ekato,
yadā samāgatā āsuṃ tadāsi lomahaṃsanaṃ.

6755. Pañjalikā tassa yācanti rodantā bherave[16] vane,
vessantarañca maddiñca sabbe raṭṭhā samāgatā,
tvaṃ nosi issaro rājā rajjaṃ kāretha no ubho.

Chakkhattiyapabbaṃ.

---

[1] kacci nu - Ma, Syā.
[2] cakkhu - Ma, Syā.
[3] atho ca - Ma, Syā.
[4] ārogaṃ - PTS.
[5] phīto janapado - Ma, Syā.
[6] icceva - PTS.
[7] tesaṃ - PTS.
[8] pattiyā - PTS.
[9] avandayuṃ - PTS.
[10] te suṇhā - Ma, Syā.
[11] kandantā mabhidhāviṃsu - Ma.
[12] vacchabālāva - Ma.
[13] ākampitā - Syā, PTS.
[14] pavattento - Ma, Syā.
[15] samapajjatha - PTS.
[16] bheravā - PTS.

6743. "Thưa cha, phải chăng cha được an khang? Thưa cha, phải chăng cha được vô sự? Thưa cha, phải chăng mắt của mẹ con không bị hư hoại?"

6744. "Này con trai, cha được an khang. Và này con trai, cha được vô sự. Này con trai, mắt của mẹ con không bị hư hoại."

6745. "Phải chăng bầy thú kéo xe của cha không có bệnh? Và phải chăng cỗ xe hoạt động tốt? Phải chăng các xứ sở được thịnh vượng? Phải chăng mưa không bị gián đoạn?"

6746. "Bầy thú kéo xe của cha không có bệnh, và cỗ xe hoạt động tốt. Còn các xứ sở được thịnh vượng, và mưa không bị gián đoạn."

6747. Trong khi hai người đang trao đổi như vậy, mẫu hậu – cũng là một công chúa, đi bộ, không giày dép – đã được nhìn thấy trong số mọi người, ở lối đi vào ngọn núi.

6748. Và sau khi nhìn thấy người mẹ ấy đang đi đến với sự mong ngóng con trai, Vessantara và Maddī đã đi ra đón tiếp và thi lễ.

6749. Nàng Maddī đã đê đầu đảnh lễ hai bàn chân của mẹ chồng (nói rằng): "Thưa mẫu hậu, thần thiếp chính là Maddī, con dâu của mẫu hậu, xin đảnh lễ hai bàn chân của mẫu hậu."

6750. Và hai đứa con nhỏ, đã đi đến bình yên, sau khi nhìn thấy nàng Maddī từ đằng xa, đã khóc lóc chạy đến mẹ, tựa như hai con bê thơ dại chạy đến bò mẹ.

6751. Và nàng Maddī, sau khi nhìn thấy từ đằng xa hai đứa con nhỏ đã đi đến bình yên, trong lúc đang run rẩy tựa như người bị phi nhân nhập, đã tiết ra hai dòng sữa từ hai bầu vú.

6752. Vào lúc các thân quyến đã gặp lại nhau, có tiếng động lớn đã sanh lên, các ngọn núi đã cùng nhau gào thét, trái đất đã bị rúng động.

6753. Trong khi ban cho đám mây mưa, trời đã đổ mưa ngay lập tức. Khi ấy, đức vua Vessantara đã gặp gỡ với các thân quyến.

6754. Hai cháu nội, con dâu, con trai, vị đại vương, và hoàng hậu đã ở chung một nơi. Vào lúc họ gặp gỡ nhau, khi ấy, đã có sự dựng đứng lông.

6755. Tất cả dân chúng đã tụ tập lại ở khu rừng khiếp đảm, chắp tay lên hướng về vị ấy, khóc lóc, thỉnh cầu Vessantara và Maddī rằng: "Ngài là chúa tể, là đức vua của chúng tôi. Xin cả hai vị hãy trị vì xứ sở của chúng tôi."

Đoạn Về Sáu Vị Sát-đế-ly.

6756. Dhammena rajjaṃ kārentaṃ raṭṭhā pabbājayittha maṃ,
tvañca jānapadā ceva negamā ca samāgatā.

6757. Dukkatañca hi no putta bhūnahaccaṃ kataṃ mayā,
yohaṃ sivīnaṃ vacanā pabbājesiṃ adūsakaṃ.

6758. Yena kenaci vaṇṇena pitu dukkhaṃ udabbahe,
mātu bhaginiyā cāpi api pāṇehi attano.

6759. Tato vessantaro rājā rajojallaṃ pavāhayi,
rajojallaṃ pavāhetvā saccavaṇṇaṃ[1] adhārayi.

6760. Sīsaṃ nahāto[2] sucivattho sabbābharaṇabhūsito,
paccayaṃ nāgamāruyha khaggaṃ bandhi parantapaṃ.

6761. Tato saṭṭhisahassāni yudhino[3] cārudassanā,
sahajātā parikariṃsu[4] nandayantā rathesabhaṃ.

6762. Tato maddimpi nāhāpesuṃ[5] sivikaññā samāgatā,
vessantaro taṃ pāletu jālīkaṇhājinā cubho,
athopi taṃ mahārājā sañjayo abhirakkhatu.

6763. Idañca paccayaṃ laddhā pubbe[6] kilesamattano,[7]
ānandiyaṃ ācariṃsu ramaṇīye giribbaje.

6764. Idañca paccayaṃ laddhā pubbe kilesamattano,
ānandi vittā[8] sumanā putte saṅgamma lakkhaṇā.

6765. Idañca paccayaṃ laddhā pubbe kilesamattano,
ānandi vittā patītā saha puttehi lakkhaṇā.

6766. Ekabhattā[9] pure āsiṃ niccaṃ thaṇḍilasāyinī,
iti metaṃ vataṃ āsi tumhaṃ kāmāhi puttakā.

6767. Taṃ me vataṃ samiddhajja tumhe saṅgamma puttakā,
mātujampi taṃ pāletu pitujampi ca puttakā,
atho pi taṃ mahārājā sañjayo abhirakkhatu.

---

[1] saṅkhavaṇṇaṃ - Ma;
saṅkhaṃ vaṇṇaṃ - Syā.
[2] sīsaṃ nhāto - Ma; sīsanhāto - Syā.
[3] yodhino - Ma, Syā.
[4] pakiriṃsu - Ma.
[5] nhāpesuṃ - Ma, Syā.
[6] pubbe ca - PTS.
[7] saṃklesamattano - Ma.
[8] ānandacittā - Syā.
[9] ekabhattī - Syā.

(Lời đức Bồ Tát Vessantara)
6756. "Trong khi con đang trị vì xứ sở một cách công minh, cha và luôn cả dân chúng nữa, cùng các thị dân đã tụ họp lại, các người đã trục xuất con ra khỏi đất nước."

6757. "Này con trai, quả thật là điều đã làm sai trái của cha. Cha đã tạo nghiệp hủy hoại sự tiến triển. Cha đây vì lời nói của dân chúng xứ Sivi mà đã trục xuất người không tồi bại.[1]

6758. Bằng bất cứ cách thức nào đó, thậm chí là bằng sinh mạng của mình, con nên nhấc lên nỗi khổ đau cho cha, cho mẹ, và cho cả em gái nữa."

6759. Sau đó, đức vua Vessantara đã cho gột rửa bụi bặm và cáu ghét. Sau khi đã cho gột rửa bụi bặm và cáu ghét, vị ấy đã trở lại vóc dáng thật sự.

6760. Vị ấy đã được gội đầu, có y phục sạch sẽ, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, sau đó đã cỡi lên con voi Paccaya và đã buộc chặt thanh gươm là vật làm cho kẻ thù phải bực bội.

6761. Kế đến, sáu mươi ngàn chiến sĩ có dáng vẻ dễ mến, được sanh ra cùng ngày, đã vây quanh, tạo niềm vui cho đấng thủ lãnh xa binh.

6762. Sau đó, các nàng hầu của đức vua Sivi đã tụ tập lại và cũng đã tắm gội cho nàng Maddī (và chúc tụng rằng): "Mong rằng Vessantara cùng với hai con Jāli và Kaṇhājinā hãy bảo vệ cho nàng. Rồi đại vương Sañjaya cũng hãy hộ trì cho nàng."

6763. Sau khi đạt được duyên sự này và nhớ lại nỗi khó nhọc của bản thân trong quá khứ, họ đã tổ chức lễ hội ăn mừng ở trong lòng ngọn núi Vaṅka đáng yêu.

6764. Sau khi đạt được duyên sự này và nhớ lại nỗi khó nhọc của bản thân trong quá khứ, sau khi gặp lại các con, nàng Maddī đã vui mừng, hân hoan, hài lòng, có được khí sắc.

6765. Sau khi đạt được duyên sự này và nhớ lại nỗi khó nhọc của bản thân trong quá khứ, cùng với hai con, nàng Maddī đã vui mừng, hân hoan, sung sướng, có được khí sắc.

(Lời nàng Maddī nói với hai con)
6766. "Trước đây, mẹ đã ăn ngày một bữa, thường xuyên nằm ngủ ở nền đất. Này hai con thơ, bởi vì mong mỏi các con mà mẹ đã sự hành trì như thế.

6767. Hôm nay, phận sự ấy của mẹ đã được thành tựu. Này hai con thơ, mẹ đã gặp lại hai con. Này con Jāli, con hãy bảo vệ niềm hạnh phúc đã sanh lên cho mẹ và đã sanh lên cho cha. Và mong rằng đại vương Sañjaya cũng hộ trì điều ấy.

[1] Câu kệ 6757 tương tự câu kệ 6696 ở trang 469.

6768. Yaṃ kiñcitthi kataṃ puññaṃ mayhaṃ ceva pitucca te,
sabbena tena kusalena ajaro tvaṃ amaro bhava.

6769. Kappāsikañca koseyyaṃ khomakodumbarāni[1] ca,
sassu suṇhāya pāhesi yehi maddī asobhatha.

6770. Tato khomañca[2] kāyūraṃ aṅgadaṃ maṇimekhalaṃ,[3]
sassu[4] suṇhāya pāhesi[5] yehi maddī asobhatha.

6771. Tato khomañca kāyūraṃ gīveyyaṃ ratanāmayaṃ,[6]
sassu suṇhāya pāhesi yehi maddī asobhatha.

6772. Uṇṇataṃ mukhaphullañca nānāratte ca māṇiye,[7]
sassu suṇhāya pāhesi yehi maddī asobhatha.

6773. Uggatthanaṃ giṅgamakaṃ mekhalaṃ paṭipādukaṃ,[8]
sassu suṇhāya pāhesi yehi maddī asobhatha.

6774. Suttañca suttavajjañca upanijjhāya seyyasi,
asobhatha rājaputtī devakaññāva nandane.

6775. Sīsaṃ nahātā[9] sucivatthā sabbābharaṇabhūsitā,[10]
asobhatha rājaputtī tāvatiṃsāva[11] accharā.

6776. Kadalīva vātacchupitā jātā cittalatāvane,
dantāvaraṇasampannā rājaputtī asobhatha.

6777. Sakuṇī mānusinīva jātā cittapattā patī,
nigrodhapakkabimboṭṭhī rājaputtī asobhatha.

6778. Tassā ca nāgamānesuṃ nātivaddhañca[12] kuñjaraṃ,
sattikkhamaṃ sarakkhamaṃ īsādantaṃ urūḷhavaṃ.

6779. Sā maddī nāgamāruyhi[13] nātivaddhañca kuñjaraṃ,
sattikkhamaṃ sarakkhamaṃ īsādantaṃ urūḷhavaṃ.

---

[1] khomakoṭumbarāni - Ma.
[2] hemañca - Ma.
[3] gīveyyaṃ ratanāmayaṃ - Ma, Syā.
[4] sassū - PTS.
[5] pahesi - PTS.
[6] aṅgadaṃ maṇimekhalaṃ - Ma, Syā.
[7] māṇike - Ma; maṇiye - PTS.
[8] pāṭipādakaṃ - Ma; pālipādakaṃ - PTS.
[9] sīsaṃ nhātā - Ma, Syā.
[10] sabbālaṅkārabhūsitā - Ma.
[11] tāvatiṃseva - Ma.
[12] nātibaddhaṃva - Ma; nātivuḍḍhaṃva - Syā.
[13] nāgamāruhi - Ma, Syā.

6768. Và có bất cứ phước báu nào đã được tạo ra thuộc về mẹ và thuộc về cha của con, do tất cả các thiện pháp ấy, mong rằng con sẽ không già và không chết.”

6769. Mẹ chồng đã bảo mang lại cho con dâu các thứ y phục bằng bông gòn, tơ lụa, sợi len, vải xứ Kodumbara; với những thứ ấy, nàng Maddī đã chói sáng.

6770. Sau đó, mẹ chồng đã bảo mang lại cho con dâu y phục bằng sợi len, vòng đeo cánh tay, vòng đeo cổ tay, đai lưng bằng ngọc ma-ni; với những thứ ấy, nàng Maddī đã chói sáng.

6771. Sau đó, mẹ chồng đã bảo mang lại cho con dâu y phục bằng sợi len, vòng đeo cánh tay, vòng đeo cổ làm bằng ngọc quý; với những thứ ấy, nàng Maddī đã chói sáng.

6772. Sau đó, mẹ chồng đã bảo mang lại cho con dâu vật trang sức ở trán, tràng hoa ở bên trán, và các vòng đeo làm bằng ngọc ma-ni nhiều màu sắc; với những thứ ấy, nàng Maddī đã chói sáng.

6773. Sau đó, mẹ chồng đã bảo mang lại cho con dâu hai vật trang sức khác nữa, thêm vào đai lưng, và vật trang sức ở bàn chân; với những thứ ấy, nàng Maddī đã chói sáng.

6774. Sau khi xem xét vật trang sức có xâu chỉ và không có xâu chỉ, rồi trang điểm, nàng Maddī là hạng nhất. Nàng công chúa đã chói sáng, tựa như các Thiên nữ ở khu vườn Nandana.

6775. Khi đã được gội đầu, có y phục sạch sẽ, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, nàng công chúa đã chói sáng, tựa như các nữ thần ở cõi Trời Đạo Lợi.

6776. Tựa như cây chuối sanh trưởng ở khu rừng Cittalatā được va chạm bởi làn gió, nàng công chúa Maddī có đôi môi đỏ đã chói sáng.

6777. Tựa như loài nữ nhân điểu đã được sanh ra có cặp cánh nhiều màu sắc bay lượn, nàng công chúa với cặp môi tương tự như trái *bimba* chín màu đỏ đã chói sáng.

6778. Họ đã đem lại cho nàng ấy con voi, là con long tượng không quá già, chịu đựng được giáo nhọn, chịu đựng được mũi tên, có ngà như cán cày, xứng đáng để cỡi.

6779. Nàng Maddī ấy đã leo lên con voi, là con long tượng không quá già, chịu đựng được giáo nhọn, chịu đựng được mũi tên, có ngà như cán cày, xứng đáng để cỡi.

6780. Sabbamhi taṃ araññamhi[1] yāvantettha migā ahu,[2]
vessantarassa tejena nāññamaññamaheṭhayuṃ.[3]

6781. Sabbamhi taṃ araññamhi yāvantettha dijā ahu,
vessantarassa tejena nāññamaññamaheṭhayuṃ.

6782. Sabbamhi taṃ araññamhi yāvantettha migā ahu,
ekajjhaṃ sannipatiṃsu,[4]
vessantare payātamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.

6783. Sabbamhi taṃ araññamhi yāvantettha dijā ahu,
ekajjhaṃ sannipatiṃsu,
vessantare payātamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.

6784. Sabbamhi taṃ araññamhi yāvantettha migā ahu,
nāssu mañjūni kūjiṃsu,[5]
vessantare payātamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.

6785. Sabbamhi taṃ araññamhi yāvantettha dijā ahu,
nāssu mañjūni kūjiṃsu,
vessantare payātamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.

6786. Paṭiyatto rājāmaggo vicitto pupphasanthato,
vasi vessantaro[6] yattha yāvatā ca[7] jetuttarā.

6787. Tato saṭṭhisahassāni yudhino[8] cārudassanā,
samantā parikariṃsu,[9]
vessantare payātamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.

6788. Orodhā ca kumārā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,
samantā parikariṃsu,
vessantare payātamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.

6789. Hatthārūhā[10] anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,
samantā parikariṃsu,
vessantare payātamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.

6790. Samāgatā jānapadā negamā ca samāgatā,
samantā parikariṃsu,
vessantare payātamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.[11]

---

[1] taṃaraññamhi - Ma;
tamhi araññamhi - PTS.
[2] ahuṃ - Ma; ahū - PTS.
[3] naññamaññaṃ viheṭhayuṃ - Ma;
nāññamaññaṃ viheṭhayuṃ - Syā.
[4] sannipātiṃsu - Ma, Syā.
[5] mañjū nikūjiṃsu - Ma;
mañjūni kujjiṃsu - PTS.
[6] vasi vessantaro rājā - Syā.
[7] yāvatāva - Ma, PTS;
yāva - Syā.
[8] yodhino - Ma, Syā.
[9] parikiriṃsu - Ma.
[10] hatthārohā - Ma, Syā, PTS.
[11] imā gātha PTS potthake natthi.

6780. Ở toàn bộ khu rừng ấy, hết thảy các loài thú sống ở nơi này, nhờ vào oai lực của Vessantara, đã không hãm hại lẫn nhau.

6781. Ở toàn bộ khu rừng ấy, hết thảy các loài chim sống ở nơi này, nhờ vào oai lực của Vessantara, đã không hãm hại lẫn nhau.

6782. Ở toàn bộ khu rừng ấy, hết thảy các loài thú sống ở nơi này đã tập trung lại một chỗ khi Vessantara, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, khởi hành.

6783. Ở toàn bộ khu rừng ấy, hết thảy các loài chim sống ở nơi này đã tập trung lại một chỗ khi Vessantara, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, khởi hành.

6784. Ở toàn bộ khu rừng ấy, hết thảy các loài thú sống ở nơi này đã không kêu lên các tiếng kêu khi Vessantara, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, khởi hành.

6785. Ở toàn bộ khu rừng ấy, hết thảy các loài chim sống ở nơi này đã không hót lên các tiếng hót khi Vessantara, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, khởi hành.

6786. Con đường vua đi đã được sửa soạn, đã được trang hoàng, đã được trải bông hoa từ nơi Vessantara đã trú ngụ cho đến kinh thành Jetuttara.

6787. Kế đến, sáu mươi ngàn chiến sĩ có dáng vẻ dễ mến đã quây quần ở xung quanh khi Vessantara, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, khởi hành.

6788. Các công nương, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn đã quây quần ở xung quanh khi Vessantara, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, khởi hành.

6789. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh đã quây quần ở xung quanh khi Vessantara, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, khởi hành.

6790. Các đám đông dân chúng và các đám đông thị dân đã quây quần ở xung quanh khi Vessantara, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, khởi hành.

6791. Karoṭiyā cammadharā khaggahatthā[1] suvammino,[2]
purato paṭipajjiṃsu, vessantare payātamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.

6792. Te pāvisuṃ[3] puraṃ rammaṃ bahupākāratoraṇaṃ,[4]
upetaṃ annapānehi naccagītehi cūbhayaṃ.

6793. Vittā[5] jānapādā āsuṃ negamā ca samāgatā,
anuppatte kumāramhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.

6794. Celukkhepo avattittha[6] āgate dhanadāyake,
nandippavesi[7] nagare bandhanamokkho[8] aghosatha.

6795. Jātarūpamayaṃ vassaṃ devo pāvassi tāvade,
vessantare paviṭṭhamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.

6796. Tato vessantaro rājā dānaṃ datvāna khattiyo,
kāyassa bhedā sappañño saggaṃ so upapajjathā "ti.[9]
Mahāvessantarajātakaṃ.[10]

Mahānipātavaṇṇanā niṭṭhitā.[11]

JĀTAKAPĀḶI SAMATTĀ.[12]

--ooOoo--

[1] illīhatthā - Ma; indihatthā - Syā.
[2] suvammikā - Syā.
[3] pāviṃsu - Syā.
[4] mahāpākāratoraṇaṃ - Ma.
[5] mittā - PTS.
[6] pavattittha - Syā.
[7] nandiṃ pavesi - Ma.
[8] bandhanā mokkho - Ma, Syā.
[9] nagarakaṇḍaṃ nāma - Syā.
[10] vessantarajātakaṃ dasamaṃ - Ma; mahāvessantarajātakaṃ dasamaṃ - Syā.
[11] mahānipāta niṭṭhitā - Ma; mahānipātaṃ niṭṭhitaṃ - Syā.
[12] jātakapāḷi niṭṭhitā - Ma.

6791. Các dũng sĩ đội mão tròn, mặc da thú, tay cầm gươm, mặc áo giáp đẹp, đã tiến lên phía trước khi Vessantara, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, khởi hành.

6792. Họ đã tiến vào kinh thành đáng yêu, có nhiều tường thành và cổng chào, được đầy đủ cơm ăn, nước uống, với các điệu vũ và lời ca, cả hai loại.

6793. Dân chúng đã được hân hoan, các thị dân đã tụ hội lại khi vị thái tử, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đã về đến.

6794. Họ đã vẫy khăn chúc mừng khi vị bố thí của cải đi đến. Vị ấy đã đem đến sự vui mừng cho thành phố. Vị ấy đã công bố sự tự do khỏi sự trói buộc, giam cầm (cho tất cả chúng sanh).

6795. Trời đã lập tức đổ xuống cơn mưa bằng vàng khi Vessantara, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đã tiến vào.

6796. Từ đó, đức vua Vessantara, vị Sát-đế-lỵ đã ban phát vật thí. Do sự hoại rã của thân, vị có trí tuệ ấy đã tái sanh vào cõi Trời.

Bổn Sanh Vessantara Vĩ Đại. [547]

Nhóm Lớn được chấm dứt.

BỔN SANH ĐƯỢC ĐẦY ĐỦ.

--ooOoo--

Suttantapiṭake Khuddakanikāye

JĀTAKAPĀḶI III
(Bổn Sanh III)

*****

GĀTHĀDIPĀDASŪCI – THƯ MỤC CÂU KỆ PĀḶI

A

A

A

A

Ā

Ā

I

I

U

Ū

E

E

O

K

K

K

K

KH

KH

G

GH

C

CH

T

TH

D

D

D

DH

N

N

P

P

PH

B

M

M

Y

S

S

S

S

S

S

--ooOoo--

Suttantapiṭake Khuddakanikāye

JĀTAKAPĀḶI III
(Bổn Sanh III)

*****

SAÑÑĀNĀMĀNUKKAMANIKĀ – THƯ MỤC DANH TỪ RIÊNG

--ooOoo--

Suttantapiṭake Khuddakanikāye

JĀTAKAPĀḶI III
(Bổn Sanh III)

*****

VISESAPADĀNUKKAMAṆIKĀ – THƯ MỤC TỪ ĐẶC BIỆT

Ā

I

Ī

U

K

K

K

K

KH

G

H

H

--ooOoo--

PHƯƠNG DANH THÍ CHỦ

Công Đức Thành Lập

1. Ven. Khánh Hỷ và Phật tử chùa Bát Nhã
2. Quỹ Hùn Phước Visākhā
3. Gia đình Phật tử Visākhā An Trương
4. Gia đình Phật tử Trương Đình Nguyên & Huỳnh Ngọc Hạnh
5. Bà Quả Phụ Phạm Vũ Điềm - Pháp danh Diệu Đài
6. Bà Phật tử Diệu Giới và các con cháu
7. Gia đình Phật tử Lương Xuân Lộc & Lê Thị Thu Hà
8. Gia đình Phật tử Phạm Trọng Độ & Ngô Thị Liên
9. Gia đình Phật tử Lý Hoàng Anh
10. Gia đình Phật tử Nguyễn Văn Hòa & Minh Hạnh
11. Gia đình Phật tử Hồ Hoàng Anh
12. Phật tử Diệu Bình và Gia đình Phạm Thiện Bảo
13. Gia đình Phật tử Phạm Thị Thi & Châu Thiên Hưng
14. Gia đình Phật tử Phạm Xuân Lan & Trần Thành Nhơn
15. Cư sĩ Liên Tâm (Phan đình Quế)
16. Ái nữ Chú Nguyễn Hữu Danh
17. Gia đình Phật tử Khánh Huy
18. Ái nữ Cô Lê thị Tích
19. Cô Võ Trân Châu
20. Cô Hồng (IL)

Công Đức Hộ Trì

1. Ven. Dr. Bodagama Chandima
(Một bộ Tam Tạng Sri Lanka in tại Taiwan)
2. Phật tử Tống Thị Phương Lan
(Một bộ Đại Tạng Kinh Việt Nam)
3. Gia đình Phật tử Minh Đăng & Tịnh Phong
Gia đình Phật tử Minh Lễ & Từ Minh Nguyện
(Tam Tạng Pāḷi-Miến, Tam Tạng Miến)
4. Phật tử Huỳnh Thị Thiện, Pd. Diệu Trí
Gia đình Phật tử Minh Đăng & Tịnh Phong
Gia đình Phật tử Hải Trúc
(Tam Tạng Pāḷi-Thái, Tam Tạng Thái,
Chú Giải Pāḷi-Thái)

PHƯƠNG DANH THÍ CHỦ

Ấn Tống Tam Tạng Song Ngữ tập 34

⊛ JĀTAKAPĀḶI III– BỔN SANH III ⊛

Công Đức Bảo Trợ

Phật tử Texas
Nhóm Phật tử Philadelphia
Gia đình Phật tử Phạm Hùng & Nguyễn Thanh Mai
Gia đình Phật tử Phạm Trọng Độ & Ngô thị Liên
Gia đình một hành giả chùa Bửu Quang
Gia đình Phật tử Lý Hoàng Anh
Gia đình Bà Nguyễn Xuân Tuyết Nga
Phật tử Lê Quí Hùng
Phật tử Tâm Hạnh
Phật tử Nguyễn Tùy và các con

Công Đức Hỗ Trợ

Gia đình Mã Liêu Trần
Phật tử Chương & Diệp Tạ
Phật tử Thái Tú Hạp & Ái Cầm
Đoàn Phật tử hành hương Sri Lanka
Gia đình Phật tử Phạm Thị Thi
Gia đình Phật tử Phạm Xuân Lan & Trần Thành Nhơn

PHƯƠNG DANH THÍ CHỦ

Ấn Tống Tam Tạng Song Ngữ tập 34

⊛ JĀTAKAPĀḶI III– BỔN SANH III ⊛

Công Đức Bảo Trợ

Đại Đức Thích Quảng Trí và Đạo Tràng chùa Phật Tuệ
Gia đình Phật tử Phạm Thanh Cao & Tăng Thị Duyên
Gia đình Phật tử Lê Thanh Hồng
Phật tử Nguyễn Hồng Hạnh
Đạo Hữu Trương Hồng Hạnh
Phật tử Ngô Vi
Phật tử Bùi Anh Tú
Phật tử Đỗ Thị Việt Hà
Phật tử Văn Thị Yến Dung
Gia đình Phật tử Vũ Đình Lâm

Công Đức Hỗ Trợ

Phật tử Phố Nguyễn
Phật tử Trần Ngọc Linh
Phật tử Vương Thị Kim Liên
Phật tử Nguyễn Minh Phương
Phật tử Nguyễn Trần Việt Dũng
Gia đình Phật tử Huệ Dũng & Diệu Luân

PHẬT TỬ VIỆT NAM CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Đoàn Phật tử hành hương Sri Lanka (nhóm Trung Toàn)
Đoàn Phật tử hành hương Sri Lanka (nhóm Sống Thiền)
Đoàn Phật tử hành hương Sri Lanka (nhóm Cô Phan Hiền)

--(Do Phật tử Hựu Huyền chuyển)--

Đại Đức Đức Hiền
Một Phật tử ẩn danh
Nguyễn Công Cường
Nguyên Vũ
Phong Linh
Phạm thị Thuận
Huỳnh Nguyễn Minh Trí
Lưu thị Hằng
Loan, quận 3
Huyền Vi
Pāramesī
Mỹ Linh, Bích Thủy
Minh Nguyệt
Chính Nghĩa
Diệu Hương
Nguyên Hạnh
Gđ. Lan Danh
Minh Tâm
Ngô Vi
Hạnh, Quang Trung
Đại
Sáu Lin
Paññо
Cương Hảo
Hoàng Thái Sơn
Cô Thị
Gđ. Trương Thị Đoạt
Gđ. Thùy Trang
Thiện Tịnh, Pháp Nhuận
Phan Thị Chính,
Pd. Hạnh Hiền
Nguyễn thị Lan Anh,
Pd. Hạnh Tấn
Nguyễn thị Ngà,
Pd. Hạnh Nhu
Nguyễn thị Mai Hương,
Pd. Hạnh Hiếu
Vũ Thanh Tùng
Vũ Nguyên Phương
Vũ Ngọc Huyền Minh,
Pd. Hạnh Thuận
Nguyễn Hoàng Tùng,
Pd. Phúc Tâm
Nguyễn Mai Thủy,
Pd. Chơn Tuệ
Nguyễn Hoàng Kim Ngân
Nguyễn thị Năm,
Pd. Huyền Hậu
Nguyễn thị Từ,
Pd. Huyền Từ
Nguyễn Thị Cúc

--(Do Phật tử Tuệ Ân chuyển)--

Tỳ khưu Minh Thế
Lê Mai
Nguyễn Minh Phương
Nguyễn Trần Việt Dũng
Vương Thị Kim Liên
Kiều Thị Thanh Huyền
Nhóm PT Thanh Hoá
Phật tử Từ Huệ
Đặng Thu Trang
& Nhữ Duy Hùng
Gđ. Phật tử Vũ Đình Lâm
Phật tử Nguyễn Xuân Vinh
Phật tử Phạm Đức Thái
Cát Tường & Diệu Tường

--(Do Phật tử Nguyễn Thị Mai Thảo chuyển)--

Phật tử Đỗ Thị Việt Hà
Phật tử Nguyễn Thị Đạm

PHẬT TỬ CHÂU ÂU CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Gia đình Bà Nguyễn Xuân Tuyết Nga
Phật tử Lê Quí Hùng
Phật tử Tâm Hạnh

PHẬT TỬ GIA NÃ ĐẠI CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Gđ. Phật tử Phạm Hùng & Nguyễn Thanh Mai
Phật tử Thiện Thanh (Chùa Phổ Minh, Canada)
Gia đình Phật tử Huệ Dũng & Diệu Luân
Gia đình Huỳnh thị Nguyệt

PHẬT TỬ HOA KỲ CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG

Phật tử Phố Nguyễn
Phật tử Nguyễn Hồng Hạnh

--(Do Sư Cô Khemā Khánh An chuyển)--

Sư Cô Khemā Khánh An
Gđ. Trịnh Đình Thiện
Pd. Phúc Duyên
Gđ. Trịnh Đình Bảo Châu
Pd. Tâm Trăng Sáng
Trịnh Đình Thiên Ân
Pd. Tâm Phật Nhãn
Trịnh Đình Bảo Ngọc
Pd. Khiết Ngà
Gđ. Trịnh Đình Anh Thư
Pd. Tâm Phật Tuệ
Gđ. Nguyễn Kim Dung Pd. Từ Mỹ
Gđ. Nghiêm Đặng Hằng Phấn
Gđ. Xuân Phạm Pd. Diệu Bạch
Gđ. Thu Dương Pd. Quảng Trinh
Gđ. Từ Quán
Gđ. Nam Trần
Gđ. Trần Quốc Việt

--(Do Phật tử Lê Thanh Hồng chuyển)--

Gđ. Kim Thành & Huỳnh Chức
Gđ. Diệu Lý
Lê thị Huế
Trần Kim Nhung
Cao thị Truyền & Cao thị Lang
Oanh Nguyễn
Diệu Tịnh
Trần thị Thôi
Gđ. Hiển Ngọc
Nhàn Ngọc
Tâm Hà
Trần Bạch Liên
Võ Lâm
Lê Hữu Chiêu
Diệu Phúc & Tuấn Vũ
Gđ. Tuệ Phước
Lê Thanh Nga & Lê Ngọc Mẫn & Lê Anh Minh
Một Phật tử ẩn danh
Daniel Lưu
Harris Lưu
Gđ. Phan Vui
Hậu Trần
Tu nữ Medhika
Kiến Thức & Phi Phượng
Nhật Hòa
Gđ. Vĩnh Thiện
Cô Mai

PHẬT TỬ HOA KỲ CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG
--(Do Phật tử Lê Thanh Hồng chuyển)--

PHẬT TỬ MINNESOTA:
Phạm Khắc Thiệu
Sang Truong
Gđ. Tuệ Hùng & Từ Ý
Ret thi Truong
Tung Nguyen
Trần Thùy Nga
Lộc & Mai Nguyễn
Kim Lê
Diễm & Tùng
Ngọc Phạm & Phong
Nguyễn
Mai Bentz
Hai Bằng & Đao Võ
Đài Trang
Kim Loan Nguyễn
Tâm Trần
Thủy & Thảo
Cường Võ
Triệu (Rochester)
Mỹ Lê
Túc Hoa
Ngân Nguyễn
Huỳnh Nhu Chí
Mimi Lê
Kỳ Phuong
Xuân Vu

PHẬT TỬ TEXAS:
Truong Văn Cam
Tôn Thất Chi
Gđ. Kinh
Thủy Tiên
Tây Thi
Visakha Susīla Nguyễn
Lê thị Huỳnh
Nguyễn Quỳnh Anh
Lâm thị Mộng Vân
Trần Kim Phượng
Lý Đinh Tú
Gđ. Vu Đình Long
& Bạch Tuyết
Gđ. Mã Liêu Trần
Hạnh Hồ

PHẬT TỬ CALIFORNIA:
Nguyễn Quang Vinh
Trần Minh Lợi
Nguyễn Khoa Diệu Trang
Truong Hoàng Giang
Truong Phúc Điền
Trần Dung
Bùi Hồng & Khin
cùng bạn hữu ở San Jose
Nga Lâm
ÔB Vinh Luyện
Gđ. Bảo Lộc
Tôn Nữ Diệu Lan
Truong Hoàng Nhất Khai
Truong Phùng Nghi
Vinh Bính
Vinh Hoàng
Gđ. Lê thị Gia Ninh
Gđ. Lê Nguyên Trực
Gđ. Tôn Nữ Diệu Xuân
Nhu Hoa
Ngọc Lan
Chương & Diệp Tạ
Thái Tú Hạp & Ái Cầm
Nga Kapar
Bạch Hoa Schrag
Vân La
Thanh Xuân Nguyễn
Amy Nguyễn

PHẬT TỬ PHILADELPHIA CÚNG DƯỜNG ẤN TỐNG
--(do Phật tử Thanh Đức đại diện)--
(Tháng 09/2016)

Đạo Tràng Bát Quan Trai Chùa Giác Lâm (Lansdown, PA)
Ô. Bà Nguyễn Hữu Phước.
Phật tử Nguỵ Hinh, Pd. Nguyên Huy
Phật tử La Song Hỹ, Pd. Nguyên Tịnh
Phật tử Nguỵ Trí An, Pd. Nguyên Bình
Phật tử Phật tử Phạm Xuân Điệp
Gđ. Nguỵ Khai Trí , Pd. Nguyên Tuệ
Gđ. Nguỵ Phụng Mỹ, Pd. Nguyên Quang
Gđ. Nguỵ Mộng Đức, Pd. Nguyên Tường
Gđ. Nguỵ Mỹ Anh, Pd. Nguyên Văn
Phật tử Nguyễn văn Huỳnh Pd. Tâm Thiện
Phật tử Hứa Thị Liên Pd. Diệu Bạch
Gđ. Nguyễn Trọng Nhân
Gđ. Nguyễn Trọng Luật
Gđ. Nguyễn Thị Xuân Thảo
Gđ. Nguyễn thị Xuân Trinh
Phật tử Nguyễn Ngọc Hạnh
Phật tử Nguyễn Tường Vân
Phật tử Nguyễn Quang Huy
Phật tử Nguyễn Trâm Anh
Phật tử Ngụy Anh Thư
Phật tử Ngụy Khải Tấn
Phật tử La Minh Châu
Phật tử La Derek
Phật tử Diệu Ngộ
Phật tử Thiện Hoà
Phật tử Thiện Nhân
Phật tử Diệu Pháp
Phật tử Thiện Đăng
Phật tử Diệu Lan
Phật tử Diệu Đạt
Phật tử Thanh Đức
Phật tử Diệu Phúc

Thành tâm hồi hướng phần công đức này đến thân bằng quyến thuộc: Những người đã qúa vãng được sanh về nhàn cảnh, những người còn tại tiền được sống lâu, sức khỏe, an vui, và luôn luôn tinh tấn tu hành.